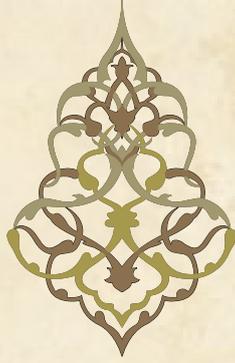

Lâzîkîzâde Feyzullah Nâfîz ve Dîvânı

Lâzîkîzâde Feyzullah Nâfîz

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayimler Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Lâzikîzâde Feyzullah Nâfiz ve Dîvânı

Mùellifi: Lâzikîzâde Feyzullah Nâfiz

Hazırlayanlar: Hiclal Demir

Yayın Yılı: 2017

ISBN: 978-975-17-3935-3

Ana Yayın Numarası: 3516 / Kùltür Eserleri Dizisi - 533

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi,

No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA

Telefon: 00 90 312 3099001 **Faks:** 00 90 312 3098998

e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

LÂZİKÎZÂDE FEYZULLAH NÂFİZ VE DÎVÂNİ

(İNCELEME-METİN)

Dr. Hiclâl DEMİR

Ankara, 2017

KISALTMALAR

AKM	Atatürk Kùltür Merkezi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Cönk	06 Mil Yaz Cönk 256
çev.	çeviren
G	Gazel
H.	Hicrî
hzl.	Hazırlayan
K	Kaside
KK	Kıta-i Kebire
Kt	Kıta
LH.	<i>Letâifü'l Hayâl</i>
M.	Miladî
ME 1	Mecmua-i Eşar/ MK 06 Mil Yz A 1793
ME 2	Mecmua-i Eşar/ MK 06 Mil Yz A 1935
ME 3	Mecmua-i Eşar/ MK 06 Mil Yz A 497
ME 4	Mecmua-i Eşar/ MK 06 Mil Yz A 508
Mf	Müfred
MK	Milli Kütüphane
Ms	Mesnevi
Mt	Matla
Mus	Musammat
N	Nazm
öl.	Ölümü
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
TYDK	İstanbul Üniversiteleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu
vd.	ve devamı
Yay.	Yayınları
YKY	Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

LÂZİKÎ-ZÂDE FEYZULLAH NÂFİZ'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

Lâzikî-zâde Feyzullah Nâfîz'in doğum yeri ve tarihi kaynaklarda belirtilmemiştir. Şiirlerinde de bu konuya ışık tutacak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Nâfîz, Osmanlı Devletinin kırk dokuzuncu şeyhülislâmı İmam Mehmed Efendi'nin oğludur. *Sicill-i Osmanî*'de İmam Mehmed Efendi'nin Ladikli olduğu ve babasının adının Mustafa olduğu belirtilir.¹ “Lâzikî” lakabının buradan geldiği anlaşılmaktadır. Ancak Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde bu isimle anılan, Konya Ladik'i, Amasya Ladik'i, Çekerek Ladik'i, Niksar Ladik'i gibi yerleşim birimleri vardır. Şeyhî Mehmed Efendi, “El-müvellâ Mehmed bin Muştafâ vilâyet-i Anaṭoluda Amasya sancağına tâbî Ladik ḳaşabasından bedîd ü neşvedâr dâniş-vedîd olup (...)”² cümlesiyle şairin babasının Amasya sancağına bağlı Ladik kasabasından olduğuna işaret eder. Müstakim-zâde ise, *Devhatü'l-meşâyih*'te İmam Mehmed Efendi'nin Bursa'da doğduğunu söyler: “Maşkaṭ-i re'si olan meḫrüse-i Burusada zîver-i mihrâb-i imâmet iken (...)”³ *Osmanlı Şeyhülislâmları* adlı eserde de İmam Mehmed Efendi'nin Bursa'da doğduğı belirtilir.⁴ Yine, İsmail Hami Danişmend, *Osmanlı Devlet Erkânı* adlı eserinde, ikinci kez şeyhülislâmlık makamından azledilen Mehmed Efendi'nin memleketi Bursa'ya sürgün edildiğine değinir.⁵ Verilen bu bilgilerden Nâfîz'in babası İmam Mehmed Efendi'nin Bursa'da doğduğı ancak aile köklerinin Amasya Ladik'ine dayandığı sonucunu çıkarmak mümkündür.

¹ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 976.

² Şeyhi Mehmed Efendi (1989). *Vekayü'l-Fudalâ*. (hzl. Abdülkadir Özcan). İstanbul: Çağrı Yay. 651.

³ Müstakim-zâde Süleyman Sadeddin, *Devhatü'l-Meşâyih*. MK Yz A 3681/1, 80a.

⁴ Abdülkadir Altunsu (1972). *Osmanlı Şeyhülislâmları*. Ankara: Ayyıldız Matbaası. 103.

⁵ İsmail Hâmi Danişmend (1971). *Osmanlı Devlet Erkânı*. İstanbul: Türkiye Yay. 134.

Kaynaklarda Nâfiz'in babasının “Kezûbî” lakabıyla tanındığı belirtilmektedir.⁶ Nâfiz ise, ya “Lâzikîzâde”⁷ ya da “Lâzikî-zâde veya Kezûbizâde”⁸ olarak anılmıştır. *Sicill-i Osmanî*'de “Lâdikî-zâde” başlığı altında “Şeyhülislâm Lâdikî Mehmed Efendi'nin oğullarıdır. Yarım asır kadar devam eyledi. Bunlara ‘Kezûbî-zâde’ de denir. Soyu asrımız ortalarına kadar gelmiştir”⁹ şeklinde bir bilgi verilmekte ve ailenin diğer lakabının “Kezûbî-zâde” olduğu belirtilmekteyse de “Kezûbî” lakabının nereden geldiğine ilişkin bir bilgi bulunmamıştır. Ancak, İsmail Hami Danişmend, Mehmed Efendi'nin görevinden azledilme nedenlerinden birinin “şunun bunun aleyhinde birtakım sözler sarfetmesi” olduğunu belirtir.¹⁰ Dolayısıyla bu lakabın “yalan söyleyen” anlamına gelen “Kezûb” sözcüğü ile ilgili olabileceği düşünülebilir.¹¹

Müstakim-zâde, İmam Mehmed Efendi'nin hayatından söz ederken “zümre-i mevâliden mahdûmları Nâfiz Efendi mevcûddur” bilgisini verir.¹² Kaynaklarda Nâfiz'in kardeşi olduğuna dair herhangi bir bilgiye rastlanmaz. Ailenin soy kütüğüne dair en ayrıntılı

⁶ Silahdar-zâde Mehmed Emin. *Tezkire-i Şuarâ*. MK mikrofilm no: 1357, 71a; Şefkat. *Tezkiretü's-Şuarâ*. MK mikrofilm no:1358, 200a; Nâil Tuman. *Tuhfe-i Nâilî*. 1019.

⁷ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 535; Bursalı Mehmet Tahir (2000). *Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi. 394.

⁸ Nâil Tuman (2001). *Tuhfe-i Nâilî*. Ankara: Bizim Büro Yayınları 1019-1020.

⁹ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 898.

¹⁰ İsmail Hâmi Danişmend (1971). *Osmanlı Devlet Erkânı*. İstanbul: Türkiye Yay. 134.

¹¹ Müstakim-zâde'nin bildirdiğine göre, Mehmed Efendi, Bursa'da imamlık yaparken Sultan Mehmed'in dikkatini çekmiş ve Sultan Ahmet Medresesinde müderrislik yapmaya başlamıştır. Daha sonra İstanbul Kadılığıyla görevlendirilmiş, bir müddet sonra azledilmiştir. 1099'da (M. 1688) Rumeli Kazaskeri olmuş, 1101'de (M. 1690) azledilmiştir. 1105'te (M. 1694) ikinci kez bu göreve getirilen Mehmed Efendi, 1106'da (M.1695) Sadık Efendi'nin azliyle şeyhülislâm olmuşur (*Devhatü'l-meşâyih*. MK Yz A 3681/ 1, 80a-b). II. Mustafâ'nın tahta çıkmasıyla İmam Mehmed Efendi görevinden azledilmiş, Edirne Vakası sonucu ikinci kez şeyhülislâmlık makamına getirilmiştir (M. 1703). İsmail Hami Danişmend, İmam Mehmed Efendi'nin ikinci kez atandığı şeyhülislâmlık makamından azledilmesininin sebebini “siyasetten behresizliği ve bilhassa şunun bunun aleyhinde birtakım sözler sarfetmesi” ne bağlar. Memleketi olan Bursa'ya sürgüne gönderilen Mehmed Efendi, burada 24 yıl yaşadından sonra 1141'de (M. 1728) vefat etmiştir. Toplam meşihat süresi 7 ay 11 gündür (Danişmend 1971: 134). *Osmanlı Şeyhülislâmları* adlı eserde de İmam Mehmed Efendi'nin azledilme nedeni, yönetme yeteneklerine ehil olmaması, mürâî (ikiyüzlü) mizaçlı olması ve devrinin gerektirdiği bilgilerden yoksun olmasına bağlanmıştır (Altunsu 1972: 106).

¹² Müstakim-zâde Süleyman Sadeddin. *Devhatü'l-Meşâyih*. MK Yz A 3681/1, 80b.

bilgiler *Sicill-i Osmanî*'de verilmiştir.¹³ Buradaki bilgilere göre, Nâfiz'in eşinin adı Fatma'dır. Abdülaziz Mehmed, Abdülhamid ve Mehmed adlarında üç çocuğu vardır. Çocuklarından Abdülaziz Mehmed Efendi, müderris iken 1175'te (M. 1761) vefat etmiştir. Abdülhamid Efendi de müderristir. 1194'te (M. 1780) Kudüs mollası, 1203'te (M. 1789) Edirne mollası olmuş ve daha sonra vefat etmiştir. Müderris olan üçüncü oğlu Mehmed Efendi, 1202'de (M. 1787) vefat etmiştir.¹⁴

Burada, *Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*'nda Nâfiz tanıtılırken yapılan bir hatadan da söz etmek gerekir. *Katalog*'da Nâfiz'in torunu tarafından yazılan nota dayanılarak onun 1189'da (M. 1775) şeyhülislâm olan ve 1191'de (M. 1777) sürgün bulunduğu Bursa'da vefat eden Topkapılı İmam Salih Efendi-zâde Emin Mehmed Efendi'nin oğlu olduğu söylenmiştir. Bu düşünceyi desteklemek için de *Sicill-i Osmanî*'de Feyzullah Nâfiz'in "Şeyhülislâm İmam Salih Efendi-zâde Mehmed Efendi'nin oğlu" olduğu bilgisinin yer aldığı belirtilir.¹⁵ Oysa, *Sicill-i Osmanî*'de Nâfiz'in "Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin oğlu" olduğu söylenmiştir.¹⁶ Nâfiz'in babası Mehmed Efendi'nin 1141 (M. 1728) yılında öldüğü bilindiğine göre 1191'de (M. 1777) ölen Salih Efendi-zâde Mehmed Emin Efendi'nin Nâfiz'in babası olması mümkün değildir. İsim benzerliğinden kaynaklanan bir yanlışlık yapılmıştır.

Nâfiz'in meslek yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi veren kaynaklardan biri *Âdâb-ı Zurafâ*'dır. Râmiz, şairin hangi tarihte, kimin yerine ve hangi göreve getirildiğini şöyle anlatır:

(...) 1130 senesi hüdudunda medrese-i hâricle bekâm olup (...) 1146 muhârreminde medîne-i Filibe ve ba'dehü ma'hrûse-i Âmid ve ma'hmîyye-i Edirne mevleviyetleriyle ta'hsîl-i neşât-ı tâmm ve 1164 muhârreminde Mekke-i Mükerrreme hükümetiyle şâyân-ı

¹³ Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin yeğeni ve aynı zamanda damadı olan Mehmed Efendi, müderristir. Bursa mollası ve Mekke kadısı olup 1142'de (M. 1729) vefat etmiştir (Mehmed Süreyya 1996: 1153).

¹⁴ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 100-101, 113, 535, 1009. *Sicill-i Osmanî*'de İmam Mehmed Efendi'nin torunlarından Şerif Mehmed Efendi'den de söz edilir. Şerif Mehmed Efendi, ser-levha-i yesâr kadılarındandır ve 1248'de (M. 1832) vefat etmiştir (1587).

¹⁵ *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu* (1969). IV. Cilt. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 814.

¹⁶ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 535.

iķrām ve hākīm-i nāfizü'l-keġām olup ve 1168 muħarremiñiñ beřinci ġüni Feyzu'llāh Mollā Sa' de'd-dīn Efendi yerine hūķūmet-i dārū's-saltāna ile cāh-ı i' tibārı pūr-tumturāk u šantāna olmuř idi. 1177 senesi muħarremiñiñ yigirminci ġüni es-Seyyid' Abdu'llāh Mollā Efendi hāzretleri yerine řadr-i Anaġolı ile bülend-ķadr ve 1181 senesi rebī' ü'l-āħiriniñ dördünci ġüni İbrāhım Bigefendi yerine řadr-i Rüm-ili ile hilāl-i iķbālī sipihr-i nigerānında bedr olmuř iken (...) ¹⁷

Sicill-i Osmanī'de verilen bilgilere Nāfiz, 1130'da (M. 1718) müderris ve 1144'te (M. 1731) Tebriz mollası oldu. İstilada dönerek 1146'da (M. 1733) Filibe mollası, 1153'te (M. 1740) Diyarbakır mollası olan Nāfiz, 1162'de (M. 1749) Mekke pāyesi, 1164'te (M. 1750) Mekke kadısı, 1167 (M. 1753) sonlarında İstanbul kadısı olmuştur. Sekiz aylık azilden sonra 1177'de (M. 1763) Anadolu Kazaskerliġine getirilmiş ve aynı yıl azledilmiştir. Nāfiz'in son ġörevi, 1181'de (M. 1767) getirildiġi Rumeli Kazaskerliġidir. ¹⁸

Nāfiz'in hayatına dair bu kronolojik bilgileri, şiirlerinde yer alan yaşamına dair izlerle desteklemek mümkündür. şair, kimi zaman kaside ya da mesnevisini sunduġu devlet büyüġünden yardım isterken içinde bulunduġu duruma da işaret etmiştir. Muhtemelen 1144'te (M. 1731) Tebriz mollası olduġu sıralarda yazdıġı *Divān*'daki 13. kasidesinde, Tebriz'in havasını arzu ederken borġlarının kendisine elem verdiġini dile getirmiştir:

Ārzū eyler iken zevķ-i hevā-yı Tebrīz
Bize yevmiyye elem vērdi bu ġummā-yı düyün K13/ 35

Devrin řeyhülislāmına yazdıġı bu kasidede Nāfiz, borġlarının çokluġundan, alacaklılara en sonunda babadan kalma evini verdiġinden söz eder. Durumu o kadar kötüdür ki bir ġünlük ihtiyaçı için ellere borġlu kalmıştır:

Āķıbet verdi peder-mānde olan ġānemizi
Pīř-i nezzārede dest-i ġuramāya gerdün

Ĥāzret-i 'ālem-i Settār bilir aġvālim

¹⁷ Sadık Erdem (1994). *Rāmiz ve Ādāb-ı Zurafā'sı*. Ankara: AKM Yay. 274.

¹⁸ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanī*. (hızl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 535.

Çatı düşvârdır ey ebr-i kerem hâl-i derûn

Hağ bilir öyle zarûretledir aḥvâlim kim
Şarf-ı yek-rûze için ellere olduk medyûn

K13/ 37-38-39

Bir başka kasidesinde de gözü doymayan borç sahiplerinin tüm parasını aldığını söyler:

Arpalığı siler aşḥâb-ı düyûnun hırşısı
Diş biler üstümüz[e] aç gözü toymaz nâ-çâr

K17/ 53

Nâfiz'i bu borçlar kadar, eşinin ve çocuklarının yergileri ve hizmetçilerin sözleri de üzer:

Ṭa' n-ı evlâd [ü] 'ıyâl ile dil ü cân şeker-âb
Zehr-i bed-kâr-ı kelâm-ı ḥadem ile maḥzûn

K13/ 41

Şairin hayatına dair ipuçları taşıyan yukarıdaki beyitler, onun zaman zaman maddi sıkıntılar çektiğini göstermektedir. Nitekim Mehmed Süreyya, Nâfiz'in ev idaresinde şaşkın olduğunu, bu nedenle büyük borç ve sıkıntıya düştüğünü belirtmiştir.¹⁹

Sicill-i Osmanî'de Mehmed Süreyya, Nâfiz'in Rumeli Kazaskeri olduktan 55 gün sonra, 25 Cemâziyelevvel 1181'de (M. 19 Ekim 1767) öldüğünü belirtir.²⁰ Bu tarih *Âdâb-ı Zurfâ* ve *Tuhfe-i Nâilî*'de gün farkıyla 15 Cemâziyelevvel 1181 (M. 1767) olarak verilmiştir. *Osmanlı Müellifleri*'nde de şairin H. 1181'de vefat ettiği belirtilir. Belig ise bu konuda hiçbir bilgi vermez. Silahdar-zâde Mehmed Emin'in tezkiresinde ölüm tarihi verilmemiş; ancak şairin vefatına şu tarih düşürülmüştür:

Yalan dünyâdan el çekdi Kezûbî-zâde gerçekden

Şefkat de tezkiresinde Silahdar-zâde'nin düşürdüğü tarihi tekrar etmiştir. Bu mısrada ölüm tarihi H. 1180'e tekabül etmektedir.

¹⁹ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hızl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 535.

²⁰ A.g.e. 535.

Râmiz şairin ölüm sebebini, “(...) ta‘ ne-i tã‘ ündan binâ-yı cism-i nâziki mütezelzil ü inhidâm ve hıṭâb-ı emr-i ‘irci‘ i’ye imtişâl ile şadr-ı cinâna hırâm buyurup Hazret-i Hâlid razıya’llâhü ‘ anh türbe-i şerîfeleri civâr-ı rahmet-medârlarında nihâde-i hâk-i mezâr kııldılar”²¹ sözleriyle açıklar. Bu ifadeden Nâfiz’in vebadan öldüğü ve mezarının Hazret-i Hâlid türbesi civarında olduğu anlaşılmaktadır.

Nâfiz’in mezarının bulunduğu yer hakkında Nâil Tuman da şu bilgileri verir: “Eyübde türbe civârında Küçük Emîr Efendi karşısında medfündür.”²²

Yukarıda verilen bilgiler ışığında, Nâfiz’in H. 1181 yılının (M. 1767) Cemâziyelevvelinde, Rumeli kazaskeri iken vebadan öldüğü ve Eyüp’te Küçük Emir Efendi Türbesi’nin karşısına gömüldüğü söylenebilir.

Eserleri

1. *Dürretü’l-Muhâkemât*

Nâfiz’in bu eserinden söz eden tek isim Bursalı Mehmed Tahir’dir. *Osmanlı Müellifleri*’nde Nâfiz’in *Dürretü’l-Muhâkemât* adlı bir fıkıh eserinin olduğunu belirtmiştir.²³ Diğer kaynaklarda belirtilmeyen bu esere İstanbul Üniversite Kütüphanesi Basmalar Kataloğunda rastlanmıştır. Ebû Muhammed Ganim El-Bağdadî’ye (öl. M. 1650) ait *Dürretü’l-Muhâkemât fi Şerh-i Melceü’l-kuzât inde Tercih-i’l-Beyyinât* adlı eser Feyzullah Nâfiz tarafından tercüme edilmiştir. Eserin, İstanbul Üniversite Kütüphanesi, Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi ve Bursa, Elazığ, Çorum İl Halk Kütüphanelerinde nüshaları mevcuttur. Bunlardan 71886 numarada kayıtlı İstanbul Üniversite Kütüphanesindeki nüsha incelenmiştir. 1300 (M. 1882/1883) yılında İstanbul’da basılan eser 171 sayfadır ve 26 bölümden oluşur. Her bölümde İslâm hukuku ile ilgili bir konu hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bölüm başlıkları şunlardır: Kitabü’n-nikâh, Kitâbü’t-

²¹ Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zuraî’ı*. Ankara: AKM Yay. 274.

²² Nâil Tuman (2001). *Tuhfe-i Nâilî*. Ankara: Bizim Büro Yayınları. 1020.

²³ Bursalı Mehmet Tahir (2000). *Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi. 394.

talâk, Kitâbü'n-nafaka, Kitâbü'r-rızâ^ç, Kitâbü'l-^çitâk, Kitâbü'l-vakf, Kitâbü'l-bey^ç, Kitâbü'ş-şüf^ç a, Kitâbü'l-icâre, Kitâbü'l-hibe, Kitâbü'l-^çâriyet, Kitâbü'l-vedî^ç a, Kitâbü'l-gasb, Kitâbü'l-cinâyât, Kitâbü'l-ikrâr, Kitâbü's-sulh, Kitâbü'r-rehn, Kitâbü'l-muzâra^ç a, Kitâbü'l-muzârebe, Kitâbü'l-kısmet, Kitâbü'd-da^ç vâ, Kitâbü'ş-şehâdet, Kitâbü'l-me'zûn, Kitâbü'l-hacr, Kitâbü's-sirkat, Kitâbü'l-vekâlet.

2. *Letâifü'l-Hayâl*

Kaynaklarda Nâfiz'e ait böyle bir eserden söz edilmez; ancak Milli Kütüphanede A-2283 mikrofilm numarası ile Feyzullah Nâfiz adına kayıtlı, *Letâifü'l-Hayâl* adlı bir şiir mecmuası bulunmuştur. “Şuara-yı Rum”a ait beyitlerin derlenmesiyle oluşan bu mecmuanın aslının Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi bölümünde 2883 numarayla kayıtlı olduğu belirtilmektedir. Ancak, Süleymaniye Kütüphanesinde yapılan araştırmada, eserin Feyzullah Nâfiz değil Hisâlî adına kaydedildiği görülmüştür. Bu farklılığın nedeni araştırılmış ve inceleme sonucu, *Letâifü'l-Hayâl* adlı eserin kime ait olduğunu tespit edemeyen uzmanların *Osmanlı Müellifleri*'nde Hisâlî'nin *Letâifü'l-Hayâl* adlı bir eseri olduğu bilgisine dayanarak bu eseri ona mal ettikleri anlaşılmıştır. Hâlbuki Bursalı Mehmed Tahir, Hisâlî'nin bu eserinden söz ederken Farsça şiirlerden oluştuğunu belirtmiştir: “(...) ve eş^ç âr-ı Fârisiyyeyi câmi^ç (Letâ'ifü'l-Hayâl) nâmındaki bir cild eseri de (Hamîdiye) kütübhânesindedir ki (...)”²⁴ Üstelik Nâfiz'in derlediği *Letâifü'l-Hayâl*'in ilk sayfasının sol üst köşesinde silik olmakla birlikte “...ba^ç zı kibârın istimâ^ç ... Kezûbî-zâde kâzî^ç asker Nâfiz Feyzullah Efendinin tertîb .... mecmû^ç adı” kaydı mevcuttur. Dolayısıyla, Süleymaniye Kütüphanesinde Hisâlî'ye ait olduğu belirtilen eser, Nâfiz Feyzullah'a aittir.

Letâifü'l-Hayâl, 156 varaktan oluşur. Eserde “zülfi, çeşm, dehân, arak, sîne, dendân, zekan” gibi sevgilinin güzellik unsurları; “nâz, istigna, rakîb” gibi aşk hâlleri; “gül-bülbül, şem-pervane” mazmunları; ilkbahar ve sonbahar betimlemeleri; felekten şikâyet ve tahammül gibi konular yer alır. Bu konular, matla ve müfredat başlıkları altına (matla-1 çeşm, müfredât-1 çeşm, matla-1 gabgab, müfredât-1 gabgab gibi) alınmış ve

²⁴ Bursalı Mehmet Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. 165.

Necatî, Bâkî, Fuzulî, Nâbî, Nefî gibi zirve isimlerin yanında Sâbit, Neşatî, Haletî, Fehim, Riyazî, Şehrî, Dürrî, Sabrî gibi Divan şiirinin önemli şairlerinin bir veya birkaç beyti örnek verilmiştir. Bu şairlerin yanında zaman zaman Nâfiz'in kendi beyitlerine de yer verdiği görülür. Burada yer alan beyitlerinin büyük bir kısmına *Dîvân*'da rastlanamamıştır.²⁵

---

²⁵ Eserle ilgili bir yüksek lisans tezi yapılmıştır: Nusret Gedik, "Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz Efendi (öl. 1181/1767)'nin Türkî Letâ'ifü'l-Hayâl Adlı Eseri [1b-81a] (İnceleme-Metin)". Marmara Üniversitesi. 2011.

3. *Dîvân*

Eser, İstanbul Üniversite Kütüphanesine T 550 numara ile kaydedilmiştir. Milli Kütüphanede A 4797 arşiv numarası ile kayıtlı bir de mikrofilmidir. Yapılan katalog taramalarında başka nüshaya rastlanamamıştır.

Nâfiz Dîvânı'nda nazım şekillerinin hiçbirinin başlığı yoktur ve nazım şekilleri karışık bir şekilde sıralanmıştır. *Dîvân* bir mesnevi ile başlar. Daha sonra kasideler gelir. 6. kaside ile 7. kaside arasında diğer mesnevi vardır. Müseddes ve terkib-i bend, 15. kaside ile 16. kasidelerin arasında yer alır. Kasidelerden sonra gazeller ve murabbalar bulunmaktadır. *Dîvân*'ın sonunda bulunan kıta, nazm, matla ve müfredler de iç içe geçmiştir. Eserin sonunda gazel şeklinde yazılmış 6 münacat ve 5 nat bulunur.

Dîvân'da kimi şiirlerin küçük farklılıklarla tekrarlandığı görülür. Örneğin 1. sırada yer alan kaside ile 16. kaside neredeyse aynıdır. Bu nedenle 16. kaside tekrar yazılmamış, 1. kaside ile farklılıkları dipnotta gösterilmiştir. *Dîvân*'ın sonunda yer alan münacat ve natlar gazellerin içine alınmıştır. *Nâfiz*'in *Dîvân*, *Letâifü'l-Hayâl* ve çeşitli şiir mecmularında yer alan şiirleri, nazım şekilleri ve sayıları bakımından şu şekilde sınıflandırılabilir:

	<i>Dîvân</i>	<i>Letâifü'l-Hayâl</i>	<i>Şiir Mecmuaları</i>	Toplam
Nazım Şekilleri				
Kaside	17	-	-	17
Kıta-i Kebire	1	-	-	1
Mesnevi	2	-	-	2
Murabba	51	-	-	51
Müseddes	1	-	-	1
Tekib-i Bend	1	-	-	1
Gazel	674+7	-	2	683
Müstezat	1	-	-	1
Kıta	2	-	-	2
Nazm	44	-	2	46
Matla	113	30	-	143
Müfred	14	20	-	34
Toplam				981

Dîvân, Letâifü'l-Hayâl ve şiir mecmualarında yer alan nazım şekilleri dikkate alındığında, Nâfiz'in şiirlerinin beyit sayıları şu şekildedir: 836 beyit kaside, 6 beyit kıta-i kebire, 215 beyit mesnevi, 448 beyit musammat, 3724 beyit gazel, 6 beyit müstezat, 4 beyit kıta, 92 beyit nazm, 143 beyit matla, 34 beyit müfret. Toplam 5508 beyittir.

Dîvân'da yer alan kasidelerin sunulduğu kişiler ve bölümlerindeki beyit sayıları şu şekilde tablolştırılabilir:

Kaside No	Yazıldığı Kişi	Beyit Sayısı	Nesib	Medhiye	Tegazzül	Fahriye	Dua
1	III. Mustafa	98	1-52	55-94	-	-	87-96
2	III. Mustafa	15	8-11	1-7	-	-	12-14
3	III. Mustafa	17	1-11	12-13	-	-	14-16
4	Şeyhülislâm Mehmet Salih Efendi	35	1-15	17-29	-	-	30-32
5	Köse Bâhir Mustafa Paşa	94	1-48	50-75	-	-	92-94
6	Koca Ragıp Paşa	55	1-17	20-39 50-51	41-49	-	52-55
7	I. Mahmut	84	1-12	13-18 59-79	-	-	80-84
8	Şeyhülislâm Esat Efendi	51	1-17	18-33 41-48	35-40	-	50-51
9	Devrin şeyhülislâmı	47	1-17	18-35 43-44	37-42	-	46-47
10	“Mehmed” adlı vezir	33	1-17	20-25	27-31	-	33
11	Köse Bâhir Mustafa Paşa	28	1-8	10-20 26-27	22-25	-	28
12	Kapudan Mustafa Paşa	32	1-9	12-22	24-30	-	32
13	Devrin Şeyhülislâmı	49	1-13	15-25	27-32	-	48-49
14	Köse Bâhir Mustafa Paşa	84	1-53	54-68 75-81	70-74	-	83-84
15	Abdullah Paşa	51	1-36	38-48	-	-	50-51
16=1							
17	Şeyhülislâm Esat Efendi	63	1-21	22-38 48-51	40-47	-	61-63

Kasidelerin duaya geçiş bölümlerinde dikkati çeken bir özellik, bu beyitlerdeki eksik sözcüklerdir. Şairin mahlası olan “Nâfiz” veya “Nâfizâ” sözcükleri ile tamamlanan bu boşlukların niçin yazılmadığı tespit edilememiştir. Aşağıdaki dua beyitlerinde de bu boşluklar görülmektedir:

Bu luţfu ‘ömrüm oldukça çıkarmam levh-i hâţırdan
Çü hâme hıdmet-i hayr-ı du‘ â _____ saña şândır K6/ 53

Zātınā ihlāş ile hayr-ı du‘ ādır hizmeti Kendini cürm ile _____ cümle ednā bilir	K9/ 45
_____ eyle hulūş üzre du‘ ā ol zāta Kutb-ı ‘ālem diyü evān-ı icābet geldi	K11/ 28
Görünce ehl-i ṭab‘ a merḥametli meşrebin _____ Hulūş üzre derūna riff[‘]at ile bu du‘ ā geldi	K12/ 31
_____ eyle du‘ ā devlet ü iḳbāli için K’ede maḳbūl du‘ āmızı Hudā-yı bī-çün	K13/ 47

Sanatı

Nâfiz’in sanatı değerlendirilirken öncelikle kaynaklarda yer alan bilgilere yer verilecek, daha sonra şairin şiir hakkındaki görüşleri üzerinde durulacaktır. Son olarak da Nâfiz’in *Dîvân*’ından yola çıkılarak edebî anlayışına dair genel değerlendirmeler yapılacaktır.

Kaynaklarda Nâfiz’in edebî yönü hakkında, ailesi ve meslek yaşamı kadar ayrıntılı bilgilere rastlanmaz. XVIII. yüzyıl tezkire yazarlarından İsmail Belig’in *Nuhbetü’l-Âsâr* adlı eserinde şairin edebî yönü değerlendirilmemiş, sadece şiirlerinden örnek beyitler sıralanmıştır. Aynı yüzyıl tezkirelerinden Râmiz’in *Adâb-ı Zuraḫâ*’sında diğer kaynaklara göre daha fazla bilginin yer aldığı söylenebilir. Râmiz, şaire ilişkin şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

(...) âşinā-yı riyāz-ı ma‘ārif ü ‘ulūm ve miyāne-i enāmda mahāret-i şī‘r ü inşā ile meşhūr u ma‘lūm şudūr-ı kirāmīn sūḫan-veri ve meclis-i sa‘ādetleri tekellüfden berī hūner-perver bir şadr-ı kerīm-i merḥamet-güster idi. Âşār-ı ma‘ārif-intişārından bu birkaç ebyāt-ı pākīze-edāları taḫrīr u imlā kılındı.²⁶

Silahdar-zāde Mehmed Emin ise, Nâfiz’in edebî yönü hakkında bir değerlendirme yapmamış, yalnızca bir gazelini örnek vermekle yetinmiştir. XIX. yüzyıl tezkirelerinden Şefkat’in *Tezkire-i Şuarâ* adlı eserindeki bilgiler ve seçilen örnek şiir Silahdar-zāde ile

²⁶ Sadık Erdem (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zuraḫâ’sı*. Ankara: AKM Yay. 274-275.

aynıdır. *Tuhfe-i Nailî*'de de Nâfiz'in şairliği hakkında herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

Nâfiz hakkında bilgi veren diğer kaynaklardan *Sicill-i Osmanî*'de şairin “selâsetten gayr-i hâlî eş'ârı” olduğu belirtilir.²⁷ *Osmanlı Müellifleri*'nde ise, Nâfiz'e dair diğer kaynaklarda yer almayan bilgiler mevcuttur. Şairin, *Dürretü'l-Muhâkemât* adlı bir eseri, bazı eserlere haşiyeleri ve bir miktar şiiri olduğu belirtilir: “Fıkhıdan (*Dürretü'l-Muhâkemât*) isminde bir eşi ve ba'zı āşāra havāşī ve bir miqdār eş'ārı vardır.”²⁸

Görüldüğü gibi, tezkirelerde yer alan bu kısıtlı bilgiler, Nâfiz'in şairlik yönü hakkında yeterli bilgi vermemektedir. Verilen örnek beyitler ise neredeyse birbirinin aynısıdır.

***

Genel anlamda şiirin meseleleri hakkında çok az görüş belirten Nâfiz, şiirde manayı ön planda tuttuğunu ve bîkr-i mazmun kalesini fethetmek istediğini dile getirir:

Kilk-i pür-güdur şadef Nâfiz ma'ânî baħrine
Ağzı durmaz dürr-i nazmı dâ'imâ söyler döker G183/ 8

Nâfizā feth-i hişār-ı bîkr-i mazmūn eyleyip
Bāb-ı heft-hāna seyif-i hāme-i eş'ār aş G401/ 5

Nâfiz için şiir, sevgilinin güzelliğini dile getirmektedir. Aşağıdaki beyitte, sevgilinin saçının şiir yazmasına sebep olduğunu, böylece birlikte bir eser meydana getirdiklerini söyler:

O turre bā' iş-i şi'r oldu Nâfizā tab'a
Netice bir eşi etdik benimle yār ikimiz G334/ 6

Şiir söz konusu olduğunda şair için en önemli unsur “kalem”dir. Kalem, bazen memduha bazen de sevgiliye hâlini arz eden bir araçtır:

Hāmemiñ ağzını öpdüm dedim ey kîl-k-i şafā
Baña bu demde qanı yā qanı imdād-ı vefā Ms1/ 113
Söylemez bildi recā-nāme o şāha Nâfizā
Arz-ı hālîn hāme eş'ār ile iş'ār eylemiş G376/ 5

²⁷ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 535.

²⁸ Bursalı Mehmet Tahir (2000). *Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi. 394.

Gazellerinde, şiirle ilgili kavramları benzetme unsuru olarak kullanan Nâfiz, sevgilinin ağzını “muamma beyti”ne, boyunu ve uyumlu hareketlerini “mısra-ı âzâde”ye, kaşlarını da anlamı kolay çıkmayan beyte benzetmiştir:

Çıkmaz dehâni beyt-i mu‘ ammâ gibi deyip Gitdi havâdiş-i leb-i cânân taraf taraf	G436/ 3
Âdeme cilve verir mısra‘ -ı âzâde gibi Nedir ol kâmet-i dil-keş harekât-ı mevzûn	K13/ 30
Bir beyt-i mu‘ aqqad mı du-ebrû-yı hilâli Bu müşkili ol mâha su ‘âl eylemek ister	G193/ 5

Kasidelerinde fahriye bölümüne neredeyse hiç yer vermeyen şair, gazellerinde zaman zaman kendi şiirini övmüştür. Şiirini ata benzeterek kimsenin söz meydanında onu geçemeyeceğini iddia eder. Başka bir beytinde de şiiriyle her gün şeref sunduğunu, şiirinin matlâmın, yücelik güneşinin göğü olduğunu belirtir:

Kim sebkat eder eşheb-i nazmıñ yine Nâfiz Esb-i dil-i çâpük ile meydân-ı sühan geç	G60/ 5
Zâde-i tab‘ ımla her gün eylerem ‘ arz-ı şeref Maṭla‘ -ı şi‘ rim sipihr-i mihr-i ‘ izzetdir baña	G9/ 5

Nâfiz, kimi beyitlerinde “gazel” nazım şeklinden de söz eder. Aşağıdaki beyitte sevgilinin ceylan gözüne gazel söylemek ister:

Çeşm-i gâzâl-i yâre gâzel söyle Nâfizâ Âhû-yı hâme nâfe biraqsın edâsına	G591/ 7
---	---------

Şairliğini fazla övmeyen Nâfiz, bazı beyitlerde şiiri için “dil-güşâ”, âbdâr” sözcüklerini kullanmıştır:

‘ Andelîbân Nâfiz eylermiş sitâyiş güllere Biz de etdik meşq-i şi‘ r-i dil-güşâ nevrûzdur	G264/ 6
Germiyyet-i hevâ ile şi‘ r oldu âbdâr Bu gönçeniñ açılması vaqt-i bahâr idi	G680/ 6

Aşağıdaki nazmda ise şiirini “karîn-i sihr-i mübîn” ve “tâze-edâ” olarak tanımlar:

Olmağ bürehne-i ser ü pâ ‘ ârifânedir Üftâdegâna tarz-ı cünûn ‘ âqilânedir Nazmıñ qarîn-i sihr-i mübîn oldu Nâfizâ
--

Bi'llāh bu tarz tāze-edā sāhirānedir

N46

***

Nâfiz, içinde bulunduğu yüzyılın şiir anlayışına paralel olarak özellikle gazel ve murabbalarında sade bir söyleyişe yer vermiştir. Zaman zaman halk şiirine yaklaşacak kadar sadeleşen ve *Dîvân*'da sık rastlanan bu söyleyiş biçimini aşağıdaki beyitlerde görmek mümkündür:

O kara gözlü kızu dönmeye baħr-ı siteme
Mevce-i cebhe ola sūd gibi deryā-yı vefā K5/ 10

Allı yeşilli çiçeklerle donandı bāğ-ı sūk
Nev-şüküfte gönçeye döndü dil-i bey' ü şirā K1/ 21

Geceden gündüzümü fark edemem ben Nâfiz
O kadar verdi şafā nāle-i şeb-gîr baña G8/ 5

Günlük dilde kullanılan “Allahını seversen, hoş geldi safa geldi, gelmedi gitti, birden bire, yok yere, ikide birde” gibi birtakım kalıplaşmış ifadelere de şairin yer verdiği görülür:

Bi-ħamdi'llāh muvāfiķ rūzgār oldu şabā geldi
Gül-i tevfiķ-i devlet *yine hoş geldi şafā geldi* K12 / 1

Beñlere kıldı düzen ħātırā-ı tār-ı zülfü
İkide birde hezār-ı dil olur yine dūçār K17 / 41

Geçmem diyü luţf eyle yemîn etme bu yoldan
Allāhı severseñ güzelim gel buradan geç G60/ 2

Nâfiz, halk söyleyişi ve günlük konuşma dilinden yararlanırken halk bilgeliğinin eseri, az sözle çok şey anlatan atasözü ve deyimlerden de uzak kalmamıştır. Atasözlerinden fazla yararlanmayan şair, birçoğunun bugün de kullanıldığı deyimlere şiirlerinde sık sık yer vermiştir. Diğer yandan, Nâfiz'in bazı gazellerinde ve özellikle kasidelerinde Farsça tamlamaların etkisiyle dilinin ağırlaştığı görülür. Yalın ifadelerle uzun tamlamaların yan yana bulunması çelişki gibi görünse de bu durum sebk-i Hindî etkisinin bir sonucudur.

Tezkirelerde onun üslûbuna dair neredeyse hiçbir şey söylenmemesine rağmen şiirlerindeki kimi özellikler Nâfiz'in sebk-i Hindî'den etkilendiğini göstermektedir.

Yeni bir şiir dili kullanan sebk-i Hindî şairleri, hem günlük konuşma diline ait çeşitli ifade biçimlerini hem de daha önce kullanılmamış birtakım yabancı kelimeleri şiirlerinde kullanmışlardır. Bu uygulamanın temelinde, şairlerin yeni mazmun ve hayaller bulma çabası vardır ve bu çaba yerli yabancı pek çok kelimenin şiir diline girmesine yol açmıştır. Divan şiirinde ise sebk-i Hindî etkisinin yanı sıra önceki asırlardan gelen mahallîleşme akımı da şiir dili üzerinde etkili olmuştur.²⁹ Böylece, uzun tamlamalar ile günlük konuşma dilinin bir araya geldiği bir şiir dili oluşmuştur. Bu durumu Nâfiz'in şiirlerinde de görmek mümkündür. Nâfiz, yukarıda değinilen halk söyleyişi, atasözü ve deyimlerin yanı sıra uzun tamlamalara da şiirlerinde yer vermiştir. Özellikle kasidelerde memduhun övüldüğü medhiye bölümlerinde zincirleme tamlamalara rastlanır. Ancak uzun tamlamaları kasidelerden çok şairin ince hayaller peşinde koştuğu gazellerde görmek mümkündür. Bazen mısraın tamamı, tamlamadan oluşur:

Fıkr-i zülf-i müşk-sâ-yı 'anber-efşân-ı nigâr Gülşen-i dilde açılmış saçlı sünböldür baña	G4/ 3
Mîve-i ümmîd-i hââm-ı dest-i dil olsun tamâm Sîb-veş pistânîni her-bâr koynuñdan çıkar	G57/ 2
Büy-yı gül-rüyuñ dimâg-ı ârzü-yı ümmete Nefha-bağşây-ı şafâ-yı verd-i aħmerden lezîz	G86/ 4

Sebk-i Hindî'nin özelliklerinden biri de şiir dilinde somutlama veya alışılmamış bağdaştırma da denen soyut kavramların somut ifadelerle bir araya getirilmesidir. Nâfiz'in şiirlerinde alışılmamış bağdaştırmalardan/ somutlamalardan sıkça yararlandığı görülür. Şair, özellikle ikili tamlamalarda somut unsurlarla soyut kavramları bir araya getirip anlam derinliği yaratmaya çalışmıştır. Şairin alışılmamış bağdaştırmaları kullanıp ince hayallerle anlamı derinleştirdiği beyitlerinden bazı örnekler aşağıya alınmıştır:

²⁹ Cafer Mum (2006). "Sebk-i Hindî". *Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt 2, KTB Yay. 382.

Yem-i hicrānda çekdirdi bize vāfir kürek şimdi Edip orsa poça fülk-i vişāli cā-be-cā geldi	K12/ 27
Dest-i miqrāş-ı sitem kesdi harīr-i h̄āhişim Rişte-i ümmīd geçmez süzen-i müjgāna h̄iç	G69/ 2
Ḳayd-ı zülfüñe düşüp Nâfiz ḳo etsin der-kenār Defter-i dilden o şehriyār eder ḳaydın resīd	G81/ 6

Hint üslûbunda şairler, manayı ön plana çıkardıkları için sözü kısa ve dolgun söylemeyi hedeflemişlerdir. *Nâfiz Dîvânı*'nın en geniş bölümünü oluşturan gazellerin beyit sayısının çoğunlukla beşi geçmemesi, şairin bu özelliği göz önünde bulundurduğunu göstermektedir. Sözü kısa söylemeyi hedefleyen Nâfiz, sebk-i Hindî şairleri gibi, sözü uzatan sanatlardan ziyade teşbih, istiare, telmih, kinaye gibi sanatlardan yararlanmıştı. Bu üslûp şairleri, söz sanatlarının azlığının yarattığı âhenk eksikliğini, redif ve kafiyeler kullanarak aşmaya çalışmışlardır. Nâfiz'in gazellerinin çoğunun redifli oluşu da bu özelliğe bağlanabilir.

Sonuç olarak Nâfiz'in sebk-i Hindî'nin özelliklerinin çoğundan etkilendiği ve şiirlerinde bunları yansıtmaya çalıştığı söylenebilir. Şair, şiirde manaya önem vermiş, anlamı derinleştirmeye çalışmıştır. Şiir dilinde, günlük dilde yer alan pek çok kelime, deyim ve atasözü ile birlikte, soyut kavramları somut ifadelerle bir araya getirdiği alışılmamış bağdaştırmalara yer vermiştir. Diğer yandan, Hint üslûbunun en önemli özelliklerinden olan, aralarında teşbih ilişkisi bulunan beyitlerde ilk mısradaki belirtilen soyut düşüncenin ikinci mısradaki nesnel gerçeklerle örneklenmesi tekniğinden yararlanmıştı. *Dîvân*'da paradoksal imajlara ve farklı duyulara ait kavramların bir arada kullanılmasına ise az da olsa rastlanır.

Nâfiz'in edebî yönünü olumsuz etkileyen en önemli husus, ifade tekrarlarıdır. Özellikle nazımlarla matla ve müfredlerde sık karşılaşılan bu mükerrer söyleyişleri, gazel ve musammatlarda da görmek mümkündür. Örneğin 3. musammat ile 39 musammatta neredeyse aynı nakarat mısraı yinelenmiştir:

Şaḳınma rûyuña çeşm-i temennâ olmasın aḥvel Seni bir görmege biñ cān ile müştākız 'ömrüm gel Ḳo rûy-ı enveriñ ḥaḫḫ-ı şu' ā' [1] eylesin muḫtel Seni bir görmege biñ cān ile müştākız 'ömrüm gel	Mus3/ I
--	---------

Firāk-ı intizārîñ cānıma kār etdi sulţānım
 Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ‘ömrüm gel
 Bu hicrāna niçe ādem taħammül eylesin cānım
 Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ‘ömrüm gel

Mus39/ I

45. musammatın ilk dörtlüğü ile 27. nazm neredeyse aynıdır:

Ey yüzü yüz kat gül-i şad-berg-i terden kırmızı
 Kıpkıızıl dīvāne kıldı seyr-i gül-rūyuñ bizi
 Ol ħarāmī gözleriñ ‘ālem elinde ‘ācizi
 Āh zālīm dīni yoğ imānı yoğ kāfir kıızı

Mus45/1

Ey yüzü yüz kat gül-i şad-berg-i terden kırmızı
 Kıpkıızıl dīvāne kıldı seyr-i gül-rūyuñ bizi
 Ol ħarāmī ğamzeniñ dā’im elinden ‘āciziz
 El-amān ey dīn yoğ imān yoğ kāfir kıızı

N27

Nâfiz, şiirde âhengi arttıran yinelemeler, paralelizm ve çok anlamlılıktan da zaman zaman yararlanmıştı. Konuyla ilgili birkaç örnek aşağıya alınmıştır:

Birisi mümtāz-ı ‘ālem **birisi** ğonçe-nihāl
Birisi serv-i ħırāmān **birisi** bāğ-ı ħayāl
Birisi zülf-i perīşān **birisi** ruĥsār-ı al
Çifte güller **çifte** sünbüllerle **çifte** lāleler

Mus50/ III

Sīnemde cilā buldu leb-i ħancer-i ħasret
 Ķalbidemde ħavī oldu ser-i neşter-i fūrķat

G46/ 1

Dem-ā-dem neş’e-i cām[1] raķīb-i ħīleger çeksin
 Şafā mı sākıyā rindān-ı mey-keş renc-i ser çeksin

G530/ 1

LÂZİKÎ-ZÂDE FEYZULLAH NÂFİZ DÎVÂNİ

1. Yazma Tanıtımı

Başka nüshası tespit edileyen *Dîvân*, İstanbul Üniversite Kütüphanesinde T 550 numara ile kayıtlıdır. Eser, *Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*'nda şöyle tanıtılır:

Baş: كل برى اى سودازده عشق خدا شوقله ايليلم حمد و سپاس مولى
 Son: صارلدى دامن احسانه لطف ايت كرم □ندن امارنافد كنهكار

Md. ta: 229 yk, 202x130 ölç, talik yz, 15 st, aharlı avrupa kt, çiçekli bk, ilk çift sayfa çiçekli cl, diğer sayfalarda yok, arkası meşin üstü güvez bez kaplı ct.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılı ve bir temellük kaydı yazılıdır.³⁰

Eserin 220. varlığında Arapça şu ifade ve imza görülür:

هذه ديوان و هذه الخط مرحوم و مغفور له نافذا افندى لخن شيخ الا سلام محمد افندى
 عليهم الرحمة آمين يا معين بحرمة طه ويسن من نسله الفقير السيد محمد امين
 نافذا افندى زاده غفرله برب الكعبه

“Bu Divan ve bu yazı Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin oğlu merhum ve magfur Nâfiz'e aittir. Allahın rahmeti onların üzerine olsun. Ey muin, Taha ve Yasin hürmetine bu duayı kabul et. Onun torunlarından fakir Seyyid Mehmed Emin Nâfiz Efendi-zâde. Kabe'nin Rabbi onu korumuştur.”

Nâfiz'in torunu Mehmed Emin Efendi'nin yazdığı bu nottan *Dîvân*'ın şair tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır.

Sayfaları eksik ve yanlış dikilmiş *Dîvân*'da 17 kaside, 1 kıta-i kebire, 2 mesnevi, 51 murabba, 1 müseddes, 1 terkib-i bend, 674 gazel, 1 müstezat, 2 kıta, 44 nazm, 113

³⁰ *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu* (1969). IV. Cilt. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, İstanbul. 814.

matla, 14 müfred, gazel şeklinde yazılmış 6 münacat ve 5 nat bulunmaktadır. Sayfa eksikliğinden dolayı terki-i bendin başı ve müseddesin sonu yoktur. Bir gazelin de yalnızca iki beyti mevcuttur. Şiirlerin hiçbirinin başlığı yoktur ve nazım şekilleri karışık olarak sıralanmıştır.

Dîvân'da 126b'de "Molla Câmî Gûyed" başlığı altında 2 ve 136b'de "Hazret-i Mevlânâ Gûyed" başlığı altında 6 beyit bulunmaktadır.

2. Çevriyazılı Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yol

1. Çevriyazıda, *Dîvân*'ın İstanbul Üniversite Kütüphanesi T 550 numarada kayıtlı aslının Milli Kütüphanedeki Yz A 4797 numaralı mikrofilmi esas alınmıştır.
2. *Dîvân*'da karışık olan nazım şekilleri Kasideler, Mesneviler, Kıta-i Kebire, Musammatlar, Gazeller, Müstezat, Kıtalar, Nazmlar, Matlalar, Müfredler şeklinde sıralanmış ve köşeli parantez içinde bu adlar belirtilmiştir.
3. *Dîvân*'da 1. sıradaki kaside ile 16. kaside küçük farklılıklar dışında aynı olduğu için 16. kaside tekrar yazılmamış, aradaki farklılıklar 1. kasidede dipnot olarak gösterilmiştir.
4. *Dîvân*'ın yanlış dikilmesi nedeniyle 44. varakta ت (te) kafiyesi ile başlayan gazellerin başı 136. varaktadır. Çevriyazılı metinde gazeller kafiye sırasına konmuş ve varak numaraları dipnotta belirtilmiştir.
5. *Dîvân*'ın sonuna eklenen gazel şeklinde yazılmış 6 münacat ve 5 natın bir kısmı gazellerin içinde aynen veya küçük farklılıklarla yer almaktadır. Farklılıklar dipnotta gösterilmiş, gazellerin içinde bulunmayan nat ve münacatlar kafiye sırasına göre gazeller bölümüne yerleştirilmiştir.
6. Nâfiz'in çeşitli şiir mecmualarında da şiirleri tespit edilmiştir. Bunların bir kısmı *Dîvân*'daki kasidelerin nesip ya da tegazzül bölümlerinden veya gazellerden alınmıştır.

Bunlar dipnotta belirtilmiştir. Bir kısmı ise *Dîvân*'da yer almayan şiirlerdir. Bunlar da kafiye sırasına göre metne yerleştirilmiş ve dipnotta hangi şiir mecmuasından alındığı belirtilmiştir.

7. “Şuara-yı Rum”a ait şiirleri derlediği *Letâifü'l-Hayâl* adlı eserinde Nâfiz'in kendi matla ve müfredleri de bulunmaktadır. Bunların bir kısmı *Dîvân*'daki gazellerde aynen veya küçük farklılıklarla yer alır. Bunlar dipnotta gösterilmiştir. *Dîvân*'da yer almayan beyitler ise kafiye sırasına göre matla/ müfred bölümlerine yerleştirilmiş ve dipnotta varak numarası belirtilmiştir.

8. *Dîvân*'da aynı nazım şekli içinde veya farklı nazım şekillerinde tekrarlandığı tespit edilen beyit veya dörtlükler dipnotta gösterilmiştir.

9. Metin tamiri gereği metne eklenen bölümler köşeli ayraçla ([ ]) gösterilmiştir.

10. Dipnotlar gösterilirken önce metne alınan kelime yazılmış, iki noktadan (:) sonra fark belirtilmiştir. Aynı dizedeki dipnotlar “/” ile gösterilmiştir.

11. Vezin gereği oluşan ses düşmeleri kesme işareti (') ile gösterilmiştir.

12. “Āşnâ, āftâb, şehryâr ...” gibi kelimelerde medli okumadan kaynaklanan ses türemeleri gösterilmiştir. (“āşiyân, āfitâb, şehriyâr ...”)

13. “zemân/ zamân, temâm/ tamâm” gibi iki farklı okunuşu bulunan kelimelerde ikinci şekil tercih edilmiştir.

14. İmale ve zihaf lar çevriyazıda gösterilmemiş, metindeki yazıma bağlı kalınmıştır.

15. *Dîvân*'da *Kuran-ı Kerim*'den yapılan alıntılar dipnotta gösterilirken sure adı ve numarası yazılmış, “/” işaretinden sonra âyet numarası belirtilmiştir. (Necm 59/ 9, ...)

16. Arapça, Farsça kelime ve eklerin imlasında büyük oranda İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" başlıklı makalesinde teklif edilen yazımlara uyulmuştur.³¹

17. Çevriyazıda Farsça labial hı, ħ şeklinde gösterilmiş ve Tulga Ocak'ın bu konudaki makalesi esas alınarak خورشید , خواجه , خواب gibi sözcükler ħ'āb, ħ'āce, ħ'urşid şeklinde yazılmıştır.³²

18. Farsça izafet tamlamalarında muzaf ve mevsuftan sonra izafet kesresinin yazımında ve atıf vavlarında kalınlık/ incelik uyumu göz önünde bulundurulmuştur.

19. Özel adlar büyük harfle başlamış, bu adlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.

20. *Dîvân*'da bazı yerler boş bırakılmıştır. Bu boşluklar uzun çizgi (_____) ile gösterilmiştir.

21. Metinde okunamayan kelimeler Arap harfleriyle yazılmış, anlam vermekte zorlanılan kelime ve/ veya beyitlerin sonuna soru işareti (?) konmuştur. Harfleri tespit edilemeyen kelimeler ise sıra noktalar (.....) ile gösterilmiştir.

22. Vezni bozuk olan mısralar, dipnotta belirtilmiştir.

23. Çevriyazı ve İmla: Hayati Develi "18 yüzyıl Türkiye Türkçesi Üzerine" adlı makalesinde bu yüzyılda Türkiye Türkçesinin gelişimini büyük oranda tamamladığını söyler. Yazı dili doğal olmayan zamanla geliştirilmiş standart bir dildir ve bu dil imla adı verilen kolay değişmeyen kurallar sistemine sıkı sıkıya bağlıdır. Dilin önceki devrelerinde üzerinde anlaşmaya varılmış bu kurallar, zamanla konuşma dilinin ses değerlerinden farklılaşır. Yazı, XVIII. yüzyıldan daha önce konuşma dilini yani

³¹ İsmail Ünver (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*. C.9, 1: 51-89.

³² Tulga Ocak (1997). "Labial Hı'nın Çevriyazıda Yazımı Sorunu". *Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış Nevin Önberk Armağanı*. 167-172.

telaffuzu aksettirmekten büyük ölçüde uzaklaşmıştır.³³ Araştırmacının görüşleri esas alınarak XVIII. yüzyılda dudak uyumunun tamamlandığı, ancak klasik imlanın bunu yansıtmadığı düşüncesiyle *Nâfiz Dîvânı*'nin çevriyazısında sözcükler dudak uyumuna sokulmuştur.

Sonuç

XVIII. yüzyıl, Osmanlı Devleti'nin dışarıda yenilgiyle sonuçlanan savaşlar ve toprak kayıpları, içeride ise siyasî ve ekonomik sıkıntılarla çöküntüyü yaşadığı bir yüzyıl olmuştur. Önceki yüzyıllardaki hâkimiyeti ve ihtişamı kalmayan Osmanlı Devleti'nin bütün kurumlarında çözülmenin izlerini bulmak mümkündür. Batının askerî ve teknik anlamdaki başarısı, bu yüzyılda geleneksel kurumları canlandırmak yerine çağdaşlaşma eğilimini doğurmuştur. Bu amaçla yapılan faaliyetlerden biri, Avrupa ülkelerine elçiler göndermektir. Bu elçiler, diplomatik ve ticari ilişkilerin yanı sıra kültürel anlamda da ülkedeki değişimi başlatmışlardır. Lale Devrinde başlayan bu kültürel değişim I. Mahmut ve III. Selim gibi yenilikçi padişahlarla devam etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin geçirdiği bu değişim edebiyata hemen yansımamış, XVIII. yüzyıl Divan edebiyatı, bir takım yeni unsurlarla önceki yüzyılın devamı olarak gelişimini sürdürmüştür, şair sayısı artmıştır. Bu yüzyılda, edebiyatta en dikkat çeken özellik, yerlileşmedir. Mahallî konuların ve günlük dilin şiire girmesi, Nedîm'in şiirlerine zarif ve lirik bir anlatım katarken üstat olmayan şairlerde basitlik ve zevksizlik göstergesi olmuştur. Bu yüzyılda şair sayısının artmasının nedenlerinden birinin de şiir dilinin halka yaklaşması olduğu söylenebilir.

XVIII. yüzyılın *Dîvân* sahibi şairlerinden biri de Nâfiz'dir. "Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz ve Dîvânı (İnceleme-Metin)" adlı çalışmamızda, Nâfiz'in eserlerinden *Dîvân*'ının çevriyazılı metni hazırlanmış, şiirlerinden yola çıkılarak şairin edebî yönü ortaya konmaya çalışılmıştır.

³³ Hayati Develi (1998). "18. Yüzyıl Türkiye Türkçesi Üzerine". *Doğu Akdeniz Üniv. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. 27-29.

Lâzîkî-zâde Feyzullah Nâfiz, Osmanlı Devleti'nin kırk dokuzuncu şeyhülislâmı İmam Mehmed Efendi'nin oğludur. Amasya sancağına bağlı Ladik kasabasından olduklarından “Lâzîkî-zâde” lakabıyla anılmaktadır. Hakkında bilgi veren bazı kaynaklarda lakabı “Kezûbî-zâde” şeklinde de geçer. H. 1130'da (M. 1718) müderris olan Nâfiz, daha sonra Filibe ve Diyarbakır mollası, Mekke ve İstanbul kadısı olmuş, H. 1177'de (M. 1763) Anadolu Kazaskerliğine getirilmiştir. Nâfiz'in son görevi, H. 1181'de (M. 1767) getirildiği Rumeli Kazaskerliğidir. Şair, bu göreve getirildikten 55 gün sonra vefat etmiş ve Eyüp'te Küçük Emir Efendi Türbesi'nin karşısına defnedilmiştir. Fatma Hanım'la evli olan Nâfiz'in Abdülaziz Mehmed, Abdülhamid ve Mehmed adlarında üç oğlu vardır. Oğulları da müderristir.

Nâfiz'in üç eseri tespit edilmiştir. Bunların ilki, Ebû Muhammed Ganim El-Bağdadî'ye ait *Dürretü'l-Muhâkemât fi Şerh-i Melceü'l-kuzât inde Tercihî'l-Beyyinât* adlı eserin Türkçe tercümesidir. İstanbul Üniversite Kütüphanesi Basmalar Katoloğunda kayıtlı olan bu eserin, bazı üniversite ve halk kütüphanelerinde nüshaları mevcuttur. Kitapta 26 bölüm vardır ve her bölümde İslam hukukuna ait bir konu hakkında açıklamalar yapılmıştır. Nâfiz'in ikinci eseri, *Letâifü'l-Hayâl*'dir. Şairin “Şuarâ-yı Rum”a ait beyitleri derleyerek oluşturduğu bu şiir mecmuası, 156 varaktan oluşur. Mecmuada, matla ve müfredat başlıkları altında “gamze”, “nigâh”, “intizâr”, “aşk u mahabbet” gibi konularla ilgili birçok Divan şairinden seçilen beyitler toplanmıştır. Bu eserde özellikle Sâbit, Neşatî, Haletî, Fehîm, Riyazî, Sabrî gibi şairlerin beyitlerine sık rastlanır. Şairin mecmuada kendi beyitlerine de yer verdiği görülür. Bu beyitlerin büyük bir kısmı *Dîvân*'ında yer almamaktadır.

Nâfiz'in üçüncü eseri, bu çalışmanın da konusu olan *Dîvân*'ıdır. İstanbul Üniversite Kütüphanesi T 550 numarada kayıtlı olan *Dîvân*'ın başka nüshası tespit edilememiştir. Müellif hattı olduğu eserin 220. varağına, torunu Mehmed Emin tarafından düşülen nottan anlaşılan *Dîvân*'ın bazı sayfaları eksiktir ve yanlış dikilmiştir. 17 kaside, 2 mesnevi, 1 terhib-i bend, 1 müseddes, 51 murabba, 681 gazel, 1 müstezat, 2 kıta, 44 nazm, 113 matla, 14 müfreden oluşan *Dîvân*'da eksik sayfalar nedeniyle terhib-i bendin başı ve müseddesin sonu yoktur. Ayrıca bir gazelin de yalnızca iki beyiti

bulunmaktadır. Şiir mecmualarında yer alan şiirler ve *Letâifü'l-Hayâl*'deki matla ve müfredlerle birlikte *Dîvân* yaklaşık 5508 beyittir.

Dîvân'da 17 kaside görünmekle birlikte iki kaside birbirinin neredeyse aynısıdır. Dört kasidede, III. Mustafa'nın kızı Hibetullah Sultan'ın doğumuna, III. Mustafa'nın oğlu Şehzade Selim'in doğumuna ve Mehmed Salih Efendi'nin şeyhülislâmlık makamına getirilişine tarih düşülmüştür. Ayrıca mesnevilerden biri I. Mahmut'un tahta çıkışına, kıta-i kebire ise, Başdeftardar Mustafa Behcet Efendi'nin çocuğunun doğumuna tarih düşürülmek amacıyla kaleme alınmıştır.

Nâfiz, kasidelerinin nesip bölümlerinde genellikle bahar tasviri yapmıştır. Ancak, Sultan Ahmet Camii'nde Hz. Muhammed'in doğumu nedeniyle her yıl yapılan Mevlid töreninin ve Divan-ı Hümayun toplantısının tasvir edildiği nesipler, konunun farklılığı ve tasvirlerin canlılığıyla dikkat çekmektedir. Nâfiz'in kasidelerinde öne çıkan bir özellik de "arz-ı hâl"lerdir. Bu bölümlerde verdiği bilgilerden, mollalık, kadılık, Anadolu ve Rumeli Kazasekerliği gibi görevlerde bulunmasına rağmen Nâfiz'in maddî sıkıntılar yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle memduhuna durumunu ayrıntılarıyla anlatıp yardım ister.

Nâfiz Dîvânı'nın en geniş kısmını gazeller oluşturmaktadır. Gazelleri çoğunlukla beş beyitten oluşan Nâfiz'in sebk-i Hindî etkisiyle sözü az ve derin söyleme gayretinde olduğu görülür. Daha çok âşıkane gazeller söyleyen Nâfiz, benzer hayal ve mazmunları sık kullanarak tekrara düşmüştür.

Nâfiz, Nedîm etkisiyle murabba nazım şekline de *Dîvân*'ında yer vermiştir. Murabbalarda dili daha da sadeleşen Nâfiz, bu şiirlerde Göksu gibi devrin eğlence yerlerinden de söz ederek şiirini yerlileştirmiştir. Terkib-i bend, müseddes ve müstezat nazım şekilleriyle de birer şiir söyleyen Nâfiz, her türde şiir söyleyebildiğini göstermek ister gibidir.

Nâfiz'in mahallileşme akımının etkisiyle Türkçe sözcüklere fazla yer vermesi bazı aruz kusurlarına yol açmıştır. Diğer yandan, *Dîvân*'da Türkçenin aruza başarıyla uygulandığı

beyitler de bulunmaktadır. Divan şiirinde, aruz ölçüsü dışında âhengi sağlayan unsurlardan biri de kafiyedir. Şiirlerinde müreddef kafiyeye daha çok yer veren Nâfiz'in Arapça ve Farsça sözcüklerle Türkçe sözcük ve ekleri kafiye yaptığı görülür. Âhenk unsuru olarak redife büyük önem veren şair, gazellerinin % 92'sinde redif kullanmıştır. Şüphesiz bunda, redifin mazmunları belirleyerek şaire yardımcı olmasının etkisi vardır. Üstelik nazirecilik geleneği sonucu rediflerin bir kısmı hazırdır ve müşterek kullanılır.

Nâfiz, şiirlerinde müzikaliteyi arttıran ses yinelemelerinden, biçimbirimsel yinelemelerden ve paralelizmden zaman zaman yararlanmışır. Ancak bu unsurlar, Fuzulî gibi büyük şairlerde olduğu gibi belli bir plan dâhilinde ve bilinçli kullanılmamıştır.

XVII. yüzyılda Divan edebiyatını etkisi altına alan sebk-i Hindî, XVIII. yüzyılda da bu etkisini sürdürmüştür. Nâfiz'in şiirlerinde halk söyleyişleri ve deyimlerle birlikte uzun tamlamalara, somutlayıcı anlatıma ve örnekleme tekniğine başvurmasını Hint üslûbunun etkisiyle açıklamak mümkündür. Bu üslûbunun özelliklerinden biri olan, soyut kavramları somut unsurlarla ifade etme biçimine Nâfiz'in ikili ve zincirleme tamlamalarında sıkça rastlanır. Sebk-i Hindî'de beyit yapısı da önemlidir. Şairler, ilk mısradaki söylenen düşünceyi, ikinci mısradaki gözlem ve deneyime dayanan bilgi ile örneklerler. Nâfiz'in bu anlatım tekniğinden zaman zaman yararlandığı görülür. Bu üslûbun bir diğer özelliği, birbiriyle çelişkili kavramların aynı tamlamada yan yana getirilmesidir. Nâfiz bu ifade tarzına şiirlerinde daha az yer vermiştir. Şiirlerini çoğunlukla redifli yazması, redd-i matla ve gazel-i dü-matla gibi daha çok sebk-i Hindîyi benimseyen şairlerde görülen tekniklere yer vermesi, Nâfiz'in bu üslûptan etkilendiğini gösteren diğer özelliklerdir.

Nâfiz Dîvânı, sarayda yapılan törenler ve devrinin sosyal yaşamına dair bilgiler vermesiyle önem kazanmaktadır. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği yapan Nâfiz, devlet erkânının içinde olduğundan Sultan Ahmet Camii'nde yapılan Mevlid alayını ve Divan-ı Hümayun toplantısını kasidelerinin nesip kısımlarında betimlemiştir. Nâfiz, Hibetullah Sultan ve III. Selim'in doğumlarında sarayda yapılan şenlikleri de anlatarak tarihe ışık tutmuştur. Şairin dikkat çeken bir yönü de musikî terimlerine şiirlerinde çok yer

vermesidir. Bu terimleri çoğunlukla tevriyeli kullanan Nâfiz'in musikiyi iyi bildiği anlaşılmaktadır.

Nâfiz Divânı'nda tekrarlanan mısra ve beyitlere sık rastlanır. Şair, gazelin bir beytini nazmda tekrar edebilmekte veya iki ayrı gazelde birbirine benzeyen mısralara yer verebilmektedir. *Divân*'da, dikkat çeken bir özellik de bazı yerlerin boş bırakılmasıdır. Bu duruma özellikle kasidelerin duaya geçiş beyitlerinde rastlanır. Bunların bir kısmına şairin mahlası olan “Nâfiz” ya da “Nâfizâ” sözcükleri getirildiğinde anlam ve vezin tamamlanmaktadır. Ancak, dua beyitleri dışında ve mahlas ile tamamlanamayan boşluklar da mevcuttur.

Gazellerinde ve murabbalarında Nedîm etkisi görülen Nâfiz, zaman zaman tekrara düşmekle birlikte sebk-i Hindî etkisiyle ince hayaller de yakalamıştır. Ayrıca şiirleriyle devrinin sosyal yaşamına ve bazı tarihî olaylara ışık tutmuştur.

KAYNAKLAR

- Abdülkadiroğlu, Abdülkerim (1999). *Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l Eş'âr*. Ankara: AKM Yay.
- Altunsu, Abdülkadir (1972). *Osmanlı Şeyhülislâmları*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Bursalı Mehmet Tahir (2000). *Osmanlı Müellifleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Danişmend, İsmail Hâmi (1971). *Osmanlı Devlet Erkânı*. İstanbul: Türkiye Yay.
- Develi, Hayati (1998). "18. Yüzyıl Türkiye Türkçesi Üzerine". *Doğu Akdeniz Üniv. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, s. 27-36.
- Dilçin, Cem (1992). "Fuzulî'nin Şiirlerinde Söz Tekrarlarına Dayanan Bir Anlatım Özelliği". *Türkoloji*. 10. Cilt, S 1: 77-114.
- Erdem, Sadık (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*. Ankara: AKM Yay.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (1955). *Divan Şiiri-XVIII. Yüzyıl*. İstanbul: Varlık Yay.
- Haşmet (1940?). *Vilâdetname*. (hzl. Reşad Ekrem Koçu). İstanbul: Çığır Kitabevi.
- Horata, Osman (2002). "Zihniyet Çözölüşünden Edebî Çözölüşe: Lâle Devri'nden Tanzimat'a Türk Edebiyatı". *Türkler*. 11: 573-593.
- Horata, Osman (2006). "Şiir". *Türk Edebiyatı Tarihi*. C.2, KTB Yay. 447-530.
- İpekten, Halûk (2007). *Eski Türk Edebiyatı-Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergah Yay.
- İpekten, Haluk, Mustafa İsen vd. (1987). "XVIII. Yüzyıl Divan Edebiyatına Toplu Bakış" *Büyük Türk Klasikleri*. C.6-7 İstanbul: Ötüken-Söğüt Yay.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu* (1969). IV. Cilt. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969.
- Kanar, Mehmet (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim Yay.
- Koçu, Reşat Ekrem (1969). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. İstanbul: Sümerbank Kültür Yay.
- Kut, Günay (1986). "18. Yüzyıl Türk Edebiyatına Toplu Bakış", *Osmanlarda ve Avrupa'da Çağdaş Kültürün Oluşumu: 16-18. Yüzyıllar*. (hzl. Engin Akarlı). İstanbul: Metis Yay. s. 262-276.
- Levend, Ağâh Sırrı (1984). *Divan Edebiyatı*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Macit, Muhsin (2005). *Divan Şiirinde Âhenk Unsurları*. İstanbul: Kapı Yay.

- Mazıoğlu, Hasibe (1982). “Türk Edebiyatı, Eski”. *Türk Ansiklopedisi*. XXXII: 80-134.
- Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî*. (hzl. Nuri Akbayır) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Mehmed Süreyya (1333). *Sicill-i Osmanî*. Matbaa-i Âmire.
- Muallim Naci (2004). *Edebiyat Terimleri-Istılâlahât-ı Edebiyye*. (hzl. Yekta Saraç), İstanbul: Gökkubbe Yay.
- Mum, Cafer (2006). *Sebk-i Hindî*. Türk Edebiyatı Tarihi. Cilt 2, KTB Yay: 369-392.
- Mütercim Âsım Efendi (2000). *Burhân-ı Katı*. (hzl. Mürsel Öztürk-Derya Örs). Ankara: TDK Yay.
- Müstakim-zâde Süleyman Sadeddin. *Devhatü'l-Meşâyih*, MK Yz A 3681/ 1, 80a-b.
- Ocak, Tulga (1997). “Labial Hı'nın Çeviriyazıda Yazımı Sorunu” *Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış Nevin Önberk Armağanı*. Ankara, s. 167-172.
- Onay, Ahmet Talât (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (hzl. Cemal Kurnaz). Akçağ Yay.
- Özünlü, Ünsal (2001). *Edebiyatta Dil Kullanımları*. İstanbul: Multilingual.
- Pakalın, M. Zeki (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yay.
- Pala, İskender (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Kapı Yay.
- Redhouse, Sir James W. (2006). *Turkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Silahdar-zâde Mehmed Emin. *Tezkiretü's-Şuarâ*. MK Mikrofilm Arşivi no: 1357.
- Steingass, F. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Şefkat. *Tezkiretü's-Şuarâ*. MK Mikrofilm Arşivi No. 1358.
- Şemissa, Sîrus (1378). *Sebk-i Şinâsi-i Ş'ir*. Çâp-i Çehârum, Tehran: İntişârât-i Firdevs.
- Şemseddin Sâmi (1998). *Kamûs-ı Türkî*. İstanbul: Alfa Yay.
- Şentürk, A. Atillâ ve Ahmet KARTAL (2006). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.
- Şeyhi Mehmed Efendi (1989). *Vekayii'l-Fudalâ*. (hzl. Abdülkadir Özcan). İstanbul: Çağrı Yay.
- Tarama Sözlüğü VII-Ekler* (1974). Ankara: TDK Yay.
- Tuman, M. Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî*. Ankara: Bizim Büro Yay.

- Uluçay, Çağatay (1958). *İstanbul'da XVIII. ve XIX. Asırlarda Sultanların Doğumlarında Yapılan Törenler ve Şenliklere Dair*. İstanbul (İstanbul Enstitüsü Mecmuası Sayı 4'ten Ayrı Basım).
- Uludağ, Süleyman (2001). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yay.
- Uluçay, Çağatay (2001). *Padişahların Kadınları ve Kızları*. Ankara: TTK Yay.
- Unat, Faik Reşat (1988). *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Klavuzu*. Ankara: TTK Basımevi.
- Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslâmi Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Aksoy, Ömer Asım (1998). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1-2*. İstanbul: İnkılap Yay.

[KASİDELER]

1

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Hâmdu li'llâh ruḡ-güşâ oldu yine rūy-ı şafâ
Buldu mir 'ât-ı cihân her vech ile ḡusn-i bahâ
2. Şems-i evc-i salṭanatdan ḡâveristân-ı sürūr
Pertev-ârâ oldu ekvâna bugün buldu ziyâ
3. Kesb-i nūr etdi ṭulū' -ı mihr-i şevḡ ile cihân
Mâh-ı tâbâna bu şeb âyâ niçe gelmez nemâ
4. Kevkeb-i şevḡ ile şeh-râ-yîn edip mâh ü nücüm³⁴
Çarḡ kılmışdır gül-i mihr-i çerâḡân ibtidâ
5. Mâh-tâb almış gül-i ḡ'urşîdi tezyîn etmege
Âfitâb olmuş donanma ile bir şem' -i hevâ
6. Şems şemse bir kitâba nokṭa-i zer-ḡal nücüm
Döndü ṭoḡuz ḡat ḡayâle nakş ile nüh âsiyâ
7. Şanmañız ḡandîl-i encümle sipihriñ devridir
Micmer-i şevḡini nūr-efşân³⁵ eder dest-i semâ
8. Şu' le-i şemsiñ ruḡu neş'eyle oldu al-gün
ḡüsüne verdi gül-i mâhiñ feraḡ tâb ü cilâ
9. Def-zenân-ı şevḡ raḡḡâşân-ı devrân her ṭaraf
Şu' be-kârân-ı şafâ cân-bâziyân-ı cilve-zâ
10. Her şuver oldu temâşîl-i ṭılısmât-ı feraḡ
Her bir eşkâl-i raşad bir ḡıbṭa-fermây-ı şafâ
11. Zühre dem-sâz olmadâ³⁶ dönmekde raḡḡâş-ı felek
Beyt oḡurlar Müşterî ile 'Uṭârid ḡüyiyâ
12. Dil degil taşvîrler belki nevâkâr olmadâ
ḡıldı te'sîr-i şafâ şî' râ-yı şî' re mübtelâ
13. Şevḡ olmuşdur mücessem vaşf-ı şeh-râ-yîn eder³⁷

---

1. 6b

³⁴ mâh ü nücüm: mâh nücüm (16. K)

³⁵ nūr-efşân: nâr-efşân (16. K)

³⁶ olmadâ: olma (16. K)

- Zevkde h̄ānendelikle kārda şubḥ ü mesā
14. Başladı kıalyon semā' a devre geldi çekdire
Keştī-i Nūḥu getirdi gerdişe kıasr-ı semā
15. Top-ı ra' d-āvāzdan şavt-ı teşekkür gūş olur
Na' re-i red-kūhdan (?) yer yer çıkar ḥamd ü şenā
16. Dūdu būy-ı sūnbūlistān-ı şabā vü çīn olur
Şu' lesinden gönçe gül-gūn-pūş olup verdi şadā
17. Āteş-endāz-ı şafāyīdir hevāyī şanmañız
Sūnbūl-i surḥ oldu nārencī perīşān her yaña
18. Şu' le-i tāb-ı fışeng ile çıkan meh-tāblar
Şem' -i mışbāḥ-ı çerāgāndır felekde cā-be-cā
19. Bād-ı taşvīr-i ḥayāl ile döner nezzāreye
Çeşm-i ḥayrān ile naқşın ' arz edip yelmiş şabā
20. Gülşen-i şevk oldu bu şeb şevk-i rüşen şu' leden³⁸
Etdiler tāb-ı gül-i şem' i ḥıyābān her yaña
21. Allı yeşilli çiçeklerle donandı bāğ-ı sūḳ
Nev-şüküfte gönçeye döndü dil-i bey' ü şirā
22. Çār-sū oldu murabba' -gū ' anāşırla tamām
Her şuver farḥ-ı feraḥdan oldular erkān aña³⁹
23. Germ-sūd-ı sūḳ-ı şevk üzre olan āvīzeler
Naқş-ı zer-tār-ı şafādır resm-i ḥüsn-i bī-bahā⁴⁰
24. Görünen zerrīn-nümā āvīzeler top top degil
Rište-i nūr-ı başar yā ' ayn-ı şems üzre rişā
25. Gönçe ḥandān nergisiñ çeşmi süzölmüş neş'eden
Pür-neşāt olmuş gül-i gülşen şabā eyler nevā⁴¹
26. Bir hilāl idi du-rūze görünen⁴² āyīneden
Zü'l-cenāḥ olan hevāda per-zenān filandera⁴³

³⁷ eder: ile (16. K)

³⁸ Gülşen-i sūḳ oldu rüşen şevk-i rüşen şu' ledir (16. K)

³⁹ oldular erkān aña: buldu erkān-ı nidā (16. K)

⁴⁰ ḥüsn-i: ḥüsnü (metin) / naқş-ı: naқşı (16. K)

⁴¹ Bu beyit, 16. kasidede 27. beyittir.

⁴² görünen: görünür (16. K)

27. Çehre-ārāy-ı şafâ her vaz^c olan âyîneniñ
Çeşm-i kâlbini etdi âgûş-ı temâşâ rû-nümâ⁴⁴
28. Nev-be-nev buldu bahâristân-ı ^c âlem âb ü tâb
Geldi dehre gülsitân-ı şevk ile neşv ü nemâ
29. Mevce-i âb-ı zümürüdden alıp rengin çemen
Serv-i sebz-endâma Hızr-âsâ yetişdirdi kâbâ
30. Kâlb-i ^c âlem gönçe-i negşüfte-veş açıldı hep
^c Andelibân-ı sürür ile cihân hâtır-güşâ
31. Neyyir-i a^c zam gibi beyt-i cedîd-i şehriyâr
Nev-şüküfte gönçe-i pür-nür şandım rû-nümâ⁴⁵
32. Yeñi serây döndü bir maḥbûb-ı zümrüd-câmeye
Sebze-gün oldu mişâl-i serv-i dil-keş ser-be-pâ
33. Beyt-i şâ^c ir-veş muraşşa^c ḥâneler zer-ḥall ile
Oldu her kâşâne kevkeble felekden bî-recâ
34. Buldu zîver pertev-i nezzâre-i seyyâreden
Nürdan kândillerle ser-be-ser revnâk-nümâ
35. Keşret-i ârâyiş-i beyt-i vezîr-i a^c zamîñ
Ḥüsni ta^c bîr ile ta^c dâdında ^c âcizdir edâ
36. Zîb [ü] zîverle ^c arûs-âsâ müzeyyen ḥânedir⁴⁶
Beyt-i zer-kârı yazılmış rûy-ı Leylâdır baña
37. Geldi Behrâm-ı feraḥ kâlbe muḥaddem ceşş olup
Cünd-i ḡam büldân-ı dilden oldu ser-cümle hebâ
38. Neydi ol demler ki cevri-i ḡam pey-ender-pey idi
Eşk-i çeşm idi dem-â-dem cezr [ü] medd-i mübtelâ
39. Çâh-ı cevri-i ḡam düşürmüşken şafâ aldı eli
Şimdi el⁴⁷ yetdi şafâ zeyline ey dest-i rehâ
40. Pâ-zede olduḡ tarîḳ-i ilticâda bir zamân
Eylemiş idi bizi ḡadri leked-küb⁴⁸ -ı cefâ

⁴³ Bu beyit, 16. kasidede 25. beyittir.

⁴⁴ Bu beyit 16. kasidede 26. beyittir.

⁴⁵ Nev-şüküfte bir gül-i mehdîr cemâli rûşenâ (16. K.)

⁴⁶ ḥânedir: ḥâneler (16. K.)

⁴⁷ el: yed (16. K.)

⁴⁸ leked-küb: leket-küb

41. Dest-i cevrenden hālāş oldu girībānlar şükür
Şaḡş-ı ğamdan intikām aldıķ ederken ilticā
42. Çüb der-dest herkesiñ derbānı maḡbüb-ı sürür
Redd içün vaz^ç oldu kābūs-ı ğamı ser-tā-be-pā
43. Çeşm-i sūzende nihān mekkāre ğam geçmiş gibi
Ṭab^ç -ı bedkār ü⁴⁹ sitem-mu^ç tāddan olmuş cüdā
44. Āfitāb-āsā ṭulū^ç etdi yine cām-ı feraḡ
Ḥamdü li'llāh böyle bir eyyām gördük neş'e-zā
45. Ḥayr-maḡdem ol şehensāh-ı cihānıñ luṭfudur
Şevķ-i germ-ā-germ ile sūr-ı sürür[u] pür-şafā
46. Cüş edip herkesde enhār-ı teşekkür yem gibi
Oldu her dilde telāṭum-rīz deryā-yı şenā⁵⁰
47. Lem^ç a-baḡş oldu yine şems-i ḡulūş ile felek
Şubḡ-ı ḡāṭırdan fūrüzān oldu envār-ı du^ç ā
48. Bu şadāyı müjde-i dest-i şabā kıldı bülend
Güş-ı çarḡ oldu ṭanīn-endāz-ı şükr-i bī-riyā
49. Cümle erbāb-ı ^ç ulūm ile bütün ehl-i ṭarīķ
Şād ü ḡandān oldular bī-ḡadd edip ḡamd ü şenā
50. Rūz ü şeb şükr etdiler bu ni^ç met-i ^ç uzṡmāya hep
Maḡz-ı luṭf-ı Ḥaķ bilip ḡamd etdiler şubḡ ü meşā
51. Bu sürūru görmedi ḡable'l-vuķū^ç bir çeşm-i şevķ
Bu ḡulūş-ı pādişāhīdir bu tevfiķ-i Ḥudā
52. Ḳalb-i ḡalķa şöyle te'şīr eyledi feyż-i sürür
Mişlini güş etmemiş eslāfdan bay ü geda
53. Her şuver oldu lisān-ı ḡāl ile pejmürde-ġū
Eyledi tebşīre āġāze bu nuṭķ üzre baña
54. Şulb-i ^ç āli-baḡt teşrīfi bu ḡāl-i sa^ç ddir
Fāl-i ḡayr-ı nūr-ı çeşm-i salṭanat ^ç ayn-ı vefā
55. Zıll-ı Yezdān şāh-ı devrān şehriyār-ı kāmķār
Ḥazret-i ḡāķān-ı a^ç zām a^ç nī Sultān Muşṭafā

⁴⁹ bedkār ü: bedkār (16. K)

⁵⁰ deryā-yı şenā: olur pāy-ı şenā (16. K)

56. Zīb-i taht⁵¹-ı āl-i ‘ Oṣmān ṣān-ı tāk-ı Ferḳadān
Şevket-i baht-ı cihān sulṭān-ı büldān-ı ‘ aṭā
57. Gevher-i ārāyiş-i evreng-i tāk-ı salṭanat
Şarḳ ü ğarbiñ ũehriyār-ı ekremi ũāhib-livā
58. ‘ Adl-perver pādişāh-ı baḥr ü ber Sencer-ġulām⁵²
Dāver-i Dārāb-çāker ser-be-ser kişver-ġüũā
59. Rūḥ-ı ‘ ālem pādişāh-ı muḥterem maḥz-ı kerem
Ḥādīm-i Beyt-i Ḥarem ārāyiş-i cāy-ı⁵³ ũenā
60. Şāhib-i sırr-ı zamān Hūşeng-i İskender-nişān
Behmen-i devrān Ferīdūn-şān zī-tāk ü ḳabā⁵⁴
61. Ḳahramān-cevlān Nerīmān-ı cihān ũir-i jiyān
Ḥarbde ũāhib-ḳırān ü⁵⁵ Sām-ı meydān-ı veġā
62. Cem-himem Keyḥusrev-i ũāhib-kerem Ḥātem-şiyem
Nīrem-i Rüstem-veġā Gerşāsb-ı rezm-āşinā
63. ‘ İlm ü⁵⁶ fazlı Ḳuṭb-ı Seyyid ‘ aḳl ü rüũdü Bū ‘ Alī
Re ‘y-ı tedbiri Felātūn fehmi Fārābi-edā
64. ‘ Ayn-ı ḥikmetdir kelāmı nuṭḳudur ũems-i beyān
Şerḥ [ü] tefsir [ü] cevābı müfti-i Keşf ü Şifā
65. Tābiş-i ḥ ‘urşid-i zühdü lem ‘ a-baḥş-ı vechidir
Nūr-ı ũimāsi sücüd āşarı ile pür-ziyā
66. Lāne-i ‘ adlinde emniyyet o rütbe rüz u ũeb
Āşiyān eylerdi bi-pervā per-i bāzı⁵⁷ hümā
67. Būy-ı ḥulḳuyla ũabā bir ũemme geşt-i⁵⁸ deşt ede
Her giyehden sünbül-i Çini olurdu⁵⁹ müşk-sā
68. Ḥātem-i iḥsānına Ḥātem olur fass-ı nigān

⁵¹ taht: taht

⁵² ‘ adl-perver ü pādişāh-ı baḥr ü ber ü Sencer-ġulām: ‘ adl-perver pādişāh-ı baḥr ü ber ü Sencer-ġulām (16. K)

⁵³ cāy-ı: cāy ü (16. K)

⁵⁴ tāk ü ḳabā: tāk ḳabā (16. K)

⁵⁵ ũāhib-ḳırān ü: ũāhib-ḳırān (16.K)

⁵⁶ ‘ ilm ü: ‘ ilm (16. K)

⁵⁷ bāzı: bāz (16. K)

⁵⁸ geşt-i: geşti (16. K.)

⁵⁹ olurdu: olur (16. K.)

Nağş-ı mühr-i luṭfu fazla meşq eder fenn-i ğınā

69. Kilkidir mīzāb-ı zer ʿ ayn-ı midādı nehr-i sīm
Teşnegānı etmede sīr-āb-ı ihsān dā'imā
70. Ma' n ü⁶⁰ Ca' fer bende-i efgendesidir cūdunuñ
Sāye-i kilk-i kerem-baḥşāsıdır ebr-i saḥā
71. لن تتالوا البرحتى تنفقوا⁶¹ esrārını⁶¹
Zāt-ı pür-cūd-ı kerem-baḥşı⁶² eder ḥalka ʿ aṭā
72. Merḥamet şefkat mürüvvet⁶³ cāmedir endāmına
Rü'yet-i ḥāl-i ra'iyet ʿ ayn-ı çeşm olmuş aña
73. Ḥāk-ı pāyın⁶⁴ pādişāhım sürme etdim çeşmime
Ḥamdü li'llāh ʿ ayn-ı ḳalbe şimdi buldum kīmyā
74. Böyle bir şāh-ı mubaşşır gelmemiş bu mesnede
Bu reviş⁶⁵ lem' ān eder mir'āt-ı ḳalbinde ḥafā
75. ʿ Aḳl ile dühāt dandır⁶⁶ mū-şikāf endīşesi
Dānişi ḥ'urşid-i ʿ ālem gibi olmuş pür-ziyā
76. ʿ Aḳl ü rüşd-i pākine budur ḳavī bürhānımız
Ḳadrini bildi emānet ehliniñ aldı du' ā
77. Buldu şāhib-ḥikmeti ḥamd ola sultān-ı cihān
Rāğıb oldu ḳıldı şems-i mühr ile mihre sezā
78. Ḥidmetiñ erbābını buldu Süleymān-ı zamān
Mükrim oldu bāreka'llāh Āşaf ibni Berḥıyā⁶⁷
79. Feylesüf-ı zī-fünün⁶⁸ Rişto-yı Būzurce-nümün
Re'y-i tedbiri Nizām-ı mülk ile şāhib-Şifā
80. Ḳuṭb-ı Rāzīdir kelāmı Āşaf-ı ḥikmet-beyān
Nuṭḳu Fārābī ʿ ilimde Seyyid-i müşkil-ğüşā
81. Cevher-i iksir-i pāyın bulsa dest-i bād ile
ʿ Ayn-ı ḳalbine ederdi İbni Sīnā tūtiyā

⁶⁰ Ma' n ü: Ma' n (16K.)

⁶¹ Āl-i ʿ İmrān, 3/ 92

⁶² kerem-baḥşı: keren-baḥşası (16. K)

⁶³ Merḥamet şefkat mürüvvet: Merḥamet ü şefkat ü mürüvvet

⁶⁴ ḥāk-ı pāyın: ḥāk-ı pāy (16. K)

⁶⁵ bu reviş: nūr-veş (16. K)

⁶⁶ dühāt: dühād

⁶⁷ Berḥıyā: Belḥıyā

⁶⁸ zī-fünün: zī-fünün u

82. Dest-i re'yiyle dūr-i nazm-ı cihān buldu niẓām
Silk-i tedbīre dizildi lū'lū'-i baħr-i hafā
83. 'Ayn-ı isrāfı bulup zīb-i ħazīne eyledi
Zer gibi olmuş iken ceyb-i izā' atde hebā
84. Ĥidmeti ihlāş-ı sa'y üzre bu dīn [ü] devlete
Ĥayr-ĥ'āh-ı şāh-ı 'ālemdir mu'ini kibriyā
85. Niçe ta' dād ede ħüsniyyātını kilik-i süħan
Ĥāme taħrīrinde 'āciz vaşfına yetmez şenā
86. Sa'yını meşķūr ħalbin eyleye ma'mūr Ĥaķ
Çeşm-i bed dūr ola mesrūr ola ħalb-i āşinā
87. Ba' de-zīn tevfiķ ile olur niçe ħayra ħarīn
Lāyık-ı ħüsni-i nazardır pādişāhimdan aña
88. Ĥazret-i Mevlā şehensāhın⁶⁹ vere dil-ĥ'āhını
Dā'imā zevķ ü sürūr ile ola ħātır-güşā
89. Rūĥ-ı 'ālemdir sürūruyla cihān memnūn olur
Ĥalb-i ekvāndır vücūduyla bulur dūnyā şafā
90. Bu neşāť olsun gül-āb-āsā mükerrer isteriz
Ġonçe-i şad-berg-veş ħat ħat şafā versin Ĥudā
91. Vāli di gibi ħafādārı ola şeh-zādeler
İftihār ede bu ni' metle görüp bay ü gedā
92. Düşmeniñ şāne-şifat çāk ola ħalbin isteriz
Ĥaķ te'ālādan sürūr-ı pādişāhimdir recā⁷⁰
93. Nūr-ı çeşmiyle Ĥudā etsin mu'ammer zātını
Ĥürmet-i nūr-ı Muħammed ħürmet-i beyt-i Ĥudā⁷¹
94. Ĥazret-i Bārī şafā-yı ħātırın ħıfz eylesin
Zāt-ı pūr-cūd-ı şehensāha du'ā kııl Nāfizā⁷²
95. Dāğ-ber-dāğ ola düşmen çāk çāk olsun 'adū
Şu'le-i minşār-ı reşķ ile tutuşsun dā'imā⁷³

⁶⁹ şehensāhın: şehensāhın (16. K)

⁷⁰ Bu beyit, 16. kasidede 93. beyittir.

⁷¹ Bu beyit, 16. kasidede 94. beyittir.

⁷² Bu beyit, 16. kasidede 95. beyittir.

⁷³ Bu beyit, 16. kasidede 92. beyittir.

96. Gülsitān-ı devleti şad-berg-veş şad-sāl ola
Gele bu yüzden hezār-ı tab‘ına kat kat şafā
97. Ḥamdü li’llāh feyz-i feyyāz-ı ezelden ‘āleme
Münteşir oldu bu tārīḥ-i şafā müjde saña
98. Şulb-i sulṭān Muştafādan geldi bir dūr ‘āleme
Hibetu’llāh oldu ‘ayn ü kalb-i sulṭān Muştafā
- Tarih H. 1172 (Hibetullah Sultan’ın Doğumu)*

2

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ḥazret-i ḥākān-ı a‘zam pādīşāh-ı baḥr ü ber
A‘nī sulṭān Muştafā arāyiş-i taḥt-ı zafer
2. Mālik-i heft-eḳālīm şehriyār-ı şark ü ğarb⁷⁴
Dāver-i devrān şehensāh-ı cihān Cemşid-fer
3. Cem-ḥaşem sulṭān-ı a‘zam Rüstem-i şāhib-ḳırān
Ḥüsrev-i ‘ālem Ferīdün-ceyş İskender-eşer
4. Böyle bir sulṭān-ı kāmīl gelmemiş bu mesnede
‘Ayn-ı ḥikmet şems-i ‘irfān cāmī‘-i ‘ilm [ü] hüner
5. Her umūra pertev-ārā neyyir-i ilmi muḥīṭ
Her bir işde zerre-perver mihr-i rüşdü müstaḳar
6. Ḥamdü li’llāh geldi şulbünden bu necm-i pür-şeref
Oldu nūr-efzā o gün sa‘d ile ḥ‘urşid-i seher
7. ‘Ayn-ı kalb-i ‘āleme verdi ziyā hep tal‘atı
Kevkeb-i dürrī ile ol lü’lū‘-i lālā-yı ter
8. Buldu şehriyār-ı diller yine şevḳ-i cedīd
Nev-be-nev mäh-ı şafāyı gördü her şāhib-başar
9. Ğonçe-i şad-berg-veş oldu mükerrer zevḳ ü şevḳ
Bülbüle neş‘eyle verdi mihr ü meh kat kat ḥaber
10. Neş‘e pey-der-pey şafā hey hey dem-ā-dem ‘ayş ü nüş
Herkesiñ sūr ü sürürü zevḳ ü şevḳ-i ser-be-ser

2. 10a

⁷⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

11. Şems-i t̄ālī⁶ sa⁶ d-ı müsta⁶ lī felekde Müşteri
Zühre-aḥkām-ı şeref-baḥşā ile devr-i⁷⁵ Kāmer
12. Hāzret-i Hāḫ şād ü ḥurrem ede şāh-ı ⁶ ālemi
T̄ül-ı ⁶ ömr ile vere dil-ḥ⁶ āhını hep bī-keder
13. Leyle hırka old[u] mihr-i seher etdi t̄ül⁶⁷⁶
Bu berā⁶ et oldu şer⁶ -i Aḥmed üzre müjdeler
14. Mişl-i ḥazzü'l-ünseyeyn olur züküre fāl-i ḥayr
Cümle maḫşūdun Ḥudā _____ verir mesrūr eder
16. Bir murād-ı ḥayr ile geldi bu tārīḥ-i şafā
Şāh-ı sultān ⁶ ayn-ı iḳbāl oldu nāsa müjdeler

3*

fā⁶ ilātün fā⁶ ilātün fā⁶ ilātün fā⁶ ilün

1. Ḥamdü li'llāh oldu tevfiḳ-i Ḥudā luṭf-ı⁷⁷ kerīm
⁶ Ālemi leb-rīz-i şevḳ etdi bu iḥsān-ı ⁶ aẓīm
2. Ğonçe-i ṭab⁶ ı güşāde eyledi bād-ı feraḥ
Sū-be-sū müjde-resān oldu yine peyk-i nesīm
3. Çine bād olsun vezān ersin şabāya müjdeler
Kām-ı ekvānı pür etsin hep bu āşār-ı şemīm
4. Ḳalb-ı ⁶ ālem neyyir-i feyż-i şafādan rüşenā
Pertev-ārāy-ı sürūr oldu felek bī-vehm ü bīm
5. Rüz u şeb kevkeblenip bu şevḳ-i şehr-āyīn ile
Devr-i sa⁶ dın mihr ü meh eyler medār-ı müstaẓīm
6. Rişte-i nūr-ı du-çeşm-i şems olur āvīzeler
Oldu mışbāḥ-ı nücüm ile münevver her ḥarīm
7. Şevḳden her nokta bir beyt-i ma⁶ ānī nuṭḳ eder
Şā⁶ irāne neş⁶ eden ḥarf-i kelām oldu kelīm

⁷⁵ devr-i: devri

⁷⁶ Bu mısraın vezni bozuktur.

3. 10b

* Bu kaside, MK 06 Mil Yz A 497 numarada kayıtlı *Mecmua-i Eşâr* (ME 3) 51b'de de yer almaktadır.

⁷⁷ luṭf-ı: luṭf u (ME 3)

8. Reşk ile dil-bestedir bu faşla eyyām-ı bahār
Her maḳām eyler gül-i zerrīn ile taḳsīm-i sīm
9. Cilve-i raḳḳāşiyān-ı nağme-sāzı seyr edip
Çār-bāğ-ı Işfahān oldu ḥased ile du-nīm
10. Seyr-i timşāl-i şafā⁷⁸ naḳş-ı cedīd-i cilve-zā
Şekl-i nev-peydā temāşalar merāsīm-i ḳadīm
11. Ḳalb-i dünyā şād-kām oldu neşāt-ı şāhdan
Rūḥ-ı ‘ālemdir muḥīṭ olmaz mı bu şevḳ-i cesīm
12. Pādişāh-ı baḥr ü ber nūr u sürūr-ı şarḳ ü ğarb
A‘nī sulṭān Muştafā ‘ayn-ı Murād-ı Bū Selīm⁷⁹
13. Ḥazret-i Dārā-ḥaşem ārāyiş-i taḥt-ı kerem
Cem-himem İskender-i ‘ālem şeh-i Āşaf-nedīm⁸⁰
14. Şulb-i şehden geldi bir şeh-zāde-i ‘ālī-neseb
‘Ömrün efzūn eylesin şıḥhat ile Rabbü’r-raḥīm⁸¹
15. Zühre dāye mihr ü meh gehvāre dārı āfitāb
Müşteri-baḥt [ü] ‘Uṭārid ola ḥidmetde muḳīm⁸²
16. Vālidı gibi ḳafādārı ola şeh-zādesi
Dā‘iyāna maḥż-ı luṭf⁸³ olsun bu elṭāf-ı ‘amīm⁸⁴
17. Nāfizā bir remz ile çıḳdı bu tāriḥ-i laṭif
Dād-ı Ḥaḳdır oldu bu şeh-zāde bir ḳalb-i Selīm

Tarih H. 1175 (Şehzade Selim'in doğumu)

4

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Bi-ḥamdi’llāh şerefle şems-i devlet oldu pertev-zā

⁷⁸ şafā: şafā vü (ME 3)

⁷⁹ Bu beyit, ME 3’te 14. beyittir.

⁸⁰ Bu beyit, ME 3’te 15. beyittir.

⁸¹ Bu beyit, ME 3’te 16. beyittir.

⁸² Bu beyit, ME 3’te 12. beyittir.

⁸³ maḥż-ı luṭf: luṭf-ı maḥż (ME 3)

⁸⁴ Bu beyit, ME 3’te 13. beyittir.

4. 11a

Meh-i kalb-i meşālih nūr-ı şālihle ziyā-bahşā

2. Bi-ḥamdi'llāh bugün bir ni' met-i 'uzmā zuhūr etdi
Göründü neyyir-i şubḥ-ı sa' ādet ḥalka nūr-efzā
3. Şadā-yı şükr ile leb-rīz olur cām-ı cihān bir bir
Pür oldu neş'e-i ḥamd ile ke's-i ḥātır-ı dünyā
4. Nevā-yı şükr ile herkes pür etdi arz [ü] ḡabrāyı
Du' ā-yı ḥamd ile toptolu oldu 'ālem-i mīnā
5. Cihānıñ neyyir-i baḥtı ṭulū' etdi sa' ādetle
Göründü ṭālī' -i 'ālem murād üzre şeref-ārā
6. Şu' ā' -i mihr-i devlet pertev-endāz oldu ekvāna
Mişāl-i māh-ı nev kesb etdi nūrun 'ālem-i ḡabrā
7. Açıldı ḡonçe-i iḡbāl-i 'ālem bād-ı nuşretle
Şafir-i şevḫ ile ḥalk-ı cihān bülbül gibi ḡüyā
8. Ruḡ-ı sūr-ı sūrūru gördü herkes rü-ḡuşā şimdi
Bu şevḫ üzre cihān hep oldu şehr-āyīn-i zevḫ-ārā
9. Dimāḡ-ı 'ālem oldu hep mu' atṭar būy-ı müjdeyle
Biri birine herkes verdi şandım ḡonçe-i būyā
10. Mevālī cūş-i feyż-i şafādan 'ayn-ı şevḫ oldu
Şuyun buldu ricāl-i medrese şükrün eder icrā
11. Hezār-ı pür-ḡubārı ḡonçe-veş almış idi ḡayret
Bu esrār-ı dile ḡülşende hep ḡandān idi a' dā
12. Vaḡīm olmuşdu eczā-yı hevā ta' fīn-i 'ārızla
Nefeslendik bu dem bād-ı 'ināyet oldu rūḡ-efzā
13. Ḥazāna dönmüş idi ḡonçe-i negşüfte-i ḡātır
Açıldı ḡül gibi şād-āb-ter oldu dil-i dānā
14. Ḥalāş oldu şeb-i tārik-i ḡamdan dīde-i 'ālem
Bu 'ayn-ı müjde ile rūşen oldu çeşm-i şubḥ-āsā
15. Ḥulūş-ı kalb ile şükr eylemek vācib bize ey dil
Bu yol ehl-i ṭarīḡe reh-ber oldu kevkeb-i şī' rā
16. Niçe ḡamd olmasın vird-i⁸⁵ zebānım zīver-i nuṭṭum
O zī-fazlıñ nikāt-ı nüşā-i zātın edem inşā

⁸⁵ vird-i: virdi

17. Cenāb-ı şeyhü'l-islām-ı zamān 'allāme-i devrān
Semiyy-i fahr-i 'ālem mesned-ārā zīver-i fetvā
18. Şalāh-ı zühd [ü] taqvā-yı 'ilmde cümleden a'lem
Fazılda nuṭkudur müşkil-güşāy-ı nüshā-i ma' nā
19. Fıkıhda 'ilm-i Yūsufdur şalāh ile Muḥammeddir
Fazıl-i fazl ü zīb-i şadr-ı fetvā zīver-i taqvā
20. Aristo-ḥikmet Eflātūn-ṭabī' at Bū 'Alī-fiṭnat
Hükümde Fāryābī-ma' rifet⁸⁶ diḳkatde bī-hem-tā
21. Fazılda 'ayn-ı ḥikmet Mīr ü Sa' de'd-dīn ü Beyzāvi
'İlimde Ḳuṭb ü Seyyid⁸⁷ Faḥr ile 'allāmedir yek-tā
22. Rū'ūs-i mes'ele şerḥ-i kelām-ı pūr-beyānıdır
Cevābı şāriḥ-i Keşşāf ü nuṭku zübde-i ma' nā
23. Mişāl-i āyine işrāk ile ḳalbi nümāyāndır
Dili envār-ı mir'āt-ı keşifde neyyir-i taqvā
24. Derūnu cilvegāh-ı pertev-i envār-ı dānişdir
Birūnu evc-i ḥ'urşid-i 'ulūm ile ziyā-baḥşā
25. Yem-i fazl [ü] muḥiṭ-i baḥr-i 'irfāndır 'umūm üzre
Şabāḥ-ı 'ilmidir şems-i ma'ārif nüshā-i ihyā
26. Ruḥ-ı inşāf-ı hükümü mihr-i 'ālem gibi zāhirdir
Cemāl-i⁸⁸ 'adli rüşendir çü ḥ'urşid-i cihān-ārā
27. Zamānında maḥal yoḳ şaḥş-ı ğadre ba' de-zīn bildik
Ḥuzūr-ı ḳalb ile herkes şafālar eylesin peydā
28. Degil ğadr eylemek vaż' -ı selefle dāğ-ber-dildir
Şu'ā' -ı mihr-i inşāfi 'atā ḳılmış aña Mevlā
29. Teveccühde ḳulüb-ı nāsa gördüm ḥamd ü şükr üzre
Bu yüzden aḥladım mir'āt-ı tevfiḳ olduğun ihdā
30. Ümīdim bu Ḥudādan hep mü'eyyedir umūrunda
Emāre ḥayr ile çehre-güşādır çün ruḥ-ı eşyā
31. Ki her bir ḥarf nuṭḳ olsa hezārān şükre lāyıḳdır
Bir iki yüzden oldu dil-güşā bu ni' met-i 'uzmā

⁸⁶ ma' rifet: ma' rifet ü

⁸⁷ Seyyid: Seyyid ü

⁸⁸ Cemāl-i: Cemāli

32. Lisānım zīver-i hayr-ı du‘ ādır ‘ ömrüm oldukça
Şenāsin ederim ārāyış-i nazm-ı ruḥ-ı inşā
33. Ele re’s-i du‘ āyı Nāfızā aldım dedim tāriḥ
Muḥammed Şāliḥe fetvā maḳāmın sa‘ d ede Mevlā
34. Zālām-ı şeb zuhūr-ı şems ile hep maḥv olur birden
Şerefde nūr-ı cāh el-ḥaḳ hüveydā oldu meh-āsā
35. Söz açdı fāl-i hayr üzre du-bālā zevḳ ile ḥāmem
Du-tāriḥdir ḡanāyim-i cihānı ni‘ am-ı ‘ uz mā

5

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

1. Bir güzel cāriye olsa niḡeh-i şevḳe sezā
Ḥüsn ü ḥulḳ ü ḡarekāt ü sekenātı ra‘ nā
2. Müşk-i Çīn-i ḡam-ı zülfü boyunca zer-tār
Mū-be-mū giyse ḡaḡāyī gibi miskī dībā
3. Kākülü kesme kesimli ola pīşānesine
Şāneler çāk ola kıldıḳca dil [ü] cāna vefā
4. Çīn-i pür-çīn ola ḡisūları ejder-vārī
Ḥürresi mār-ı ‘ adūya ola evren-āsā
5. Cebhesi meh gibi lem‘ a vere devr-i ḳamere
Şeb-i meh-tābda var mı bu ziyā baḳ āyā
6. Vesme-i ḡāme siyeh ḳaşlarına mū olsa
Ebruvān sırçalı semmūr gibi verse cilā
7. Mū-be-mū çekmese minnet müje kuḡle ḳılca
Mūy-ı ‘ aynı ḡörüne keşret ile sürme-nümā
8. Ġamze baḳdıḳca kirişmeyle pür olsa çeşmi
Niḡeh-i nāzı ola dīdeñe ‘ ayn-ı yaḡmā
9. Şişe-i da‘ veti ḡördükce süzülse çeşmi
Ādemiñ ‘ aḳlını alsa o perī bī-pervā
10. O ḳara gözlü ḳuzu dönmeye baḡr-i siteme
Mevce-i cebhe ola süd gibi deryā-yı vefā

11. Vechi her vech ile h̄urşide döne tâbişle
Ruhunu ede kamer âyine-i h̄üsn [ü] bahā
12. Görüne nāfe-i gül gibi tebessüm edicek
Berg-i al-ı ruhuna ola zenaḥdān peydā
13. Gül-i şad-berge döne ‘arız-ı verd-i alı
Ruh[u] her vech ile almış ola yüz reng-i vefā
14. Bedr-i ‘ālem gibi ruḥsārı ola nūrānī
Çekme enfi görüne kıt‘ a meh-i nev-āsā
15. Beñzeye tāze gül-āba ‘araḫ-ı verd-i ruḥu
Ola h̄oy-kerde ḥicāb ol gül-i gülzār-ı ḥayā
16. La‘ line noḫṭa-i la‘ lī diyü bir ad ḫosalar
Şıgmasa ağzına ol ḡonçe-femiñ nām-ı cefā
17. Ḥoḫḫa-i la‘ line pür-dür diyeler ehl-i güher
Vere incü gibi dendānı niḫām üzre ziyā
18. Ağzını öpmege her sözde çeker dil ḫasret
Nuṭḫ-ı şirīn-i şeker-rizine ḫayrān bebgā
19. Dehene alsa ağız miski leb-i gül-rengi
Gül-şeker gibi ola ḡonçesi ḫāzır ḫelvā
20. Sözü Şirīne şeker-ḫande ola lezzetde
Ḳand-i güftārı vere tūtiye sükker gūyā
21. Naḡme-sāz-ı lebi güftāra ser-āḡāz etse
Ede ḫaddini kemān reşk ile erbāb-ı hevā
22. Müjeler ḫāme-i ta‘ bīr ile cedveller iken
Ser-i mü ḫalsa zekān vaşfına cāy-ı imlā
23. Sīb-i ḡabḡabları elma (?) dese alma demese
Al al olsa o elması gelü gül-āsā
24. Görüne reng-i nefes mevce-i āmed şud ile
O ḫadar şāf-gelü ola mişāl-i mīnā
25. Sīne āyineye mir ‘āt-ı temāşā olsa
Sīm pehlūsü ola māh-ı nev-i şa‘ şa‘ a-zā
26. Gülşen-i sīnede o gül memeler ḫopmuş ola

- Açıla bād-ı tebessümle o gül-gönçe-nümā
27. Reng-i hınnāsı vere destine beş kat revnağ
Merhabā eyleye gül gibi yed-i⁸⁹ lutfu saña
28. Ser-i engüşt-i muḥannāsı döne ‘unnāba
Kilk-i sīmīnine vermiş gibi naḳş-ı tamğa
29. Sā‘ id-i sīmi gümüş gibi görünse berrāk
Bend-i destī-i zeri nūr-ı başar ola aña
30. Mū-miyānı o kadar nāzük ola besbelli
Bār ola ḥaṭṭ-ı nigāh-ı dil-i şeydādan aña
31. O miyān mūy-ı ḥayāle tolaşınca şıkılır
Rişte-i çeşm ola āgūş-ı kemer-bend-i recā
32. Zahr-ı zānūda serin ola riyādan bīrūn
İ‘tidāl-i semeni bula bu yerlerde nemā
33. Ḳāmeti serv gibi eylese reftār-ı hırām
Sāyesinde şalina gül gibi erbāb-ı hevā
34. Kebg-reftārına bāz-ı dil-i perdāz şikār
Ola ṭāvūs-ı ḥarem nāzına şayd-ı selvā
35. Baḥr-i māhī gibi endāmın ede nāfe bedīd
Dāmen-i ‘işmetine degmeye dest-i şıbgā⁹⁰
36. Gül gibi pāy-ı muḥannāsı vere neş’e dile
Ayağı ḳaldırır gör sākī yeter bu şahbā
37. Ḳademin başa geçe ḥişşe-i nūr-ı başara
Bezme gelince ayağın vere hep pāy-ı şafā⁹¹
38. Gerden ü sīne vü ḥāl ü ruḥuna ḥāl olsa
Orada burada olsa nuḳaṭ-ı ḥarf-i recā
39. Lüknet-i nāzı degil kilik cevāba tolaşa
Dehene mūy miyān lafzını almış gūyā
40. Şā‘ ir-i māhir aña remz ile bir beyt oḳusa
Zāhir ü bāhir olur beste miyān-ḥāne nevā
41. Biñ niyāz ile yapılsa o gül-endāma su‘āl

⁸⁹ yed-i: yedi

⁹⁰ degmeye dest-i şıbgā: degmeye hiç dest-i şıbgā / şıbgā: şıbgā

⁹¹ Bu beytin üzeri çizilmiştir.

- Nāziş-i vuşlatı bir küsmecik etse peydā
42. Resm-i pervāza o şebbāz-ı vefā per ursa
Nağş-ı ümmīdi gelince çıkara bī-pervā
43. Nāz-ı Şīrīni ede Hüsrev-i nağş-ı Ferhād
Çeşm-i hayrānı kıla şīvesi taşvīr-nümā
44. Çeşm-i nāzın nigehe sende ola ‘ayniyle
Etmeye dīdesi hüsni-nazarı ğayre sezā
45. Şem‘-i bezm[i] ruḡ-ı pür-süz gibi kırsa yanıp
Oda yanmış dile pervāne ola bī-pervā
46. Hüsni her vech ile mümtāz ola ser-tā-be-ka-dem
Buluna taht-ı rızāda o meh-i şubḡ-ı hayā
47. Böyle Belkīs-ı perī-çehre bulunsaydı nihān
Da‘vet-i dā‘ire-i Āşafa olurdu sezā
48. Muştafā ismi vezīr ibni vezīr-i⁹² a‘zam
Hāzret-i Āşaf-ı ser-tāc-ı rü‘üs-i vüzerā
49. Pertev-i nūr-ı vekālet meh [ü] şems-i ‘ālem
‘Ayn-ı māhiyyet-i āşarı o zī-mihr-i ziyā
50. Şadr-ı ‘ālī kerem-efzāy-ı cihān ‘ayn-ı rüsüm
Zīver-i mesned-i kânün-ı ‘atā baḡr-i saḡā
51. Kār-dān-ı süḡan-ārāy-ı kemālāt-ı hüner
Şāḡib-i seyfi-ı kalem kenz-i fūnūn-ı ma‘nā
52. Hüsni tedbīr ile Rişto-yı zamān Āşaf-şān
Fehmi Būzurce-i mihr rāyı Nizām-ı dünyā
53. Fāryābī-i ‘aşır ḡikmet ile Eflātūn
Kıtuḡb-ı Rāzī-i zamān ‘aḡl ile kalb-i ḡükemā
54. Eşer[i] nuḡk-ı mülük ile nüvişte-fermān
Deheni maḡrec-i iḡsān-ı emīrū‘l-ümerā
55. Nuḡkudur ḡāfız-ı kânün-ı rüsüm-ı dīvān
Zātı ser-levḡa-i mecmū‘a-i İbni Sīnā
56. Kenz-i luḡf [u]⁹⁴ keremi baḡr-i muḡīḡ-i ‘irfān

⁹² vezīr-i: vezīri

⁹⁴ luḡf [u]: luḡfu

- Hikmet-i ‘ayn-ı kelâmı durer-i şerh-i Şifâ
57. Zühd ü takvâ ile Zü’n-nün fazîl-i fâzıl
Kütüb-i ‘ilm ü ‘amel nüsha-i pür-ıhilm [ü] hayâ
58. Re’y-i tedbîrine üftâdedir ‘aql [ü] dâniş
Çâker-i dergeh-i fermân olur rüşd ü zekâ
59. Dâ’im endîşesi te’lif-i kulûba mâ’il
Rûz ü şeb fikri olur sâ’î-i kalb-i fuğarâ
60. Cümle şermende vü ihsânı ricâl-i devlet
Cümle mağcüb-ı keremdir ‘ulemâ vü şulehâ
61. Hâtemiñ nâminı tayy eyledi mihr-i keremi
Ca’ ferîñ şânını mağv etdi bu âşâr-ı sağâ
62. Levh-i târihe yazar vaq’ a-nüvisân keremin
Şâ’ irân cûdun eder dür gibi nazm ü inşâ
63. Fitne-kârân-ı cihân oldu zamânında mağv
Etdi işbât-ı vücûd emn ile cism-i dünyâ
64. Cemî‘ ezdâd zamânında olur ise olur
Şîr âhû ile bârûd ile âteş hem-câ
65. O şehensâh-ı cihân hazret-i sultân Mağmûd
Eyle ol zâtı İlâhî keremiñle ibkâ
66. Hağ hatâlardan emîn eyleye zâtın dâ’im
Ede ‘âlemde murâd üzre niçe zevk ü şafâ
67. Böyle bir zâtı bulup kıldı vekîl-i muṭlak
Hazret-i pâdişehi halk-ı cihân etdi şenâ
68. Şems-i râyı şeb-i endîşeyi rüşen eyler
Nûr-ı tedbîri olur merdüm-i çeşm-i ‘uğalâ
69. Cîl-i cûdu gibi va’ d-i kerem[in]de şâbit
Pertev-i luṭfun eder zîb-i ruḥ-ı ‘ahd [ü] vefâ
70. ‘Ahdîñe kuṭb-ı şimâlî gibi rüşen şâbit
Va’ diñe merkez-i ḥ’urşid gibi nûr-efzâ
71. Cümle tevfiğ-i Hudâdır bu hulûş üzre eşer
Zâtını kıldı Ebû’l-Ḥayr cenâb-ı Mevlâ

72. ‘ Ākıl oldur ki hayır ile tezekkür oluna
Ola ihsānı tevārīḥ-i du‘ āya imlā
73. Ni‘ met ü naḳmet olur lemḥ-i başarda zā’ il
‘ Ayn-ı bīdārı görür ‘ ālemi ḥ‘ āb [ü] rü’ yā
74. ‘ Ālemiñ naḳş-ı ber-ābı bu şuda resm olıcaḳ
Görüne cūy-ı ‘ araz-rengi serāb-ı bī-mā
75. Şadr-ı ‘ ālī keremā merḥametā zī-ḳadrā
Ey eden mesned-i Āşafda maḳāmın icrā
76. ‘ İzniñ olursa biraz ḥāme şikāyet etsin
Ḳıla feryād-ı şarīri güle bülbül-āsā
77. Ḥalk ser-rişte alıp tāb-ı şemātetle ele
Riş-ḥand ile bükür ḳaddimi çün çarḥ-ı du-tā
78. Ebr-i luṭfuñla ruṭubet bulalım derken biz
Tāb-ı ğam teşne dile ḳıldı ḳuru pāye ‘ aṭā
79. Biz reh-i rif‘ ata yol bulmuş iken lāyık mı
Ḳadem-i pāye leked-küb⁹⁵ -ı tarīk ede baña
80. Olmaya naḳş-ı mücessem gibi naḥl-i mihrin
Sāye-i luṭfuñu biz görmeyelim mi āyā
81. Maḳhar-ı nūr-ı hidāyet görünür ‘ ahdi anıñ
Emr-i اوفوايه ‘ amel eyleyen ehl-i taḳvā⁹⁶
82. Bā-ḥuşūşā ola va‘ d-i keremi ḥ‘ iş-i dile
Bunu ta‘ rīf eder ḥuṭbede lafz-ı حنا⁹⁷
83. Zeyl-i ihsān-ı kerem luṭfuña zī’ l-yed geçinip
Dāmen-i luṭfuñu dutdu yine pek dest-i recā
84. ‘ Ahd-i⁹⁸ icrāda midād-ı keremiñ şābitdir
Ḥāmede emr-i seheldir süḥan-ı ḥük-m-i ‘ aṭā
85. Bendeler bāb-ı veliyyü’ n-ni‘ ama nāz eyler
Yine eylerse efendisine eyler şekvā

⁹⁵ leked-küb: leket-küb

⁹⁶ Bakara 2/ 40, Mā’ide 5/ 1, En‘ām 6/ 152, ‘ Araf 7/ 85, Hūd 11/85, Nahl 16/ 91, İsrā 17/ 34, Şu‘ arā 26/ 181

⁹⁷ Mā’ide 5/ 27

⁹⁸ ‘ Ahd-i: ‘ Ahdi

86. Bî-nevâ hâme nağam-sâz-ı leṭâyif oldu
 Ƙaddini ede kemân tîr-i şikâyet ḥâşâ
87. Ben ğubâr-ı dili güldürmege esrâr okurum
 Ḥayretim⁹⁹ ğonçe-i ḥandâniña verdikce şafâ
88. Câme-i luṭfuñu boyumca görüp mesrûrum
 Germ-sûd-ı keremiñle ederiz şükr ü şenâ
89. Ƙalb-i işrâķ-ı ḥakîmi ben ederdim inkâr
 Eger işbât-ı vücûd etmese kilkiyle baña
90. Şekl-i evvelden edip ḥâme kıyâs-ı bürhân
 Söz netice bulur etmem hele ŝuĝrâ vü kübrâ
91. Zülf-i şeb-ġunu gibi serv-ķad-i dil-ber-veş
 Nâfizâ ṭûl [ü] dırâz oldu süḥan eyle du‘â
92. Görmeye rûy-ı keder âyine-i iķbâli
 Göstere vech-i ümîdi aña dâ‘im Mevlâ
93. İki ‘âlemde keder görmeye vech-i ķalbi
 Şadr-ı rif‘ atde anı ķâ‘im ede luṭf-ı Ḥudâ
94. Nev-be-nev aḥsen-i taķvîm ile arz¹⁰⁰ ola cedîd
 Tâze tâze edesin ‘ayş ü dem ü zevķ ü şafâ

6

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Bahâr eyyâmıdır hengâm-ı teŝrîf-i gülistândır
 Dem-i nevrûzdu ferḥunde-faşl-ı verd-i ḥandândır
2. Bahârîñ nefḥa-i feyziyle ebr oldu gül-âb-efşân
 Zemîn ‘anber-sirişt [ü] sebzezârı cümle reyhandır
3. Gören kūy-i zemîni gevher-i yek-tâ şanır ŝimdi
 Bu âb [ü] tâb-ı ğabrâ müstefâd-ı ebr-i nîsândır
4. Çemende neşr eder bûy-ı bahârı cümleden evvel
 Benefşe ḥâtime-ṭamġa-yı kâlâ-yı zemistândır

⁹⁹ Ḥayretim: Ḥayretim

¹⁰⁰ arz: ‘arz

5. Gül-âb-ı jâle-efşânı nesîm-i şubhâ vâ-beste
Şabâ bezm-i çemende micmer-i gül-ğonçe-gerdândır
6. Şikeste beste sünbül deste deste sîm zerrînler
Gül ü lâle hemîşe şîşe zîb-i bezm-i yârândır
7. Çıkıp ezhâr-ı cündî kurdu rengîn haymeler lâle
Çemen tahtında yer yer tûğ-ı şâhîler nümâyândır
8. Şabâ neşr-i hevâ-yı büy-ı zülfüyle vezân oldu
Yine gömgök kesildi şerm ile sünbül perîşândır
9. Seher ol gamzesi fettânı gül-geşte gelir derler
Yine her küçede nergisleri bâğîñ nigezbândır
10. Zamânı geldi geşt-i geştzâr ü seyr-i şahrânîñ
Leb-i cûda niçe serv-i¹⁰¹ revân bir çîde-dâmândır
11. Çıkıp seyr etmek ister âb [ü] tâbın gülşeniñ güyâ
Nihâl-i yâsemîn piçide-i serv-i hırâmândır
12. Şeb-i 'işret bu demde rûzdan ra' nâ vü rûşen-ter
Kenâr-ı bâğda süsen kanâdil-i fûrûzândır
13. Zemîn mir 'ât-ı çarha pertev-endâz olmada her şeb
Degil encüm bün-i ezhârdan ' aks-i çerâğândır
14. Niçe rengîn-edâ eş'âr oğur tağsîm edip bülbül
Gülün mecmû'ası evrâğ-ı gülde hep perîşândır
15. Riyâz-ı 'işret-âbâd-ı İrem-veş şahn-ı gülşende
Rebâb [ü] ney hem-âheng-i şadâ-yı ' andelibândır
16. Tezerv¹⁰² ü kebg ü tâvûsu fezânîñ hem-hırâm olmuş
Bu demde küh [ü] şahrâ cilvegâh-ı hayl-i hûbândır
17. Şağın sahtî-i vuşlat olma ' aşık bezm-i ' âlemde
Dil-i fülâd¹⁰³-ı yâre mevc-i câm-ı bâde sühândır
18. Bu te 'şîrât feyz-i nev-bahârîden degil ey dil
Mü'essîr kalb-i ekvâna kelâmı bir gülistândır
19. Niçe nevrûz-ı firûz [ü] niçe hurrem¹⁰⁴ bahâr oldu
Bu sâl-i meymenet-fâlîñ müfâdı luğ u ihsândır

¹⁰¹ serv-i: servi

¹⁰² tezerv: tezerv

¹⁰³ fülâd: fülât

¹⁰⁴ hurrem: hurrem

20. Huceste-sāl-i sa' d-aḡter ki ḡalk-ı ' ālem āsūde
Zamān-ı ḡazret-i Rāḡıbdā bu luḡf-ı firāvāndır
21. Semiyi-yi faḡr-i ' ālem Rāḡıb-ı luḡf u mürüvvetdir
Cenāb-ı ṡadr-ı ' ālī Āṡaf-ı zī-cūd [u] iḡsāndır
22. O destūr-ı mu' azzam-pāye yoḡdur miṡli dāniṡle
Meger mir 'āt-ı ṡānında hüveydā zātı aḡrāndır
23. ṡabāḡ-ı ḡal' atı āfāḡı rüṡen ḡıldı ser-tā-ser
Sipih-r-ı ṡadrgāḡ-ı devlete ḡ' urṡid-i raḡṡāndır
24. Vücūdu cāmī' -i ' ilm [ü] kemālāt ile meṡḡūndur
Derūnu gevher-i feyz ile memlū kenz-i ' irfāndır
25. Fazılda Faḡr-i Rāzī keṡf ile ' allāme-i Keṡṡāf
' İlimde Seyyid ü Sa' d-ı cihāndır Ḳuḡb-ı devrāndır
26. Bahāristān-ı fazlı Ḥāfız-ı vaṡṡāf-ı ḡülṡendir
ṡifā' -ı ṡadr-ı nuḡḡ-ı pür-sürūru ṡerḡ-i Bustāndır
27. Kelām-ı dürr-i menṡūru künūz-i baḡr-i dāniṡdir
Beyān-ı ḡikmet-ārāsı netice ' ayn-i itḡāndır
28. Felātūn-re 'y [ü]¹⁰⁵ Fārābī-ḡabī' at Bū ' Alī-fiḡnat
Niżām-ı mülk tedbiri sözü ḡikmetle Loḡmāndır
29. Cevābı feylesūf-ı zī-fünūn-ı cāmī' -i ' irfān
Lisān-ı ḡikmetinden rūḡ-ı Riṡto bir sebaḡ-ḡ' āndır
30. ṡabā neṡr eyledikce reng-i bü-y-ı ḡātem-i mührün
Çemende her giyehden naḡṡ-ı zerrinler nümāyāndır
31. Tevārīḡ-ı du' āya resm olundu ism-i pür-cūdu
Bu te 'ṡirāt tāb-ı pertev-i envār-ı iḡsāndır
32. Saḡāda İbni Zā' idden ziyāde söylesem vāḡı'
' Aḡāda Ca' fer ü Yaḡyā-yı Fazla luḡfu rüçḡāndır
33. Degil zer destine almaḡa raḡbet eylemez iksir
ḡinā-yı ḡab' ile zātı miṡāl-i ṡems-i raḡṡāndır
34. Cemī' te 'lif [ü] tedbir ile sebḡat etdi eslāfi
Bu rütbe nām-ı naḡṡ-ı mühr-i devlet luḡf-ı Yezdāndır

¹⁰⁵ Felātūn-re 'y ü: Felātūn re 'yi

35. Maḥabbet zātı ‘ arızda degil a‘ rāz ile meşhūn
Bu ne işrāk-ı kalb-i ḥikmet [ü] āyine-i cāndır
36. Mişāl-i kuṭb-ı şābit va‘ dine k̄ā’im olur dā’im
Şu‘ ā‘ -i ‘ ahdı cümle merkez-i mihr üzre devrāndır
37. ‘ Aṭāsı لن تنال البر envār ile rüşendir ¹⁰⁶
Vefāsı nükte-i tefsīr-i اوفو ile lem‘ āndır ¹⁰⁷
38. Cemī‘ maḥlūḳ aḥlāk-ı ḥalā’iḳ ola hep taḥrīr
Kitāb-ı şān ḥüsn-i zātına bir noḳṭa nişāndır
39. Niçe ta‘ dād eder evşāf-ı memdūḥun leb-i ḥāme
Hezārān nüṣḥa taḥrīr eylese ‘ aczi nümāyāndır
40. Neşāt-ı vaşfi şād-āb etdi ey dil ḥāme-i ḥuşku
Mişāl-i ney-şeker tāze ter ü şīrīn ḡazel-ḥ’āndır
41. Şabā-veş dil şemīm-i zūlf için kūyuñda gerdāndır
Hevādār-ı ser-i ḡīsū-yı müşkiniñ perişāndır
42. Ğubār-ı maḳdemiñ çeşm-i dile kuḥl-i Şıfāhāndır
Gel ey nūr-ı başar gör sürmemiz ‘ ayniyle iḥsāndır
43. Gelince duḡter-i rez bezme tevbe bozdurur sen de
‘ Arūsāne lebiñ emdir bizi ey ‘ işve-zen ḳandır
44. Niḡāh-ı mestiñ ile çeşm-i maḥmūruñ gören añlar
Biri aşūb-ı cāndır birisi seḫḫār-ı fettāndır
45. Edersiñ geh ḡarīḳ-i luṭf olursuñ ḡāh dāmen-keş
Cihān ey ḳulzüm-i ‘ işve bu cezr [ü] medde ḫayrāndır¹⁰⁸
46. Yed-i küstāḫ-ı aḡyār-ı cefādan şaḳınır ḥüsnün
Ḥayāl-i verd-i rūy-ı yāre müjḡānım ḫıyābāndır
47. Dehāna almaz etmez yād dil sīb-i zenaḫdānın
Gezend¹⁰⁹-i zaḫm-ı dendān-ı ḫayālinden hirāsāndır
48. Naḳīza gelmez ol ‘ ālī-cenāba olsa şeb-gerde
El ermez hāle-i āḡūşa girmez māh-ı tābāndır
49. Görüp her şem‘ -i ḥüsnü olmada _____ hevādārı

¹⁰⁶ Āl-i ‘ İmrān 3/ 92

¹⁰⁷ Bakara 2/ 40, Mā’ide 5/ 1, En‘ām 6/ 152, ‘ Araf 7/ 85, Hūd 11/85, Nahl 16/ 91, İsrā 17/ 34, Şu‘arā 26/ 181

¹⁰⁸ ḫayrān: ḫayrān / cezr: cezr

¹⁰⁹ gezend: كوزند

‘ Aceb pervâne-meşreb âteşin-dil nâ-be-sâmandır

50. Felek-ğadrâ keremkârâ ħıdīvā Āşafâ şadrâ
Kefiñ kân-ı kerâmetdir deriñ deryâ-yı ihsândır
51. Vefâda âb-ı rüy-ı şadr-ı eslâf olduğıñ zâhir
‘ Aţâda nâm-ı mühr-i Ĥâteme şâniñ nıgehbândır
52. Ķuşûrum dâmen-i ‘ afvıñla setr et ‘ âcizim vaşfa
Du‘ â-yı devletiñ farz olduğı baña nümâyândır
53. Bu luţfu ‘ ömrüm olduğca çıkarmam levĥ-i ħâırdan
Çü ħâme ħıdmet-i ħayr-ı du‘ â _____ saña şândır
54. Cenâb-ı ħazret-i feyyâz-ı ‘ âlem ħıfz ede zâtın
Cemi‘ ekdârdan tevfiğ ile bu luţf-ı Yezdândır
55. Ola her maţlabı gül-ğonçe gibi ‘ ömr ile ħaşıl
Zemîn âmed şod-ı ezhâr ile dâ’im gülistândır

7

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Nür-baĥşâ oldu mevlüd-ı ħabîb-i kibriyâ
Döndü mir’âta o nür-ı tâb ile arz¹¹⁰ ü sema
2. Pertev-ârây-ı sa‘ âdet oldu ol rüz-ı şerîf
Çeşm-i şemsiñ ‘ aynıdır cümle ħulüb-ı aşfiyâ
3. Câmi‘-i Sulţân Aĥmed oldu zînet-baĥş-ı nür
Ķıldılar ta‘ zîm içün da‘ vet kibârı ser-be-pâ
4. Cümleden evvel gelip oldu şeref-baĥş-ı mekân
Ĥazret-i dârü’s-sa‘ âde pişvâ-yı ezkiyâ
5. Verdi câmi‘ de maĥarr-ı pâdişâha zîb ü fer
Şems-i evc-i rif‘ ate ħıldı felekde şanki câ
6. Muntazır oldu şehenşâh-ı cihâna ez-derün
Eyledi gül-ğonçe-i ihlâşını zînet-güşâ
7. Ķâzi-‘ askerler mevâlî vü müderrisler ricâl¹¹¹
Her biri bir zînet ile oldular çehre-nümâ

7. 20a

¹¹⁰ arz: ‘ arz

¹¹¹ Ķâzi-‘ askerler mevâlî vü müderrisler rical: Ķâzi-‘ askerler ü mevâlî vü müderrisler ü rical

8. Geldi defterdār ile defter emīni vü re'îs
Defter-i 'iṣyānı maḥva kıldılar ez-dil recā
9. Kaḩudan paṣa celīs oldu yemīn-i āṣafa
Gonçe-veṣ gösterdi gūyā verd-i bāĝ-ı āṣınā
10. Meclis-i pāke gelince Őeyḩü'l-islām-ı zamān
Etdiler cümle kıyām ile hezārān ilticā
11. Şadr-ı a' zam daḩı teŐrīf edicek iclāl ile
ḩāzırūn¹¹² ta' zīm iĉün turdu ayaĝa ser-be-pā
12. Şadr-ı a' zam Őeyḩü'l-islām zīnet-i miḩrāb olup
Kıldılar zāt-ı hümāyūna ma' an ḩayr-ı du' ā
13. Dāverā Dārā-niṣān Sulṫān Maḩmūd-ı cihān
Salṫanat-ārāy-ı devrān melce'-i bay ü gedā
14. PādiŐāh-ı maĝrib ü maŐrık ḩıdīv-i baḩr ü ber
ḩādīm-i Baḩhā vü Yeşrib 'ādil-i kişver-güŐā
15. Ğāzī-i 'ālem mücāhid fātiḩ-i mülk-i 'adū
Kāmi'-ı 'iṣyān ü tuĝyān kātı'-ı ceşŞ-i veĝā
16. Ebr-i evc-i merḩamet enhār-ı 'ayn-ı salṫanat
Mevc-i baḩr-i ma' delet Őāḩib-'atā zıll-ı ḩudā
17. Őāḩibü't-takvā velī bir Őāh-ı kāmīl Şübhesiz
Nīk-ḩaŐletle miŐālīn görmemiş çeşm-i semā
18. ḩaḩ te'ālā eylesin zātın ḩaṫālardan emīn
Zevḩ ü Őevḩ ile bula evreng-i iḩbāli beḩā
19. 'Azm-i mevlūd-ı nebī-i muḩterem kıldı o Őāh
Oldu ālāy-ı hümāyūnu müretteb ser-be-pā
20. RaḩŐ-ı iclāle süvār oldu Şerefle Őehriyār
MaŐrıkından gūyiyā kıldı tulū' Őems-i duḩā
21. PīŐĝāhında yedekler ol mücevher ser-be-ser
Mihr [ü] māh-āsā verir eṫrāf-ı esvāḩa ziyā
22. Döndü ḩ'urŐidiñ ziyāsına Őolaḩlar kevkebi
Māni'-ı nezzāre-i Őems-i cihāndır gūyiyā
23. Zīb ü ferle pīŐĝāhına düşüp hep bendeler

---

¹¹² ḩāzırūn: ḩāzırūn

Oldu encüm āfītāba gūyiyā revnaḡ-nümā

24. Çūḡadārān-ı rikābı pāyına ziver-resān
Aḡayān ile sileḡdārı olup zīnet-fezā
25. Ḳıldı rif at-hāneden şāh-ı cihān ‘azm-i ḡırām
Yümn ile zīb-i yemīn oldu aḡa-yı zī-vefā
26. Şevket-i şān ile teşrīf etdi sultān-ı cihān
Ḳıldı bu yüzden şehensāh-ı zamān ‘arz-ı liḡā
27. Yeñiçeri aḡası ser-mūzesin būs eyleyip
Naḡl-i ḡül gibi baḡalde ḡidmetin etdi edā
28. Etdiler ta‘zīm-i istiḡbāli micmerle tamām
Nefḡa-baḡşāy-ı dimāḡ-ı ‘ālem oldu ser-be-pā
29. Geldi şevket-hāneye verdi ḡafes içre selām
Cümlesi ḡıldı ḡıyām ile du‘āya iḡtidā
30. Rūy-ı ihlāş ile sultān-ı cihānbāna hemān
Şadr-ı a‘zam eyledi būs-ı zemīn ile du‘ā
31. Kām-baḡşāy-ı dimāḡ olmaḡda dūd-ı ‘anberīn
Sū-be-sū buldu şuyun āb-ı ḡül-āb-ı pür-şafā
32. Baltacılar zūlfünü āvīze-i ruḡsār edip
Ḳıldılar reng-i nebāt-ı müşk ile ḡalbe cilā
33. Ḥabla ḡabla geldi bādām ü ‘aḡīdeyle nebāt
Oldu aḡız misk ile şīrīn-dehen sūkker-edā
34. ‘Andelībān-ı şafāya şerbet-i ḡül verdiler
Teşnegāna ḡıldılar rībās ile tāze devā
35. Oldu sīr-āb-ı ni‘am ‘atşān-ı cūy-ı cūd olan
Buldu nehr-i şevḡ ile ḡāhişḡerān ‘ayn-ı şifā
36. Va‘z edip bir bir meşāyiḡ oldu semmūr-pūş-ı cūd
Ḳıldılar cümle devām-ı devlete ḡayr-ı du‘ā
37. Naḡme-senc oldu ḡırā’at ile mevlūd-i nebī
Ḥālet-efzāy-ı derūnumdur bu ezḡār-ı nevā
38. Ḳıldılar anlar daḡı evc-veş¹¹³ (?) şalāt ile selām
Cāmi‘ ü’n-nūr oldu evşāf-ı resūl-i zī-livā

¹¹³ evc-veş: evcler-veş

39. Ba' de-zīn sultān-ı gerdūna du' ālar kıldılar
Şurre vü hil' atla mükrem oldular ser-tā-be-pā
40. Vaqt-i mevlūd-ı ḥabīb-i ekremi zıkr etdiler
Nūra ğarķ oldu sa' ādetle o dem arz ü semā
41. Doğdu ol şems-i sa' ādet nūr-ı çeşm-i kā'ināt
Cümle ta' zīmen kıyām edip dediler merḥabā
42. Muştafā mā-cā'e illā raḥmeten li'l-'ālemīn¹¹⁴
Mıhr-i eflāk-ı nübüvvet tāt-ı farķ-ı aşfıyā
43. هذه جنات عدن فاد خلوها خالدين¹¹⁵
İktibās olsa eger ol meclis-i nūra sezā
44. Pertev-ārāy-ı sa' ādet kıldı bezmi ser-be-ser
Zıkr-i sultān-ı risālet pīşvā-yı etkıyā
45. 'Āşıkān zıkr eyleyip kıldı şalāt ile selām
Āyet-i raḥmetle etdi şādıkān şavt-ı edā
46. Müjdecibaşı o sāt geldi şadr-ı a' zama
İzn alıp vardı ḥuzūr-ı ḥazret-i şehden yaña
47. Pādişāh-ı 'ālemi buldu ayağ üzre hemān
Nāmesin verdi şerīfīñ eyledi ḥayr-ı du' ā
48. Şehriyāra verdi ḥüccacīñ selāmet müjdesin
Ḥātır-ı¹¹⁶ sultānı kıldı gül gibi revnaķ-güşā
49. Ebr-i raḥmet gibi yağmā sükkerī şerbet olup
Buldu bārān-ı tevāb ile derūn neşv ü nemā
50. Şadr-ı a' zam şāhibü'l-fetvā¹¹⁷ ricāl-i devleti
Reh-güzārında kudūme oldular dīde-güşā
51. Ol şehensāh-ı cihān tahtına 'avdet eyledi
Kevkeb-i şevketle evreng-i şeref buldu ziyā
52. Sāye-endāz-ı serāy oldu kudūm-ı şehriyār
Verdi devlet-ḥāneye zāt-ı hümāyūnu şafā
53. Ḥazret-i dārü's-sa' āde aġası ol zī-himem

¹¹⁴ Enbiyā 21/107

¹¹⁵ Zümer 39/ 73

¹¹⁶ Ḥātır-ı : Ḥātır

¹¹⁷ şāhibü'l-fetvā: şāhibü'l-fetvā vü

- Pādişāh-ı ‘āleme oldu bağaldār-ı du‘ā
54. Eyledi tebrîk mevlūd-ı nebiyy-i ekremi
Ol şeh-i kişver-güşāya kıldı ihlāş-ı edā
55. Mazhar-ı eltāf-ı hākānī olup semmūr ile
İltifāt-ı pādişāh-ı ‘āleme oldu sezā
56. Şevk-i ihsān-ı şehensāhī verip kalbe feraḥ
Eyledi cūş ü hurūşun gevher-i baḥr-i ‘atā
57. Kıldı hep sīm ü zeri keff-i kerem-baḥşı nişār
Gonçe-i bādāmı saçdı gūyiyā dest-i şabā
58. Bendegān yağmur gibi yağmāya ḥamle kıldılar
‘Ayn-ı devlet oldu mevc-i cūş-i ebr-i saḥā
59. Öyle ağa-yı keremkār ü mekārım-pīşedir
Aña maḥşūş ü sezādır ḥātem-i dest-i ‘atā
60. Nāzır-ı vaḳf-ı ḥarem emvāc-ı deryā-yı kerem
Dīde-i kalb-i himem ‘ayn-ı vefā cūy-ı şafā
61. Ḥāfız ‘Oşmānī-ḥaṭı Keşşāf-ı keşf-i müşkilāt
Nūr-ı çeşm-i ma‘rifet kilki medār-ı ilticā
62. Baḥr-i ‘irfān nüşḥa-i ihsān kitāb-ı Gülsitān
Her sözü bürhān ḥakīm-i nükte-dān kān-ı zekā
63. Ḥayr-ḥāh-ı dīn [ü] devlet bende-i şāh-ı cihān
Şādıḳü’l-ḳavl [ü] penāh-ı bī-kesān şāhib-vefā
64. ‘Aḳıl ü kāmīl edīb-i zī-fünūn ehl-i şalāḥ
Ḥāşılı bir kāmīl-i yek-tā maşārif-āşinā
65. Ḥüsn-i tedbīr ile Rıştō fikr-i şāḳıb ile Ḳuṭb
Faḥr-i Rāzī-menḳabet ḥikmetle şāhib-i Şifā
66. Merd-i ser-bāz ü ḥired-endāz ü şāhbāz-ı hüner
Rüstem-i yeke-süvār ü Sām-ı meydān-ı veḡā
67. Nāvek-i çeşmi deler düşmenleriñ baḡrın tamām
Nīrem [ü] Rüstem ‘itābı çeşmi bir tīḡ-i ḳazā
68. Ḥilmi deryā-yı mürüvvet luṭfu mevc-i merḥamet
Ḥulḳudur ‘ayn-ı ināyet destidi[r] ceyb-i saḥā
69. Cümle evrāḳ-ı çemen gül-gonçe-veş büyā olur

- Büy-ı hulkuyla vezân olsa gülistâna şabâ
70. Gülşen-i ihsânı devlet-hâne-i murğ-ı derûn
Dâmen-i luţfu hıyem ceybi tınâb-ı zer-nümâ
71. Cevher-i luţfu ma'âdin¹¹⁸-i 'urûk-ı cism-i cûd
Heḡ gubâr-ı pâyıdır 'ayn-ı şemisinde kîmyâ
72. Ḥayra mâ'il fikri dest[i] bânî-i beyt-i derûn
Ḥâme-i ihsânı te'lîf-i kulûba mübtelâ
73. لن تنالوا البرحتى تنفقوا. esrârını¹¹⁹
Fî-sebîli'llâh eder büyüklere dâ'im edâ
74. Dâverâ Dârâ kerem-baḡşâ ḡıdîvâ serverâ
Ey midâd-ı cûdun eden dillere 'ayn-ı vefâ
75. Kâğız-ı luţfuñ ede tavşiyye eḡrâfa bizi
Bir saḡır mektûb-ı ihsânıñ kıla himmet baña
76. Sâyebân-ı devletim olsun şefâ' at-nâmeler
Dâmen-i luţfuñla ben de faḡr edem her bir yaña
77. Olmasın kaḡ' nazardan bu dil-i üftâdemiz¹²⁰
Düşmesin düşkünler ile yollara mişl-i gedâ
78. Eyleseñ ḡüsn-i nazâr 'ayn-ı keremle bendeñe
İşimiz altun olur râhiñ gubârı kîmyâ
79. Bî-kese ey zî-kerem ḡâmeñ 'inâyet eylesin
Ez-derûn luţf-ı kelâmiñla dile gelsin ḡınâ
80. _____ kıldıñ muḡavvel nüşâ-i medḡi yeter
Muḡtaşar et bûy-ı gül-veş vermesin taşdı' añâ
81. Her ziyâretgâhda eyle du'â ihlâş ile
Rikḡat-i ḡalbi zuhûr etdikce her şubḡ ü mesâ
82. Görmesin gül-gonçe-i iḡbâli eyyâm-ı ḡazân
Dâ'imâ bulsun ḡarâvetle şafâ neşv ü nemâ
83. Ḥaḡ te'âlâ şâh-ı 'âlemler vüçüduñ ḡıfz ede
Ḥürmet-i Baḡhâ vü Yeşrib ḡürmet-i Merve Şafâ

¹¹⁸ ma'âdin: ma'âdîn

¹¹⁹ Âl-i 'İmrân 3/ 92

¹²⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

84. Hürmet-i fahr-i cihân [ü]¹²¹ hürmet-i Beyt-i Şerîf
Vere dil-h̄'âh üzre cümle maqşadıñ Bār-ı¹²² Hudā

8 *

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. ' Āşık teveccüh-i reh-i Beytü'l-Ḥarām eder
Leyl ü nehār çeşmine ḥ'ābı ḥarām eder
2. Gīsū-yı müşk-fām nazardan düşüp tamām
' Anber-şemīm beyt-i Hudāya kıyām eder
3. ' Aynına¹²³ girmez oldu siyeh-çeşm-i dil-berān
Nūr-ı sevād-ı Mekke ile şubh ü şām eder
4. Dil çehre-sāy-ı ferş-i maqām-ı Ḥalīl olup
Rükn-i ḥarīm-i muhtereme ihtirām eder
5. Yüz şevk ile sürüp hacerü'l-esvede ruḥu
Bu vech ile cemāl-i dili müşk-fām eder
6. ' Umreyle maḥrem olsa Şafāda sürür ile
Sa'y-ı tavāf-ı Beyt-i Şerīfe ḥırām eder
7. Mīzāb-ı zerde pür-dil eder şüst ü şüy-ı rū
Şu niçe āb-ı şevk ile zevk-i müdām eder
8. Dil-teşne āb-ı zemzeme cūy-ı Şafā ile
Mā'ü'l-ḥayvāniñ ' aynın içen zevk-i tām eder
9. Luṭfuyla göstere yüzünü çehre-i ümīd
Vech-i ḥulūşu zīver-i bāb-ı selām eder
10. Ol ḥāk-i kīmyā-eşer altun eder işi
' Ayn-ı kulūba sürme-i çeşmi nizām eder
11. Kālā-yı luṭf ile işimiz mīnākārīdir
Dil germ-sūd-ı cūdu ile ihtişām eder
12. Ḳurbānını keser erişen ' abd luṭfuna

¹²¹ cihân [ü]: cihānı

¹²² Bār-ı: Bārı

8. 23a

* Bu kasidenin 35-40. beyitleri MK 06 Mil Yz A 1935 numaralı *Mecmua-i Eşâr* (ME 2), 12a'da kayıtlıdır.

¹²³ ' aynına: aynıya

Bu lāzımeysi mücrim olan iğtinām eder

13. Ol ravza-i mübāreke-i faḥr-i ʿāleme
Rū-māl¹²⁴ dīde-i eşki döküp iltiyām eder
14. Merve Şafāda saʿyım olur ḥidmet-i duʿā
Mevlā zamān-ı devletini ber-devām eder
15. Eyler efendisine mükerrer duʿāları
Ol bendeler ki Müzdelifede maḳām eder
16. İḥsānı ile nāʿil olanlar o beldeye
İḥrām-ı zıkr ile ʿArafāta ḥırām eder
17. Eyler veliyy-i niʿmete ihlāş ile duʿā
Ḳāzī o ḥuṭbeyi cemel üzre tamām eder
18. Esʿad Efendi ḥazreti kim zāt-ı kāmiliñ
Luṭf-ı Ḥudā meşīḡat ile ber-devām eder
19. Mecmūʿa-i muʿāf ü ʿallāme-i zamān
Baḡr-i muḡiṭ-i ʿilmine ʿālem kıyām eder
20. Şems-i ʿulūm cāmiʿ-i ʿilm ü kemāldır
Āşār-ı ḡikmeti sözüüm işbāt-ı tām eder
21. Mihr-i ʿadāletiniñ olur maṭlaʿ-ı vedād
Nūr-ı ʿaṭā[-yı] ḡāmesi refʿ-i ḡalām eder
22. Teʿlīfiniñ belāḡat ü maʿnā vü lafzını
Ne Seyyid ü ne Saʿd ü ne İbni Hişām eder
23. Görseydi Bū ʿAlī ile Fārābī diḡḡatin
Tilmīzi olmasını recā-yı merām eder
24. ʿAḡliyyede ʿuḡul yetişmez ḡayāline
Naḡliyyede nuḡulünü dil zīb-i kām eder
25. Pür müşḡ-bū ḡulāşa-i ʿanber-midādıdır
Zerrīn-sāḡ-ḡāmesi naḡçir-i kām eder
26. Āşār-ı kilki ḡırz-ı derūn-ı kibārdır
ḡüftār-ı pāki ile cihān kesb-i nām eder
27. Mīzāb-ı āb-ı ḡikmet olan kilḡ-i zī-eşer

¹²⁴ rū-māl: rū-māle

- Dil-teşne-i 'ulūma beyān-ı kelām eder
28. Söyler şarīr-i hāmesi tūṭī gibi kerem
Mir'āt-ı nuṭku zīver-i rüy-ı merām eder
29. Kā'im bi-nefsihidir ele ihtiyācı yok
Tevfiḳ-i Hudā umūruna imdād-ı tām eder¹²⁵
30. Tāb-ı temūz-ı ğadr ile hāṭır-güdāzīye
Āb-ı keremle dāmen-i luṭfun hıyām eder
31. Bir ferde ğadr-i sebḳat ile eylemez sitem
Ber-muḳteżā-yı 'adl bunu iltizām eder
32. Dönmüşdü rişte-i ser-i zülfe tarīkimiz
Dür gibi şimdi dest-i kerīmi nizām eder
33. Kurtuldu kıl ü kâlden erbāb-ı silsile
Bir ben degil bu şükrü bütün hāş ü 'ām eder
34. Dil de teğazzüle edip āġāze şevḳ ile
'Uşşāk-ı bī-nevā naġamından hırām eder
35. Açmaz o ğonçe-fem lebini zīb-i cām eder
Al-ı varak da hātem-i la'line nām eder
36. Olduḳca bād-ı āh vezān rūzgār ile
Ol serv-i ser-keşide eger belki rām eder
37. Ol naḥl-i bāġ-ı 'işve verir mīve-i ümīd
Olur beter gönül niçe bir fikr-i hām eder
38. Devr ile sākī murg-ı dile āteş eyleyip
Halka-i dūd şu'le-i reftārı dām¹²⁶ eder
39. Teng-i dehān-ı yārime nisbet cihān kadar
Ol cüz'-i noḳta kim ne fehim iḳtisām eder
40. Yüz verdi gibi [Nāfīze]¹²⁷ şāh-ı hezār-ı şevḳ
Şad-berg-i rüy-ı alına biñ 'arż-ı kām eder
41. Mihr-i sipihr merḫamet[iñ] şübhesiz bugün
'Adliñ ġazāl-i maşrıḳ-ı inşāfi rām eder

¹²⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

¹²⁶ dām (ME 2): hırām (metin)

¹²⁷ yüz verdi: yüz urdu (ME 2) / ____: Nāfīze (ME 2)

42. Ey āfītāb-ı evc-i kerem zerreñim seniñ
Bu tāb-ı iftiḥār ile dil ihtişām eder
43. Çoğdan bu ḥānedān-ı kirāmiñ çerāğıyız
Bu şān ile raqīb-i bekām ihtirām eder
44. Bu dem nigāh-ı merḥametiñden düşerse dil
A' dā şemātet ile hemān intikām eder
45. Mekkeyle kııl çerāğ beni umarım Ḥudā
Bu 'abd-i 'ācizi o maqāma gūlām eder
46. Gerçi ki pūr nuḫūd-ı hevā ile kīsemiz
Allāhadır ümīdimiz imdād-ı tām eder
47. Ol müflise ki ḥāzret-i Mevlā ede kerem
Bir zī-nuḫūdu maşraf-ı rāhına rām eder
48. Ol teng-dest vūs'atini Ḥaḫ murād ede
Bir varımız baḫīli zer ile gūlām eder
49. _____ yeter efendiñi taşdı' eylediñ
'Āqıl ḍarā'at ile kelāma ḫitām eder
50. Şadrında dā'im eyleye tevfiḫ ile Ḥudā
'Ālemde mihr ü māh ki her şubḫ ü şām eder
51. Bulsun ğazāl-i devleti günden güne şeref
Mīşe-i çarḫı dā'im esed kim künām eder

9

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Sırr-ı ḳalbin herkesiñ bir kendi bir Mevlā bilir
Belki kendi ḫālini fehmi etmez ol dānā bilir
2. Ḥāzret-i fa'āl ḳalb-i 'abdine eyler nazār
Ey gönül kııl ḫāliñi pinḫān gerek ifşā bilir
3. Kimseye fāş etmege esrārın 'āşık istemez
Ġayrıyı nā-maḫrem [ü] ḫāl-i dili şeydā bilir
4. Secdegāh-ı şebde eşk-rīz olan 'āşıqlarıñ¹²⁸

- Bî-riyâ âb-ı hülüşun ‘âlim-i tenhâ bilir
5. Ferş eden dergâh-ı Mevlâda cebîn-i ƣalbini
Vech-i pür-tevfîke rûy-ı şükrü nûr-efzâ bilir
  6. Şevƣ-i esrâr-ı teheccüdün alan feyz-i seher
Zevƣ-i âşâr-ı sücûdu ni‘ met-i ‘uzmâ bilir
  7. Ƙalbini işrâƣ-ı evvâbîn ile rûşen ƣılan
Rûz u şeb nûr-ı şalâtı bâ‘ iş-i ihyâ bilir
  8. Cebhesin ârâyış-i nûr-ı şalâh eden hîred
Vech-i âşâr-ı sücûdu zîver-i sîmâ bilir
  9. Şekl-i ekvânı taşavvur eyleyen şâhib-ğulüş
Zâhiri hep sırr emri şüret-i ma‘ nâ bilir
  10. Keşf eden esrâr-ı tevĥîdi derûn-ı âdeme
Cümle te’sîrât-ı ismi bildirir Mevlâ bilir
  11. Vâşıl-ı Ĥaƣƣ olmaz illâ zıkr ile ehl-i ƣulûb
Reh-nümây-ı nûr-ı tevĥîd olduğun esmâ bilir
  12. Feyz-i feyyâz-ı ezel böyle tecellî eylemiş
Pertev-i ilhâm ile bu sırrı hep dânâ bilir
  13. Ni‘ met ü naƣmet geƣer lemĥü’l-başarda ĥ’âb ile
‘Âlem-i ta‘bîr-i dünyâyı bilen rû’yâ bilir
  14. Vaƣt-i fırsat âlet-i ĥayr olduğun tevfiƣ ile
Kendiye ‘aƣl ü zekâvet ni‘ met-i ‘uzmâ bilir
  15. Müsta‘idde pertev-i mihri eşer eyler ƣü mâh
Nûr-ı ĥayrı ‘aƣl-ı kâmil hep ziyâ-baĥşâ bilir
  16. Zâyi‘ olmaz şübhesiz ‘âlemde اجر المحسنين¹²⁹
Sırr-ı tefsîri bilen bu nükte[yi] zîbâ bilir
  17. لن تتالوا البرحتى تتفقوا. esrârını¹³⁰
Ĥâdim-i nûr-ı şerî‘ at kâşif-i ma‘ nâ bilir
  18. Şeyĥü’l-islâm-ı zamân ‘allâme-i âl-i resûl
Murtażâ vü şâhibü’t-taƣvâ anı dünyâ bilir

¹²⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

¹²⁹ Tevbe 9/ 120, Ĥûd 11/ 115, Yûsuf 12/ 56-90

¹³⁰ Âl-i ‘İmrân 3/ 92

19. Seyyid [ü] Kuṭb-ı cihāndır kâşif-i Keşşâfdir
Fah̄r-i Râzî-menḳabet biñ nüṣṣa-i kübrâ bilir
20. Baḥr-i ʿilmidir muḥit-i dürr-i menşūr-ı ʿaṭâ
Ḥikmet-i ʿayn-i kelāmı cevher-i maʿnâ bilir
21. ʿAḳl ile dühâtdandır¹³¹ ʿilm ile ʿallâmedir
İbni Sînâdan kelâmın fehm eden aḳvâ bilir
22. Zî-fünün [u] câmiʿ-i ʿilm [ü] kemâlât [ü] hüner
Zühd ile ebrârdandır ʿârif [ü] dâñâ bilir
23. Vech-i pâkinde nümâyân pertev-i¹³² nūr-ı şalâḥ
Eylese ehl-i başar nezzâre nūr-efzâ bilir
24. Nūr-ı taḳvâ zâhir ü hem bâtının şâfi kılıp
ʿAyn-ı ʿibretle nigâh eden sözüüm aʿlâ bilir
25. Ḳalbi tevḥîd-i cenâb-ı Ḥâlîke âyinedir
Dil bu nūr-ı feyz ile anı ziyâ-baḥşâ bilir
26. Şâfdır âyîne-veş inşâf[ı] pertev-baḥş olur
Pür-ziyâ-yı luṭfunu dil mihr-i nūr-efzâ bilir
27. Ḳahr¹³³-ı pâkâr ile diller bir zamân ber-bâd idi
Bâd-ı inşâfi bunu maḥv eyledi dünyâ bilir
28. Ḳavmimiz şimdi pey-â-pey luṭf ile şermendedir
Resm-i eslâf-ı hedâyâdan bile ibâ bilir
29. Niʿmet-i Mevlâdır erbâb-ı tarîke zâtı hep
Müstaʿiddân bu ʿaṭâyı devlet-i ʿuzmâ bilir
30. Bilmeyenler ḳadrini küfrân olurlar şübhesiz
Luṭf-ı Ḥaḳla niʿmetiñ şükrün yine dâñâ bilir
31. Rûy-ı ḡadre yoḳ maḥal âyîne-i ḳalbinde hîç
Merḥametle vech-i inşâfi kerem-ârâ bilir
32. Ḥamdü li'llâh kimsede sebḳatle yoḳ fikr-i keder
Muḳtezâ-yı resm ile her ḥâli ser-tâ-pâ bilir
33. Ḡadr-i eslâfa bile rencide-ḡâṭırdır hemân

¹³¹ dühât: dühâd

¹³² pertev-i: pertevi

¹³³ ḳahr: كهر

- Nür-ı inşâfı tarîke zulm-i nâ-bercâ bilir
34. Qalbi mir'ât-ı zamîr-i hâlet-i işrâkiyân
Hâliñi ' arz eyleme ol şâhibü'l-fetvâ bilir
35. Şekl-i evvelden kıyâs ile netîce fehm olur
Eyleme şugrâ vü kübrâ her işi a' lâ bilir
36. Kilk-i ter bu naqş ile oldu gâzel-perdâz-ı şevk
Resm-i eslâf-ı qaşâ'id birle dürr inşâ bilir
37. Dil gubâr-ı pâyını mecmû' a-i kîmyâ bilir
Sîne-i sîmînini bir nüşâ-i sîmyâ bilir
38. Tiğ-i ' aynı nüşâ-i teşrihi ezber eylemiş
Şârih-i metn-i cefâdır hikmet-i ihfâ bilir
39. Şem' -i hüsnü murğ-ı âteş-bâl ile olmuş cenâh
Pür-şerer pervâne per-i süzu bî-pervâ bilir
40. Gül durur hayrân gubâr-âlûde tab' -ı¹³⁴ bâğda
Gönçeniñ esrâr-ı hâlin bülbül-i şeydâ bilir
41. Qâfiye tekrâr olunsa ' ayb olunmaz şâ' ire
Gül şadâ-yı çehçeh-i bülbül gibi icrâ bilir
42. Bağş-i cüz'iden lebi işbât eder fenn-i kelâm
Nokta-i mevhûme-i femdir beyân ammâ bilir
43. Defter-i a' mâle tahrîr oldu ef'âl-i nihân
Çeşm-i nâ-binâ temâşâdır yine ihfâ bilir
44. Baħr-i bî-pâyân-ı ' afv [ü] rahmet-i Haqqa kıyâs
Dil muhîṭ-i cürmünü bir kaçreden ednâ bilir
45. Zâtiña ihlâş ile hayr-ı du'âdır hîdmeti
Kendini cürm ile _____ cümle ednâ bilir
46. Yâ İlâhî kıl o zâtı mesned üzre ber-devâm
Qullarıñ yâ Rab bunu dâ'im rızâ-peymâ bilir
47. Dâ'imâ ister rızâñ üzre ' amel eyle naşîb
Reh-nümâ kıl aña tevfiķi seni Mevlâ bilir

---

¹³⁴ tab' -ı: tab' ı

10 *

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. ' İnāyetli efendimden bir esb-i bād-pā geldi
Piyāde hātırım şāh oldu rūḥānī şafā geldi
2. Bu ihsān-ı mükerrer ' ıtr-ı şāhiden nişān geldi
Dil-i nā-kāma bŷy-ı dehen-i gül-berg ' aṭā geldi
3. Mişāl-i bŷy-ı gül bunda nihān ḥüsn-i nāzar vardır
Niğāh-ı luṭfu baña ' ayn-ı cūd-ı pŷr-vefā geldi
4. Verir hep ṭab' a çin-i perçemi müşk-i Ḥotenden bŷ
Dimāğ-ı arzŷya nefḥa-baḥş oldu şabā geldi
5. Cebininde şabāḥŷ' l-ḥayrı bir necm-i sa' ādetdir
Bu kevkeble maḥaḥ-ı neyyir-i ḳalbe ziyā geldi
6. Çŷ ebrŷ çin-i gerdānı leṭāfet-baḥş-ı hātırdır
Dile zŷlf-i siyāhı kākŷl-i pā-der-hevā geldi
7. Gŷnŷl ' id etdi gŷrdŷ sŷb-i çeşmin ' ayn-ı nuşretle
Dil-i mŷjgānları almağa dest-i merḥabā geldi
8. Muṭallā sŷm dur[ur]¹³⁵ sine-i gül-rengi ' ayniyle
Ḳalem-gŷş [u] mŷcellā-mŷ semend-i cilve-zā geldi
9. ' Abāyī ḳavmine derken ṭarīk-i ' ōrf ile at ṭut
Cilālī raḥt ile nefis-i ḥarāmīye gŷnā geldi
10. Mŷsāvī pŷş [ŷ] zāhrı bir dil-ārā ḥŷba dŷnmŷşdŷr
Ḳudŷmŷyle dile vefḳ-i murād ŷzre şafā geldi
11. Bu kŷh-peyker-i cism ile deverān etse bir demde
Niçe maḥbŷb-ı Mışra raḳş seyrinden ḥaṭā geldi
12. Ḥıyābān-ı gŷlistāna dŷner zāhrı metānetde
Sŷvāra ' andelīb-āsā sŷheylinden nevā geldi
13. Bu gül-gŷn cism ile şāḥn-ı çemende nev-ḥırām olsa
Şanırlar kim nihāl-i verd-i ra' nāya şabā geldi
14. Şabā-seyr ŷ kŷmeyt-i gül-beden bir çār-pādır kim

10. 26b

* Bu kasidenin 27-31. beyitleri MK 06 Mil Yz A 1935 numaralı *Mecmua-i Eşâr* (ME 2) 12a'da da kayıtlıdır.

¹³⁵ Muṭallā sŷm dur[ur]: Muṭallā bir sŷmdir

- Baňa cevlānı raḥş-ı Rüstem ile hem-hevā geldi
15. Süm-i āteş-feşānı la‘l-i rengine eder ḥande
Şitāb etdikce na‘leyn ile bir gül-gün-nümā geldi
16. Şu‘ā‘-i dīde rüşen olmasın mı‘ayn-ı iḥsāndır
Ġubār-ı pāyı çeşm-i ārzūya tūtiyā geldi
17. Atıverdi ḳulun derken fezā-yı şahn-ı luṭfundan
Atı verdi şıṭabl-ı cūddan ḳalbe şafā geldi
18. Ḥulūş üzre teveccühde derūnum zikrin eylerken
Bir ilhām-ı şadā bir ḥālet-i feyz-āşinā geldi
19. Bu şavtı istimā‘a‘arz edince sem‘-i iḳbāle
Menāmımda baňa bir ḥoş peyām-ı müjde-zā geldi
20. Vezīr-i muḥterem ‘ālī-himem luṭf-ı Ḥudādır bu
Muḥammed ismle şāḥib-i kerem şad[r]a beḳā geldi
21. Cenāb-ı şadr-ı ‘ālī Āşaf-ı zī-şān-ı pür-iḥsān
Bu vālā mesnede tevfiḳ-i Ḥaḳ erdi nemā geldi
22. ‘İbādu’llāha‘ayn-ı merḥametdir çeşm-i iḥsānı
Nigāh-ı luṭfu ile ḥalḳa hep zevḳ ü şafā geldi
23. Bi-ḥamdi’llāh lisān-ı ḥalḳa hep ḥayr ile düşmüşdür
Bu bir tevfiḳ-i zāt-ı ḥazret-i Ḥaḳdır aña geldi
24. Şarīr-i ḥāme nuṭḳ-ı ḥayr eder güftāra geldikce
Lisān-ı nehr-i cūd [ü] merḥamet ebr-i saḫā geldi
25. Refāhiyyetde ister nās ez-dil re‘fet-i ṭab‘ı
Anıñçün her ṭarafdan tuḫfe-i medḫ ü şenā geldi
26. Bu şevḳ ile zebān-ı kilik-i ter āheng-i bāğ oldu
Hezār-ı ḳalb-i ‘uşşāḳa ḡazel semti nevā geldi
27. Ḥayāl-i rūy[u] bī-da‘vet göründü rū-nümā geldi
Perī-veş şīşe sīb¹³⁶-i çeşmim oldu dil-rübā geldi
28. Ayağ elde seriñ zānūda leb-ber-leb şafālarla
Dile ey tāze-rū ol eski demler ser-be-pā geldi

---

¹³⁶ sīb: zīb (ME 2)

29. Yine bir gül-^ç izārîñ müjdesiyle nağmekār oldu
Düzen-sāz-ı dile tāze hevālarla şabā geldi
30. Dil-i ser-geşteye ol serv-i ser-keş ^ç arz-ı meyl etdi
^ç Adū-yı h̄āra rağmen luḡ edip benden yaña geldi
31. Bozuldu reng-i tāb-ı çeşm āhımdan yine [Nāfiz]¹³⁷
Nigāh-ı h̄ışmı h̄ūn-ālūde ğamze pür-cefā geldi
32. Muḡavvel oldu şî riñ gel ma^ç ānī muḡtaşar eyle
Kitāb-ı metn-i ḡalbi şerḡe h̄āme pür-şenā geldi
33. İlāhī görmesin ekdār gününü du-^ç ālemde
Hulūş üzre benim de h̄ātırıma bu du^ç ā geldi

11

fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilün

1. H̄abbezā mevsim-i ārāyış-i ^ç işret geldi
Nev-nihāl-i gül-i iḡbāle leḡāfet geldi
2. Niçe şükr etmeyelim şıdḡ ile feyz-i H̄aḡḡa
Mevce-i baḡr-i kerem-pāş ile şervet geldi
3. Ḳuvvet-i nāmiye-i luḡf verip neşv ü nemā
Çemen-i gülşen-i āmāle ḡarāvet geldi
4. Sū-be-sū olmada sîr-āb-ı kerem teşne-dilān
H̄uşḡ [ü] tefsîde leb-i h̄^çāhişe şerbet geldi
5. Nūr-pāş oldu felek evc-i murād üzre dönüp
Şems-i iḡbālimize pertev-i rif^ç at geldi
6. Pertev-i mihr ile hep tîre-dil oldu rüşen
Ḳurş-ı māh-ı emele nūr-ı hidāyet geldi
7. Nağme-i bülbüle āheng olup bülbüleler
Ruḡ-ı cām-ı güle āşār-ı beşāşet geldi
8. Zevḡ-ı rühānī ile ^ç ālem olup sāğar-ı şevḡ
Her dil-i teşneye şahbā-yı şetāret geldi

¹³⁷ *Dîvân*'da boş bırakılan bu yere ME 2'de [Nāfiz] yazılmıştır.
11. 28a

9. Dīde-i devlete vermişdi remed renc-i sebel
‘ Ayn-ı tebdīr-i nīzām ile başīret geldi
10. Nūr-ı çeşm-i vüzerā ḥāzret-i şadr-ı a‘ zam
Muştafā-nām meh-i evc-i sa‘ ādet geldi
11. Şehriyār-ı kerem-āşāra vekīl-i muṭlaḳ
Böyle bir zāt-ı kerem-şāna vezāret geldi
12. Zīb-i taḳvā ile ārāste şāhib-temkīn
Mecma‘ -ı ḥilm ü ḥayā maḥz-ı faẓīlet geldi
13. Nūr-ı inşāfı verir pertev-i mir’āta nīzām
Māh-veş tīre-dilān-ı ḡama şafvet geldi
14. ‘ Adl-endīşe kerem-pīşe vü Āşaf-tebdīr
Mesned-i şadra sezā kân-ı mürüvvet geldi
15. Zıll-ı iḥsānı olup fark-ı ‘ ibāda memdūd
Kehf-i ‘ adlinde dil-i ‘ āleme rāḥat geldi
16. Kilki meşşāta-i ruḥsār-ı merām-ı ‘ ālem
Ḥüsn-i tebdīri ile devlete şevket geldi
17. Ey hümā kār[ı] şenā-ḥ’āniñ olan bendelere
Sāye-endāz olacaḳ vaḳt-i ḥimāyet geldi
18. ‘ Avn-i Bār ile ‘ atā-pāş ola dest-i pākīñ
‘ Āleme maḥz-ı kerem olmaḡa fırsat geldi
19. Şeref-i rif’ atimiz tāc-ı ser-i devletimiz
Kevkeb-i ‘ izzetimiz oldu sa‘ ādet geldi
20. Ey veliyyü’n-ni‘ amım luṭfuñu ta‘ dād edemem
Ḥāmeye ‘ acz-i¹³⁸ şenā ile ḥacālet geldi
21. Bir ḡazel naḳşına luṭf u keremiñ vaşfında
Ḥāṭıra resm-i edeb üzre cesāret geldi
22. Feth-i şandūḳa-i kām-ı dile nevbet geldi
Devr-i çarḥ ile çalıp çarpmaḡa sâ‘ at geldi
23. Dest elmasına naḥl-i keremiñ oldu resīd
Sīb-i iḥsāna murād üzre ḥalāvet geldi
24. Naḳş-i mūdān gül-i taşvīr olup encüm-i zīb

---

¹³⁸ ‘ acz-i: ‘ acz ü

Düş-1 âmāline i' zāz ile hil' at geldi

25. Hāme oldukça kerem-sāz ü zayf-takṣīm
Hişşe-i faşl-1 şafā-nağmeye kısmet geldi
26. H̄ān-1 ihsān ile ser-tā-be-ḳadem sīr olduḳ
Maṭbaḥ-1 luṭf u keremden niçe ni' met geldi
27. Nazar-1 çeşm-i niyāzım nigeḥ-i nāza varıp
'Ayn-1 luṭf oldu ğinā ile meserret geldi
28. _____ eyle ḥulūş üzre du' ā ol zāta
Ḳutb-1 'ālem diyü evān-1 icābet geldi

12

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bi-ḥamdi'llāḥ muvāfiḳ rūzgār oldu şabā geldi
Gül-i tevfiḳ-i devlet yine hoş geldi şafā geldi
2. Cihān sünbülsitān-1 müşk-rīz oldu meserretle
Nesīm-i büy-1 zülf-i¹³⁹ kām hep bād-1 hevā geldi
3. Hevā-yı şevḳ buldurdu hevāsın küşte-i baḥtın
Şabā ile bu yüzden verd-i şad-berg-i vefā geldi
4. Sa' ādetle açıldı gonçe-i rif' at murād üzre
Nihāl-i bağ-1 şadra yümn ile neşv ü nemā geldi
5. Eden seyr-i tülū' -1 kevkeb-i baḥtını sa' d-āver
Şanır baḥr-i şerefden mihr-i şubḥ-1 pür-ziyā geldi
6. Ḳıyās etme telāṭumdan rişāş-1 baḥr olur peydā
Nişār etdi dür-i ihsānımı dest-i şabā geldi
7. 'Alilān-1 cihān-binān gördü rüy-1 maḳşūdun
Yine çeşm-i ümīde müjde 'ayn-1 tütüyā geldi
8. Getirdi tütüyā-yı pāy-1 teşrīfin şabā kāma
Derūna şevḳ fikre zevḳ ebşāra cilā geldi
9. Ğubār-1 maḳdem-i teşrīfi 'ayn-1 ḳalb[e] cevherdir

12. 29a
¹³⁹ zülf-i: zülfü

- Bugün fülk-i felek şems ile pürdür kīmyā geldi
10. Yine kalyon ile teşrīf edince tāze ʿid oldu
Sadā-yı top-ı raʿd-āvāz ile biñ merḥabā geldi
11. Temevvüc eyledi baḥr-i leṭāfet oldu şeh-āyīn
Ṭonanma-yı hümāyūn ile ol şāḥib-ʿatā geldi
12. Kıpudān Muştafā Paşa yem-i ʿirfān-ı devrāndır
Ḥurūş-ı mevc-i cūd ile dile cūy-ı ğinā geldi
13. Ebū'l-Ḥayr-i keremdir nuṭḡ-ı luṭfu kalb-i ʿuşşāka
Nağam-sāz-ı derūna maḥż-ı devlet ol nidā geldi
14. Felāṭūn-rāy tedbīrinde Risto İbni Sīnādır
Cihāna kenz-i ḥikmet maʿden-i rüşd [ü] zekā geldi
15. Maʿādin¹⁴⁰-i faẓilet zī-fünūn [u] ḥāzin-i ḥikmet
Künūz-ı maʿrifet āşār-ı kilik-i¹⁴¹ pür-ziyā geldi
16. Veğāda Rüstem-i ʿālem cedelde Kāhramāndır hem
Dilīr-i şaf-şiken merd-i hūner ceng-āzmā geldi
17. Lisān-ı luṭfu teʿlīf-i kulūba māʿil olmuşdur
Kelāmī sāʿi-i ḥayr olduĝu merde bükā geldi
18. Olunca sū-be-sū cūy-ı ʿatāsı teşneye cārī
Ḥıyābān oldu luṭf-ı sevke her bay [ü] gedā geldi
19. Derūnunda şıyānet dīn [ü] devlet etmedir dāʿim
Bī-ḥamdi'llāh cihāna böyle bir şāḥib-vefā geldi
20. Dil-i vīrān-şode dest-i ʿatāsıyla yapılmışdır
ʿUmūm-ı nāsa maḥż-ı ḥayr olan kişver-güşā geldi
21. O paşa-yı kerīmü't-ṭab'ın evşāfında ğā'ibden
Nevā-pīrāy-ı gūş-ı ḥāmeye böyle şadā geldi
22. Hemān ben de tefe'ül eyledim bu nüşā-i dilden
Emānet āyeti levḥ-i derūna ibtidā geldi
23. O şevk ile ğazel-perdāz-ı vaşf oldu leb-i ḥāme
ʿArūs-ı rüy-ı maʿnā zīver-ārā çehre-sā geldi
24. Kenār-ı bezme bir bī-ğāne-meşreb āşinā geldi
Pey-ā-pey cām-ı laʿlin verdi gül-āsā baña geldi

¹⁴⁰ maʿādin: maʿādīn

¹⁴¹ kilik-i: kilki

25. O mihr-i mācerā-cū dem-be-dem nem apdı ekimden
uyunca geri dīde vardı gelmez dil-rūbā geldi
26. Egeri gird-bād-ı fūrati ok fırtına etdi
Nesīm-i i tidāl-i vulatı bād-ı hevā geldi
27. Yem-i hicrānda ekdirdi bize vāfir k rek imdi
Edip orsa poa f lk-i viālī cā-be-cā geldi
28. Dile deryā-yı h re-cāmesiyle yelken etdikce
D men uyunda bir lenger opardı āinā geldi
29. Y z ne urdu derler c i-i baır h cābından
 Aralar berg-i g l-ruhsāra ey verd-i hayā geldi
30. Bu dem kıl turre-zen mihr-i vefā-abline gīsusun
Vezān ol m jdelerle ey abā nevbet saa geldi
31. G r nce ehl-i ab a merh metli merebin _____
H l   zre der na rif[]at ile bu du ā geldi
32. İlāhī h rmet-i zāt-ı erīfīn ver murādın hep
Y z nden  ācizine diyelim lu[u]  aā geldi

13

fe ilāt n fe ilāt n fe ilāt n fe il n

1. H md  li' llāh ki cihān oldu ser-ā-ser memn n
an-ı  ālemde zuh r etdi afā g n-ā-g n
2. Tene-i evk ile  ālem oludur hem-  kadeh
C i-i feyz ile p rd r dil   cān-ı gerd n
3. Etdi g brāyı m nevver yine h rid-i s r r
almadı kimse [ne] zālām ne mihnetde zeb n
4. B y-ı g l-gone-i ināf olup  ālem pā
Etdi ta ir dimāg-ı zu afā-yı¹⁴² gerd n
5. B lb l-i nagme-serā kıldı maāmın g lzār

---

13. 30a

¹⁴² zu afā-yı: zu afāyı

- Demidir gelse bu āheng ile ‘uşşāka cünün
6. Sāz-ı nā-sāz-ı felek böyle bozuk perde iken
Nağme-i ‘adl ile āhengini buldu kıānün
  7. Cevher-i ferd feraḥ oldu netice sābit
Kıaldı māhiyyet-i ğam nām-ı heyūlā gibi dūn
  8. Vesme-i ŧevk ile ebrū-yı cihān zīb-efzā
Kuḥl-i ‘adl ile ŧafā-dīde naḗar-senc-i ‘uyūn
  9. Naḗd-i ŧevk ile olup ceyb-i bağal māl-ā-māl
Oldu her kıise-tehī nā’ıl-i genc-i Kıārūn
  10. Her tehī-dest olup vāşıl-ı iksīr-i murād
Buldu kıalbinde ğınā müflis ü ḥulyā-meftūn
  11. ŧimdi herkesde zuḥūr eyledi āsār-ı neşāt
Meger olmaya dil-i ‘āşık-ı ŧeydāda cünün
  12. Pür iken her dil-i ğam-dīde ğubār-ı ğamdan
Oldu lebrīz-i ŧafā ŧevk [ile] her cām-ı derūn
  13. Bu hevā-yı gül-i gülzār-ı ŧafāya bādī
Nedir ey naḗş-ı nevākār-ı hezār-ı memnūn
  14. Dedi bir pür-keremiñ kürsī-i evşāfında
Böyle destān ser-āğāz ede meddāḥ-ı fūnūn
  15. ŧeyhū’l-islām-ı zamān ḥāzret-i hem-nām-ı rusul
‘Adl ü inşāfi ile ḥalkḗ ser-ā-ser memnūn
  16. Dürer-i¹⁴³ baḥr-i muḥiṭ naḗar-ı ‘ayn-ı ‘ulūm
Ĝurer-i kenz-i ma‘ārif ser-i dürr-i meknūn
  17. İftihār-ı fuzelā müstened-i ehl-i naḗī
Müttekā-yı zu‘afā tesliye-baḥşāy-ı derūn
  18. Feylesūfān-ı cihān Seyyid [ü] Rişo-yı zamān
İbni Sīnā-yı ‘aşır ḥikmet ile Eflātūn
  19. İftihār eyler idi fażl ile Faḥr-i Rāzī
Neşr-i ‘ilm etmege dersinden olaydı me’zūn
  20. Nūr-ı işrākı ğurūb eyler idi kıalbinde
Keşf-i esrār-ı dilin ğorse idi Eflātūn

---

¹⁴³ dürer-i: dürer ü

21. Hāl-i işrāka seniñ keşfiñi tercih ederim
Olmuş ahvāl-i cihān cümle saña hıfz-ı derūn
22. Ey Ğazālī-i zamān İbni Hişām-ı devrān
Sensin ol fāzıl-ı cāmi' -i kemālāt-ı fūnūn
23. Hağ bu kim cümle kemālāt-ı fūnūn-ı 'ālem
Bağr-ı fazlıña kıyās ile olur kaçre-nümūn
24. Sensin ol neyyir-i eflāk-ı 'ulūm-ı 'ālem
Nūr-ı fazlıñla zemīn oldu ser-ā-ser memnūn
25. Bağr-ı 'ilmiñ o kadar oldu muhīt 'āleme kim
Cümle hıfzıñda rumūzāt-ı şürūh ile mütūn
26. Şāhid-i hūsnūñu tavşif için ey 'allāme
Bir ğazel meşğ edelim k'ola ma'ānī-meşğūn
27. Seyr-i gül-rūyuña yüz vech ile Leylā Mecnūn
Niçe biñ cān ile olmaya hezār-ı meftūn
28. Mevc mevc oldu gelir şan Boğaza Bağr-ı Siyāh
Gerden-i yāre döküldükce o zülfi şeb-gūn
29. Tañla yāķūta döner sāğar-ı billūr elde
'Aksini cāma düşürdükce o rüy-ı gül-gūn
30. Ādeme cilve verir mışra' -ı āzāde gibi
Nedir ol kāmēt-i dil-keş harekāt-ı mevzūn
31. Bülbül-i dil niğeh-i nāzına tākāt mi eder
O bağışlar gül-i taşvirin eder bağırını hūn
32. Göricek cünbüş-i sīm-ābda ol ğamzeleri
Kalmadı _____ āvārede hiç şabr ü sūkūn
33. Ebr-ı şefkat keremā cūşış-ı Bağr-ı 'Ummān
Sāye-bağş-ı sır-ı kalb-i fuķarā-yı mağzūn
34. 'Arz-ı hāl eyleyeyim izn-i şerifiñle k'ola
Lāyık-ı merhametiñ bu dil-i ğam-ğ'ār [ü] zebūn
35. Ārzū eyler iken zevķ-i hevā-yı Tebriz
Bize yevmiyye elem verdi bu hummā-yı düyūn
36. Filibe hāşılı hep fā'iz-i şarrāf oldu

- ‘ Amel-i şer gibi kaldı bize deyn-i efvn
37. ‘ Ākıbet verdi peder-mānde olan hānemizi
Pīş-i nezzārede dest-i ğuramāya gerdvn
38. Hāzret-i ‘ ālem-i Settār bilir aḥvālim
Ḳatı düşvārdır ey ebr-i kerem ḥāl-i dervn
39. Hāḳ bilir öyle zarūretledir aḥvālim kim
Şarf-ı yek-rūze için ellere olduḳ medyvvn
40. Günde bir şey ’mi fvrūḥt¹⁴⁴ etmededir şarf-ı fikr
Bedel-i tuḥfe-i endīşe-i şı’ r ü mazmvn
41. Ta’ n-ı evlād [ü] ‘ ıyāl ile dil ü cān şeker-āb
Zehr-i bed-kār-ı kelām-ı ḥadem ile maḥzvvn
42. Hāmdü li’ llāh nazār-ı ‘ ātıfetiñle bendeñ
Degilim ḥāşılı her vech ile aḳrāndan dvn
43. Her biri şehd-i mezāk ile olup şırın-kām
Beni telḥ-ābe-dehān eyledi şafrā-yı dvyvn
44. Bir seniñ gibi efendim var iken lāyık mı
Hālḳa muḥtāc ile olsun mu dervnun maḡbvvn
45. Baḥr-i luḥfuñ baña luḥf eylemeden eksilmez
Yem-i iḥsāniñı ben teşne-dile eyle fvzvvn
46. Umarım ki beni red etmeyesin bī-ḥāşıl
Bāb-ı luḥfuñu Ḥudā kıldı sa’ ādet-maḳrvvn
47. _____ eyle du’ ā devlet ü iḳbāli için
K’ede maḳbvvl du’ āmızı Ḥudā-yı bī-çvvn
48. Gülşen-i devletiñi ḥıfz ede bād-ı ğamdan
Görmeye rvy-ı ḥazān ol gül-i bāġ-ı gerdvn
49. Tā ki ‘ ālemde şafā cilve-nümā olduḳca
Ola fetvā ile ḳalbiñde feraḥ rüz-efzvvn

---

¹⁴⁴ fvrūḥt: fvrūḥt

14

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Rū-güşā oldu sa' ādetle dem-i ' id-ı şafā
Çehre-fersāy-ı rüsüm etdi ruḥun bay ü gedā
2. ' Ālemiñ gül gibi āyīne-i baḥtı açılıp
Cümleniñ oldu ' arūs-ı emeli çehre-nümā
3. Herkes itmām-ı kavānīne olup āmāde
Bezī-i cehd eyledi cümle vükelā ser-tā-pā¹⁴⁵
4. Şadr-ı a' zam bu kadar debdebe-i revnaḳ ile
Şeyḫü'l-islāma gelip eyledi resmi icrā
5. Etdiler kā' ide-i vefḳi ile □□□□□□□□□□
Māh-ı sellem (?) olup ārāyiş-i ḳānūn-ı şenā
6. Şeyḫü'l-islām olup burc-ı şerefde nāzır
Māh ile oldu muḳārin şeref-i şems-i ḳuḫā
7. Müftü-i dehr daḫı vardı vezīr-i ' aşra
' Ulemā ḳā' idesi oldu ḫuzūrunda edā
8. Ḳāzī-' askerler o gün buldu ḫuzūrunda şeref
Oldu taḳbīl yed-i rif' at-i şān-ı fuḫalā
9. Her biri ' örf ü izāf ile gelip tebrīke
Būs-ı dāmānı mevālīye olur cāy-ı şafā
10. Dest-i pākini eder cümle meşāyiḫ taḳbīl
Şeref-i şoḫbete¹⁴⁶ müştāḳ ' umūmen fuḫalā
11. Silsile-baḫş-ı rüsüm oldu maḳām-ı dīvān
Būs-ı dāmānı müderrisleri ḳıldı iḡnā
12. Şeref-i zeyli verip cümle ricāle revnaḳ
Buldular yüz sürerek dāmenine neşv ü nemā
13. Rūde-i ' izzetine geldi ocaḳlı bir bir
Ḥ'ān-ı luḫfuyla olur sīr-i ni' am ehl-i cā
14. Ḳapucıbaşılar olmuşdu ser-ā-pā bir dūr

14. 32a

¹⁴⁵ ser-tā-pā: ser-tā vü pā¹⁴⁶ şoḫbete: şoḫbetine

- Çehre-fersây-ı kudümü h̄ācegān [ü] zu‘ amā
15. Çavuşān ü ketebe cümle kibār-ı a‘ yān
Buldular yüz sürerek zeyl-i kerem-baḥş[a] şafā
16. Teşnegān-ı fuḡarā āb-ı keremle sīr-āb
Şerbet-i luṭf ile şīrīn-dehenāndır zu‘ afā
17. Zülfi-i ḥübān gibi olduḡda şeb-i ‘id bedīd
Kıldı sevdā-zede-i dilleri mānend-i şabā
18. Vardılar cümle der-i pādīşeh-i zī-şāna
Giydiler her biri āyīn-libās-ı ümerā
19. Baḡal-ı luṭf-ı ricāl ü ‘ulemāya şarılıp
Şarṭ-ı ta‘ zīmi keremle ḡapucı kıldı edā
20. Kevkeb-i şān ile faḥḡār olan erbāb-ı düvel
Bāb-ı şāhīde piyāde görünür mişl-i gedā
21. Gūş-ı iḡbāl ile diñle bu şadā-yı şānı
Nebet-i şāh-ı cihān ḡulgule-i kūş-ı şafā
22. Sīm saḡḡāları şerbet ḡapucılar sükker
Verip oldu heme şīrīn-dehenāndır ‘ulemā
23. ‘Üd-ı pür-dūd-ı şafā cūd ile mev‘ūd olarak
Geldi kām-ı dil-i pür-sūda o şeb būy-ı vefa
24. Ba‘zılar cilve-i külḡānda yerin ḡülşen eder
Dūdunu sünbül eder nārını verd-i ra‘ nā
25. Bu da bir gūne keremdir vükelāya ruḡşat
Kimi tecdīd-i vuzūda kimi etmekde şenā
26. Geldi taḡrīr ederek rütbe-i teşrīfātı
Herkesiñ oldu merātible rüsümü icrā
27. Ba‘de-zīn nazra-i müftīye varıp bu yüzden
Yek-be-yek etdi vücūh-ı ‘ulemāyı inhā
28. Çekilip rüy-ı şubuḡ gibi beyāza cümle
Şadr-ı a‘ ḡam yedine oldu rüsümā[t] ilḡā
29. Ḥālet-efzāy-ı derūn oldu ezān-ı ‘Arabī

Etdiler sünneti farz ile ʿumūm üzre edā¹⁴⁷

30. Şems-i şubḥ-ı şeref-i ʿid nümāyān oldu
Kevkeb-i ṭālīʿ-ı devlet görünür nūr-efzā
31. Oldu evreng-i selāṭīn-i zamān zīb-i rūsūm
Etdi k̄ānūnī-i ʿOşmānī yine ʿarz-ı liḳā
32. O şehensāh-ı cihān Ḥāzret-i Sulṭān Maḥmūd
Taḥt-ı iclāle saʿādetle olup revnaḳ-zā
33. Şāh-ı Cem-cāh velī-ḥaşlet [ü] Ḥātem-iḥsān
Ḥayr-ḥʿāh-ı fuḳarā menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā
34. Ḥüsrev [ü] Behmen ü Dārāb ser-i derbānı
Belki ednā ḳuludur Şāpūr Sikender Dārā
35. Öyle bir pādīşeh-i salṭanat-ārādır kim
Nīk-ḥaşletle şenāsın edemez ḥāme edā
36. Ḥaḳ teʿālā ede sulṭān-ı cihānı dāʿim
Revnaḳ-ı salṭanatı gün-be-gün olsun aʿlā
37. Oldu dīvān-ı hümāyūnu müretteb ol gün
Şevket-i şān ile bir gülşene döndü dünyā
38. Zıll-ı Ḥaḳ pādīşeh-i ʿaşr ḳuʿūd üzre olup
Cümlesi ḳıldı ḳıyām ile rūsūmu icra
39. Yüz sürüp dāmen-i sulṭāna naḳībūʿl-eşraf
Oldu āyīn-i şehensāhī bu vech ile edā
40. Ḥān-ı Cengīziñ olup pūrları ḥilʿat-pūş
Etdiler dāmen-i pāk-i shehe ḳehre-fersā
41. Getirip ʿizzet ü iḳrām ile şāḥib-mührü
Sīm çūbunu çavuşbaşı eder velvele-zā
42. Şadr-ı aʿzam yer öpüp bir niçe yerde geldi
Oldu serv-i semen-āsā şalınıp pā-ber-cā
43. Çehre-sā oldu ḥulūş ile ḳudūm-ı şāha
ʿİzz ile durdu yemīninde olup revnaḳ-zā

---

¹⁴⁷ edā: ezā

44. Pādişeh kıldı kıyām ile vezīre ikrām
Şavt-ı kânūn ile etdi çavuşān ‘ arz-ı nevā
45. Oldu ārāyış-i evreng silehdār¹⁴⁸ ile
Eyledi cānib-i ceybinde kıyāmını ağa
46. Serāy ağası muşāhibler ile tırdu tamām
Taht-ı pūr-rif‘ ata oldu ağayān zīb-i kafā
47. Pīşgāh-ı şeh-i zī-şāna hıyābān oldu
Peykān ü k̄apucuyān ü çavuşān ü zu‘ amā
48. Lāne-i devlete şadreyn-i cenāheyn olmuş
Per-zenān oldular icrā-yı rūsūma gūyā
49. Şeyhü’l-islām alıp ‘ izzet ile vü rif‘ at ile
Nażar-ı pādişeh-e vardı edip ‘ arz-ı şenā
50. Tırdu sulţān-ı cihān çünki kıyāma ol ān
Pīşgāh-ı şeh-i gerdūna gelip kıldı du‘ ā
51. Gūş eden cümleten ihlāş ile āmīn dediler
Etdiler hayr-du‘ ā pādişeh-e bay ü gedā
52. Resm-i āyīn-i mülūk üzre vezīr-i a‘ zam
Oldu kânūn-ı Süleymāniye zīver-pīrā
53. Yed-i pākine alıp defteri taqrīr etdi
Herkesiñ mertebesin eyledi ta‘ rif [ü] edā
54. Āb-ı rüy-ı vüzerā hazret-i şadr-ı ‘ ālī
Muştafā-ism şerāfetle vekīl-i ‘ uz mā
55. Hāme-i şerh-i maķāşid sözü ‘ Abbādīdir
Nuţku bir şems-i ma‘ ārif yedi Keşşāf-ı ‘ aţā
56. Hāfız-ı ‘ ilmin[e]¹⁴⁹ olmuş idi Sūdī ihsān
Gülsitān-ı dili bir bāğ-ı Sürürī gūyā
57. Dest-i dūr-pāşıdır emvāc-ı ma‘ ānī-i dörer
Yedi bir baħr-i muħiţ-i kerem ü ‘ ayn-ı vefa
58. ‘ Ulemāya eşer-i kilik Bahāristāndır
Gülsitān-ı keremi kām ümīdi būyā

¹⁴⁸ silehdār: silehdāy

¹⁴⁹ ‘ ilmin[e]: ‘ ilminiñ

- 59 Bāğ-ı ‘irfāna kelām-ı keremi nuṭṭ-ı hezār
Gül-i iḥsānı olup zīb sezā bay ü gedā
- 60 Re’-y-i tedbīrine Rişto vü Felātün varamaz
Edemez ḥikmetinin diḳḳatin İbni Sīnā
- 61 ‘İllet-i kāfiyedir kilki devā-yı mücez
Marāz-ı cehle kelāmıdır işārāt-ı Şifā
- 62 Cüşiş-i merḥameti mevc-i muḥīṭ-i şefḳat
Āb-ı cūy-ı keremi teşneyi eyler irvā
- 63 Bi’ṭ-ṭabi’ ‘adl ü kerem kıлмаğa mā’ıl zātı
Rūy-ı ğadr āyine-i ḳalbine girmez aşlā
- 64 Şer’ ü ḳānūn ile te’līf-i ḳulūba mā’ıl
Kilk-i zī-merḥameti bānī-i beyt-i fuḳarā
- 65 Desti vīrān-şode-i ḥātır[ı] ma’ mūr eyler
Yed-i iḥsānı eder ḥāne-i ḳalbi iḥyā
- 66 Şarşar-ı ḥışmı edip mülk-i ‘adūyu ber-bād
Ḥāne-i ḳalbini düşmenleriñ eyler ifnā
- 67 Olmaz ‘uşşāḳ zamānında enīs-i nāle
Ki meger ede şarīr ile ḳalem şavt-ı nevā
- 68 Dūde-i ‘anber-i iḥsānı midād-ı ‘irfān
Āb-ı ‘ayn-ı keremi nehr-i kemālāt-ı vefa
- 69 Bülbül-i ḥāme şenāsıyla teğazzül eyler
Yine tek durmadı kesmedi lisānın ḳat’ ā
- 70 Geçdi ḳat ḳat güle biñ reng hezār-ı şeydā
Açmadın ğonçe-i şad-berg-i şabā bād-ı hevā
- 71 Ṭutdu şefḳat yüzünü gerçi o meh-rū bu gece
Çīn-i zülfü ṭağıdıp ‘aḳlı ḥaṭā kıldı ḥaṭā
- 72 Ol perī da’ vet-i tenhāya işāret eyler
Gösterir dā’ire-i bezmi nihān çeşmi baña
- 73 Ğārete ğamze-i Tātārı aḳar cūlar-veş
Tīr-i bārān ile mülk-i dilim oldu yağmā
- 74 Ḳılıp ‘uşşāḳa düzen zülfü nevādan _____

Müy-ı hâmeyle çalar tîr ü kemân-ı ma' nâ

- 75 Dâverâ dâd-verâ zî-keremâ merhametâ
Ey eden sâye-i luṭfunu dile ebr-i saḥâ
- 76 Hîdmet-i ḥayr-du' aânızda ḳuşûrum yoḳdur
Dil-i pür-cürm [ü] günehde ne ḳadar çoḳsa ḥaṭâ
- 77 Cürmümüz keşret-i ebyât gibi nuṭḳ edicek
Keremiñ âyet-i 'afv ile cevâb etdi aña
- 78 Hep maḥâḳ-ı meh-i re'yimde ḳusûrum yoḳdur
Şems-i¹⁵⁰ luṭfuñ yine 'afv ile verir aña ziyâ
- 79 Dönmeye ḡonçe-i taşvîre ḥuḳûḳ-ı sâbıḳ
Naḳş-ı luṭfuñda ḡörünmez umarım resm-i fedâ
- 80 Luṭfuñ ol mertebe vâsi' ki ḳıyâs eylersek
Felek-i a'zam olur nisbet ile ḳuṭb-ı semâ
- 81 Teşneye cüy-ı kerem-baḥşıñ olur 'ayn-ı murâd
Nîl-i maḳşûda midâdıñdır olan ebr-i 'aṭâ
- 82 Nüşhamız oldu muṭavvel yetişir muḥtaşar et
_____ eyle o zî-şâna ḥulûs üzre du' â
83. İsteriz faḥr-i cihân ḥürmetine Mevlâdan
Vere dil-ḥ'âhı ile cümle murâdını aña
84. Görmeye rüy-ı keder âyine-i iḳbâli
Göre kerrât ile zevḳ-i ruḡ-ı bayrâm-ı şafâ

15

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Bize dellâle bir duḡter bulunsa pür-şafâ olsa
Mezâḳımca ser-â-pâ ḥûb ḥüsnü bi-bahâ olsa
2. Ḥam-ender-ḥam ola zer-târ-ı zülf-i¹⁵¹ müşki boyunca
Meşâm-ı ârzüya mû-be-mû 'anber-zedâ olsa

¹⁵⁰ şems-i: şemsiñ

15. 35a

¹⁵¹ zülf-i: zülfü

3. Çü şâne zülf ucundan pāre pāre olsa ‘ aşıklar
Giribān-ı taḥammül çāk çāk olmaḵ revā olsa
4. Güşāde çehre-i berrāk lem‘ ān etse māh-āsā
Hilāl ebrūsu semmūr-ı siyehden pūr-cilā olsa
5. Kirişme ğanzeler baḳdıḳca alsa ādemiñ ‘ aḳlın
O çeşm-i āfetiñ ‘ aynı siyāh yā[ḥud] ala olsa
6. Dönüp baḳdıḳca bār-ı çeşmi murġ-ı dil şikār etse
Ḳapılsa dīde-i āhūsuna dil dil-rübā olsa
7. Döne her birisi bir tīr-i dil-düz-ı cihān-gīre
O müjgānlar kemāl-i keşretinden sürme-sā olsa
8. Ser-ā-pā gūş mevzūn çekme enfi i‘ tidāl üzre
Müdevver çehresi mihr-i sipihr-i pūr-ziyā olsa
9. Cemāl-i şāfına mir’āt-veş nezzāre olduḳca
Du-naḳş-ı gül derūn-ı āyineden çehre-sā olsa
10. Gül-i şad-bergden yüz ḳat cemālī al al olsa
Tebessümle zenaḥlar gül yüzünde rū-nümā olsa
11. Açılsa gelse gülzār-ı ruḥu naḳş-ı letāfetle
Hezār-ı dil nigāh etdikce āheng-i¹⁵² nevā olsa
12. Dehānı ğonçe-i aşfer lebi yāḳūtdan aḥmer
Dür-i dendān ter her bir sözü rūḥa ğıdā olsa
13. Cevāb etdikce ol ḳand-i lebi sükker-nişār etse
Dehen lü’lü’ ile bir ḥoḳḳa-i la‘līn-nümā olsa
14. Zēḳan mevzūn ‘ izārı al-gūn ol çeşm pūr-efsūn
Beyāz-ı sīb ğabġab sükkerīn-leb ḥoş-edā olsa
15. O şāfī gerdeni billūr-ı¹⁵³ berrāk olsa da baḳsañ
Görünse mevce-i reng-i nefes ḥālet-zedā olsa
16. Boġazda Aḳdeñiz dürrüne dönse ol çıkan dürler
Yüzüne gelse incūlar dile siḥr-i vefā olsa
17. Mücellā sīnesi āyīneye mir’āt-ı ḥüsn olsa
Beyāz-ı nāfesi ḳāfūra dāġ-ı ibtilā olsa
18. O pistānlar turunc¹⁵⁴ u ğonçeden būy-ı ḥaber verse

¹⁵² āheng-i: āhengi

¹⁵³ billūr-ı: billürdan

- Şemīm-i nefħa-baħşāy-ı vüçüdu müşk-sā olsa
19. Bağılsa sâ^c id-i berrâkına bir sîm-i ħālîşdir
Ser-engüştüne tuğra yerine evvel ħınâ olsa
20. Vere ğammâzeler zâhr-ı yedinde cilveler beş kat
Bize ellere karşı böyle dest-i merħabâ olsa
21. Belî mûy-ı miyânı kıldan ince isteriz ammâ
Yine ârâyiş-i âġüş-ı^c uşşâķa sezâ olsa
22. Ruħunda gerdeninde sînede şâf-ı miyânında
Bu ħâl-i^c anberîn ol bî-bedelde câ-be-câ olsa
23. Du-mâhî oldu zann etse gören endāmını nâfiñ
Yem-i vaşlı yine dāmân-ı¹⁵⁵ yad elden cüdâ olsa
24. Levendâne kıyâfet yâl ü bâli¹⁵⁶ ola müsteşnâ
Semende i^c tidâl üzre sürînler bî-riyâ olsa
25. O yârîñ^c âlem-i nevmi gül ü nergislere dönse
Dem-â-dem câme-ħ^câb-ı cilvekârı pür-şafâ olsa
26. Mişâl-i penbe laħmi nerm ola her cânibi mevzûn
Ĥırâm etdikce pâlûde vüçüdu cilve-zâ olsa
27. ^c Arūsâne gelince duġter-i¹⁵⁷ rez gibi naķş olsa
Ayaġ elde rüsûm-ı sefke¹⁵⁸ sâķî âşinâ olsa
28. Nihâl-i ħaddi ne kûteh ne ħ^cod ġâyet tavîl olsa
Çü serv-i bâġ tâze ķâmeti zîb-i vefâ olsa
29. Döne naħl-i gül-i gülzâr-ı nâza al [ü] sebz ile
Çiçekli câmesi bir çeşm-i bülbül ħoş ķabâ olsa
30. Ser-â-ser ol ķadi ^c ar^c ar zer-ender-zerle fer bulsa
Ķumâş-ı germ-sûd-ı ħüsne tellerle binâ olsa
31. Ķıyâmetler ķoparsa başına reftârı ^c uşşâķıñ
Şalındıķca nihâl-i ķâmeti nâzûk-edâ olsa

---

¹⁵⁴ turunc: tûrunc

¹⁵⁵ dāmân-ı: dāmânı

¹⁵⁶ yâl ü bâli: lâybâli

¹⁵⁷ duġter-i: duġteri

¹⁵⁸ sefke: sefķe

32. Ne meşşāta ne gāze lāzım olsa öyle mümtāza
Ser-ā-pā hüsn-i rüz-efzūnu hep dād-ı Hudā olsa
33. Zārāfetde nezāketde leṭāfetde ḥaḳīkatde
Nazīri olmasa her vech ile bir meh-liḳā olsa
34. Derūnu sende olsa şem^ç -i bezm olmasa bir ferde
O da yanık dil-i āteş-nihāda mübtelā olsa
35. Nazarda böyle bir āfet gönülde ibtilā üzre
Derūn-ı kīse şabr-ı ^ç aşık-āsā pür-hevā olsa
36. Görüp āyīne-i ḥāl-i hezārım gül gibi gelse
Bu yüzden çehre-i meh-pāremiz müşkil-güşā olsa
37. Felekde ḥandeyi ben gösterirdim ol meh-i tāba
^ç İnāyetlü efendim bir kezin benden yaña olsa
38. Vezīr ibni vezīr-i a^ç zam ^ç Abdullāh Paşa kim
Olursa şadr-ı ^ç ālī böyle ḥikmet-āşinā olsa
39. Vekīl-i muṭlaḳ-ı şāh-ı mu^ç azzam ü fāzıl-ı ^ç ālem
Kerīm-i muḥterem ^ç ālī-himemdir ilticā olsa
40. Kulüb-ı nāsa mıḳnāṭīs-i luṭfu rehber-i ümmīd
Yed-i cūduna lāyık mühr bir ḳuṭb-ı semā olsa
41. ^ç İlimde Seyyid ü Rāzī keremde cümle mümtāzı
Rezimde Rüstem-āvāzī olur vaḳt-i vegā olsa
42. Mezāyā-yı şı^ç r [ü] fehminde Şevket ile Bāḳīdir
Nikāt-ı ^ç ilm ile ^ç allāmedir naḳle rızā olsa
43. Kelām-ı ḥikmet-āmīzinde ḳānūn-ı edeb zāhir
Şifā-sāz-ı beyān-ı nuṭḳu her-demde edā olsa
44. O deryā-yı muḥīṭ-i mevc-i iḥsāndır ki yek-laḳza
Yanında ḳaṭre-i nā-çiz olur baḫr-i ^ç aṭā olsa
45. Olurdu aṭlas-ı gerdūna dek pür-sīm [ü] zer yer yer
Yed-i iḥsān-güşāsı zīb-i dāmān-ı gedā olsa
46. Ğazālān eyler idi mehd āgüş-ı pelengānı
Nesīm-i ḥilm[i] te ^ç şirāt-ı ekvāna ḡidā olsa
47. Olurdu yek-ḳademde mülk-i düşmen pā-zede cümle

- Ne dem çeşm-i¹⁵⁹ süvâr-ı esb-i hışmı bād-pā olsa
48. Bulunmaz böyle bir memdūh-ı cāmi^c -i hüner aşlā
Tevārīh-i selef manzūr-ı çeşmiñ ser-be-pā olsa
49. Yeter ol zātı taşdı^c eylediñ _____ niyāz eyle
Çabūl eyler anı Mevlā hūlūş üzre du^c ā olsa
50. Bi-ħaqqı enbiyā vü evliyā budur du^c āmız kim
Mu^c ini cümle işde luṭf u tevfiḳ-i Hūdā olsa
51. Tūlū^c etdikce her mihr-i ruḫān-ı ḫüsn ile ^c ālem
Bi-ħaqqı nūr-ı Aḫmed pertev-i şadra beḳā olsa

16 *

17

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Geldi gülzāra yine kār-ı nevā ile hezār
Şebi nevrüzuna taḳsim ederek faşl-ı bahār
2. Döndü bülbül dil-i ^c uşşāḳ-ı naḡam-sāza bu dem
Yek-nefes kılmadı bir perdede şāḫ üzre ḳarār
3. Fāṭima dikdi uşūl ile gözün nergise dek
Tār-ı sünbül düzenin bozdu yed-i zülf-i nigār
4. Zülf zenciri şabā ile ber-efşān¹⁶⁰ olalı
Oldu gülzārda her sünbüle dil-beste nigār
5. Hār-ı dīvār-ı gülistāna ḫasedden bülbül
Ber-hevā devr ederek her müjesin kıldı ḫişār
6. Bāḡda zülf-i ^c arūsa saçı verdi açmaz
Saçlı sünbüllerini bād-ı hevā kıldı nişār
7. Hele bu dem¹⁶¹ dili ses çıkmaya bülbül-nefes et
Neyleriz şafḫa-i edvārı var iken gülzār

¹⁵⁹ çeşm-i: çeşmi

* 37a; Bu kaside 1. kaside ile küçük farklılıklar dışında aynıdır. Bu nedenle tekrar yazılmamış, farklılıklar 1. kasidede dipnot olarak gösterilmiştir. (Bkz. Kaside 1)

17. 42a

¹⁶⁰ ber-efşān: ber-feşān

¹⁶¹ dem: demde

8. Dökdü biñ yüz şuyunu kıldı uşul ile duyek
Düzenin etdi o ..... bir gül-i şad-berge hezār
9. Verdi māhiyyet-i verinde hezār ..... vücūd
‘Aynını şīşe-i gülşende şanırmış ağıyār
10. Hūmret-i rüy-ı gül olduķca ‘alāyım demeye
Reg-i berg-i teri kaçd eyledi müjgān-ı hezār
11. Sīm-telden kafese düşdü şanırdı kendin
Gül-bün olduysa mekān bülbüle vaķt-i emtār
12. Şāl-i gül-gūnunu ārāyiş-i düş etdi güle
Hep bu luţf ile ..... eden ‘arz-ı vaķār
13. O da dāğ-ı dilini ķorsa (?) güle gösterdi
Ķıldı pervānesini lāle ile şu‘le-i nār
14. Reşķ edip bülbüle pervāne yine bī-pervā
Perini şāh-ı gülūñ kaçdına kıldı minşār
15. Ŧutdu göbek burusu nāfe-i müşķ-i Ćini
Müşķ-i Rūmī-i zemīn-i teni olduķca nişār
16. Şanma zerrīn görünür tarķ-ı kafesdārında
Şebike kīseye şanki¹⁶² zer-i maħbūb şayar
17. Yāsemen serv der-āğūş-ı hevāsında durup
Şoldurur rüy-ı sefāhati[ni]¹⁶³ hicre her-bār
18. Oldu sebz atlas [u] yāķūt-ı kebūd ārāyiş¹⁶⁴
Yine zīb oldu benefşeyle çemenzār-ı bahār
19. Ol ķadar şāf ki mir’āt-ı çemen feyzinde
Sāyesin daķı şükūfeyle pür eyler eşçār
20. Şanmañız bād-ı bahārīden eden bu eşeri
Rūzgār eyledi bir bāğ-ı ‘adālet izhār
21. Ķalb ā‘yān edemez verd-i sefīd [ü] ala
‘Andelīb etse bu dem āteş-i tedbīrini zār
22. Hāzret-i Es‘ad Efendi gül-i bāğ-ı ‘irfān
Gül-bün-i ‘ilm [ü] ‘amel gülşen-i zūhd [ü] ebrār

---

¹⁶² şanki: şay ki

¹⁶³ sefāhat: sefāhat

¹⁶⁴ atlas: atlas / yāķūt: yāķūd

23. Şeyhü'l-islâm-ı zamân mihr-i sipihr-i ihsân
Hayyir-i 'âlemiyân maşrıķ-ı necm-i aķtâr
24. Oldu gül-gonçe-i fetvâ ile taķvâ câmi'¹⁶⁵
Gülşen-i zühdü maķâm-ı¹⁶⁵ şulehâ-yı ahyâr
25. Bû Hanîfe-i zamân kâşif-i 'ilm-i nâfi'¹⁶⁵
Faħr-i ĥallâl-i tefâsîr sözü bir Şerĥ-i Menâr
26. Cümleden efzel ü a' lem[dir] o min küll-i vücüh
Zâti 'allâme-i 'aşr olduĝu ke'ş-şems ü nehâr
27. Bir müdeķķik mütebahĥir ki gören te'lîfin
Müşkilâtını eder nuţķ ĥurûf-ı güftâr
28. Ĥüsn-i ta' bîr ile âyîne-i âşârında
Rûy-ı ma' nâ ede her vech ile 'arz-ı didâr
29. Dür-i te'lîfi olur zîb-i kütüb-ĥâne-i dil
Ĥâme-i zî-eşeri tâc-ı ser-i nuţķ-ı kibâr
30. Hep işârât-ı mezâyâ-yı maķâşid söyler
'Ulemâya eşer-i ĥâmesi eyler izĥâr
31. Kerem [ü] luţfuna Ĥâtem varamaz Ca' fer ile
Cüd [ü] ihsânına olmaz raķam-ı ĥadd [ü] şümâr
32. Bülbül-i dil niçe ta' dâd ede fazl-ı hünerin
Gül-i ta' bîr ile yok gülşen-i vaşfa miķdâr
33. Kebg-i şeb-reng-i şenâkârını zabt eyleyemem
Fâris-i ĥayl-i dilim 'acziñi eyler izĥâr¹⁶⁶
34. Ĥamdü li'llâh edeli mesned-i fetvâyı maķâm
Herkesiñ oldu libâs-ı ĥarekâtı hem-vâr
35. Görür âyîne-i inşâfda vechin nâzır
Rûy-ı ümmîdi bu yüzden eder 'arz-ı ruĥsâr
36. Râh-ı ümmîdi yitirmiş idi erbâb-ı tarîķ
Şimdi ihsânı eder herkese yoluyla medâr
37. Bî-nevâ semt-i gül-i luţfu muĥayyer kıldı
Evc-i rif' atde bevâbî dilime verdi ķarâr
38. Pây-bûsuyla başıp süllem-i pâyeye[ye] ayak

¹⁶⁵ maķâm-ı: maķâmı

¹⁶⁶ fâris: fâriş / ĥayl-i: ĥayli

- Kaşr-ı ümmīde kadem-ber-kadem etdim reftār
39. Nev-bahār-ı gül-i evşāfı feraḥ-zāy-ı derūn
Etmesin niçe teğazzül dil-i şühürde (?)-şi'ār
40. Çeşm-i yāre deme zaḥmıñ dil-i bī-dāda kıyar
Perde-sāz-ı nigeḥi ğamze-i pür-ḥ'āba uyar
41. Beñlere kıldı düzen ḥātır-ı¹⁶⁷ tār-ı zülfü
İkide birde hezār-ı dil olur yine dūçār
42. Da'vet-i āyine-i dīdeme gelmez mi ḥayāl
Ol perī şīşe-i nezzārede etmez mi .....
43. Al ruḥsār ile müjgānını kıldıkça ḥayāl
Oldu 'uşşāk nev-āğāz gözüm nūru ḥisār
44. Çār-ebrūsı iki beyt-i mü'eşşir oḡunur
Şeref-i vefk-i murabba' da eşerdir der-kār
45. Āşikār eyler iken ğamzesi kebg-i nāzı
Yine murğ-ı dile şehbāz-ı nigeḥ kıldı şikār
46. Per-i nezzāre-i ümmīdi eder pervāne
Āteşin-cāme ile şu'le-i tāb-ı reftār
47. Eşk-i dīdem varır ammā ki şuyunca Nāfiz
'Ālem-i āba¹⁶⁸ dem-ā-dem şeb-i vuşlatda toyar
48. Dāverā merḥametā kār-ı mürüvvet şadrā
Ey eden dāmen-i luḡfu ile mazlūma medār
49. Müfred olsaydı mürekkeb eşer-i luḡf etmez
Ḥāmesi naḡl-i keremdir ḥaḡ[ı] 'ayn-ı enhār
50. Merkez-i kuḡbu olur dā'irede şābit hep
Nef' i var (?) ḥaḡk-ı cihān etdiğiçün leyl ü nehār
51. Ḥaḡ te'ālā¹⁶⁹ şeref-i şems-i vücūdun umarız
Maşrıḡ-ı noḡta-i ḥaḡḡ-ı ḥamel eyler her-bār
52. Dād [ü] feryād elinden ḥuşemānıñ şeb ü rüz
Ḥaḡka-i der gibi bābım gözedir leyl ü nehār
53. Arpalığı siler aşḥāb-ı dūyūnun ḥırşı

¹⁶⁷ ḥātır-ı: ḥātırā

¹⁶⁸ āba: ābı

¹⁶⁹ te'ālā: te'ālādan

Diş biler üstümüz[e] aç gözü toymaz nā-çār

54. Eger eṭrāfım alırlarsa o şavt-ı bedler
Esb-i ṭab' ımı eder pā-zedesi āḥir-i kār
55. Sözü keskin kılıcı seyf gözü per şalıcı
Özü bozuḡ çalıcı her biri tīg-i ğaddār
56. Hüb-ı kebg-i kerem eyler ise imdādımıza
Anlara dest-i redi göstereyim sāyem-vār
57. Dil-i maḥzūnumu şād ede begāyet luṭfuñ
Kıla şehr-i feraḥı ḥāme zamīme tekrār
58. Maḡşad-ı ḥāme şikāyet degil ey bāğ-ı sürür
Ġonçe-i ṭab' ımı güldürmege söyler esrār
59. Kılma şuğrā ile kübrā gül ü bülbül diyerek
Bu imiş oldu netice gül-i esrār-ı bahār
60. Niçe bir şekve beyān oldu muḥtaşar et¹⁷⁰
Kıl du' ā etme muṭavvel sözü Nāfız her-bār
61. Hüsni tevfiḳi refiḳ ede sa' ādetle Hudā
Dā'im etsin şeref-i zātıñı Rabbü'l-ğaffār
62. Merkeziñ kuṭb-ı şimālī gibi sābit olsun
Haḡ ede kevkeb-i iḳbālīñi ḳā'im her-bār
63. Ġonçe-i devleti şād-āb-ter¹⁷¹ olsun dā'im
Görmeye rūy-ı ḥazān ol gül-i bāğ-ı āşār

¹⁷⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

¹⁷¹ şād-āb-ter: şād-āb-fer

[KİTA-İ KEBİRE]

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Cenāb-ı Muşafā Behcet Efendi-zāde ol pür-cūd
Ola dil-ḥāhı üzre her murādı ' izz ü rif' atle
2. ẖudūmu zīb-baḥş-ı şıḳḳ-ı evvel ola pür-tevfıḳ
O mesned aña mevrūş-ı pederdir şān ü rif' atle
3. Olur fenn-i ḳalemde ḥāme ' āciz vaşfa başlarsa
Fezā¹⁷²-yı ' ilm[i] cevlangāh ederdi kilki diḳḳatle
4. Ḥudā bir nūr-ı dīde ḳıldı şulbünden aña iḥsān
Emīn ola cemī' ekdārdan ' ömrü selāmetle

K.K 44b

¹⁷² fezā: fezā

5. Çıkıp bir vaşf ile Nāfiz dedim tārīhini ez-dil
Muḥammed verdi mehd-i dehre ḥüsnü zīb-i behcetle

Tarih H. 1177 (M. 1763)

[MESNEVİLER]

1

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Gel beri ey dil-i sevdā-zede-i ' aşk-ı Hudā
Şevk ile eyleyelim ḥamd ü sipās-ı Mevlā
2. Kilk-i ter vehle-i evvelde du' ā eyleyerek
Başlasın vaşf-ı Haḫa ḥamd ü şenā eyleyerek
3. Evvel ol şāni' -i bī-çün-ı kader-pīrāye
K'eyledi aḫsen-i zīverle bizi pīrāye
4. Nuṭṭ ile ādemi ḫalk etdi¹⁷³ mükerrerrem kıldı

---

1. 1b

¹⁷³ ādemi ḫalk etdi: ādemi vü ḫalk etdi

- ‘ Akl ile ekmel ü şüretle müselleme kıldı
5. Zātını fehm [ü] firāsetle kılıp müsteşnā
Vaşf-ı ādemde buyurdu ¹⁷⁴ ولقد كَرَّمْنَا
6. Kırdı bir süllem-i tertib-i merātib muṭlaḳ
Derecātıyla ola her biri tā mazhar-ı Hıaḳ
7. Öyle bir Hālik-i yek-tā-yı ‘ aẓīmü’ş-şāna
Edelim şarf-ı nefes ḥamdine dervişāne
8. Başla gel şāh-ı rusul vaşfına ey kilik-i vefā
Bulasın tā iki ‘ ālemde şafā neşv ü nemā
9. Vaşf-ı maḥbūb-ı Hūdāda edegör iḳdāmıñ
Tā ki meddāḥ-ı nebī diyü oḳunsun nāmıñ
10. Fātiḥ-i daḥme-i gencine-i nūr-ı şāhī
Eyledim beste sitāyiş ile hep efvāhı
11. O güher-pāre-i elmās-nig’in-i levlāk
Oldu ārāyiş-i imkāna ¹⁷⁵ وما ارسلناك
12. Mihr ü māh-ı du-cihān faḥr-i resūlü’s-şāḳaleyn
Neyyir-i nūr-ı Hūdā ya’ nī ḥabīb-i kevneyn
13. Şeh-i evreng-i risālet meh-i burc-ı raḥmet
Dāver-i rüz-ı cezā dest-resā-yı ümmet
14. Mālik-i ḥātem-i gencine-i sedd-i kevneyn
Ḥāzin-i maḥzen-i sermāye-i ¹⁷⁶ قَاب قَوْسَيْنِ
15. Neyyir-i ḥāver-i envār-ı ‘ ulūm-ı du-cihān
‘ İllet-i ḡā’iye-i āyine-i kevn ü mekān
16. Mihr ü meh olmaz idi zerre ḳadar nūr-efşān
Pür-ziyā cebhesiniñ ‘ öşrü eger olsa ‘ ayān
17. Öyle peygamber-i şöhret-dih-i seyr-i eflāk
Ümem-i sā’ireden oldu aniñ ümmeti pāk
18. Edelim şıdk ile biz aña şalāt ile selām
Āl ü eşḫābına ezvācına hem bi’l-ikrām

¹⁷⁴ İsrā 17/ 70

¹⁷⁵ İsrā 17/54, Enbiyā 21/ 107, Furkân 25/56, Sebe’ 34/ 28

¹⁷⁶ Necm 53/ 9

19. Yār-i evvel ki Ebū Bekr-i veliyyü'ş-şiddik
Fah̄r-i kevney[n]e] odur rāh-ı şerī' atda refik̄
20. Yār-i şānī ki odur hāzret-i Fārūq-ı güzīn
Mülk-i İslāma odur hışn-ı hasīn rükn-i rekīn
21. Sālisen hāzret-i 'Osmān ki odur Zü'n-nüreyn
Şāhib-i hilm ü hayā şıhr-ı resülü's-şakaleyn
22. Rābi' en hāzret-i Haydar esed-i Bār-ı Hudā
Ya' nī oldur ki o dāmād-ı habīb-i Mevlā
23. Bā-ḥuşūş ol semer-i naḥl-i velāyet sıbteyn
Ber-güzīde-güher-i silk-i hilāfet haseneyn
24. Sā'ir eşhābına vü āline daḥı her ān
Olsun ithāf şalāt [ü] şalavāt-ı raḥmān
25. Ba' de-zīn vaşf-ı şehensāh-ı cihānı edelim
Medḥ-i Cem-cāh [ü] Ferīdün-ı zamānı edelim
26. Dāver-i rüy-ı zemīn pādīşeh-i taḥt-nişīn
Düşmene düşmen-i dīn raḥm-zen-i cān-ı hāzīn
27. Şeh-i Hūşeng-ḥadem dāver-i Dārā-ğilmān
Ya' nī Keyḥusrev-i devrān Süleymān-ı zaman
28. Māye-i kān-ı saḥā menba' -ı deryā-yı 'aṭā
Vāyedār-ı fużalā püşt ü penāh-ı fuḳarā
29. Şeh-i evreng-i cihān hāzret-i Sultān Maḥmūd
Eyledi zātını dünyāya kerem Rabb-i vedūd
30. Etdi ḥ'urşid gibi zātını Haḳ dīne 'alem
Ziver-i dest-i kerem-rīzi anıñ tığ-i ḳalem
31. 'Ālemi büy-ı 'adālet ile ta' ṭir etdi
Dehri hep ḥ'ān-ı 'aṭā-baḥşı ile sīr etdi
32. Tığ-i hıfzıyla cihān naḳmetini ḳat' etdi
Fitne başını alıp ḥavf ile ḳıḳdı gitdi
33. Bād-ı hışmı ola ger mülket-i a' dāya vezān
Niçe biñ düşmeni mesmūm olur ol demde hemān
34. Devr bir mertebe āsūde ki her ḥār-ı belā

- Bülbül-i zāra olur pister ü bālīn-i şafā
35. ‘Āleme āb-ı ‘adālet şu kadar cārīdir
Ābīñ āteş dağı hem-meclis ola yārīdir
36. Böyle bir şāh-ı cihān gelmedi dünyā yüzüne
Gelmedi gelmeye mişli var ise zātı yine
37. Sāye-i devleti mihr-i şeh-i ‘ālemdir bu
Mihr ü meh sāgar-ı meclis ola ol demdir bu
38. Hağ te‘ālā ede sulţān-ı cihānı dā’im
Zevk ü rāhat ile tahtda ola biñ yıl kâ’im
39. Gel gel ey h̄āce-i bendergeh-i kālā-yı sūhan
Tercemān-ı dil ü cān nākīd-ı ma‘nā-yı sūhan
40. Gel gel ey h̄āme-i Nāfiz-dem-i nuḡ-ı i‘cāz
Vaşf-ı h̄ūba dem-i cān-baḡş ile eyle āgāz
41. İsterim sen açılıp gül gibi ḡandān olasın
Dāhil-i dā’ire-i zümre-i yārān olasın
42. Fikr-i āşārīñ ile şun‘-ı Ḥudāyı bileler
Ḥālik-i baḡr ü ber ü arz ü semāyı bileler
43. Bileyim derseñ eger h̄ūblarıñ mümtāzın
Mülk-i ḡüsnüñ şeh-i fettān-büt-i ṡannāzın
44. Çeşm-i idrāk ile eşkāl-i bütāna nazar et
Şafḡa-i ḡüsnü zer-endüde-i nūr-ı başar et
45. Evvelā çīn-i ser-i zülf-i ḡam-ender-ḡamı gör
Kākül-i tuğ gibi başda siyeh perçemi gör
46. Cebhede bād-ı ‘itāb ile temevvücler ola
Yem-i pīşānīde cezr¹⁷⁷ ü med-i baḡr ü ber ola
47. Vesmesin eyleyicek h̄āme-i meşşāṡa ‘ayān
Tīḡ-i Mirriḡ ile h̄ūn-pāş ola ebrū-yı bütān
48. Müjeler sūzen-i dil-düz ola niştervārī
Reg-i cāndan dōke ḡan ḡancer-i dil-bervārī
49. Çeşmi şemşīr-i ḡazā gibi amān bilmez ola
Günde biñ bende helākıyla ḡalel gelmez ola

---

¹⁷⁷ cezr: cezr

50. Hancer-i ğamzede zehr-āb ola zehr ile ʔola
Cān-güdāzāne nazār fitne-nümā zālīm ola
51. Nigehi kevn ü mekānı ede hışm ile harāb
Hānümān-süz ola āteřkede-i ʔahr ü ʔitāb
52. Rūyu bir vech ile taʔbīr ʔabūl eylemeye
Hüsnü bir řuret ile vařfa duhūl eylemeye
53. Nuřka geldikce ola ʔarız[1] gül dildārıñ
Aça gül-ġonçesini bād-ı tebessüm yārıñ
54. Lāle-i āteř-reng ola ʔizār-ı cānān¹⁷⁸
Dāġ-ber-dil ede her māhı o mihr-i rařřān
55. Deheni teng ola bir mertebe kim hūbānıñ
řıġmaya nořta-i mevhūm lebi üzre anıñ
56. Dām-ı ālām-ı belādır dene çāh-ı zeşana
Bün-i gird-āb-ı ʔazā nāfe ola yāsemene
57. Günde biñ Yūsuf-ı dil ola zenaħdāna esīr
Mıřr-ı hūsnüñ bula üftādesi çāh-ı iksīr
58. Hālet-efzā ede mey-gūn lebi řahbāyı
Çāk çāk eyleye gül-ġonçe gibi mīnāyı
59. Olsa gül-berg-i ruş-ı¹⁷⁹ yār ʔarař-rīz-i hicāb
Diyeler etdi tereşşuş gül-i sīr-āb gül-āb
60. Dür-i dendānı ki ʔaks-efgen ola řahbāda
Maʔden-i lüʔlüʔ-i ter gösterir ol mīnāda
61. Haç-ı müřkīn-i cemāli ola ʔanber-efřān
Gülřen-i hūsne benefře ʔarařı olsa revān
62. Sīb-i ġabġab ola ey hām-řamaʔ naħl-i vefā
Mīve-i vaşlını vermezse daħı serv-āsā¹⁸⁰
63. Görüne mevc-i nefes gerden-i řāfisinden
Tā boġaz cezr ü medi dem-be-dem olsa rüřen¹⁸¹

¹⁷⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

¹⁷⁹ ruş-ı: ruşu

¹⁸⁰ Bu beytin üzeri çizilmiştir.

¹⁸¹ Bu beyit LH. 54b'de şu şekildedir:

Görünür mevc-i nefes gerden-i řāfisinden

64. Sine bir rütbe mücellâ ola oldukça ‘ ayân
Zerre-veş maḥv-ı vücūd eyleye mihr-i raḥşân
65. Kad-i mevzūnu nihāl-i İreme nâz etse
Harekâtıyla kıyâmet günün ibrâz etse
66. Mû-miyânı o kadar nâzük ola hûbânıñ
Bâr ola ḥaṭṭ-ı şu‘â‘ı beline cânânıñ
67. Dil-rübâ ḥüsn ile ḥulḳ ile pesendide ola
Şehrler bunculayın mäh-liḳâlarla ṭola
68. Qalmaya ḥâliye meclisde ayak basmağa yer
Ṭola meydân-ı maḥabbetde leb-â-leb sâgar¹⁸²
69. Yine bu şart ile kim bî-ğam ola ḥalḳ-ı cihân
‘ Ayš ü nüş-ı tarab-engîz-i neşâṭ ile hemân
70. Haḳ bu kim zevḳ ü şafâ üzre cihân âsüde
Şimdi ğam-ḥâne-i dil oldu neşâṭ-âlûde
71. Ḥamdü li’llâh bu zamân emn ü amân üzre cihân
Olsa âhûlara hem-cilve n’ola şîr-i jiyân
72. Rûzgâr etdiği evzâ‘ a peşimân oldu
‘ Ayn-ı ‘ aşîḳ gibi ğam gördü ki ḥandân oldu
73. Ğam iken ḥâşılı sermâye-i baḥt-ı bed-şüm
Qaldı der-ḥalḳa¹⁸³ ḥisâbı görölüp cümle ğumûm
74. Ḥandeden ağızı açık kaldı ğamıñ şimdi hemân
‘ Âlem-i ‘ ayš ü neşâṭı görüp olmuş ḥayrân
75. Şimdi Gîv-i ğamı خورزی neşâṭ etdi zebûn
Bijen-i derd ü elem çâhda kaldı maġmûm
76. Bâd-ı neş’eyle dön[en] kâseleri ṭoldu yine
Keştî-i ğam bün-i gird-âb-ı neşâṭ oldu yine
77. Ḥâmil-i neş’e olup dâ’ire-i meyyâli
Merkeze döndü medâr-ı sūḥan-ı ğam ḥâlî¹⁸⁴

Bogañ cezr ü medi dem-be-dem olsa rüşen

¹⁸² Bu beytin üzeri çizilmiştir.

¹⁸³ der-ḥalḳa: der-ḥalḳa

¹⁸⁴ Bu beytin üzeri çizilmiştir.

78. ‘Arşada kalmaz idi haq bu ki ma‘ mür ribāt
Rište-i ‘ömr-i ğamı kesmese miqrāz-ı neşāt
79. Ğamı eşkāl-i ħumārīden edip istihrāc
Şekl-i me‘mūnīde bir neş’e bulup şimdi revāc
80. Şimdi ‘āşık bile şahş-ı¹⁸⁵ ğamı arar bulamaz
Neş’e-i vuşlat elinden yaqasın kırtaramaz
81. Keştī-i neş’e yem-i cilvede etdikce şināh
Adı batdı ğam ü derd ü elemiñ ħ’āh nā-ħ’āh
82. Ğam iken ħāşılı sermāye-i ehl-i ‘irfān
Şimdi ğam gitdi ‘adem şehrine bī-nām ü nişān
83. ‘Aşra bir böyle feraḥ-zā gelecek derler idi
Biñ yüz kırk üçe bu sāl-i ħümāyūn erdi
84. Şimdi meydān-ı feraḥ esb-i mey-i nābıñdır
Şimdi devrān-ı şafā sāġar-ı sīm-ābıñdır
85. Yok ğamıñ nāmını bir kimse bilir ‘ālemde
Cümle zevk ü feraḥ ü cilve vü ‘ayş ü demde
86. Ḥalk bir mertebe pür-neş’e bu devr-i Cem mi
Buña nisbetle zamān-ı Cem-i devrān dem mi
87. Bu ne ħālet ki cihānda arasañ ehl-i ğamı
Gösterirler saña bir bir varaḥ-ı ‘ayş ü demi
88. Bu ne sırdır diyü bir kāmile etdikde su’āl
‘Ayş ile kāse-i dehri pür eden neş’e mişāl
89. Dedi ey tālib-i merdān-ı Ḥudā gūş eyle
Mevc-i güftārımı deryā gibi al cūş eyle
90. Bād-ı luḥf u keremi dehre sirāyet etdi
Güyyā baḥr ü beri gülşen-i cennet etdi
91. Şeh-i İskender-i dādār-ı zamān kişver-i cūd
Zıll-ı Ḥaḥ pādīşeh-i ħazret-i Sulṭān Maḥmūd
92. Mālik-i rüy-ı zemīn pādīşeh-i kıṭb-ı cihān
‘Aql-ı şānī-i nigebān-ı ħıdīv-i devrān
93. Dāver-i Cem-ḥaşem ü Behmen-i ħāḳān-reviş¹⁸⁶
‘Aql-ı kül kāmīl ü dānā vü Arıştō-dāniş

¹⁸⁵ şahş-ı: şahş

¹⁸⁶ Behmen-i ħāḳān-reviş: Behmen ü ħāḳān-reviş

94. Qahramān-ḥaṣmet ü Rüstem-‘ azamet merd-i cihān
Sām ü Gerṣāsib-۱ خورزی Nerīmān-۱ zamān
95. Şeref-i şems ‘ Uṭārid-ḳalem ü burc-۱ ḥamel
Müşterī Zühre Ḳamer baḥt-۱ merātibde Zūḥal
96. ‘ Ādil ü kāmīl [ü] şāḥib-hüner ehl-i ‘ irfān
Merḥamet kānı kerem ma‘ deni ebr-i nīsān
97. Sāye-i luṭfu ile neşv ü nemā buldu cihān
Perveriş-yāb olup ‘ adliyle bütün kevn [ü] mekān
98. Şöyle bir kān-۱ keremdir ki Ḥudā-yı müte‘ āl
Nāmı zıkr olduḡu yerlerde ḳomaz gerd-i melāl
99. Sāye-i luṭfunuñ arz¹⁸⁷ üzre düşe tedbīri
Ḥaşre dek ol yeri kim ḳazsa bulur iksīri
100. Reşḥa-yāb-۱ keremi olsa gedāya derḥāl
Heft-deryā gibi cüş eyler anıñ üstüne māl
101. Sū’-i tedbīrde eger sehv ile ḳılsa fi’l-ḥāl
Ḥayra tebdīl eder ānīde Ḥudā-yı müte‘ āl
102. Emrine eyledi dünyāyı muṭī‘ Bār-۱ Ḥudā
Oldu fermān-beri hem tīr-i cefā tīg-i veḡā
103. Yed-i luṭfundan olunca yine emr ü fermān
Yedi iḳlīme eder ḥükmünü cārī her ān
104. O ḳadar ḥükmüne münḳād bu mīnā-yı felek
Fevrī ‘ aksine döner eylese fermān gülerek
105. Mīl-i ḥıfzı felegiñ çeşmine etdikde eşer
Sürmedār etdi gözün şīrleriñ āhūlar
106. Ḥıfzı bir mertebe kim görüñ bize ‘ işret eder
Bāz turaçla şīr āhūlar ile ülfet eder
107. ‘ Ays ü nüş eyleyelim böyle zamān girmez ele
Bülbüle ol gül-i cāmı şunuyor ḥārı bile
108. Böyle eyyām-۱ feraḥ-baḥşı görüp ehl-i sūḥan
Her biri gülşen-i endīşesini ḳıldı ḥasen

---

¹⁸⁷ arz: ‘ arz

109. Kimi nev-güfte ğazel eyledi tezyîl¹⁸⁸ saña
Kimi nev-güfte kaşid ile bulup cilve-nümâ
110. Baña da vaşf-ı şerîfînde erip feyz-i sürür
Eyledi bâde-i dilden yine bir neş'e zühür
111. Gülşen-i hâtıra bir tâze zemîn oldu bedîd
Dağı şemm eylememiş râyihasın güft ü şinîd
112. Dür-i nazma vereyim rişte-i hâtırdâ nizâm
Silk-i tedbîr ile bulsun o manzûme hitâm
113. Hâmemiñ ağızını öpdüm dedim ey kîlk-i şafâ
Baña bu demde kanı yâ kanı imdâd-ı vefâ
114. Dedi ey şâ'ir-i leffâf-ı perîşân-edâ
Yürü endîşeñe yalvar biraz et ' arz-ı recâ
115. Vardım endîşemiñ ayağına yüzler sürdüm
O da müstâgnî-i nâzende dirîğâ gördüm
116. Bekledim vaqt-i neşâtını anıñ niçe zamân
Gözledim bir raşadın düşüreyim diyü hemân
117. Hele bir kerre sürüruyla görüp ğande-künân
Dedim ey gülşen-i endîşe amân eyle amân
118. Ğandeler etdi telâşımı görüp baña biraz
Ağlama dedi yeter raĥm edeyim saña biraz
119. Dil-i endîşe ağız bir edicek ğâme ile
Çıkdılar şafĥa-i evrâĥa siyeh câme ile
120. Câm-ı endîşeyi pür-bâde ğodum meydâne
Yine ' iştretkede-i nev bize dem yârâne
121. Olalar diyü hüner ehli şafâ-yâb-ı sühân
Sû-be-sû oldu ğuşâde yine ebvâb-ı sühân
122. Bu nev-âşâr nîgeh ehl-i sühaniñ çeşmine nûr
Bezm-i ğamda olan üftâdelere câm-ı sürür
123. Sürme-i çeşm-i dil ü cân sühân-dânîdir
Merdüm-i dîde-i ' irfân sühân-dânîdir

---

¹⁸⁸ tezyîl: tezyîl

124. Neşve-i bâde-i rindân-ı şafâ-keşdir bu
Sâgar-ı ʿişret-i h̃urşîd-i vefâ-keşdir bu
125. Dâfi ʿ-ı kâviş-i ğam vâye-keş-i zevk ü şafâ
Neş ʿe-i cām-ı vefâ hem-dem-i ʿayş-ı şu ʿarâ
126. ʿĀşık eglencesi endîşesi fikr-i cānı
Ġam-keşîñ neş ʿe-i ārām-ı dil-i nālānı
127. Varağ-ı berg-i güle dâğ-ı derün-ı tâze
Dil-i mecmû ʿaya ser-rişteleri şîrâze
128. Tâze her mışra ʿı bir mağzen¹⁸⁹-i esrâr-ı şafâ
Beyt-i nev-cilvesi bir şâhid-i ferhunde-liğâ
129. Geldi târihine bâ-feyz-i Hudâ-yı ma ʿbūd
Rüy-ı ārâyiş-i mecmû ʿa-i Sultân Mağmūd
130. Oldu târih tamām ey meh-i sâkî-i felek
Cāmı eksiltme getir devre ayak baş gülerek
131. Āsumân-ı dil ü cāndan ferağ etmeye ʿubūr
Āfitâb-ı gül-i iğbâl ede burcunda zuhūr
132. Ufuk-ı dilde tevālî-i şafâ oldu fūrū ʿ
Burc-ı endîşede bir şarkî mâh etdi ʿtulū ʿ¹⁹⁰
133. Ey şabîb-i dil ü cān derdime dermân eyle
Ey şehensâh-ı cihân bendeñe ihsân eyle
134. ʿAbd-ı memlûk-ı şenâ-h̃ânıñı ħandân eyle
Ey şehensâh-ı cihân bendeñe ihsân eyle
135. Ķuluñu ʿahd-i şerîfiñde şehâ aç etme
Tîr-i cevriñe ħasûduñ dili âmâc etme
136. Ġayre Allâhı severseñ beni muhtâc etme
Ey şehensâh-ı cihân bendeñe ihsân eyle
137. Yüz süren ħâk-i rehiñe bulur iksîr-i murâd
Nazar-ı ʿâñfetiñ ʿâleme kıldı imdâd
138. Ķıl bugün zerre¹⁹¹ kadar zerreñi mihriñ ile yâd
Ey şehensâh-ı cihân bendeñe ihsân eyle

¹⁸⁹ mağzen: mağzen

¹⁹⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

¹⁹¹ zerre: zerre

139. Ne gelipdir ne¹⁹² gider sen gibi şāh-ı devrān
Görmemiş şimdiye dek mişliñi hiç çeşm-i cihān
140. Kıldım ilhām-ı Hudāyile bunu vird-i zebān
Ey şehensāh-ı cihān bendeñe ihsān eyle
141. Görüp işiden eder hazretiñi Haḫḫa du‘ ā
Kıldılar zātūñ için ḫalk-ı ciḫān ḫamd ü şenā
142. Nāfize kıl kerem ey şāh-ı cihān baḫt-ı ‘ aḫā
Ey şehensāh-ı cihān bendeñe ihsān eyle
143. Söz¹⁹³ tamām oldu du‘ ā vaḫti hemān ey dil-i zār
Yalvarıp naḫd-i sirişkiñ edegör ḫāke nişār
144. Dergehinde ede maḫbūl du‘ āmız ma‘ būd
Baḫmaya yüzümüzüñ ḫarasına Rabb-i vedūd
145. ‘ Ömrünü devletini eyleye Mevlā efzūn
‘ İzzet ü rif‘ at ile ola şafā-yāb derūn
146. Gül-i ümmīdi ḫazān olmaya görmeye kesel
Böyle bir feyz-i ḫayātı vere feyyāz-ı ezel
147. Heft-kişverde ola ḫükm-i hümāyūnu revān
Yedi ıḫlīmīñ ola ḫavmi muḫī‘ -i fermān
148. Merkez-i dā‘ire-i zevḫ ede Mevlā anı
Rūz [u] şeb mihr ü meh etdikce felek gerdānı

2

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

1. Ḥazret-i Āşaf-ı zī-şān-ı kerem
A‘ nī hem-nām-ı ḫabīb-i ekrem
2. Ḥazret-i Aḫmed-i ‘ ilm ü ‘ irfān
İbni Sīnā-yı zamān Āşaf-şān
3. Mesned-ārāy-ı vezīr-i a‘ zām

---

¹⁹² gelipdir ne: gelipdir ü ne

¹⁹³ söz: söze

2. 17b

- Şāhib-i şadr müdür-i a'lem
4. Āb-ı rüy-ı vüzerā-yı 'ālem
Nūr-ı çeşm-i vükelā-yı ekrem
  5. Merḥametkār ü müşīr-i devrān
Şefkat-ārāy-ı medār-ı iḥsān
  6. Zāt[ı] mecmū' a-i envār-ı kemāl
Ḳalb[ı] cilvegeh-i mir'āt-ı cemāl
  7. 'İlm ile cümleden ekmel efzel
Re'y ile ğayrıdan erşed a'ḳal
  8. Nüşa-i luṭfu kitāb-ı ḥikmet
Bāb-ı iḥsānı beyān-ı hey'et
  9. Her işe diḳḳati 'irfān üzre
Her umūru bilir itḳān üzre
  10. Hāme ta' dād edemez evşāfın
Baḫre tercīḫ ederim inşāfın
  11. Naḳz-ı 'ahd eylememişdir bir kez
Va' dine ḳuṭb-ı şimālī merkez
  12. Naş-ı ḳātı' la eder 'ahde vefā
Ġazl-i rabṭa gibi dönmez ḳat' ā
  13. Va' d-i eslāf gül-i taşvīri
Bī-eşer diyü eder ta' bīri
  14. Ġayrınıñ va' di gibi olmaz lām
Mīm-i merkez gibi 'ayn-ı encām
  15. Böyle bir zāt bulunmaz ey dil
'Arz-ı ḫāl eyle bunu ni' met bil
  16. Āşafā zī-keremā merḥametā
Ey eden mührini pertev-ārā
  17. 'Arz-ı ḫālīmi benim gūş eyle
Sem' -i inşāf ile luṭf et diñle
  18. Rütbe-i luṭfuña maġrūr oldum
Hāme-veş nālede mecbūr oldum

19. Baħrdır cürm-i muħiṭim ammā
Kaṭredir ‘afvıña nisbet deryā
20. Dād ü feryād ṭarīk ehlinden
Yolsuz olsun diyeyim ḥazrete ben
21. Nuṭḡ-ı eslāf kavm-i bũḡalemũn (?)
Resm-i reng-i ruḡ-veṣ nā-mevzũn¹⁹⁴
22. Sözlere biri birine uymaz
Perdede reng-i hevā-veṣ ṭurmaz
23. Görmedim böyle gürũh-ı ḥussād
حزنيته birbirine dide-i şād
24. Rāstī hep bu hevālar kec idi
Rūzgār ile gečenler geçdi
25. Niçe efsũnla ederler ḥamle
Şimdi fırsat gözedirler cümle
26. Bir ālāy pīr-reviṣ ḥırş-ı şebāb
Çekmege zūrī ile tīr-i şitāb (?)
27. Pīç ü tāb ile çalışır herkes
Birbirin sebḡate bālā ile pes
28. Müteraşşıddır efendim ḥālā
Der-ḡafā sebḡate nāvek-āsā
29. Eger etmezse ‘ināyet keremiñ
Olmaz ise nazār-ı mültezemiñ
30. Esb-i ümmīdi geçer āḡir-i kār
Ḥırş-ı tām ile baḡarlar her-bār
31. Yetiř imdādıma ey Rüstem-i zūr
Olmayım ḡavs-i siteyle maḡdūr
32. Ğadr-i eslāfı beyān eyler isem
Söz ṭavīl olur eger söyler isem
33. Nazarıñ olsa ḡuyūdāta hemān
Ğadrim āyīne-şıfat ola ‘ayān

¹⁹⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

34. Rūy-ı halka bakacak yüz yokdur
Bî-vecih ğadrim efendim çokdur
35. Nār-ı ğayretle olup şem^c [ü] çerāĝ
Ķalbimiz lāle gibi dāĝ-be-dāĝ
36. Ķīl ü Ķāl ile olup ğüft ü şenīd
Ķavmimiz etmededir ta^c n-ı şedīd
37. Ķatı ğüçdür bu şemātet ħāli
Naş ile şābit olur aĶvāli
38. Uçacaĝdı naĝam-ı bī-hengām¹⁹⁵
Ta^c n[e]-sāz oldu nevākār-ı maĶām
39. Muṭrib-i dā³ iremiz daĝı güler
Döner inler de çü def ħande eder
40. Āteş-i ğayrete sīm-āb oldum
Āh-veş ebĝire-i āb oldum
41. Meh-i ğadriyle ğönül āzurde
Mişl-i kettān ĝam ile efsurde
42. Diken üstünde hezāra döndüm
Rāzıyım ĝülşen[i] terke kendim
43. Bir seniñ gibi efendim var iken
Sedd-i rāh ola baña ĝadr-i diken
44. Cūy-bār-ı keremiñken mebzūl
Teşne-dil bu şuda Ķalsın mı melūl
45. Bunu iĝsānıña lāyık göremem
Şān-ı zī-şāna muvāfiĝ göremem
46. Cümleden evvel umardım iĝsān
Baña reşk eyleye derdim aĶrān
47. Farṭ-ı cūduñla maĶālāt etsem
Ķulluĝuñ ile mübāhāt etsem
48. Sen veliyy-i ni^c am-ı zāhirsīñ
Emr-i ĦaĶla her işe Ķādirsīñ

---

¹⁹⁵ hengām: ħengām

49. Ben şenākār-ı kadīmi şād et
Keder-i silsileden āzād et
50. Şalıvermem yed-i ihlāsımı kes
Dāmen-i luţfuñu tıtdum evs kes
51. Pāye fikriyle leked-küb¹⁹⁶ oldum
Kadem-i luţfuña cārüb oldum
52. Herkese pāyeler oldu taqsīm
Hişşeme düşmedi bir ayağ sīm
53. Kaldırıp ayağımı duhter-i rez
Nazarıñ pāye ise al dedi tīz
54. Beni bir pāye ile mesrūr et
Kālb-i vīrānemi yap ma' mūr et
55. Kimseyi pāyemiz etmez tekdīr
Budur inşāf-ı tarīk-i tedbīr
56. Ben başeski kuluñum hem ser-dār
Bir ocağ-zādeyim üzmede ne var
57. Olmayım āteş ile dāğ-be-dāğ
Şem' -i mihriñle beni eyle çerāğ
58. Olmazam luţfuña küfrān-ı ni' am
Eylediñ bendeñe sen maḥz-ı kerem
59. Etmediñ sa' y ü keremde taqsīr
Āşafā çāre ne budur taqdīr
60. Rūy-ı pāye baña yüz tıtmuş iken
Ayağın aldı yed-i baht-ı kühen
61. Ruḥ-ı ümmīd niçe göstere yüz
Seng-i baht etdi şikest āyinemiz
62. Meh-i tāli' bize hiç yüz vermez
Baht-ı hercāyī de ' ahde tırmaz
63. Niçe bir ḥālime inşāf etmez
Kīneden āyineyi¹⁹⁷ şāf etmez

---

¹⁹⁶ leked-küb: leket-küb

64. Bilirim farṭ-ı güneh bendendir
Cürmümüz mäh gibi rüşendir
65. Yetişir tül [ü] dırāz-ı şekvā
_____ eyle hülüş ile du'ā
66. Hıfz ede zātını Mevlā dā'im
Kuṭb-ı 'ālem gibi olsun dā'im
67. Tül-i 'ömr ile bula zevk ü şafā
Her işinde ola tevfiḳ-i Hudā

[MUSAMMATLAR]

1

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

I

1. Kesildi aramızdan āşinālık
2. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk
3. Düşer mi şāniña bu nā-sezālīk
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

II

1. Güler yüz görmedik senden dirīgā
2. Niçe bir hışm evzā'-i dil-ārā

¹⁹⁷ āyineyi: āyineden

1. 196a

3. Bu demde ağlamakdır baña evlā
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

III

1. ‘Adūlar maḥrem-i bezm-i viṣālīñ
2. Enīs ü hem-dem-i esrār-i ḥālīñ
3. Faḳīriñdir faḳaṭ hep pāy-mālīñ
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

IV

1. Beni gördükce rû-gerdān olursuñ
2. Döner kīn ile ḥūn-efṣān olursuñ
3. Raḳībe yüz verip ḥandān olursuñ
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

V

1. Yaşım gördükce artırdıñ cefāyı
2. Ferāmūş eylediñ ‘ahd-i vefāyı
3. Unutduñ mācerā-yı mübtelāyı
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

VI

1. Delersiñ tīr-i müjgānıñla sīnem
2. Raḥīm bilmez misin mānend-i Rüstem
3. Desinler saña Nāfīz gibi ‘ālem
4. Behey zālīm nedir bu bī-vefālīk

2

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Aḳıtma dīdemiñ hicr [ü] ğamiñla eşk-i ḥūn-pāşım¹⁹⁸
2. Gözüm nūru buñar başına gel alma gözüm yaşın
3. Cemāl-i āfītābıñ nūra döndürsün buñar başın
4. Gözüm nūru buñar başına gel alma gözüm yaşın

---

2. 196a

¹⁹⁸ ḥūn-pāşım: ḥūn-pāşım

II

1. Nümāyāndır sirişk-i ḥasret ile ḥāl-i nā-çarı
2. Ne ḥācetdir ifāde giryekārān-ı dil-i zārı
3. Bilirsün mācerāyı eyleme hercāyilik¹⁹⁹ bārī
4. Gözüm nūru buñar başına gel alma gözüm yaşın

III

1. Du-çeşmim intizār-ı maḳdemiñle oldu ḥün-efşān
2. Bu demde eşkimizden mā-‘ adā nem var ki olsun ḳan
3. Aḳıp yollarda ḳaldı Nāfızā bu dīde-i giryān
4. Gözüm nūru buñar başına gel alma gözüm yaşın

3

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

I

1. Şaḳınma rūyuña çeşm-i temennā olmasın aḥvel
2. Seni bir görmege biñ cān ile müştāḳız ‘ömrüm gel
3. Ḳo rūy-ı enveriñ ḥaṭṭ-ı şu‘ ā‘ [1] eylesin muḥtel
4. Seni bir görmege biñ cān ile müştāḳız ‘ömrüm gel

II

1. Bir āletdir yürürsün va‘ de-i kemmūn ile her-dem
2. Bu yerde ne biter reng etmeden ehl-i dili bilsem
3. Kerem ḳıl eyle teşrifiñle erbāb-ı ğamı ḥurrem
4. Seni bir görmege biñ cān ile müştāḳız ‘ömrüm gel

III

1. Çekilsin bir kenāra duḡter-i rez خوان şimdi
2. Ḥarābāt ehl-i ayaḳdan yapılsın bir zamān şimdi
3. Mey-i cām-ı lebiñ seyrine خش yerler cihān şimdi
4. Seni bir görmege biñ cān ile müştāḳız ‘ömrüm gel

IV

1. Çü māh-ı nev hilāle döndü ḳaddim intizārıñla
2. Çekilmezmiş kemān ebrūlarıñ hicr [ü] ḡubārıñla

¹⁹⁹ hercāyilik: hercāyilik

3. 196b

3. Tamām et Nāfiziñ kāşānesin mihr-i ‘izāriñla
4. Seni bir görmege biñ cān ile müştākız ‘ömrüm gel

4

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Firāk-ı derd-i hicrāniñ seniñ zālīm meger yeymiş
2. Görüp dīvāne olmağdan seni hiç görmemek yeymiş
3. Cefālar eylemek ‘uşşāka kalbiñde pey-ā-peymiş
4. Görüp dīvāne olmağdan seni hiç görmemek yeymiş

II

1. Kerem yok çünkü sende çıkma seyre ey perī-peyker
2. Ruḥuñ mir’atını bu şekl ile gel gö[r]mesin gözler
3. Amān luḫ eyle ‘aqlın alma ḥalkıñ bārī ser-tā-ser
4. Görüp dīvāne olmağdan seni hiç görmemek yeymiş

III

1. Dili ey zülf-i Leylā kıldıñ āḥir ser-be-pā Mecnün
2. O āḥū gözleriñle netdiñ etdiñ göz göre meftün
3. Saña biñ cān ile olmuşken ‘aşık etmediñ memnün
4. Görüp dīvāne olmağdan seni hiç görmemek yeymiş

IV

1. A kāfir merḥametsiz zerre deñlü şefkat etmezsiñ
2. Bilirim yokdur imāniñ bizimle ülfet etmezsiñ
3. Dirīgā Nāfiz-i mecnūnuña bir rağbet etmezsiñ
4. Görüp dīvāne olmağdan seni hiç görmemek yeymiş

5

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün

I

---

4. 197a

5. 197a

1. Çok şükür gördük cemāl-i tābdārîñ sevdigim
2. Rüşen etdi qalbimi mihr-i 'izār[ıñ] sevdigim
3. Āfitāb-ı tal' atıñla²⁰⁰ gül-'izārîñ sevdigim
4. Niçe günlerdir çekerdik intiżārîñ sevdigim

II

1. Qıl ü qāl etdim hayāl-i vuşlatıñ çöz rüz ü şeb
2. Ol siyeh gisūlarıñdır yine bu derde sebep
3. Ārzū-yı dil miyān-gir olma dersin māha hep
4. Hātırımda fikr-i zūlf-i müşk-bārîñ sevdigim

III

1. Saña sultān-ı cihān dersem yaraşır dā'imā
2. Şāh-ı mülk-i nāzsıñ olmaz nazirîñ hāliyā
3. Bil ki lāyıqdır saña qul olmağa şāh ü gedā
4. Şol qadar vardır yanımda i'tibārîñ sevdigim

IV

1. Bir bahāne leyte eylersiñ lebiñ emsem desem
2. Gel a kâfir kâfir olmadım saña 'aşık isem
3. Zerrece geçmez qabūle her ne yapsam neylesem
4. Nāfize ancak cefā etmek mi kārîñ sevdigim

6

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

I

1. Ne gönlüm eylediñ vaşlıñla pür-şād
2. Behey kâfir eliñden dād ü feryād
3. Ne hod qıldıñ ham-ı zūfūñden āzād
4. Behey kâfir eliñden dād ü feryād

II

1. Niçe günlerdir ey h'urşid-i rahşān
2. Cemāliñ mihriñ etdiñ baña pinhān
3. Amān bilmez misiñ bir lahza bir ān
4. Behey kâfir eliñden dād ü feryād

²⁰⁰ tal' atıñla: tal' atıñlı
6. 197b

III

1. ‘ Aceb ey merhametsiz yok mu şefkat
2. Diliñde zerrece mihr-i maḥabbet
3. Cefā etmek mi sizde dā’im ‘ ādet
4. Behey kāfir eliñden dād ü feryād

IV

1. Görünüp ey perī-rū baña tenhā
2. Dönüp Mecnūn edip etdiñ temāşā
3. Ki soñra çekdik istiğnā [vü] ḥayfā
4. Behey kāfir eliñden dād ü feryād

7

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Kerem me’ mül ederken cevriñi artırdı gitdikce
2. Nic’ olur ḥālimiz ol merhametsiz böyle qalırca
3. O istiğnāya çekdi yalvarıp biz minnet etdikce
4. Nic’ olur ḥālimiz ol merhametsiz böyle qalırca

II

1. Niçe demler durur qan aqlarız ol ḥūnī raḥm etmez
2. Ne zālindir ki bir rāh-ı vefāya meyl edip gitmez
3. Varıp biñ ‘ arz-ı ḥāl etsem o şāha bir işim bitmez
4. Nic’ olur ḥālimiz ol merhametsiz böyle qalırca

III

1. Niğāh-ı iltifātıñ kesdi bizden göz göre zālīm
2. Gözüne girmedi bu qanlı yaşla çeşm-i meyyālim

3. Vişāle çāremiz yok bir Hūdāya kaldı aḥvālim
4. Nic'olur ḥālimiz ol merḥametsiz böyle qalırsa

IV

1. Neden bizden bu rütbe ictinābı ol sitemkāriñ
2. Gözedir ḥātırın sulṭānımız besbelli aḡyāriñ
3. Bilinmedi ḥulūşu bu ḥayrātıma dil-i zārīñ²⁰¹
4. Nic'olur ḥālimiz ol merḥametsiz böyle qalırsa

V

1. Taẓallüm añlamaz feryād gūş etmez amān bilmez
2. O kāfir ḡamzeler imāna gelmez müslümān olmaz
3. Maḥabbet nidügin fehm eylemez Nāfiz fiḡān bilmez
4. Nic'olur ḥālimiz ol merḥametsiz böyle qalırsa

8

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Unutdurduñ baña seyr-i ruḡuñla 'ālem-i devri
2. Seni gördükde dünyālar benim oldu gözüm nūru
3. Tecellī-i cemāliñ pūr-sürūr etdi bu mehcūru
4. Seni gördükde dünyālar benim oldu gözüm nūru

II

1. 'İzārīñ gözüme ḥasret çekerdīñ rū-be-rū cānā
2. Niçe günler durur dilde mekān tutmuşdu bu sevdā
3. Bi-ḥamdi'l-lāh dilimde ne hicr var şimdi ne sevdā
4. Seni gördükde dünyālar benim oldu gözüm nūru

III

1. Naẓar-müşṭāk iken ol āfitāb-ı evc-i devvāre
2. Odur ki izin vereñ toyunca seyr-i dīdāra²⁰² (?)
3. Mükāfāt eylediñ mihr-i ruḡuñla 'āşık-ı zāra
4. Seni gördükde dünyālar benim oldu gözüm nuru

²⁰¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

8. 198a

²⁰² Bu mısraın vezni bozuktur.

IV

1. Ne var böyle görün gāhī beni incitme sultānım
2. Bilirsiñ saña biñ cān ile ‘āşık çeşm-i giryānım
3. Ruḥuñ görmekle Nāfız gibi ben de şād ü ḥandānım
4. Seni gördükde dünyālar benim oldu gözüm nūru

9

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

I

1. Cünbüş eyle gülsitān-ı ‘ işvede
2. Şalın ey serv-i ḥırāmānım şalın
3. Kāmet-i bālāñ göster şūrede
4. Şalın ey serv-i ḥırāmānım şalın

II

1. Halkı lāl eyle bu dem güftār ile
2. ‘ Ālemi āşüfte kıl refār ile
3. Turma cevlān et yürü etvār ile
3. Şalın ey serv-i ḥırāmānım şalın

III

1. Kayd-ı zülfüne düşüp āzādeler
2. Dergehiñde yüz süre dil-dādeler
3. Pāy-māl olsun saña üftādeler
4. Şalın ey serv-i ḥırāmānım şalın

IV

1. Kaddiñ ile bād-ı nāz eyle ḥırām
2. Eyle naḥlistān[1] şerm ile tamām
3. Nāfız-i şūrīdeñi kıl şād-kām
4. Şalın ey serv-i ḥırāmānım şalın

10

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

1. Yūsuf-ı dil yine zindān-ı hicirde kaldı
2. Bir Züleyhā-yı zamān şabr [ü] kararım aldı
3. Beni ihvān-ı ğamı çāh-ı firāka şaldı
4. Bir Züleyhā-yı zamān şabr [ü] kararım aldı

II

1. Hicr-i cānāna taḥammül mü olur hiç bir ān
2. İntizār ile dil-i zārımıñ aḥvāli yaman
3. ' Aceb olmaz ne kadar eylesem āh [ü] efġān
4. Bir Züleyhā-yı zamān şabr [ü] kararım aldı

III

1. ' Aql [ü] fikrimi alıp eyledi Mecnūn beni
2. Zülf-i Leylāsı mı kıldı gönül āşüfte seni
3. Bö[yle] dīvāne mi eylerler ' aceb her seveni
4. Bir Züleyhā-yı zamān şabr [ü] kararım aldı

IV

1. Niçe āh etmeyeyim ḥasret ile leyl ü nehār
2. Niçe kan dökmeyeyim fūrkat [ile] zār-ı hezār
3. Niçe feryād ü fiġān etmeyeyim āḫir-i kār
4. Bir Züleyhā-yı zamān şabr [ü] kararım aldı

11

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

I

1. Nedir ' ömrüm dil-i hicrāna çāre
2. Dayanılmaz bu rütbe intizāra
3. Tabīb ol el-amān mecrūḫ-ı zāra
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāre

---

10. 198b

11. 199a

II

1. Niçe günler durur mihr-i 'izārı
2. Unutdurdu dil[e] leyl ü nehārı
3. Bu mu āyīn-i resm-i şivekārı
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra

III

1. Göreydim ayda bir kerre cemālīñ
2. Çeker miydim ğam-ı hicr-i hilālīñ
3. Ki günden güne devr oldu vişālīñ
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra

IV

1. Sen inşāf eyle ey şāhān-ı ğaddār
2. Niçe şabr eylesin bu Nāfiz-i zār
3. Çekilmez tiĝ-i hasret zaḥmı her-bār
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra

12

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Hilāl oldum hayāl-i ebruvān-ı fitnekārīñla
2. Gel ey zālīm gözüm yollarda ıaldı intizārīñla
3. Du-çeşmim yaşı hūn-bār oldu hicrān-ı 'izārīñla
4. Gel ey zālīm gözüm yollarda ıaldı intizārīñla

II

1. Baña teşrīf²⁰³ va' d eyler iken serv-i hırāmānīñ
2. Ne hācetdir 'aceb dūn şaldı şit-i şūḥ-i cevlanīñ
3. Beni nā-dīde şimdi bir gedā-çeşm etdi peymānīñ
4. Gel ey zālīm gözüm yollarda ıaldı intizārīñla

III

1. Cemāl-i āfitābīñ dīdeler ya-veş hayāl eyler
2. Güneş yüzlüm beni mihr-i ruḥuñ şekl-i hilāl eyler

---

12. 199a
²⁰³ teşrīf: teşrīfe

3. Mişāl-i eşk-i gül-gün rüy-ı alıñ reng-i al eyler
4. Gel ey zālīm gözüm yollarda qaldı intizārıñla

IV

1. Münevver eylediñ mi hānesin āyā raqībāñıñ
2. Neden bu kec-‘ aṭalıkla bu Nāfiz qula ihsāñıñ
3. Bu mu ‘ ahd-i amāñıñ bu mudur va‘ d-i firāvāñıñ
4. Gel ey zālīm gözüm yollarda qaldı intizārıñla

13

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Niçe demler durur qan aqlarız hiç yoq mu bir şefkat
2. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret
3. Ne dīñiñ var ne imāñıñ a kāfir sen de inşāf et
4. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret

II

1. Niğāñıñ aldı ‘ aqlım nazra²⁰⁴-i evvelde sulṭānım
2. Bizi ruḥsārıñ etdi ‘ āleme teşhīr efgānım
3. Beni āyine rūyuñ eyledi dīvāne ḥayrānım
4. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret

III

1. Quluñ esirgemezsiñ ey mürüvvetsiz şeh-i ‘ ālem
2. ‘ Aceb hiç yoq mu dīñiñ gibi sende merḥamet bilmem
3. Firāq-ı intizārıñ cānıma kār etmede her-dem
4. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret

IV

1. Dile luṭf-ı ḥimāyet eyleseñ bir kerre de bārī
2. Ne var ey mihr-i evc-i merḥamet yār-i vefādārī
3. Qarīn-i ‘ afvıñ et pür-cürm ise de ol günehkārı
4. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret

V

1. Saña Nāfiz quluñ geçdiler ise i‘ timād etme

---

13. 199b

²⁰⁴ nazra: nezāre

2. Şakın ʿömrüm şakın rāh-ı nifāk-ı düşmene gitme
3. Eger raḥm eylemezseñ el sözüyle bārī incitme
4. Behey bī-merḥamet āfet yeter çekdik yeter ḥasret

14

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

I

1. Perīşān eylediñ hicr-i ğam-ı zülfüñle aḥvālim
2. Dayanılmaz bu rütbe intizāra gel behey zālīm
3. يكلمن hiç cemāliñ gö[r]meyince çeşm-i meyyālim
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra gel behey zālīm

II

1. Ne kāfirsiiñ ki bilmezsiñ amānın ʿāşık-ı zārīñ
2. Ne işler işlediğiiñ görmüyorsuñ çeşm-i ḥūn-ḥārīñ
3. Huzūr-ı Hākka vardıkda ne söylerler ʿaceb yarın
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra gel behey zālīm

III

1. Degilsek de seniñ yanında ādem ey melek-sīmā
2. Bizi gözden göñülden böyle dūr etmek neden āyā
3. Perisiñ Nāfize eyle ʿazīmet bir kere tenhā
4. Dayanılmaz bu rütbe intizāra gel behey zālīm

15

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

I

1. Meded aç şems-i rüyuñ gibi rāzım
2. Gel ey āyīne-sīne ser-firāzım
3. Görünsün peyker-i çeşm-i niyāzım
4. Gel ey āyīne-sīne ser-firāzım

II

1. Çü mir 'ât et derünuñ kineden şâf
2. Cemâl-i mihrin olsun zîb-i evşâf
3. Niçe bir bu sitem sen eyle²⁰⁵ inşâf
4. Gel ey âyîne-sîne ser-firâz[ım]

III

1. Du-çeşm-i manzarın et rüşen ey mâh
2. Gele müjgâna yüz mihr-i sehergâh
3. Ruḡ-ı ḡurşîdiñe yolun görem âh (?)
4. Gel ey âyîne-sîne ser-firâzım

IV

1. Yeter bî-gâne vâdî âşinâya
2. Mükedder olma âh-ı mübtelâya
3. Ğubâr-âlüdesin Nâfîz gedâya
4. Gel ey âyîne-sîne ser-firâzım

16

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

I

1. Gözüm nûru şaḡınmazdın yüzün baḡdıḡca ben evvel
2. Nedir şimdi bu rütbe nâzlar bu tâze vâdiler
3. Düşer mi şânıma hercâyilikler²⁰⁶ der iken evvel
4. Nedir şimdi bu rütbe nâzlar bu tâze vâdiler

II

1. Görüp gül-çehre rüyuñ eylenirken ' aşık-ı şeydâ
2. Görünmezsiñ niçe aylar geçer ey mâh-ı bî-hem-tâ
3. Bize küsdün mü incindiñ mi cürmüm var m'ola âyâ
4. Nedir şimdi bu rütbe nâzlar bu tâze vâdiler

III

1. ' Aceb var mı diken mâ-beynimizde gül-' izârımla
2. Ara yerde geçen ḡâr-ı cefâ mı rüzgârımla

²⁰⁵ sen eyle: sen de eyle

16. 200b

²⁰⁶ hercâyilikler: hercâyilikler

3. Maḥabbet gitdi mi bi'l-cümle senden āh [ü] zārımla
4. Nedir şimdi bu rütbe nāzlar bu tāze vādiler

IV

1. Yüzüñ görsem desem yüz biñ bahāne zāhir eylersiñ
2. Döner 'uşşāka dersin seyr-i gül-ruḥsārı neylersiñ
3. Görünmezsıñ bize Nāfız hele neylerseñ eylersiñ
4. Nedir şimdi bu rütbe nāzlar bu tāze vādiler

17

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

1. Şem' -i mihr-i 'ālemi söndürdü vech-i aḥseniñ
2. Yağdı bir māh-ı şeb-ārā çarḥa rūy-ı rüşeniñ
3. Kim severdi mū-miyān şirīn-zebān gül-ruñ seniñ
4. La' liñ öpsem ruḥlarıñ қоқsam beliñ қоcsam seniñ

II

1. Tābiş-i rūy [u] cebīniñle olup rüz u şebim
2. Āsumān-ı behcetiñde mihr [ü] mehdır kevkebim
3. 'Andelībim naḥl-i ümmīdim benim gönçe-lebim
4. La' liñ öpsem ruḥlarıñ қоқsam beliñ қоcsam seniñ

III

1. Kām-yāb-i vuşlatıñ ağyār etmesin gāzab
2. 'Āşık-i nā-kāma tā-key bī-sebeb renc [ü] ta' ab
3. Bār[ī] bir kerre kemer-āsā ne var ey gönçe-leb
4. La' liñ öpsem ruḥlarıñ қоқsam beliñ қоcsam seniñ

IV

1. Pür-vefā gām-gülsitān-ı 'aşr içre her zamān
2. Ārzū-yı bŷy-ı vaşlıñ ile Nāfız-veş hemān
3. Nefḥa-i gül-berg-i rūyuñdan alıp ey naḥl-i cān
4. La' liñ öpsem ruḥlarıñ қоқsam beliñ қоcsam seniñ

18

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

I

1. Netice bulmadı mı cevri- ' aşıkāneleriñ
2. Dağı dükenmedi mi bī-maḥal bahāneleriñ
3. Olunca böyle m' olur va' d-i nāzūkāneleriñ
4. Dağı dükenmedi mi bī-maḥal bahāneleriñ

II

1. Firāk-i mihr-i ruḥuñla yanıp yakıldı benim
2. Bugün yarın diyü ḳaddim hilāle döndü benim
3. تۇتۇشۇرما يانماسىن دهنىم *tuṭuşdurma yanmasın dehenim*
4. Dağı dükenmedi mi bī-maḥal bahāneleriñ

III

1. ' Aceb buz üzre midir şimdi ' ahd [ü] peymānıñ
2. بىر نىدە مى *bu şovux sözle yanma biryānıñ*
3. Ḳanı mürüvvet [ü] inşāf [ü] dīn ü imānıñ
4. Dağı dükenmedi mi bī-maḥal bahāneleriñ

IV

1. İcābet eylemediñ da' vet-i dil-efgāra
2. Perī-veşim ṭayanılmaz bu rütbe eṭvāra
3. Bu intizār yetişmez mi Nāfız-i zāra
4. Dağı dükenmedi mi bī-maḥal bahāneleriñ

19

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

I

1. Taḥammül etmege yoḳdur mecālımız bir ān
2. Bu fūrḳate dayanılmaz amān a zālīm amān
3. Firāra şabr ü şikībim nic' eylesin mekān
4. Bu fūrḳate dayanılmaz amān a zālīm amān

---

18. 201a

19. 201b

II

1. ‘Adūya geldiği demde himāyet eylersiñ
2. Baña gelince bī-vefā zārāfet eylersiñ
3. Hemān ġarībiñi aldır nezāket eylersiñ
4. Bu fūrķate dayanılmaz amān a zālīm amān

III

1. Unutma²⁰⁷ ķavl [ü] ķarār-ı nigāh-ı fettāniñ
2. Çıķarma cān ü gōñülde bu ‘ahd [ü] peymāniñ
3. Sever ده دور hele olmaz ise iħsāniñ
4. Bu fūrķate dayanılmaz amān a zālīm amān

IV

1. Ğarībiñ olmuş iken Nāfız-i şafā-mu‘ tād
2. Yaķarsıñ anı da nār-ı ġama zehir bīdād
3. Saña beyān ede bārī bu āteşi-feryād
4. Bu fūrķate dayanılmaz amān a zālīm amān

20

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

I

1. ‘Azm-i ġülzār eyledi reftār-i mevc-engīz ile
2. Dediler nūru gōñüller şabr[ı] cānlar pāresi
3. ‘Ālemi ġarķ etdi cūşun şīve-i نبتين ile
4. Dediler nūru gōñüller şabr[ı] cānlar pāresi

II

1. Göz süzölmüş al al olmuş kızarmış mül gibi
2. Sīne ‘uryān kec küleh jülīde mū sünbül gibi
3. Çıķdı ġülşenden bu eṭvār ile naḡl-i ġül gibi
4. Dediler nūru gōñüller şabr[ı] cānlar pāresi

III

1. Sāġar elde neş`e dilde ħır[e]-mest olmuş gelir
2. Bir gözü maḡmūr ġüyā mey-perest olmuş gelir

²⁰⁷ Unutma: Unutduñ mu
20. 201b

3. El-ḥazer mestāneler ḥancer-be-dest olmuş gelir
4. Dediler nūru gönüller şabr[1] cānlar pāresi

IV

1. Mihr-i rūyu pençedār olmuş meh-i raḥşān ile
2. Her gören dil-dādesi ölmez niçe biñ cān ile
3. ‘Aşk bu bir dānedir Nāfız bu ḥüsn [ü] ān ile
4. Dediler nūru gönüller şabr[1] cānlar pāresi

21

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

I

1. Cān rūyuña yüz vech ile ‘āşıkdır efendim
2. Āh-ı leb-i nāliş buña nātıkdır efendim
3. ‘Uşşāk-ı dil-efgāra amān merḥamet eyle
4. Bī-hūde cefā eyleme yazıkdır efendim

II

1. Şāyed saña kim añladalar ‘āşıq-i zārı
2. Pür-ḥışm ede şāyed seni taḥrike حارى
3. Ehl-i ğaraza şorma amān bendeñi bārı
4. Söyletme raķibānı münāfıkdır efendim

III

1. Akrānıñı bu çarḥ-ı felek gördü mü āyā
2. Ey nūr-ı başar var mı felekde saña hem-pā
3. Ḥ'urşidi mişāl eyleyemem ḥüsnüñe ammā
4. ‘Aksiñ saña bakılsa muṭābıkdır efendim

IV

1. Çaldırma şaķın kendiñi ol ḥük-i belāya
2. Ṭurma ḥazer et karşı o mel'ün-ı cefāya
3. Düzdāne kumāş-ı lebiñi verme hedāya
4. Ağyārı koma yanıña sārıkdır efendim²⁰⁸

21. 202a

²⁰⁸ Bu bendin altında şu tek mısra vardır: “Sultān-ı cihān olmağa lāyıkdır efendim”

22

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

1. Tiğ-i fūrkat cānıma kār eyledi hancer gibi
2. Gel efendim sevdiğim serv-i ser-efrāzım benim
3. Tır-i h̄asret işledi nabz-ı dile nişter gibi
4. Gel efendim sevdiğim serv-i ser-efrāzım benim

II

1. Lāleler-veş dāgdār etdi beni nār-ı firāk
2. Bükdü kıaddim 'ar' ar-āsā tünd-bād-ı iştıyāk
3. 'Azm-i gülzār edelim tā-key bu hier [ü] iftirāk
4. Gel efendim sevdiğim serv-i ser-efrāzım benim

III

1. Şimdilik cām-ı niyāz ü nāza etme i' tibār
2. Cāme-h̄'āb āmāde mey h̄āzır şafā pür-intizār
3. Nār-ı cān ditrer yürek oynar gönülse bī-ķarār
4. Gel efendim sevdiğim serv-i ser-efrāzım benim

IV

1. Etdirirsın Nāfız-i zāra hezār-āsā feza'²⁰⁹
2. Dem-be-dem giryān edip a' dāy[ı] güldürme aña
3. Tāze gülsün alma āh ü inkisār-ı mübtelā
4. Gel efendim sevdiğim ser[v]-i ser-efrāzım²¹⁰ benim

23

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

1. Biñ cefā kıldıñ esir-i zülfüñe ey bī-amān
2. Yoķ mu imānıñ amān bilmez misiñ kāfir amān
3. Merķamet etmeziñ aşlā 'ālemi tıtdı figān
4. Yoķ mu imānıñ amān bilmez misiñ kāfir amān

22. 202a

²⁰⁹ feza' : fezā

²¹⁰ ser-efrāzım: ser-firāzım

23. 202b

II

1. Hasetiñle hâlimiz oldu rîsmân ey bî-vefâ
2. Rûz [u] şeb kan ağlarınız hicriñle bir raḥm et baña
3. Sen de inşâf eyle ben de etmeyim şekvâ saña
4. Yoğ mu imâniñ amân bilmez misiñ kâfir amân

III

1. Bilmezem cürmüm nedir ey pâdişâh-ı mülk-i nâz
2. Kuluñam ‘afv et günâhım diyü etdikce niyâz
3. Cevriñ artırdıñ dirîgâ olmadıñ hâtır-nevâz
4. Yoğ mu imâniñ amân bilmez misiñ kâfir amân

IV

1. Hâyli demdir fûrkatıñle eyleriz âh ü enîn
2. Saña te’şîr etmedi feryâd bu zâr-ı hâzîn
3. Niçe bir bu Nâfiz-i bî-çâre[ye] bu kibr [ü] kîn
4. Yoğ mu imâniñ amân bilmez misiñ kâfir amân

24

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

I

1. Amân kâr etdi cism-i şabra zaḥm-ı tîğ-i hicrânıñ
2. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imâniñ
3. Ne işler işledi ğamzeñ gibi gör çeşm-i fettâniñ
4. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imâniñ

II

1. Ne müşkil kâr imiş etmek taḥammül derd-i hicrâna
2. Bu hûnîn giryeden bir dem amân yoğ çeşm-i hayrâna
3. Eger inşâf ise bir çâre eyle ehl-i ‘irfâna
4. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imâniñ

III

1. Niçe bir bu sitemler niçe bir bu nâz [ü] istiğnâ
2. Cemâl-i mehveşinde yoğ mu şefkat merhamet âyâ
3. Yeter etdiñ cefâlar ehl-i İslâma yeter cânâ

4. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imānıñ

IV

1. Kerem me'mül ederken biz 'ızār-ı āfitābından
2. Der idik bir gün olur mihr-i mağla'-ı .....
3. Ruğ-ı ħ'urşidiñi cevri añladım hep ictinābından
4. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imānıñ

V

1. Eger inşāf ise ancağ olur bu cevri-nā-bercā
2. Ezıyyet²¹¹ eylemek saña mı kaldı 'āşıķa āyā
3. Ħimāyet olmadı bir kerre senden Nāfıze ħayfā
4. A kâfir merhametsiz zerre deñlü yoğ mu imānıñ

25

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

I

1. Çekilmez bu cefā 'uşşāķa her-bār
2. Amān ey merhametsiz yār-i ğaddār
3. Leb-i gonçeñ gibi ħaydın dil-āzār
4. Amān ey merhametsiz yār-i ğaddār

II

1. Nigāhımdan edersiñ ictinābı
2. Bu yüzden bize eylersiñ 'azābı
3. Hele ħiç eksik etmeziñ 'itābı
4. Amān ey merhametsiz yār-i ğaddār

III

1. Bize rađmen 'adūya luđf edersiñ
2. Nihānı 'ālem-i āba gidersiñ
3. Baña cevriñi neylersiñ edersiñ
4. Amān ey merhametsiz yār-i ğaddār

---

²¹¹ ezıyyet: ezıyyet
25. 203a

IV

1. Neden geldi bu rütbe ser-zenişler
2. Yanında bir günāh etdim ise ger
3. Edelim tevbeler Nāfız ser-ā-ser
4. Amān ey merḥametsiz yār-i ğaddār

26

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Kesildi gün-be-gün ḥ'urşid-i luṭfuñ pertevi benden
2. Yürü ey mihr-i hercāyī ferāğat eyledim senden
3. Nümāyān oldu bī-mihr olduġuñ yüz şems-i rüşenden
4. Yürü ey mihr-i hercāyī ferāğat eyledim senden

II

1. Bu mudur pāk-dāmenlik libās-ı rif' atıñde hep
2. Lekeler oldu peydā ol ḳumāş-ı ' işmetiñde hep
3. Bütün ' ālem şafā-yı ser-güzeşt-i vuşlatıñda hep
4. Yürü ey mihr-i hercāyī ferāğat eyledim senden

III

1. Felekde bilmedi[ñ] gitdiñ nedir semt-i vefā ḥayfā
2. Bu vādide mi ser-gerdānlık-ı Ḳays ile Leylā
3. اولندن āfitāb-i ṭal' atıñ dil düşmen-i dānā
4. Yürü ey mihr-i hercāyī ferāğat eyledim senden

IV

1. Hezāra meyl ile gül-çehreñ olmazmış ḳanā' atde
2. Yine zerreden artık mihr-i rüyuñ bende ḥayretde
3. Var iken Nāfızā yüz biñ hezārı zeyl-i ḥasretde
4. Yürü ey mihr-i hercāyī ferāğat eyledim senden

27

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

I

1. Nigāhıñ gibi kāfir pür-cefāsın
2. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın
3. Hezāra gül-ruḥuñ-veş āşināsın
4. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın

II

1. Revā mıdır bu 'ömrüm mübtelāya
2. Bu vādide görünmek āşināya
3. Ne müşkilmiş қаpılmaқ bī-vefāya
4. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın

III

1. Bize va' d eylediñ teşrīfīñ ammā
2. Peşimānlıklar olmuş soñra peydā
3. Olunca böyle olsun 'aşq [ü] sevdā
4. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın

IV

1. ' Aceb sizde bu mudur ' ahd [ü] peymān
2. Bu mu mülk-i ḥasende resm-i sultān
3. Ne rengler oynadıñ bize nümāyān
4. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın

V

1. ' Aceb kimlerle etdiñ zevk-i ' ālem
2. Kim oldu bezm-i ḥāşşü'l-ḥāşşa maḥrem
3. Ne cürm eyledi Nāfız saña bilmem
4. Ne hercāyī ne zālīm bī-vefāsın

28

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

I

1. Göster revişin naḥl-i güle serv-i bülendim
2. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim
3. Gül-nār ola reng-i çemen ey ḥūnī levendim
4. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim

II

1. Kat kat görünür zīr-i niḳābından o kākül
2. Gömgök kesilirse yeridir şerm ile sūnbül
3. Ādem niçe kılsın bu siyeh zülfe taḥammül
4. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim

III

1. Mā'ili olursa 'aceb olmaz gül-i alin
2. Feyz etmiş aña reng-i şarābide niḥāliñ
3. Dāğ oldu gül-i ala çü lāle gam-ı ḥāliñ
4. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim

IV

1. Gökşuya şalıp çin-i siyeh-zülfü tarāvet
2. Endāmını kıldı yine pür-müşk-i leṭāfet
3. Bir daḥı [bu] yüzden ne var et gel bize himmet
4. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim

V

1. Fülk-i nazar oldukça varıp garḳa-i eṭvār
2. Endāmını hep mevce-i nāz eyledi reftār
3. Nāfizde o nār çiçegi şūflu خونی var
4. Gel Gökşuya al şūflu siyeh-çerde efendim

29

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

1. Hasretiñle ' aşıkıñ hāli yaman
2. El-amān hercāyī zālīm el-amān
3. Fūrḳatiñle ' ālemi yaḳdı[ñ] hemān
4. El-amān hercāyī zālīm el-amān

II

1. Kimlere olduñ ' aceb bālin-ṭırāz
2. Kimlere açdıñ bu şeb kālā-yı nāz
3. Kime²¹² etdiñ cāme-ḥ'ābıñda niyāz
4. El-amān hercāyī zālīm el-amān

III

1. Saña kimdir añladık cevri öğrenen
2. Mācerāya vāḳıf olduḳ cümleten
3. Fitne-cūlar cevrine ḳapılmasın
4. El-amān hercāyī zālīm el-amān

IV

1. Verme gel āyīne-i ṭab' a ḡubār
2. Tāzesin alma ḥazer ḳıl inkisār
3. Ṭaşa kār eyler bilirsıñ āh [ü] zār
4. El-amān hercāyī zālīm el-amān

V

1. Nāfizi cevriñle mu' tād eyleme
2. Düşmeni ḥandān edip şād eyleme
3. Meclisiñde elleri yād eyleme
4. El-amān hercāyī zālīm el-amān

30

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

---

29. 204b

²¹² kime: kimlere

30. 205a

I

1. Niçe āh etmeyeyim serv-i bülendim gitdi
2. Niçe an dökmeeyim řāh-ı levendim gitdi
3. Ne urursuñ yürü feryād figān eyle yürü
4. Ađla ey dīde vü dil ađla efendiñ gitdi

II

1. Niçe eyler dil-i dīvāneyi Mecnūn-ı firā
2. şeb olur Leylāsı olmasa görünen nüh-a
3. Göñlümüz gözümüz ol mihr-i cihāna müşta
4. Ađla ey dīde vü dil ađla efendiñ gitdi

III

1. Bizi ferdāya şalıp ğayrılara yār oldu
2. Būsedden gülgül olup rüy [ü] ‘ izārı řoldu
3. Ğayretinden gözümüz an yaşı ile şoldu
4. Ađla ey dīde vü dil ađla efendiñ gitdi

IV

1. Ne ‘aceb eylese her-demde du-eşmim zārī
2. odu peygüle-i fūratde dil-i ğam-ārı
3. Künc-i hicrāna bıradı bizi Nāfīz-vārī
4. Ađla ey dīde vü dil ađla efendiñ gitdi

31

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

1. Zülf-i Leylāsın añıp peyrev-i Mecnūn oldum
2. Bir siyeh-erde perī-ehreye meftūn oldum
3. Dil-i dīvāne-meniřden yine memnūn oldum
4. Bir siyeh-erde perī-ehreye meftūn oldum

II

1. Yüzümüz arasına bamadı ol zülf-i siyāh
2. Dil-i pūr-cürmümüz[e] eyledi tercī-i nigāh
3. Bizde bu vech iledir ehr[e]-nümā rüy-ı günāh

4. Bir siyeh-çerde perî-çehreye meftûn oldum

III

1. Zülf-i şeb-gün benim şabr [ü] kararım aldı
2. Dil bu baht-ı siyeh bende cefâya şaldı (?)
3. Nâtır-veş او قده nev-reside gönüm kaldı
4. Bir siyeh-çerde perî-çehreye meftûn oldum

IV

1. Niçe âh etmeyeyim hicr ile ey Nâfız-i zâr
2. Bir siyeh-dil ile aḥvâlimiz oldu düşvâr
3. Şimdi taḥlişe gönül çâre ararken tekrâr
4. Bir siyeh-çerde perî-çehreye meftûn oldum

32

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

I

1. 'Älemi tutdu amân ü nâle vü âh ü enîn
2. Geldi Gökşu seyrine bir mâ'-i cārî nâzenîn
3. Gökşuyu gömgök tere batırdı ol çîn-i cebîn
4. Geldi Gökşu seyrine bir mâ'-i cārî nâzenîn

II

1. Nîl-gün cāmeyle gördük mihr ü meh ruḥsârını
2. Lâciverd etmişler ol gül şemseniñ ḥâl-kârını
3. Mâ'ili oldu bütün 'âlem görüp reftârını
4. Geldi Gökşu seyrine bir mâ'-i cārî nâzenîn

III

1. Ol kebūdî çeşmi oldukça tekellüm-baḥş-ı nâz
2. Āsumānî kevkebiyle eyledi çeşm-i niyâz
3. Gökşu şimden sonra etse ḥavf mıdır sūz [u] güdâz
4. Geldi Gökşu seyrine bir mâ'-i cārî nâzenîn

IV

1. Cünbüş ü cevlânı maḥdûr-ı beşer midir 'aceb

2. Eyledi zālīm temāşāgāhını halka ta‘ ab
3. Gūlgüle düşdü bütün insān ile eşyāya hep
4. Geldi Gökşu seyrine bir mā‘-i cārī nāzenīn

V

1. Başdığı yerler benefşezār ederdı ser-be-pā
2. Her giyāh-ı huşk olurdu feyz ile ‘ālem-nümā
3. Bağsa gök yāķūta bir Nāfız bulur neşv ü nemā
4. Geldi Gökşu seyrine bir mā‘-i cārī nāzenīn

33

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

I

1. Meh-cebīnim dil-nişīnim sīne-bendim Rüstemim
2. Nāzenīnim ĥurde-bīnim şeh-levendim Rüstemim
3. Dil-sitānım mihr-i raşşānım semīn ختم
4. Sevdigim sulţān-ı zī-şānım efendim Rüstemim

II

1. Niçe ādem şabr eder bu kāmēt [ü] eţvārīña
2. ‘Ar‘ ar etmezken taĥammül şu‘ le-i refţārīña
3. Ser-be-pā āşüfte ‘ālem tūţī-i güftārīña
4. Sevdigim sulţān-ı zī-şānım efendim Rüstemim

III

1. Kālmadı arama tāķat hīç dil-i bī-çārede
2. Nişlesin bir tırmadı²¹³ şabr ü sūkūn āvārede
3. Kām-baĥş ol cāme-ĥ‘āb āmādedir berbārede
4. Sevdigim sulţān-ı zī-şānım efendim Rüstemim

IV

1. Pīrehen-veş sīneye çeksem seni āgyārsız
2. Bir beyāz gül verdi derdim bāğbānım ĥārsız
3. ‘Ālem-i āgūşa ‘ālem der miyim dildārsız
4. Sevdigim sulţān-ı zī-şānım efendim Rüstemim

---

33. 206a

²¹³ tırmadı: tıymadı

34

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

I

1. Gel روزن ey āfet-i devrān dil-i cānım
2. Şerife şeref ver göreyim mihr-i cihānım
3. Burc-ı hameli cilveger et mäh-ı zamānım
4. Şerife şeref ver göreyim mihr-i cihānım

II

1. Et t̄ali' imi şems-i ruḥuñ gibi ziyāda
2. Koma beni zulmetkede-i hicr [ü] cefāda
3. Baḥt-ı siyehim göstere yüz rüy-ı şafāda
4. Şerife şeref ver göreyim mihr-i cihānım

III

1. Çıksın gözü aḡyār nıgehbānıñ olursa
2. Naḥs ile kırān eyleme cevlānıñ olursa
3. Düşmen ile gelme bize iḥsānıñ olursa
4. Şerife şeref ver göreyim mihr-i cihanım

IV

1. İkbālīñ ile Nāfizi şāh-ı cihāna²¹⁴
2. Dārātını ḳo dursun vaḳf-ı mekāna²¹⁵
3. Sa' d eyle gönül mülkü[nü] gel ḥāne-be-ḥāne
4. Şerife şeref ver göreyim mihr-i cihānım

35

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

I

1. Kalmadı cefā-yı ḡam-ı hicriñle amānım

---

34. 206a

²¹⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

²¹⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

35. 206b

2. Gel başıñ için merhamet-i mihr-i zamānım
3. Tıtdu felegi nāle vü feryād ü figānım
4. Gel başıñ için merhamet-i mihr-i zamānım

II

1. Bu hüsn-i cihān-tāb ile sen mihr-i zamānsın
2. Hem mihr-i zamān hem meh-i raḥşān-ı cihānsın
3. Bir pādişeh-i dil-ber-i şannāz-ı bütānsın
4. Gel başıñ için merhamet-i mihr-i zamānım

III

1. İnşāf ḳanı ḳanı mürüvvet ḳanı şefḳat
2. Ḳanı kerem [ü] luḫ [u] ‘ aḫā raḥm [ü] mürüvvet
3. Ḳanı ya ḫaḳıḳat ḳanı ya mihr-i maḫabbet
4. Gel başıñ için merhamet-i mihr-i zamānım

IV

1. Hicrān-ı vişāliñle gönül nāle-künāndır
2. Lākin yine esrār-ı lebiñ dilde nihāndır
3. Nāfız ğam-ı hicriñ çekiyor niçe zamāndır
4. Gel başıñ için merhamet-i mihr-i zamānım

36

mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

I

1. Niçe eflāke çıkmasın figānım
2. Yüzün döndürdü benden mihrیبānım
3. Nümāyān oldu yüz dāğ-ı nihānım
4. Yüzün döndürdü benden mihrیبānım

II

1. Gözüm nūrunu incitdi mi āhım
2. Nedir bilmem yanında hiç günāhım
3. Ruḫun būs etmedi ḫaḫḫ-ı nigāhım
4. Yüzün döndürdü benden mihrیبānım

III

1. Tecellî etmediñ geçdiñ yüz ile
2. Ne vardı bir nigāh etseñ göz ile
3. Kavilden döndü gitdi el sözüyle
4. Yüzün döndürdü benden mihrībānım

IV

1. Neẓāremden şaķındı rüy-ı tābın
2. Nigāh-ı ʿāşıkıñ çeksın ʿazābın
3. İştidik Nāfiz aşlın ictinābın
4. Yüzün döndürdü benden mihrībānım

37

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

I

1. Emdim lebiñi şehd [ü] şeker buldum efendim
2. Koķdum ruķu[ñu] gülden eşer buldum efendim
3. Gece-i vaşılıñda açıldı dür-i maķşūd
4. Öpdüm yine laʿliñi güher²¹⁶ buldum efendim

II

1. Maẓmün-ı zarāfetde olur mu saña beñzer
2. Yok şive-i eṭvārına karşı söyler²¹⁷
3. Bu hüsn baña _____ nigāhıñ niʿam eyler
4. Her vech ile ben sende güher buldum efendim²¹⁸

III

1. Yüz medḥ ederim gün başına mihr-i cemāliñ
2. Biñ yerine حف edemem yine hilāliñ
3. Ārām edeli dilde şafā-baḥş-ı vişāliñ
4. Fikrimle cemāliñde neler buldum efendim

---

37. 207a

²¹⁶ güher: gevher

²¹⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

²¹⁸ güher: gevher

IV

1. Nāfız ıulumu sevmek ile dersiñ uşanmam
2. .... a cānım iki gözüm ben inanmam
3. Maşşūn-ı vefā (?) düşmene bir laḫza²¹⁹ dayanmam
4. Sulṫānımı her sözde gerçek (?) buldum efendim²²⁰

38

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Niçün yüz döndürürsüñ cūşış-i mevc-i nigāhımdan
2. Var ise cürmümüz deryā kadar de geç günāhımdan
3. ' Aceb nitdik ki rü-gerdān olursuñ dūd-ı āhımdan
4. Var ise cürmümüz deryā kadar de geç günāhımdan

II

1. Revā mıdır bu ey sulṫān-ı mülk-i istiğnā²²¹
2. Sen inşāf et ıuluñ saña şikāyet eylemiş farzā
3. Meh-i²²² rüyuñ şaııdıñ var mı bir noışānımız āyā
4. Var ise cürmümüz deryā kadar de geç günāhımdan

III

1. Buña ıan ağlarım ' ibretle ben leyl ü nehārımda
2. Yanıñda yok ıayıkcılar kadar bir i' tibārım da
3. Eger sehv ile ' işyān eyledimse āh ü zārımda
4. Var ise cürmümüz deryā kadar de geç günāhımdan

IV

1. Żarar ne rüyuña bir kerre baısa Nāfız-i zārıñ
2. Dükenir miydi zālīm mevc-i hüsn-i baıır-i ruışārıñ
3. Dil-i gird-ābıñ üzre döndü bizden şems-i ruışārıñ
4. Var ise cürmümüz deryā kadar de geç günāhımdan

²¹⁹ laḫza: laḫza

²²⁰ Bu mısraın vezni bozuktur

38. 207b

²²¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

²²² meh-i: mehi

39

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Firāk-i intizārîñ cānıma kār etdi sulţānım
2. Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ' ömrüm gel
3. Bu hicrāna niçe ādem taḥammül eylesin cānım
4. Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ' ömrüm gel

II

1. Yazılmışdır ḫayāl-i naqş-ı rüyuñ çeşm-i cānımda
2. Şanırm her nigeh etdikce sulţānıma yanımda
3. Bu mışrā' dır hemān vird-i zebānımda lisānımda
4. Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ' ömrüm gel

III

1. Kadem-rencide kıl gel ḫāne-i ' uşşāk-ı nālāna
2. Gedāyı yoḫlasañ gelmez ḫalel hiç şān-ı şāhāna
3. Neden geldi bizi böyle bırakmak nār-ı hicrāna
4. Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ' ömrüm gel

IV

1. Kuluñ memnūn mesrūr eyle teşrifiñle hem-vāre
2. Cemāl-i mihriñe bir pāre kılsın bārī nezzāre
3. Karārım ḫalmadı bu intizāra eyle bir çāre
4. Seni görmege biñ cān ile müştākız gel ' ömrüm gel²²³

40

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

I

1. Āyā bu ruḫuñ mihr-i münevver mi efendim
2. Ḫāl-i siyehiñ ..... āḫer mi efendim
3. Būyā çiçeğiñ şemmi ' ıtr-ı fitne mi bilmem²²⁴
4. Yoḫsa bu ḫoḫan misk ile ' anber mi efendim

39. 207b

²²³ Seni görmege biñ cān ile: Seni biñ cān ile görmege

40. 208a

²²⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

3. Āğūşa çekip yatdı gönül kıadd-i nihālīñ
4. Şardım seni ben sīne-i ʿuryāna efendim

IV

1. Bu çarh-ı felek gibi şaķın dönme sözüñden
2. Nezzāremi dūr eyleme āyīne yüzüñden
3. Düşmen sözü'le Nāfizi çıkarma gözüñden
4. Dur başıñ için ʿahd ile peymāna efendim

42

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

I

1. Kıanı ol günler bizi luţfuñla ĥandān etdiğiñ
2. Kıanı ey ĥūnī bizimle ʿahd [ü] peymān etdiğiñ
3. Olduñ ellerle bu dem zevķ-i vişāl-i yār ile (?)
4. Kıanı ey ĥūnī bizimle ʿahd [ü] peymān etdiğiñ

II

1. Kec-ʿ aţalıkla beyān olmaz iken şānıñ seniñ
2. Kāviş-i ĥār ile pūr-ĥūn oldu dāmānıñ seniñ
3. Böyle mi meʾmül ederdik luţf [u] iĥsānıñ seniñ
4. Kıanı ey ĥūnī bizimle ʿahd [ü] peymān etdiğiñ

III

1. Der iken çıkılmaz hezārān-āşinā verd-i cinān
2. Bir çiçek gül kıopduñ ey hercāyī naĥl-i gülsitān
3. Saña mı kıaldı ʿaceb daldan dala kıonmaķ hemān
4. Kıanı ey ĥūnī bizimle ʿahd [ü] peymān etdiğiñ

IV

1. Unutuldu aramızda niçe fehm ile kıasem
2. Hep ferāmūş oldu gitdi ʿahd [ü] mişāk-i kerem
3. Fehm olundu ki degildir vaʿdine şābit-kādem
4. Kıanı ey ĥūnī bizimle ʿahd [ü] peymān etdiğiñ

V

1. Tā ezelden bu mudur sevmek sevilmeċ âdeti
2. Böyle mi Şîrîn Mihr Leylâ [vü] ċ Azrâ ülfeti
3. ċ Andelîbiñ var iken ħâr aldı bâċ-ı vuşlatı
4. Ķanı ey ħûnî bizimle ċ ahd [ü] peymân etdiĝiñ

VI

1. Şarşar-ı ĝam ĝonċe-i vaşlıñ perîşân eyledi
2. رنگسرا نادای bir başka gülistân eyledi
3. Ğayretimden eşkimi bu mâcerâ ħan eyledi
4. Ķanı ey ħûnî bizimle ċ ahd [ü] peymân etdiĝiñ

VII

1. Ğonċe-i bâċ-ı ħayâña nitdilerse etdiler
2. Reng-i al ile niċâb-ı ċ işmetin ċâk etdiler
3. Nâfîzi meĥcûr edip benden daĥı dÛr etdiler
4. Ķanı ey ħûnî bizimle ċ ahd ü peymân etdiĝiñ

43

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

I

1. Revâ mıdır bu ħasret ile âh [ü] zâr ede ċ âşık
2. Degildir şâh-ı zî-şânım seniñ bu şanıña lâyıċ
3. Sezâ mı mâh-ı rÛyuñ görmeden meĥcûr ola şadıċ
4. Degildir şâh-ı zî-şânım seniñ bu şanıña lâyıċ

II

1. Meger hep vaċ d-i bî-encâmmış vaċ d-i firāvāniñ
2. Şu üzre naċş imiş ĝÛyâ rÛsÛm-ı ċ ahd [ü] peymāniñ
3. Ķuluña bu mudur âyâ kemâl-i luţf [u] iĥsāniñ
4. Degildir şâh-ı zî-şânım seniñ bu şanıña lâyıċ

III

1. Düşürmezken saña böyle vażċ -ı bî-vefâyāni²²⁶
2. Cenābıñmış meger hercâyiler ıċlîmi sulţāni

43. 209a

²²⁶ Bu mısraın vezni bozuktur.

3. Olunca böyle olsun Nāfizā sultān-ı ħubānı
4. Degildir şāh-ı zī-şānım seniñ bu şānıña lāyık

44

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

1. Dirīgā tāb [ü] tākāt kōmadıñ raħm eyleyip bende
2. Behey hercāyī kāfir yoħ mu imān merħamet sende
3. Beni gördükce pür-neş'e olursuñ bezm-i şivende
4. Behey hercāyī kāfir yoħ mu imān merħamet sende

II

1. Edersin nāz ü ' işveyle perīşān ' aqlımıñ varın
2. Niçe cem' iyyet-i ħātır bulur zülf-i giriftārın
3. Terennüm-sāz olursuñ gūş edip ' aşıklarıñ zārın
4. Behey hercāyī kāfir yoħ mu imān merħamet sende

III

1. Ne zālimesin ki bir semt-i vefāda hīç bulunmazsıñ
2. Hele ' ömrüm hele cevır [ü] cefāda hīç bulunmazsıñ
3. Yazıklar saña bir kez kim ' aḫāda hīç bulunmazsıñ
4. Behey hercāyī kāfir yoħ mu imān merħamet sende

IV

1. Bize günden güne başka edālar eylediñ peydā
2. ' Aceb mihr-i ruħuñ mihr eylemekden döndü mü āyā
3. Kerem yoħ mu kuluñ Nāfiz kabāhat eylemiş farza
4. Behey hercāyī kāfir yoħ mu imān merħamet sende

45

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

---

44. 209b

45. 209b

1. Ey yüzü yüz kat gül-i şad-berg-i terden kırmızı
2. Kıpkızıl dīvāne kıldı seyr-i gül-rūyuñ bizi
3. Ol ḥarāmī gözleriñ ‘ālem elinde ‘ācizi
4. Āh zālīm dīni yok īmānı yok kāfir kıızı

II

1. Añlamaz gūş-ı girān-ı nāz āh [u] merḥamet
2. Ğamze kāfir dūst bilmez āh [u] vāh [u] merḥamet
3. Çeşm-i İslām-düşmeniñ kılmaz nigāh-ı merḥamet
4. Āh zālīm dīni yok īmānı yok kāfir kıızı

III

1. Çeşm-i kāfir-kīşine meyl edeniñ ḥāli yaman
2. Diñlemez biñ kerre dersek de a kāfir el-amān
3. Nāfizā eyle hemān bu mışra‘ı vird-i zebān
4. Āh zālīm dīni yok īmānı yok kāfir kıızı

46

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

1. Bizi söyletmedi bir sīnesi āyīne-naẓīr
2. Yine bir tūṭī-zebānıñ diline olduĝ esīr
3. Şerbet-i kand-i lebi eyledi derde²²⁷ tedbīr
4. Yine bir tūṭī-zebānıñ diline olduĝ esīr

II

1. Lükneti var deme fehmi [et] o şeker ازارك
2. Hiç ḥurūf ayrıla mı taṭlı dilinden yāriñ
3. Ne ḥalāvetle verir lezzetini güftāriñ
4. Yine bir tūṭī-zebānıñ diline olduĝ esīr

III

1. Beni iḥsānına kul eyledi ol şāh-ı vefā
2. Hep işāretle eder ğamzeleri luṭf [u] ‘aṭā
3. Ol güzel gözleri rāz-ı dili söyler gūyā
4. Yine bir tūṭī-zebānıñ diline olduĝ esīr

---

46. 210a

²²⁷ derde: derde de

IV

1. Āh biñ va‘ d[e]-i ferdā ile ‘aqlım aldı
2. Nār-ı ‘aşkıyla dili Nāfız āteşe şaldı
3. Kıpılıp sözüne ol gönçe-femiñ dil kıldı
4. Yine bir tūṭi-zebāniñ diline olduḡ esir

47

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

I

1. Bir siyeh-çerde periniñ kıpkızıl meftünuyuz
2. Şimdi bir Leylā-yı hüsnüñ ‘aşık-ı Mecnünuyuz
3. Bir şeb-i zülfün kemāl-i luṭfunuñ memnünuyuz
4. Şimdi bir Leylā-yı hüsnüñ ‘aşık-ı Mecnünuyuz

II

1. Kays-veş şahrā mekānım olsa lāyıkdır benim
2. Hālime aḫvāl-i Mecnūni muvāfiqdır benim
3. Bir gözü āhūya gönüm yine ‘aşıkdır benim
4. Şimdi bir Leylā-yı hüsnüñ ‘aşık-ı Mecnünuyuz

III

1. Vāmıḡ [ü] Ferhād [ü] Mecnün beñzemez sevdāmıza
2. Bārī ta‘rif olsa bu yüzden gönül Leylāmıza
3. Vechi var dīvāne derlerse dil-i şeydāmıza
4. Şimdi bir Leylā-yı hüsnüñ ‘aşık-ı Mecnünuyuz

IV

1. Başıımızda lāne-sāz oldu ġam-ı zülf-i siyāh
2. Çeşm-i āhūsu dil[i] ḡasret-zede kılmaḡda āh
3. Murġ-ı şabrı aldı bāz-ı ġamzeler ḡāh ne ḡāh
4. Şimdi bir Leylā-yı hüsnüñ ‘aşık-ı Mecnünuyuz

V

1. Kimse ta‘yib etmesin her āh-ı şu‘le-yābıma
2. Bir nazar kılsınlar ol ḡurşid-i ‘ālem-tābıma
3. Nāfızā daḡl etme māder-zāde ıztırābıma²²⁸

4. Şimdi bir Leylā-yı hüsñüñ ‘ aşık-ı Mecnūnuyuz

48

mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

I

1. Niçe tākāt gelir bu iftirāka
2. Dayanılmaz bu rütbe iştiyāka
3. Netice şabr olunmaz hiç firāka
4. Dayanılmaz bu rütbe iştiyāka

II

1. Seni görmege müştākız efendim
2. Firākıñla yitirdim kendi kendim
3. Sen inşāf eyle ey serv-i bülendim
4. Dayanılmaz bu rütbe iştiyāka

III

1. Nic’ olur hāsretiñle hāl-i ‘ aşık
2. Eger olmaz ise ‘ ahdinde şādık
3. Beni ey Leylā Mecnūn etme yazık
4. Dayanılmaz bu rütbe iştiyāka

IV

1. Saña lāyık degilsem dağı ey mäh
2. Tenezzül kıl kuluña gāh [ü] bī-gāh
3. Günāhım var ise gel eyle āgāh
4. Dayanılmaz bu rütbe iştiyāka

49

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

²²⁸ māder-zāde ıztırābıma: māder-zāde ‘ aşk ıztırābıma
48. 210b
49. 211a

1. ‘Andelibiñ terk-i bāğ-ı vaşlıñ etdi zār ile
2. Ey gül-i ‘ işve ƣal imdi ħār ile ağyār ile
3. Dil hezār-āsā firākıñ çekmede biñ nār ile
4. Ey gül-i ‘ işve ƣal imdi ħār ile ağyār ile

II

1. Ƙadr kıymet bilmediñ nā-dāna yār olduñ hemān
2. Bülbül açılıp yābāna ħārı ƣıldıñ hem-zebān
3. Zīb-i destār-ı raƣīb olmaƣla etdiñ kesb-i şān
4. Ey gül-i ‘ işve ƣal imdi ħār ile ağyār ile

III

1. Ĥātır-ı şeydāyı ħātırdan ferāmūş eylediñ
2. Zār-ı ħasret-dīde-i ħayretle ħāmūş eylediñ
3. Sen beni ferdāya şaldıñ ģayrı āğūş eylediñ
4. Ey gül-i ‘ işve ƣal imdi ħār ile ağyār ile

IV

1. Nāfize bir nāz-perveri bulunmaz şandı yār
2. ‘Andelib-āsā eder peydā yine bir gül-‘ izār
3. Ser-zeñişlerle mişāl-i ģonçe eyler iftiĥār
4. Ey gül-i ‘ işve ƣal imdi ħār ile ağyār ile

50

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Güleşen-i nezzārede şems [mi] bu āb [ü] tāb ile
2. Çifte güller çifte sünbüllerle çifte lāleler
3. Şişe-i iƣbāle ƣonmuş eşk-i dil sīr-āb ile
4. Çifte güller çifte sünbüllerle çifte lāleler

II

1. İki nev-reste nihāl-i gül bulup neşv ü nemā
2. Cılvegāh-ı gül-‘ izārı etdiler gül-gün-nümā
3. Oldular ārāyiş-i piş-i nigāh-ı mübtelā

4. Çifte güller çifte sümbüllerle çifte lāleler

III

1. Birisi mümtāz-ı ʿālem birisi ğonçe-nihāl
 2. Birisi serv-i hırāmān birisi bāġ-ı hayāl
 3. Birisi zülf-i²²⁹ perīṣān birisi ruḥsār-ı al
 4. Çifte güller çifte sümbüllerle çifte lāleler

IV

1. Birisi nūr-ı du-çeşmim birisi merdümleri
 2. Sünbül ü lāle degil gül-ġonçelerdir her biri
 3. Bir gönül kapdı hezārān nāz edip iki perī
 4. Çifte güller çifte sümbüllerle çifte lāleler

51

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

I

1. Nedir bu ʿaql alıcı ʿiṣvekārī
 2. Behey zālīm görünme ḥalkā bārī
 3. Velī etdiñ dil[i] Mecnūn-ı zārī
 4. Behey zālīm görünme ḥalkā bārī

II

1. Diliñde merḥametsiz yok mürüvvet
 2. Perisiñ etme ādemlerle ülfet
 3. Çıkıp dünyāyı Mecnūn kılma luṭf et
 4. Behey zālīm görünme ḥalkā bārī

III

1. Verirsiñ cāna lerziş ʿiṣvelerle
 2. Diliñ ʿaqlın alırsiñ bir nazarla
 3. Meleksin ülfet eylersiñ beşerle
 4. Behey zālīm görünme ḥalkā bārī

²²⁹ zülf-i: zülfü
 51. 211b

IV

1. Uçurduñ rāhatın hep ‘ aşıkānın
2. Akıtdıñ gözlerin eşk-i revānın
3. Kerem Nāfız eger olmazsa cānın
4. Behey zālīm görünme halka bārī

***

52

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Bi-ḥamdi’l-lāh du‘ā-güyān-ı ‘ ālem oldular şādān
2. Karīn oldu kabūle hep münācāt-ı dil-i giryān
3. Maşūn oldu kederden zāt-ı pākiñ ey kerīmü’ş-şān
4. Yeñiden eski ‘ ālem tazelendi tāze buldu cān
5. Libās-ı şıḥḥati zeyn-i vücūduñ eyledi Yezdān
6. Cihān şit ü şadā-yı şükr ile tıldu hemān ol ān

II

1. Sen ol Āşaf-şiyemsiñ kim nazīriñ görmemiş dünyā
2. Kapuñda niçe Eflātūn u Risto var niçe dānā
3. Bir ednā bendeñe teşbīh olunmaz Hüsrev ü Dārā
4. Bilir kadriñ anıñçün ol şehensāh-ı cihān-pirā
5. Hezārān-sāl ede Allāh te‘ālā devletin dā’im
6. Murādıñca seni de ḥidmetinde eylesin kâ’im

III

1. Hilāfım yoķ bi-Rabbi Ka‘be ey şıhr-ı şehensāhı
2. Mizāciñ inḥirāfında olunca halkıñ āgāhı
3. Cihānı tıtdu feryād-ı münācāt-ı sehergāhı
4. Huşūşā bu kuluñ eflāke çıķdı nāle vü āhı
5. Vücūduñ ‘āfiyetle dā’im etsin ḥazret-i Allāh
6. Olasın ‘illet ü ğamdan müberrā bī-keder her-gāh

IV

1. Mizāc-ı nāzeniniñde işābet eyledikde ğam
2. Hülüş-ı şıdķ ile cümle du‘āya başladı ‘ ālem
3. Dediler yā ḥakīm-i muḥlaķ ü yā kādīr ü erḥam
4. Saña kıldıķ emānet ol vezīr-i a‘zamı her-dem

5. Sa' ādet 'āfiyet²³⁰ ver dā'im ol zāt-ı keremkāra
6. Şafālar eyleyip rāhat ola dünyāda hem-vāre

V

1. Görüp re's-i şerifiñ ser-be-ser bir pāre ser-beste
2. Süzöldükce du-çeşm-i qahramāniñ böyle āheste
3. Bütün halk-ı cihān dāğ-ı ğam ile oldular haste
4. ' Aceb maḥbūb-ı ' ālemsin ki ' ālem saña dil-beste

[Bu müseddesin devamı bulunamamıştır.]

***

53

[Bu terkib-i bendin başı bulunamamıştır.]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

(...)

5. Olsa imān eşeri cüz'î diliñde nā-çār
Ehl-i İslāma teraḥḥumda olurduñ der-kār
6. İctinābiñ bu kadar ne ola benden güzelim
' Aşık-ı şadıkiñim ḥüsnüñe kāfir degilim

II

1. ' Arz-ı hāl etmege yok bende cesāret ašlā
Sen şeh-i ḥüsne niçe bir edelim yā şekvā
2. Ne kadar zulm [ü] ta' addi de ederseñ farzā
Yine ḥoşnūd²³¹ şorulsa dil-i āşüfte-nümā
3. Şu kadar var ki qarīn-i keremiñdir a' dā
Budur olursa eger bā' iş-i āh-ı şeydā
4. Yoḥsa ' uşşāka düşer mi ede feryād-fezā

²³⁰ sa' ādet 'āfiyet: sa' ādet ü 'āfiyet

53. 41a

²³¹ ḥoşnūd: ḥoşnüddur

Rāz-ı gül-gönçe-i la' liñ niçe etsin ifşā

5. Bülbüle olmuş iken ٲا' ne-zen-i استيزا
Dayanımız bu ferāmūşa  uluñ Őub  u mesā
6. B yle birden bire  ftāde i d Őmez atma 
Yerine pister   bāl n-i ' ad ya yatma 

III

1. Mer ametsiz ne idi ' ahd   Őadā at evvel
Yā nic' oldu bu  adar va' d-i ha i at evvel
2.  āre-sāzım ne idi bende e ' izzet evvel
Ne idi eyledi i  ' arz-ı ma abbet evvel
3. Niye verdi i  uluñ a  fteye ru Őat evvel
Ni  n etdi i dil-i d vāneye ra bet evvel
4. Ma Őadi i etmek idi  at' -ı ma abbet evvel
 ktizāsi ne idi bende e Őef at evvel
5. Eylemek ister iken Őāni a ha met evvel
Ey per r  yo  idi sende bu va Őet evvel
6. Bilmezem c rm [ ] g nāhım²³² nedir ey R stem-i nāz
Beni bu sırra g zel ba i i  i n  ıl hem-rāz

IV

1. G rmedik ha li zamāndır per r   al' atı ı
D vler aldı gibi dā' ire-i da' veti i
2. Eyledi i g l-i beyābāna sezā vu latı ı
 ılmadı i ādeme lāyık ola  nsiyyeti i
3. Eylese i  il n ile a lar mı idim  lfeti i
D Őmenān etdi bu derde tutu -ı ' iŐmeti i (?)
4. G lg l etdi i bozulan āhdan behceti i (?)
Eyledi ' ālemi i bilmez iken  lfeti i
5. Bir dem olmaz ki g n l  ekmeye y z ha reti i
Sedd-i rāh-ı nigh etdi i  ulu a va Őeti i
6. Ey Şeh-i bā -ı kerem lu f [u] m r vvet bu mudur

²³² g nāhım: g nāhıma

Ya hezār-ı dile gülzār-ı ʿ adālet bu mudur

V

1. Āfitāb-ı ruḥuḥna nāzır iken ehl-i niyāz
Rūyuḥu görmege eyler geçer ey mehveş-i nāz
2. Keremiñ gibi nihān olmağa kıldıñ āgāz
Ey efendim yine mihrine ʿ adū mu hem-rāz
3. Bu teveccüh nedir aġyāra olasıñ dem-sāz
Yoḥsa ʿ uşşāka bu yüzden mi göründüñ mümtāz
4. Ḥāzer eyle ḥāzer olma dil-i aġyāra nevāz
Nār-ı ġayretle olur şemʿ -i derūn sūz [ü] güdāz
5. Āb-ı luṭfuñ kerem et ey dūr-i baḥr-i iʿ cāz
Eyleme cev̄r ü cefā ..... ṭül [ü] dırāz
6. Gün yüzüñ gün başına gösterir iken rüşen
Görmedik zerrece bir mihr-i maḥabbet senden

VI

1. Ey meh-i evc-i vefā var ise bende noḳşān
Bendeler pādīşehe ġāhice eyler ʿ işyān
2. Mücrimi ʿ afv edegelmiş yine ḥāşşiyet-i şān²³³
Şeh-i ḥüsne yaraşır ʿ āleme bezl-i iḥsān
3. Günehim olmasa ger luṭfuḥna olmaz şāyān
Bā-ḥuşuş ehline ola keremiñden erzān
4. Dāʾimā zıkr-i cemīliñde olur ʿ ālemiyān
Bāʿ iş-i ḥayr-duʿ ā luṭf [u] keremdir her ān
5. Ḳula şāyeste tenāddır şeh-i ḥübāna hemān
Merḥamet kānı ʿ aṭā maʿ denisin çün şāhān
6. Şerbet-i vaşlıñ ile olmaz ise her çāre
Laʿ liñ elṭāfına kııl Nāfiz-i zārı hem-vāre²³⁴

²³³ yine ḥāşşiyet-i şān: yine her ḥāşşiyet-i şān

²³⁴ Bu mısradaki vezin bozuktur.

[GAZELLER]

1

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Meh bükülmüş çin-i ebrü-yı hilâl olmuş saña
Kevkeb-i fitne yanıp derhâl hâl olmuş saña
2. Biri sîne biri reng-i turrede naqş-ı cedîd
Rûz u şeb iki muşanna' dest-mâl olmuş saña
3. Lebleriñ femde miyân elde niyâza yok maḥal
Mest-i cām-ı nâzdan bilmem ne hâl olmuş saña
4. Mest ğamze sîne 'uryân kec küleh ḥancer be-kef
Bezm-i meyde bilmem ey zâlim ne hâl olmuş saña
5. Ğayrı bir ma' nâ mı fehm etdiñ 'aceb ey şâh-ı gül
'Arz-ı hâlim bâ' iş-i ruḥsâr-ı al olmuş saña
6. Ol perî mir'âtden gösterdi rûy-ı mehveşin
Tâli' iñ var Nâfizâ 'arz-ı cemâl olmuş saña

2

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Şeb-i zülfün kılınca mû-be-mû şâneyle 'anber-zâ
Boyunca miskî tel dîbâsı giydi ol ḳad-i²³⁵ Leylâ
2. Süzölmüş ğamzeler mestâne gelmiş ḥayretim görmüş
Hezâra söylemiş esrâr-ı cām-ı ğonçeyi güyâ
3. Çü lâle çâk çâk ü dâğ ü dâğım nâr-ı ğayretle
Nişân-ı büse gördüm ben ruḥuñda cā-be-cā cānâ
4. Görürseñ 'aşıkıñ rûy-ı niyâz-ı ma' nî-i ḥâlin
Saña mir'ât-i ḥüsn-i nâz olur ta' bîr-i istiğnâ

---

1. 136b

2. 136b

²³⁵ ḳad-i: ḳadi

5. Nihān etmiş yeşil atlasda²³⁶ Nāfiz şanma pistānın
Hezāra gönçesin qoynunda şaqlar gül-bün-i hādrā

3

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Verā-yı cām-ı revzenden gören ol mehveşi tenhā
Mücessem bir perī-taşvīr der āyīnede gūyā
2. Mücellā qoçıda seyr et o sebz-endāmı bī-pervā
Saña altun kafesde söyle[şi]r bir tūṭī-i gūyā
3. Giyerdi kāmēti mevc-i hevādan sünbülī hāre
Nesīm-i ' işveden bulduqca cünbüş zülf-i müşk-āsā
4. Ṭarīk-i būs-ı cām-ı la' le çekmezken emek (?) evvel
Nigāh-ı hāsurete yol bulmaz olduq şimdi vā-veylā
5. Yine dām-ı hām-ı zülfünde kebg-i dil esīr oldu
Per ü bāli şikeste murğa döndü şabr-ı bī-pervā
6. Kıyāmetler qopardı başına her serv-i āzādīñ
Hıram etdikce bād-ı nāz ile ol kāmēti bālā
7. Gelū-yı şāf bir rütbe mücellādır o meh-rūnuñ
Olur mevc-i nefes şüret-nümā çün sāgar-ı mīnā
8. Hezārān vech ile cilve-nümā her bir hayālinde
Niçe taşvīr olur ol hūsn-i rüz-efzūn-ı müsteşnā
9. Dil-i mesti düşürdü neş'e-i fikr-i lebiñ cāma
Gönülsüz gitdi sāķī meclisiñden Nāfiz-i şeydā

4

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nūr-bağşā pertev-i ruhsāresi güldür baña
Nağme-i güftār-ı çeşmi şavt-ı bülbüldür baña

²³⁶ atlasda: atlasda

3. 137a

4. 137a

2. Her şuver hâdiş diyü bâtil kılarıñ bahşimi
Devr-i çin-i zülfü işbât-ı teselsüldür baña
3. Fikr-i zülf-i müşk-sâ-yı ʿ anber-efşân-ı nigâr
Gülşen-i dilde açılmış saçlı sünbüldür baña
4. Pây-būs-ı kîmyâ-âşârıñ olmuşken işim
Böyle müflis kaldığım ancak tekâsüldür baña
5. Düst düşmen âşinâ bî-gâne Nâfîz ol şehe
Lâzım olan şimdilik şabr ü taḥammüldür baña

5

mefʿülü fâʿilâtü mefâʿilü fâʿilün

1. Ol²³⁷ şâh-ı kec-ʿ aṭâ-menişe ʿ âlem âşinâ
Bî-gâne düst düşmen-i nâ-maḥrem âşinâ
2. Keştî-i dil şinâver-i ʿ ayş olsa çok mudur
Sâhil-nişin-i ʿ aşk olurmuş yem-âşinâ
3. Eşkim ki etdi ol leb-i²³⁸ dil-tengi ḥandenâk
Elbette gönçedir bu olur şebnem-âşinâ
4. ʿ Ömr-i ʿ azîzi eyledi teslîm destine
Sührâb-ı sîne-çâk olıcaḳ Rüstem-âşinâ
5. Nâfîz teşekkür etse sezâdır neşâṭ-i dil
Renc-i ğumûm-ı düşmen ü ʿ ayş [ü] dem âşinâ

6

mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün

1. Olur her baḥr-i ter-i gülde bir gird-âb-ı ḥün peydâ
O ḥasretle eder her lâlede dâġ-ı derün peydâ
2. Ne mümkün söyleşilmek olsa şad Sâmir gibi sâḥir
Ki her bir cünbüş-i ğamzeñde olmuş biñ füsün peydâ

---

5. 137b

²³⁷ Ol: Ey

²³⁸ leb-i: lebi

6. 137b

3. Ciger pür zaḥm-ı ḥün-ālūde her-dem tiġ-i ḥasretle
‘ Aceb mi dīde giryān olsa eşk-i lāle-gün peydā
4. Ḥudā bir şeyde pinhān etmege ḳādir hezār-eflāk
Olursa çoḳ mu her bir zerre-den biñ çarḥ-ı dūn peydā
5. Dil-i dīvāne[yi] dārü’ş-şifā-[yi] zūlfüne bend et
Bahār eyyāmıdır Nāfiz olur elbet cünün peydā

7

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Āteş-efşān açılır gonçe-i gülzār baña
Dāġ-ber-dil görünür lāle-i kühsār baña
2. Kūçe-i yārda ruḥşat bulamam feryāda
Ne ‘aceb uydu ulaşdı seg-i aġyār baña
3. Lāl-i ḥasret-zede-i sürme-i çeşmiñ olalı
Ḥande eyler nigeḥ-i şüret-i dīvār baña
4. Genc-i ḥüsnünde raşad kılalı sāḥir nigeḥiñ
Mār āhū görünür zūlf siyekār baña
5. Nāfizā āteş-i hicr ile o lāle rüyuñ
Dāġ-ber-dil görünür lāle-i kühsār baña

8

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Rütbe-i silsiledir zūlf-i girih-gār baña
Sebeb-i devlet olur gerdiş-i zencir baña
2. O ḳadar ḥancer-i mest-i nigeḥi verdi hirās
Devr-i sāġar görünür ḥalḳa-i şemşir baña
3. Naḳş-ı çeşmi o ḳadar etmiş eşer ‘āleme kim
Kār-ı ġamzeñ oḳudu nergis-i taşvīr baña

---

7. 137b

8. 138a

4. Çarh vermek gül-i h̃urşide hüner mi revnağ
Çehre-i t̃ālī' imi eylese tenvīr baña
5. Geceden gündüzümü fark edemem ben Nāfiz
O kadar verdi şafā nāle-i şeb-gīr baña

9

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şem' -i ' aşkıım bād-ı dil fānūs-ı vaḥdetdir baña
Meş' al-i şevķim ki eşkim nūr-ı raḥmetdir baña
2. Halka-i zencīrī-i der-pāy-ı mevc-i intizār
Çīne-i gird-āb-ı çeşm-i baḥr-i ḥikmetdir baña
3. Ḥamdü li'llāh kıatre-i nā-çiz-i ' ālī-meşrebim
Feyz-i feyyāz-ı ezel feyz-i sa' ādetdir baña
4. Müşterī-baḥtım ki seyr-i evc-i idbār-ı Zūḥal
Maşrıķ-ı iķbāl ile h̃urşid-i rif' atdir baña
5. Zāde-i ṭab' ımla her gün eylerem ' arz-ı şeref
Maṭla' -ı şī' rim sipihr-i mihr-i ' izzetdir baña
6. Böyle eş' ar-ı ğalaṭ-pīrāye kec-ma' nā ile
Nāfizā tanzīr üstādı ḥamāķatdir baña
7. Levḥī-i ser-levḥa-i şā' ir ki eş' arı anıñ
Māye-i feyz-i derün hem levḥ-i ḥikmetdir baña

10 *

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey şefī' -i rüz-ı maḥşer ey ḥabīb-i kibriyā
Zāt-ı pākiñdir²⁴⁰ iki ' ālemde halka pīşvā

---

9. 138a

10. 138b, 228a

* Bu gazel, *Dīvān*'ın sonunda 1. Nat olarak tekrar kaydedilmiştir.

²⁴⁰ zāt-ı pākiñ: nūr-ı çeşmiñ (1. Nat)

2. Nefs[e] nefsi olduğu hengām-ı dehşetde o gün²⁴¹
Yâ Resûlu'llâh faķaķ sensin diyen vā-ümmetā
3. Hāzret-i Hāķ kıldı zātîñ²⁴² rahmeten li'l-‘ âlemîn
On sekiz biñ ‘ âleme maķz-ı sa‘ âdetsin şehā
4. Zāt-i pākiñdir seniñ bi-şübhe ey şāh-ı rusul
Rûz-ı maķşerde sipeh-sālār-ı cünd-i enbiyā
5. İki ‘ âlemde ħalāş olur kederden şübhesiz
Yâ Hābibu'llâh edenler zāt-ı pāke iķtidā
6. Şad-hezārān ħalk vaşf u na‘ t-ı mi‘ rāc etseler²⁴³
Yine olmaz zerresi ħ‘urşidiñ ey şems-i duħā
7. Rûz-ı rest-ā-ħîzde Nāfîz ķuluñ ķoma ħarîb
Yâ İlāhî eyleme ol maķz-ı rahmetden cüdā

11

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Yed-i teb tıtdu dāmān ü girîbānım benim cānā
N’ola ditrer tırsa ħavf ile cān ü tenim cānā
2. ....cevr eyleser de devrān
Yine mızrāb zen-veş oynasın zir demem cānā²⁴⁴
3. Lebim tebħāledār oldu yine ħummā-yı ħasretle
Sadā-yı nāleden ķaldı dehān-ı şivenim cānā
4. Şikāyet rûzgārîñ nā-ber-ā-ber vaż‘ -ı devrinden
Eder geh germ ü geh bārid mizāc-ı gülşenim cānā
5. Teb-i ħamdan n’ola Nāfîz gibi ħam çekmesek tırsaķ
Ĥakîm-i muķlak [ü] feyyāz-ı ‘ âlem me’menim cānā

²⁴¹ dehşetde o gün: dehşetkedede (1. Nat)

²⁴² Hāzret-i Hāķ kıldı zātîñ: Hāķ te‘ ālā seni kıldı (1. Nat)

²⁴³ Bu mısra 1. Nat’da şöyledir: “Vaşf-ı mi‘ rāc etseler ħalk-ı cihān yüz biñ sene”

11. 138b

²⁴⁴ Bu beytin üzeri çizilmiş ve yanına şu not düşülmüştür: “Kāfîyesinde sehv buyurulmuş kābil-i tashîh deħildir.”

12

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mihr-i bahtıñ māhıñı bir mihribān etdi saña
Hāle-veş t[ā]li' şeref-bağş-ı miyān etdi saña
2. Mū-be-mū ey murğ-i dil yok lāne-i hicrin yeri
Dām-ı çin-i zülfü zevk-i āşiyān etdi saña
3. Şanma şerminden dehānın setr eder destiyle yār
Hātēm-i la' lin bu la' b ile nihān etdi saña
4. Sāhir-i zülfün füsün-sāz oldu Mecnūn-ı dile
Fitnede Leylā gibi mekr-i zenān etdi saña
5. Müjde Nāfız kand-i güftār-ı mezāk-ı şevk ile
La' lin ol şirīn-sūhan bir hem-zebān etdi saña

13

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol hilāl-ebrūmuz āyā bir görünmez mi baña
Ğurre-i şevkim hüveydā bir görünmez mi baña
2. Mihrimiz revzen-güşāy-ı şubh-ı iqbālim iken
Pertev-endāz-ı temāşā bir görünmez mi baña
3. Rū-güşā oldu gelince meclise rez-duhteri
Ol ' arūs-ı bezm-i şahbā bir görünmez mi baña
4. Şişe-i mey-pişe-i mir'āt-ı da' vet olsa baq
Ol perī-ruhsār tenhā bir görünmez mi baña
5. Hāra günde biñ kere ' arz-ı ruḡ eyler Nāfızā
Yılda ol gül-berg-i ra' nā bir görünmez mi baña

---

12. 139a

13. 139a

14

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol ğazāl-i vahşet-ārā çeşm-i rām olmaz saña
Halka-i Mecnün-ı ahım şayda dām olmaz saña
2. Ma' den-i sīmīn-i sīne mālīkāne olsa da
Ol gümüş şahrāsı nağden iltizām olmaz saña
3. Elleri fikr-i ayağında döner gördüm çü mey
Mest-i nāzım gerdiş-i tekrār-ı cām olmaz saña
4. Hām-dest ağıyāra meyl eyler nihāl-i rüzgār
Çek eliñ ol sā' id-i sīmīn hām olmaz saña
5. Hār ile ārāyiş-i neşv ü nemāda Nāfizā
Zīb-i āğüş-ı recā ol gonçe-fām olmaz saña

15

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Berg-i ruhsār-ı ' araķnākiñ kızarmış cā-be-cā
' Aşr ile ey gül şıķıldıñ mı bu mu reng-i hayā
2. Pertev-ārā āfitāb-ı maşrıķ-ı ' ālem gibi
Sāde-rū revzen-güşā māhım görünmez mi baña
3. Olsa mir'āta muķābil sīne-i pür-şāf-ı yār
Şişe-i mey görünür āyīne-i ' ālem-nümā
4. Pertev-i şems-i ' ināyet olsa her bir zerreye
Rüz u şeb āşār-ı mihr olurdu andan rü-nümā
5. Ğamzesi Nāfiz süzöldü bāde-i nāzişle gör
Eyledi mest-i tegāfül çeşmini cām-ı vefā

---

14. 139b

15. 139b

16

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Bendînesi çözülmüş ilik söylerim saña
Bir pîrehenle kaçma ilik söylerim saña
2. Tîr-i müje²⁴⁵ nağamla deler bağrımı bu dem
Sîne kemân mı havf ki delik söylerim saña
3. 'Uşşâk-ı bî-nevāya çıkar perde-i vişâl
Pes tutma kâdr-sâzıñı dik söylerim saña
4. Elması bend-i gerden ile sîb-i ğabğabı
Olmaz naz[î]ri bâğ-ı ferîk söylerim saña
5. H'urşîd-i evc-i nâz güzellikde yok eşi
Yek-dânedir sözü biricik söylerim saña
6. Nakşın çıkardı mühr-i femiñ buse Nâfîzâ
Ammâ ki resm-i la' li emik (?) söylerim saña

17

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Bağ mäh-ı tal' atına melek söylerim saña
Hür-i²⁴⁶ cinân bedr-i felek söylerim saña
2. Ey neş'e-i lebiyle çeken kulkul-i mey[i]
Derd-i ser-i humârını çek söylerim saña
3. Şanma fesâne kışşamı güş eyle şâh-veş
Ben ser-i güşuna niçe dek söylerim saña
4. Bî-reng ü bÿy gönçe-i taşvîr-i mekr ü âl
Dâğ-ı fetîl-i lâle çiçek söylerim saña
5. Durma yüzüñ ğubâr ile ey gönçe-i hezâr
Esrâr-ı hayretim gülerek söylerim saña

---

16. 139b

²⁴⁵ müje: müjeyle

17. 140a

²⁴⁶ hür-i: hürî

6. Cām-ı füsün[u] kılkuş-i meyle pür eyleyip
Sākī rumūzu vuşlata dek söylerim saña
7. İbrāmı ço lisān-ı niyāzımı fāş için
Bir kerre cām-ı nāzişi çek söylerim saña
8. Ey nerm-sīne saht-keām olma Nāfize
Şāyed ki āh-ı serd ile pek söylerim saña

18

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Pāy-bend olalı ol zülf-i girih-gİR baña
Leylī [vü] Kaysı oğur beste-i zencİR baña
2. Ben o Mecnūn-ı gāzāl-ülfetim ey Leylī-nigāh
ŞİR [ü] şİRİN verir her nigeH-i şİR baña
3. Ol siyeh-çerde hayāliyle edersen gül-geşt
Görünür şaĥn-ı çemen gülşen-i KeşmİR baña
4. Reg-i ağıyāra eder nişter-i çeşmiyle ' ilāc
O řabīb-i dil ü cān eylese tedbİR baña
5. Verdi esmā-yı güllü vaqt-i seĥer nāle vü zār
Gülşenī şeyĥi edip bülbülü teşĥİR baña
6. Müşterī Şems Kamer ellere ĥāk-i pāyı
Nāfizā kuĥl-i deri māye-i iksİR baña

19

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Fikr-i ruĥsārıñla dil bir şaĥn-ı gülşendir baña
Gül cemāliñ añmasam gülşen de küllendir baña
2. Fitne-engİZ-i nigāh-ı gāmze ĥavfindan yine
Güşe-i çeşm āfetin gör ' ayn-ı me'mendir baña

---

18. 140a

19. 140b

3. Kārbān-ı şabr dil ğāretger müjgānıdır²⁴⁷
Ġamze-i düzdidesi²⁴⁸ bir ħūnī reh-zendir baña
4. Cām-ı la' liñ sāğarı mezheb diyü vermez döner
Bu felek-meşreb ṭabī' at ḳalbe sendendir baña
5. Āsumān-ı dilde olduğca o meh-rū cilveger
Her şeb-i tārik Nāfiz rūz-ı rūşendir baña

20

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Yaraşmış al ruḥsār üzre zülf-i müşk-sā ṭop ṭop
Dökülmüş āteş-i pür-sūza ' anber güyiyā ṭop ṭop
2. Geline ol ' arūs-ı ' işve-zen biñ mekr-i nāzişle
Ederler rūyuna āvīze-i zerrīn-nümā ṭop ṭop
3. Degil elde hevāyile ḥaṭ-ı zülf-i nigār ey dil
Benefşe verdi deste şan yed-i bād-ı şabā ṭop ṭop
4. Ḥırāmān oldu semt-i gülşene ḥübān-ı ḥüsn-ārā
Ederler gönçe-i gül-bün-şıfat seyr-i şafā ṭop ṭop
5. O servim ḳar saçağı şekli destārın bozar şanma
Düşer bir bir riyāz-ı ḥüsnüne berf-i semā ṭop ṭop
6. Ḳabül etdikce feryād-ı hezārı gūş-ı gül Nāfiz
Çıkar şavt-ı tüfeng-i nāle-baḥşı pür-hevā ṭop ṭop

21

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cām-ı la' liñ şun pey-ā-pey ḥāṭır-ı mestāne yap
Bir ḳadeḥle sāḳiyā gel biñ yıḳık vīrāne yap
2. Eylesin vaşlıñ ḥarābāt ehlini ma' mūr-ı şevḳ
Gel kenār-ı sine-i ' uşşāḳa ' işret-ḥāne yap

²⁴⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

²⁴⁸ düzdidesi: düzdidesi

20. 142a

21. 142a

3. Olmasın ol ʿ işve-zen muhtâc-ı dest-i mâşıta
Zülfün ey miqrâş kes gîsûların ey şâne yap
4. Būs ederken lü ʾlü ʾ-i dendânın ol gönçe-femiñ
Çıkmasın ses laʿ lin öp gizlice bir dür-dâne yap
5. Bâğ-ı vaşlı gülsitân et naqş-ı büseyle tamâm
Sîm ü zerrîn ile Nâfiz sine-i cânâne yap

22

fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilün

1. Bu hevâlarla açılmaz neyleyim ol gönçe-leb
Çäk çäk oldu dimâğ-ı bülbül-i bâğ-ı tarab
2. Şanma hatt-ı müşk-sâ kıldı ruḥ-ı yâri siyâh
Dūd-ı âh-ı ʿ âşık-ı miskîn bu yüzden çıkdı hep
3. Vaşf-ı müşk-efşân-ı zülf etdimse kıldım mı haṭâ
Ey gözü âhû nedir bu çîn-i ebrüya sebeb
4. Şubḥ-ı rüyün Leylî-i zülfün²⁴⁹ yine kılmış ḥayâl
Çeşm-i Mecnûnun budur âmed şodu her rûz [u] şeb
5. ʿ Âlem-i âb etdigin kâkülleri ifşâ eder
Nâfizâ hercâyî-meşrebde bu mu cây-ı edeb

23

mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün

1. Dil-i ğamnâkîma ver maḥz-ı luṭfuñla şafâ yâ Rab
Göñül mir ʾâtına gösterme ekdâr-ı cefâ yâ Rab
2. Kemâl-iʿ acz-i maḥlûk ile bî-dermân olan derde
ʿ Aṭâ vü luṭf ile senden olur ancaḥ devâ yâ Rab
3. Eger ism-i ğafûruñ olmasaydı ḥâl müşkildi
Zuhûr etmekte ḳıldan nev-be-nev cürm [ü]²⁵⁰ haṭâ yâ Rab

---

22. 142a

²⁴⁹ zülfün: zülfe

23. 142b

4. İki ‘ālemde rüy-ı rāḥatı görmek ne mümkindi
Eger imdādıma ermezse luṭfuñla‘ aṭā yā Rab
5. Benim yoḡ istinādım ġayrıya ey Ḥāliḡ-i ekvān
Kerem ümmīd eder Nāfız ḡuluñ senden ‘ aṭā yā Rab

24

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Mazlūma cevr ü ġadr ile her kim verir ‘ azāb
Anı da müntaḡım olan Allāh eder ḡarāb
2. Bād-ı ‘ itābla dili vīrān edenleri
Yā Rabb rūzgār ile ḡıl ḡānümān-ḡarāb
3. Bilmez ki cīfeden anı ḡalk etdiġin Ḥudā
Her-demde çeşm-i kibr ile ḡalka verir cevāb
4. Yā Rabb böyle zālīme ver kim cezāsını
Maḡlūḡ olup da ḡaddini bilmez o bī-ḡicāb
5. Allāh-ı zü‘l-celāle ḡavāle edip anı
Şükr eyle luṭf-ı Ḥaḡḡa ḡaḡın etme irtikāb

25

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Luṭf ile bir dem dehānın açmadı ol ġonçe-leb
Çāk çāk oldu dimāġ-ı bülbul-i bāġ-ı ṭarab²⁵¹
2. Şanma ḡaṭṭ-ı müşk-sā kıldı ruḡ-ı yāri siyāh
Dūd-ı āh-ı ‘ aşıḡ-ı miskīn bu yüzden çıḡdı hep²⁵²
3. Vaşf-ı müşk-i çīn-i zülfüñ ile kıldıḡ mı ḡatā
Ey gözü āhū nedir bu çīn-i ebrūya sebeb²⁵³

²⁵⁰ cürm [ü]: cürmü

24. 142b

25. 143a

²⁵¹ Bu mısra, 22. gazelin ilk beytinin ikinci mısraı ile aynıdır.

²⁵² Bu beyt, 22. gazelin ikinci beytiyle aynıdır.

²⁵³ Bu mısra, 22. gazelin üçüncü beytinin ikinci mısraı ile aynıdır.

4. Her-dem eşkin ‘ andelîb-i hasretiñ kan eyleme
Bir güler yüz göster ey gül-gönçe-leb ne bu ğazab
5. Faħr edermiş ‘ âlem-i bezmi ‘ adûlarla bize
Nâfîza hercâyî-meşrebde budur farṭ-ı edeb

26

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. O mihr-i maşrıķ-ı tal‘ at yine çehre-güşâdır hep
Bugün al-i şafaķ hem-ṭâli‘ -i mihr-i vefâdır hep
2. Görüp sâķî şaķın hemşire olma duĥter-i rezle
Bu ‘ aşrıñ dil-beri bî-gâne-meşreb âşinâdır hep
3. Maħalsiz ĥâle dâĝ-ı nâ-be-câ derler demezler kim
Siyeh-bîn-i cihânı sürme-i çeşm-i ĥaṭâdır hep
4. Dem-â-dem kaçre-i eşkim eder pâ-mâl taĥķiri
Bu baħriñ dürr-i ĝalṭânın bilirken bî-bahâdır hep
5. Dikildi tavķ-ı kumrî Gülşeni şeyhi hevâsıyla
Ĥam-ı²⁵⁴ ĝisû gibi Keşmîr şalı bir ridâdır hep
6. Ola mı pençe-gîr-i dest-i yâri Nâfîz[â] bî-zür
Zamâne dil-beri cevriyle Rüstem-veş bahâdır hep

27

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Yanında oldu bî-gâne kadîmî âşinâlar hep
Degil sizden yine var ise bizdendir ĥaṭâlar hep
2. Nihân etme kimiñçündür bu eşk-i dem-be-dem bildik
Gözüm nûru ne şaķlarsıñ duyuldu mâcerâlar hep
3. Ĥilâf-ı ‘ ahd [ü] peymâna yemîn etmiş budur ‘ ahdi
Olursa böyle olsun âferîn ‘ ahd-i vefâlar hep

---

26. 143a

²⁵⁴ ĥam-ı: ĥamı

27. 143a

4. Göründü āyine rūyunda at' -ı rü 'yet-i hatır
Meger eşm-i ferāa ola ayrı rü-nümālar hep
5. Bize el vermedi ekdirmedi şeb-gır-i hicrānı
Dedi bezmimde lāzım dest-i redd-i merabālar hep
6. Demezmiş bir kere eski arībim amdadır Nāfiz
Ederken nev-be-nev ellerle biñ zev [ü] řafālar hep

28

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Olmadı seyr-i ruuñ mafı felekde bir naşıb
Āfitābım şimdi sāyem bile yanımca raīb
2. Yād-ı mihr-i cān ile feyz-i bahār-ı²⁵⁵ şevden
Ni' met-i ulden teşekkürdür řadā-yı ' andelīb
3. Yodur ey ül dālardan ayrı bir hem-nālesi
Bülbül-i dil bā-ı kuyuñda fiān eyler arīb
4. Yāre dermiş zam-ı sīne merhemi şarma seni
atır-ı mecrūu řer etdi dil-i řeydā ' acīb
5. āk-i sīneñ nāfe dek gördükce tāb-ı ' işveden
Ey cefā-cū almadı Nāfizde hi řabr ü řikīb

29

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Eyā var mı felekde sen gibi bir māh-ı şehr-āřüb
Seniñ devriñde oldu mihr-i ' ālem gerdiş-i mabüb
2. Ne söylerdi göreydiñ bülbül-i dil bezm-i ulřende
Eger ayār-ı hār olmasa ol ül-ehreye mensüb
3. Riyādan bī-riyā ilāř ise de ıkma alvetden
Ridā boynuñda tesbī elde zāhid bu mudur üslüb

---

28. 143b

²⁵⁵ bahār-ı: bahārı

29. 143b

4. O āhū-çeşm için püyende-i rāh-ı talebdir līk
Raķīb-i seg uyuzluk ile āķir olmasa maġlūb
5. Tehī kāġıd degildir Nāfızā menşūr-ı   alemdir
Vesātetle maķabbet   aķd eder m hr  ile mekt b

30

mef  ul  f  il t  mef  il  f  il n

1.  b-ı feraķla tesliye-baķş olmasa şar b
Bezmi yaķardı n r-ı ġama   aķķ-ı şu  le-t b
2. Eng şt-i eli şanma siler eķk-i çeşmini
 b  zre y zde ķaldı beş on d ne-i   un b
3. D şd kce   aks-i t biş-i ruķs rı    leme
Gird- b-ı  teş olmadadır h ķ   b d    b
4. Germiyyet [ ] le afet [ ] h sn nden ol mehi n
   lem-n m  bir  yinedir ş ret-i niķ b
5. Evc-i felekde mihr-i ruķu la şeref bulup
Yanar çer ġ oldu buġ n şem  -i m h-t b
6. Y  Rab  ıķarma d   ire-i zevķden bizi
Gelmeye merkez-i dile perg r-ı inķıl b
7. Takr r-i ser-g zeştimiz efs n şanır g ren
N fız bu şeb fes nem o y re getirdi h   b

31

mef  ul  f  il t  mef  il  f  il n

1.  y  ķılır mu z lf n o meh  fit ba hep
Şems-i felek d şer mi seķ b-ı hiķ ba hep
2. Z ll-ı buķ r-ı mihr-i sipihre d ner hem n
  Arz etse n [r]-ı r yunu n r-ı niķ ba hep

---

30. 144a

31. 144a

3. Harf-i niyāza şerh-i kitāb-ı cedelde bak
Metn-i kelām-ı nāz ..... redd-i cevāba hep
4. Evc-i gurūr-ı mihr-i cemāli medārıdır hep
Bir gün olur düşer o da nār-ı hiçāba hep
5. Hādeyle geldi yatdı recāya o yārimiz
Giryān gelince cilvegeh-i cāme-ḥāba hep
6. Nāfiz düşünce verd-i ʿaraḫ-çini şerm ile
Ḥoy-kerdelik göründü cebīn-i gül-āba hep

32

mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

1. Rengīn eder o gül-ruḫu tāb-ı şarāb-ı nāb
Al etdi bülbüleyle hiçāb-ı şarāb-ı nāb
2. Reng-i ʿaraḫla ol gül-i ḥoy-kerde söyledi
Ālāyla şıḫdı²⁵⁶ verdi gül-āb-ı şarāb-ı nāb
3. Yıḫdı o yāri neşʿe-i bīdār şubḫa dek
Süzdürdü vaḫşī çeşmini ḥāb-ı şarāb-ı nāb
4. Zīr-i zılāl-ı turrede ḫaldı mı gün gibi
Müşkīn sehāb[ı] ḫıldı niḫāb-ı şarāb-ı nāb
5. Nāfiz leyāl-i²⁵⁷ bezm-i ḫumār ile söyleşir
Devr-i ḫadeḫle etdi ḫisāb-ı şarāb-ı nāb

33

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Geh ruḫ u geh laʿli²⁵⁸ geh sīmīn-ber ü gerdānın öp
Tut o sīm-endāmı ḫoc başdan başa her yanın öp

---

32. 144b

²⁵⁶ Ālāyla şıḫdı: Ālāyla etdi şıḫdı

²⁵⁷ Nāfiz leyāl-i: Nāfizi leyl-i

33. 144b

²⁵⁸ laʿli: laʿlin

2. Gül ruḥun ŧem et gehī ol pür-ḥam-ı müŧkīne baḳ
Sünbül-i Ćinī olan ol zülf-i müŧk-efŧānın öp
3. Böyle aḡız miski düŧmez her dehān-ı ʿāŧıḳa
Em mezāḳıñca leb-i ŧirīn-ŧeker-efŧānın öp
4. ʿUḳde-i ümmīdi et dest-i niyāz-ı²⁵⁹ vefḳ-i nāz
ŧarf edip naḳd-i recāyı ŧarılıp dāmānın öp
5. Mīve-ĉin-i vuŧlat olsun Nāfizā bāḡ-ı recā
Baŧlayıp zülf-i ruḥundan sīb-i ḡabḡabdānın öp

34

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Beste-i zencīr-i zülf etdiñ dil-i āfāḳı hep
Baḡlanır Mecnūn gibi Leylāsına müŧtāḳı hep
2. Neŧʿe-i mihr-i sipihr [ü] maŧrıḳ-ı cām-ı ŧafā
Pertev-ārā ḳıldı ḡüsñü kāse-i āfāḳı hep
3. Keŧf-i mihr-i māha döndürdü bugün seyr et tamām
Nūr-baḡŧā ŧeb-ĉerāḡ-ı ŧiŧe-i berrāḳı hep
4. Reng-i fikr-i ḥaḫtı ḳılmış ḡāme-i ŧiʿ ri siyāḥ
Eyledi naḳŧ-ı süveydā ʿālem-i evrāḳı hep
5. Duḡter-i²⁶⁰ rez-veŧ gelince bülbüle ḡülŧende ḡül
Nāfizi verdi ele dutdu ayaḡı sākī hep

35

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Sīne-i ŧāfi öpülmüş lālezār olmuş bu ŧeb
Bezm-i bed-meŧrebde zālīm neŧʿedār olmuş bu ŧeb
2. Söyledir minā kimiñ āyīne-i iḳbālisin
Ey perī rāz-ı nihāniñ āŧiḳār olmuş bu ŧeb

²⁵⁹ niyāz-ı: niyāzı

34. 145a

²⁶⁰ duḡter-i: defter-i

35. 145a

3. Halka-i devr-i kadeh şakî yolunda dām olup
Rāh-ı vaşla bu tarîk ile medār olmuş bu şeb
4. Cām-ı la‘ lim görmesin bir āşinā derken dönüp
Meclis-i bî-gānelerde bāde-ḥ̣ār²⁶¹ olmuş bu şeb
5. Rūzgār etmiş nesīm-i şevk ile sīne-güşā
Gonçe-i bahtıñ açılmış saña yār olmuş bu şeb
6. Perde-birün-ı sitem nā-sāz-ı āheng-i recā
Nağme-i nāz ü niyāzı naşşkār olmuş bu şeb
7. Cāme-ḥ̣āba düşdü mestāne o yāre geçdi āh
Nāfizā bādī-i vuşlat inkisār olmuş bu şeb

36

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Çarḥ mihri vāsıta etdikce kurş-ı māha hep
Kāsesin deryūze nūr eyler idi her rüz u şeb
2. Bî-muḥābā²⁶² ise de ikrāh olan şey’e bu dil
Maḫhar-ı ni‘ met olur iḥlāş ile ḥüsn-i taleb
3. Nesl-i pāk-i muḥbir-i şādık dedi ibni kerīm
Zāt-ı zî-şāna verir kat kat şeref ‘ālī-neseb
4. Müsta‘ id olmazsa kesb-i nūra mir’āt-ı kulüb
Bî-eşer kalır gider mişli amiñ Ebī Leheb
5. ‘Āmil ol ‘ilm-i şadākāt ile Nāfiz bul felāḥ
Ḥayra olunca muḫābil kesb olur luḫfa sebeb

37

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Amān aç sīne-i billūruñu ‘uşşākı sūzān et
Bugün de kār-ı pertev-sūz-ı ruḫsārıñ nümāyān et

²⁶¹ -ḥ̣ār: -ḥār

36. 145a

²⁶² muḫābā: muḥābā

37. 45a

2. Ele al nabz-ı hāl-i ehl-i ʿaşkı ey tabīb-i cān
Meded bīmārīña maʿ cūn-ı laʿ liñ emdir ihsān et
3. Hezār-ı nālekārīñ nağme-i pey-der-peyin diñle
Mişāl-i ğonçe tāb-ı neşʿeden çāk-i girībān et
4. Tarīķ-i gülşeni pāk eyle çıķdıķca temāşāya
O serviñ yoluna seyl-āb-ı eşki çeşm-i²⁶³ rīzān et
5. Münāsib mi murād-ı Nāfizi izhār aġyāre
Anı sen ceyb-i āġuşuñda cāniñ gibi pinhān et

38

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1. Zülfünü kıldı şabā zīver-i behcet k̄at k̄at
Sünbül-i bāġı şikest etdi bu ġayret k̄at k̄at
2. Tutuķ-ı reng-i ʿizār ile hezāra çü ʿarūs
Verdi yüz ol gül-i şad-berg leţāfet k̄at k̄at
3. Dehen-i luţfuñu gördükce hezār duyulmaz
Oldu ol ğonçe-lebe bŷy-ı maħabbet k̄at k̄at
4. Mihre her vech ile tercīħ olunur şems-i ruħu
Gül-i ħʿurşiddeden aʿ lā meh-i talʿ at k̄at k̄at
5. Bize göstermedi ebrŷularını zŷlf-i siyeh
Ebr-i şām oldu bu şeb māniʿ-ı rŷyʿet k̄at k̄at
6. Dāmen-i raķşı hevā ile tolu mişl-i ħabāb
Çarħa döndürdü gibi gerdiş-i heyʿet k̄at k̄at
7. Çü kemer-bend-i recā mŷy-ı miyāna tolaşır
Şarılı[r] dest-i şafā çin-i maħabbet k̄at k̄at
8. Pāy-ı kilik-i sŷħanı nevbet ile baş Nāfiz
Beyt-i maʿ niye çıkar sŷllem-i rifʿ at k̄at k̄at

---

²⁶³ çeşm-i: çeşmi
38. 45a

39

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Ey turre destim al ele cām-ı şafâyı tut
Kesme 'alâka riştesini mübtelâyı tut
2. Muṭrib düzenle olma hevâyî çü ney bu dem
Âheng-i zîr [ü] bemde de şevk [ü] nevâyı tut
3. Bir kerre bârî iki gözüm baḡ du-çeşm ile
Ḥüsn-i nazarla dön nigeh-i kec-nümâyı tut
4. Cevr ile gezme vādî-i vaḡsetde serserî
Gir küçe-i maḡabbete beyt-i vefâyı tut
5. Yek-dâne dür gibi şadef-i cāme-ḡāba gir
Bir pâre pend-i Nāfîzi gūş et recâyı tut

40

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. İlähî faḡr-i 'âlem ḡürmetine baña dermân et
Bu renc ü miḡnet-i derd-i dili def' eyle iḡsân et
2. İlähî bir güneḡkârım ki kârım cümle 'işyandır
Ḥabîbiñ ḡürmetine bendeñi zâr etme ḡandân et
3. 'Aṡâ vü luṡf u iḡsân ü kerem senden olur ḡaşıl
Bir 'abd-i 'âcizim yâ Rab beni luṡfuña şâyân et
4. Şifâ-sâz-ı cihânsın derdlere dermân olur senden
Meded yâ Rab meded cem' iyyet-i rencim perîşân et
5. Tecellî kııl bir 'abd-i 'âciziñdir Nāfîz-i bîmâr
Vücūdu 'illetin def' eyle yâ Rab luṡf [u] iḡsân et

---

39. 45b

40. 45b; 227a (Bu gazel *Dîvân*'ın sonuna 2. Münacat olarak tekrar yazılmıştır.)

41

meᶑ ūlū meᶑāᶑ ilū meᶑāᶑ ilū feᶑ ūlūn

1. Olduᶑca dilim silsile-cünbān-ı maᶑabbet
Mecnūnda ᶑalır mıydı ᶑ aceb ᶑān-ı maᶑabbet
2. Pertev vereli neᶑᶑesi tār-ı ᶑeb-i ᶑamda
Pūr-nūr-ı ᶑafādır mey-i raᶑᶑān-ı maᶑabbet
3. Bir Leylī-i zülfe ola Mecnūn muᶑayyed
ᶑays eyledi ehl-i dile fermān-ı maᶑabbet
4. Biz peyrev-i pākīze Züleyᶑā-yı zamānız
Gıtmez elimizden ser-i dāmān-ı maᶑabbet
5. Bir dil-ber-i ᶑīrīne ᶑul ol ᶑūsrev-i ᶑ aᶑᶑ ol
Emr eyledi Nāᶑīz bize sulᶑān-ı maᶑabbet

42

fāᶑ ilātūn fāᶑ ilātūn fāᶑ ilātūn fāᶑ ilūn

1. Bendeñe etseñ ne var ey bī-mürüvvet iltifāt
ᶑānıñna vermez ᶑalel ᶑ uᶑᶑāᶑa ᶑefᶑat iltifāt
2. Pāsban-ı ᶑehr-i vuᶑlatdır ᶑeb-i hicrānda
ᶑ Āᶑıᶑa āyā o meh eyler mi raᶑbet iltifāt
3. Ben perīᶑān-ᶑāl maᶑdūruñ olam lāyıᶑ mıdır
Edesin cemᶑ iyyet-i aᶑyāra ᶑ izzet iltifāt
4. ᶑānıñna lāyıᶑ keremdir ey ᶑehenᶑāᶑ-ı ᶑasen
Dermend ᶑ āᶑıᶑlara eyle ᶑimāyet iltifāt
5. Lākin inᶑ ām-ı viᶑāliñ olsa da red eylemez
Būs-ı laᶑ liñ Nāᶑīze ancaᶑ ki himmet iltifāt

---

41. 45b

42. 46a

43

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ser-mest-i mey-i nâz iken ol şûha niyâz et
Kıfl-i der-i ümmîdi bu taqrîb ile bâz et
2. Şâyed aña bir rikkat-i kalb ede sirâyet
Yanıp yakılıp ağlayarak tâze niyâz et
3. Ey dil yine bir şem'-i ruhuñ 'aşkı ile yan
Pervâne-şıfat âteş[e] yan süz [u] güdâz et
4. 'Uşşâk-ı nevâkârı bu 'aşk ile tuştur
Âh-ı diliñi şu'le-i âvâze-i sâz et
5. Maşşûduñ eger 'âlem-i cânân ise bî-kayd
Nâfiz ser-i kâr-ı dili ağıâr-nevâz et

44

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Leylâ-yı şeh-i hüsne varıp 'arz-ı niyâz et
Feryâdını Mecnûn gibi kâğız-ı râz et
2. Gülzâr-ı firâka dil-i pür-süz ile âhıñ
Negşüfte-i reng-i haţt-veş gül-bün-i zâr et²⁶⁴
3. Sende nazarım dide-i terdir görünüşde
Ey nür-ı başar seyr-i ruhuñ girye-nevâz et
4. Ârâyiş-i 'işret yine gül ile hasendir
Hep bezmiñi ârâste-i 'işve-tırâz et
5. Bu yüzden olur şüret-i maşşûd-ı niyâzım
Ey mihr-i raşım Nâfize biñ vech ile nâz et

---

43. 46a

44. 46b

²⁶⁴ Bu mısradaki kafiye bozuktur, vezin ve anlam çıkmamaktadır.

45

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Ey naḥl-i gülistān-ı şafā çıkı cevalān et
Cūy-ı çemeni şevk-i ḥırāmıñla revān et
2. Ḥācet degil incāzına bir va' d-i kemūndur
Ḥulyā edelim vuşlatıñı va' de-i cān et
3. Sırran lebiñ öpdüğümü fāş eyleme ğayre
Luţfuñla dehāniñ gibi bu rāzı nihān et
4. Sākīdir ağırlık götüren sūr-ı şafādan
Ey duḡter-i rez bu söze meyl eyle nişān et
5. Nāfiz sözüñü muhtaşar et etme muṭavvel
Eş' arı ma' āniyle kelāmıñda beyān et

46

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Sīnemde cilā buldu leb-i ḥancer-i ḥasret
Ḳalbimde ḳavī oldu ser-i neşter-i fūrḳat
2. Luţfuñla ne var merḥamet et ey şeh-i zālīm
Bir kerre de gel başıñ için eyle mürüvvet
3. Sākī ayağıñ devre getir duḡter-i rezle
Dönsün bu revişle ḳo biraz sāğar-ı 'işret
4. Ey naḥl-i kerem cilve-zen ol şahn-ı çemende
Sāyeñde bugün eyleyelim 'ālem-i şoḫbet
5. Ol bed-gühere hezl ile nezzāre edermiş
Etmiş nıgeh-i nāzı hele ḥayli nezāket
6. Çekdirme çile²⁶⁵ Nāfize bu kez kerem eyle
Ey kaşı kemānım niçe bir tır-i eziyyet

---

45. 46b

46. 46b

²⁶⁵ çile: çile

47

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Amān mir'āt-ı sīneñ kīnelerden bārī pür-şāf et
Ġubār-ālūde olmağ tā-be-key 'uşşāğa inşāf et
2. İşin altun etmek ister isen sūğ-ı vuşlatda
Ya al ço sīne-i sīmīne yāhūd 'ālem-i nāf et
3. Zer-i hāliş gibi şems-i ruḡun kıl vezn ile vaşfin
Murād iksīr ise medḡ-i ġubār-ı pāy ile kāf et
4. Biraz arslan südü görmekle bezm-i duḡter-i rezde
Saña sākī demezler kelle-germ olduçca biñ lāf et
5. Gedā-çeşm olma Nāfiz şükr edip dā'im ġanī-ṭab' ol
Mağām-ı rif' atıñ 'anğā-şıfat ārāyiş-i Kāf et

48

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Kebg-i dil şehbāz-ı hicriñ pençesin kıldı şikest
Şardı burdu şāhin-i vaşlı edince zīr-dest
2. Yapılırdı 'arz-ı hāl-i mey-furūşān-ı niyāz
Bāde-i nāb ile huşyār olmasa o çeşm-i mest
3. 'Arz edip timsāl-i deyr-i şüretin mir'ātde
Küfr-i zülfün kāfir-i ḡüsn eyledi bir büt-perest
4. Şīrlerken pāsbānı seglere oldu mekān
Küçe-i cānānımız ağıyāradır cāy-ı nişest
5. Pençeñi bursa ne var Nāfiz kef-i ser-bāz-ı 'aşğ
Bu meşeldir derler eller dest-ber-bālā-yı dest

---

47. 47a

48. 47a

49

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O gül-ruhsarı yād etdikce bülbül gibi feryād et
Hızār-veş hārı bād-ı āh-ı pür-sūzuñla ber-bād et
2. Hezār-ı naǧmekārıñ zīb-i gülzār olmadan cānā
Dil-i pür-zār [ü] nā-şāda hemānā ḥande kıl şād et
3. Ayaklandır bizi cām-ı leb-i la' liñle ey sākī
Yıķılmış göñlümü luḫfuñla ma' mūr eyle ābād et
4. Benim kim şīşe-zenlik herze-gūluk eski kārımdır
Beyābānda beni reşk-āver-i Mecnūn [ü] Ferhād et
5. Hem-āgūş-ı firāş [ü] būriyāyı ḥasret aldıķca
Şafā-yı cilvegāh-ı cāme-ḥ'ābın Nāfizā yād et

50

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Olmasa huşyār nāz-ı²⁶⁶ ğamze-i mestāne mest
Hiç olur muydu niyāz-ālūde dil mestāne mest
2. Elde tutmaz ayağı dest-i temennā muntażam
Bir ḥarāb-ı cām-ı şahbā ' aşık-ı dīvāne mest
3. Görmesin cām-ı niyāzı el-ḥazer ḥūnī gözü
Kec-küleḥ ḥancer be-kefdir ol şeh-i merdāne mest
4. Naǧme-sāz olup ḥabāb-ı neş'eye gülden hezār
Āteş-i ' aşk ile pür-sūz-ı hevā pervāne mest
5. Pençe-i müjgān-ı şāne Nāfizā tel kırmasın
Dil perişān degmesin ol zūlf-i müşk-efşāna mest

---

49. 47b

50. 47b

²⁶⁶ nāz-ı: nāzı

51

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Güşād et sīne-i billūruñu dünyāyı tábān et
O mir 'āt-i cihānı dīde-i gerdūna raḥşān et
2. Ruḥundan buse verdikce nigāhıñ çeşm-i luṭf ile
Bu yüzden ḥātır-ı ' uşşāķı ' ayniyle iḥsān et²⁶⁷
3. Görürseñ şūret-i iķbāli bī-cā naķş-ı āb-āsā
Ne yüzden görünür āyīne-i ekvānı seyrān et
4. Dökülsün nāfe-i müşk-i Ḥaṭā çöz mū-be-mū zülfüñ
Şabā ol sünbül-i pür-çini şāneyle perişān et
5. Ğubār-ı ḥātırım ḥayretle gördükce ḥayāl eyle
Dili gül-gönçe-i esrār-ı la' liñ ile ḥandān et
6. Ḥarīm-i Ka' be-i vaşla meded aġyāra yol verme
Ser-i dīvār-ı kūyun Nāfızā ḥār-ı muġaylān et

52

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Nedir bu tāze-be-tāze edālara bā' iş
Hücūm-ı dest-i recā mı cefālara bā' iş
2. Bezimde neş'e-i mir 'āt-i bāde gördükce
İki gözüm el ile bu şafālara bā' iş
3. Nedir bu sübḥa-şümār ile gerdiş-i mīnā
Dönerse şeyḥe olur mu riyālara bā' iş
4. Hezārı reşk [ü] helāk eylemek midir kaşdı
Nedir ' aceb ki bu gül-gün ḳabālara bā' iş
5. Bu tun o yārime maḥż-ı kerem iken Nāfız
Nedir ' adūya biline vefālara bā' iş

---

51. 47b

²⁶⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

52. 48a

53

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. H̄ayāl-i zūlfü dil-i bî-ķarārıma bā' iş
Nigāh-ı fikri ten-i dāğdārıma bā' iş
2. Dil istivāda ķalıp fikr-i zūlf-i rūyuñla
Budur ber-ā-ber-i leyl ü²⁶⁸ nehārıma bā' iş
3. Görünmek ile alıp ' aķlım eyledi Mecnūn
Degil midir o perī āh ü zārıma bā' iş
4. H̄ayāl-i sehvde ibrām-ı h̄'āhişimdendir
Bu ictināb-ı şeh-i ' işvekārıma bā' iş
5. Şikeste eyledi mir 'āt-ı h̄ātırım Nāfız
O cām-ı la' le budur inkisārıma bā' iş

54

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Doldurdu dilim nağme-i sevdā-yı havādiş
Āhengimi naķş etdi bu dem nāy-ı havādiş
2. Devr edeli aħkām-ı gülü mihr-i sipihriñ
Günde açılır verd-i temāşā-yı havādiş
3. Dil b̄uy-ı haberle yelerek buldu hevāyı
Sen de gül içün olma şabā pāy-ı havādiş
4. Da' vet edegör ķalbine sen ol perī-rūyu
Ķıl āyine-i vaşlı mücellā-yı havādiş
5. Her devri olur kevkeb-i hikmetle hüveydā
Ecrām-ı zuhūrāt-ı felek-zāy-ı havādiş
6. Nāfız düşeli elsine-i nāsa miyānı
Dil-bestedir ol velvele-ārāy-ı havādiş

---

53. 48a

²⁶⁸ leyl ü: leyli

54. 48b

55

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Olsun beyân²⁶⁹ kelâm-ı dil-i pür-ḥitâb-ı baḥş
Şerḥ ola nüktehâ-yı mütün-ı kitâb-ı baḥş
2. Şerḥ eylesin mi ḥikmet-i ' ayn-ı dili nigeḥ
Ol seyyid-i maḥabbet eder ictinâb-ı baḥş
3. Yansın şerâr-ı âh ile bustân ğam-ı hezâr
Olduĝca ğülsitân-ı diliñ pür-şihâb-ı baḥş
4. Bîmâr-ı ' aşka sâkî lebin ver şarâb-ı gül
Ḥikmet-şinâs ṭab' a devâdır lu' âb-ı baḥş
5. Zîb-i maḥâsin-i ' ulemâ Nâfizâ budur
Güller gibi açıla yine ol²⁷⁰ cevâb-ı baḥş

56

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Zâtıñdır olan bu şuver-i ' âleme bâ' iş
Sensin yine ḥalk olmasına âdeme bâ' iş
2. Kevneyne bütün rahmet edip kâdir-i yek-tâ
Kıldı seni maḥlûḫ olan ' âleme bâ' iş
3. Şıdk ile seniñ ümmetiñ olmaĝdadır ancaĝ
Cennetde olan devlet-i ' ayş [ü] deme bâ' iş
4. Nâmiñ añıla rikḫat-i ḳalb ola ne demdir
Her-demde budur zevḳ ile çeşm-i neme bâ' iş
5. Taḳdîr-i Ḥudâ ile eyâ kân-i şefâ' at
Sen olmaz iseñ ' afv-ı dil-i cürmüme bâ' iş
6. Aḫvâli diĝer-ĝün olur Nâfiz-i zârîñ
Bulmaz iki ' âlemde ḫalâş-ı ğama bâ' iş

---

55. 48b

²⁶⁹ beyân: beyâm

²⁷⁰ ol: ol gül

56. 48b

57

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mest çeşmi neş'e-bağşây-ı şafâ olmaz mı hiç
Ğamze-i bî-gâne-meşreb âşinâ olmaz mı hiç
2. Tercemân iken dem-â-dem eşk-i hûn-âlûdemiz
Çeşm-i kâfir-kîşe naql-i mâcerâ olmaz mı hiç
3. 'Ahd [ü] peymânı edip peymâne-i bezm-i vefâ
Duğter-i rez tevbe bozduğca hağâ olmaz mı hiç
4. Eyleme güftâr-ı kec 'ömrüm şıkılma mest iken
Togru söyle saña gizlice recâ olmaz mı [hiç]
5. Bir nümâyişdir riyâz-ı hûsnü tarh[1] sinedir
Lâle-ğadlerde²⁷¹ 'aceb bûy-ı vefâ olmaz mı hiç
6. Câm-ı la' liñ cilvegâh-ı çeşmim oldu ey perî
Şişede 'aksin görenler mübtelâ olmaz mı hiç

58

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mest [ü] ser-keş yâre 'arz-ı câme-h'âb etmek de güç
Cânı sîh-i nâr-ı fûrkatde kebâb etmek de güç
2. Ref [i] 'âlem-süz olur ref' olmasa dil-süz olur
Perde müşkildir o mihre bî-niğâb etmek de güç
3. O da müşkil kim yana nâr-ı firâka kaçtre dil (?)
Nazra-i²⁷² pür-süzü rûy-ı âfitâb etmek de güç
4. Cevr-i pey-der-pey tağammül-süzdur ammâ gönül
Ârzümend-i و خالی ictinâb etmek de güç
5. Gerçi dâmen-büs-ı şâhib-kâr ile işde murâd
Minnet-i du-tâyı²⁷³ Nâfiğ irtikâb etmek de güç

57. 49a

²⁷¹ lâle-ğadlerde: lâle-ğadlerdir

58. 49b

²⁷² nazra-i: nazrî-i

59

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nāz[1] ser-keş yāre vaşl için niyāz etmek de güç
Şabr[1] āteş-süz-ı hasretle güdāz etmek de güç
2. Terki müşkil nağme-perdāzān-ı gülzār-ı ruḥun
Dā'im āheng-i hezār-ı ' işve-sāz etmek de güç
3. Ğamze-i ğammāzı cām-ı nāz ile ser-mest iken
Söylemezsem ḥāl müşkil keşf-i rāz etmek de güç
4. Ārzū-yı ḥām hiç şabır olur mu ' aşıkā
Mīve-i ḥüsne maḥalsiz dest-dirāz etmek de güç
5. Cevrimiz maḥz-ı keremdir luṭfumuz dermiş sitem
Nāfizā bu kaḥr ü mihri imtiyāz etmek de güç

60

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Benden yāḥud aġyārdan ey sīm-ten geç²⁷⁴
Mā-beyne cedel düşmeye derseñ yine sen geç
2. Geçmem diyü luṭf eyle yemān etme bu yoldan
Allāhı severseñ güzelim gel buradan geç
3. Ḥaṭ kapladı ruḥsār-ı siyeh-çerde-i yāri
Olmaz Ḥabeş ezhār-ı çemenzār-ı Yemen geç
4. Gül-geşt ise maḥşüduñ eger serv-i çemān-veş
Gel mihribānım erdi ḥazān vaḳt-i çemen geç
5. Kim sebḳat eder eşheb-i naẓmıñ yine Nāfiz
Esb-i dil-i çāpük ile meydān-ı süḥan geç

---

²⁷³ du-tāyı: du-tānı

59. 49b

60. 49b

²⁷⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

61

meʿülü fâʿilātü mefâʿilü fâʿilün

1. Kılmaz nezāre ʿāşıka ol gül-ʿizār hîç
Bir dem gözüne girmede merdüm-şiʿār hîç
2. Ol meh hilāf-ı ʿahd-i medār üzre devr eder
Çarh-ı felek ki dönmede etmez karar hîç
3. Dil-düz ise o gamze-i cevşen-güdāz-ı yār
Tır-i nigāhı geçmede etmez mi kār hîç
4. Lā-büd hazānı der-pey olur ey hezār-ı zār
Gördüñ mü güller ile kala bir bahār hîç
5. Nuş etme rind-meşrebe gel zāhid[ā] müdām
Olsun mu cām ü tazeve hîç tevbekār hîç
6. Etdi kumāş-ı vaşlı²⁷⁵ raķībāna pāy-māl
Nāfiz dirîğ böyle güzel yādigār hîç

62

fâʿilātün fâʿilātün fâʿilātün fâʿilün

1. Zülf-i yār āyineden buse-kenār olsun mu hîç
Rişte-i ʿayn-ı mihirden hişşedār olsun mu hîç
2. Teşne olma vaʿd-i kemmün-ı leb-i bî-mihrine
Mevce-i baħr-i serāba iʿtibār olsun mu hîç
3. Daʿvet-i cām ile olmaz ol perî-çehre şikār
Nā-becā efsün ile siħr aşikār olsun mu hîç
4. Neşʿedār-ı gülşen-i fikr-i ruħu olmazsa dil
Şişe-i hātır-ı gül naķş-ı bahār olsun mu hîç
5. Baħş ko naķş-ı dehānından çemende ey hezār
Noķta-i mevhūma cürm-i gonçe kār olsun mu hîç

---

61. 50a

²⁷⁵ vaşlı: vişāli

62. 50a

6. Tāze tāze ʿ aşık ister bir gül-i nev-restedir
Nāfızā pīr-i hezār-ı şevke yār olsun mu hīç

63

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Oğur fenn-i rüsüm-ı cevri ezber rāst gāhī kec
O sīne ..... nā-şerʿ ide söyler rāst gāhī kec
2. Hevā-yı bād-ı āhım sünbülün hep dār-ı çīn eyler
Şabādan oldu ebr-i zülf-i dil-ber rāst gāhī kec
3. Nesīm-i ʿ işve bŷy-ı müy-ı hālinden buğŷr eyler
Dimāğ-ı şevke geldi dŷd-ı ʿ anber rāst gāhī kec
4. Düzen-sāz-ı kemān ebrŷsu çaldı kalb-i ʿ uşşākı
Göñŷl neyler hevā-yı çeng ü şeş-tār²⁷⁶ rāst gāhī kec
5. Sözüñ toğrusu Nāfız egri güftāra maħal yokdur
Kelāmın etdi ol meh nā-ber-ā-ber rāst gāhī kec

64

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Bŷy-ı gülden cāmelendikce o verd-i ter-mizāc
Aldı verdi reng-i feryād-ı hezārıñ bī-revāc
2. Oldu hŷoy-kerde ʿ araqla ol ruħ-ı şuʿ le-mizāc
Kaṭre-i āb-ı gül-āb āteşle etmiş imtizāc
3. Resm-i hŷsn-i²⁷⁷ ʿ aşkı ʿ aşık edemez dilde nihān
Şŷret-i naķş-ı derŷnuñ āşıkār eyler zŷcāc
4. Yāsemen-sā gerdeniñ kāfŷra kor dāğ-ı ḫased
Sīne-i sīmīniñi āyine eyler esved .....
5. Tār [u] pŷd-ı miskī-dībādır boyunca kākŷlŷ
Germ-sŷd-ı şevk-i vuşlatda budur farṭ-ı revāc

---

63. 50b

²⁷⁶ şeş-tār: şeş-ter

64. 50b

²⁷⁷ hŷsn-i: hŷsnŷ

6. Tıb yed-i baht ile el bir eyleyince Nāfızā
Dest-būs-ı yāre ol takrīb ile bulduk ' ilāc

65

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Yā İlähî derd-i bî-dermāna luṭfuñdur ' ilāc
Dergehinden ğayrıya olur mu ' arz-ı iḥtiyāc
2. Yine ' ilmiñdir bu ..... vākıfı ey pāk-zāt
Bir kuluñ pā-māl-i devlet bir kuluñ şāyān-ı tāc
3. Yā İlähî maḥz-ı luṭfuñla yine sensin veren
İki ' ālemde ḳumāş-ı devlete veren revāc
4. Maḥz-ı luṭfuñdan ḳula ey ḳudret issi pādişāh
Kevkeb-i mihr ü meh ile ' āleme ḳıldıñ sirāc
5. Nāfız-i bî-çāre ' āciz ḳaldı tedbīr etmedin
Yā İlähî derd-i bî-dermāna luṭfuñdur ' ilāc

66

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bir ğün olsun ğül-' izāriñ al al olmaz mı hīç
Āfitābım mihr-i ḥüsnüñde kemāl olmaz mı hīç
2. İrtifā' -i şems-i iḳbālīñle olma ğırranāk
Bu kemāl-i devlete bir ğün zevāl olmaz mı hīç
3. Bu felekdir devletiñ tābānlığı ḳalmaz tamām
Devr ile noḳşān bulup māhı hilāl olmaz mı hīç
4. Böyle bir pākāne ḳulm etmekdesin kāfir niye
Rüz-ı rüst-e-ḥızde senden su 'āl olmaz mı hīç
5. Rüz-ı fürḳat uzanır mı böyle ğamla dā'imā
Yoḫsa bir şeb Nāfızā zevḳ-i vişāl olmaz mı hīç

---

65. 51a

66. 51a

67

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şāh-ı zālīm-ğamzeye bir ' arz-ı hāl etmek de güç
Āh-ı mazlūm-kār ile şerh-i maḳāl etmek de güç
2. Nīm-mest iken recā-yı vuşlātı emr-i muḫāl
Ṭoluya doldur o yāri bī-mecāl etmek de güç
3. Yāre merhemler gibi elle şarıldıñ derdim āh
Saḳlamak müşkil bu zaḫmı şerh-i hāl etmek de güç
4. Mest-i bī-ārām olursam daḫı ğamzeden hezār
Bī-muḫābā²⁷⁸ ' aşıḳa zevḳ-i vişāl etmek de güç
5. Yāri müşkil eylemek ārāyiş-i piş-i nazār
Dā'imā endişe-i zīb-i ḫayāl etmek de güç
6. Yok yere Nāfiz dehān-ı luḫfunu şorma bize
Luḫfu dursun sırr-ı la' linden su'al etmek de güç

68

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Bir gece da' vet et o perīyi nihānī ḳoc
Al dā'ire-i hāleye māh-ı cihānı ḳoc
2. Endāmın eyle zīver-i āġuş-ı ārzū
Çek cāme-ḫ'āb-ı şevḳe o mū[y-ı] miyānı ḳoc
3. Dönsün firāş reng-i gül-i cāma ser-be-pā
Mānend-i yāsemen var o serv-i revānı ḳoc
4. Destiñi eyle mınḫaḳa-i sīm-i nāf-ı yār
Şarıl kemerbaşı gibi mū[y-ı] miyānı ḳoc
5. Raḳḳāş-ı nāzı ḳoynuna al devr-i çarḫda
Sā' at başında Nāfiz o māh-ı zamānı ḳoc

---

67. 51a

²⁷⁸ Bī-muḫābā: Bī-muhābā

68. 51b

69

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şem' -i bezm olsa yapışmaz dāmen-i peymāne hīç
Āteş-i seyyāle şundu mu aña mestāne hīç
2. Dest-i miqrāş-ı sitem kesdi Һarīr-i ħ'āhişim
Rişte-i ümmīd geçmez süzen-i müjgāna hīç
3. Nokta-i la' li ile pür-nām iken ol ğonçe-fem
Yoğ bu ma' nāniñ yeri būs-ı leb-i cānāna hīç
4. Düşmen-i İslām imiş yoğ bu ma' nāniñ yeri
Gelmedi gitdi o kāfir ğamzeler imāna hīç
5. El etek²⁷⁹ çekdi yine nağd-i niyāz[iñ]dan seniñ
Düşmediñ mi Nāfizā geh pāy geh dāmāna hīç

70

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hicr-i zülfüyle şeb-i Һasret figān etmek de ğüç
Şu' le-i āhı o meh-rūdan nihān etmek de ğüç
2. Murğ-ı dil bī-lāne pervāz eylemek müşkil velī
Pençe-i şebbāz-ı zülfün āşiyān etmek de ğüç
3. Kebgine²⁸⁰ hem-çeşm olup āzāde-reftār iş degil
Hem-ı inānın cünbüş-i serv-i revān etmek de ğüç
4. Ser-ğüzeştiñ çeşm-i pür-efsāneye nağl eyleme
Kışşā-i ħāli o yāre dāstān etmek de ğüç
5. Bī-cefā dil-ber cefā-mu' tād olur mu Nāfizā
Meşreb-i nā-mihribānı mihribān etmek de ğüç

---

69. 51b

²⁷⁹ etek: adıñ

70. 52a

²⁸⁰ kebgine: kebgini

71

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Şadā-yı zülf-i düzen-sāzı bî-nevāya feraḥ
Şabā verir nağam-ı perde-i hevāya feraḥ
2. Nifāk-ı ğamze de ḳor mu nigeḥde ḥüsn-i naẓar
Verir mi ğamze-i bî-ġāne āşināya feraḥ
3. Geçer mi bir pūla biñ pāre olsa da²⁸¹ ' uşşāk
Nuḳūd-ı zerdır o maḥbūb-ı bî-vefāya feraḥ
4. Cilā-yı ḥüsn-i mihirden bulur secencel nūr
Selām-ı sāde verir ḳalb-i mübtelāya feraḥ
5. Hırāmı cāme-i sebz ile ḳılsa serv-āsā
Verirdi reng-i çemen Nāfizā gedāya feraḥ

72

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün

1. Gülşende nesīm-i gül-i ruḥsārı müferriḥ
Bū oldu şafā-kām-ı hevākārı müferriḥ (?)
2. ' Uşşāḳa şabā söylemesin şavt-ı ḥüseynī
Şehnāzdadır nağmesi ğüftārı müferriḥ
3. Sākī bize rez-duḥterini eyleme mestūr
Cām-ı lebidir neş'e-i ser-şārı müferriḥ
4. Nezzāresidir rūḥa ğıdā her nigeḥinde
Ḥabb-ı feraḥ-ı ḥāl-i siyekārı müferriḥ
5. Nāfiz ne şafā bey' ü şirā[-yı] mey-i vuşlat
Bezmiñ yine germiyyet-i bāzārı müferriḥ

---

71. 52a

²⁸¹ pāre olsa da: pāre de olsa

72. 52a

73

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hâk-i Yeşribdir gubâr-ı tütüyâ-yı çeşm-i Nüh
Zevk-bahşây-ı hevâsıdır gıdâ-yı feyz-i rüh
2. Ümmete fazl-ı İlâhîdir ziyâret Mekkeyi
‘Âleme andan zühür etdi bütün nür-ı fütüh
3. Yâ İlâhî hıfza kâdirsin kamu mahlûkuñu
Olsa ‘âlem ser-te-ser âteşle bir tûfân-ı Nüh
4. Bâb-ı tevbe fazl-ı luṭfuñla güşâde olmasa
Çâre-cü olmazdı mücrim kullara ‘ahd-i naşüh
5. Yâ İlâhî hıfz luṭfuñdur yine sensin ‘alim
Görmedi bu âna dek Nâfız kuluñ cām-ı şabüh

74

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Neş'e-bahşây-ı lebiñ aındırmasa cām-ı feraḥ
Dilde ḳalmazdı şafâ-yı gönçe-i nām-ı feraḥ
2. Cām-ı la' liñ görmesin etsek taleb görme ba' id
İñşirâḥ-ı sinedir ḡamnâke in'âm-ı feraḥ
3. Tâ-be-key ḡam eylesin rindânı muḥtell-i dimâḡ
Büy-ı şevḳ olsun hevâ-yı 'ayş ile kām-ı feraḥ
4. Niçe bir olsun hezâr-ı nâle-senc ḡam-ı süküt
Gül gibi gelsin açılıñ kām-ı gül-fâm-ı feraḥ
5. Yâ İlâhî luṭf-ı hıfzıñla medid et bir zamân
Nâfızâ pür-feyz-i Ḥaḳdır böyle eyyâm-ı feraḥ

---

73. 52b

74. 52b

75

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Terkîb-i şafâ olalı eczâ-yı müferrih
Pür kıldı dilim sâgar-ı şahbâ-yı müferrih
2. Sevdâ-zedeye emse murâd ey dil-i pür-derd
Ma' cün-ı leb-i la' li eṭṭbâ-yı müferrih
3. Zevk ister iseñ ey nazâr-ı bülbül-i ḥasret
Bâg-ı ruḥudur seyr-i temâşâ-yı müferrih
4. 'Uşşâk esirân firâk [ü] ğam-ı hicre
Ancak ser-i küyudur anıñ cây-ı müferrih
5. Bir şüh-ı siyeh-çerde-i girân (?) mâhı sevdik
Oldu dil-i Mecnûnuma Leylâ-yı müferrih

76 *

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Yâ İlâhî hükm-i luṭfuñla döner her-bâr çarḥ
Emriñ olmazsa bitirir devrini devvâr çarḥ
2. Ey Kerîm [ü] Ḥâlik-i yek-tâ bütün maḥlûḡdur
Kevkeb [ü] mâh [ü] felekler mihr-i pür-envâr çarḥ
3. Seyr-i sa' d ü rec' -i naḥs²⁸² olmazdı devr-i kevkebe
Olmasa ' âlemde kendi ḥâline nâ-çâr çarḥ
4. Bülbülân bilmez felekden eyler istimdâdını
' Abd-i ' âciz gibi bî-dermândır her-bâr çarḥ
5. Nâfizâ ol daḥı bir maḥlûḡdur edip ḥatâ
Şekve-güyân derler imiş devr-i nâ-hem-vâr çarḥ

---

75. 52b

* Bu gazelin yer aldığı sayfanın (53b) üstünde şaire ait olup olmadığını tespit edemediğimiz şu beyit yer almaktadır:

Bu cihânıñ mâlı câhı ..... ' âlem-i pür-ḥayâl
Şâd ederse mağrûr olma âhirinde cevr melâl

76. 53b

²⁸² seyr-i sa' d ü rec' -i naḥs: seyr ü sa' d ü rec' ü naḥs

77

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Yağdı yandırdı cihānı tābiş-i raḥşān-ı ruḥ
Nār-ı hışmıyla tağayyür bulmadı hıç şān-ı ruḥ
2. H̄ālī kevkeb meh cebīn kavş-i kuzah ebr[ū-yı] yār
Şubḥ gerdendir şafaḳ ʿarız felek devrān-ı ruḥ
3. Bir gül-i zībāya beñzetdim çeh-i nāfi bedīd
Ol zenaḥdānlar ki olur zīnet-firāzān-ı ruḥ
4. Al al olmuş gül-i şad-berg-i bāğ-ı behcetiñ
Vech[i] var مردين bu yüzden kılsa feyz-efşān-ı ruḥ
5. Berg-i gülde şanki ʿaks-i merdüm-i çeşm-i hezār
Nāfizā bu gördüğün hep ḥāl-i müşk-efşān-ı ruḥ

78

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zīb-i bezm olsa yine bir dil-ber-i mestāne şūḥ
Elde şevḳ-i sīneden raḳşa gelir peymāne şūḥ
2. Āşinādır yine şevḳ-āver miyān-ı meclise
Neş'e-baḥşāy-ı şafā olsun mu hıç bī-gāne şūḥ
3. Ey hezār-ı zār söyle var mı bezm-i bāğda
ʿAşık-ı şühürde-meşreb (?) ğonçe-i cānāne şūḥ
4. Cāme-ḥāba mest ü lā-yaʿ kıl düşer ol cām-ı nāz
Olsa ger bezm-i maʿ āşirde niyāz-efsāne şūḥ
5. Nāfizā tel kırmasın başdan niyāzıñ şānesi
Kıl ḥazer teller taḳındı zülf-i müşk-efşāna şūḥ

79

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Emr-i künle oldu peydā arz ile seb' -i şidād
Zāt-ı pākiñdir İlähî Hālik ü Rabbü'l-i' bād
2. Āb-ı kevşer hūrî ğilmān cennet²⁸³ [ü] mülk-i cinān
' Āşık-ı dīdāra yā Rab cümleden sensin murād
3. Emriñ ile baħr ü ber yek-laħzada āteş olur
Emriñ olsa arz zümürüd-fām olur vaħt-i haşād
4. Ey Kerīm ü Kādir [ü] dānā Hudā-yı kā'ināt
Devlet-i dāreyn²⁸⁴ luḡfuñla olur hep imtidād
5. Düşe taħdīr-i muvāfiķ halk olur esbābı da
Yoħsa mümkin mi ola tedbīr ile devlet-nihād
6. Hürmet-i ' izz ü celāliñ hürmet-i zātıñ için
Eyle yā Rab derdmend Nāfız kuluñu ber-murād

80

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Zülfü maħāķ-ı bedr-i ḡasen yā seħāb-ı 'id
Yā[ħud] kūsūf-ı şa' şa' a-i āfitāb-ı 'id²⁸⁵
2. Ellerle merħabādan o gül-ruḡ şıkılmasa
El eylemezdi derünī böyle ħicāb-ı 'id
3. Ey rüşenā-yı dīde gör ol māh-ı enveri
Olmaz felekde derler ise māh-tāb-ı 'id
4. Høy-ker[d]e gül ruḡun öpülcek derdim ol mehe
Çıķdı hezār-ı ' aşķa bu yüzden gül-āb-ı 'id
5. Mihr-i ' izār-ı pākiñe Mesīħ-nażar muħāl
Hācet mi tāb-ı nūr-ı cemāle niķāb-ı 'id

---

79. 54b

²⁸³ ğilmān cennet: ğilmān ü cennet

²⁸⁴ dāreyn: dāreyne

80. 54b

²⁸⁵ Bu beyt, LH. 2a'da yer almaktadır.

6. Kaṭ kaṭ boyunca kıldı bu müşkīn zūlfü zīb
Gül-rüyün açdı reng-i [ş]ebāne (?) şiyāb-ı ʿid²⁸⁶
7. Laʿ l[ī]n ʿ aḳīde-i lebin öpmek lezīz olur
Şīrīn [ü] nerm olur bize Nāfız [o] ḥ ʿāb-ı ʿ id

81

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Etmesin rāh-ı talebden girye-cū kaṭ ʿ -ı ümīd
Seni yollardan geçirmez ḳorḳarım seyl-i şedīd
2. Cām-ı revzenden göründü şanma şem ʿ -i ṭal ʿ atı
Ṭārem-i eflākden mihr-i münīr oldu bedīd
3. Sen meh-i nā-mihribānīñ rüz ü şeb luṭfun gören
Gecesi leylī-i ḳadr olur günü her rüz-ı ʿ id
4. Nazra-ı ḥasret niçe ruḥsārīña etsin nigeh
Ḥār-ı dīvār-ı müjem şerm üzre bir sedd-i sedīd
5. Söyle ey serv-i ḥırāmān-ı gülistān-ı cefā
Böyle dāmen-keşligi[ñ]den var mı bir güft [ü] şinīd
6. Ḳayd-ı zūlfüne düşüp Nāfız ḳo etsin der-kenār
Defter-i dilden o şehriyār eder ḳaydın resīd

82

mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün

1. Açdı mı ḡonçe-i iḳbālīmi nesīm-i murād
Dimāḡ-ı ḥ ʿāhişe gelmez mi bir [re]sīm-i murād
2. Ḳarīn-i mazhar-ı luṭf-ı Ḥudā olursa gönül
Verā-yı perde-i āmāl olur ḥarīm-i murād
3. İḳāmet[in]de ḳadīm añılıp olur ma ʿ mūr
Du-şeb kibāra müsāfir olan muḳīm-i murād

²⁸⁶ açdı: açıldı/ şiyāb: siyāb

81. 55a

82. 55a

4. Muvāfık olmaya taqdır-i derde yok tedbır
Ne yüzden ise ʿilācı olur ḥakīm-i murād
5. Ḥazāʾin-i kerem ile pādişāh-ı gerdün eyle²⁸⁷
Pür etdi kīse-i ümmīdi naqd-i sīm-i murād
6. İlāhī feyz-i nem-i baḥr-i cūduñ ile²⁸⁸ bu dem
Gül-i ümīdimi yüz kat açā nesīm-i murād
7. Olur[sa] mazhar-ı luṭf-ı Ḥudā işiñ Nāfız
ʿArūs-ı kāmīña eyler ḥarem ḥarīm-i murād

83

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1. Şüküfte olmasa gül-gönçe-i bahār-ı ümīd
Açılmaz idi hezār-ı dil-i nizār-ı ümīd
2. Tutuḡ-güşāy-ı ruḡ-ı nev-ʿarūs-ı iḡbāle
Ne yüzden etse tecellī olur nigār-ı ümīd
3. Olurdu şāf dil-i pür-ḡubār-ı cām-ı murād
Pür etse çeşm-i merāmı reh-i ḡubār-ı ümīd
4. Şeb-i firāḡ nihāyet bulursa vaşl ile
Doḡardı mihr-i murādımla hep nehār-ı ümīd
5. Olursa feyz-i kerem mihr-i ṭālīʿ imle bedīd
Olurdu gülşen-i iḡbālimizde bār-ı ümīd
6. Bu yüzle çehre-i āmāl olurdu şüret-ḡız
Görünse ḡāze-i iḡbāl ile ʿizār-ı ümīd
7. Olurdu meyline bāʿ iş o mehveş[e] Nāfız
Felekde dönse ḡamerle zer-i medār-ı ümīd

²⁸⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

²⁸⁸ cūduñ ile: cūduñla eyle

84

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Müferrih-i dil ü cāndır huşul-i yād-ı murād
Şafā-resān-ı de[r]ündür nevā-yı ad-ı murād
2. Nühüfte-gonçe-i ümmidimiz güşād olur
Doğunsa gülşen-i iqbāle feyz-i bād-ı murād
3. Berāt-ı h'āhişe tevfiķ olursa kilik-i ezel
Yazardı kayd-ı hayāt-ı şafā midād-ı murād
4. Du-şeş olursa dil-i zārīñ arzusu tamām
Düşerse şeş-der²⁸⁹-i ümmidde güşād-ı murād
5. Gül añsa ..... olur donanması bülbülde
Diken nihāl-i gülü kılmasa remād-ı murād
6. Ğam [ü] keder eşer etmeye cām-ı dilde ğubār
Derün-ı²⁹⁰ Nāfiz[e] feyz et İlāhī şād-ı murād

85

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āfitāb-ı rüyuña mihr-i cihān eyler ḥased
Peyker-i āyineye āyinedān eyler ḥased
2. Ey gül-i şad-berg-i bāğ-ı 'işve verme derd yüze
Yüzüñe yüz vech ile zīrā hemān eyler ḥased
3. Şevķ-i gülzār-ı ruḥuñla nāle-senc olduķca dil
Nağme-sāz-ı 'aşķıña hep bülbülān eyler ḥased
4. Fitneden bī-ķayd ğamdan sāf-dil āzāde-ser
Zevķ-i dervīş-i cihān-gerde cihān eyler ḥased
5. Ol perī-ruḥsārı da' vet eylesem tenhāya ben
Āşikār etmezse de Nāfiz nihān eyler ḥased

---

84. 55b

²⁸⁹ şeş-der: şeş-ter

²⁹⁰ derün-ı: derünü

85. 56a

86

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Yā Resūlu'llāh²⁹¹ vaşfiñ cāna sükkerden lezīz
Medḥ-i şāniñ ṭab' ima senbüse-i terden lezīz
2. Dīde müştāk vechiñe şems ile raḥmet²⁹² şübhesiz
Seyr-i rüy-ı āfitābiñ şems-i ḥāverden lezīz
3. Ey meh-i evc-i nübüvvet ' aşıkān-ı ümmete
Seyr-i ebrū-yı hilāliñ kân-ı enverden lezīz
4. Būy-ı gül-rūyuñ dimāğ-ı arzū-yı ümmete
Nefḥa-baḥşāy-ı şafā-yı verd-i aḥmerden lezīz
5. Qand-ı medḥiñ Nāfizā şirindir hem-çü ḥabāb²⁹³
Yā Ḥabību'llāh vaşfiñ cāna sükkerden lezīz

87

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Bī-zebān ḥālimi ol kāfire söyler kâğız
Tercemān-ı dil-i sevdā-zededir her kâğız
2. Rüy-ı zerd ' aşıka sermāye-i maqşūd olur
Yaraşır ' aqd-i mihir eylemede zer kâğız
3. Yār-i ser-keş bize nāz etmede etdikce niyāz
Arada ' aqd-i mürişde hünerver kâğız
4. Eşer-i ğamzeleriñ dilde şifā-yāb olsun
Baña bir çeşm-i kebüter ile gönder kâğız
5. Mühr-i mihriñle ser-ā-pā dilimiz naqş-ı niğīn
Olsa sīnem n'ola sulṭānıma Nāfiz kâğız

86. 56b; 228a (Bu gazel *Dīvān*'ın sonuna 2. Nat olarak tekrar yazılmıştır.)

²⁹¹ Resūlu'llāh: Ḥabību'llāh (2. Nat)

²⁹² Dīde müştāk vechiñe şems ile raḥmet: Dīde-i müştāka ey ḥurşid-i raḥmet (2. Nat)

²⁹³ ḥabāb: nebāt (2. Nat)

87. 57a

88

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Olduğca nağam-sāzı nevādan mütelezziz
‘Uşşākı olur evc-i hevādan mütelezziz
2. Būs-ı lebiñiñ ey perī zevkin n’ola añsağ
Ādem olur elbetde şafādan mütelezziz
3. Olduğca gedā telh-i sitemden mütekedir
Ol şāh şeker-hāy-ı²⁹⁴ cefādan mütelezziz
4. ‘Uşşāk-ı güneş-mu‘ terif etdikce tazarru‘
Zühhād-ı riyā-pişe haṭādan mütelezziz
5. Em la‘ l-i şeker-pāşını Nāfiz o ṭabibiñ
Bimār-ı lebi khand-ı şifādan mütelezziz

89

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Khand-ı güftār-ı şeker-riz-i lebi terdir leziz
‘Āşıkā şirīn kelāmı nāz-perverdir leziz
2. Gül-şekerdir būs-ı la‘ l-i rüyuñ ey gül-gonçe-leb
Tāze tāze büy-ı verd-i ṭa‘ m-ı sükkerdir leziz
3. Gerçi dürd-i bāde telh eyler dimāğ-ı h‘āhişi
Neş’e-baḥşā bād-ı la‘ liñ ile sāğardır leziz
4. Bu ağız miski dehāniñ gonçeden büyā laṭif
Rāḥat-ı ervāḥ-ı nuṭkuñ cāna sükkerdir leziz
5. Çin-i zülfü nefḥa-baḥşāy-ı dimāğ [ü] dīdedir
Ḥalkā ḥalkā سيرسم dūd-ı ‘anberdir leziz
6. Genc-i bād-āver yā genc-i şāygāni Nāfizā
Bir açılsa sine-i simin-i dil-berdir leziz

---

88. 57a

²⁹⁴-hāy-ı: -hār-ı

89. 57a

90

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şayma sākī cām-ı mey-efşān[1] tırma çek çevir
Devre gelsin sübhā-i mercān[1] tırma çek çevir
2. Sāğarı pür eyleyip tāb-ı mey-i h̄'urşid ile
Ey felek devr et meh-i tābān[1] tırma çek çevir
3. Mehd-i āğüş-ı recā gehvāre-i endām ola
Tıfl-ı nevdır hāleye cānān[1] tırma çek çevir
4. Devre çık pür-neş'e ol devrān seniñdir sākīyā
Esb-i gül-gün-ı şabā-cevlān[1] tırma çek çevir
5. Ey yed-i küstāh-ı şāne tel kırarıñ mū-be-mū
Nāfızā-veş zülf-i müşk-efşān[1] tırma çek çevir

91

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Sākīyā sāğar[1] şun hātır-ı rindān yapılır
Neş'e-i şişe-i beyt-i dil-i vīrān yapılır
2. Rūzgār olalı ağıyāra muvāfiq ey bād
Yıqılır bülbül-i dil hār-ı gülistān yapılır
3. Hāl eder 'uqde-i gīsūları şāne yap yap
Mū-be-mū beyt-i mu' ammā-yı dil ü cān yapılır
4. Hātır-ı münkesir ey āyine-rū gösterme
İnkisārımla perī-hāne perişān yapılır
5. Çekme ğam ser-keş ise gerdiş-i esb-i vuşlat
Bir mu' allim ile ol tünd-rev āsān yapılır
6. Mū-miyān kārını²⁹⁵ Nāfız tolaşınca şarılıp
Al kemer-bend gül-endāmına dāmān yapılır

---

90. 58a

91. 58a

²⁹⁵ kārını: kārına

92

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O yâre derdimi şerh ede bir ehl-i hüner gönder
Cevâb-ı redde muhtâc olmasın şâkî haber gönder
2. Gül-âb bir 'araç olmasın ruḥ-ı gül-berge fikrimle
Çıkar büy-ı gül[ü] inbîk-i dilden yâre yer gönder
3. Mezâk erbâbına şîrîn dehânı lezzet-ârâdır
Getir bir tatlı sözle câm-ı la' lin pür-şeker gönder
4. Burulduysa saña bir pâre ol meh-pâre pür-naqd ol
O sîmîn-sîneye boş kîseden yalvarma zer gönder
5. Dehânın öp getir câm-ı leb-i şevk-âverin bezme
Şafâ-yı dilden ey Nâfiz raḳîbâna keder gönder

93

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Ol seg-i aḡyâr seyr et yâr koynuñdan çıkar
Kilk-sîretdir şaḡın dildâr koynuñdan çıkar
2. Mîve-i ümmîd-i ḡâm-ı dest-i dil olsun tamâm
Sîb-veş pistânîni her-bâr koynuñdan çıkar
3. Gelmeme bülbülleri lâyıḡ mıdır ey rûzgâr
Ḡonçe-i şâh-ı gül[ü] tekrâr koynuñdan çıkar
4. Şanma bedr-i vech zîr-i turrenden oldu 'ayân
Mâhdır ol ebr-i şevk-âsar koynuñdan çıkar
5. 'İkd-ı mihr-i ḡayrı Nâfiz şaḡladı bizden bu şeb
Dest-mâl-i nev-nişânı yâr koynuñdan çıkar

94

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bize hüsni-nazardan gamze-i cânâne dönmüştür
O āhū-çeşm Mecnūn-dīdeden yābāna dönmüştür
2. Şafā-yı hātır-ı sākīde neş'e görmedim bildim
Çü mäh-ı nev tehī bu gerdiş-i peymāne dönmüştür
3. Çü pervāne hevā-yı sūziş-i āhım beyān olmuş
O şem'-i āteşin-reftār bizden yana dönmüştür
4. Bu tekyegāhda zāhir perestān-ı riyākārān
Bırakmış hırқа-i kibrini dervīşāna dönmüştür
5. Bir ağız etdi şirīn la' l[i] Nāfız büse-bahş oldu
Dehānı ol cefākārın leb-i ihsāna dönmüştür

95

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabā gīsū-yı müşk-efşān-ı yāre şānelenmiştir
Bu şān ile o şāne zīver-i kāşānelenmiştir
2. O mest-i cām-ı nāzīn neş'e-i çeşmin temāşā kııl
Süzülmüş gamze-i maḥmūr gör mestānelenmiştir
3. Hevā-yı leyle-i zülfü dimāğın eyleyip muhtel
Dili olmuş gibi Mecnūn 'aceb dīvānelenmiştir
4. Dil-i āteş-nihād-ı 'aşk bī-pervā şeb-i gamda
Yanınca şu'le-i şem'-i ruḥa pervānelenmiştir
5. Göñül pīr oldu geçmez ihtiyārī tāzeden Nāfız
Olup hem bir civāna mübtelā pīrānelenmiştir

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nāfe-i Çinī ham-ı gīsū mu müşkīn-mū mudur
Sünbül-i bāğ-ı Haṭā bu yā bu 'anber-bū mudur
2. Āb-ı hüsn-i nāmiye endāmına āyīne mi
Mevce-i 'ayn-ı ṭarāvet ol ḳad-i dil-cū mudur
3. Ḳalbi esrār-ı ğubār-ı ḥaṭṭ la' li gül durur
Bilmem ol ğonçe-dehānım ḥoḳḳa-i dārū mudur
4. Resm-i cerem (?) buse mi gül mü riyāz-ı sīnede
Yoḥsa zerrīn cā-be-cā ārāyiş-i pehlū mudur
5. Rüstem-i āşüb nevk-endāz-ı rezm-i ğamze mi
Tīr-i dil-düz-ı sitem āzmāyiş-i ebrū mudur
6. Neş'e-i cām-ı²⁹⁶ bahārī mi bu naḳş-ı nālekār
Bülbüle feryāda bādī ey şabā gül-rū mudur
7. Da'vete etmiş 'azīmet ol perī gör şīşe pür
Yā buḥūr-ı āh bezm-i şebde esmā-gū mudur
8. Neş'e-i diğeri meh-i leylā-yı vaşlı germ eder
'Ālem-i āğūşa hāle cilve-i zānū mudur
9. Şem' -i vādī-i ğama ser-geşte mi Mecnūn-ı 'aşḳ
Devr eden pervāne-veş yā ol gözü āhū mudur
10. Hüsn-i ta' bīri resīmāniñ 'aceb resm-i ḥayāl
Hāme-i taşvīr-i Mānī naḳş-ı ḥaṭṭ-ı mū mudur
11. Ḥazret-i ' Abdī Efendi kim şarīr-i ḥāmesi
Ṭūṭī-i şīrīn-sūḥan-veş Nāfīzā pür-gū mudur
12. Kāse-i ta' bīri pür reng-i mey-i ma' nā ile
Şevket [ü] Dīvān-ı Ḥāḳānī gibi memlū mudur

96. 59b

²⁹⁶ cām-ı: cāmı

97

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nāfe-i Çinî ham-ı zülfüñ mü müşkîn-mü mudur
Sünbül-i bâğ-ı Hâṭâyî mi ya 'anber-bü mudur
2. Cāme-ḥ'āb-ı vaşla da'vetsiz gelir gör ol perî
'Ālem-i āğüş-ı tenhâ cilve-i zānū mudur
3. Resm-i naḫş-ı buse mi gül mü riyāz-ı sinede
Cā-be-cā zerrîn yapışmış yāsemen-pehlū mudur
4. Rezm [ü] bezm[i] fark olunmaz şāh-ı iklim-i ruḥuñ
Tîğ-i ḥün-efşān mı bilmem sāye-i ebrū mudur
5. Neş'e-i cām-ı bahārî mi bu germiyyet 'aceb
Bā' iş-i feryād-ı bülbül Nāfîz ol gül-rū mudur

98

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Dil dest-i himmete uçurup kebg-i nāz alır
Şayd-ı şikār için eline şāhbāz alır
2. Deste kemān-ı nāzını ol cilve-sāz alır
'Uşşāk-ı tîr-ḳaddi hevāyî niyāz alır
3. Şık boğazın²⁹⁷ Hişārda mey içme el görür
Rez-duḫteri ḥarāmîlik²⁹⁸ eyler boğaz alır
4. Hâṭır-şikeste etmede seng-i cefāları
Mir'āt-ı inkisārımı ol şāh-ı nāz alır
5. Başa çıkar mı şāhin-i pervāza bāz-ı rāz
O kebg-i nāzı pençesine bî-niyāz alır
6. Şayyād ğamze pür-fiten-i der-kemîn-i nāz
Nāfîz kebüter-i diliñ ol ḥile-bāz alır

97. 59b (Bu gazelin bazı beyitleri 96. gazelle benzerlik göstermektedir.)

98. 59b

²⁹⁷ boğazın: boğazın

²⁹⁸ ḥarāmîlik: ḥarāmîlik

99

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Leblerin emdir leb-i dildār[1] durma çek çevir
Sāḳiyā ol cām-ı şevḳ-āşār[1] durma çek çevir
2. Tāze devre gir çekip yat ḥalka-i bezm içre dön
Ey riyā-gū sübhā-i inkār[1] ṭurma çek çevir
3. Rīsmān-ı zülf[ü] bī-tāb etmesin dūlāb-ı çarḥ
Gel yetiş şāne o müşkīn-tār[1] ṭurma çek çevir
4. Çıkdı elden ol dili kanlı ḥarāmī ğamzeler
Cāma mest ol ḥancer-i ḥūn-ḥār[1] ṭurma çek çevir
5. Sāğar-ı al ile meydān al bugün Nāfız yürü
Esb-i gül-gūn-ṭab' [ü] ḥoş-reftār[1] ṭurma çek çevir

100

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

1. Geçme biñ reng hezār-ı dile sen ikide bir
Ḳılma ey gül müjeñi ḥāra diken ikide bir
2. Cāme ḳıl bülbüle gül-reng ile sen ikide bir
Eyle ey gül müjeñi ḥāra diken ikide bir
3. Ḥār ḳat ḳat girih-i zülfüñü ḳıldı beste
Bu nedir ey gül-i şad-berg-beden ikide bir
4. Ellere revnaḳ-ı ğammāzesi beş ḳat görünür
Rū-nümā ruḥda zenaḥdān [ü] zēḳan ikide bir
5. Ḥāra ḳat ḳat açılır ğonçe lebi gül memeler
Bu nedir ey gül-i şad-berg-beden ikide bir
6. Şülüş-i ḳand-i lebi oldu raḳībe ḥişşe
Mīvesin telḥ verir naḥl-i çemen ikide bir
7. Zār edip ḳalb-i hezārıñı açılma ḥāra
Olma gül-naḥl gibi yediveren ikide bir

8. Pîr-i ʿuṣṣâk-ı kemân-ğad ile dem-sâz olıcağ
İki telli gibi kııl tâze düzen ikide bir
9. Nâfızâ kaçma kara ise de düş zülfüne sen
Öperim ħâl-i siyâhın hele ben ikide bir

101

mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün

1. Meded ey rind-i mengüş²⁹⁹ bezme gel cām-ı şafâ kıaldır
Yanınca bir nihâl-i mest-i ʿiṣve dil-rübâ kıaldır
2. Şıkıldı duğter-i rez ʿaşrımız nâzük şurâĥî-veş
Ele verme boğazi³⁰⁰ gel ayağı sâkiyâ kıaldır
3. Hezârân murğ-ı dil şayd eylemişdir dâne-i ħâliñ
Bu mekr-âmiz dām-ı kākül[ü] ey bî-vefâ kıaldır
4. O sîmîn-sâka tamğa-yı şafâ pây-ı muğannâdır
Geline deste vuşlat imtiğânın ser-be-pâ kıaldır
5. Zekân elması bir laʿlîn zîb-i gülşendir³⁰¹
Amân verme sağın ol yâdigârı Nâfızâ kıaldır

102

fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilün

1. Ğâret eyler mülk-i şabr[ı] ğamzeler reh-zen midir
Yoğsa Cengîz-i nigâhı bâʿ iş-i şîven midir
2. Āteş-i âhım ne ħâletdir ki teʿşîr eylemez
Seng mi ħalbiñ seniñ ey bî-vefâ âhen midir
3. Nâf-ı sîm-endâmı gül gibi açıldı ey şabâ
Bu şikâf-ı pîrehen mi gerdiş-i dâmen midir

---

101. 60b

²⁹⁹ mengüş: menguş

³⁰⁰ boğazi: boğazi

³⁰¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

102. 60b

4. Çān-i zūlfünden hāzer edi[p] seversek gāzsesin
Düşmede gird-āba hāncerler cedel ehven midir
5. Dām-ı zūlfünden remāide oldu Mecnūn-veş gönül
Ey gözü āhū bu vahşet Nāfize senden midir

103

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Görsem ey sāķi dehāniñ la' l-i dil-ber elde bir
Cām-ı gül-gūnu yetişdir devr-i sāğar elde bir
2. Niçe biñ vech ile feryād etmesin her şeb hezār
Dīde-i gayrıda yüz şad-berg-i aħmer elde bir
3. Rūy [u] zūlf ü³⁰² çeşm destimde yedimde la' l-i yār
Sünbül [ü] gül deste deste gōnçe-i ter elde bir
4. Sīne germe el-hāzer müjgān ü çeşm [ü] gānzeye
Tīr-i pūr-ķandīl der-kef tīg ü hāncer elde bir
5. Cümle etdik noķta-i hāl-i cemālini hīsāb³⁰³
Defter oldu Nāfizā bu hābb-ı ' anber elde bir

104

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Kālā-yı niyāzı o gül-endāma yetişdir
Dök bülbüle bādeyle sözü cāma yetişdir
2. Buldāriye bel bağladı ol mū[y]-miyānım
Besbelli ki ister anı bayrāma yetişdir
3. Ey vāsīta-i neşv ü nemā yelme hevāyi
Ol tāze nihāli şeb-i iķdāma yetişdir
4. Vaşfiñla pūr olsun der iseñ nüşha-i hātır
Dil nāme-nüvişte ola sen cāme yetişdir

---

103. 61a

³⁰² zūlf ü: zūlfü

³⁰³ Yan tarafa "aldı" yazılmıştır.

104. 61a

5. Yağmāladı mülk-i dili Cengīz-i nigāhı
Nāfīz o şeh-i hūsne amān-nāme yetişdir

105

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Sevmem şikāķı resm-i vefā meşrebimcedir
Āyīn-i ' ayş ü nüş-ı şafā meşrebimcedir
2. Sākī mezāk-ı zāhid[e] pes tāze gül-şeker
Şun köhne telḡ bāde baña meşrebimcedir
3. Bezme şehāb-ı cūd-ı³⁰⁴ kedū tolu yağdırır
Olsun hemīşe kām-i revā meşrebimcedir
4. Olmam ğubār-ı būd [u] nebūd ile dil-ḡırāş
Şahbā-yı bezm-i bīm ü recā meşrebimcedir
5. Āvāz-ı nüş-[ā]-nüş-ı şabā çeh-i bülbüle
Ey muṭrib-i terāne-serā meşrebimcedir
6. Mey-zevraķ ile ' ālem-i āb et baṭī ' şarāb
Sāhil de olsa ğavṭa-nümā meşrebimcedir
7. Sīr-āb-ı sebz-i ter ola ḡāmeñ çün ey şeker
Nāfīz bu sūkkerīn-edā meşrebimcedir

106

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Sākī şafā-yı cām-ı vefā meşrebimcedir
Būs-ı dehenle zevķ ü şafā meşrebimcedir
2. Şūrābe-nüş-ı lücce-i imsāk añlamaz
Rūd-āb-ı ḡoş-ġüvār-ı saḡā meşrebimcedir
3. Derd-i serim gül-āb ile geçmez benim ṭabīb
Derdime [ol] mey ile devā meşrebimcedir

---

105. 61b

³⁰⁴ cūd-ı: cūd ü

106. 61b

4. Olsam ‘ aceb mi nām-ı redī duḡter-i reziñ
Cūş u ḡurūş-ı reng-i bahā meşrebimcedir
5. Nāfız kümeýt-i şāḡar[1] meydāna çek çevir
Gül-gün-cām-ı bezm-i şafā meşrebimcedir

107

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Libās-ı al-gün-ı bülbülān ḡün-ı reg-i güldür
Anıñçün cāme-i gül-reng-i mül de çeşm-i bülbüldür
2. Verir nezzāreye keyfıyyet-i dıger temāşası
Mey-i reng-i temāşā feyz-baḡş-ı neş‘e-i müldür
3. Terennüm-sāz olup ‘ uşşāk sākī etme seyr-āheng
Bizim āḡāzemiz bezm-i ṡarabda şavt-ı ḡulḡuldür
4. Ġıdā-yı rüḡ olur rüḡāniyāna şāne-zen olsañ
Şabā ol zülf-i müşk-efşān yediñde saçlı sünbüldür
5. Dil-i miskīn dimāḡ-ı ‘ aşka nükhet-baḡş ‘ anber-veş
Bu germiyyetle düd-ı pür-şafā semmür kāküldür
6. Muvāfık olmasa tedbīrine taḡdīr-i Rabbānī
Ḳıyās eyler taḡayyür rüy-ı maḡşūda tekāsüldür
7. Döner Nāfız mey-i ma‘ nā-yı şi‘ riñ cām-ı gülzāra
Şarīr-i çeḡçeh-i ḡāme hezār-ı verd-i ḡulḡuldür

108

mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

1. Ḥazān³⁰⁵ olur gül-i bāḡiñ hezārı böyle geçer
Hezār-ı nāle-keşiñ āḡ ü zārı böyle geçer
2. Ne işler işledi geçdi dile o ḡün-ḡ‘ārıñ
Ḥadeng-i ḡamze-i cevşen-güzārı böyle geçer

---

107. 61a

108. 62a

³⁰⁵ ḡazān: hazān

3. Nesīm-i ʿ işve hevādan hevāya şaldı bizi
Yel oğlunu seveniñ rūzgārı böyle geçer
4. Ser-i rehinde şakın tırma o perī-ṭab ʿ iñ
Nihāl-i kām̄et-i³⁰⁶ āteş-nişārı böyle geçer
5. Ğubār-ı maḳdem[i] iksīr-i naḳd-i ḳalb olmuş
O şems-i cevher-i nāziñ ʿ ayārı böyle geçer
6. O naḳl-i ser-keş-i sīr-āb içün dil-i zārıñ
Şehāb-ı āh-ı dil-i ḳatre-bārı³⁰⁷ böyle geçer
7. Seni fūnūn-ı maḳabbetde Nāfizā o şehiñ
Ma ʿ ānī-i edeb-baḫş kārı böyle geçer³⁰⁸

109 *

fā ʿ ilātūn fā ʿ ilātūn fā ʿ ilātūn fā ʿ ilūn

1. Mehveşim kim bir hilāl-ebrū-yı şehir-āşūbdur
Māh-ı nev cerrār-ı mihr-i ḫüsn böyle ḫūbdur
2. Farṭ-ı ʿ işmetden ğubār-ālūde der āyine[ye]
Eylemez timşālīne nezzāre bir maḫcūbdur
3. Şems-i vaşlīñla şeref bulsun tūlū ʿ -i kevkebim
Senden ey meh-pāre bir ḫüsn-i nazar maṭlūbdur
4. Ḥaṭṭ ile nām-āver olmuşdur şeh-i elfāz ile
Mühr-i mihre bā ʿ iş-i şān [ü] ḫışım mektūbdur
5. Mihr-i ḫasret perveriş-yāb-ı gül-i iḳbāl olur
Ḥüsn-i rüz-efzūn-ı Yūsuf nazra-i Ya ʿ ḳūbdur
6. Bedr-i evc-i mihr āyā Nāfiz eyler mi tūlū ʿ
Mehveşim kim bir hilāl-ebrū-yı şehir-āşūbdur

³⁰⁶ kām̄et-i: kām̄eti

³⁰⁷ ḳatre-bār: ḳatre-i bār

³⁰⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

109. 62b

* Bu gazel, 184. gazelle hemen hemen aynıdır.

110

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Zīb-i ser-i bezm et o meh-i enveri döndür
Sākī yetiş ol cām-ı ziyā-güsteri döndür
2. Pür görsün o meh kāsesini bir niçe günler
Luṭf eyle felek mihr-i cihān-perveri döndür
3. Kec-fikr ile geçdikce o naḥl-i gül-i gülşen³⁰⁹
İmān ile toḡru aña sen sāḡar[ı] döndür
4. Endāmıñı ārāyiş-i āḡūş-ı firāş et
Bir pāre miyān cilvesine elleri döndür
5. Bu kevkeb ile Zühre-i raḡḡāş-cefāsın
Ey dest-i çarḡ sā' atı çaldır yine döndür
6. Nāfız aña geçmez zer-i dek kīse-i dilden
Dök naḡd-i niyāzıñı o sīmīn-beri döndür

111

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Bir dil ki feyz-i būs-ı lebiñle şafā bulur
La' līn ḡadeḡde mevce-i āb-ı şifā bulur
2. Nesh etdi çīn-i kākülünü ḡaṭṭ-ı müşk-bār
Dil nüşḡa-i cemāle bu yüzden ḡaṭā bulur
3. Gird-āb-ı ḡamda ḡalmaya ser-geşte-i ümīd
Ol keştī rüzḡār ile bir gün hevā bulur
4. Elbetde bir bozulma gelir rüy-ı 'āşıḡa
Mihr-i maḡabbetin arasa dil-rübā bulur
5. Aḡyāra cüy-ı luṭf-ı kerem-baḡş-ı nāz olur
Seng-i cefāsını atacaḡ mübtelā bulur

---

110. 62b

³⁰⁹gül-i gülşen: gül ü gülşen

111. 62b

6. Pervâne-veş derûn tutuşdurdu âh ile
Dil yaqdı qorsa bir gün o da Nâfizâ bulur

112

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Feyz-i hevâ peyâmını peyk-i şabâ verir
Şâh-ı güle bu müjdeyi³¹⁰ bād-ı hevâ verir
2. Bir naql-i buse bir demiñi vaşl eder kerem
Bir iki yüzden ehl-i derûna şafâ verir
3. Ol naql-i nâz eşkim ile ser-firâz olur
Elbetde serve âb-ı dem-â-dem nemâ verir
4. Hâl-i lebini öpdürür erbâb-ı meclise
Güyâ ki ehl-i keyfe ağızdan gıdâ verir
5. Olmaz der ise mîve-i vaşlını Nâfizâ
Aldanma sen o ser-keşe yap yap saña verir

113

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Emdir femiñ desem baña beyt-i dehân oğur
La' li ağız eder yeri yoq dâstân oğur
2. Ezberledi Bahârsitâni varâk varâk
Bülbül gibi o³¹¹ gonçe-dehen Gülsitân oğur
3. Gördü ki da' vete o perî 'âzim olmadı
Şişeyle evc-i dâ 'ireye pek nihân oğur
4. Şanmañ ki gūşuna kodu şavt-ı niyâzını
'Uşşâk sem'-i tıfl-ı hevâya ezân oğur
5. Naqş-ı gubâr-ı pâyına yüz sürme ey şabâ
'Uşşâk o kuhl-'ayn[a] haç-ı İşfahân oğur

---

112. 63a

³¹⁰ müjdeyi: müjde-i

113. 63a

³¹¹ o: ol

6. Nāfız nüvişte-kışşama bakmaz cefâ eder
Ġayra vefâ fesânesin ol mihrībān oğur

114

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Ġubār-ı mağdemiñ çeşm-i dile kuhl-i Şifāhāndır
Gel ey nūr-ı başar göz sevmemiz 'ayniyle ihsāndır³¹²
2. Gelince duğter-i rez bezme tevbe bozdurur sen de
'Arūsāne lebiñ emdir bizi ey 'ışv[e]-zen kındır³¹³
3. Gül-i taşvire beñzer resm-i kaddi mihrībānlıkda
O serv-i hoş-ğurāmān mīve vermez nağl-i ħirmāndır
4. Gelū-yı yāsemīniñ reng-i sünbül eyleyen kimdir
Hezār-ı dil gülistān-ı ġamiñda zār ü giryāndır
5. İsa'et³¹⁴ eyledim sermāye-i vaşlı ħaṭā etdim
Mişāl-i pīr-i nā-bālig göñül tıflı peşimāndır

115

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O mihr-i evc-i nāza ġāzedden ħüsn [ü] bahā artar
'Avārızla kameran de gün-be-gün nūr-ı ziyā artar
2. Ĥayāl-i zülf-i pūr-çiniñ kılınca mū-be-mū dīde
Ĥaṭā vādileri yāda gelir dilde hevā artar
3. Dile bir ħālet-i diğeri gelir yāriñ miyānında
Şeb-i vaşlıñ resen-bāz-ı şafāsında şadā artar
4. Şarāb-ı la' lini ser-şīşe-i bezm-i³¹⁵ vişāl etsek
Mey-i seyyāle cūş eyler ayağ elde şafā artar

114. 63b

³¹² Bu mısra, "göz sevmemiz" yerine "gör sürmemiz" şekliyle 6. kasidenin 42. beytinde tekrarlanmıştır.

³¹³ Bu beyit, 6. kasidenin 43. beytinde tekrarlanmıştır.

³¹⁴ İsa'et: İşā'et

115. 63b

³¹⁵ bezm-i: bezmi

5. O tūṭī-i şeker-baḥşīñ leb-i şīrīnin öpdükce
Yine tek durmadı Nāfīz gönül başka recā artar

116

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Müjeler ğamzede ḥüsn-i nazarı açmaz ҡor
Tīr-i dil-düz ile nūr-ı başarı açmaz ҡor
2. Defter-i ḥüsnünü ser-cümle ḥisāb eylerken
Kilk-i nāzı raqam-ı ı işvegeri açmaz ҡor
3. Dīde-i ğayrıya āyīne-i İskender eder
Saña göstermedi ol sīm-beri açmaz ҡor
4. Oda şem' -i ruḥ-veş yandı nihānī ҡorsa³¹⁶
Giregör āteş-i ı aşkı o perī açmaz ҡor
5. Öpdürür la' lini Nāfīz ele ammā ki saña
Görünür beste-dehān ol güheri açmaz ҡor

117

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Çöz zülf-i girih-gīri şehā sende bu vardır
Aç nāfe-i pūr-müşk-i Ḥaṭā sende bu vardır
2. Mihriñi nihān etme açıl gülşen-i nāz ol
Ey ğonçe-i gülzār-ı vefā sende bu vardır
3. Āteşle yanıp sūz-ı dili turma beyān et
Ey micmer-i pūr-dūd-ı hevā sende bu vardır
4. Terkīb-i gül [ü] ı anber ile mümteziç oldu
Ey ḥāl-i ruḥ-ı müşk-nümā sende bu vardır
5. Geldiñ yelerek Nāfīze zülfünden o māhiñ
Kim derdi ki ey bād-ı şabā sende bu vardır

---

116. 64a

³¹⁶ Bu mısraın vezni bozuktur.

117. 64a

118

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ol gönçe-dehen gül-bedenim zîb-i serimdir
Zîb-i serim ol gönçe-i gül-berg-i terimdir
2. Nergis gözü gül ruhları kâkülleri sünbül
Ol gül memeler hânde-i bâğ-ı eşerimdir
3. Her cünbüş[ü] ârâyiş-i gülzâr-ı şafâdır
Reftâr[ı] hâsed-kerde-i serv ü şehrimdir
4. Elden koyamam ayağın ol mâh-ı vişâlin
Câm-ı leb[i] raqş-âver-i nûr-ı başarımdır
5. Hâl-i ruh[u] mir 'ât degil zâhir o mâhın
Nâfiz benim ol merdüm-i çeşm-i nazarımdır

119

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Şayma 'ayn-ı dîdeden Ceyhün luğ-ı hün keser
Zahm şerh etdikce her-dem yâre dil efsün keser
2. Müşk-fâm-ı turesin oğşar benân[ı] mû-be-mû
Güyyiâ miqrâş-ı 'işve sünbül-i şeb-gün keser
3. Ol gül-endâma çiçekli câme dikkikce hezâr
Duğter-i rezle şarâbî câmesin gül-gün keser
4. Şerhalarla döndürür dâğ-ı dil[i] darb-hâneye
Şanki ceyb-i sine yoğlar elleri altun keser
5. Çeşm bir nâ-mihribân sehğâredir Nâfiz şakın
Hep mağabbet riştesin ol tîğ-i pür-efsün keser

120

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Her-dem etrāfın o serviñ dil-i giryān ʔolaşır
Sebzēzār eylemege gülşen[i] bārān ʔolaşır
2. Bu mu inşāf ki biz dest-i rediñ olduqca
El kemer-bend-i miyān olmağa el 'ān ʔolaşır
3. Rūzgār etmeye muhtāc yed-i şānesine
Bād-ı āh ile şaķın zūlf-i perişān ʔolaşır
4. Rīsmān-ı nażar[ı] şarmış iken gül-bedenin
Yine ser-rişte ele almağa yārān ʔolaşır
5. El verirse o gül-endāma şarıl fırsatla
Nāfızā serv-i semen-dest olan 'uryān ʔolaşır

121

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Dām-ı āgūş-ı raķīb-i hīle-perverden geđer
Öyle bir raķķāşdır kim çarķ çenberden geçer
2. Yalvarıp yatma yapılmaz kaşır-ı vuşlat pāresiz
Bir Firengī altun 'arz et iş o kāfirden geçer
3. Ol perī bir yol reh-i piş-i nażardan geçmedi
Cūy-veş ammā hayāli dīde-i terden geđer
4. Ey kemān-ebrū hedef olsun mu bāzūña raķīb
Nāvek-i müjgānları fūlād³¹⁷ [u] mermerden geđer
5. Zevķ-i būs-ı cām-ı la' linden geçilmez Nāfızā
Vaķt-i güldür dil ne sāğardan ne dil-berden geçer

---

120. 64b

121. 65a

³¹⁷ fūlād: fūlāt

122

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Māh-ı mihr-āşāra hāle şu' le-i cevvăledir
Rūy-ı luţfu bir gül-i taşvire beñzer lāledir
2. Cāme-i nārenci şanma şu' le-i reftār ile
Bir gül-endām-ı perī-rū āteş-i seyyāledir
3. Düşmedi āğuş-ı i' zāza felekde bir gün āh
Eller o meh-rūya her şeb cāme-ḥ'āb-ı hāledir
4. Ḥāl-i Hindūlar nücūmu ebruvānıdır hilāl
Ol 'araḫ berg-i gül-i ruḫsār üzre jāledir
5. Hāle ḫāle 'ayn-ı iḫbāle nazār yoḫ kimsede
Şimdi raġbet māla Nāfiz bir de rüy-ı aladır

123

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Biñ kez o ebrū-kemānım nāvek-i müjgān atar
Sīnesin 'aşık güşād eyler hedef-veş cān atar
2. Şu' le-i āhı fişeng-endāz-ı nār-ı³¹⁸ 'aşḫ edip
Cünd-i iblis-i raḫibe āteş-i sūzān atar
3. 'Aks-i çeşm[i] devr-i sāġarla göründü bādede
Gūyiyā meydāna Rüstem tiġ-i ḥün-efşān atar
4. Al ele nabz-ı dili emdir ṭabībā la' liñi
Niçe bir dest [ü] yed-i hicrān ile şiryān atar
5. Tır-veş dest-i nifāḫa düşmeden Nāfiz şaḫın
Seni beyt-i sīneden ol ḫaşı ya giryān atar

---

122. 65a

123. 65a

³¹⁸ nār-ı: nārı

124

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dil[i] hayrân-ı pür-esrâr eden gönçe-dehânımdır
Ğubâr-ı pâyı da 'ayniyle kuhl-i İşfahânımdır
2. Çü mâh-ı nev olur şü[r]et-nümâ her günde bir yüzden
O hercâyî-reviş hep pertev-i nâ-mihribânımdır
3. Dem-â-dem âb ü tâbı eşk-i germ-â-germ ile bulduñ
Seni ey gönçe gül gibi açan sırr-ı fiğânımdır
4. Kıyâmet-kâmeti nahl-i gülistân-ı temâşâdır
Riyâz-ı 'işve-i endâm bir serv-i revânımdır
5. Hayâl-i ebruvânı gerdenimde ol şeh-i hüsnüñ
Mişâl-i tavk-ı kumrî dest-mâl-i el-amânımdır
6. Şabâ kaldırma zülfün seyr-i bâğ-ı sine eylerken
O gîsûlar benim şems-i cemâle sâyebânımdır
7. Degil bî-câ temâşâ-yı ruğunda zâr ü feryâdım
Hezâr-ı şasretim Nâfiz bu vâdî gülsitânımdır

125

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Gerdeni hâl-i ruğun h'oy-kerde enver gösterir
Sîmyâdır âteş [ü] âb ile aşter gösterir
2. Geçmedi naqd-i niyâziñ bir pûla ey teng-dest
Sîm-tenlerle işin altun eden zer gösterir
3. Şanma çîn-i zülfünü şân ile 'arz eyler saña
Pençe-i 'uqâb-ı hüsnünde bir ejder gösterir
4. Kıl nazâr 'ayn-ı keremle ey perî-peyker deyip
Dil aña mir 'ât-ı aħvâlin mükerrer gösterir

5. Şāh³¹⁹-ı gülşen sīnesinden Nāfızā kopmuş gibi
Sīnesin açıp nihālim gonçe-i ter gösterir

126

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Günde şems-i rüyün ol mihr-i şeb-ārā gösterir
Şubḥ-ı ümmīdi bu yüzden pertev-efzā gösterir
2. Böyle pey-der-pey şafā başkın verir bī-gāneye
Korkarım zālīm raḳīb ile temāşā gösterir
3. Çıkmadı naḳş-ı dehānı noḳṭa-i mevhūmedir
Ḥātem-i la' li aransa sırr-ı ihfā gösterir
4. Şerbet-i vaşlın dirīğ edip dil-i dīvāneden
Vermeyip ma' cūn-ı la' linden müdāvā gösterir
5. Sīnesi berrāk vechinden göründü Nāfızā
Rüy-ı iḳbālimde mir'āt-ı mücellā gösterir

127

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ' Aks-i rüyün sīne-i ' uşşāka dil-ber gösterir
Pertev-i³²⁰ şemsi döner mir'āt-ı enver gösterir
2. Bir hilāl-ebrū iken gör maşrıḳ-ı iḳbālde
Kendin on dördünde ol māh-ı münevver gösterir
3. Şāfdır billūr-veş ser-tā-be-pā ol sīm-ten
Her ne ' uzvuna niḡāh etsek ser-ā-ser gösterir
4. Āsumānī cāmeden ' arz etdi ḫāl-i sīnesin
Bu raşadgehde felek bir sa' d-ı aḡter gösterir
5. Naḳş eden Nāfız o tūṭī-i şeker-gū leblerin
Bir muşavvirdir ki güyā la' li söyler gösterir

³¹⁹ şāh: şāh

126. 66a

127. 66a

³²⁰ pertev-i: pertevi

128

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çeşm-i cemmāşın³²¹ süzer 'ayn-ı teğāfül gösterir
Ğamzeler hüs-n-i nazar bilmez tekāsül gösterir
2. Gülşen-i kalbiñde bñ var mı diyü eyler su 'al
Remz ile rñy-ı hezār-ı dñdeye gül gösterir
3. Bñ-nevāyān-ı dili şāh-ı güle edip nedim
Perde-sāz-ı nālesin 'uşşāka bülbül gösterir
4. Āhuvān-ı deşt-i Çine müjdeci ol ey şabā
Sevdiğim zülfün külehden saçlı sünbül gösterir
5. Remz ile beyt-i dehānından alınmadı haber
Bir mu'ammādır lebiñ hiç şorma müşkil gösterir
6. Bend-i sine ellere bir genc-i bād-āver olup
Nāfizā feth-i tılısmātı taḥayyül gösterir

129

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Çek şerbet-i lebini ḥalāvet şuyundadır
Ey dil bu gül-şeker mi [ki] lezzet şuyundadır
2. Öp gevher-i lebini gönül 'ayn-meşreb ol
Ol la' l-i ābdār saḥāvet şuyundadır
3. 'Arz eyle mācerāyı döküp eşki dem-be-dem
Ol sāye-cū-nihāl leḫāfet şuyundadır
4. Hñn-āb-ı tīg-i ğamzeye etme recā şaḫın
Şemşir-i hışm-ı dñdesi ḥumret şuyundadır
5. Nāfiz nesim-i luḫf-ı Hudā olıcaḫ vezān
Zevraḫçe-i ümīd³²² selāmet şuyundadır

---

128. 66b

³²¹ cemmāşın: cemmāşım

129. 66b

³²² ümīd: ümmīd

130

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Tüt zārîñî 'uşşâk-ı nev-âgāza ber-â-ber
Feryādîñ ola Zühre-i dem-sāza ber-â-ber
2. El yetmez iken kâmet-i yâre tolaşırñ
Olsun mu semen serv-i ser-efrāza³²³ ber-â-ber
3. Şevk-âver olur sâk-ı bahârı dil-i zārîñ
Gülzâra çıka cām ile bir tâze ber-â-ber
4. Çekmekde gelir mi 'acabâ sîne-güşâya
Nevk-i müjeler gamze-i gammâza ber-â-ber
5. Hem-pâye midir sâkî-i şahbâ-yı 'arūsân
Başma ayağı olmaz o şehnâza ber-â-ber
6. Murğ-ı nazarım bāz-ı nigāhıyla bir olsun
Kebg-i dil-i Nāfız çıka pervāza ber-â-ber

131

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. O gül-'izâr-ı ruhuñ bāğ-ı B[ü]stân oğudur
Hezâra ḥ'âce-i gül faşl-ı Gülsitân oğudur
2. Olunca beste nigâra hevâ ile 'uşşâk
Düzenle sâzı çalar kâr-ı İşfahân oğudur
3. Kitâb-ı mihr [ü] vefâdan sebağ sebağ diyerek
Rüsüm-ı nâz ü niyâzı o mihrîbân oğudur
4. Çalıp nefesle dili ses çıkarmayıp neyler
Bu demde şeyh-i riyâ-sâz hep nihân oğudur
5. Keşîde-tîğ-i nigehdir şağın şağın Nāfız
Cefâ kılcı o kâfir saña amân oğudur

---

130. 66b

³²³ ser-efrāza: ser-firāza

131. 67a

132

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Perde-bîrûn-ı niyāza şavt-ı bî-âğāz oğur
Cilve-sāzım bî-nevā ' uşşāka hep şehnāz oğur
2. Destvān-ı iltimāsa ' arz eder murğ-ı zeri
Almağa bāzū-yı iqbāle yine şehbāz³²⁴ oğur
3. Ol perî-ruhsār[ı] da' vet kııl buğūr-ı āh ile
Hep ' azîmet-ğ'ān-ı vuşlat zülfünü pür-nāz oğur
4. Çekdi çille ol kemān-ebrū hevāsın etmedi
Yine haţţ-ı tîr-i müjgānın görüp dil nāz oğur
5. Açmayıp küttāb-ı efsūnu esāmî defterin
Nāfîzā erkām-ı vaşlı cümle ħarf-i rāz oğur³²⁵

133

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. O ğazālāne bağış vādî-i ħaşmet gözedir
Bāz-ı nezzāresi murğ-ı dile zaĥmet gözedir
2. Şāhin-i himmet[i] hep kebg-i vişāl üzre şalar
' Āşıkān tāze şikār olmağa³²⁶ fırsat gözedir
3. Ser-be-pā çeşm-i dilim ğamzeñe nezzāre için
Seni gözler gözüm ey dîdesi āfet gözedir
4. Ebr-i zülf ile nihān etme hilāl ebrusun
Dür-bîn-i niĝhim bir meh-i tal' at gözedir
5. Bāğbān-ı ruĥ-ı alıñ olalı bülbül-i dil
Nāfîzā murğ-ı nazār gülşen-i vuşlat gözedir

---

132. 67a

³²⁴ yine şehbāz: yine bir şehnāz

³²⁵ ħarf-i: ħarfi/ oğur: olur

133. 67b

³²⁶ olmağa: almağa

134

meʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Ver³²⁷ cām-ı gülü bülbüle bir sāğar[ı] güldür
Leb-rîz-i tarab ile o şevk-âver[i] güldür
2. Aç gönçe-i esrâr-ı hezârâne şakâyık
Bir bûy-ı laṭîf ile gül-i aḥmer[i] güldür
3. Kan ağlar iken dest-i rediñ dide sezâ mı
Engüşt-i muḥannâñı öpen elleri güldür
4. Pervâne çerâğıña uyandır güle dâğ et
Lâleyle bu şeb şemʿ -i ziyâ-güster[i] güldür
5. Şād eyle dil-i Nāfiz[i] ey gönçe-i ḥandân
Esrâr-ı gubâr-ı ḥaṭ-ı laʿ l-i ter[i] güldür

135

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Çeşm-i dilde rakş kıdd-i cilve-zâ oynar ṭurur
Âbda naḥl-i şafâ-cû güyiyâ oynar ṭurur
2. Şuʿ le-i ḥüsnü dile kındağ bırakmışken yine
Mehd-i âğuşumda ol ṭıfl-ı cefâ oynar ṭurur
3. Kında gördüm ḥünî çeşmin bir dem ârâm etdigin
Seyf-i ḥün-ḥâr-ı cefâsı dâʿimâ oynar ṭurur
4. Sâʿ at ile ʿaqr[eb]-i çarḥa döner rakḳâş-veş
Her daḳîka ol حراس ile gedâ oynar ṭurur
5. Bād-ı âhım Nāfiz olduğca şabâ ile vezân
ʿİşve-sâz-ı târ-ı zülf-i³²⁸ dil-rübâ oynar ṭurur

---

134. 67b

³²⁷ ver: veren

135. 67b

³²⁸ târ: ṭâr/ zülf-i: zülfü

136

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Cām-ı la' lini gören 'ahd ile peymāne döker
Ayağı tutmaz eli sāğar[1] mestāne döker
2. Şem' -i hüsnün o perīniñ bu şeb eyler da' vet
Bāl [ü] perrin yağar āteşlere pervāne döker
3. Pāre pāre olarak hāl-i perīşāne için
Yed-i³²⁹ şāne zeri ol turre-i zī-şāna döker
4. Āsiyāb-ı felege³³⁰ gendümü nesrīn etdim (?)
Dām eder sünbülesin kevkebini dāne döker
5. Kākülün kıldı şabā şanma perīşān Nāfiz
Sünbülü bād-ı hevāsın yem-i 'Ummāna döker

137

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Görüp mihr-i ruḥun bedr-i felek şerm [ü] hicāb eyler
Geh eyler hāle³³¹ peydā geh olur ebri niḳāb eyler
2. Görenler mest ḥ'āb³³²-ı nāz-ı gāmzeñ bezm-i vuşlatda
Der-āğuşum ḥayāl-i ārzū-yı cāme-ḥ'āb eyler
3. Nedir bu şīve-i nādir ber-ā-ber çeşm-i dil-berde
Nıgeh dā'im tesellī gāmze pey-der-pey 'itāb eyler
4. Niçe taşvīr olur bu hüsn-i rüz-efzün ey Mānī
Ḥayāl etse du-çeşm-i pür-nemim nağş-ı pür-āb eyler
5. Tekellūf ber-tarāf şahbā-keş-i bezm-i maḥabbetsin
Seni Nāfiz bu mestāne-reviş ḥāne-ḥarāb eyler

---

136. 68a

³²⁹ yed-i: yedi

³³⁰ Āsiyāb-ı felege: Āsiyāb-ı felegi

137. 68a

³³¹ hāle: ḥāle

³³² ḥ'āb: ḥāb

138

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñül bir gül-^ç izārîñ hasretiyle āh ü zār eyler
Gülistān-ı maḥabbetde rüsümāt-ı hezār eyler
2. Çemen-ḥaṭ rūy[u] gül nergis gözü kākülleri sünbül
Bu fikr ile zemīn-i dīdede ^ç aşık bahār eyler
3. Gülüñ evc-i nihāli terk[i] hep ^ç uşşāka rağmendir
Hezār-ı bī-nevā esmā maḳāmında qarār eyler
4. Felekde ol ğazāl-i āfitābı şayd için ^ç aşık
Hilāl-i sāğar-ı devrānını dāma medār eyler
5. Duḥān³³³-ı āh ile nār-ı maḥabbet hīç nihān olmaz
Maḳāmın āteş-i sūzān Nāfīz aşikār eyler

139

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çeşm-i efsünkārı bīdār-ı nigāhından tıyar
Rāz-ı pür-pervāz-ı bāzı ḥ^ç ābgāhından tıyar
2. İşini altun eder iksīr-i remz-i çeşm ile
Bendeler hengām-ı luṭfu ^ç ayn-ı şāhinden tıyar
3. Şu^ç le-ger ebri o meh germ-i hevāsından bilir
Āteş-i pür-sūz-ı ^ç aşkı tāb-ı āhından tıyar
4. Maḳdem-i teşrīfiniñ nūr-ı başar añlar yolun
Naḳş-ı pā-būs-ı ḥayāli resm-i rāhından tıyar
5. ^ç Anber-efşān olmağa bir şemme yok sa^ç y-ı hevā
Nāfīzā bu luṭf[u] dil zūlf-i siyāhından tıyar

---

138. 68b

³³³ duḥān: dehān

139. 68b

140

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O verd-i naḥl-i nāza ḥāme gül rengi ḳabā eyler
Dikenlerle çemende ḳāmet[i] neşv ü nemā eyler
2. Siper etmek murādı ḳalb[i] nevk³³⁴-i ḡamzeye yoḥsa
O bī-gāne baḳışlı hīç nigāh-ı āşinā eyler
3. Bize gösterdi çeşmi devr-i cāmı ' ayn-ı şevḳ oldu
Bu yüzden ol perī āyīneden ' arz-ı vefā eyler
4. Temāşā-meşreb-i mest-i nigāh-ı sākī-i devrān
Ḥumār-ı ḡuşşa-i hicri görüp zevḳ ü şafā eyler
5. Olur ' ibret-nümā naḳş-ı ḡazāl-i çeşmi ḥulyāda
Dil-i Mecnūnu [vü] Leylā-yı ḥüsnü Nāfizā eyler³³⁵ (?)

141

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O meh-pāre görüp naḳd-i niyāzım nāza çekmiştir
Anıñçün ḳavs-i dil efsāneden ḥemyāze³³⁶ çekmiştir
2. Degil nāme-nüvişte ' aks-i müjgānım ruḥ-ı yāre
' Arūs-ı ḥüsne müy-ı ḥāme ile ḡāze çekmiştir
3. Verā-yı ebr-i ḥaḫ ḳılmıḫ ' izārın rüzgār āḫir
O meh-i bedr-cemāle ḡüyiyā yelpaze çekmiştir
4. Şikārın aldı şayyād-ı niyāz-ı³³⁷ ' aşḳ bī-pervā
O kebg-i deşt-i nāzı pīşgāh-ı bāza çekmiştir
5. Edip bezm-i mey[i] amāde-i dām-ı recā Nāfiz
Nihānī beyt-i vaşla köhne meyle tāze çekmiştir

---

140. 68b

³³⁴ nevk-i: nevke

³³⁵ dil-i: dili/ Leylā-yı: Leylāyı

141. 69a

³³⁶ ḥemyāze: hemyāze

³³⁷ niyāz-ı: niyāzı

142

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Tîğ-i çeşmiñle ne dem sîne-i pür-ğün kesilir
Senden ey kıanlı nıgeh ' aşık-ı mağzün kesilir
2. Dāğ-ı dil şerha vü sîne degil ey meh-pāre
Đarb-ğāne-i dil-i zārda altun kesilir³³⁸
3. Seyl-i enhār-ı sirişki yed-i lutfu tutdu
Dest-i germiyyet ile cüşiş-i Ceyğün kesilir
4. Ğamze-i mest[i] tarab-ğāne-i sākīden gör
Hışşe-i neş'e-zen-i sāğar-ı gül-gün kesilir
5. Reh-zen-i ğamzeleri urdu tarık-i şabri
Nāfız ebnā-yı sebīlñ yolu efzün kesilir

143

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ey kaşı ya kemān-ı cefāñı çeken bilir
Zür-ı hevā-yı tiriñe sîne geren bilir
2. Kaddi şarābī cāme ile neş'e-bağş olur
Ey gül-beden bu bezm-i şafāyı diken bilir
3. Pehlusu nağş-ı buseyi şaklar hezār³³⁹
Gül-çin-i bāğ-ı sinesin ol gül-beden bilir
4. Đarb-ğāne-i rumüz-ı dilim başma üstüne
Tuğra-zen-i recāmızı ol sım-ten bilir
5. Nāfız o serv-ğadde şarılsağ niyāzımız
Āğüş-ı mü-miyāna tolaşmış semen bilir

---

142. 69a

³³⁸ đarb-ğāne: đārb-ğāne/ dil-i: dili

143. 69b

³³⁹ Bu mısraın vezni bozuktur.

144

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Şeb-reng-i zülfü naqş-ı bahârîñ nişânıdır
Kevkebli sünbül ile zemîn âsumânıdır
2. Câm-ı lebiñle sine perî-hâneye dönüp
Gel gör buhûr-ı âh ile da'vet nihânıdır
3. Ey gül nedir bu sine-i gülgül bahârda
Pür-hûn-ı 'aks-i çeşm diliñ gülsitânıdır
4. Kaddi riyâz-ı 'işveniñ 'ayn-ı hayâlidir
Endâmı bâğ-ı neş'eniñ âb-ı revânıdır
5. Dest-i figân dâmen-i şâh-ı gülü tutup
Nâfiz bu nâle şanma hezâr el-amânıdır

145

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün

1. Zülf-i zer-târını simîn bedene perde çeker
Zer-keşân fıdđaya şan تلپتنى zerde çeker
2. Mû-be-mû naqş-ı sevâd ile kılıp hâme siyeh
Yüzüne zülf-i siyâhın o siyeh-çerde çeker
3. Südde-i vuşlatını şanma şifâ-hâne-i 'aşk
Bâb-ı hicrindeki derbânları hep derde çeker
4. Tâbiş-i şerm ile berg-i gül[ü] çekmezse hakîm
'Arağ-ı verd-i teri hep ruğ-ı h'oy-kerde çeker
5. Re's-i Kays üzre degil lâne-i murğân resmi
Ser-nüviştesini ser-geştesi hep serde çeker
6. Zülf-i Leylâsı beni eyledi Mecnûn Nâfiz
Reng-i dūd-ı dilim âhîr o siyeh-çerde çeker

146

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol kemān-ebrū dil-i ' uryāna hīç baқmaz geçer
Tīr-i çeşmi hātır-ı nālāna hīç baқmaz geçer
2. Ğayrı gözler ğamzeler zeyl-i ğubārımdan kaçar
Pāyına sürme yüzüñ dāmāna hīç baқmaz geçer
3. Kīse-i ümmīdin eyler naқd-i minnetden tehī
Dīde-i ehl-i ğınā ihsāna hīç baқmaz geçer
4. Etdi mir 'āt-ı şikeste va' dini durmaz döner
' Ayn-ı naḥvet sāğar-ı peymāna hīç baқmaz geçer
5. Yaқdı yandırdı kebāb etdi yine laḥm-ı dili
Nāfız ol mest-i nigh biryāna hīç baқmaz geçer

147

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Cām-ı lebini ' āşıq-ı nā-kāma çekdiler
La' līn-şarāb[1] rind-i mey-āşāma çekdiler
2. Gül-reng-i germ-sūd-ı recāyı çü nār-ı ' aşq
Rindān gül-āb-ı verd gibi cāma çekdiler
3. Bāğ-ı niyāz-ı mekre vişālī düşürdü³⁴⁰
Dām-ı hezār-ı dil o gül-endāma çekdiler
4. Şanmañ ki naқş-ı vesme ile ebruvān-ı yār
Tuğra-yı nāza resm-i siyeh-nāme çekdiler
5. Esb-i recāyı Nāfız[e] hep atı verdiler
Ol şeh-süvāra zīn ile bayrāma çekdiler

---

146. 70a

147. 70a

³⁴⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

148

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Andelībān şanma kim şevk ile şivenden kaçır
Hār ile hem-nağme görmüş verd-i gülşenden kaçır
2. Görünür rez-duhteri-veş gayre zīb-i bezm olur
Ol tezerv-i bāğ-ı ' işve mest olup benden kaçır
3. Lānesiz Kaysı görüp ser-geşte-i deşt-i cünün
Åhuvān rem-kerde murgān zevk-i meskenden kaçır
4. Şahne-i hüsnü kemend-endāz-ı zülf ile görüp
Ol harāmī ğamzeler seyr eyle raşşenden kaçır
5. Lebleri ārāyiş-i cām-ı şarāb iken ele
Ayağı kaldırdı sākī Nāfizā senden kaçır

149

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Gösterdi naqş-ı bükalemün hū'āce-i bahār
Verdi nevāda bülbülü ' uşşāk ile qarār
2. Dest-i hazān berg-i gülü bāda verdi hep
Tābi' olur hevāsına mānend-i rüzgār
3. Naqqāş-ı nev-bahār gülü ala çekmede
Reng-i nümāsına nazar etmez m'ola hezār
4. Kıldı halide her sözünü bāğda hezār
Nergisleri gözüne diken oldu hem-çü hār
5. Bāğa benim ile şalın ey serv-i hoş-hırām
Sāyeñde Nāfiz eyleye ' uşşāk-veş qarār

150

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Dil-i 'uṣṣāḳ nevā-sāz olup āhengi sever
Muṭribe 'āşık olur nağme-zenān çengi sever
2. Hürde-bīn ile dehen hoşka-i la' lī görünür
Bülbül-i dil yine ol gönçe-i dil-tengi sever
3. Bu ne keyfiyyet-i dildir buña hayrānım ben
Gönçem esrār-ı gubār-ı haṭıñı³⁴¹ bengī sever
4. Rezm [ü] bezmin görüp āşübgeh-i duḡter-i rez
Sāḳī-i ceş-i şafā velvele-i cengi sever
5. Gördü resm-i mey-i gül-günunu bezmiñ Nāfiz
Verdi yüz al hezāra ruḡu gül-rengi sever

151

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tuymasın vuşlat sözün el sū-be-sū fırsat bulur
Güft ü gū eyler şemātetle 'adū fırsat bulur
2. Ey şabā bir gün dimāğ-ı müşk-i Çini būs eder
Nefha-baḡşā nāf-ı zülfünden ki bū fırsat bulur
3. Cāme-ḡābıñ olmasın vuşlat-güşāy-ı luṭf-ı nāz
Korḡarım dest-i niyāz ey māh-rū fırsat bulur
4. Āb-ı çeşmimden nihān oldu perī-rüy-ı ḡayāl
Merdüm-i dil eyler anı cüst ü cū fırsat bulur
5. Dāmen-i vaşlın şafaḡ gibi verir ol meh ele
Nāfizā bir gün bu dest-i ārzū fırsat bulur

---

150. 71a

³⁴¹ haṭıñı: haṭıñı

151. 71a

152

meʿ ulü fâʿ ilätü mefâʿ ilü fâʿ ilün

1. Gül-gün-ı cām-ı laʿ li mey-i ergüvānlanır
Gönçem bu táb-ı neşʿe ile kāmranlanır
2. Şems-i cemāl gülşene pertev-figen olur
Sırr-ı emirle rûh bulur gönçe cânlanır
3. Büy-ı vefâ dimāğ-ı hayāline girmemiş
Ol gül niçe hezâr-ı dile mihrیبānlanır
4. Ey gönçe ziver-i ser-i destārim ol yetiş
Kays-ı hezāra fark-ı heves aşiyānlanır
5. Nāfiz libās-ı sünbülünin māli olur³⁴²
Ol meh benefşe-reng giyer āsumānlanır

153

fâʿ ilätün fâʿ ilätün fâʿ ilätün fâʿ ilün

1. ʿ Ahdine tırılmaz döner ol mäh-ı raʿ nā böyledir
Āh edip tırma felek devrinde dünyā böyledir
2. Bir pūla geçmez dirīgā naqd-i hulyā böyledir
Çekme ey meh-pāre gam hep kesb-i sīmyā böyledir
3. Ey meh-i nev devr-i şahbā-yı lebiñle rüz u şeb
Geh tehī geh pür döner cām-ı feraḥ-zā böyledir
4. Ağladır geh güldürür ol gönçe hayrān ʿ aşığı
İktizā-yı hālet-i esrār-ı sevdā böyledir
5. Fursat el vermez ki bitsin dest-i küstāḥ-ı recā
Keff-i yed yetmez yine ol nā-şikībā böyledir
6. Rāḥat isterseñ riyāyı būriyādan hırka et
ʿ Ālem-i tezvırde Nāfiz müdārā böyledir

---

152. 71a

³⁴² Bu mısırın vezni bozuktur.

153. 71b

154

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Mihr-i sipihr-i maşrıq-ı hüsni ziyâdadır
Günden güne o mâh-ı felek hep ziyâdedir
2. Bâziçe-i şafağdan o şems-i hasen çıkar
Nerrâd-ı tâli'-i dil o günden güşâdedir
3. Yelme bu rûzgârda neş'eyle serseri
Re's-i nesim-i fülk-i derün bād-ı bâdedir
4. Çeşmine girmedir heves etme çü sürme hiç
Bî-gâ[ne]-aşinâ niğehiñ ' ayn-ı bâdedir
5. Nağş-ı ümîd Nâfiz olur rû-güşâ tamâm
Mir'ât-ı hüsni ol mehiñ ammâ ki sâdedir

155

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Şerh etme çâk-i zağm-ı dili yâre bağıdır
Bir bestedir nevâsı leb-i yâre bağıdır
2. Niçe bu rûzgârda bād-ı hevâ yeler
Bād-ı şabâ ki zülf-i siyehkâra bağıdır
3. Dil döndü murğ-ı beççe-i pâ-beste-lâneye
Târ-ı külâle-i ser-i dildâra bağıdır
4. Dâmân-ı yâr dest-i raqib ile bend olur
Bir riştedir ki³⁴³ gönçe ile hâra bağıdır
5. Biñ pâre ol yolunda açılmaz leb-i vişâl
Bir ' uqde-i füsündür o meh-pâre bağıdır
6. ' Uşşâk beste-hâtır-ı serdir hevâ-yı ' aşk
Kânün-ı perde-sâz nağamkâra bağıdır

---

154. 71b

155. 72a

³⁴³ ki: kim

7. Mūy-ı ھاٲ ile bend lisān-ı edā olur
Nāfız zebān-ı ھاme ki eş āra bağlıdır

156

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1. Ādem beşeriyette saña der mi melekdir
Ne geldi seniň gibi perī ne³⁴⁴ gelecekdir
2. Māh-ı ruđuň öpdürmege ' ahd eylediň ammā
Bundan da dönersiň ey efendim bu felekdir
3. Öpmege yemīn eyledi el pāyını gerçi
Şahbāy[1] çek ey nūr-ı başar ayaęı dekdir
4. Ƙand-ı lebiň āęüş-ı mezāk üzre emerken
Şirīn sözü icrā-yı şafā et ne demekdir
5. Āyīne-i Ƙalbe edegör ' aksini da' vet
Nāfız saña bir māh-ı perī-çehre gerekdir

157

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

1. Ƙahr [ü] mihr āyīne-i şadrda olmaz meşūr
Ġıl [ü] ğış şağlayamaz Ƙalbde şāfi billūr
2. Sīnesin etdi siyeh cāmeden ol māh bedīd
Vaęt-i şeb yine tūlū' eyledi şems-i pūr-nūr
3. Yada verme adını sevme görüp duğter-i rez
Halka teşhīr eder ādemi şūh-ı meşūr
4. Varsa rindān ھاrābāta yıķılmaz yapılır
Dil-i vīrān-şodeler olmada yap yap ma' mūr
5. ھاٲ zuhūr eyledi sīm-i zekānında Nāfız
Mūy-dār oldu dirīęā o ھاٲāyī faęfūr

---

156. 72a

³⁴⁴ perī ne: perī vū ne

157. 72b

158

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Vücūduñ 'ayn-ı mäh-ı āsumān-ı 'ālem-ārādır
Ne hikmetdir seniñ māhiyyetiñ bir baḥş-i 'uzmādır
2. Taşavvur etdigin [ey dil] seniñ taşdıq-i sevdādır
Ümīd-i genc-i vuşlat mümteni' bir mālīhulyādır
3. Metā' -ı şems-i ḥüsn-i yāre olduq Müşteri ammā
'Adū Mirriḥ-şıfat mā-beynimizde naḥs-ı şuğrādır
4. Degil ḥāl-i siyeh yer yer cemāli üzre ol mähüñ
Tulū' etmiş felekde cā-be-cā³⁴⁵ necm-i Şüreyyādır
5. Dem-ā-dem dīdeler giryān-ı pür-ḥün olmada her-dem
Birisi kīse-i ḥaccām birisi meşk³⁴⁶-i saḫḫādır
6. Zükām-i ğamla āşüfte-dimāğız çāre-cū olsun
Bu ḥ'oy-kerde gül-āb-ı āb-ı ruḥ kim ğāliye-sādır
7. Görürsüñ mevc mey nūş etse sākī bezm-i 'işretde
Bilürken gerden-i berrāḫ şāfi cām-ı mīnādır
8. Raḫīb-i kāfire ey dil tekāpū eylemek lāzım
O pāk-i zāt için murdāra sed zīrā müdārādır
9. Bu 'ālemler bu demler bu güzellikler gider bir gün
O mihr ḥasene mağrūr olmasın Nāfiz bu dünyādır

159

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Bülbülden aldı dāmenin aḡyāra yār olur
Ḥavfım budur o gül-bedeniñ zeyl-i ḥār olur
2. Ḥod-bīnligiñ görür ḥaḫı şüret verir aña
Bir vaḫt olur ki āyineden şermsār olur

---

158. 72b

³⁴⁵ cā-be-cā: neyyir-i (LH. 56b)

³⁴⁶ meşk: meşḫ

159. 73a

3. Bezm-i sebük-serānda çekilmez girān raķīb
Kaldır ayağı sıklet eder belki bār olur
4. Sū³-i qarīn tabī^c atına döndürür şaķın
Ser-āteşe mümās ile ^c aynıle nār olur
5. Nāfiz o şems-i ruķ yine nem kapdı dīdeden
Zülfü şehāb-ı āh ü dili bī-qarār olur

160

mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün

1. O şem^c-i hüsnü bī-pervā per-i³⁴⁷ pervāne yazmışlar
Perī-nāme yazınca kıl kalemle yana yazmışlar
2. ^c İzām-ı mıştar³⁴⁸-ı sine hurūf-ı hāli şerh etmiş
Suṭūr-ı ^c arz-ı hāli ol şeh-i hūbāna yazmışlar
3. Beyāz-ālūde-i eşk ile ol māha bulup fırsat
^c Adūlar bu nifāk-ı remz ile āyā ne yazmışlar
4. Miyānın merkez-i āgūş-ı pergār-ı recā bulmuş
Şafā-yı cāme-ḥ³ābı cilve-i kāşāne yazmışlar
5. Sevād-ı nāme gibi rū-siyeh şeb-reng³⁴⁹ dil-i ađyār
Bulup naķş-ı nifākı Nāfizi cānāna yazmışlar

161

mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün

1. Müje tahrīr edip hāli ḥaṭ-ı pūr-nāme yazmışlar
O şāha kıl kalemle ser-nüvişt-i³⁵⁰ nāme yazmışlar
2. Görünce cebhe-i ebrūsunu remz-i ḥavādişle
Bu beyt-i dil-keşi ser-levḥa-i eyyāma yazmışlar

---

160. 73a

³⁴⁷ per-i: peri

³⁴⁸ mıştar: maşdar

³⁴⁹ şeb-reng: şeb-rengi

161. 73a

³⁵⁰ nüvişt-i: nüvişti

3. Bulup naqş-ı niyâzı hoş-nüvisân-ı Bahâristân
Bu gül-gün pûş-ı nâza bir şarâbî câme yazmışlar
4. Edip reyhânî hattın gülsitân-ı hüsnüne taḥrîr
Şikeste-hâḫır-ı ta'lik-i vaşf-ı ḫâme yazmışlar
5. Hurûf-ı vuşlatı vefk-i murâd üzre konup Nâfiz
Murabba' -ḫâli' -i sa'd-ı nağamdan kâma yazmışlar

162

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1. Lisân-ı şâne de kâkülleri perîşândır
Zebân-ı ḫâmede piçide müy-ı müjgândır
2. Bün-i zeḫanda degil müşk-i Çinî-i ḫâli
Yapışmış 'anber-i ter bir Ḥaḫâyî filcândır
3. Görünce şems-i ruḫuñ bedr-i cebheñi rüşen
Dedim felekde döner mihr [ü] mäh-ı raḫşândır
4. Ğubâr-ı ḫâr-ı 'adū girmez ol nazargâha
Ḥayâl-i rüyuña çüb-ı müjem nigebbândır
5. Zâhîr-i ḫâleti isâr (?) -ı nâleden zâhir
Yedim bu ḫâme ile Nâfizâ neyistândır

163

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. La'liñ emdir ḫikmetin şorma dil-i şeydâ bilir
Çekdiği derd [ü] cefâ-yı 'aşk[1] bir Mevlâ bilir
2. Ğamzeñ inkâr eylesin da'vâma şâhiddir müjeñ
Ey kemân-ebürü bize etdikleriñ dünyâ bilir
3. Ne alır naqd-i niyâzı ne³⁵¹ eder bir pâre nâz
Yalvarıp yatma sen ol meh-pâreye sîmyâ bilir

---

162. 73b

163. 73b

³⁵¹ niyâzı ne: niyâzı vü ne

4. Ne tutar dest-i recāyı ne verir cām-ı vişāl³⁵²
Sāķi ancaķ devr-i pey-der-peyle istiġnā bilir
5. Naķş-ı āb-ı çāh-ı cāhiñ resmine āgāh olan
Mevce-i ʿ ayn-ı serāb ile anı hem-cā bilir
6. Gerdiş-i ārām-ı dünyā böyle naķş-endāz iken
Anı niçe ʿ aķl-ı kāmil kendine ibķā bilir
7. Çeşm-i baķtı Nāfiżiñ bīdār olur ise bu şeb
Ĥ ʿ ābgāhını o yāriñ ʿ tolaşır tenhā bilir

164

mefā ʿ ilün mefā ʿ ilün mefā ʿ ilün mefā ʿ ilün

1. Bahāristān şerĥ-i sine-i nizeyle ziverler
Bilir Ķānūn-ı teşrihi Şifā-yı şadr ezberler
2. Beyāz-ı şafĥa-i şadrın çekip āġuş-ı tahrīre
Seni ey sīm-ber bu üstüĥ ʿ ān-ı sine mıştarlar³⁵³
3. Gören ĥ ʿ oy-kerde-i tāb-ı ĥayā gerdān-ı vaşında
Gelū-yı yār için nazm oldu [der] dürler gibi terler
4. Şabā bir şemme ĥāl ü nāf-ı zülfün Çine neşr etdi
Şafāsından mu ʿ aţtar oldu kām-i müşk [ü] ʿ anberler
5. Riyāz-ı didede ĥübān-ı serv-endām ʿ turup şaf şaf
Ĥıyābān oldu şandım gülşen-i iķbāle ʿ ar ʿ arlar
6. Hezāra müjde reng-i tāb-ı meyden bāġ-ı ĥüsnünde
Gül-i şad-berg-veş ʿ kat ʿ kat açılmış verd-i aĥmerler
7. Şabā çevgān-ı çarĥa rüzgār-ı zülf uydurmuş
Rübūde kılmadan ġūyu dil-i pür-devr-i çenberler
8. Eden Leylā-nümā sīmīn-tenānı reng-i ġīsūdur
Siyeh-çerde görünmüş şūretā Mecnūn-ı esmerler
9. O kanlı yāre ey mecrūĥ ʿ kanda ʿ kaldı el şunmaķ
Felekde dest-i Behrāmı o ĥūnī ʿ ġamze ĥancerler

³⁵² dest-i recāyı ne verir cām-ı vişāl: dest-i recāyı vü ne verir bir cām-ı vişāl
164. 74a

³⁵³ mıştarlar: maşdarlar

10. Görür hep çeşm-i bîdârı ruḡ-ı nevmi perîşân-ḡâl
Hırâm etmiş mi âyâ cāme-ḡāba ḡāb³⁵⁴-ı dil-berler
11. Mücessem naḡş-ı bî-cā devletin gör bezmgāhıñ hep
Rüsüm-ı i‘ tibār-ı bî-eşer taşvîr-i bî-ferler
12. Degil Şi‘ rā-yı şāmî ḡāl³⁵⁵ evc-i ruḡda kevkeble
Pes-i şeb-gün-ı zülfünden göründü Nāfîz aḡterler

165

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Nigāh-ı bü’l-hevesân nūr-ı rü’yet almazlar
Felekde hāleye bir māh-ı ḡal‘ at almazlar
2. Kitāb-ı kenzde aḡfā-yı³⁵⁶ sîmyā okuyup
Zamānemizde ḡulūş-ı şadāḡat almazlar
3. Ḳulüb-ı bî-başarān naḡş-ı dehr[e] baḡmazlar
Görüp ‘alāyim-i ekvānı ‘ibret almazlar
4. Girān-gūşa o şîrîn kelāmı kār etmez
Dehān-ı telḡ-zenān zevḡ ü lezzet almazlar
5. Sebük-serān getirsin mi imtinān Nāfîz
Gürüh-ı bāde-keşān bār-ı şıḡlet almazlar

166

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Reng-i te’şîr-i gül-i rüyuñ ḡazānı al eder
Her varaḡdan bülbüle ‘arż-ı ruḡ-ı timşāl eder
2. Ḳalb-i ‘uşşāḡa bu yüzden gösterir vech-i vefā
‘Aks-i rüyun görmege āyineden iḡbāl eder

³⁵⁴ ḡāb: ḡāb

³⁵⁵ ḡāl: ḡāl

165. 74b

³⁵⁶ aḡfā-yı: aḡfāyı

166. 74b

3. Nūr-ı tevḥīd ile rūṣen-dil olan ʿaql-ı maʿād
İmtiṣāl-i ḥükm-i emr-i ḥazret-i faʿāl eder
4. Mū-miyāniñ ki ḥaṭ-ı bustān-ı rūyuñ kıldı yād
Mū-ṣikāfān baḥş ile besbelli ḳıl ü ḳāl eder
5. Nāfizā şanma süveydā-yı diliñdir çeşm-i ḥāl
Feyz-i nūr-ı ʿarşdır mir ʿat-ı ʿayn-ı ḥāl eder

167

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Sözüne şūfi cāme dikdi yüzü bādelik (?) ister
Göñüldür dügmeli öksüzce (?) bir tāze ilik ister
2. Derāy-ı nāle-i³⁵⁷ bāziçe-i şavt-ı niyāz ile
Bu şeb ol tıfl-ı mehd-i ʿişve bir eglencelik ister
3. Dehānından yine bir tāze vādī nağme-sāz oldu
Bu ağızla o gül-femden maḳām-ı büselik ister
4. Edip levḥ-i ḥayāle ḥāme naḳş-ı rüy-ı ḥʿurşidiñ
Bu resm üzre meh-i tāb-ı ruḥuñdan gündelik ister
5. Yıkıp yakmaḳ murādiñ ise Nāfiz belde-i vaşlı
Pey-ā-pey pür-hevā-yı āteş-i ḍarb-ı çelik ister

168

mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ülün

1. Rencīde ..... ğamze-i dil-ber niçün eyler
Fenn-i siper-i tīrini ezber niçün eyler
2. Mıştar³⁵⁸ gibi sīnende görüp şekl-i ʿizāmı
Taḥt-ı yed-i cevri etmede muştar niçün eyler
3. Etdikce kerem remz [ü] işāretle o ḥünī
Zālīm niğehin zīver-i ḥancer niçün eyler

---

167. 74b

³⁵⁷ nāle-i: nāleyi

168. 75a

³⁵⁸ Mıştar: Maşdar

4. Yok zıll-ı ‘atā naḥl-i ḳadinde bugün anıñ
Bî-bergine yā sāye-i ‘ar‘ ar niçün eyler
5. Bezmiñde şaḳîl ise nevā-gū dil-i Nāfiz
‘Uşşāḳ-ı nağam-sāza sitekler niçün eyler

169

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Dūd-ı āhım pür-hevāya dermiş ol meh-pāre devr
Mümkin olsa der idik ebr-i şabā devvāre devr
2. Gence mālîk ol o sîm-endāmı bul bir tāzelen
İşin altun et gümüş vādide çîḳ bir pāre devr
3. Bu hevāda va‘ d-i bî-encām naḳş-ı āb iken
‘Ayn-ı ‘ahd ol cūşîş-i mevc-i kerem iḳrāra devr
4. Ey hezār-ı nağme-sāz-ı gülşen-i pür-şevḳ-i ‘aşḳ
Nālekār olma yeter bir gül içün bî-çāre devr
5. Ḳıl ḥayāl-i şabrı rezmiğāh-ı ‘aşḳında penāh (?)
Sen de Ferhād-ı zamān ol vādî-i kuhsāra devr
6. Şeh-süvārım esb-i nāza etdi irḥā-yı ‘inān
Nāfizā pā-māl-i nāz olma şaḳın bir pāre devr

170

mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

1. Nesîm-i āh ile pür-nevm iken o yāri uyar
Hevā-yı ebr-i leḳāfet-keş-i bahārı uyar
2. Bu demde beste-i zencîr-i zülf[ü] neylersiñ
Nevā-yı perde-i ‘uşşāḳ-ı sâz-kārı uyar
3. İştise zemzeme-i naḳşkār-ı muḫrib[i] gül
Hezār fāḥteye nağme-i ḥisārı uyar

4. Raķīb etmedi bīdār ḥ̣āb³⁵⁹-ı ḥargūşu
O bed-nevā ile hem-reng olup o ḥārı uyar
5. Nifāk [ü] mekrine ol ḥārıñ i' timād etdi
Ḥulūş-ı Nāfız[i] naql et o gül-ı ızārı uyar

171

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Dil-i sevdā-zede feryād ile cānān ister
Gül-şeker leblerini derdine dermān ister
2. Serv-ķadlerle riyāz-ı çemen olsun pür-zīb
Dile ārāyişe pür-sāye ḥıyābān ister
3. Münkeşif-i zıd ile ekşer-i eşyā görünür
Bülbül-i zār bu dem gönçe-i ḥandān ister
4. Çarḥ deryūze durur³⁶⁰ bāb-ı kerem-baḥşādan
Devr edip kāse-i māhı ile iḥsān ister
5. Nāfızā gönçeyi keyfiyyet-i esrār ile dil
Güldürüp āyine-i bāğda ḥayrān ister

172

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ḥaḥ geldi ḥāl-i rüyunu öpdürdü yatdı yār
Aḥşam erişdi kevkeb-i baḥt oldu āşikār
2. Rü'yāda vaşf-i la' lini verdi dehānıma
Ḥābīde baḥtımı niçe ta' bīr eder o yār
3. Destinde döndü şīşe perī-ḥāneye bu şeb
Bezme gelince āyine-i cām ile niğār
4. Bir tāze sevdi pīr olası yeñiden yine
Ol nev-civānımıñ ne güzel iḥtiyārı var

³⁵⁹ ḥ̣āb: ḥāb

171. 75b

³⁶⁰ deryūze durur: deryūzededir

172. 75b

6. ‘Uşşāk[1] fāhte gibi söyletme perdesiz
Beste-nigārı kılma uşul iledir hisār
7. Nāfiz hezār-ı dil edicek vaşf-ı ruhların
Şāh-ı nihāl-i hāmede bitdi gül-i bahār

173

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Dil kitāb-ı tal‘ atından Maṭla‘ -ı Envār oğur
Yāre ‘ aks etdi zamīrim Maḥzen-i Esrār oğur
2. ‘ Andelībān rū-be-rū ṭurmuş zemīn-i bāğda
İki abdāl-ı nağam-pirā gibi eş‘ār oğur
3. Dā‘ire pür-nağme muṭribler buḥūr-ı āh ile
Da‘vete etmiş ‘azīmet bir perī-ruhsār oğur
4. Ehl-i derde kıldı rūḥānī devā hikmet budur
Ḥaste-i çeşmi ṭabīb olmuş gibi bīmār oğur
5. Seyr et ol şayyād-ı āhūyu şikār-ı vaşl için
Şāhbāz-ı gānzessin dest-i dile her-bār oğur
6. Gül-‘ izārın Nāfizā taşvīr edip levḥ-i dile
‘ Andelīb-i nağme-gū ḥ‘ānende nağş-ı kār oğur

174

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. O yāri ḥ‘āb ile eller bulup yanına girmiştir
Diken gül-çide olmuş bāğ-ı iḥsānına girmiştir
2. Bu dem ol kanlı zālīm kanda ḥancer-keş idi bilmem
Mişāl-i tūğ-i ḥūnī kimleriñ kanına girmiştir
3. Dil-i şad-pāresin hep dest-i küstāḥ-i recā kılmış
Anıñçün şāne mūy-ı zūlf-i piçānına girmiştir

4. İnandırılmaz hülüş-ı ' aşıkā iğvā verip yāre
Raķīb iblīs-i pür-telbīs olup yanına girmiştir
5. İzā 'et kılmadı bād dehr ' ayn-ı ṭabī' at oldu
Der-i kuhl-ı niyāzım dest-i müjgānına girmiştir
6. Çü bülbül bāda verdi hep hāzānı nāle-i mesti
Hevālanmış gibi rindān gülistānına girmiştir
7. Baġal-gīr-i şeh-i nāz olmadan çekdi yedi Nāfız
Edeble el uzatmış şimdi dāmānına girmiştir

175

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Çāh-ı zeķanı hāle füsüngāh degildir
Necm-i raşad-ı Naḥşebimiz cāh degildir
2. Ol naḥs raķīb üzre şalan pertev-i iḥsān
Evc-i şeref-i ṭal' atñ ey māh degildir
3. İstanbula Baġdādi kebūter-nigeh uymaz
Ṭūṭı gibi söylerse de dil-h'āh degildir
4. Mihr-i ruḥudur vāsıta sūz-i dil-i zāra
Ḳalbine mü'eşşir şerer-i āh degildir
5. Mirriḥ-i başar pençe-i müjgān ile Nāfız
Dest-i nigeh-i ġamzesi kūtāh degildir

176

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Bāz-ı niyāz-ı ' aşıkā yār olmadan kaçır
Ol kebg-i deşt-i nāz şikār olmadan kaçır
2. Āhū-yı dil remīde-i bī-raḥm-ı çeşmidir
Kāfir elinde şayd-ı ḥişār olmadan kaçır

3. ʿAyn-ı cefā o ğamze-i āşüb-ı pür-fiten
Dil zulm-i çeşm-i yār ile zār olmadan kaçır
4. Olmadı sāye-bağş-ı zemīn-i niyāzımız
Ol serv-i ʿişve zīb-i kenār olmadan kaçır
5. Nāfız sebük-rev-i dilimiz şıķlet istemez
Şadr-ı şafā-yı meclise bār olmadan kaçır

177

mefʿülü fāʿilätü mefāʿilü fāʿilün

1. Müy-ı haţ-ı sevād ruĥ-ı kırş-ı mäh olur
Zer-tār-ı zülf-i çini bile simsiyāh olur
2. Reng-i hayāl-i zülf hevālansa her nefes
Sünbülisitān-ı ʿayn-ı derün tarĥ-ı āh olur
3. Kälbe girerse ceşş-i müje kibr ü kīn ile
Herbiri bir Tehemten-i rezm-i sipāh olur
4. Dīvān-ı hüsn-i Şevket-i evreng-i hük-m-i yār
Şehr-i derūna taht-nişin pādīşāh olur
5. Geçmez o mäh-pāreye Nāfız recā-yı nāz
Hayfā yolunda naķd-i niyāzım tebāh olur

178

mefāʿilün feʿilätün mefāʿilün feʿilün

1. Hurūf-ı redd-i cevābı cevāba şaymadılar
Nuķūd-ı defter-i cevri kitāba şaymadılar
2. Raķamla defter-i zencīr-i zülfünü صخا
Nuķat-ı hāl ile cemʿ -i hisāba şaymadılar³⁶¹
3. Şarāba fülful-i hālını ʿaks edip mestim
ʿAdedle nuķl-i lebinden kebāba şaymadılar

---

177. 77a

178. 77a

³⁶¹ Nuķat: Nuķūt / cemʿ -i: cemʿ ī

4. Yıkıldı beyt-i kulüb-ı gedā yapıldı o şah
Şayıldı hāne-i gülşen harābe şaymadılar
5. Hilāle bakma gör ol bedri Nāfizā rūşen
Bu luṭf-ı buseyi ʿahd-i şebāba şaymadılar

179

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Dem-be-dem sīr-āb-ı hışm-ı ğamze mevc-engīz olur
Tīg-i zehr-āb-ı tegāfūl cevher-i hūn-rīz olur
2. Nār-ı hicr-i hāl ile āh eylesem ey māh-rū
Rūza dek her bir kevākib arza āteş-rīz olur
3. Dilde bir rütbe harāret var ki eylerse nigāh
Heft-deryā-yı cihān bir қаtre-i nā-çīz olur
4. Tīr-bārān-ı kemān-ebrū-yı yārimden şaқın
Her müje bir nevk³⁶²-i ceyš-i ʿasker-i Cengīz olur
5. Nāfizā vermez maḥal nuṭқ-ı niyāza lāl eder
Nāz-ı efsūn-ı lisān ğamze-i sihr-āmīz olur

180

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Bād-ı ğamla eşkimiz bir baḥr-i āteş-tāb olur
Mevc-i āh-ı şuʿ le-bār-ı giryemiz gird-āb olur
2. Fikr-i şems-i ṭalʿ atıñla ʿayn-ı ʿaşkıñ söyle kim
Zerreye kılsam nazar hūrşīd-i ʿālem-tāb olur
3. Rūʿyet-i taşvīr-i ğamzeñle du-çeşmim fikrime
Rişte-i nūr-ı başar müjgān-ı çeşm-i hūʿāb olur
4. Bīm-i reng-i nişter-i ğamze düşüp қаşr-ı dile
Dem-be-dem her bir müje fevvāre-i hūn-āb olur

---

179. 77b

³⁶² nevk: nevke

180. 77b

5. Ğonçe-i la' liñ görüp düşmek hevâsıyla bu şeb
Jâle-veş nüñ-âsumân bir kaçre-i sîm-âb olur
6. Feyz-i feyyâz-ı ezel tevfiķ ederse Nâfizâ
Bâğ-ı kâmiñ mîve-i nâ-puķtesi şâd-âb olur

181

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Mehveşinden kim dil-i Mecnūnumuz maħzūr³⁶³ olur
Leyle-i rāḫat şebistân-ı şafâdan dūr olur
2. Var mı âyâ mâh-ı şehr-i³⁶⁴ c işvede bir böyle tâb
Her hilâl-ebrū kemâl-i ḫüsn ile meşhūr olur
3. Bir ayağ ile ḫarâbât ehlini yap sâķiyâ
Ķalb-i vîrân-ḫâne dest-i luḫf ile ma' mūr olur
4. Ḫüsn-i ḫulķu eyleyip meşhūr-ı âfâķ ol mehiñ
Ķün-be-Ķün bedr-i cemâli mihr [ile] pūr-nūr³⁶⁵ olur
5. Zulme aslâ Ḫâliķ-i arz ü semâ vermez rızâ
Nâfizâ Ķadr eyleyenler saña hep maĶrūr olur

182

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Ebrū-yı vesmedâr degil mūyların doker
TiĶ-i c itâbı ḫalķa-i pūr-cevherin doker
2. Baḫr-i melâḫat-i ķadiñ olduķca cūş-ı nâz
Deryâ-yı³⁶⁶ ḫâre revnaķ-ı mevc-i terin doker
3. Āheste ķıl ḫîrâmıñı ey tünd-ḫū amân
Şelvâri ḫâra mevc-i şafâ-Ķüsterin doker

---

181. 77b

³⁶³ maħzūr: maħzūn

³⁶⁴ şehr-i: şehri

³⁶⁵ pūr-nūr: pūr-envâr

182. 78a

³⁶⁶ Deryâ-yı: Deryâyı

4. H̄aṭ ṣanma ṣu^ʿle-ḡir-i cemālinde per-zede
Pervāne ṣem^ʿ-i ṭal^ʿat-ı ḥākisterin doker
5. Uydu hevā-yı naḥlimize rūzgārı gör
Tündi-i bād-ı cev̄r ile berg-i terin doker
6. Ṣanmañ ki zerd ḥāme ṣikest oldu Nāfizā
Esb-i ma^ʿān[ī] cilvede na^ʿl-i zerin doker

183

fā^ʿilātün fā^ʿilātün fā^ʿilātün fā^ʿilün

1. Ğamze ç̄in-i zülfünü dā^ʾim zer-ender-zer doker
Tiḡ-i ḥūnī ḥalka ḥalka mū-be-mū cevher doker
2. Derd-i ser verdi ḥumār-ı guṣṣa sāķi gördü dil
Bāde-peymā oldu ğayrı çāre yok ölçer doker
3. Gerdeni bir mertebe berrākđır kim ţaydılar
Ķoynuna nūṣ eyledikce içmeyip sāğar doker
4. Zülf-i müşķiniñ görünce bāğda ç̄in-i^ʿ araķ
Berg-i sünbül ţerm ile gömgök gül üzre ter doker
5. Ṣanmañız kandil-i encüm ṣu^ʿle-pāṣ-ı çarḥ-ı dūn
Her gece dest-i felek āteṣle pür micmer doker
6. Ţayd-ı murĝ-ı^ʿ aṣķa bāĝ-ı behcet-i iķbāle
Ḥāl ü zülfün dāne vü dām eyleyip serper doker
7. Ķal^ʿa-i vaṣlı ḥalāsa düşmen-i aĝyārdan
Sāḥil-i iķbāle sulṭān-ı heves^ʿ asker doker
8. Ķilk-i pür-gūdur ţadef Nāfiz ma^ʿānī baḥrine
Aĝzı durmaz dürr-i nazmı dā^ʾimā söyler doker

184

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mehveşim kim bir hilāl-ebrū-yı şehr-āşūbdur
Mıhr [ü] meh-cerrār-ı nūr-ı hüsñ böyle hūbdur
2. Farṭ-ı ı̇ işmetden ğubār-ālūde der āyīneye
Eylemez timşāline nezzāre bir maḥcūbdur
3. Mıhr-i vaşlıñla şeref bulsun ṭulū' -ı kevkebim
Senden ey meh-pāre bir hüsñ-i nazār maṭlūbdur
4. Ḥaṭṭ ile nām-āver olmuşdur şeh-i elfāzdan
Naḫş-ı mühre bā' iş-i şān ü ḫaşem mektūbdur
5. Pertev-i şems-i teveccūhdür hilāli māh iden
Hüsñ-i rüz-efzün³⁶⁷-ı Yūsuf nazra-i Ya' ḫūbdur
6. Bedr-i evc-i mıhr āyā Nāfiz eyler mi ṭulū'
Mehveşim kim bir hilāl-ebrū-yı şehr-āşūbdur

185

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āh-ı ı̇ ālem-sūz-ı ḫaşret ızṭırābımdan mıdır
Yoḫsa bilmem āteşim hep āfitābımdan mıdır
2. Pirehen-veş bilmezem fersūde-ḫāṭır olduğum
Ṭāli' imden midir āyā māh-tābımdan mıdır
3. Kāviş-i ḫāṭır-ḫırāş-ı fikr müjgāniñ mıdır
Ḥārḫār-ı sine tār-ı cāme-ḫ'ābımdan mıdır
4. Berḫ-i şems-i ṭal' atıñ tā tıre-i eflāke yā
Ebr-i āteş-pāş-ı āh-ı şu' le-yābımdan mıdır
5. Rū-be-rū ey mıhr-peyker māni' -i nezzāremiz
Tāb-ı hüsñüñden midir farṭ-ı ḫicābımdan mıdır
6. Söyle Nāfiz bā' iş-i bend-i gelū-yı iltimās

---

184. 78b

³⁶⁷ rüz-efzün: rüz-efsün

185. 78b

Sürme-sāy-ı dīde-i hāzır-cevābımdan mıdır

186

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Kümeyt-i sāğar[1] sāķī fezā-yı cāna sürer
Dola[n]dırır durur ammā ki ahramāna sürer
2. Fütāde nad-i niyāzını şarf-ı sūķ etmiş
umāş-ı vaşlı ıķışmaz diyü bahāne sürer
3. Bu sürme kuħl-i cevāhir diyü tefāħür edip
Ĝubār-ı pāyını müjgān-ı aşıķāna sürer
4. Cebīnin etdi araq-in-i dest-māl-i hicāb
Bu ıtr-ı fitne-i zülfü şabā bahāne sürer
5. Kemān-ı şıdķını pür kılsa abza-i fuķarā
Ĝadeng-i āh-ı³⁶⁸ dili fark-ı āsumāna sürer
6. Bu rüzgārda mazlūmuñ āhı ile aceb
Felek bu āteş-i fülkü yine ne yana sürer
7. ılınca ejder-i zülfüyle ışşamı irād
Yılan hikāyesi söyler baña fesāne sürer
8. Hevāsı Nāfiz o ebrū-kemānıñ el verse
Ĝadeng-i ğamzesi menzil alır nişāne sürer

187

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Ārzü-yı dilimi sen leb-i cānāndan şor
Arama sūkkeri sūķ-ı şekeristāndan şor
2. Būs-ı la' l-i³⁶⁹ leb-i cānāneye rāĝıb bisyār
ālib-i gevher[i] var şāh-ı Bedaħşāndan şor

---

186. 79a

³⁶⁸ āh-ı: āh ü

187. 79a

³⁶⁹ la' l-i: la' li

3. Neş'e-i şerbet-i hikmet leb[i] ammā ki tabīb
Sen o ma' cūn-ı teriñ keyfini Loqmāndan şor
4. Sırr-ı bahş-i femini hāl ise maqsūd ey dil
Müşkilāt-ı deheni rāz-ı leb-i cāndan şor
5. Ğayrıdan şorma leb-i sükkeriniñ lezzetini
Nāfizā luṭf ile var hātır-ı cānāndan şor

188

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Muṭrib nağamda kāl ile bilmem ne söylüyor
'Uşşāka bu mişāl ile bilmem ne söylüyor
2. Raqqāş nāz-ı hāl ile bilmem ne söylüyor
Oynar yatur mişāl ile bilmem ne söylüyor
3. Cām-ı lebin dikenler ile gördü sākıyā
Ol gonçe hār-ı al ile bilmem ne söylüyor
4. Gūyā nücūm-ı nokta-i³⁷⁰ hālını tarḥ edip
Remmāl-i 'aşq fāl ile bilmem ne söylüyor
5. Yāriñ miyānın 'ālem-i āğūşda görüp
Ğamze lisān-ı hāl ile bilmem ne söylüyor
6. Nāfiz bu tāze vādī-i 'işmet görülmemiş
Pūşide-ser o şāl ile bilmem ne söylüyor

189

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Gül-çin rūy-ı alıñ olalı melāldir
Naqş-ı ḥasende bu kopusuñ reng-i āldır
2. Pālūde-i şeker gibi ditrerken ayağı
Baldır demek o sāk-ı laṭife vebāldir

---

188. 79b

³⁷⁰ nokta-i: نقطة

189. 79b

3. Dil-ḥāhım üzre yalvaramam her-dem-i vişāl
Raʿ şe gelir vücūduma bilmem ne ḥāldir
4. Ey bü'l-heves³⁷¹ nedir bu kadar ḥāhiş-i murād
Germiyyet üzre şöhbete māniʿ vişāldir
5. Ne ser-keş oldu mīve-i vuşlat ne ḥod nerm
Ḳaddi o naḥl-i bāzūnuñ iʿ tidāldir³⁷²
6. Nāfiż şeb-i niyāzı uzatma bugün yeter
Bir gece daḥı ḳalması yāriñ muḥāldir

190

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. O şāhın ğamzeler pür-ʿ işve bir çeşm-i Ḥicāzīdir
Anıñ her pençe-i müjgānı kār-i şāhbāzīdir
2. Cihānı fitne vü āşüb-ı rüst-ā-ḥīz eden yer yer
Ḥırām-ı ḳadd-i şehnāzı nigāh-ı³⁷³ ḥīle-sāzıdır
3. Olur mu fikr ile cüzʿ-i dehānı şüret-i taḳşim
Leb-i tengine ḥişşe noḳta-i mevhūme rāzıdır
4. O bī-gāne-edā hercāyī ʿ uşşāḳa ḳarīb olmaz
Niyāzı redd-i dest-i çeşm eden ifrāt³⁷⁴-ı nāzıdır
5. Murādı Nāfiżiñ çeşm-i tekellüm-sāz-ı mestiñdir
Gözüm nūru nigāh-ı nāzıñı görmek niyāzıdır

191

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1. Şemʿ-i ruḥsār-ı güle āteşi dībā yaraşır
Muḥlaḳā ḥüsn-i gelū-sūza bu aʿ lā yaraşır

³⁷¹ bü'l-heves: بولہوس

³⁷² Bu mısram vezni bozuktur.

190. 80a

³⁷³ nigāh-ı: nigāhı

³⁷⁴ ifrāt: ifrād

191. 80a

2. Hancer elde kec-i destâr perişân-hırâm
Hîre-mest oldu gelir nâz ile ammâ yaraşır
3. Şeh-i evreng-i kerem şevket-i hüsn [ü] ânsiñ
Her gedâ pâyıña eylerse temennâ yaraşır
4. Seyr-i bâğa yaluñuz gitme amân sultânım
Koya (?) erdikce seniñ bir iki şeydâ yaraşır
5. Zîb-i ‘ aks oldu gibi merdüm-i çeşm-i Nâfiz
Hâl-veş âyine-i rûya temâşâ yaraşır

192

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Kâlâ-yı cefâdan ki ferîğ eylemek ister
Düzdîde nigâhını sitîğ eylemek ister
2. Olsun demiş ey hâam-çama‘ nahl-i ümîdiñ
Hep mîve-i vaşlıñı dirîğ eylemek ister
3. Pür-hışm nigh ‘ arz eder ol ğamzesi cellâd
Ağyâr[ı] yine tu‘ me-i tîğ eylemek ister
4. Ağyârı gözüyle yedi ol ğamzesi cellâd
Hınzîr yine tu‘ me-i tîğ eylemek ister
5. Bir gün görürüz der iken ağyâr-ı siyeh-rû
Şems-i ruḥuna zülfünü miğ eylemek ister
6. Ol dil-ber-i sîmîn-teni taḥşiline Nâfiz
Mâ-lâ-bedenen sa‘ y-ı belîğ eylemek ister

193

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Mihr-i ruḥ-ı ‘ uşşâk hilâl eylemek ister
Günden güne hem kesb-i kemâl eylemek ister

2. ‘Uşşāk³⁷⁵ temennā-yı vişāl eylemek ister
Hübān ise hep emr-i muḥāl eylemek ister
3. Ağyār ile nūş-ı mey-i gül-fām dilermiş
Bülbüllerine ğayr-ı ḥelāl eylemek ister
4. Her-demde demiş tīġ-i zebānım tolu kıandır
Ol ḥūnī yine ‘aşıka āl eylemek ister
5. Bir beyt-i mu‘aqqad mı du-ebrū-yı hilālī
Bu müşkili ol māha su’āl eylemek ister
6. Bir şey ki hemān müşkil-i nezd-i ‘uqalādır
Mechūl ‘aṭāyāy[ı] ḥayāl eylemek ister
7. Pervāne-i pür-sūz yakıp āteşe Nāfız
La‘lini döner şem‘-i zülāl eylemek ister

194

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Yāriñ dil-i dīvānemize raġbeti vardır
Dīvāne velī kuṭb kıadar himmeti vardır
2. Çarḥiñ göreyim derseñ o rakķāşa döner der
Çaldır bize³⁷⁶ bir sīne kemān sā‘ati vardır
3. Derḥāl temennā-yı vişāl eyleyiyazdım
Duydum ḥaṭ-ı iḥsān yazar şefkıati vardır
4. Şehrī midir āyā o kıamer-çehre felekde
Bir māh-ı dil-āşüb kıadar şöhreti vardır
5. Leylā-yı ümīde nazār-ı ḥasret eder mi
Nāfız dil-i Mecnūnumuzuñ ğayreti vardır

---

³⁷⁵ ‘Uşşāk: ‘Uşşāka

194. 81a

³⁷⁶ bize: bire

195

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ol serv-i hırāmānda bir başka reviş var
Şāh-ı gül-i nevdır şalınır tāze geliş var
2. Cāme yetişir dikme gözüñ şūfi sözü kes
Engürīde rez-duhter[i] bāğına biniş var
3. Bāzū-yı niyāz ile çekilmez dile hergiz
Ol kaşı kemāna geçinir hayli kuruş var
4. Bir çeşm-i kebüterle bu şeb leb-be-leb olmuş
Çift etmege murğ-ı dile tek durmadı iş var
5. Nāfiz saña sine gerip eylerse niyāzı
Hancer-be-kef ebruları çin ile çekiş var

196

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ol gül-endāmıñ miyān-ı vuşlatı besbellidir
Cilve-i āgūş [u] meyl-i kāmēti besbellidir
2. Maşrıq-ı iqbālde şubḥ-ı semā-yı hüsne bak
Pertev-i ḥ'urşid-i evc-i tal'atı besbellidir
3. Vüs'at-i endāmına zer-tār buldār istemiş
Germ-süd-ı mü-miyān-ı diqqati besbellidir
4. Ol hilāl-ebrü işāret eylemiş mäh-ı neve
Remz-i zevk-i cāme-ḥ'āba himmeti besbellidir
5. Dest-i ḥār etmiş gül-i bāğ-ı ruḥuñ çide tamām
Nāfizā naqş-ı bahār-ı behceti besbellidir

197

mef^uülü mefâ^eilü mefâ^eilü fe^eülün

1. Cām-ı lebiñi kim ki görür sāgar[ı] neyler
Nezzāre eden sīneñe İskender[i] neyler
2. Ārāyiş-i gīsūñu³⁷⁷ kıoma Ka^e be-i ħūsne
Ṭāvūs-ı ħarem cünbüş-i bāl ü per[i] neyler
3. Vırāne dili yıkdı ele almağa ister
Ol ġamzesi kāfir yıkılan kışver[i] neyler
4. Ebrūları şemşir-i raşad genc-i ħasende
Zülfüyle muṭalsım o perī ejder[i] neyler
5. Ol mihr-i ruĥa ġāze vü meşşāta gerekmez
Ḥ^uruşid-i cihān-tāb ħasen-i ziver[i] neyler
6. ^eUşşāk pey-ender-pey edip nāleye āheng
Muṭrib naġam-ı dem-be-dem-i diller[i] neyler
7. Mānend-i meges başla büre var diye Nāfiz
Ḥileyle öpen kıand-i leb[i] sükker[i] neyler

198

mef^uülü fâ^eilātü mefâ^eilü fâ^eilün

1. Būs-ı ^eizār-ı la^elini ol ^eişveger verir
Evvel budur rüsüm bilir gül-şeker verir
2. ^eUşşāk fikr-i ^eanber-i ħāliyle āh eder
Güyā ki dūd-ı micmer-i pür-müşk-i ter verir
3. Pervāne şem^e-i ^eaşkıñı eyler ġidā-yı rūĥ
Her şeb ki sūziş-i diline³⁷⁸ zīb-i per verir
4. İķşār-ı nuṭķ-ı ħile-i aġyār[ı] etme yād
Āyine-i ħulūş-ı derūna keder verir

---

197. 81b

³⁷⁷ ārāyiş-i: ārāyişe/ gīsūñu: gīsūña

198. 81b

³⁷⁸ diline: dilini

5. Nāfiz havāş-ı âteş-i seyyāle şanma gör
Cām-ı niyāzı ol ruḡ-ı pür-tāba ter verir

199

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Bimār-çeşm tıbb ile hikmet-resān olur
Nabz-āşinā-yı ḡāl-i dil-i ' aşıkān olur
2. Lem' ān-ı ḡüsnü pīş-i nazardan ḡafī degil
Kevkeble dīdeden o perī-rū nihān olur
3. Mānend-i lāle dāğ-ı derün etdiğiñ sitem
Ey yādigār-ı ' işve o da bir nişān olur
4. Evc-i melāḡatiñ meh-i tābānıdır o māh
' Ālemde ne anıñ gibi bir mihrībān olur
5. Ferdāya şalma Nāfizi bugün yarın diyü
Bārī recāyı söyle bu şeb ne zamān olur

200

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ey nāle tāb-ı zülf-i şeb-ārā seniñ midir
Ey Müşterī bu ḡālī' -i Şi' rā seniñ midir
2. Ey ḡamze söyle mekr-i ḡibāl-i ḡayyāl ile³⁷⁹
Kār-ı füsün siḡr-i temāşā seniñ midir
3. Cām-ı lebiñ teselsül-i devr ile neş'e-riz
Dönmüş raḡīb-meşrebe şahbā seniñ midir
4. Āyā çü hāle ḡābgeḡ-i ḡayrıda bu şeb
Nev-cilve-i miyān-ı meh-āsā seniñ midir
5. Şıkdıñ ḡül-āb-ı rüyunu ḡülgül edip yine
Nāfiz bu verd-i ter ḡül-i ra' nā seniñ midir

---

199. 82a

200. 82a

³⁷⁹ Bu mısraın vezni bozuktur.

201

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nūr-ı lutf-ı yāri alb-i mübtelāsından bilir
Hālet-i³⁸⁰ aşı tecellī-i şafāsından bilir
2. Kim der ol nūr-ı başa geçür görünmez bir adem
Ol perī şekl-i azālī naş-ı pāsından bilir
3. Resm-i āheng-i hezārı gül- izārından alır
Reng-sāz-ı nameyī naş-ı nevāsından bilir
4. Resm-i hālīn būriyā-pūş-ı mūrāyīniñ tıyar
Vā' iz[i] esbāb-ı pür-reng-i riyāsından bilir
5. Rūzgārīñ cünbüşün bād-ı havādiş fāş eder
Nāfizā köhne-bahārı dil hevāsından bilir

202

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Hāb-ı nāzından anı ede niyāzım bīdār
O perī-dīdeyi gör nevm ile āhenge uyar
2. Seni pīrahene dek şoymaa eller tulaşır
Belde bekler çü kemer gece arāmī ayār
3. Tār-ı zūlfü düzene başladı sāz-ı dilime
İkide birde şabāyile bozu oldu hezār
4. Bī-nevā nāle-i  uşşāa ula tutmadı gül
Tār-ı isū gibi dil sūnbüle hep verdi arār
5. Dīde nergis ru[u] gül onçe lebi sūnbül mū
Nāfiz āyīne bu yüzden açılır bā-ı bahār

---

201. 82a

³⁸⁰ hālet-i: hāleti

202. 82b

203

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. ' Āşıkā söz yeri ey gönçe-dehānım çokdur
Bu şaded sevdiğim ağzın aradım hiç yokdur
2. Hergiz oldukça muķārın atılır yābāna
' Āşıkıñ kıaddi kemān ğamze-i cānān oķdur
3. Müşterī-i dile bilmem ne düzen etdi o meh
Zühre-i sāz-ı felekle arası bozuķdur
4. Leb-i Şirīn hayāliyle kıanā' at eyler
Hep gözü ħasret ile Ħüsrev-i ' aşkıñ toķdur
5. Hem-zebānıñ ola Nāfiz öteķursun bülbül
' Āşıkā söz yeri ey gönçe-dehānım çokdur

204

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Ruķuñ aç turrenden ol maṭla' -ı envārı görsünler
Ne yüzden pertev-efzā maşrıķ-ı esrārı görsünler
2. Gelince nev-' arūs-ı bezm-i vuşlat-ı dil ayak baş
O şeb rez-duķteriyle cām-ı şevķ-āşarı görsünler
3. Pey-ender-pey şurāķilerle³⁸¹ meydān neş'e-baķş olsun
Şadā-yı ğulğul-ārā sāğar-ı ser-şarı görsünler
4. Bu şeb ol nev-hilāliñ diķķat etsin ebruvānın[a]
Du-çeşm-i ħurde-bīnān rü'yet-i didārı görsünler
5. Tettebbu' eylesinler şafĥa-i Dīvān-ı Şevketden
Mezāmīn-i ruķunda nüşĥa-i eş'arı görsünler
6. Temāşā eylesinler ĥāl-i müyīdār-ı ruķsārın
Gece bir ĥāl ile ol necm-i ğisūdārı görsünler

---

203. 82b

204. 83a

³⁸¹ şurāķī: şūrāķī

7. Olup ʿ ayn-ı ḥaḳīḳat zī-baṣīret ḳalb-i ʿ aşıḳdan
Benim çeşmimle baḳsınlar o māhı bārī görsünler
8. Ḳoparmaḡile dest-i ārzū bir gül bu gülşende
Ele söyler hezār ammā ki Nāfız ḡārı görsünler

205

mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

1. Cām-ı lebini sīne-i pür-cūşa çekdiler
Eller ayaḡı sāḳī-i ser-ḡoşa çekdiler
2. Naḳd-i niyāz geçmedi bir pūla gördüler
Bir pāre yalvarıp zer-i maḡşūşa çekdiler
3. Eller o mū-miyān[1] şarıp devr ile tamām
Ol māh-tāb[1] hāle-i āḡūşa çekdiler
4. Zer-tār edip nezāre ser-i zūlf-i mū-be-mū
Tel başma dest-mālını şan ḡūşa çekdiler
5. Ol kebg-i sīne-pīşe ki per-zenān
Bāz-ı nigāh-ı Nāfize tūşa çekdiler³⁸²

206

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1. Şarşar-ı āhdan ol zūlf-i perīşān dökülür
Rüzḡār olsa vezān sünbül-i zī-şān dökülür
2. Şaçı verdi ʿ araḳ-ı al-ı ruḡun zūlf-i siyeh
Sūr-ı gülşende güle ebr ile bārān dökülür
3. Ḳanı merdümlüğü ol ḡünī nigāhıñ her-dem
Ḳancer-i çeşm ucundan niçe biñ ḳan dökülür
4. Raʿşe-rīz olsa yed-i sāḳī-i neşʿe yer yer
Meclis-i ʿ ayşda pür-cām-ı mey-efşān dökülür

---

205. 83a

³⁸² Bu beytin vezni bozuktur.

206. 83b

5. Hâller ol ruḥ-ı al üzre cedelde şaf şaf
Nâfizâ gülşene şan ‘ asker-i ‘ urbân dökülür

207

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

1. ‘Uşşâk ḳalb[i] cilvegeh-i naḳş-ı tîr eder
Hergiz rüsüm-ı ‘ âşıkı âheng-i sîr eder
2. Bir tâze nev-civân seven ihtiyâr ile
Anı ‘ acüz-ı dehr ḳoca etmekle pîr eder
3. Ol büt-perest sihr ile ‘ uşşâk-bestedir
Zencîr-i zülf-i kāfiri müslim esîr eder
4. El bir edip raḳîb ile ser-pençe-i nigâh
‘ Ayn-ı yed-i tegâfûlüne dest-gîr eder
5. Olduḳca bād-ı âh vezân resm-i ‘ aşḳ ile
Zülf-i siyâhı mevce-i naḳş-ı ḳarîr eder
6. Düşmen-nümây-ı mekr-i vişâlini Nâfizâ
Yâr-i şadîḳ-i hicr-i dile hep ḳabîr eder

208

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. Dest-i sâḳî bize bir sâḡar-ı aḳmer getirir
Bezme ârâyişe bir gül gibi dil-ber getirir
2. ‘ Araḳ-âlûde olur germ-i nezâremle o gül
Tâb-ı meyden şıḳılır iki gözüm ter getirir
3. Şâm-ı zülf-i siyehiñden dile bu bād-ı şimâl
Mü-be-mü bād-ı hevâ tâze ḳaberler getirir
4. Geçmedi bir pûla hiç naḳd-i ḳulûş-ı ‘ âşık
Ele meh-pâreleri yalvararaḳ zer getirir

5. Nāfızā yār dili kılmağa mesrūr-ı ni‘ am
Bu kerem-nāmeyi bir çeşm-i kebüter getirir

209

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Şirîn lebiñ mezāqımız ammā yerindedir
Alsam mür ile ağızıma cānā yerindedir
2. Baḡş-i miyānı verdi netice vişāl ile
Tāze kıyās-ı lafz ile ma‘ nā yerindedir
3. Raḡḡāş-ı dehr-kārı o sâ‘ at çevir getir
Ey çarḡ durma ‘aḡreb-i لحنā yerindedir
4. Geçdi zamān-ı fırsatı şirîn-kelām ile
Tūḡi-femim ne söylese saña yerindedir
5. Ol maşdar-ı ‘uyün-ı sitemden şaḡın şaḡın
Nāfız ḡurūş-ı çāh ile icrā yerindedir

210

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ḥātem-i la‘ lin dile vermez bütün yarım başar
Naḡş-ı luḡfun ol meh-i nā-mihribān yarım başar
2. Āh ü feryādım yeñilmez küşt[i]-gîr-i ḡasretiz
Nāle-keş bülbülleri hep şiven [ü] zārım başar
3. Ğayrılar ārāyiş-i bezm olduğun vermez rızā
Meclis-i ‘uşşāḡ fırsat bulsa dildārım başar
4. Dīdesi ‘ayn-ı keremdir ḡayr-maḡdem ḡamzesi
Ḳalbime pāy-ı niḡāhın çeşm-i mekkārım başar
5. Nāfızā ‘uşşāḡ naḡş-ı nāleye şüret verip
Perde-i çeşm-i ḡayāle resm-i zer-kārım başar

211

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. El o nūr-ı başarı sîne-i 'uryāna başar
Hâtem-i la' lin öper berg-i gülistāna başar
2. Çekdi bizden kadem-i luṭfunu ol lāle-‘ izār
Pāy-ı mührün varaḳ-ı³⁸³ dāğ-ı dile yā ne başar
3. Fikr-i cām-ı leb[i] ' aks oldu dile düşdü diyü
Şahne-i çeşm görüp bāde başar ḥāne başar
4. Zīb-i bezm oldu diyü sāğar[ı] mānend-i nigān
Hâtem-i cām-ı lebiyle dil-i mestāna başar
5. Dest-ber-dest gelince şeb-i vuşlat Nāfiz
Ol ' arūs-ı kadem-i ' işve zarīfāne başar

212

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Günāh-ı müdde' iyān cām-ı neş' edāra biner
Olursa şāhid-i zūru leb-i nigāra biner
2. Degil hevā ile ber-bād Rüstemāne yetiş
Ḥazān-ı şāh-ı felek esb-i rüzgāra biner
3. Nevā-yı nağme-i ' uşşāḳ tutma pes muṭrib
Maḳām perdesi dervāze-i ḥişāra biner
4. Hezār[ı] şayda çıkar āşikāre kebg-āsā
O şāhbāz-ı çemen vaḳt-i gül şikāra biner
5. Lebinde Nāfize bir va' d-i buse var duyduḳ
Şaḳın bu ' ahd [ü] nezr gerden-i nigāra biner³⁸⁴

---

211. 84b

³⁸³ varaḳ-ı: varaḳa

212. 84b

³⁸⁴ biner: başar

213

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Semeni reng-i ruḥu naqş-ı reg-i gül mü eder
Gül-i taşvîr lebi çeḥçeh-i bülbül mü eder
2. Çemeni sünbül-i çinî gibi kılmış miskîn
Hep bu nâfe eşeri sâye-i kâkül mü eder
3. Çeşm-i bîdâre-i naḥvetle uyar aḡyâra
Ḥâb-ı nâz ile gözü yoḡsa teḡâfûl mü eder
4. Pîşine naqd-i niyâzını kor ehl-i tecrîd
Varını yârine vermekde ta' allül mü eder
5. Dest-i iḡbâle düşerse şeb-i vuşlat Nâfîz
Ḥidmet-i dâmen-i cânâna tekâsül mü eder

214

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Ol perî sîne açıp esrâr-ı ihfâ söyleşir
Ḳalb ile âyîne-i envâr sîmyâ söyleşir
2. 'Āşîka şîrîn kelâm ile tekellüm eyleyip
Ḳand-i güftâr ile ol tûḡî-i güyâ söyleşir
3. Sâḡar-ı gül bülbüle ḡulḡul nevâsın diñledir
Şîşe-i meyden görür sâḡî temâşâ söyleşir
4. Keyfle ḡayrân-ı ḡubâr-âlûde ḡod-ḡü bülbülân
Ḡonçe-i esrâr ḡurmaz ḡayr-ı ma' nâ söyleşir
5. Alınır bir gün olur Nâfîz feminden intîḡâm
Gerçi zâlimdir leb-i³⁸⁵ cânân ammâ söyleşir

---

213. 85a

214. 85a

³⁸⁵ leb-i: lebi

215

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pişgâhından o meh bir yol vefâ eyler geçer
Peyk-i âhımla tarîk-i vuşlata reh-ber geçer
2. Yâri h̃oy-kerde görüp germâbede mest-i³⁸⁶ ' arak
Sâgar-ı la' linine âb-ı niyâzı ter geçer
3. Cürm-i ' uşşâka dönüp isnâd eder her perdede
Va' d-i vuşlatda qarâr etmez o şeh söyler geçer
4. Pişgâh-ı şâh-ı iklim-i şabâdan mü-be-mü
' Asker-i Çîn [ü] Hotendir zülf ser-tâ-ser geçer
5. Kalb-i ağıyara eşer etmez mi Nâfiz âhımız
Üsrüb-i gâzî nişân-ı kâfire işler geçer

216

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Ol lâle-' izârım katı hercâyî çiçekdir
Yok büy-ı vefâ bâ' iş-i itlâf-ı emekdir
2. Bir gün ede mihr-i ruhuñu zîr-i ebr-i haţ
Devrân seni bu nâza peşimân edecekdir
3. Bir rütbede âmâde ola nâhun-ı âhîñ
Her ' uqde-keş-i sinede te ' şîr gerekir³⁸⁷
4. Düm tek diyerek çifte düyek besteler ile³⁸⁸
Ol tütüye bir eş olagör çift ola tekdir
5. Nâfizine dest-i red el[e] būs-ı yed eyler
Şağdan şağa biñ güne yemîn etse de dekdir

---

215. 85a

³⁸⁶ mest-i: mest ü

216. 85b; 59a (ME 1) Bu gazel, 06 Mil Yz A 1793 numaralı *Mecmua-i Eşâr* 59a'da da kayıtlıdır.

³⁸⁷ ' uqde-keş-i: ' uqde-keşi/ te ' şîr: te ' şîri (ME 1)

³⁸⁸ ile: eyler (ME 1)

217

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ğayre nazarıñ baña 'aṭā öyle degildir
Ey 'ayn-ı cefâ çeşm-i vefâ öyle degildir
2. Ey rind-i mey-âlüde gören rāst-ı derün hīç
Mānend-i menār ola riyā öyle degildir
3. Şām-ı ser-i zülfün bize 'arz etdi 'ışāda
Ey şems-i seher vaqt-i ziyā öyle degildir
4. Aldanma görüp şīşedeki şüret-i şevke
Mes'ül olasın naşş-ı şafā öyle degildir
5. Maḥşūş şafālanmada bāde vere yāda
Cām-ı leb-i pür-neş'e-zedā öyle degildir
6. Nāfiz femini khand-i leb eyler saña gelse
Şīrīn dehenin verse baña öyle degildir

218

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Kār-ı ğamze fitne tār-ı zülf[e] şehnāz öğredir
Çeşm-i pür-ḥ'āba o yārim perde-i sāz öğredir
2. Ğonçe-i la'li mu'allim-ḥāne-i esrār olup
Bengiyān-ı pür-ḡubāra nüşā-i rāz öğredir
3. Murğ-ı şabrı pīşgāh-ı cilve-i perdāz eder
Çeşm-i şayyādı kebüterle döner bāz öğredir
4. 'Āşık [u] ma'şūk[u] ḥāl-i Leylī [vü] Mecnūn eder
Ben niyāzı meşke başlatdım nigh nāz öğredir
5. Zülfüne Nāfiz şabā gibi hevādār olmada
Günde pāy-ı bāz-ı 'aşka evc-pervāz öğredir

219

meʿülü fâʿilätü mefâʿilü fâʿilün

1. Gerdân-ı sîm-gûnuña beñzer semen mi var
Şeb-büy-ı kâkülün arada müşk ben mi var
2. Kesdiñ yed-i niyâzımı verd-i nihâlden
Dest-i recâda ey gül-i ʿişmet diken mi var
3. ʿUşşâk-ı bî-nevâya erer söyle muṭribâ
Ol nağme-sâz-ı nâza uyar ʿişve-zen mi var
4. Neşʿe-i mey maḥabbet ile vezn³⁸⁹ olur mu gör
Rıtl-ı girân-ı ʿaşkı bezimde çeken mi var
5. Nâfiz hezâra söyle bu bâğ-ı cihânda hiç
Ol gönçe-fem gibi nağam eyler dehen mi var

220

fâʿilätün fâʿilätün fâʿilätün fâʿilün

1. Seyf-i nâzi çeşm-i giryânım keser bir yan çalar
Girmez ʿuryân câme-ḥâb-ı vaşla zâlim yan çalar
2. Tiğ-i cevri şöyle bir ḥün-ḥâr-ı zâlim-pîşedir
Hem keser zaḥm-ı dil-i mecrûḥ[u] hem seyrân çalar
3. دورد ğamze bir ʿaceb aġyâr-ı mekr-âmizdir
Âşikâr etmez kumâş-ı vaşlı hep pinhân çalar
4. Tercemânlıkda zebân-ı ğamze lüknet ʿarz eder
Kâfiriñ seyr et lisân-ı ʿişvesi ريان □ çalar
5. Ğamze-i Tâtârına uydu ḥaṭâ etdi şabâ
Şehr-i Çîni zülfü ber-bâd eyledi bir ân (?) çalar
6. Nâfizâ her sâʿ at ol rakḳâş-ı muṭrib-kâr-veş
Çarḥa uydurmuş döner çâr-pâresin cânân çalar

---

219. 86a

³⁸⁹ vezn: vezân

220. 86a

221

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Devr eden her şeb dil-i ser-geşte cānānın bulur
Seyr eden çarḡ[1] raşadla mäh-ı tábānın bulur
2. Ey perī-rū dīdeden etme nihān la' liñ şaḡın
Bu dil-i bāzīçe-kārım mihr-i iḡsānın bulur
3. Rūzgār etmiş niçe ser-keşleri ser-ber-zemīn
Dest-i āh ile eger bir gün seni yanın bulur
4. Ol kemān-ebrū nişāngāhın niçü[n] inkār eder
Sineye el şunsa dil biñ nevk-i peykānın bulur
5. Bezm-i meyden dönmedi cām-ı lebin verdi dönüp
Ahd [ü] peymānında Nāfız şāh-ı ḡübānın bulur

222

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gāh³⁹⁰ şükr-iftār-ı leb geh zevḡ-i temcīd etdiler
Şā'im-i imsāk-ı hicrān 'id-ber-'id etdiler
2. Ḥurde-reftārān gül-[g]eşt-i recā vādīsini
Nev-ḡırām-ı kebg-i deşt-i nāza taḡlīd etdiler
3. Ḥānumān-ı şabra Tātār-ı müjeñ ḡāret için
Gamze-i şāhib-livāya emr-i te'kīd etdiler
4. Kırma yazı ile şavt-ḡān³⁹¹-ı raḡībiñ destini
Levḡ-i cāma ḡāme-i ḡaḡ' ile teşdīd etdiler
5. Ḥaḡḡ-ı bustān (?) yazıp ol mäh-ı خـتان ruḡa
Şehr-i Şāma Nāfızā bir nāme tesvīd etdiler

---

221. 86b

222. 86b

³⁹⁰ gāh: geh

³⁹¹ şavt-ḡān: şavt-ḡān

223

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cilve-i būs-ı lebin ihsân eder dil-ber tırur
Neş'e-bağş olmağa kalbe cām-ı şevk-āver tırur
2. Rūy-ı al üzre ' arak hāl ile tāze ter tırur
Bu ne hikmet nār-ı āb-ālūde bir ' anber tırur
3. Reh-güzārından şaķın ol kīne-cū³⁹² hūn-h'ārınıñ
Hūn-çekīde el-amān destinde bir hancer tırur
4. Seyr et ol rakqāş Zühre hūsn-i farṭ-ı şiveden
Çarḥda sâ' atde bir devrinde nāz eyler tırur
5. Cām-ı la' li va' dine tırmaz döner ol mehveşin
' Ahdine sākī tehī peymāne gör sāgar tırur
6. Ğanzeler ser-germ-i ' işve çeşm mest-i h'āb-ı nāz
Nāfize mihr [ü] vefā efsānesin söyler tırur

224

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Qand-i leb-i sākīye vebāl ise de baldır
Gelince ele duḥter-i rez ayağı qaldır
2. Çi fā'ide bu şebnem-i eşk-i dil-i bülbül
Bir gül-bedene ver de nuḳūd-ı dili aldır
3. Her perdede bir şavt ile pistānın öperken
Al peşrev-i sīne ederek sâ' ati çaldır
4. Bulduqca şuyun nāz ile ol baḥr-i melāḥat
Keştī-i niyāzı o yem-i vuşlata şaldır
5. Et ' ayş-ı şebāne seḫerī zevki kaçırma
Nāfız meded ol cām-ı lebi geceye qaldır

---

223. 87a

³⁹² kīne-cū: kīne-hū

224. 87a

225

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Dil o gīsü-yı ḥam-ender-ḥam-ı dil-berde midir
Yā nevā-beste-i zencīr-i cünün serde midir
2. ' Ayn-ı nūr-ı nazar ol Leyli-i esmerde midir
Merdüm-i çeşm-i derūnuñ o siyeh-çerde midir
3. Bāb-ı vuşlatda olur der-be-der ' aşık ammā
İbtılā-yı ser [ü] çeşm³⁹³ cilvegeh-i derde midir
4. Keşf-i esrār-ı dili ğamzeleri şerḥ edicek
Nüşḥa-i bāb-ı maḥabbet ' aceb ezberde midir
5. Sāde zevk-i nigehe nā'il olur mu bilmem
Nāfiz[iñ] hep nazarı cilve-i diğerde midir

226

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ol sīm-sīneye nazar et Aḳsaraylıdır
Güyā vücūdu ḥām gümüşden ḳalaylıdır
2. Seyr eyle³⁹⁴ ' aynın etme teveccüh ālāylara
Ol sürme-sāy-ı çeşm-i ala baḳ alaylıdır
3. Ğonçe lebinde neşv ü nemā[-yı] ḥaṭı degil
Ol gül-şeker şarābī çemen berg-i çaylıdır (?)
4. Bir gün mevālidāt ile bir fitne toğurur
Çarḥıñ o Zühre-devr zeni günlü aylıdır
5. Gīrāy-ı çeşm çāk-i girībāna el şunar
Tātār ğamze nāmı ki Ḳaplan Giraylıdır
6. Nāfiz ḳumāş-ı vuşlatına hişşedār olur
Āzār ile gedādır [o] ammā ki baylıdır

---

225. 87b

³⁹³ çeşm: çeşmi

226. 87b

³⁹⁴ eyle: eyleye

227

meʿülü fâʿilätü mefâʿilü fâʿilün

1. Fikr-i lebiñle cām mey-i erguvān içer
Güyā ki şerbet-i gül[ü] dil-teşnegān içer
2. Müşkīn-i çīn-i sūnbül-i zūlfün döker ruḡa
Şanmañ bizimle gönçe lebiyle duḡān içer
3. Şandım ki ḡaṭṭ-ı³⁹⁵ laʿ li zuhūr etdi ʿ anberīn
Ol gül meger ki gönçe lebiyle duḡān içer
4. Her kıanda bulsa ʿ aşık[a] vermez amān zamān
Şaḡın o ḡūnī ḡamze bu demlerde ḡan içer
5. Gördükce eşk-i çeşmimi her-dem güler ʿ adū
Güyā zemīn-i şüredir āb-ı revān içer
6. Nāfız inanma ʿ ahdine teʿvīl eder saña
Cām-ı yemīni dek ile ol bī-amān içer

228

mefâʿilün feʿilätün mefâʿilün feʿilün

1. Nişān-ı nāvek-i āhı dil āşikāre urur
Tezerv-i vuşlatına at sürer şikāra urur
2. Şuyunca ḡand-i lebiñ dürr-i yem-i vaşl[ı] āl
Leb-i terini öpen laʿ l-i ābdāra urur
3. Dili vü dīde vü fikri eder ruḡu rüşen
Şuʿ āʿ -i mihr-i³⁹⁶ cihānı niçe diyāra urur
4. Raḡībe şuʿ le-i reftārı şemʿ -i bezm oldu
O lāle-ruḡ bize biñ dāḡ-ı pür-şerāre urur
5. O kebg-i nāzı nihānī şikār içün Nāfız
Per-i niyāzımı bāz-ı dil āşikāre urur

---

227. 87b

³⁹⁵ ḡaṭṭ-ı: ḡaṭṭı

228. 88a

³⁹⁶ mihr-i: mihr ü

229

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. K̇and-ı la' li rāst söyler k̇albe şoḥbet ögredir
Ṫüṫi-i güyāsına şavt-ı faşāḥat ögredir
2. Naḫş alır nezzāreden ressām-ı ğamze el edip
Göz ucuyla süzen-i müjgān[a] şan' at ögredir
3. İstimā' etme nifāḫ-āmiz-i aġyārı şaḫın
Ṫüṫiye şavt-ı zaġan sū'-i ṭabī' at ögredir
4. Bir mu' ammādır ki maẓmūn-ı nigāhı remz ile
Beyt-i ebrūya niçe remz [ü] işāret ögredir
5. Yine nev-peydā oyun gösterdi mehd-i vuşlatı
Nāfizā ol tıfl-ı ' işve tāze lu' bet ögredir

230

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Zīb-i çemen o naḥl-i dil-ārā yeşillidir
Mānend-i serv k̇āmet-i bālā yeşillidir
2. Ārāyiş-i riyāz-ı ḥāsen berg-i gönçedir
ن□ surḥ sebzeñi گۈل-i ḥamrā yeşillidir
3. Mār-ı ' adūlarıñ kör ola dāġ-ı reşk ile
Ḥāl-i ruḥ-ı zümürüdü³⁹⁷ güyā yeşillidir
4. Şanmañ ki nev-demide olan sebz-ḥaṭṭıdır
İ' rāb-ı beyt-i ḥüsnü ser-ā-pā yeşillidir
5. Olsun zemīn sāye-i ḫaddiñle sebzezār
Ey serv-i nāz ṫüṫi-i güyā yeşillidir
6. Ursun derūn-ı Nāfize deryā-yı³⁹⁸ ḥāre-mevc
Baḫ rüzgāra kim yem-i ḥaḍrā yeşillidir

---

229. 88a

230. 88b

³⁹⁷ zümürüdü: zümürütü

³⁹⁸ deryā-yı: deryāyı

231

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Ham-ı zülfün beyāz-ı şafha-i ruhsāra tuğradır
Hınālar dest-i sīmīninde hāliş resm-i tamğadır
2. Lebiñ emdir diyü imā ile söyledim ammā kim
Devā-yı hoşka-i la' līni çıkmaz bir mu' ammādır
3. Haṭı şanma beyāz-ı çehrede ol şahid-i nāziñ
Ṭalāq-ı hüsn için hükmünde hüccet ile imzādır
4. Ne lāzımdır bu dem ey eşk-i dīde çāk-i pā-būsu
Teyemmümden bilirsñ mā'-i şāfi āb-ı aqvādır
5. Görünsün ol perī āyīne-i iqbāl-i Nāfızden
Anı teşhīre cām-ı da' vet-i eş' ār sīmyādır

232

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Her gonçeniñ evrāk[1] güle hānde-zedādır
Bülbül de ğubār-ı nağam esrār-güşādır
2. Bu vech iledir baq şuver-i 'ālem-i işbāt
Mir 'āt-ı cihān bükālemün-naqş-nümādır
3. Şuğrā ile kübrāsına baq şekl-i cihāniñ
Baş etme netice bu kıyās ehl-i hevādır
4. İlbās edegör cāme-i taqvā ile kalbi
Bu hırkalar ey şeyh ki esbāb-ı riyādır
5. 'Aynıyla döner cāh-ı felek naqş-ı ber-āba
Nāfız bu cihāniñ şuveri mevce-i mādır

---

231. 88b

232. 89a

233

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Meh-cebîni üzre kıldı şanma zülfün müşk-i tār
Bir gümüş āyîneniñ oldu sevādı āşikār
2. Beste-i zencîr-i zülfüñdür seniñ ' uşşāka zār
Bî-nevā Mecnūna ey Leylā uşul etmez mi kār
3. Pîş-rev pāy-ı hevā olduca bulmadı düzen
Fitne-sāz-ı perde-i kākülde dil etmez karār
4. Qaldırır turreñi bir şeb [o] şabā pîşāneden
Gösterir mi leyle-i mehtābı āyā rüzgār
5. Ey gül-i ārāyiş-i bāğ-ı hayāl-i bülbülān
Gel yetiş ol zīb-i destār-ı ser-i feryād [ü] zār
6. Sînesin mir 'āt eder h'urşide ebrūsun hilāl
Var mıdır āyā felekde böyle bir āyînedār
7. Ğamze-i ğammāzı geçdi sîneye kār eyledi
' Āşıka kıyruk şalarken sürme-i dūnbāledār
8. Zülf-i şeş-tārın şabā çalma bize her perdede
Gel bozuk sāz olma kıl evc-i düzen üzre qarār
9. Haḡ degildir nev-demîde çehre-i berrākda
Arz³⁹⁹-ı beyzā oldu bu vech ile Nāfîz sebzēzār

234

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Senden ey gül bŷy-ı luḡ ümmîd eder varır hezār
Rüzgār etmezse de kām-ı recāyı nāfe-vār
2. Rüz [u] şeb ehl-i hevā[yı] bî-şabā yelmekdedir
Naḡl-i nāzım pāyīña rŷ-māl olurmuş rüzgār

---

233. 89a

³⁹⁹ arz: ' arz

234. 89b

3. ʿ Asker-i Çin ü Hoten geçdi kılıçdan mû-be-mû
Şanma kesdi kâkülün miqrâş-ı ʿ işveyle nigâr
4. Şemʿ -i süsen-şuʿ lesin gül dūdunu⁴⁰⁰ sünbül şanıp
Geceler pervâne-veş feryādın artırdı hezâr
5. Bağrı yanıqlardan ey âyîne-ruhsârım şağın
Taşa kâr eyler bilirsîñ âh ü sūz-ı inkisâr
6. K̄alb-i h̄âra reşk ile olur h̄alide tîr-i ğam
Sāye-i müjgân-ı gülden bülbülân kıldıkca zâr
7. Niçe ʿ uşşâğ-ı nevâ-sâzı düzen-bâz olmasın
Etmez ol şehnâz-ı ʿ işve sînede Nâfiz qarâr

235

mefʿ ulü fâʿ ilâtü mefâʿ ilü fâʿ ilün

1. Ümmîd-i vuşlatîñ ederiz ârzü⁴⁰¹ budur
Mirʾât-ı dilde çehre-güşâ reng-i rû budur
2. Düşdü lisâna oldu şemâtet ʿ adûlara
Saña nihânî söyledigim güft [ü] gû budur
3. Āhû-yı Çîni vâdî-i Mecnûna döndürür
Ol nâfe-rîz kâkül-i pür-müşk-bû budur
4. Ey sürme-sây-ı ğamze-i pür-gû sükûtu қо
Saña zebân-ı hâl diyen mû-be-mû budur
5. Nâfiz şular gibi tolaşır bâğ-ı kûyuñu
Ey nağl-i verd eyledigim cüst [ü] cû budur

236

fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilâtün fâʿ ilün

1. Tâb-ı rûyun dest-mâl-i zülf ile setr etdi yâr
Kaldı ebr içr[e] açılmaz verd-i mihr-i tâbdâr

⁴⁰⁰ dūdunu: derdini

235. 89b

⁴⁰¹ ârzü: ârzü

236. 90a

2. Al rüyün dest-māl-i kākülün şanma siler
Rūzgār etdi güle ārāyış-i zülf-i nigār
3. Dest-māl-i zülfün almışdır ele şanma o mäh
Bir şemāme ‘ anber olmuşdur yedinde cilvekār
4. Şardı naqş-ı buse-i bī-gāneyi zālīm yine
Dest-mālin āşināya gösterir semm-i bahār (?)
5. Gerden-i sīmīnine pīçide şanma dest-māl
Tavq-ı kumrīye o kebg-i ‘ işve olmuş hem-‘ ayār
6. Dest-māl[in] remz-i āgūş etdi endāma o meh
Eller ile mū-miyān besbelli oldu hāle-vār
7. Dest-mālin sīnesi üzre görüp Nāfiz dedim
İki gönçe şaklamış berg-i semende rūzgār

237

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Hūd-fürüş-ı nāz sūk-ı ‘ işveden tıfra şatar
Germ-sūd-ı vaşl-ı ‘ uşşāka bu istiğnā şatar
2. Nāfe-çin-i zülfünü bād-ı hevā eyler mezād
Hāl-i ruhsārı şabā da ‘ anberīn-sārā şatar
3. Geçmez ey kalb-i hāzīnim ağlama naqd-i niyāz
Bir pūla meh-pāreler biñ ‘ āşık-ı şeydā şatar
4. Rāhatü’l-hulķūmdan terdir gelūsu şorma hīç
Ol leb-i şirīnden el sükkeri helvā şatar
5. Şüst [ü] şū edip duhānın Nāfizā ehl-i duhān
Alana dūd-ı riyāyı āh ile a‘lā şatar

238

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Şafā-yı bāğ-ı ruḥun va' dini bahāra atar
O gül ḥilāf çıkar cürm[ü] hep hezāra atar
2. Olursa 'āzim-i da' vet nihānī dā'ireye
Gelince ol perīyi gizli bir kenāra atar
3. Şaḫın o kaşı kemān Rüstem-i kemān-keşden
Ḥadeng-i çeşm[i] nişāngāh-ı ḳalb-i zāra atar
4. Şarāb-ı la' l ile şirīn-mezāk olan rindiñ
Şifā-yı şadr ile hep nabz[1] bir ḳarāra atar
5. Şorulsa ol leb-i Şirīne ḥāl-i Ferhādı
Cevāb-ı āb ile hep kār[1] kühsāra atar
6. Ḥazān şāḥ-ı gül altun yerine ey Nāfiz
Birer birer çıkarıp dest-i rüzgāra atar

239

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkıñ elde şikārı ḥünī bir mümtāzı var
Murğ-i diller alıcı perrende şan şebbāz[1] var
2. Cāme-ḥ'āb-ı cilve[de] avlar o āhū ḡamzeyi
Taş yatur görmekte şayyād-ı diliñ hem-rāz[1] var
3. Peyrev olmuşdur hevāya şayd-ı şahrā-yı ḥasen
Yine şehnāzım şabā-reftārına āḡāz[1] var
4. Rūzgār ile yeler yetmez idi mekr [ü] düzen
Dāma düşmez ol ḡazālīñ çeşm-i efsün-sāz[1] var
5. El-ḥazer ey rübeh-i pür-ḥile [vü] ḥar-güş 'adū
Bād-pā-şirān-ı deştiñ yine nevk-i tāz[1] var
6. Deşt-i vaḥşetde remide olsa Nāfiz 'āşıkıñ
Ol ḡazāl-i 'işveyi şayd edici ser-bāz[1] var

240

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Şemīm-i kākülü bād-ı seher midir bu nedir
Hevā-yı sünbül-i Çini eşer midir bu nedir
2. Ğidā-yı habb-ı feraḥ ' aks-i merdüm-i dili
Ruḥunda ḥāl-i siyeh müşk-i ter midir bu nedir
3. Gül-āb-ı ter mi gül-i rūyu üzre bu ' arakı
Çekide kaṭre-i ' iṭr-ı naẓar mıdır bu nedir
4. Nedir bu āteş-i-rū üzre zülf-i çin-der-çin⁴⁰²
Duḥān-ı ' anber-i pür-nār-ı ser midir bu nedir
5. Niğāh-ı Nāfize mir 'āt-ı şāf şadr-ı şāfā
Vücūd-ı yāsemeni sīm-ber midir bu nedir

241

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Al al olmuş ruḥ-ı rengin-i gülgül bu nedir
Sāğar-ı la' liñde farṭ-ı neş'e-i mül bu nedir
2. Āhū-yı deşt-i Ḥoten qurbān olur her müyuna
Müşk-baḥşā⁴⁰³ nāfe-riz-i çin-i kākül bu nedir
3. Mü-be-mü zülfün ḥayāl etdikce ey bāğ-ı ḥasen
Nev-demide gülşen-i fikrimde sünbül bu nedir
4. Aldanır reng-i hevā-yı bāğa yok fikr-i ḥazān
Būy-ı gül' çün nāle vü feryād-ı bülbül bu nedir
5. Nağme der-pey cām-ı mey ney ile germ-ā-germ iken
Çehçeh-i bülbül mü Nāfiz şavt-ı gülgül bu nedir

---

240. 90b

⁴⁰² çin-der-çin: çin-ender-çin

241. 91a

⁴⁰³ müşk-baḥşā: müşk-baḥşāy-ı

242

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Sehāb-ı hıtt çekdiñ rüyuña ey meh-^ç izār āhır
Yüzüñden kaṭ^ç -ı nezzāre eder ^ç āşıq-ı zār āhır
2. Sebük-ser ol şikāl-i devlet ile olma ālūde
Kırarar şāh-ı nihāli keşret üzre olsa bād āhır
3. Şafa üzre iken gör tıfl-ı dil bādī-i evvelde
Düşürdü hazz-ı nefse cismimi bu i^ç tibār āhır
4. Şağın ey seng-dil kaddi kemān olmuşdur ^ç uşşākıñ
Yetişmez mi saña bu tır-i āh ü inkisār āhır
5. Niçün bāz-ı niyāza per-zenān-ı nāz olursuñ sen
Seni ey kebg-i evc-i hüsn eder Nāfiz şikār āhır

243

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Dūd-ı āhımdan o meh-rū dā'imā yüz döndürür
Ebr-i āteş-tābdan berg-i vefā yüz döndürür
2. Bir kere seng-i felāhan-vār gendüm (?) dönmedin
Kāse-i deryüzesin nüh-āsiyā yüz döndürür
3. Ellere şad-dām-ı hīle ^ç arz eder yüz vech ile
Devre çıkmış sübhasın ehl-i riyā yüz döndürür
4. Mū-miyānı hāle-i āgūşa gelmez ol mehiñ
Dün gece besbelli etmişsin haṭā yüz döndürür
5. Vech[i] var yüz vermese şems-i ruḥu Nāfiz saña
Tālī' iñdendir o ḥ'urşid-i hayā yüz döndürür

244

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Çık seyre o naḥl-i gül-i gülşende ber-â-ber
 'Ar'ar ola aḡyār ile şermende ber-â-ber
2. 'Aks-i ruḡ-ı alıñla çemen gülşene dönsün
 Gül-geşt-i şafâ eyleyerek ben de ber-â-ber
3. Hem-re[n]g olalar perdekeş-i nâz [ü] niyâza
 Şehnâza ser-âgâz ede ḡânende⁴⁰⁴ ber-â-ber
4. Aḡız aḡıza sîne-be-sîne tek ü tenhâ
 Âḡuş miyân cilve-zenân ḡande ber-â-ber
5. Nâfiz mey-i vaşlını şetâretle⁴⁰⁵ yaparsa
 Öp câm-ı lebin dil arada sen de ber-â-ber

245

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Miḡrâş-ı desti zülfü ser-â-ser keser döker
 Güyâ du-tiḡ ile ser-i ejder keser döker
2. Ḥâl-i 'izâr nâḡun ile küh-ḡırâş eder
 Şandım ki micmere yine 'anber keser döker
3. Ḳanı o ḡünî ḡamzede evvel olan kerem
 Şimdi o ḡanlı ḡancer[i] diller keser döker
4. Çeşmi firâḡ-ı cismi 'araḡ-riz-i germ edip
 Mânend-i eşk-i dide-i pür-ter keser döker
5. Nâfiz kümeyt-i câma yetişmez yed-i taleb
 Raḡş-ı ümîdi sâḡar-ı aḡmer keser döker

---

244. 91b

⁴⁰⁴ ḡânende: ḡânende

⁴⁰⁵ şetâretle: şetâretle

245. 91b

246

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Kef-i sākī yed-i şahbāyı koyup cām[1] tutar
Bırağıp elden ayağı leb-i gül-fām[1] tutar
2. Dest-i iqbāl-i miyānın tolaşır āgūşa
Bülbül-i dil ele almış o gül-endām[1] tutar
3. O kadar şöhre-i āfākdır o mäh-ı felek
Ğurre-nāme gibi dünyāyı bütün nām[1] tutar
4. Rūzedārān-ı maḥabbet ni' am-ı vaşl ile
Aç kalır mı yed-i süfre-keş-i bayrām[1] tutar
5. Ḥaṭ-ı reyhānī kitāb-ı dile ta' līk olarak
Bülbül-i kūhī gülistān yaraşır şām[1] tutar (?)
6. Sā' id-i sīm kef-i fırsatı girse Nāfız
O zamān dest-i recā dāmen-i iqdām[1] tutar

247

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Peş-i zülf-i siyehinden ruḥ-ı enver görünür
Şeb-i tār içre hemān mäh-ı münevver görünür
2. Revzen-i dīdeme geldikce ḥayāl-i dīde
Çeşm āfet nigeḥi ' ayn-ı dil-āver görünür
3. Perde-i çeşm-i ḥaḳīkat ile ruḥ naḳş olsa
Ḥaṭ-ı müsvedde-i reng-i gül-i aḥmer görünür
4. Sīne-i şāf olur çehre-nümāy-ı ümmīd
Dīde-i ḳalbe o mir'āt-ı muşavver görünür
5. Rūz-ı rüşen gibi Nāfız ufuk-ı ṭālī' den
İrtifā' almağa ol neyyir-i ḥāver görünür

---

246. 92a

247. 92a

248

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Emdir piyâle-i lebiñi meşrebim budur
Dönsün bize o cām-ı kerem maṭlabım budur
2. Ebr-i siyāh-ı zülf ile ḥāl-i gerdeni
Merşūd olan felekde şeb [ü] kevkebim budur
3. Geh ṭurre-i cebîne geh et rüyuna nazar
Seyr eyle mihr [ü] māhımı rüz [ü] şebim budur
4. Bu şemm-i gül-^ç izārıñ ile kām-ı bülbülüm
Bağ ders-i gülsitān-ı ruḥa mektebim budur
5. Esrār-ı şî r-i Nāfiz[i] ey gönçe ezber et
Ey ḥāme söyle nuṭḡ-ı ḥurūf-ı lebig budur

249

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Dil seyr-i ebruvān ile meh-pāresin öper
Gördü hilāli iki kaşı arasın öper
2. Bir tāze la' lin eyledi dendān-zede o yār
Dil ağz[ı] var ola diyü diş yarasın öper
3. Olmuş raḡīb tāze seriḡa (?) ile müttehem⁴⁰⁶
Genc-i ḥasende la' l-i güher⁴⁰⁷-pāresin öper
4. Gördükde cāme-ḡ^āābda bî-^ç ahd vaşlını
Çekdi yemîne muşḡaf-ı ruḡsāresin öper
5. Ḳaldırdı zülf-i yāri şabā rüzgār ile
Tel başma diyü dāmen-i zer-tāresin öper
6. El ermez ise destine Nāfiz çekip ayağ
^çUşşāḡ pāy-ı sākī-i mey-ḡ^āāresin⁴⁰⁸ öper

---

248. 92b

249. 92b

⁴⁰⁶ müttehem: müddehem

⁴⁰⁷ güher: gevher

⁴⁰⁸ mey-ḡ^āāresin: mey-ḡāresin

250

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. ' Alem-i naḥli şeh-i gül reh-i gülzāra diker
Müje-i ḳalb-i hezārı sipeh-i ḥāra diker
2. Aşmadan tā ki ḥalāş etmeye rez-duḥterini
Muḡnī çı bint-i ḥarāmīsini bāzāra diker
3. Şehriyār-ı nıgehinden gözedir ḥüsn-i naẓar
Rū-be-rū çeşm-i siyehkārına nezzāre diker
4. Süzülür bezme kebüter nıgehi mestāne
Per görüp neş'e-i pervāzını āvāre diker
5. Kılmaḡa şāh-ı nıḡāhına işāret ḥālin⁴⁰⁹
' Aynına remzle ' ivaẓı (?) dil-i bī-çāre diker
6. Nāfızā şāh-ı nıgeh verse kelāma ruḥşat
Ser-i güftār-ı recāyı leb-i dildāra diker

251

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Leb-i şırīnine şor ḳand-i mükerrer vardır
Bunda bir ḫatluca söz cilve-i dıger vardır
2. ' Araẓ-ı ' ārıẓ-ı reng-i güle baḡ ey bülbül
Bunda bir feyz-resān naḡş-ı muşavver vardır
3. Ḥālīdir diyü şıkest eyleme mir'āt-ı dili
Naẓar et anda nihān bir perī-peyker vardır
4. Yelerek peyk-i şabā Çın [ü] Ḥoḫenden geldi
Şāmdan bād-ı hevā tāze ḫaberler vardır
5. ' Araḡ-ı rüyuna derlerse gül-āb ey Nāfız
Berg-i rüyunda da bir büy-ı gül-i⁴¹⁰ ter vardır

---

250. 93a

⁴⁰⁹ ḥālin: ḥālini

251. 93a

⁴¹⁰ gül-i: gülü

252

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mū-be-mū ol zülf-i Leylā dilleri başdan şavar
Ser-be-ser Mecnūnun eyler serserī başdan şavar
2. Ehl-i sūzu dāğ-ı şevk ile çerāğ etmez döner
Şem' -i hūsnü t̄ā'ir-i⁴¹¹ āteş-peri başdan şavar
3. El bir edip hātır-ı şad-çāk ile germābede
Şāne pīç [ü] t̄āb ile zülf-i seri başdan şavar
4. Tatlu söz kār etmedi ağıyār gördü āh ile
Gösterir reftār-ı dūd-ı micmeri başdan şavar
5. Ehl-i sevdā hep ser-i zülfünde der-zencir iken
Saña ey Nāfiz görünmez ol perī başdan şavar

253

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Dest-i bād-ı āhımız gīsū-yı müşk-efşān tutar
Sünbül-i Çine şabā güyā yed-i ihsān tutar
2. Dest-i şāne çekmedi zülf-i girih-girinden el
Çāk olan seyf-i sitemden dāmen-i sulţān tutar
3. Volta urdu gird-bād-ı rūzgārı gördü dil
Fülk-i ümmīde hevā-yı ' aşk ile liman tutar
4. Pīr olan gelmez k̄afā-yı (?) t̄āzede bād-ı hevā
Dāmenin dest-i şabā-veş merdce (?) cünbān tutar
5. Nev-^ç arūs-ı vuşlatı muhtāc-ı faşl olmuş bu şeb
Çeşm-i bīmārın o hūn-h'ār-ı nigāhıñ kan tutar
6. Beyt-i āgūş-ı recā endāmına āyinedir
Sinesin ' uşşāk Nāfiz hāne-i mihmān tutar

---

252. 93a

⁴¹¹ t̄ā'ir-i: t̄ā'iri

253. 93b

254

meʿülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Piş-i nezâreden o civânım gelir geçer
Evc-i felekde mihr-i cihânım gelir geçer
2. Tîr-i müjeñle sînemi bî-gâne eylediñ
Bir gün o dağı kaşı kemânım gelir geçer
3. Seyl-âb-ı eşk-i çeşmime meyl etmedi çi sūd
Yaşım alıp o serv-i revânım gelir geçer
4. Bir gün ..... haṭṭ ile vaḳt-i ḥusūf olur
Çalmaz bu ḥüsn bedr-i zamânım gelir geçer
5. Peykân-ı inkisâr eşer etmedi şandır
Nâfiz bu yolda âh ü figânım gelir geçer

255

fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün

1. Müşk-i Çîn-i zülfünü bād-ı şabâ ifşâ eder
Bu hevâyı nâfe-i deşt-i Ḥoten sevdâ eder
2. Bezm-i gülşende süzüldükce yine⁴¹² mest gamzeler
Farṭ-ı cām-ı nâz güyâ nergis-i şehlâ eder
3. Naḥl-i ḳaddiñ kim ḥırâm etse nesîm-i nâz ile
Servler reftârını ârâyış-i şahrâ eder
4. Mû-be-mû bād-ı niyâz oldukça âhımla vezân
Zülf-i nâzı zîver-i ruḥsâ[ra] istiğnâ eder
5. Ḥükm-i yevm-i şân her gün ḥüccetin işbât eder
Mühr-i mihriyle debîr-i çarḥ şan imzâ eder
6. Çeşm-i ḳalb-i münkir-i ḥod-bîn ey şüret-perest
Âteşin-âyîneyi inkâr-ı nâ-bînâ eder

---

254. 93b

255. 94a

⁴¹² yine: o

7. Sīne-i sīmīnin ol meh-pāre açdı şevk ile
‘Ayn-ı ümmīde gümüş vādīde bir sīmyā eder
8. ‘Ahd-i bī-encāma Nāfız i‘ timād etme şaķın
Hep bugün yarın diyü biñ va‘ de-i ferdā eder

256

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Hıketle nıgeh her müjesin nışter eyler
Çeşmiñ bu baķışlarla mı hüşn-i nazār eyler
2. Yer yoķ nıgeh-i hāsete ol ‘ayn-ı sitemde
Baķ çeşmine hüşn-i nazārı bī-eşer eyler
3. Mestāne nigāhı süzülür bezme gelince
Sākī yine rez-duhterini gör neler eyler
4. Başladı püre var diyü mānend-i meges-rān (?)
Bāzīçe-i ķand-i lebinı pür-şeker eyler
5. Bir dem geçilir mi nağamāt-ı nıgehinden
Neylese eder Nāfız[e] ol ‘işveger eyler

257

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Cām-i la‘liñi gören gonçe-i hāmra dediler
Güş eden nağmelerin bülbül-i güyā dediler
2. Ben de bilmem bu siyeh hāliñi ‘anber dediler
Zülfüñe mülk-i Hoten nāfeñe büyā dediler
3. Cebheñe mäh-ı şebistān leṭāfet söyler
Ruḥuña mihr-i sipihr-i şafaķ-ārā dediler
4. Lebiñe cām-ı feraḥ-baḥş-ı muşaffādır der
Sineñe āyine-i şāf-ı mücellā dediler

5. Berg-i gülde ruḥ-ı ḥ'oy-kerdeñe jāle derler
     ' Araḫ-ı cisme gül-āb ü dür-i deryā dediler
6. Gördüler çıkmadı nām-ı kerem-i būs-ı femi
     Nāfizā beyt-i dehānına mu' ammā dediler

258

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hezār-ı dāstān-gū çehçeh-i ders-i figān eyler
     Gülistān-ı ruḥundan baḫş-i müşkil imtiḥān eyler
2. Ayaḫ ayaḫ başar çeşm-i recā kāşāne-i ḥüsne
     Nezāre mū-be-mū şan tār-ı zülfü nerdübān eyler
3. Dem-ā-dem zaḫm-ı müjgān üzre yāre şerḫ edip ḫālin
     Raḫīb-i [bed]-ḫūyu⁴¹³ her ḫanda bulsa dīde ḫan eyler
4. Siyeh-seng-i ḫulüb-ı düşmene bāzūñu gösterme
     Şaḫm ey ḫaşı ya tīr-i müjeñ kāfir nişān eyler
5. Görüp ḫancer be-kef ol dest-i nāzıñ dest-i redde dil (?)
     Yemān ile eden baş-ı recāy[ı] el-amān eyler

259

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. ḫulüb-ı nevke müjeñ cilve-i kemān eyler
     Döner nişān-ı du-ebrūsunu beyān eyler
2. Dehānın öpmege bāzīçe eylesek o perī
     Niğīn-i la' lini gör dīdeden nihān eyler
3. Hilāl-i yek-şebi yārim bütün ebirden görür
     O ebruvān-ı siyeh ḫurrenden ' ayān eyler
4. Żamīr-güşāy-ı dil-i ' aşıḫa olup mir 'āt
     Şükük-i ' ālemi⁴¹⁴ iḫlāş imtiḥān eyler

---

258. 94b

⁴¹³ -ḫūyu: -ḫūyunu

259. 95a

5. Firāş-ı cilveñe sū'-i zan eder her şeb⁴¹⁵
O ħile-bāz saña Nāfizā gümān eyler

260

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āsumān-ı ħüsne necm-i ħāl bir Nāhīd olur
Rüyuna tutduķca destin pençe-i ħ'urşid olur
2. Berg-i ruĥsārın zamān-ı ħaţtını yād⁴¹⁶ etse dil
' Ārız-ı kāfūr-gūnu kāğıd-ı tesvīd olur
3. Şāĥ-ı gül neşv ü nemā bulduķca germ-i şevķden
Āteşin-feryād-ı bülbül bā' iş-i teşdīd olur
4. Tāze neş'eyle dil-i⁴¹⁷ vīrānesin ma' mūr eder
' Āşıkıñ köhne sıfāli sāğar-ı Cemşid olur
5. Nāfizā eşyāda fikr etdikce şun' -ı Ĥālīķi
Hep lisān-ı ħalb-i şāfi ' aşıkā tevĥīd olur

261

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Sākī raķş eyleyerek sāğar-ı şahbā çevirir
La' b ile re's-i benān üstüne mīnā çevirir
2. Ĥār mir'āt-ı gülü bülbüle ħiç göstermez
O perī-çehreyi ' uşşāķdan a' dā çevirir
3. Dil-i dīvāneye yok şüret-i mir'āt-ı nazār
Ol perī dā'ire-i da' veti tenhā çevirir
4. Ĥalkā-i dām-ı ħiyel gösterir ehl-i cāha
Sübĥasın şeyĥ-i riyā-pişe ser-ā-pā çevirir

⁴¹⁴ 'ālemi: 'ālem ü

⁴¹⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

260. 95a

⁴¹⁶ yād: yār

⁴¹⁷ dil-i: dili

261. 95a

5. Edip endāmını ārāyiş-i āgūş-ı recā
Cāme-ḥāb içre anı Nāfiz-i şeydā çevirir

262

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Handeden gülgül⁴¹⁸ olur gönçe-i bāğ-ı ruḥ-ı yār
Bülbüle sāğar-ı güldür diyü söyler esrār
2. Kuvvet-i ḥāfıza yokdur dehen-i pür-gūda
Naḳz-ı güftārını tekrār ile eyler izhār
3. Turre çıkmaz başa mizābda şems-i ruḥla
Rüz-ı rüşenle ber-ā-ber mi olur hiç şeb-i tār⁴¹⁹
4. Tā ki rez-duḥteri 'uşşāk ile beste olmaz
Mey ḥarāmīlik⁴²⁰ eder eyleyemez aşma qarār
5. Dehen-i ḥāmede müy-ı ḥaṭı inşā edicek
Şi' r-i müşkīnini eş'ār ile eyler iş'ār
6. Görse de dā'ire-i da'vet-i āgūşu nihān
Edemez ol perī-rū āyine-i dilde qarār
7. Nāfizā ḥāra o gül-cāme kılp ḥüsn-i nazār
Gözüne girdi diken bülbüle oldu āgyār

263

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Raḳībi bāb-ı şehriyārdan dūr eylemek güçdür
Derinden intisāb erbābını ḥor eylemek güçdür
2. Yıkarısañ ḳalb-i vīrānım yapılmaz cām-ı luṭfuñla
Ḥarāb-ı ḥāne āsān mülk-i ma' mūr eylemek güçdür

---

262. 95b

⁴¹⁸ gülgül: gülgülü

⁴¹⁹ şeb-i tār: şeb ü tār

⁴²⁰ ḥarāmīlik: ḥarāmīlik

263. 95b

3. Cevāb-ı neş'e-bağş-ı yār şād etmez dil-i zārı
Mey-i la' liyle maḥzūn ḳalb[i] mesrūr eylemek güçdür
4. Nişār et cāme-ḥ'āba yalvarıp naḳd-i niyāzın hep
O yār-i çeşm-i mest-i nāza pek zūr eylemek güçdür
5. Olur mu bāb-ı şehriyārdan aḡyār-ı bed zā'il
Sipihr ü kevkebi devr ile mehcūr eylemek güçdür
6. Hezārān ḡonçe-i esrār fāş eyler gece Nāfız
Çü pervāne bu sözü 'aşḳ-ı mestūr eylemek güçdür

264

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āzim-i seyr-i çemenzār ol şehā nevrūzdur
Naḥl-i ḡülşen-zıbsin eyle şafā nevrūzdur
2. Bī-nevā 'uşşāḳ naḳş-ı şevḳ edip āheng-i bāḡ
Rāḥatü'l-ervāḥ eder kār-ı şabā nevrūzdur
3. Ḡonçe reng-i eşk-i bülbülden olup ḡül-ḡün-pūş
Sen de ey ḡül-cāme et ..... ḳabā nevrūzdur
4. Bugün 'ahd-i mihriñ olmuşdur amān taḥvīl[i] ḳo
Bu şerefden dönme ey şems-i ziyā nevrūzdur
5. Yār ile ḡül-geşt eder herkes ber-ā-ber vaḳtidir
Sen de gel ey neyyir-i evc-i vefā nevrūzdur
6. 'Andelībān Nāfız eylermiş sitāyiş ḡüllere
Biz de etdik meşḳ-i şī'r-i dil-ḡüşā nevrūzdur

265

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Ḥayāl-i buse-bağş-ı va' de-i kemmün[u] neylerler
Dil-i āyineden şüret-nümā altun[u] neylerler

2. H̄ayāl-i zılla dā'ir (?) pertev-i ruḥsār[1] gösterme
Ceb-i āyīneden 'arz etdiğiñ altun[u] neylerler
3. 'İtāb ile keder verdi hezāra sāgar-ı la'liñ
Ferah-baḥş olmayan ey gül mey-i gül-gün[u] neylerler
4. Gerekdir rāst-ı iḥlāş-ı dile şu' bān ile bürhān
H̄ayāl-i piç [ü] tāb-ı zülf-i pür-efsün[u] neylerler
5. Gül-i şem'e lisān-ı ḥāl[i] pervāne gece söyler
Bu gülşende hezārān nāle-i efzün[u] neylerler
6. H̄ayāl-i ḳadd[i] Nāfiz çeşmime 'ayn-ı serāb olmuş
Hırāmān cevfi-i māda 'ar'ar-ı mevzün[u] neylerler

266

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabā ḥālin miyān-ı zülf-i dil-berden çıkarmışdır
Felek şan necm-i baḥtı ebr-i ḥāverden çıkarmışdır
2. Ğazāl-i ḥāme nāf-ı ḥāl [ü] zülf[ü] vaş ile şatmış
Bize 'aṭṭār-ı Çinī müşk [ü] 'anberden çıkarmışdır
3. 'İzām-ı sine[yi] şerḥ etme ḥikmetle kılıp ezber
Bu teşriḥ-i nuḳūlu şekl-i mıştardan⁴²¹ çıkarmışdır
4. Firengī bir binā kār etmedi nazra-i⁴²² aḡyāra
Seni çeşm-i ḡāzab bir la' l-i ḥancerden çıkarmışdır
5. Daḥı inbīḳ-i nezzāreyle bāde kıldı ḥ'oy-kerde
Gül-ābın bu 'araḳ-çin-i hevā terden çıkarmışdır
6. Uşūl ile yine beste-nigāra ḳılmış āḡāze
Şabā Nāfiz bu kārı zülf-i çenberden çıkarmışdır

---

266. 96b

⁴²¹ mıştardan: mıştardan

⁴²² nazra-i: nezzāre

267

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tāb-ı meyden ruḥları gülgül ' araqdan nem midir
Yoḥsa germ-ülfet-i gül ḥ' urşid ile şebnem midir
2. Tır-i bārān-ı müje ğırbāle döndürdü teni
Ġamze-i şāḥib-ķırānı bilmezem Rüstem midir
3. Ey terāzū ol mehi mīzān-ı ' aqla ur hele
Müşterīsiyle ķırān etmekde bīş ü ķem midir
4. Bezmgāhın⁴²³ cılve-i naķş-ı mücessem eylemiş
Resm-i zevķ-i Cem mi yā taşvır olan ' ālem midir
5. Eyleyip Beytü'l-ḥarām-ı ḥüsnünü⁴²⁴ Nāfiz ḥarām
Maḥrem-i nūr-ı ruḥa hem rāz hem maḥrem midir

268

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Riyāz-dīdeyi ' aksiyle gül-' izār eyler
Ol āb-gīneyi pür-naķş nev-bahār eyler
2. O ğonçe-lebde ne bu keyf-i ḥālet-i esrār
Hezār-ı ḥasret[i] söyletdi pür-ğubār eyler
3. Kitāb-ı ḥüsnüne ser-levḥa naķş-ı ebrūlar
' Arūs zülf çözer nüḥaya kenār eyler
4. Şaķın ki seng-i zeri ķadr-i cām-ķalb olma (?)
Şikeste-ḥātır ile ' aks-i inkisār eyler
5. Kemend-i müyunu ķıldıkca dāmgāh-ı füsün
Perende-murĝ-i dil[i] Nāfizā şikār eyler

---

267. 96b

⁴²³ bezmgāhın: bezmgāhın

⁴²⁴ ḥüsnünü: ḥüsnüne

268. 97a

269

mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

1. 'Uşşāka sīnesin o münevver açar kıpar
Āyīnesini o ziyā-ver açar kıpar⁴²⁵
2. Dil-ber ki şadr-ı sīnesini vaşf eder döner
Güyā kitābını oķur ezber açar kıpar
3. Esrār-ı keyf-i gönçeyi añmaz ğubār ile
Geh ketm-i rāz eder gehi söyler açar kıpar
4. Ol mest-i naķvet-i mey-i ' işve ki çeşmini
Pür-ķāb edip süzer gibi şāğar açar kıpar
5. Boyunca çīn-i zülfünü zer-tār edip şabā
O germ-sūd-ı miski söyler açar kıpar⁴²⁶
6. Nāfız dehān-ı tengi⁴²⁷ tekellümde ğande-ğü
Ĝül-ğonçesin tebessüm-i dil-ber açar kıpar

270

fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün

1. Söyledip ğulğul-i pür-cām[1] rezinden şaķınır
Ĝüft ü ğüdan seni ağyār sözünden şaķınır
2. Kıyamaz baķmağa taşvīr ruķ-ı pür-āteşine
Anı çeşm-i dil ü cān bulsa gözünden şaķınır
3. Rū-be-rū olmaya bir vech ile ağyāra ruķuñ
Şeh-i ğüsnüm seni küffār yüzünden şaķınır
4. Naķş-ı pā bezm-i reh-i ğayrıya taşvīr olalı
O ğazālīm bizi hep resm izinden şaķınır
5. Senge te 'şīr edermiş nigeħi ağyārıñ
Seni Nāfız o nażar-senc gözünden şaķınır

---

269. 97a

⁴²⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁴²⁶ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁴²⁷ dehān-ı tengi: dehān-ı tengini

270. 97a

271

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O mihr-i maşrıq-ı ʔal' at bugün bir şem' -i mehveşdir
Şaḫın ruḫsār pertev-süz-ı dildir maḫz-ı âteşdir
2. Atar tîr-i müje herkes hevâ-yı zûr-ı bāzûsu
O ʔaşı ya ser-i meydāna ʔaş dikmiş kemān-keşdir
3. Olur ʔutb-ı fûnûn-ı ḫāmesi ekvān-ı aḫkāmîñ
Ne ḫikmetdir bu hey'etle o meh enşār-ı Aḫveşdir
4. Vezān olsa müsā' id rûzgārîñ bād-ı āh ile
O serv-i ʔad kenār-ı bezme baş egmez ne ser-keşdir
5. Niçün ölçer biçer cāme⁴²⁸ şarābî germ-süduñdan
Kenār-ı bezm ol ḫayyāt-ı ' işve zîver-i peşdir⁴²⁹
6. Kûmeyt-i cām ile tîz-rev olup meydān al Nāfîz
Piyāde ʔaldı sākî sîb-i bezmiñ zîverā *يشدر*

272

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Cāma meylin göricek çeşmin[i] aḡyāra diker
Gül rûfû-gerlik edip ḡamzeleri ḫāra diker
2. Rûzgār ile kenāra çekilir naḫl-i ʔadi
O gül-endāmı recā cilve-i gülzāra diker
3. ' Ayn-ı ʔalb etmege iksîr-i gözü sürme gibi
' Āşîkân çeşmini ḫāk-i reh-i dildāra diker
4. Çeşm-i mestin göricek rind-i ʔadeḫkārîñ o şūḫ⁴³⁰
Sākî ol neş'e ile sāḡar-ı devvāra diker
5. Cünd-i ' aşḫ olalı Ferhāda ʔafādār-ı enîn
' Alem-i āhını Nāfîz ser-i kühsāra diker

---

271. 97b

⁴²⁸ cāme: ḫāme

⁴²⁹ peşdir: *خشتدر*

272. 97b

⁴³⁰ mestin: mestiñ/ ʔadeḫkārîñ: ʔadeḫkāra

273

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Erbāb-ı sebīle reh-i mekri hīyel eyler
Yolsuz revīşīñ ehl-i ʔarīke hālel eyler
2. Yıldız çiçeği gibi ziyā verse de ol gül
Bir gün anı evrāk-ı hāzān mużmaḥil eyler
3. Mū gibi ḥayāl oldu dile baḥş-i miyānı
Erbāb-ı ḥired bāb-ı vefāda cedel eyler
4. دریتی aḡyār şaḡın düşmeye cāma
Sākī meded āyīneñe 'aks-i kesel eyler
5. Ne gülşen [ü] ne cū[y] verir tāb [ü] ʔarāvet
Mecnūn dili Leylā gibi Nāfīz güzel eyler

274

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Gümüşden sīneñ aç āyīne-i 'ālem-nümā göster
Cihāna şīşe-i efsūn ile bir sīmyā göster
2. Cihān hercāyī hep bī-gāne-meşreb cūy-veş ʔurmaz
Ḥaḡīḡat üzre şābit gel baña bir āşinā göster
3. Gül-i ʔaşvīr-i naḡl-i ḡadd āb ü tāb ile pūr-şevḡ
Bize gül-reng-i naḡş-ı cilve-i neşv ü nemā göster
4. İşiñ şan' atla altun eylesin bād-ı şabā derseñ
Gubār-ı pāyını 'ayniyle çeşme kīmyā göster
5. Kümeyt-i sāḡarı meydān-ı şevḡ üzre getir devre
Müdām ey rind-i mey-keş neş'e-i cām-ı şafā göster
6. Perīşān etdiler şīrāze-i mecmū' a-i mihri
Baña Nāfīz me'āl⁴³¹-i nüşā-i şerḡ-i vefā göster

---

273. 98a

274. 98a

⁴³¹ me'āl: me'āl

275

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ğamze-i maḥmūr gör mestāneden mestānedir
Hem süzölmüş çeşm hem peymāneden peymānedir
2. Şu' le-i ḥüsnü ḥayāliyle dönüp pür-süz olur
Murğ-ı âteş-bāl dil-i pervāneden pervānedir
3. Vermez esrār-ı ḥikāyāt-ı derün ḥ'āb⁴³²-ı kelāl
Ser-güzeşt-i ehl-i dil efsāneden efsānedir
4. Çeşm-i Leylāsın görür 'ayn-ı ğazāl-i nāleden
Dil 'aceb Mecnündür dīvāneden dīvānedir
5. Süllem-i kaşr-ı vişāle Nāfizā başsın kağem
Beyt-i āĝuş-ı recā kāşāneden kāşānedir

276

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dilā 'ālemde şanma bāde-i gül-fām ḳalmışdır
Bu 'aşra bāde-i gül-fāmdan bir nām ḳalmışdır
2. Varıp erbāb-ı tab' in bezm-i 'ayş ü 'işretin gör kim
Tehice sāĝar-ı minā şikeste cām ḳalmışdır
3. Žiyā'-ı nūr-ı şubḥ-endişesinden dest-şü ol kim
Bu faşla mā-ḥaşal tārikī-i aḥşam ḳalmışdır
4. Serāy-ı dehri devr etseñ ser-ā-ser Nāfizā görseñ
Ne bir maḥdüm-ı zī-himmet ne bir ḥuddām ḳalmışdır

---

275. 98b

⁴³² ḥ'āb: ḥāb

276. 36a ME 4 (Bu gazel, 06 Mil Yz A 508 numaralı *Mecmua-i Eşâr*, 36a'da kayıtlıdır.)

277

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Ver murādım ey Kerīm [ü] Hālik [ü] perverdegār
Feyz-i luṭfuñla dil-i maḥzūnumu kı l tābdār
2. Yā İlahī cümleten ' ilmiñdedir sensin ' Alīm
Bu مراتات cihān pinhān gerekse āşikār
3. Ey Kerīm [ü] zāt-ı bī-hemtā kıla ihsānlarıñ
Olmaz evşāf-ı ' adedle derkine ḥadd [ü] şümār
4. Kıllarıñ bir yanda kesb eyler bir yanda rāḥatı
Nı' met-i feyz-i keremdir her kıla leyl ü nehār
5. Hālimiz düşvārdır luṭfuñ mededdir derdime
Eyle yā Rab kıluñ Nāfız-i ğarībi kām kār

278

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bilen sensin benim aḥvālimi ey ' ālim [ü] Settār
Veren sensin murādāt-ı cihānı her kıla her-bār
2. Huşülü bir murādın olsa emr-i ḥazret-i Bārī
Eder hiç yokdan esbābın müheyyā Hālik ü Ğaffār
3. Sebebin ḥalk eden Allāh murādātı veren Allāh
Şaḫın sehv ile kendiñ gibi kıldan isteme nā-çār
4. Kibārıñ olsa bir renci elinde def' e kādır mi
Olunca böyle bu olur mu andan maḫşadıñ der-kār
5. İlahī saña tefvīz etdi Nāfız ḥāl-i nā-çarın
O bī-kes kıluñu mesrūr-ı luṭfuñ eyle bī-āzār

277. 227a (Bu gazel *Divân*'ın sonunda 3. Münacat olarak kayıtlıdır. Kafiye gereği buraya alınmıştır.)

278. 227a (Bu gazel, *Divân*'ın sonunda 4. Münacat olarak kayıtlıdır. Kafiye gereği buraya alınmıştır.)

279

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Yâ Resûlu'llâh kudümüñle cihân buldu sürür
Pertev-i şems-i ruhuñla ' âlemi pür etdi nür
2. Raḥmeten li'l-' âlemîn etdi Hudâ zâtıñ seniñ
Nür-1 dîniñ etdi ' âlemden şebân-1 küfrü dūr
3. Yâ Resûlu'llâh bu mücrim ümmete sensin şefî'
Ḥürmetiñçün ' afv eder rûz-1 cezâ Rabbü'l-ğafūr
4. Vaşf-1 mi' rācıñ ne mümkindir lisân ile ola
Niçe ma' nâlar ki vardır eylemez ' aqlla şudūr
5. Ḥürmet-i faḥr-i cihân ey Ḥâlik-i perverdegâr
Ḥürmet-i mi' rāc ü zâtıñ ḥürmet-i aḥvâl-i Ṭūr
6. Yâ İlâhî ver iki ' âlemde maqşûd-1 dilin
Dermend Nâfiz kuluñ bî-çäre kaldı hem-çü mūr

280

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. ' Umümen enbiyâ her biri bir necm-i hidâyetdir
O encüm üzre nür-1 Muştafâ şems-i sa' âdetdir
2. Cenâb-1 kibriyâniñ luḥfudur dünyâ vü mâ-fihâ
Du-' âlem-i nâsa nür-1 vücûd-1 pāk[i] ḥüccetdir
3. Bu devlet olmamışdır bir nebîye luḥf-1 Bāriden
Maḳâm-1 pāk-i Maḥmûduñ ki ' uzma-yı şefâ' atdir
4. Seniñçün ḥalk olundu cümle eşyâ yâ Resûlu'llâh
Du-' âlem ḥalkına zât-1 şerîfiñ maḥz-1 devletdir
5. Şefâ' at kıl daḥilim saña luḥf et yâ Ḥabîbu'llâh
Du-' âlemde veren maqşûdu zât-1 pāk-i ḥazretidir

279. 228b (Bu gazel, *Dîvân*'in sonunda 3. Nat olarak kayıtlıdır, kafiye gereği buraya alınmıştır.)

280. 228b (Bu gazel, *Dîvân*'in sonunda 4. Nat olarak kayıtlıdır, kafiye gereği buraya alınmıştır.)

281

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

1. Meded kııl bendeñe bir ' arz-ı dîdâr
Döne mihr-i sipihre haṭṭ-ı enzâr
2. Vücūduñ feyz-i nūr-ı zāt-ı muṭlaḳ
Lisānıñ tercemān-ı gül-i esrâr
3. Eger olmasañ olmazdı du- ' âlem
Sen olmağile oldu cümle âşâr
4. Resûl-i Kirdgâr [ü] faḥr-ı ' âlem
Ḥabîb-i ḥazret-i Settâr ü Ğaffâr
5. Ḥabîb-i muḥterem faḥr-ı du- ' âlem
Resûl-i zāt-ı a' zam tâc-ı esrâr
6. Şarıldı dâmen-i iḥsâna luṭf et
Kerem senden umar Nâfîz günehkâr

282

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Zuhûr etdikde haṭ rüyunda yârin ḥüsn [ü] ân artar
Çemen peydâ olunca çünki zîb-i gülsitân artar
2. Tesâdüf eylesem ol gönçeye sînem olur şad-çâk
Gül-i ra' nâyı gördükde fiğân-ı gülsitân artar
3. Vezân oldukça bād-ı şubḥ dâ'im ..... dildârdan
Dimâğ-ı dilde bûy-ı kâkül-i ' anber-feşân artar
4. Firâḳ-ı yâr ile derd-i derûnum pek füzûn oldu
..... olunca ıztırâb-ı ḥastegân artar
5. Hemîşe gördüğüm cevri [ü]⁴³³ ezâdır ol cefâkârdan
Anıñçün dilde Nâfîz âh [ü] feryâd ü⁴³⁴ fiğân artar

281. 229a (Bu gazel, *Dîvân*'ın sonunda 5. Nat olarak kayıtlıdır, kafiye gereği buraya alınmıştır.)

282. 06 Mil Yz. Cönk 256, 145b'de kayıtlıdır.

⁴³³ cevri [ü]: cevri

⁴³⁴ feryâd ü: feryâdı

283

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. H̄oy-kerde olsa şerm ile ol mäh-pāremiz
Derler göründü şimdi bu yüzden sitāremiz
2. Lem'ān-ı şems-i ṭal'atı her gün kemāl ile
Müstagraḫ etdi pertev-i⁴³⁵ nūr-ı nezāremiz
3. Ruḫsār üzre sünbül-i zülfün döküp şabā
Al-ı gül üzre mevc-i siyeh verdi ḫāremiz
4. Naḫd-i niyāz ile yapılır mı bu şeb'aceb
Bozuldu duḫter-i rez ile yine aramız
5. Nāfız ben'ācizim dil-i pür-derde n'ışleyim
Ḳaldı ḫakīm-i muṭlaḫa tedbīr [ü] çāremiz

284

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Rumūzun'ārifān-ı aşḫ olan aḡyāra bildirmez
Hezār esrārı söyler ḡonçeye dil ḫāra bildirmez
2. Nihān eyler ḡöñülde mühr-i mihr[i] her gece gerdün
Edip bāzīçe peydā ister ..... bildirmez
3. O ḫünī ḡamzeye zaḫm-ı dil[i] şerḫ eylemez'āşık
Olan mecrūḫ-ḫāṭır tīḡ-i çeşm-i yāre bildirmez
4. Açar mı sīne-i sīmīnini naḫd-i niyāzıñla
Olursuñ pāre pāre gencini meh-pāre bildirmez
5. Nedīm-i maḫrem-i bezmi getir ister imiş Nāfız
Çü pervāne rumūz-ı şem'i şehriyāra bildirmez

---

283. 98b

⁴³⁵ pertev-i: pertevi

284. 98b

285

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ne haṭ [ü] ne ḥod zülf-i perîşân biliriz biz
Gülzâr-ı ruḥa sünbül ü reyḥân biliriz biz
2. Haṭ ile dehendir diyemem ol leb-i tenge
Şefkat yazılır ḥâtem-i iḥsân biliriz biz
3. Ne eyle perî da' vet [ü] ne âyineye bak
Esrâr-ı hafî sîne-i cânân biliriz biz
4. Şabr-ı dil-i 'âşık gibi hiç ṭurmaz oturmaz
Bir mâh-ı cihân naḥl-i ḥırâmân biliriz biz
5. Ol pây-ı muḥannâyı ayak seyrine çıkdık
Sâkî ne ḳadeḥ ne gül-i ḥandân biliriz biz
6. Bir berg-i semen üzre iki ḡonçe mi durmuş
Bülbül öte ṭursun gül-i pistân biliriz biz
7. Nâfiz saña ben söyleyemem lezzet-i vaşlı
Ḳand-i leb[i] şorma şeker-efşân biliriz biz

286

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Lisânın kâşif-i esrâr eder esrâra yer ḳalmaz
Zebânın ḡonçe-i gülzâr eder ezhâra⁴³⁶ yer ḳalmaz
2. Hezâr aḡyâr iken feryâd ile tekrâra yer ḳalmaz
Gönül âzâr ile pür-zâr iken ḡüftâra yer ḳalmaz
3. Perî-rüyân şafâḡâh-ı dil-ârâm-ı ḡül (?) etmez
Maḥabbet-ḥâne-i ḳalbinde hiç aḡyâra yer ḳalmaz
4. Zuhûr-ı haṭ lebi şîrîn-keâm eyler dehen ṭursun
Nebât-ı Şâm varken Mışr [ü] Ḳandehâra yer ḳalmaz

---

285. 99a

286. 99a

⁴³⁶ ezhâra: izhâra

5. Olurken güft [ü] gū mir 'āt-ı iqbālimle şüret-gir
O tūṭi-i tekellüm-sāz ile güftāra yer qalmaz
6. Nağam-sāz-ı lebi nev-beste tār-ı zülfe seyr-āheng
Düzen-bāz-ı hezāra çehçeh-i şeş-tāra yer qalmaz
7. Riyāz-ı bezm-i şevke Nāfizā ağıyār uğratma
O gülzār-ı maḥabbetde cefā-yı ḥāra yer qalmaz

287

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Pīrāne der-āgūşa gece tāze çekilmez
Ruḥsār-ı 'acüz-ı siteme gāze çekilmez
2. Biş ü kem ile sīm-tenin vezne getirmez
Mizān-ı niyāz ile o ṭannāze çekilmez
3. 'Uşşāk bozuq eyleme āheng-i nevāyı
Pest oldu niçün perde-i āgāze çekilmez
4. Zūr-ı sitem-i tīr-i müjeñ bir şeb uyunmaz
Ey kaşu kemān çille-i ḥemyāze⁴³⁷ çekilmez
5. Ol tūṭi-i pervāz-ı hevā dāma düşer mi
Nāfiz kafes-i sīne-i 'uryāna çekilmez

288

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Rişte-bāz[ī] ārzusun eyler iken cānımız
Aşinālık riştesin kaṭ' eyledi cānānımız
2. Muḳtezā-yı bahtımızdır maṭla' -ı iqbālden
Bir meh-i nā-mihribān çıkdı meh-i tābānımız
3. Her nazarda oldu mir 'āt-ı ḥayāl-i behcetiñ
Eşk-riz olduğca her-demde ser-i müjgānımız

---

287. 99b

⁴³⁷ ḥemyāze: hemyāze

288. 99b

4. Bezm-i fūrkatde ḥabāb-ı cām-ı şahbā-veş müdām
Ḥün-pāş olsa ʿ aceb mi dīde-i giryānımız
5. Bende-i dīrīne-i dil-dādeyi yād eylesin
Cānımız cānānımız bir dānemiz sulṭānımız
6. Vaʿ d-i bī-encāmını ʿ ayniyle naqş-ı āb eder
Bir şuda ṭurmaz cevāb-ı resm-i bī-peymānımız
7. Yad taʿ rīf eyleyip aḡyāra zuʿ m etmiş demiş
Nāfīz[ā] nālānımız āşüfte vü ḥayrānımız

289

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Ne luṭf-ı leyleye şādız ne cevr-i mihre giryānız
O nā-temīz Mecnūn-ı vefāyız ṭurfe ḥayrānız
2. Degildir berg-i āteş-süz sīnem gül-bün-i şuʿ le
Gül-i şemʿ -i çerāḡ [ü] lālezār-ı dāḡ-ı pinhānız
3. Bakılsa mihr-i raḥşān-ı niyāzız evc-i rifʿ atde
Ḥāzīz-i pāy-māl-i nāziş-i her māh-ı tābānız
4. Ne māʿ iliz⁴³⁸ medār-ı merkez-i ḥāricle bu çarḫa
Ne seyr-i gerdiş-i ecrām-i kevkeb ile devrānız
5. Ḥāzer kıl tāzesin ey nev-nihāl-i ʿ işve nālīşden
Cihān-süz-ı şerāre şuʿ le-i āh-ı qarībānız
6. Deme erbāb-ı ṭabʿ a bī-güneh zulm eyledi şāhım
Yetişmez mi bize bu cürm Nāfīz ehl-i ʿ irfānız

290

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Sevip bir çengī muṭrib sāz-ı zūlf-i yāra baş egmez
Şabā uydu hevā-yı sünbüle şeş-tāra baş egmez

---

289. 100a

⁴³⁸ māʿ iliz: māʿ ildir

290. 100a

2. O ser-keş serv-i ' işve bād-ı āh [ü] zāra baş egmez
Hevā-yı rüzgār [ü] seyl-i āteş-bāra baş egmez
3. Ser-āmed kām̄eti bālā-nişin-i gülsitān-ı nāz
O serv-endām̄ hiç bir ' ar' ar-ı gülzāra baş egmez
4. Verir hep gerdenin⁴³⁹ dest-i dile cām-ı lebiñ ammā
Şurāhī⁴⁴⁰ gibi sākī şā' ir-i ser-şāra baş egmez
5. Düşünce sāye-i gīsusu sünbülzār-ı Çin üzre
Nesim-i nāfe-i müşkin bir ' atṭāra baş egmez
6. Çemende fikr-i zülfüñle vezān olduḡca feryādım
Şadā-yı ' aks-i āhım sünbül-i kühsāra baş egmez
7. Ederdim ḡonçe-i esrār[ı] zīb-i re's-i yār ammā
Ser-i destār-ı ser-keş Nāfiz-i nā-çāra baş egmez

291

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Cefā-keş rind-i şādī derd-i sāḡardan kesel dutmaz
Hevā-pervāz bezm-i neş'e-i dām-ı ḡiyel ṭutmaz
2. Edeble ḡikmet-ārā çeşm-i bīmār ile baḡş etsek
Cevābı men' eder ilzām olmaz bir meşel ṭutmaz
3. Bināsı devlet-i maḡrūruñ eşk-i çeşm olur durmaz
Esās[ı] āb-ı cārī üzredir ammā temel ṭutmaz
4. Raḡīb himmet ister pīr-i meyden tāze ey sākī⁴⁴¹
Görünce cām-ı la' liñ ra' şe-riz olmuşdur el ṭutmaz
5. Vezān olmaz ise feyz-i ' ināyet ḡazret-i Ḥaḡdan
Riyāz-ı ārzūda ḡars⁴⁴² olan naḡl-i emel ṭutmaz

⁴³⁹ gerdenin: gerdeniñ

⁴⁴⁰ şurāhī: şūrāhī

291. 100b

⁴⁴¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁴⁴² ḡars: ḡarş

292

mefâ' ilün fe' ilātün mefâ' ilün fe' ilün

1. H̄ayāl-i la' liñ ile destimize cām alırız
Zamān-ı H̄ātem-i devriñde biz de nām alırız
2. Bu şeb ki döndürürüz la' liñi tehī cāma
Lebiñden ey meh-i nev bir gün intikām alırız
3. H̄azīne-i kerem-i h̄azret-i Ğanīden hep
Cihānda kısmetimiz varsa biz de kām alırız
4. Açıp o sīm teni mālīkānemiz oldu
Gümüş ev issini⁴⁴³ emr ile iltizām alırız
5. K̄umāş-ı zülfünü sūḡ-ı vaşıldan ey Nāfiz
O germ-sūd-ı vefā ile iḡtişām alırız

293

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Ol mest-i recā h̄iç dil-i pür-cūşa dayanmaz
Cām-ı nigeḡi minnet-i ser-ḡoşa dayanmaz
2. Dāḡ-ı dil-i aḡyār[a] o meh-pāre şarılmış
Bir pāre dirīḡā zer-i maḡşūşa dayanmaz
3. Ol sīm-beden mest-i recā görse bezimde
Altun alır ' aḡlın gece ḡuruşa dayanmaz
4. Mi' de-i ' acaze-i dehirden h̄azer eyle
Zī-hāzimedir⁴⁴⁴ h̄iç ni' am [ü] tūşe dayanmaz
5. Sem^c⁴⁴⁵-i gül-i ter nāle-i bülbül ile pürdür
Nāfiz bu şadā ḡavşala-i ḡuşa dayanmaz

---

292. 100b

⁴⁴³ ev issini: ev ü issini

293. 101a

⁴⁴⁴ hāzimedir: h̄āzimedir

⁴⁴⁵ Sem^c: Şem^c

294

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pertev-efzā oldu çıkdı mihr-i pür-envārımız
Maşrıq-ı ikbāle döndü revzen-i enzārımız
2. Çekdi mıknāṭis-i ḳalbim semte ol āhen-dili
Kehrübā-kār eyledi ḥāşşiyet-i āşārımız
3. Tāze vādide şalındı serv-i ser-keş-veş yine
Nev-ḥırām-ı ' işvedir seyr et o nev-reftārımız
4. Seng-i ḳalb-i yāre etmez mi eşer bir kez ' aceb
Ḥasret-i ebrūlarıyla nevk-i āh ü zārımız
5. Rū-nümā oldu bu yüzden vech-i baḥtım Nāfizā
' Arz-ı dīdār etdi mir 'āt-ı ruḥ-ı dildārımız

295

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Sīmīn ten[i] dest-i zer-i pür-zūra dayanmaz
Baḳ naḳd-i niyāzı yed-i mestüre dayanmaz
2. Mestāne nigāhı süzülür cām görünce
Sāḳi reviş-i kāse-i billūra dayanmaz
3. Rām etdiler o ser-keş[i] rindān-ı ḳadeḥkār
Gör bād-ı hevā bāde-i engūra dayanmaz
4. Zaḥm-ı ruḥ-ı yār eyleme aḡyār benāniñ
Gül kāviş-i ḥār-ı leb-i maḥmūra dayanmaz
5. ' Arz eyleme gör nigeḥ-i aḡyāra ' izāriñ
' Ayn-ı naḳar-ı şeb-pereler nūra dayanmaz
6. Ğurrende-i ḳat ḳat siper-i cāh-ı felekse
Bir nāvek-i āh-ı dil-i maḡdūra dayanmaz
7. ' Uşşāḳ-ı sebük-rev ü ḡanī-meşreb-i Nāfiz
Evzā' -ı girān-ḥālet-i maḡrūra dayanmaz

296

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şafā-yı ḥande-cüyān zār [ü] giryān olmağa degmez
Gurūr-ı devlet-i dünyā peşimān olmağa degmez
2. Düşüp zülf-i girih-girine ḳalma pīç [ü] tāb üzre
Gönül cem' iyyet-i ḥātır perīşān olmağa degmez
3. Edem kendimi dersiñ pāsbān-ı bāb-ı yār ammā
Saña agyār nevbet-çüb-ı derbān olmağa degmez
4. O serv-i ser-keşimden el etek çekmiş iken ey dil
Elim bir kerre zīb-i dest [ü] dāmān olmağa degmez
5. Çü şāne zülf ucundan keşmekeş ḳaldıñ veli Nāfiz
Mişāl-i gönçe dil çāk-ı girībān olmağa degmez

297

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Ḳıldıkca ruḥ-ı zülfünü Leylā şeb-i nevrüz
Mecnūna ber-ā-ber görünürdü gece vü rüz
2. Pervāne peri perde-i pür-şem' -i ruḥ etdi
Pervāne oda oldu bu āheng ile dil-süz
3. Sevdā-yı siyeh-zülfü tağıt⁴⁴⁶ nūr-ı ruḥuñla
Rüz eyle bugün baḥtımı ey mihr-i şeb-efrüz
4. Bir ḳaşı kemān muṭrib-i nev-sāza uyarmış
'Uşşāḳa şabā ḳıldı yine nağme-i nevrüz
5. ' Arz etdi ruḥun maşrıḳ-ı iḳbāl-i ufuḳdan
Nāfiz saña göründü bugün ṭālī' -i firüz

---

296. 101b

297. 101b

⁴⁴⁶ tağıt: tağıd

298

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Sîhi siteme dönmede biz şişde kebâbız
Hem şişede pür-âteş-i seyyâle şarâbız
2. Bir vech ile yoç ol perî-ruhsâr ile ülfet
K'o dâ'ire-i da'vet-i tenhâda şihâbız
3. Encâmını fehm eylemişiz mebde'-i haţţıñ
Ser-defteri cümle eden erķâm-ı hisâbız
4. Sürme-i zamân ile gelü-beste hibâliz
Biz lâl gibi 'âcize-i redd-i cevâbız
5. Ekvânı görüp bükalemün nakş ile Nâfiz
Kavs-i kuzahıñ⁴⁴⁷ resmine taşvîr-i şehâbız

299

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Medâr-ı necm-i hayretle tarîķ-i vaşla râh olmaz
Delîle yol bulunmaz hüküm-i hâl ile güvâh olmaz
2. Beyâz-ı sineye zülf-i siyâhı sâyedâr olsa
Sevâdî 'arızidir gerçi zâtı simsiyâh olmaz
3. Olur mu şems-i ruhsâra işâret şöhre-i ebrü
Hilâl-i yek-şebe şubh-ı nazarda tâb-ı mâh olmaz
4. 'Araķ ruhsâr-ı âteş-tâbına âhımla germ-ülfet
Niçe âb [ü] hevâ nâr-ı zemîne cilvegâh olmaz
5. Ruķ [u] cebhe dile Nâfiz ziyâ-yı nür 'aks etmez
Nuķüş-ı şemse-i levha kitâba mihr ü mâh olmaz⁴⁴⁸

---

298. 102a

⁴⁴⁷ kuzahıñ: □صهك

299. 102a

⁴⁴⁸ nuķüş-ı: nuķüşu/ şemse-i: şemse vü

300

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Gelip bir āşiyān-ı naḥl-i yek-tā üzre pek ṭurmaz
Hezāra cüft olur murğ-ı gül-i şad-berg tek ṭurmaz
2. Mişāl-i sübḥa-gerdān sāḳiyā gel edelim ta' dād
Döner zīr-i nuḳūd-ı sāğarı destiñle çek ṭurmaz
3. Alır nezzāreden ser-rişte düşmez dām-ı āğūşa
O rind-i ḥīle-bāza eylesek biñ kerre dek ṭurmaz
4. Perī-ḥāne olan āyīne-i iḳbālīmi gör kim
O şīşe-zīb-i pür-timşāl[i] da' vet eylesek ṭurmaz
5. O ğamze mest olup ifşā-yı rāza Nāfizā işler
Dönüp bir sāğar-ı vuşlat-ğüşā nüş edicek ṭurmaz

301

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Ehl-i seḫeri fikr-i ğam-ı ḥālī yatı[r]maz
Sevdā-zedeyi kevkeb-i iḳbālī yatırılmaz
2. Her būsine bir zer-i maḥbūb yapışdır⁴⁴⁹
Zānūsuna raḳḳāşı seven ḥālī yatırılmaz
3. Ehl-i raşad aḥkām-ı Şüreyyāya baçar mı
Ressāminı ḥāl-i ruḥ-ı eşkālī yatırılmaz
4. Bīdār eder dīde-i pür-ḥābını⁴⁵⁰ nāle
Feryād-ı şeb ol nergis-i a' māli yatırılmaz
5. Bülbül bilir 'ahdiñ gül-i taşvīr ile yek-reng
Biñ va' d-i kemūnu dil-i meyyālī yatırılmaz
6. Ārāyiş-i bezm et anı Nāfiz gece tenhā
Āğūşa perī-rūsunu dil ḥālī yatırılmaz

---

300. 102b

301. 102b

⁴⁴⁹ yapışdır: yapışdırır

⁴⁵⁰ ḥābını: ḥābını

302

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Şevkiz eşer-i sāye-i sevdāda nihānız
 ˆ Aşkıız güher-i reng-i süveydāda nihānız
2. Ābız ki leb-i hancer-i şahbāda nihānız
 Hūnuz reg-i berg-i gül-i ra' nāda nihānız
3. Eyyāma göre kullanırız fülk-i ümīdi
 Keştī-revişiz mevc-i müdārāda nihānız
4. Feyz-i Haq ile çarḥ-ı kemāl üzre şükür kim
 Mihr-i hūneriz çeşm-i şeb-āsāda nihānız
5. Nāfiz işim altundur iksīr-i nazarla
 ˆ Ayniyle o sīmīn-ten-i sīmyāda nihānız

303

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Biñ dek ile bir dem sözüm ol gönçe-fem almaz
 Ol beççe-i nev-bülbül[e] beñzer ki yem almaz
2. Pey-der-pey eder la' l-i lebin zīb-i dil ü cān
 Ol hoşka-i lebrīz-i vefā biş ü kem almaz
3. Ağyārīñ elinden çeker işkeste sifāli
 Versem de düşüp ayagına cām-ı Cem almaz
4. Bir pāre zer-i da' vet-i ağyāra dayanmaz
 Etsem o perī-çehreye yüz biñ şasem almaz
5. Yok rağbeti murğ-ı dile hīç gamze-i yārīñ
 Şehbāz-ı per-işkeste şikār-ı harem almaz
6. Cezb eyledi eşkim gibi naqd-i dil-i cümle
 Nāfiz bugün ol şems-i ḥasen daḥı nem almaz

304

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Reng-i gül-berg-i cemāli gözümüzden gitmez
 'Ayn-ı al olmada alı gözümüzden gitmez
2. Mest dil şahne-i çeşmine nezāre edemez
 Çüb-ı مرکانه vālī gözümüzden gitmez
3. Resm-i taşvīr-i ruḥu perde-i çeşme çekilir
 Nağş-ı tamğa-yı ḥayālī gözümüzden gitmez
4. Hep gubār-ı ḳademi kuḥl-i başar 'ayniyle
 Sürme-i pāy-ı nihālī gözümüzden gitmez
5. Ben derim merdüm-i çeşmim o siyeh fülfüle līk
 'Ayn-ı ḥāl olmada ḥālī gözümüzden gitmez
6. 'Ayn-ı şevḳ oldu bize dīde-i hicrān Nāfız
 Eşk-i şādī-i vişālī gözümüzden gitmez

305

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Bülbül ne bu derdiñ keder-i ḥār dükenmez
 Gül vaḳti geḳer mevsim-i aḡyār dükenmez
2. Devr-i felek-i cāmda gör nağş-ı tehī pür
 Her meh dükenir neyyir-i envār dükenmez
3. Şebnem dükenir eşk-i du-çeşmāna ḥalel yoḳ
 Tūfān dükenir cūşış-i enhār dükenmez
4. Hep naḳd-i recā genc-i dilimden telef oldu
 Hiç daḡme-i bī-va' d-i leb-i⁴⁵¹ yār dükenmez
5. Gencine dükenmez deme ey ḥāce-i dīnār
 Mālīñ dükenir daḡme-i āşār dükenmez

---

304. 103a

305. 103b

⁴⁵¹ leb-i: lebi

6. Eşyâ-yı şuver hâdiş olup cümlesi zâ'îl
Muħdeş dükenir hikmet-i Settâr dükenmez
7. Bu keşret-i cürm ile yeter ağlama Nâfîz
Bî-hadd olan ol rahmet-i Ğaffâr dükenmez

306

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Ğazâna döndü gülşen tâb-ı âhımdan şafâ kıalmaz
Yeter bu nâle bülbül ol gül-i terde nemâ kıalmaz
2. Zamân-ı devlet-i Ğüsnüñe mağrûr olma sultânım
Ğazer kııl alma âh-ı ' aşıkı dünyâ saña kıalmaz
3. Ğudâ Ğıfz eylesin bir şu' le-i Ğüzn olmasın zâhir
Seriñ üzre döner pervâne-veş bir âşinâ kıalmaz
4. Hezârân tünd-bâd-ı şiven-i hicrân serd etdi
RuĞ-ı vuşlat-nümây-ı gülde Ğiç reng-i Ğayâ kıalmaz
5. Budur me'mûl olan pâ-der-hevâ naķş-ı Ğavâdişden
Saña ey bî-vefâ etdikleriñ cevri ü cefâ kıalmaz
6. NiĞâh-ı ser-keşân germ-i nazardan Ğayrı fikr etdi
Anuñçün bizde Nâfîz bir gece ol bî-vefâ kıalmaz

307

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Yâre takrîr etmege mümkün degil aĞvâlimiz
Oldu Ğayfâ mümteni' ' arz-ı dil-i meyyâlimiz
2. ' Ğşıka bir vech ile rûy-ı vefâ göstermedi
Girmede bir şürete âyine-i timşâlimiz
3. BâĞda şem' -i gül[ü] yâd eyleyip bülbülleri
Nâlede pervâneye döndürdü hep bu Ğâlimiz

4. Sīneden bendīnesinden kaç^ç -1 dest eyle gönül
Ellere açıldı genc-i şāhid-i iqbālimiz
5. Bāz-1 pervāz-1 dilimde şöyle h^çāhiş lāneden
Hem-cenāh olup uçardık olsa perr ü bālimiz
6. Vaqt-i fırsat Nāfizā şarf eyle biñ naqd-i niyāz
Luṭf-1 vaşl-1 yāre h^ç sedd olmasın ihmālimiz

308

mef^çülü mefā^çilü mefā^çilü fe^çülün

1. Her çehre-nümā sāgar-1 mey cām-1⁴⁵² Cem olmaz
Her āyine mir'āt-1 Sikender-ḥaşem olmaz
2. Mīzān-1 kadeḥ meclis-i meyde ḳo pür olsun
Eksilmese ger bāde çekildikce kem olmaz
3. Rindān-1 ḡanī-ṭab^ç a eger var ise luṭfuñ
Terk-i kerem etmek ḳadar a^ç lā kerem olmaz
4. Baḫr-i dil-i pür-cūşuma eşkim niçe beñzer
Enhārda mevc olsa bile mevc-i yem olmaz
5. Nāfiz bize luṭf eyler ise ḫāzret-i Mevlā
Feyz-i keremiyle iki ^çālemde ḡam olmaz

309

mefā^çilün mefā^çilün mefā^çilün mefā^çilün

1. O kebg-i ^çişve her şehbāz-1 ^çaşka āşikār olmaz
Yuvasın yapma sevdāsında per urma şikār olmaz
2. Ḥayāl-i gül-^çizār-1 sāḳiye ḫār olmasın perde
Derūn-1 şişemiz ^çaks-efgen-i naḳş-1 bahār olmaz
3. Riyāz-1 bezme gelmez serv-i ser-keşdir hezār-āsā
Açılmaz ḡonçemiz cām-1 feraḫdan neş'edār olmaz

---

308. 104a

⁴⁵² cām-1: cām ü

309. 104b

4. Yoluyla yıķ kenār-ı bezme meşrebce varıp sāķī
Tārīķ-i vuşlata devr-i ķadeķ-veş bir medār olmaz
5. Ğubār-ı ğaţţına gül-ğonçe-i esrār söylesek
Buña ğayrānız ol mir ’āt-ı ruşsāra ğubār olmaz
6. Şaķın ol çeşm-i nā-bīnā leked-kūb⁴⁵³ etmesin bezmi
Sefih [ü] bī-başar ķalb-i ’ adūda nūr-ı ’ ar olmaz
7. Niçe ta’ dād olur ğaķķ-ı ni’ am bāb-ı teşekkürde
Nemek resmin ğürisne-çeşm-i nā-dān ber-ğudār olmaz
8. ’ Araz-bār olsa Nāfiz ğüsn-i zātisine ol māhīñ
O ķaşlar vesme-ālūd [u] o ğözler sürmedār olmaz

310

mefā’ ilün fe’ ilātün mefā’ ilün fe’ ilün

1. Gül-i ruğuñ gibi seyr-i şafā-yı bāğ olmaz
İki ğözüm bu meşeldir ğöze yasağ olmaz
2. Yem-i ğayāle alırsa o māhı keştī-i⁴⁵⁴ dil
Dönüp cüdā da düşerse yine ırağ olmaz
3. Ğayāt-bağş-ı lebiñ emdiĝin ğörürse raķīb
Helāk-i reşķ eger olmazsa dağı şağ olmaz
4. Müdām bezm-i mağabbetde el çeker sāğar
Niçün yedimde benim bir tolu ayağ olmaz
5. Diken o ğonçeyi çide eder iken Nāfiz
Niçün bu nergis [ü] gül aña ğöz ķulağ olmaz

311

mefā’ ilün fe’ ilātün mefā’ ilün fe’ ilün

1. Fiğān [ü] zār ederek kūy-ı yāre dek gideriz
Derā-yı derdir o vağşet-diyāra dek gideriz

⁴⁵³ leked-kūb: leket-kūb

310. 104b

⁴⁵⁴ keştī-i: keşte-i

311. 105a

2. Bahār eyledi şahrāy[1] cūy-veş mā`il
Sirişk-i çeşm ile cūy-ı kenāra dek gideriz
3. Hücūm-ı nār-ı firākıyla lāle-rūyāniñ
Derūna dāğ yaqıp şu`lezāra dek gideriz
4. Düşünce hātıra gül-nār-ı la`li cānāniñ
Degil Kıraslıya semt-i Hışāra dek gideriz
5. O ğamzelerden o kāfir baqışlıdan Nāfız
Şikāyete o şeh-i `işvekāra dek gideriz

312

mefā`ilün mefā`ilün mefā`ilün mefā`ilün

1. Eder bī-gānelerle nūş-ı mey vaqt-i zamān bilmez
O ser-mest-i sitem bezm-āşinādır el-amān bilmez
2. Hezāriñ nāle-i dil-sūzunu feryād-ı şevk añlar
Diriğā ol gül-i ter sūziş-i āh u fiğān bilmez
3. Ne bilsin fenn-i ādāb-ı maḥabbetde nedir ḥikmet
Ma`āni üzre ta`rif edemez vā`iz beyān bilmez
4. O yāre ser-güzeştım oldu bir efsāne-i فئى
Ḥikāyāt-ı maḥabbet söylemez hiç dāstān bilmez
5. Gedā mümkün mi şāha `arz-ı ḥāl etmek murād üzre
Benim ḥāl-i dilim Nāfız o sultān-ı cihān bilmez

313

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün

1. Bir şafā-yı cām-ı la`l-i yāri görmek isteriz
Nūr-ı şahbā-yı sūrūr-āşarı görmek isteriz
2. Görmedim `ālemde rūyun bāde-i gül-çehreniñ
Sākiyā gel sāğar-ı devvāri görmek isteriz

3. Rū-nümā olsun gül-i mir 'āt-ı iqbāl-i derūn
Biz hezār-āsā ruḥ-ı gülzārı görmek isteriz
4. Çaçşırın-veş sen kesil moşmor ḥasedden şūfiyā
Cāma biz dikkik gözü⁴⁵⁵ şelvārı görmek isteriz
5. Eylesin ref' -i tutuḡ bir yol ' arūs-ı cām-ı mey
Nāfizā bezm[d]e o sūz-āşārı görmek isteriz

314

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Esir-i fūrḡat-i hicriz vişāle muntazırız
Zalām-ı şebde o mihr-i cemāle muntazırız
2. Otuz bir eyledi bayrām günüyle rūze-i ḡam
Şafā-yı 'id-i vişāliz hilāle muntazırız
3. O mihr-i ḡal' atı gör ḥūkm-i ḡālī müsta' lī
Raşad-şinās-ı nücūmuz o ḡāle muntazırız
4. Şeb-i ḡayāldedir dil hevā-yı zūlfüyle
Ol āfitāb-ı münevver-cemāle muntazırız
5. Seniñçün ey gül-i bāḡ-ı hezār Nāfiz-veş
Raḡīb-i ḡār ile ceng ü cidāle muntazırız

315

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Şafā-yı dil ola şirīn ḡitāba muḡtācız
Biraz lebiñ görelim la' l-i nāba muḡtācız
2. Mülāyemet yüzün gösterme eyleriz bīzār
Vişāle ḡāḡişimiz var ' itāba muḡtācız
3. ' İlāc ḡanze-i bīmāra etmege tedbīr
ḡabīb-i la' l ile baḡş-i cevāba muḡtācız

---

⁴⁵⁵ gözü: sözü

314. 105b

315. 105b

4. Cihānı yaqdı tutuşdurdu âteşin-rūyu
O mihr-i ʔal^ʕ ata bir gün niqāba muhtācız
5. Cemī^ʕ umūruñu Mevlā kerem eder Nāfiz
O dergeh-i kerem-i bī-ħisāba muhtācız

316 *

mef^ʕ ūlū mefā^ʕ ilū mefā^ʕ ilū fe^ʕ ūlūn

1. Ey naḥl-i şafā-baḥş-ı gülistān ser-efrāz
Vay bāğçe-i serv-i ḥirāmān ser-efrāz
2. Sensin yine mihr [ü]⁴⁵⁷ meh-i tābān ser-efrāz
Āşüb-ı cihān fitne-i devrān ser-efrāz
3. Şirīn unutturdu şeker-pāş lisāmīñ
Ey muṭrib-i ḥoş-nağme ḥoş-elḥān ser-efrāz
4. Mişliñ bu cihān şafḥasına bir daḥı gelmez
Ey şāh-ı zamān Rüstem-i Destān ser-efrāz
5. Ḥasret ile aḥvāli yaman Nāfiz-i zārīñ
Raḥm eyle amān ey şeh-i ḥübān ser-efrāz

317

mefā^ʕ ilūn mefā^ʕ ilūn mefā^ʕ ilūn mefā^ʕ ilūn

1. ʕ İzār-ı alını dülbend ile setr etdi ol mümtāz
Şanasın lāle üzre tente çekdi bāğbān-ı nāz
2. Görünce şāne ile şem^ʕ -i ḥüsn üzre ḥam-ı zülfün
Kıyās etdim ki kıldı lāneden pervāneler pervāz
3. Lebi bir büse vermekle eder biñ nağme ʕ uşşāka
Maḫām-ı büselikte ʕ işve-sāzım eyledi şehnāz

* Bu gazelin tamamında “ser-firāz” redifi kullanılmıştır ancak vezin gereği “ser-efrāz” olmalıdır.

316. 106a

⁴⁵⁷ mihr [ü]: mihiri

317. 106a

4. Hezār-ı ğamze-i ğammāz olsa ğonçeye maḥrem⁴⁵⁸
Nigāhı fāş eder esrār olmaz hem-zebān-ı rāz
5. Şarīr-i ḥāme şanma nağme-i kânūn-ı eş'ārım
Yine zülfü ucundan kıldı Nāfiz besteye āġāz

318

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çıkdı gitdi zīr-i destimden benim ol kebg-i nāz
Dökdü kaldı perr ü bālin şāhin-i evc-i niyāz
2. Dil hezār-āsā niçe çāk-i girībān olmasın
Mū-miyān ğonçe-veş eller ile oldu perde-sāz
3. Tığ-i çeşmi bir amān bilmez siyeh-mest-i ğurūr
Ġamze-i ğammāzına mümkün degil ifşā-yı rāz
4. Āteş-i 'aşkıyla ol şem' -i ruḥuñ pervāne-vār
'Arz eder dil ḳorsa (?) nār-ı hicr ile sūz [ü] ğüdāz
5. Nāfizā ser-rişte vermezdik ele bir la' b ile
Rişte-bāzī oynasa tenhā o tıfl-ı ḥile-bāz

319

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rāz-ı pinhānım o şevḳ-āsār söyler söylemez
Döndü ol bülbüllere esrār söyler söylemez
2. 'Āşıkı mir'āt-ı sineñ lāl geh pür-ġü eder
Beñzer ol tūḫıye kim ġüftār söyler söylemez
3. Tār-ı zülfüñe nağam-zen oldu mızrāb-ı şabā
Rüzġār ile yine şeş-tār söyler söylemez
4. Ol ḫābibe şorma ma' cūn-ı lebiñ emdir diyü
Bu devā terkībini nā-çār söyler söylemez

⁴⁵⁸ hezār-ı: hezārı/ ğonçeye: ğonçe-i

318. 106a

319. 106b

5. Al dehānından haber Nāfız ʿ aṭā-yı buseyi
Öp hemān laʿ l-i lebin dildār söyler söylemez

320

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1. Sidr[e]-i ḳaddi gibi serv-i ḳıyāmet gelmez
ʿ Āleme böyle nihāl-i gül-i cennet gelmez
2. Çeşm-i cellādına zār ile melālet gelmez
Seyf-i meslūle o dem ḥūn-ı nedāmet gelmez
3. Leb-i şīrīne nifāḳ üzere telḥ-gū olmaz
Gül-i firdevse ʿ avārızla merāret gelmez
4. Gördü ādemcesine ʿ azmimizi oldu nihān
Ol perī dā ʾireye eyleme daʿ vet gelmez
5. Dil[i] vaşl ülfet-i ārāyiş-i pister yapmaz
Herkes zevḳ-i miyānıyla ḳanāʿ at gelmez
6. Yüzü sīmīn-bedenāniñ zer-i maḥbūba güler
Yāre biñ naḳd-i niyāz ile beşāset gelmez
7. Zehr-i güftār-ı ʿ adū rıfḳ ile bād-zehr olmaz
ʿ Aḳrebe lezzet-i minnet ile şefḳat gelmez
8. Nev-bahār ile cihān Nāfız olur mu tecdid
Ġāzeden pīre-zen-i dehre ṭarāvet gelmez

321

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Sāḳī şīrīn-gū olup ayağına baldır demez
Laʿ l-i mey-gūnun görüp dest-i dile aldır demez
2. Ey perī eyle icābet daʿ vete bir şeb gönül
Beyt-i mir ʾāt-ı şafā-āgūşa hiç ḳaldır demez

3. Ey kemān-ebrū ات bezme bu dem ses çıkmasın
Peş[r]ev-i şabrım nefesle muṭribā çaldır demez
4. Ellere fass-ı nigīn eyler ayağ-ı⁴⁵⁹ bezmini
Sīm sākın dest-i vaşl-āmādeye qaldır demez
5. Āba dek eyle o māhī şayd ise Nāfız murād
Zevrağ-ı ümmīdi baḥr-i vuşlata şaldır demez

322

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. İnkisār-ı sūzinākım yār kār eyler demez
Ḥānümānın nār-ı ḥasret pür-şerār eyler demez
2. Vaz' -ı ḥāṭır-sūzun ol lāle- ' izārın seyr eden⁴⁶⁰
Dāğdār eyler dilimde āh ü zār eyler demez
3. Verme sırr-ı gönçe-i la' lin hezārīñ ağızına
Noқта-i esrār baḥş-i iftiḥār eyler demez
4. İ' tibār ağıyāra hep ' uşşāğ-ı zār āzārda
Nā-ber-ā-ber vaz' ın eller āşikār eyler demez
5. Güllerin çide edip Nāfız riyāz-ı sīneden
Dest-i küstāḥ-i dilim nağş-ı bahār eyler demez

323

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Kaşd etdi şayd-ı murğ-ı dile şāhbāz-ı nāz
Şāhīn-şikār pençeli⁴⁶¹ ol ḥīle-bāz-ı nāz
2. Bād-ı şabāya peyrev olunca hevā-yı āh
Zencir-i zülfün eyledi çin ol ḥicāz-ı nāz

⁴⁵⁹ ayağ-ı: ayağı

322. 107a

⁴⁶⁰ eden: ايدك

323. 107a

⁴⁶¹ pençeli: pençesi

3. Pür-hışm ğamze şive-i nâdir ber-â-berî
şîrîn-kelâm dîdesi hâtır-nevâz-ı nâz
4. Şeş-târ-ı zülfün eyledi ŝîhr-âferîn nigeht
Efsûn-ı çeşm perde-keş-i fitne-sâz-ı nâz
5. Hâsret-nezâre Nâfize hep oldu pür-^ç itâb
Ĝamze cevâb-ı redd ile bilmez niyâz-ı nâz

324

mef^ç ülü mefâ^ç ilü mefâ^ç ilü fe^ç ülün

1. Her şem^ç -ruhân germ-nigâh etmege degmez
Pervâne-i dil-süz ile âh etmege degmez
2. Şâm haŝtı için düd-ı dili eyleme tesvîd
^ç Âkıl ruh-ı âmâl[i] siyâh etmege degmez
3. ^ç Aks-efgen-i mihr-i⁴⁶² ruh-ı yâr olmasa rüşen
Dîde nazarın zîver-i mâh etmege degmez
4. Üftâde-i şadr olma düşüp çâh-ı ğumûma
Dil himmetin ârâyîŝ-i câh etmege degmez
5. Nâfiz var iken Rüstem-i çeşmi gibi Dârâ
Büldân-ı dile ğamzeyi şâh etmege degmez

325

mef^ç ülü fâ^ç ilâtü mefâ^ç ilü fâ^ç ilün

1. Cânânesin raķîb ile hiç kes istemez
Dâmân-ı gülde bülbülü hâr ü has istemez⁴⁶³
2. Neyler nühüfte râzımı izhâr ğayrıya
Çaldı nefesle gönlümü muṭrib ses istemez⁴⁶⁴

---

324. 107b

⁴⁶² mihr-i: mihri

325. 107b

⁴⁶³ Bu beyit, Şefkat, Silahdar-zâde Tezkirelerinde ve *Tuhfe-i Nâilî* de yer alan gazelin ilk beytidir.

⁴⁶⁴ Bu beyit, Şefkat, Silahdar-zâde Tezkirelerinde ve *Tuhfe-i Nâilî* de yer alan gazelin 3. beytidir.

3. Eyley güşāde revzen-i ihlāşı her taraf
Beyt-i ḥayālî ol perîye maḥbes istemez
4. Yoḡdur ḥavāss⁴⁶⁵-ı lāmise dest-i ümîdde
Degmez elim o āteş-i ḥüsne mes istemez
5. Şeb-reng zülfü oldu ‘ arak-çîn o ser-keşe⁴⁶⁶
Gelse kenār-ı bezme şarābî fes istemez
6. Pîrân-ı ‘ aşḡ tāzelenir nev-civān ile
Kimdir ki ihtiyārı ile nev-res istemez
7. Tiğ-i nigāh-ı yāre verirse serin raḡîb
Yollar keser o ḥünî anı و□كس istemez
8. Āşaf-naẓar [o] Ḥazret-i Rāḡîb kerîm-dil
Vaḡtinde āh ü zār edici bir kes istemez
9. Ḥālî degil mi saçma ḡara Nāfîz ol kesîñ⁴⁶⁷
Püskürme beñli cāriye-i Çerkes istemez

326

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Dil şāne gibi zülf-i perîşānıñna düşmez
Şad-pāreñi çāk eyleyeseñ şānıñna düşmez
2. Tār-ı ser-i zülfüñde resen-bāz-ı hevādır
Üftāde iken çāh-ı zenaḡdānıñna düşmez
3. Hiç bülbül-i dil görmedi bir büy-ı vefāñı
Ey ḡonçe-i nāzım bu seniñ şānıñna düşmez
4. Ey nūr-ı başar maḡdemine sürme gözüñ hiç
Kuḡl olmaḡ için pāyıñna dāmānıñna düşmez

⁴⁶⁵ ḥavāss: ḥavāşş

⁴⁶⁶ Bu mısra, Şefkat, Silahdar-zāde Tezkirelerinde ve *Tuhfe-i Nâilî*’de yer alan gazelin 2. beytinde şu şekildedir:

Şeb-reng kākülüdür ‘ arak-çîn o ḡonçeye

⁴⁶⁷ Bu mısra, Şefkat, Silahdar-zāde Tezkirelerinde ve *Tuhfe-i Nâilî*’de şöyledir:

Şaçma ḡaradır işi o şahşıñ ki Nāfîzā

5. Biñ dest-i recā zeyl-i vişālîñde şarılmış
Nāfiz ne tūrur dāmen-i ihsānîña düşmez

327

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Bu nağmeye bu şive-i güftāra söz olmaz
Bu nuṭṭa bu āgāze-i iş'āra söz olmaz
2. Teng-i femiñe sığmadı hîç harf-i niyāzım
Cāy-ı süḥan ol la'l-i keremdāra söz olmaz
3. Ol tūṭî-i şirîn-süḥanım kılsa tekellüm
Hiç kând-ı kelām-ı şeker-āşāra söz olmaz
4. 'Uşşâk edip şavt-ı dem-ā-demle pür-āheng
Ey bülbül-i dil çehçeh-i gülzāra söz olmaz
5. Hemyāze⁴⁶⁸-keş-i hicrisin ol kaşî kemānîñ
Nāfiz yine efsāne-i eş'āra söz olmaz

328

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Çalmasıñ muṭrib bozuk şeş-tār-ı zülf-i nāz[1] boz
Ey kemān-ebrū nişān-ı tîr-i menzil-sāz[1] boz
2. Duḡter-i rez ile şaḡın tāze دج çift ol dönüp
Kıştār-ı sînde tek tūrma bāğ-ı rāz[1] boz
3. Kîne-cūlar güft ü gūya bulmasıñ ruḡşat şaḡın
Nuṭṭ-ı şıdk ile tefāruḡ ġamze-i ġammāz[1] boz
4. Ġamzesin sîr-i niyāz et murğ-ı dil olsun emîn
Almasıñ derseñ şikārî ḡāhiş-i şebbāz[1] boz
5. Ol perî-ruḡsāra ol Nāfiz 'azāyim-ḡān-ı 'aşḡ
Sîhr-i efsūn-sāz-ı çeşm-i dil-ber-i mümtāz[1] boz

---

327. 108a

⁴⁶⁸ hemyāze: hemyāze

328. 108b

329

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Bir şeb o perî bize nihân gelmege gelmez
Gelse bile gör da' vet ile almağa gelmez
2. Sākī çekerek ut eliñi bezme gelince
Ayağını rez-duđteriniñ almağa gelmez
3. Şemşir-i nigāhiñ kesici-veş yolum aldı
Ey āfet-i ğaddāre göñül almağa gelmez
4. Nāz-ı nigehiñ murġ-ı dile dest-i recāda
Ey ğamzesi şayyād yine şalmağa gelmez
5. Şalsın (?) girān-cām oma meclise Nāfiz⁴⁶⁹
Rindān-ı sebük-neş 'eye bār olmağa gelmez

330

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bād-ı feryādım dem-ā-dem ol gül-i ter diñlemez
Rūzgārımdan şabā sem' ine söyler diñlemez
2. Perde-i hāli⁴⁷⁰ bozuġ naġme düzen-sāz olmadı
Bī-nevāyān-ı dili ol zūlf-i şeş-ter diñlemez
3. Nār-ı āhiñ olmasın pervāne şem' -i hūsnūñe
Sūziş-i ' aşkı nümāyān etme dil-ber diñlemez
4. Ol mü 'ellif naġd-i hātır var iken şerh etmesin
Üstüh 'ān-ı sīneden hiç naġl-i mıştar⁴⁷¹ diñlemez
5. Pend-i pīrānı o tāze Nāfizā gūş eylemez
Nev-civānım ışsa-i Zāl-i dil-āver diñlemez

---

329. 108b

⁴⁶⁹ Bu mısraın vezni bozuktur.

330. 109a

⁴⁷⁰ hāli: hāli

⁴⁷¹ mıştar: mıştar

331

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Bir sencileyin ğamzesi şehbâz ele girmez
Bir bencileyin murğ-ı nev-âğâz ele girmez
2. Bir ben gibi Mecnûn ğazâli bulunur mu
Bir sen gibi hiç Leylî-i mümtâz ele girmez
3. Bir ben gibi dâmen-keş-i hizmet bulamazsıñ
Bir sen gibi hiç serv-i ser-efrâz⁴⁷² ele girmez
4. Bir ben gibi pür-nağme nevâyî bulunur mu
Bir sen gibi sâzende düzen-bâz ele girmez
5. Bir ben gibi Nâfiz aña 'aşık bulunur mu
Bir sen gibi ol 'aşıkça hem-râz ele girmez

332

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Kef-i mîzân dilâ⁴⁷³ bâr-ı girân-ı ebruvân çekmez
'Aceb bir çille-keşdir hergiz ol zür-ı kemân çekmez
2. O kim âğüşa hem-çü hâle bir mâh-ı cihân çekmez
Felekde leyle-i kıadriñ şafâsın her zamân çekmez
3. 'Adû biñ kez atarsa tîr-i âhı taş diker şanma
Hevâsı menzile erdirmez anı dil kemân çekmez
4. Sırışk-i pây-mâl etmek şuyunda her-dem ol zâlim
Mişâ[l]-i jâle eşk-i çeşmi her mihr-i cihân çekmez
5. Bu âteşle hayâl-i berg-i gül-ruhsârıñ olmazsa
Gül-âb-ı eşki inbîk-i du-çeşm-i bülbülân çekmez
6. Bilirsıñ rûzgârı volta⁴⁷⁴ urma sâhil-i vaşla
Kenâra bu hevâ fülk-i ümîdi her zamân çekmez

---

331. 109a

⁴⁷² ser-efrâz: ser-fîrâz

332. 109a

⁴⁷³ dilâ: dilân

⁴⁷⁴ volta: volța

7. Kitāb-ı rüyuna haṭṭ-ı nazardan ḥal-kenār eyle
Bu vech üzre müzehheb cedvel-i zerrīn-niṣān çekmez
8. Görüp yāri büküldük mārpiç-āsā geçip serden
Raḳībā dūd-ı āhiñ bir mülevvesdir ki cān çekmez
9. Ḳulūb-ı yāri mıḳnāṭis dekkiyle çekip a' dā
Bizim ihlāşımız bir kehrübādır kim şaman çekmez
10. O tıfl-ı dām-ı düşmen rişte-bāzī semtine gelmez
Mişāl-i murğ-ı zîrek ḳayd-ı fikr-i rîsmān çekmez
11. Gelince bezme ayaḳ başma Nāfiẓ pāy-būsuna
Seni şadr-ı firāşa ol ' arūs-ı dil-sitān çekmez

333

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Niyāz etdikce benden la' lin ol şîrīn-zebān çekmez
Pür eyler cām-ı nāzı ḳand-i lebden her zamān çekmez
2. Nihāl-i ' işvesi neşv [ü] nemāya başladı tāze
O serv-endām şanma ḳadd ü ḳāmet ' izz [ü] şān çekmez
3. Eder diḳḳat rüsūma ḥāme-i Bihzād-endişe
Muşavvirler nuḳūş-ı ḥüsnünü ḥayret-zenān çekmez
4. Saḳızda dil o kāfir ḳızı ağzından çekip saḳız
Ele pāyını vermez ayaḳı hiç imtinān çekmez
5. Getirmez bār-ı minnet lāne-çin (?)-i zülf ey Nāfiẓ
O şehbāz-ı hümā-pervāz beyt-i āşiyān çekmez

334

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Bu şeb ne cilveler etdik benimle yār ikimiz
Raḳīb[i] pür-keder etdik benimle yār ikimiz

2. O nergise güle ben çeşm [ü] rüyuna bağıdım
Bu bāğa bir nazār etdik benimle yār ikimiz
3. O sāğar-ı meye ben cām-ı la^ç line şundum
Şafā-yı gül-şeker etdik benimle yār ikimiz
4. O merhamet yüzünü tutdu ben haṭā etdim
Tamām-ı hayr ü şer etdik benimle yār ikimiz
5. O kīseye kōdu el ben de ol gümüş nāfa
Ḥisāb-ı sīm ü zer etdik benimle yār ikimiz
6. O turre bā^ç iş-i şî^ç r oldu Nāfızā ṭab^ç a
Netice bir eşer etdik benimle yār ikimiz

335

mef^ç ülü mefā^ç ilü mefā^ç ilü fe^ç ülün

1. Ol gönçe gubār ile güler ḥāra açılmaz
Mektūm olan esrārını ağıyāra açılmaz
2. Mecnūn-ı cihān-geşte olur bādiye-peymā
Ferhād gibi vādī-i kühsāra açılmaz
3. ^ç Āşık dehen-i şāne gibi ^ç uḳde-güşā mı
Tel kırmadı dil turre-i ṭarrāre açılmaz
4. Fāş eyledi feryād ile rāz-ı dil[i] ḥalkā
Güyā ki güle bülbul-i bī-çāre açılmaz
5. Sīm-ḥāne midir sīnesi āyīne mi bilmem
Gencīnemiz inşāf ile bir pāre açılmaz
6. Bendīne ile sīnesi bir genc-i muḳaffel
Nāfız yed-i inşāfa o meh-pāre açılmaz

336

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Güyâ olursa tütî-i şîrîn-zebânımız
Âyîne-i mezâk ile söyler dehânımız
2. Reftâr etdi mevce-i cüy-ı çemen-mişâl
Kimlerle çıkdı gülşene serv-i revânımız
3. Biñ kez raķib sîneye çekmiş nişân-vâr
Ol kaşı yada kaldı kemân-ı gümânımız
4. Korsa (?) beyân kılmadı âhım o lüle-ruh
Fâş etdi halka âteş-i dâğ-ı nihânımız
5. Bilmem ki kalbi seng mi âhen mi Nâfizâ
Kâr etmez oldu nâvek-i âh ü figânımız

337

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Hezâra açma dest-i iltimâsı hâr aldırılmaz
O gül-ruhsâr mâni' dir ele ağıyâr aldırılmaz
2. Ğazâl-i çeşmini âgâh eder feryâd-ı şayyâdñ
Şikârın esb-i tâzî gibi hiç ağıyâr aldırılmaz
3. Civâna mâ'il ammâ ihtiyârî pîr iken vâ' iz
Zen-i dünyâ aña bir tâze gül-ruhsâr aldırılmaz
4. Uyup hâr-ı 'adüya rüzgâr-ı tünd-bâd-ı baht
Yedine ol nihâlin gonçe-i esrâr aldırılmaz
5. Göñül bir bü'l-heves⁴⁷⁵ şayyâd-ı deşt-i ârzü Nâfiz
Tezerv-i nâz şehbâz-ı niyâza bâr aldırılmaz

---

336. 110a

337. 110b

⁴⁷⁵ bü'l-heves: بل هوس

338

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Ferâmüş etdi hâtırdan bizi cānānımız añmaz
Uyup hercāyī bahta dīde-i giryānımız añmaz
2. Eder kāni' rakībin zaḥmını peykān-ı pür-ḥūnu
Bizi bir la' l-i pāreyle şeh-i ḥübānımız añmaz
3. Çi ḥāşıl gūş-ı verde çehçeh-ārā olduñ ey bülbül
Hezār-ı zār[ı] diñletmez gül-i ḥandānımız añmaz
4. O Şirīn-gū saña söyler mi tūṭī gibi ey Ferhād
Var iken Ḥüsrev-i ' aşkı lisān-ı şānımız añmaz
5. Eder mi hīç şafā-yı cāme-ḥ'ābı yād ey Nāfız
Geçen ' ālemleri hercāyīdir sulṭānımız añmaz

339

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zülf [ü] rūyuñdur niyāz-ı dīdede endişemiz
Sünbül [ü] gülden pür olmuşdur bahār-ı şişemiz
2. Sāye-baḥş-ı dīde kıldı zülf-i zer-tārın felek
İrtifā' -ı şems-i ḥüsnü aldı ḥayṭ-ı rīşemiz
3. Pertev-i ruḥsār[ı] sākī maşrıḳ-ı iḳbāl edip
Döndü bir mihr-i sipihr-i nāza evc-i şişemiz
4. Olmasın berg-i ruḥuñ şū[r]et-nümāy-ı mihr-i cān
Tāze gülsün alma gel bu āh-ı ḥasret-pişemiz
5. Nāvek-i āh-ı seḥergāh eylemez Nāfız eşer
Āhen-i ḳalbine kār etmez hevā-yı tīşemiz

340

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Şafâ-yı hânde-cüyân zâr [ü] giryân olmağa degmez
Gürür-ı devlet-i dünyâ peşimân olmağa degmez
2. Düşüp zülf-i girih-girine ıalma pîç ü tâb üzre
Gönül cem' iyyet-i hâtır perîşân olmağa degmez
3. Buğâr-ı naıvet-i mestî dimâğın kılmasın muhtel
Gubâr-ı keyf-i dil esrâr-ı hândân olmağa degmez
4. Niçe bir keşmekeş ellerle ey dil sen de inşâf et
Libâs-ı vaşlı için çâk-i girîbân olmağa degmez
5. Ne kûteh-baht olur keff-i dırâz-ı ' aşık-ı bî-bâk
Eli bir kerre dest-gîr-i dâmân olmağa degmez⁴⁷⁶
6. Niçe dem pâsbân-ı bâb-ı cânân olduı ey Nâfiz
Dağı bir kerre nevbet baña derbân olmağa degmez

341

mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Āğüş-ı vaşlı cilveger etsek siziñle biz
Mânend-i hâle câm-ı pür etsek siziñle biz
2. Câm-ı niyâz ü nâz dönüp mihr ü meh gibi
Ağyârı zevke pür-keder etsek siziñle biz
3. Habsü'l-hadîd (?) -i kalb-i raķîb[i] şafâ ile
Tîr-i sipihre bir siper etsek siziñle biz
4. İnşâfa sine yüz tıttup ' uşşâķ eder haķâ
Düşdükce bârî hayr ü şer etsek siziñle biz
5. Nâfiz o sîm nâfede sen ' ayn-ı kîsede
Bârî hîşâb-ı sîm ü zer etsek siziñle biz

340. 111a (Bu gazelin ilk iki beyti, 296. gazelin ilk iki beytiyle aynıdır.)

⁴⁷⁶ Bu mısraın vezni bozuktur.

341. 111b

342

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ol gül dil-i nâlendeyi bir kez aña düşmez
Bu rütbe vefâsızlığı söyleñ aña düşmez
2. Şemm etdiresin verd-i ter-i rüyuñu hâra
Ey gönçe-i taşvîr-i hayâ bu saña düşmez
3. Esrârıñı ey gönçe hezâr-ı dile nakle
Olsam da gubârıñ ile hayrân baña düşmez
4. Ol serv-i gül-endâm olup mest-i mey-i nâz
Bir bezme yıkılmaz yine hiç bu yaña düşmez
5. Şarf eylesesin nakd-i sirişkiñ tek ü tenhâ
Nâfiz bu seniñ dîde-i giryânıña düşmez

343

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. 'Uşşâk-ı bî-nevâ gibi âhengi sevmişiz
Raqqâş-ı nağme-sâza uyup çengi sevmişiz
2. Çıkdıkca naşş-ı la' l-i lebi bâğ-ı dilde hep
Resm-i bahâr-ı gönçe-i gül-rengi sevmişiz
3. Ağyâr-ı hırş-meşreb ile hep cedeldeyiz
Küffâr-ı bed-nihâd ile biz cengi sevmişiz
4. Söyle hezâr gönçeye 'aşık mısın bu dem
Neylenseñ eyle biz de bu âhengi sevmişiz
5. Dil güft ü gusun etmede ol şâh-ı 'işveniñ
Nâfiz havâdiş-i şeh-i Hüşengi sevmişiz

344

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O āhen-dil cefā-cūya dirīgā hīç recā geçmez
Derün-1 seng-i sahte nevk-i āh-1 mübtelā geçmez
2. Şabā-dil fitne-sāz-1 zülf-i şehnāza esir oldu
Ser-i ' uşşāk-1 nağmekārdan naqş-1 hevā geçmez
3. Ser-i ümmide müşk-efşān zülfü sāye-bağş olmaz
Bu devr-i rüzgārīñ seyrini ebr-i semā geçmez
4. Hilāl olsa şeb-i cevriñde görse biñ sitem ' aşık
Çü zerre şubḥ-1 dil hīç senden ey şems-i vefā geçmez
5. Tarīḫ-i ilticā hep hār-zār olmuş gibi Nāfiz
Reh-i ümmidimizden ol nihāl-i ' işve-zā geçmez

345

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Uymuş şabāya peyrev olup pür-hevā-yı nāz
Gördük bozuk düzen yürür ol zülf-i perde-sāz
2. Sedd eyleme tarīḫ-i vişālīñ medārını
Bir yol bize de vermediñ ey reh-nümāy-1 nāz
3. Gör şīşe-i derūnum[u] ḥod-bīnlik eyleme
Ruḥsār-1 ' ayn-1 nāz eder āyīne-i niyāz
4. Bülbül gibi lisān-1 maḥabbetle söyleyip
Bildi zebān-1 ḥālīmi ol verd-i bāğ-1 nāz
5. Bir nīm şikeste şīşe ile yapıdı ḥātırım
Şevḫ etdi inkisār-1 bütün hep o dil-nevāz
6. Sūḫ-1 deşde bāz-1 niyāz ile al şikār⁴⁷⁷
Bāzīçe-i ḫumāş-1 vişālī çü kebg-i nāz

---

344. 112a

345. 112a

⁴⁷⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

7. Bir cām-ı pür-füsün ile aldı 'aqlımı
Nāfiz görüldü la' b ile raqqāş-ı hîle-bāz

346

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Şāne-veş zülfün ucundan dil-i zārı biliriz
Cilve-i keşmekeş-i turre-i yāri biliriz
2. Dāmen-i nāz-ı yede (?) naqd-i niyāza çekerek
Vādī-i keşmekeş-i būs [u] kenārı biliriz
3. Zeyl-i ihsānıña ey gül el uzatmak güçdür
Bülbül-i kalbe batan rencişi-i hārı biliriz
4. Hār esrār-ı vişāliñle mübāhāt⁴⁷⁸ eyler
Biz o gül-gonçe-i ālūde-ğubārı biliriz
5. Gülsitān-ı ruhuñu çide ederdik koçarak
Ele girse güzelim zevk-i bahārı biliriz
6. Nāfizā zülf[ü] düzen-sāz-ı şabā çenber edip
Perde-i büseligi semt-i qarārı biliriz

347

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey Kerīm [ü] Zü'l-celāl eyler kuluñ luţfuñ niyāz
Etmesin renc [ü] keder gāhī dilim sūz ü güdāz
2. Feyz-i ebr-i şefkatiñ etsin himāyet luţf ile
Sāye-i luţfuñda rāhat edelim ey şāh-ı rāz
3. Her şuverden şāni' iñ şun' un görürdü şübhesiz
Eylese çeşm-i haqīkatle nazar ehl-i mecāz
4. Āleme kıldı sa' ādet zātını Rabbü'l-mecīd
Halk-ı ' ālem şükrü Haqqa eylesinler pür-niyāz

346. 112b

⁴⁷⁸ mübāhāt: mübāhāt

347. 227b (Bu gazel, *Dīvān*'ın sonunda 5. Münacat olarak yer almaktadır. Kafiye gereği buraya alınmıştır.)

5. ‘ Ālemi kıldı şadef cismiyyet-i Hayy lā-yemūt
Pertev-efzā oldu dehr[e] ol dūr-i baħr-ı Hicāz
6. Hāzret-i Qur’ān mu‘ cizdir be-ħaħķķı zāt-ı pāk
Nāfızā dīn-i Muħammeddir cihāna nūr-ı rāz

348

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Nālemi ey ğonçe-leb aġyāra eylersiñ kıyās
Çehçeh-i zār-ı hezārı ħāra eylersiñ kıyās
2. Sünbül-i zülfün perişān-ħ‘āb ile vaşf eylesem
Mūy-ı ta‘ birim gül-i eş‘āra eylersiñ kıyās
3. Mantıķu’-t-ıyra o tūtī-i beyān söz söylemez⁴⁷⁹
Sense şekl-i nüşha-i ğüftāra eylersiñ kıyās
4. Telħ āzārı raķībiñ zehr-i mārīñ ‘ aynidir
Niçe ħışm-ı çeşm-i şīrīnkāra eylersiñ kıyās
5. Ol gül-endāmı ğörüp Nāfız şarābī-cāme-pūş
Şu‘ le-i seyyāle-i reftāra eylersiñ kıyās

349

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Baħtımız el verse olsaydı miyāna dest-res
Hāle olur idi ol māh-ı cihāna dest-res
2. Lāne-sāz-ı mūy-ı per-i kebgı pūr-iķbāl olup
Şāhbāz-ı dil ederdı āşiyāna dest-res
3. Sīne-i sīmīnini etsek ğüşāde daħme-veş
Şāh-ı ‘ aşķ eylerdi genc-i şāygāna dest-res
4. El bir olsa sāķiyā şāhbā ile bezme gelip
Hem-çü sāġar bulsak ol ğonçe-dehāna dest-res

---

348. 112b

⁴⁷⁹ söz söylemez: söz söylemez kılsam edā

349. 113a

5. Şems-i ʔālī^ʕ re^ʔ-s-i iḳbāle olur pertev-zedā
Bir gün olsa Nāfīzā ol mihribāna dest-res

350

fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilūn

1. ^ʕ Aksini etmez mi mir^ʔāt-1 temāşā iltimās
Rūy-1 inşāfa o meh etmez mi āyā iltimās
2. Tūṭī-veş mir^ʔāt-1 iḳbāle teveccüh etmedi
Kılmamışlar ol şeh-i ḥübāna gūyā iltimās
3. Eylesinler mi hemān fermān ḥaṭṭıyla müdām
Etmesinler mi saña bir kerre cānā iltimās
4. Eylemez gūş-1 girān-1 nāza ilḳā nālesin
İstimā^ʕ etmez niyāz-1 şekve-pīrā iltimās
5. Rūzgār ile eder mi ^ʕ aşıḳa hīç ser-fürū^ʕ
İstemez Nāfīz o ser-keş serv-i bālā iltimās

351

fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilātūn fā^ʕ ilūn

1. Lāne-sāz-1 sīne-i ḥasret-keşe etmez heves
Olmadı ol tūṭī-i şīrīn-sūḥan zīb-i ḳafes
2. Naḳl[i] terk eyle gülistān-1 ruḥa ta^ʕ liḳ ile
Şīve-i ḥaṭṭın bize ḳaṭ^ʕ ā deme ey ḥāme kes
3. La^ʕ l-i yāre çal lebin ses çıkmasın der-pīş-rev ol
Muṭribā bu demde neylersin ḥ^ʕāce-āsā nefes
4. Olmasın maḡlūb āheng-i nigāh-1 nāzişi
Perde-i sāz-1 niyāzı etmesin ^ʕ uşşāḳ pes
5. Zeyl-i iḥsāmı o māhiñ Nāfīzā girmez ele
Olmasın dāmān-1 vaşl-1 şehriyāra dest-res

352

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Kıldı ressām müje-naqş-ı ruḡ-ı nāza heves
Kilk-i taşvır-i ḡayāl etdi [o] gülzāra heves
2. Murḡ-ı şabr-ı dil-i āvār[e]y[i] hep şayd etdi
Pençe-i çeşm eder şan' at-ı şebāza heves
3. Urdu mızrāb şabā perde-i tār-ı zülfe
Mū-be-mū eyledi muṭrib-i naḡam-sāza heves
4. Ğamze[si] çaldı hevā-yı dil-i ' uşşāk görüp
Dutdu pes-perde niyāz eyledi şehnāza heves
5. Bāḡbān oldu mürebbī-i nihāl-i ḡaddi
Nāfızā etdi yine serv-i ser-efrāza⁴⁸⁰ heves

353

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hilāl-i cām[1] ṭoldur çarḡa göster sāḡiyā meclis
Döne şems-i ruḡuñla āsumāna pür-ziyā meclis
2. Getir cām-ı sürür-encāmı sāḡī neş'e-baḡş olsun
Neşāṭ üzre yapılıñ pür görülsün dil-güşā meclis
3. Kirişme germ-i nezzāremle hem-bezm-i şarāb olmuş
Nigeh bī-gāne-meşreb ḡamzeler zevḡ-āşinā meclis
4. Çerāḡ-efrüz-ı bezm oldu bugün ol sāḡī-i gül-ruḡ
Riyāz-ı güleşene döndü ḡadeḡle pür-şafā meclis
5. Leb-i mey-günunu yād eylesem Nāfız terennümle
Tekellüm-sāz-ı şevḡ-i nāz olur hep güyiyā meclis

---

352. 113b

⁴⁸⁰ ser-efrāza: ser-firāza

353. 113b

354

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Kec-nümā ser-germ olur bezm içre gör merdāne fes
Cām-1 gül-gün-veş getirmezken seri mestāne fes
2. Kevkeb-i hālīn hilāl ile su 'āl eyler döner
Hep düşer tās-1 felek gibi kef-i ihsāna fes
3. Pür-çemen eyler duḡān-1 āh ile gül-püş-1 nāz
Naḡl-i verde ' arz eder güyā şabā şeyḡāne fes
4. Ser-bürehne ' andelībi ' aşka feryād etdirir
Gül gibi ārayış-i re's oldu [ol] rindāna fes
5. Āteşin-verdi ser-i⁴⁸¹ naḡl üzre gördükce bu şeb
Nāfız ister şu' le-i şem' i ede pervāne fes

355

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Bir rütbe cüş-1 cüy-1 recā-yı hirās-1 nās
Mevc-i hevā gibi görünür iltimās-1 nās
2. Şuḡrāsı oldu nüsha-i kübrāsı ' ālemiñ
Verdi netice mantıḡ-1 şekl-i kıyās-1 nās
3. Cāme şarābī ma' nī-i ' ārif kebīr biçer
' Ayn-1 ḡaḡīkat ile diker hep libās-1 nās
4. ' Aynī olurdu çeşme-i şems-i ma' ārifīñ
Olsaydı nūr-1 feyz ile her iḡtibās-1 nās
5. ' Aynın görür temāşīl-i bed-bīn Nāfızā
Āyīne-i cihānda budur in' ikās-1 nās

---

354. 114a
⁴⁸¹ ser-i: seri
355. 114a

356

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. La' l-i yāri⁴⁸² eyleme ağıyār-ı mekrüha kıyās
Balğamı yāķūta teşbīh eylemez gevher-şinās
2. Sīne-i billūrdan şems-i ruķu oldu bedīd
Eyledi māh-ı felek şems-i subuķdan in' ikās
3. Şu' le-i seyyāle şanma o gül-endāmı görüp
Giydi boyunca nihāl-i ğonçe bir gül-ġün libās
4. Baķtımız bīdār olup şāyed ede ħūsn-i nazār
Cāme-ķābında o yāre eyle ' arz-ı iltimās
5. Nāfiz ebnā-yı zamāne ibni vaķt olmuş şaķın
Āteş-i mekr-i nifāķ-ı nāsdan eyle hirās

357

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nālesinden bülbülün başına dar oldu kafes
Girmedi ġuş-ı girān-ı ğonçeye feryād-res
2. Gül gibi pür-ķāb cām-ı neş'e-i ser-germ-i şevķ
Nağme-sāz-ı ğamze-i bīdār āhenge heves
3. Dem-be-dem kūh-ı maķabbet cūy-ı çeşmimden revān
Eşkimiz seyl-āb-ı ħasret her müjem bir ħār [ü] ħas
4. Sāķiyā kat' eyle redd-i cām-ı ħışmıñla tamām
Bāb-ı luţfuñdan raķībiñ ayaġın bir söz[le] kes
5. Nāfizā ağıyāra olmuşdur muvāfiķ rūzgār
Ĥārlarla şalınır ol ğonçe-i naĥl-i heves

---

356. 114a

⁴⁸² La' l-i yāri: Ehl-i ṭab' [ı] (LH. 118b)

357. 114b

358

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Eyledi Mecnün-ı hasret zülf-i Leylāya heves
Çengi sevmiş kıldı bir şeş-tār-ı sevdāya heves
2. Sāğar-ı la' l-i lebi fikriyle ey nūr-ı başar
Süllem-i şahbāya ayak bağdı ol pāye-heves
3. Muṭrib-i şāhib-nefes ' uşşāka peyrev olalı
Ḳalb-i āteş-demle kıldı nāle-i nāya heves
4. Meşreb-i cām-ı lebi durmaz döner peymāneden
Etmedin gör neş'e-baḥşā nūş-ı şahbāya heves
5. Nāfızā seyr et nağam-sāz-ı hevānıñ resmini
Gönçe-i taşvır eyler şavt-ı a' dāya heves

359

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cūş-ı baḥr-i giryem olmaz yem kıyās
Gelmez eşk-i çeşmime her dem kıyās
2. Ben ki gördüm rüy-ı mir'ātında ḥāl
Anı derḥāl eyle merdüm[le] kıyās
3. Nāleme āheng olur Ferhād-ı küh
Etmeyim feryādıñı tev'em kıyās
4. Sāğarı mizān-ı şevḳ et çek çevir
Ağır⁴⁸³ ol sākī degil bu kem kıyās
5. Nokṫa-i mevhūmedir Nāfız şaḳın
Yok yere kıılma dehānı fem kıyās

---

358. 114b

359. 115a

⁴⁸³ ağır: ağız

360

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Yâ İlâhî luṭf-ı bî-pâyânîña olmaz kıyās
Baḥr-i iḥsânîña müstağraḳ bütün eşyâ vü nās
2. Ḥikmetiñ yâ Rab taṣavvurla nihâyet eylemez
Ḥatt-ı enzâr-ı fikir bu ' ilme olsun mu mümās⁴⁸⁵
3. Ḥürmet-i ' ilm-i şerîfiñ ḥürmet-i zât-ı kadîm
Ḥürmet-i ser-cümle ismiñ ey Kerîm [ü] Rabb-i nās
4. İki ' âlemde murâdın ḥâşıl et ben ' âciziñ
Böyledir yâ Rab cenâb-ı ḥazretiñden iltimās
5. Nâfizi var eylediñ yokdan merâmın ḥâşıl et
Yâ İlâhî luṭf-ı bî-pâyânîña olmaz kıyās

361

mefâ' ilün fe' ilātün mefâ' ilün fe' ilün

1. Nedir bu keşmekeş-i cevri ser-zenişle çekiş
Sitem-revişle yeter bendeñe güleşle çekiş
2. Nizâ' -ı ' âşık u ma' şūḳ gâh nâz [ü] niyâz
Olur metâ' -ı maḥabbetde geh değışle çekiş
3. Bu zür-ı dest ile meydân alır o⁴⁸⁶ ḳaşı kemân
Hevâ-yı tîr-i müje buldu keşmekeşle çekiş
4. Düşer mi ' âşık-ı üftâdeye felekde bugün
Görünce renciş-i ḥâtır o mâhveşle çekiş
5. Kesilsin arası ıslâḥ olup [o] düşmenle
Raḳîb-i kâfir ile tâ-be-key dögüşle çekiş
6. O dil-rübâda ne bu kehrübâ-yı dâm-ı zülf
..... gönlüñü Nâfiz yeter alışla çekiş

360. 115a; 227b (Bu gazel, *Dîvân*' ın sonuna 6. Münacat olarak tekrar yazılmıştır.)

⁴⁸⁵ mümās: kıyās (6. Münacat)

361. 115a

⁴⁸⁶ o: ol

362

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Kays-ı aşk-ı deşt-i hayret bādiye-peymā imiş
Leyle-i zülfe cünün-ı⁴⁸⁷ gerdiş-i sevdā imiş
2. Mācerāyı düşme kayda şāhım işbāt etmege
Eşkimiz da' vāma hüccet dāğımız imzā imiş
3. Çeşm-i bahtūn olsa da bīdār o yār ile bu şeb
'Ālem-i ta' bīr-i vuşlat h'āb-ı pūr-hulyā imiş
4. Dāstān-gūy-ı huzūr-ı şehriyār olmak ne güç
Ser-güzeştīn söylemek efsāne-i şekvā imiş
5. Kānd-güftārın işit sem' -i lisān-ı hāl ile
Söz yok ol şīrīn-kelāma tūḫī-i gūyā imiş
6. 'Āzim olma görmege da' vetle gelmez ādeme
Ol perī-rüy[u] beşer şanma melek-sīmā imiş
7. Fahr eder her gün dönüp mihriyle ammā Nāfizā
Pertev-i şems-i ruḫı hercāyī nūr-efser imiş

363

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rūzgār etmiş perīşān ruḫda gīsū kalmamış
Şimdi sūnbülzār-ı şefkatden alır bū kalmamış
2. Rıkkat-i kalbi kurutmuş tābiş-i cāh-ı gurūr
'Ayn-ı çāh-ı merḫametde teşneye cū kalmamış
3. Ğayri tār-ı pīrehan bulmaz düzen taḫsīm ile
Hişşe-i pīrān-ı 'aşka zevḫ-i zānū kalmamış
4. Rüstem-i hüsnü başıldı geldi Sührāb-ı haḫı
Kāhramān-ı gānzelerde zūr-ı bāzū kalmamış

---

362. 115b

⁴⁸⁷ cünün-ı: cününü

363. 115b

5. Bîş ü kem sencide olmaz çarhda mîzân ile
Dest-i 'adl-i Müşteri üzre terâzû kılmamış
6. Mû-be-mû zülfün kılnca Nâfizâ vaşf-ı hayâl
Hâme-i şâne-dehinde kayd-zen-i mû kılmamış

364

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Nâfe çîn-i turreyi inkâr kılmış kılmamış
Nefha-bağş-ı kâm olur ikrâr kılmış kılmamış
2. Pâsbân-ı dahme-i hüsn olduğun i' lân eder
Târümâr-ı zülfünü izhâr kılmış kılmamış
3. Şa' rını şi' r ile kılmışdır murabba' mû-be-mû
Çâr-ebrûsu ha' tî' ar kılmış kılmamış
4. Sînesin hergiz hedef gibi güşâ eyler durur
Ceyş-i kalbe tîr-i gamzeñ kâr kılmış kılmamış
5. Ol kemân-ebrû sevip çengi bozuk sâz olmasın
Desti her kıldan çalar şeş-târ kılmış kılmamış
6. Resm-i ebrû cedvel-i dîvân ruh Mânî-i kilik
Nağş-ı levh-i cebhesin hâl-kâr⁴⁸⁸ kılmış kılmamış
7. Gülğül-i câm-ı dili söylet pey-â-pey Nâfizâ
Bülbül-i dil çehçehin tekrâr kılmış kılmamış

365

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Ol kaşı kemân bestelerin eller oğurmuş
Nağş-ı ha' tîr-i nağamı ezber oğurmuş
2. Mânend-i perî şîşe ' azîmetle bir olmuş
Dil dâ 'ire-i da' vete bir dil-ber oğurmuş

---

364. 116a

⁴⁸⁸ hâl-kâr: hal-kâr

365. 116a

3. ʿUnvān-ı ser-i nāme-i zūlfüñ şeh-i hüsne
Pür-müşk-i Hattā diyü şabā ʿ anber okurmuş
4. Kilk-i⁴⁸⁹ müje zer-ḥall ile nezzāre-nüvişte
Meşşāta ʿ arūs-ı ruḥuna zīver okurmuş
5. ʿUşşākına ol zūlf-i düzen-sāz-ı pür-efsün
Nāfiz süḥan-ı dāmını beste-zer (?) okurmuş

366

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Hatt-ı ruḥuna nāme-i esrār okurmuş
Tahrīr-i kitāb-ı dil-i envār okurmuş
2. Şemʿ -i ruḥ[ı] pervāz ederek oda yanarmış
Bir āteşe pervāne peri nār okurmuş
3. Dil çekmez iken ḳavs-i cefā böyle hevāda
Ey ḳaşı kemān zūr ile bāzār okurmuş
4. Daʿ vetle buḥūr eyleyip āh-ı dil-i ʿ aşık⁴⁹⁰
Bu dā ʿireye ol perī-ruḥsār okurmuş
5. İşʿār ederek şiʿrine şiʿr-i dil-i Nāfiz
Nāf-ı Hoten [ü] Çine bu eşʿār okurmuş

367

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Gelir seyr-i kenār-ı bāğa dil-ber allar giymiş
Görüp ol nev-nihāl-i nāzı güller allar giymiş
2. Pey-ā-pey pertev-i şahbā ḳo bezmi lāle-gün etsin
Yine laʿl-i lebiñ şevḳine sāğar allar giymiş
3. Amān ey āteşin-reftār şemʿ -i encümen-ārā
Yanıp tāb-ı ḡam-ı⁴⁹¹ ʿ aşkıñla aḥter allar giymiş

⁴⁸⁹ kilk-i: kilki

366. 116b

⁴⁹⁰ dil-i ʿ aşık: dil ü ʿ aşık

367. 116b

4. Seĥersin cāme-ĥ'ābıñdan ki ' arz-ı tāb-ı ĥüsn etdiñ
Ĥicābıñdan şafaqlar mihr-i envār allar giymiş
5. Dem-i sūr-ı sūruru faşl-ı nevrūzu temāşā kııl
' Arūsāne gül ü lāle ser-ā-ser allar giymiş
6. Ser-i naĥliñde görmüş pertev-i ruĥsār-ı gül-gūnuñ
Tıtuşmuş nār-ı ĥasretle şanevber allar giymiş
7. Niyāz-ı Nāfize pür-āteş olmuş ol perī-peyker
Ruĥ-ı nārencisi mānend-i aĥter allar giymiş

368

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Sīnem ĥaţ-ı tīr-i müjesin ezber oĥurmuş
Şan şadrına bir kaşı kemān dil-ber oĥurmuş
2. Ĥ'āce-i bahārīden alıp ders-i hezārı
Evrāĥ-ı gülistān gül-i⁴⁹² aĥmer oĥurmuş
3. Şerĥ etdi ' izāmımla recā-nāmeyi sīnem
' Uşşāĥ o şeh-nāmeyi der-mıştar⁴⁹³ oĥurmuş
4. Murġ-ı dile mekr eyler iken çeşm-i düzen-sāz
Dām-ı ĥiyel-i zülf fūsūn-perver oĥurmuş
5. Şem'-i ruĥ[u] yaĥdıĥca oda derd⁴⁹⁴ fetīli
Dāġ-ı dil-i pür-süzumuza aĥker oĥurmuş
6. Efsūn ile Nāfız pür edip şīşe-i şevķi
Da' vet-kede-i bezme perī-rūlar oĥurmuş

---

⁴⁹¹ ġam-ı: ġamı

368. 117a

⁴⁹² gül-i: gülü

⁴⁹³ mıştar: mıştar

⁴⁹⁴ derd: derdi

369

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pençeleşdiñ pîçiş-i zülf ile⁴⁹⁵ ey dil şâne-veş
Keşmekeş kıldı⁴⁹⁶ yine zencir ile divâne-veş
2. Ol perîniñ şem' -i hüsnü âteşiyle ey gönül
Nâra bî-pervâ hücümüñ per yağan pervâne-veş
3. Her nigâhında niçe biñ mülk-i dil eyler harâb
Var mıdır bir ' ayn-ı zâlim gamze-i cânâne-veş
4. Câm-ı la' l-i yâri gördükce eder feryâd-ı âh
Ney mi mey mi nâle bilmem ' aşık-ı ferzâne-veş
5. ' Aşıkâ kanzil hücüm eyler o hünî dem-be-dem
Görmedim bir kanlı zâlim gamze-i mestâne-veş
6. Küştî-gîr⁴⁹⁷ -i ' aşk ile çekdikce dest-i zür⁴⁹⁸
Âh ü feryâdım yeñilmez Nâfizâ divâne-veş

370

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Bârid sözüne tâb verip ser-keş olurmuş
Germiyyet-i şems-i ruhu pek âteş olurmuş
2. Bu kevkeb-i nür-ı Zühale sâkî-i şeb-rev
Devr eyleyerek tâb-ı mey-i meh-veş olurmuş
3. Tek durmayıp ağıyar ile yüksekden uçarmış
Ol kebg-i hasen zâğ ile hem-ber eş olurmuş
4. Dil câm-ı pür-efsün ile ey sâkî yapıldı
Dârü-zede-i sihri mey-i bî-gîş olurmuş
5. Zülfünde bulup Nâfizi kılmışdı perîşân
Şâneyle yed-i keşmekeşe pâdeş olurmuş

---

369. 117a

⁴⁹⁵ pîçiş-i zülf ile: zülf-i cânâmîla (LH. 3a)

⁴⁹⁶ kıldı: ettiñ (LH. 3a)

⁴⁹⁷ küştî-gîr: küşt-gîr

⁴⁹⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

370. 117b

371

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñül tıfl[1] ham-ı zülfünde cânāniñ mekân tutmuş
Dehân-ı ejdehâda beççe bülbül âşiyân tutmuş
2. ' Aceb mi rûy-ı şeb görmezse çeşm-i rûzu gerdünuñ
Cihânı pertev-i hüsn ile ol mihr-i zamân tutmuş
3. Edip âmâde kâlâ-yı ümîdi h'âce-i fûrkat
Ribât-ı bender-i vaşl-ı civâna kârbân tutmuş
4. Şarâbın âb-ı hayvân zann eder germiyyet-i meyle
Ayağın elde sâķi bir hayât-ı câvidân tutmuş
5. Muṭî' -i tiğ-i çeşmi olmamak mümkün mi ser-keşler
Giribânını dest-i ğamze Nâfiz bî-amân tutmuş

372

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñül çâh-ı zenaḥdânında cânāniñ mekân tutmuş
Bün-i Naḥşebde ol murğ-ı hevâyı âşiyân tutmuş
2. Degil kıandîl-i encüm mihr ü meh âvîze-i gerdün
Felek serv-ķadd yâre sîm ü zerden şem' dâñ tutmuş
3. ' Acebdir kıışsa-i derkâr iken biñ nişter-i müjgân
Siyeh-mest-i nigâh-ı hün-feşân-ı yâri kıan tutmuş
4. İḥâta kıldı şanma pâyını zülf-i siyekârı
O naḥl-i kūh-ı ' işve-dâmenin ebr-i duḥân tutmuş
5. Zebân-ı ḥâl[le] ta' rif etmege ol kâfire Nâfiz
Bu demde eşk-i ' aynı bir şuyunca tercemân tutmuş

373

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Āğüş-ı fikre ol meh-i pür-hāle girmemiş
Bir şeb hayāl-i hāl[i] [o] bed-hāle girmemiş
2. Aḥkām-ı renc-i ğamze hisāb ile fehmi olur
Remz-i füsün nüṣḥa-i pür-ḳāle girmemiş
3. 'Uşşāk[ı] köhne-sāl görüp tāze nağme-sāz
Zāl-i zamāne perde-i 'uzzāle girmemiş
4. Bülbül نَخْر naḥvet anı etdi mi girān
Güş-ı gül-i⁴⁹⁹ sebük-rūḥ[a] hiç nāle girmemiş
5. Nāfiz riyyāz-ı hüsnüne izn-i nigāh ile
Gül-çin-i bāğ-ı vaşl-ı ruḥu ele girmemiş

374

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ol mest nıgeh ğamze-i pür-ḥ'āba uyarmış
Baḥtım gibi bīdār olup aḥbāba uyarmış
2. Şeb-gün ḥaṭı tāze tirāş eyledi dil-ber
Seyr et çemenin sünbül[ü] meh-tāba uyarmış
3. Peyrev olarak zemzeme-i sāz-ı niyyāza
Şehnāz-ı nıgeh nağme-i mızrāba uyarmış
4. Güş eyledi ol ğamze-i ğammāz nifākı
Bed-güy raḳībiñ sözün işrāba uyarmış
5. Ebrūsuna Nāfiz nıgehi etdi teveccüh
Şaf şaf müjeler ḳıble-i miḥrāba uyarmış

---

373. 118a
⁴⁹⁹gül-i: güle
 374. 118a

375

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rind-i mey-meşreble zevk-i meclis-i aḥbāba düş
Zevraḳ-ı cām ile sāḳī ḥalka-i gird-āba düş
2. Ḥavz-ı çeşmimden ola cūy-ı ḥayālīñ pür-şināh
Ey perī 'aksiñ gibi yüz geç derün-ı āba düş
3. 'Ālem-i nevmin o yāriñ ḥüsn-i ta' bīr eyleyip
Dīde-i baḥtīñ ola bīdār zevk-i ḥ'āba⁵⁰⁰ düş
4. Ey dil-i pervāne bī-pervā bu sūz-ı āh ile
Pāy-ı şevḳ-i şu' le-i şem' -i ruḥ-ı pür-tāba düş
5. Beyt-i çeşmin Nāfızā yazdıḳca levḥ-i dīdeye
Satr-ı müjgān-ı ḥayālīñ naḳş et i' rāba düş

376

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Māh [ü] mihr efrūz-ı ḥüsnün şem' -i envār eylemiş
Şām (?) tāb-baḥş-ı şubḥ-ı esrār eylemiş⁵⁰¹
2. Kār-ı müjgāniñ dil-i şad-pāre işbāt etmeden
Nevk-i ḡamzeñ ḥüccetin maẓmūnun iḳrār eylemiş
3. Keffe-i mīzān-ı bezm ile çekilmezken şarāb
Gör raḳībiñ şıḳletin cām-ı dile bār eylemiş
4. Evc-pervāz-ı hevā-yı himmeti āvāreyi
Per-şikeste kār-ı üftādeyle düşvār eylemiş
5. Söylemez bildi recā-nāme o şāha Nāfızā
'Arz-ı ḥālīn ḥāme eş'ār ile iş'ār eylemiş

---

375. 118b

⁵⁰⁰ ḥ'āba: ḥāba

376. 118b

⁵⁰¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

377

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bir āh etdim derūnī ol perī-ruhsāra güç gelmiş
Bozulmuş āteşin-āyīne-i envāra güç gelmiş
2. Bu müşkil baḥşi keşf-i rāz ile gül bülbüle açmaz
Gülistān-ı ruḥuñ naḳli dil[e] izhāra güç gelmiş
3. Ḥaḫāsı sebḳat etmiş cilve-i nāz [ü] niyāzından
Şabā Çini ḫolaşmış pāyına āvāre güç gelmiş
4. Dehān-ı teng gülmüş ḫayret-i abdāl-ı ḫālimden
Ġubār-ı ḫātırım ol ğonçe-i esrāra güç gelmiş
5. Yanıñda bir pūla geçmez dedim hiç ḳalb-i şad-pāre
Bu söz ol sīm-ten meh-pāreye bir pāre güç gelmiş
6. Kelām-ı nā-pesend-i vaz' -ı nā-ber-cāy-ı istiġnā
Mizāc [ü] ḫab' mña ey Nāfız-i bī-çāre güç gelmiş

378

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Dil şāne-çāk-ı zülfüñ ile rū-be-rū imiş
Ol nāfe çin-i dest-i hevā mū-be-mū imiş
2. Ḥāra açılmasın diyü nālişle ' andelīb
Ey ğonçe saña söylediġi rāz bu imiş
3. Her-demde kūyuñu ḫolaşır eşkim ey seriv
Saḳḳā-yı çeşme kār-ı revān cüst ü cū imiş
4. Seyl-āb-ı eşk-i çeşmini gö[r]dükde herkesiñ
Bildik ki ḫalḳı aġladan ol ' işve-cū imiş
5. Etdi şikeste āyine-i ḳalbi Nāfızā
Bādī bu inkisārıma ol tünd-ḫū imiş

379

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şerār-ı ebr-i dūd-ı vāh-ı 'āşık sāyebān olmuş
O firka farkına kevkebli şekl-i⁵⁰² āsumān olmuş
2. Tekellümsüz yüzüñ döndürme mir'āt-ı teveccühden
O lāl-i 'aşk tüt hayretle gūyā bī-zebān olmuş
3. Yeter işbāta tīr-i gānzeler inkār ederseñ sen
Du-ebrü şāhid olmuş da' vā-yı zulmüñ beyān olmuş
4. Deriñde mazhar-ı ihsāniñ olmak iftiḥarımdır
Efendim intisābım bāb-ı luḫfa çok zamān olmuş
5. Niyāzı Nāfizīñ kūy-ı girān-ı nāza girsin mi
Teğāfül māni' -i sedd-i hücum-ı el-amān olmuş

380

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Kadiñ ey serv-i gülzār-ı vefā naḫl-i revān olmuş
Gülistān-ı ḫayāle naḫş-ı endāmiñ nişān olmuş
2. Bulunmaz ḫ'ābda vaşf-ı dehāna bir maḫal ta' bīr
Mişāl-i mühr-i mihri ḫātem-i la' li nihān olmuş
3. Ruḫu gül zülf sünbül çeşmi nergis 'ārızı lāle
Cemāli pertev-i feyz-i nazardan gülsitān olmuş
4. Yanında kışsa-i Mihr [ü] Vefā efsāne-i Mecnūn
Seniñle ser-güzeştim bir mufaşşal dāstān olmuş
5. Benāniñ Nāfizā telmiḫ eder ḫāle işāretle
Süveydā-yı derūnum merdüm-i çeşm-i beyān olmuş

---

379. 119a
⁵⁰²şekl-i: şekli
380. 119b

381

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Şafağ-gün-1 ' izârından o gül reng-i hayâ almış
Kızarmış tâb-1 meyden mâh-ruḥ feyz-i ziyâ almış
2. Dönüp ' aks-i mey-i gül-renge sâgar dest-i sâķide
Kıyâs etdim ser-i engüşte ' unnâbî hınâ almış
3. Mey-i efsün ile pür reng [ü] âl-i fitneden memlû
Hezârân mekr edip ol gül ele câm-1 şafâ almış
4. Çıkarmış naķşını câm-1 leb-i dildârîñ ' aynîyle
Niğîn-i la' li resm-i büseden nâm-1 vefâ almış
5. Hezâra müjde ey bād-1 şabâ var sūķ-1 gülşende
İşitdim reng-i gülde gönçe bir gül-gün kabâ almış
6. Olunca pertev-ārâ maşrıķ-1 ruḥsâr-1 gül-günü
Şafağ âyîne-i ' âlem-nümâ-veş Nâfizâ almış

382

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Yapılmış câm-1 la' liñle ' adûlar zevķ-yâb olmuş
Görüp bu neş'eyi dil ḥâne-i şabrı ḥarâb olmuş
2. Mükerrer ḥâleti keyf[i] du-bâlâ sâgar-1 şevķe
Mey-i la' li meger kim neş'e-baḥşây-1 şarâb olmuş
3. Kâbülünde niyâz-1 şürb-i vaşlın ḥaste-i hicre
Sükûtu ol leb-i⁵⁰³ pür-gümüzuñ şâfi cevâb olmuş
4. Vişâliñden şafâ-yâb olmadıķ dil-ḥ'âhımız üzre
Arada ğâlibâ çok sevdiğim mâni' ḥicâb olmuş
5. Ne ḥâcet ebr-i zülfün perde kılmaķ vechine Nâfiz
Aña tâb-1 şu' â' -i şems-i ruḥsârı niķâb olmuş

---

381. 119b

382. 120a

⁵⁰³ leb-i: lebi

383

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Naḥl-i verd-i ' işve ol ra' nā mıdır gül-gün-püş
Nev-ḥırām-ı bāğ-ı istiğnā mıdır gül-gün-püş
2. Sākī-i bezm[i] şarābī cāme zībā gösterir
Ol şurāḥī-ḳadd ile şahbā mıdır gül-gün-püş
3. Al-gün zīr-i fesinde kākül-i şeb-reng-i yār
Pertev-ārāy-ı şafaḳ-āsā mıdır gül-gün-püş
4. Şem' -i ḥüsnü lāle-i nārenciden verdi nişān
Sebz-reng⁵⁰⁴-i gönçe bī-pervā mıdır gül-gün-püş
5. Ol gül-endāmı görüp Nāfız dedim bī-iḥtiyār
Cāme-i surḥ ile bezm-ārā mıdır gül-gün-püş

384

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Olmadı sem' -i ḳabül ile hezārīñ zārı güş
Naḳş-ı verd-i luḫfdan dem urmasın neyler ḥamüş
2. Ḥalka-i efsūna düşmezdi dil-i üftādemiz
Mekr-i dām-ı zülf-i yāre olmasa āvāre dūş
3. Ḥār-ı aḡyāra neden bu rūzgār ile meyl
Ey nihāl-i verd-i hercāyī hele ḥoşimdi ḥoş
4. Bād-ı āhımla vezān olduḳca mevc-engīz olur
Baḫr-i eşk-i dīde her-dem etmede cüş [u] ḥurüş
5. Nāfız olduḳca telāṭum-rīz mızrāb-ı hevā
Kāse-i ṭanbūr mevc-i nağme-sāzı etdi cüş

---

383. 120a

⁵⁰⁴ sebz-reng: sebze-reng

384. 120a

385

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabā müy-ı miyāna zülf-i zer-tārı tolaşdırmış
O serv-endāma gūyā haṭṭ-ı enzārı tolaşdırmış
2. Degil lüknet leb-i şirîn kelām-ı pür-faşihinden
Zebān-ı ' işve ser-mest oldu güftārı tolaşdırmış
3. Görüp āteş-nümāyı gönçe-i ser-geşte bī-pervā
Çü pervāne hezāra şem' i gülzārı tolaşdırmış
4. Başınca perde-i i' cāz-ı va' de baht-ı nā-sāzım
Hilāf āgāze etmiş şavt-ı ikrārı tolaşdırmış
5. Meges-āsā gelip devre hevā-yı ' aşk ile ağıyār
Aña Nāfiz nihānī küçe-i yāri tolaşdırmış

386

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dil-i mecrūh zaḥmın tīg-i çeşm-i yāre söylermiş
Meger şerh etmege derdin zebān-ı yāre söylermiş
2. Kemān ebrūsu rāz-ı gānzeyi kec-gū olup şaqlar
Mişāl-i tır-i tuğra sine-i ağıyāra söylermiş
3. O tūṭi-i tekellüm-sāz-ı ' işve farṭ-ı şevkinden
Nebāt-ı ser-i la' lin ' aşık-ı nā-çāra söylermiş
4. Belāgatle sühan-sencān imiş çeşmān-ı pür-güftār
Hadīş-i āh ü ān-ı gānzesin hem-vāre söylermiş
5. Cevāb-ı red degil ey gül olup āheng-i feryādı
Hezārān güft ü gūsun Nāfizā kuhsāra söylermiş

387

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Fener-veş nergis-i çeşm-i tegāfül pīrehenlenmiş
Bir āteş-pāredir biñ katl ile tīgi kefenlenmiş
2. Degildir sāye-i müjgān pāy-ı serv-i nāzımdan
Bün-i naqđ-i niyāza havlı çekdirmiş dikenlenmiş
3. Sefīd-i gönçe-i taşvire dönmüş kendin aldirmiş
Gül-i hamrā ruḥun görmüş bozulmuş yāsemenlenmiş
4. Görün jengār-ı haṭṭı nev-bahār-ı deşt-i hüsnünde
Giyāh-ı sebz ile bir baḥr-i ḥaḍrādır çemenlenmiş
5. Yegāne şeh-süvār üstād-ı küll Hātif Efendi kim
Bu vādī-i kühende Nāfizā tāze sühanlanmış
6. Ma' ānī-pāş erbāb-ı sühan ol ḥ'āce-i dehrin
Ḥaṭ-ı maẓmūn ile gerden-i şī' rim resenlenmiş

388

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hevāya peyrev olmuş nāle şavt-ı nāyı başdırmış
Bu dem 'uşşāḳ feryād eyleyip dünyāyı başdırmış
2. O sīmīn-sīne buseyle sevād-ālūdedir şanma
Beyāz üzre o şeh mühr-i siyeh imzāyı başdırmış
3. Dehānın tutdu dest-i būs-ı iḥsān ile 'uşşāḳıñ
Ele raḡmen bu yüzden lebleri ḡavḡāyı başdırmış
4. Şoyunmuş küştī-gīr⁵⁰⁵-i cāme-ḥ'ab-ı vuşlat oldukça
Dil-i Mecnūn bu şeb bir kākül-i Leylāyı başdırmış
5. Ayaḳ başmış 'arūs-āsā bu şeb şahbā ile Nāfiz
Başiret üzre olmuş pāy-ı istiḡnāyı başdırmış

---

387. 121a

388. 121a

⁵⁰⁵ küştī-gīr: küşt-gīr

389

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ağyāra işāret ile hūsn-i nazār etmiş
Gūyā ki fūsūnkār-ı⁵⁰⁶ nigāhı hüner etmiş
2. Tefsīde vü huşk oldu yine la' l-i leb-i yār
Gül-gonçe ki bu āh ü hevāmız eşer etmiş
3. Rez-duhteriniñ pāy-ı muḥannāsını vā' iz
Gül gibi görüp zīver-i destār-ı ser etmiş
4. Ferhādīñ olup كونمی eşkine hem-dem
Mānend-i baḥr dāmenini pūr-güher etmiş
5. Çend-i müjeniñ kıldığı tedbīr-i hücūmun
Cāsūs-ı nigāhı dile Nāfız haber etmiş

390

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Nemek-rīz-i lebin öpmüş o şeh ağyārı tıtdurmuş
Zemīn-i şūrede ḥār-ı muḡaylān-kārı tıtdurmuş
2. Göñül ' ayniyle çeşmiñ oldu çīn-i zūlfūñe düşdü
Çerāḡāhın ḡazāl-i deşt-i sūnbūlzārı tıtdurmuş
3. Benāniyla dönüp şems-i ruḡun setr eylemiş bizden
Hilālīyle felek şan mihr-i pūr-envārı tıtdurmuş
4. Fesāne-gū olup gūş-ı gülü çāk eyledi bülbül
Hezārān dāstān söyler gibi güftārı tıtdurmuş
5. Şabā iftār-ı vaşla pūr-hevā kāḡıd uçurmuşken
Yine imsāk edip dil şavm-ı hicr-i yāri tıtdurmuş
6. Edip bey' ü şirā ol germ-sūd-ı sūḡ-ı istiḡnā
Alıp naḡd-i dilin Nāfız ile bāzārı tıtdurmuş

---

389. 121b

⁵⁰⁶ fūsūnkār-ı: fūsūnkārı

390. 121b

391

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Çeşm-i siyehi eyledi peymānı ferāmūş
Mestāne o kāfir eder imānı ferāmūş
2. Nālede-i gülzār-ı ruḥuñdur niçe demler
İnşāf ise et bülbül-i nālānı ferāmūş
3. Ağyāre uyup ey gül-i ter bāğ-ı vefāda
Etdiñ mi hezār-ı dil-i hicrānı ferāmūş
4. Āyine-i da' vetgeh-i ağyār mı oldu
Etmış o perī ' aşık-ı ḥayrānı ferāmūş
5. Nāfiz nağam-ı zülf uyup şarşar-ı āha
Kıldı çü şabā ḥāl-i perişānı ferāmūş

392

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Ḥam-ı zülf-i siyeh eṭrāf-ı rüy-ı ala bağlanmış
Bu şeb evc-i ḥasende māha şekl-i hāle bağlanmış
2. Maḳām-ı beyt-i la' lin būselikde beste eylerken
Ġazāl-i ' işve-sāzım perde-i ' uzzāle bağlanmış
3. Kerem kaṭ' oldu dest-i sāķi-i peymāne-baḥşādan
Kesildi cüy-ı neş'e şan mey-i seyyāle bağlanmış
4. Muḥannā zülf ile ol şem' -i ruḥsārı görüp şandım
Yed-i ṭıfl-ı şabāda şu' le-i cevvalē bağlanmış
5. Edip şuğrā vü kübrā el-netice şekl-i şāniden
Ḳıyās-ı mū-miyānı baḥş-i ḳil ü ḳāle bağlanmış
6. O murğ-ı bī-ḳarār āzāde-ser bir dāma düşmezken
Dil-i üftāde mūy-ı müşk-çin-i ḥāle bağlanmış
7. Ḥarāmī ğamzeler buldu ṭarīķin almağa şabriñ
Reh-i luṭfuñ yolu Nāfiz dil-i meyyāle bağlanmış

393

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hezārîñ berg-i kām-ı pür-firākı ber-hevā geçmiş
Dikenlerle zamān-ı gönçe-i büy-ı vefā geçmiş
2. ' Aceb kanda gider ālūde-i mest-i mey-i naḥvet
O ḥünî sell-i⁵⁰⁷ seyf-i ḥışm olup gül-gün kabā geçmiş
3. Rū'ūs-ı ' aşıkāna sāye-endāz oldu gīsusu
Bugün de zıll-ı mihr-i ḥüsn ile ebr-i ' aṭā geçmiş
4. Gedāsın şāh-ı ıklīm-i vefāya hep nifāk üzre
Ḥıyānetle raḳīb-i ḥār-ı kāfir mācerā geçmiş
5. Şayılmazken zer-i ihlāş-ı ' aşık bir pūla Nāfız
Raḳībîñ naḳd-i ḳalb-i ilticāsı ser-be-pā geçmiş

394

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Ruḥuña gül lebiñe gönçe-i ḥamrā der imiş
Zülfüñe sünbül-i ter sīneñe sīmyā der imiş
2. Çeşm-ālūde-i cām-ı mey ayağı tutmaz
Pür-ḥumār-ı dile mestāne-i şahbā der imiş
3. Dā'im esrār-ı ḡubārāt ile ḥayrān bülbül
Berg-i gül-gönçeye bu keyf ile ra' nā der imiş
4. Nokta-i şekk ile remz-i dili buldu ammā
' Ayn-ı la' liñe seniñ beyt-i mu' ammā der imiş
5. Ḥāme oldukça şarīr ile şafir-ārā hep
Kesme Nāfız naḡamı bülbül-i şeydā der imiş

---

393. 122a
⁵⁰⁷ sell-i: selle
394. 122b

395

meʿülü fâʿilätü mefâʿilü fâʿilün

1. Bîmâr-ı çeşm-i naḥvete şerbet verilmemiş
Gördük o meste sāğar-ı ḥikmet verilmemiş
2. Pürdür ğam ile sāğar-ı bî-baḥt-ı mey-keşân
Dest-i şafāya cām-ı şetâret⁵⁰⁸ verilmemiş
3. Bir rütbe tâze terdir o ruḥsâr u lebleri
Gül-ğonçeye bu⁵⁰⁹ tâb ü tar[â]vet verilmemiş
4. Çeşm-i ḥayâsı cāhile ādâb-ı perde-keş
Ḥikmetle ḳalbe ʿayn-ı başîret verilmemiş
5. Ḥâtem-mişâl luṭf ile nām-āver olmağa
Her zî-benāna ism-i saḥâvet verilmemiş
6. Esrâr-ı gönçe-i lebiñi fâş eder hezâr
Nâfîz ğubâr-ı keyfe bu ḥâlet verilmemiş

396

feʿilätün feʿilätün feʿilätün feʿilün

1. Ebr-i nîsândır eşkime yağma der imiş⁵¹⁰
Ağlama gülmemem için terim alma der imiş
2. Ol perî-peyker ʿazîmetle göründü ammâ
Daʿvet-i dâʿire-i bezm ola tenhâ der imiş
3. Rûy-ı ḥâl-i şuver âyîne-i eşkâle bakıp
Nağş-ı nev-resmine taşvîr-i temâşâ der imiş
4. Bu ḥayâlât ile ol gönçe bir esrâr okuyup
Sîne-i sîmîne bir vâdî-i sîmyâ der imiş
5. Bülbül oldukça nağam-sâz-ı tekellüm Nâfîz
Söyledip gönçesine tûṭî-i gûyâ der imiş

---

395. 122b

⁵⁰⁸ şetâret: şetâret

⁵⁰⁹ gül-ğonçeye bu: gül-ğonçeye bak bu

396. 123a

⁵¹⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

397

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Çıkıp seyr-i riyāz-ı bāğa ol gül allar giymiş
Dönüp verd-i nihāle kāse-i mül allar giymiş
2. Per [ü] bālin edip reng-i firāk-ı verd-i hūn-ālūd
Yine kanlı yaşından çeşm-i bülbül allar giymiş
3. O şeh beñzer ki gül-gün-püş-ı hūn-riz-i cefā olmuş
Mişāl-i āteş-i-reng-i қaranfül allar giymiş
4. Kızardı reng-i meyden şanma kanlı ğamzesi yāriñ
Dem-ā-dem seyf-i çeşm-i⁵¹¹ pür-teĝāfül allar giymiş
5. Muḥannā turre şems-i ruḥda Nāfiz al-gün şanma
Şafaқ-reng-i zuhūr-ı nevle sünbül allar giymiş

398

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Reng-i mir'āt-ı temāşā naқş-ı pehlū almamış
Қalb-i minā-yı recā bu vech ile rü қalmamış
2. Ol қadar naқş eylemiş çeşm-i ḥayāle ğamzesin
Ayn-ı taşvir-i nigāhın resmini mū almamış
3. Çinden var mı ḥaber bir şemme ey bād-ı şabā
Nāf-ı zülfünden dimāĝ-ı ārzū bū almamış
4. Қаşları қılmış o āhū gözleri zir-i sitem
Таhtına şanma ğazāli tiĝ-i ebrū almamış
5. Görmege rüy-ı ümīdi Nāfizā çeşm-i heves
Destine āyine-i iқbāl-i zānū almamış

---

397. 123a

⁵¹¹ çeşm-i: çeşmi

398. 123a

399

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cilvegāh-ı hātır-ı ' uşşāk-ı şeydādır hülüş
Gösterir rüy-ı⁵¹² vefâyı āyine-sadır hülüş
2. Tîre-i kalb-i nifāk-ālūde-i ağıyāra hîç
Girmedir gıtdî ziyā gibi temāşadır hülüş
3. Reng-i mey gibi nümāyāndır nigāh olsa eger
Görünür şāf-ı dil-i ' aşıkda mīnādır hülüş
4. İttifāk etse şikāk üzre nifāk erbābı hep
Şāf-dil ' uşşāk-veş havf etme a' lādır hülüş
5. Nāfizā rüşen olur bezm-i şebistān-ı vefā
Pertev-i mihr-i sipihr-i nūr-bahşādı[r] hülüş

400

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Hüsn-i nazār ol kevkebe-i dil-bere maḥşüş
Hasretle nıgeh ' aşık-ı bî-aḥtere maḥşüş
2. Şehr-i dile tāb-ı ruḥuñ ' arz etsin o meh-rū
Bu nūr-ı celī mihr-i ziyā-güstere maḥşüş
3. Ağıyār kemer-bendine مجوش şoḳulurmuş
Bu rütbe miyān-gırlıgı ḥancere maḥşüş
4. Tedbîr ile taḳdîr bozulmaz nazār ile
Āşār-ı zuhūrāt o ḥaṭṭ-ı sere maḥşüş
5. Nāfiz gül-i maḥşūdumuzuñ neşv ü nemāsı
Ancaḳ kerem-i Rabb-i cihān-pervere maḥşüş

---

399. 123b
⁵¹² rüy-ı: rüyü
400. 123b

401

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Zülf-i küfr-icâdına cânlar verir ağıyâr aş
Kâfir-i pîçideyi zünnâr et bâzâr aş
2. Verme ey şehnâz şavt-ı nâzîña evc-i qarâr
Peyrev ol 'uşşâka sâz-ı nağme-i güftâr aş
3. Duğter-i rez bir harâmîdir ayağın kaldırır
Ser-nigün tut murğ-ı câmı sâğar-ı ser-şâr aş
4. Nağl-bend-i sūr⁵¹³ dönsün zülf-i zer-târ-ı kâdi
Nūr-ı hağğ-ı⁵¹⁴ dîdeden âvîze-i ruhsâr aş
5. Nâfizâ fetğ-i hişâr-ı bikr-i mazmün eyleyip
Bâb-ı heft-ğâna seyif-i ħâme-i eş'âr aş

402

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Etmedi o gül düst ile düşmeni teşğîş
Bülbül niçe ħâr ile kıla düşmeni teşğîş
2. Pervâne-i dil sūziş-i ħayretle dönerken
Mânend-i hümâ edemedi meskeni teşğîş
3. Mecnün-ı cihân-gîr دیری bulmasa bir yer
Etdirmedi Leylâsı aña me'meni teşğîş
4. Āşâr-ı ħazab bâğ-ı ruğ-ı alña düşmüş
Etmedi hirâs ile hezârîñ seni teşğîş
5. Nâfiz nigeği ol kadar âlüde-i nağvet
Ol mest-i ħurūr etmedi ašlâ beni teşğîş

---

401. 124a

⁵¹³ sūr: şūr

⁵¹⁴ ħağğ-ı: ħağğı

402. 124a

403

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O 'işmetkâr-ı 'işve olmasın hem-şoḥbet-i eşḥâş
Eder işkeste cām-ı şānı seng-i ülfet-i eşḥâş
2. Tarīkin şaşırır toḡru yürürken rāst-pā 'uşşāk
Sülük-ı⁵¹⁵ münḥarifdir reh-zen-i kec-himmet-i eşḥâş
3. Nedāmetdir netice hep ḥilāf-ı cins ile ülfet
Kederdir ey perī gör da' vet-i ünsiyyet-i eşḥâş
4. Görüp meyl eyleme ārāyiş-i bezm-i raḳībānı
Şaḳın bī-neş'e zaḥm-ı mār olur hep 'işret-i eşḥâş
5. Müdārā eylemek aḡyār-ı bed-girdāra kār etmez
'Ayāndır Nāfizā baḳ 'aḳreb-i ḥāşşiyyet-i eşḥâş

404

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hem-ḳadeḥdir cām-ı la' l-i yār ile aḡyārı baş
Olmasın deste ḥalīde ayak ile ḥārı baş
2. Başma sâ' at gibi girmiş çarḥa 'aḳrebdır raḳīb
Dönmesin raḳḳāş-veş ol ḥīle-ger devvārı baş
3. Gevher-i cem' iyyet-i mażmūn perīşān olmasın
Bāb-ı ta' bīr-i künūza ḥātem-i eş' arı baş
4. Nāle şāyed gūş-ı verd-i nāza te'şīr eyleye
Bülbül-āsā āh ü feryād ile bāḡa zārı baş
5. Rāz-ı 'aşḳıñ olmasın eşk-i dem-ā-demle şübüt
Riḳḳat-i ḳalbi nihān et Nāfizā inkārı baş

---

403. 124a

⁵¹⁵ sülük-ı: süluku

404. 124b

405

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Sīne-i sīmīn-i yāri sīne-i ' uryāna baş
Nağş-ı gül-büseyle tamğa-yı dili rindāna baş
2. ' Arz-ı hālīme lebiñ olsun gül-efsün-ı cevāb
Hātem-i la' lin yine mektüb-ı rāz-ı cāna baş
3. Versin ey nūr-ı başar Kaşr-ı Havernağdan nişān
Bir qadem gel bezme luğf et süllem-i ihsāna baş
4. Hātır-ı vīrānemiz bir kez yapılsın sākiyā
Mest-i ' aşka cām-ı la' liñle dönüp peymāne baş
5. Gālibiyetle ayağın al ele Nāfiz tamām
Pāyına ol nev-' arūs-ı ' işveniñ merdāne baş

406

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Eyledi üftādesin zülf-i zenaḥdāndan ḥalāş
Oldu ol düşkün esir-i dām-ı zindāndan ḥalāş
2. Şems-i ruḥsārıyla bahtım rüz-ı rüşen eyledi
Sāye-i şeb-reng-i zülf-i perişāndan ḥalāş
3. Bījen-i ğam Rüstem-i şād ile buldu inşirāḥ
Oldu ol üftāde-dil çāh-ı zenaḥdāndan ḥalāş
4. Kıldı āzāde⁵¹⁶ ser-i zencir-i zülfünden dili
Güyyiā bir müslim oldu kāfiristāndan ḥalāş
5. Hārlar kıldı ihāta gel yetiş etrāfımı
Ey gül et dāmānımı dest-i raqībāndan ḥalāş
6. Sen nişāngāh-ı kemāndār-ı yed-i ebrūsusun
Saña olmaz zūr-ı mekr-i nevk-i müjgāndan ḥalāş

---

405. 124b

406. 125a

⁵¹⁶ Kıldı āzāde: Kıldı hep āzāde

7. Luṭf-ı Hâkîdîr ‘âfiyet-baḥş-ı devâ-yı zindegî
Şanma bîmâra gelir tedbîr-i dermândan ḥalâş
8. ‘Abdına oldu cenâb-ı ḥazret-i Mevlâ mu‘în
Nâfîzâ olduḡ bi-ḥamdi’llâh dūşmândan ḥalâş

407

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Verme⁵¹⁷ felege devriñi ey Zühre-i raḡḡâş
Kevkeble dönüp naḥs-ı raḡîbe ne bu iḡlâş
2. Ğarḡ-âbe-i eşk etdi beni dūr dişi dâ‘im
Bîhüde mey-i ḡa‘rîma ilkâ ola ḡavvâş
3. Elmasına bâḡ-ı ruḡuñuñ el uzadır mı
Sîb-i zeḡaniñ almaya aḡyârı çekip aş
4. Ol sîne-i sîmîn باو□ vaşfın edersiñ
Şahrâ-yı gümüş ola mı sîmyâ ile hiç ḡâş
5. Ser-şafḡa-i ruḡsârına imzâ-yı niyâz et
Nâfîz aña bir ḡâtem-i imzâyı⁵¹⁸ hemân baş

408

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Çeşm-i nâ-binâ-yı ḡalbi ḡıldı envâr-ı feyiz
Ol tecellî-i keremden oldu ebşâr-ı feyiz
2. Mazḡar-ı şems-i tecellî cümle ekvân-ı şuver
Zâhir ü bâḡın hüveydâ nūr-ı esrâr-ı feyiz
3. Mâsivâya çeşm-i diḡḡatle nigâh-ı ‘ibret et
Zât-ı Hâḡ vâhid nümâyân cümle âşâr-ı feyiz

---

407. 125a

⁵¹⁷ verme: vermez

⁵¹⁸ imzâyı: imzâ-yı

408. 125b

4. Luṭf-ı bî-pâyân-ı Hâlikden cemî' maḥlûkuna
Münkaṭı' olmaz pey-â-pey nûr-ı izhâr-ı feyiz
5. İsm-i Feyzu'llâh ile Nâfiz saña luṭf eyledi
Kıldı hep feyyâz-ı muṭlaḳ ḳalbi envâr-ı feyiz

409

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Kıldı nigeḥim zülf-i perîşâna ta' arruz
Etdi yed-i şad-çâk ile şan şâne ta' arruz
2. Feryâd ile fâş eyledi esrârını gördü
Bülbüllere hep eyledi pervâne ta' arruz
3. Çakşır gibi mosmor kesilip sūfi-i ḥayyâṭ
Gör eylediler câma vü peymâne ta' arruz
4. Gül-gönçe-i esrâra raḳîb olmaya maḥrem
Sâḳî ḥazer et etmeye bî-gâne ta' arruz
5. Mecnûnunu hezl eyledi ol ğamzesi âhû
Bilmez ne ola Nâfiz o dîvâne ta' arruz

410

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Dâĝ-ı sînem eyledim ol lâle-ruḥ cânâna ' arz
Maḥzar etdim ḥâlimi kıldım yine sultâna ' arz
2. Ey gül-i ter nâr-ı âh-ı şu' le-bârımdan şakın
Berg-i alı eyleme bu âteş-i sūzâna ' arz
3. ' Ālemi bir ḳaṭresi ğarḳ-âb-ı âteş-ḥîz eder⁵¹⁹
Eylese tūfân kârın dîde-i giryâne ' arz
4. Hem-cenâḥ-ı şu' le-i rûyu olup pervâzda
Şem' -i şâh-ı ḥüsne eyler sūzîşin pervâne ' arz

---

409. 125b

410. 126a

⁵¹⁹ eder: olur

5. Nāfiz ol gönçe ğubār-ālūde-i ğayret olur
Eyleme keyfiyyet-i esrārīñı mestāna ʿ arz

411

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Zevğ-i dildir būs-ı cām-ı laʿ l-i dil-berden ğaraż
Neşʿe görmekdir pey-ā-pey devr-i sāğardan ğaraż
2. Rüşenā-yı dīdedir mihr-i münevverden murād
Āfitāb-ı ʿalʿ atıñdır şems-i ğāverden ğaraż
3. Ey nihāl-i bāğ-ı āzādī zemīn-i nāzda
Ķaddiñe telmiħdir evşāf-ı ʿ arʿ ardan ğaraż
4. Ğāşıl etsin būs-ı ğand-i laʿ liñ erbāb-ı mezāk
Ķāşnī-senc ü şafā ise bu şekkerden ğaraż
5. Şanma pīç ü tābdan sedd-i ramağdır māverā
Nāfiz icrā-yı mezāk-ı nefsdir zerden ğaraż

412

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Ğāldār-ı sīne-i sīmīn-i cānāne beyāż
Mihr ile oldu sevād-ārā o dür-dāne beyāż
2. Nüş-ı mey etdikce cānān nağşını eyler ʿ ayān
Şol ğadar ol gerden-i billūr-ı mestāne beyāż
3. Ser-be-pā bir nağl-i sīm-endāmdır derler ğören
Ol nihāl-i yāsemen şan çığdı seyrāna beyāż
4. Sāʿ id-i berrāk-ı elmāsı şurāħīye dönüp
Oldu ol billūr-ı şāfi hem-çü peymāne beyāż
5. Nāfizā surğ [ü] sefidi gönçeden verdi nişān
Ķāh al olur ğehī destār-ı cānāne beyāż

413

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Buldu dil fikr-i leb-i la' liñle cānā inbisāt
Verdi bezm-i hātır-ı ' uşşāka şahbā inbisāt
2. Neş'e-i nāb-ı hevā gül-gonçe[yi] ser-germ edip
Geldi gūyā gülşen-i bezme ser-ā-pā inbisāt
3. ' Andelībān nağmekār olup ğazel⁵²⁰-perdāz-ı şevk
Tūṭiyān-ı beste-gūyān buldu gūyā inbisāt
4. Şu' le-i şem' -i ruḥu üzre döner pervāne dil
Buldu germ-i şevk-i nār-ı ' aşk-ı şeydā inbisāt
5. Yād kıl rūyuñ ile neşv ü nemā buldu hezār
Nāfızā geldi riyāz-ı k'albe ra' nā inbisāt

414

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āteşin-hū ol perī eşkimle bulmaz inbisāt
Āb-ı cārī şu' le-i nār üzre etmez iḥtilāt
2. Zülf ucundan çāk çāk oldu dil-i şad-pāreler
Piç ü tāb-ı ṭurre bulmaz hem-çü şāne irtibāt
3. Eylemez bey' ü şirā kālā-yı maẓmūn-ı ḥiref
Kişver-i ma' nāyı neyler ḥ'āce-i ehl-i ribāt
4. ' Āşıkıñ neyler murādı ' ayn-ı eşk-i dīdedir
Cüş eder Ceyḥūn-ı çeşminden sirişk-i nehr-i Şat⁵²¹
5. Cām-ı la' lin ḥırmen-i gül gibi et zīb-i firāş
Bezme budur Nāfızā ārāyiş-i naqş-ı bisāt

---

413. 126b

⁵²⁰ ğazel: ğazāl

414. 126b

⁵²¹ Şat: Şāt

415

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol kaşı ya fitnekārîñ tîr-i bārânı ğalať
Rüstem-i saht-ı kemânız zûr-ı müjgâni ğalať
2. 'Āşîka zûlmü raķibe luťfu pey-der-pey cedîd
Kec-'atâ sultân-ı hüsnuñ râst ihsânı ğalať
3. Harf-ber-harf diķkat etdik muşhaf-ı naķş-ı ruĥa
Şîve vü haťtı güzel ta' lîķ ü reyĥânı ğalať
4. Şi' r-i şa' r-ı hüsni kılmış neş'e-i mihr [ü] vefâ
Hüsni-i ta' bîri güzel zûlf-i perîşânı ğalať
5. Ruĥşat-ı bûs-ı dehen aġyâra yok Nâfiz saña
Nâ-be-câ emri netîce fikr-i fermânı ğalať

416

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mest-i la' li cām-ı gül-fâm ile etmez iĥtilâť
Bâde-i 'aşkı gören cām ile etmez iĥtilâť
2. Ğamze-i bî-gâne-meşreb âşinâ aġyâra gör
Çeşm-i kâfir kiş-i İslâm ile etmez iĥtilâť
3. Olsa ger Hâtem-muķallid şaĥş-ı zer-ülfet çi-sûd
Müsta' id ĥisset⁵²²-i en'âm ile etmez iĥtilâť
4. Vâdî-i Mecnûnda rem-kerde olan âhû-yı 'aşk
Şayd-ı Leylâsı için dâm ile etmez iĥtilâť
5. Nâfizâ ta' b-ı ġanî çekmez kibârîñ bārını
Fâryâbî-meşreb ikrâm ile etmez iĥtilâť

---

415. 127a

416. 127a

⁵²² ĥisset: ĥişşet

417

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkıñ ol şem' -i ruḥ efġānını eyler zabit
Hem-çü per[v]āne dil-i nālānını eyler zabit
2. Dest-i pür-şevk-i Züleyhā-yı baht ümmid ile
Yūsuf-ı iḳbālınıñ dāmānını eyler zabit
3. Hāsīdān⁵²³ imsāk ile eylermiş ilkā-yı kelām
Buḥl ile şāh-ı ḥasen iḥsānını eyler zabit
4. Düşse dil zülf-i siyāhıñ dāmına bulmaz ḥalāş
Ol siyeh kāse gelen miḥmānını eyler zabit
5. Cünd-i Tātār-ı nigeḥ Nāfiz tecāvüz eylemez
Ol kaşı ya leşker-i müjgānını eyler zabit

418

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Dil oldu neş'e-i feraḥ ü maḫhar-ı neşāt
Gördük lebiñle sākı yine sāgar-ı neşāt
2. Āyine-i ḳulübe maḫabbet verir şafā
Rūḥānī 'ālem olmada rūşenger-i neşāt
3. Bir pāre ḳalbine feraḥ irāş eder m'ola
Versek o māh-pāreye bir şeb zer-i neşāt
4. Rez-duḫteri tutuḳ-güşāy-ı şafā oldu bu gece⁵²⁴
'Arz etdi ehl-i bezme ruḥun dil-ber-i neşāt
5. Re's-i sürür maḫāfet çoḳdur neticede (?)
Nāfiz bu oldu ḥikmet-i mağz-ı ser-i neşāt

---

417. 127a

⁵²³ Hāsīdān: Hāsīdān

418. 127b

⁵²⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

419

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Eder Ferhād-ı dil taşvîr-i pür-Şîrîn-nümâdan haz
Reh-i nehr-i mihendende naqş-ı hüsn eyler vefâdan haz
2. Bilirler bî-nevâyân naqş-ı sâzıñ rûzgârdan hep
Nağamda perde-kârân-ı hevâ eyler şabâdan haz
3. Kamer ruhsârıña t̄alib gubâr-ı pâyıñı ister
Düşen şems-i ruhuñ fikrine eyler kîmyâdan haz
4. Açıldı cüşiş-i zâr-ı hezârından gül-i hâtır
Çü şebnem gönçe eyler eşk-i çeşm-i mübtelâdan haz
5. Olan bî-gâne-ülfet Nâfizâ gurbet diyârında
Eder rü'yâda olsun zevk-i rûy-ı âşinâdan haz

420

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Kazâdan hıfz eden sensin dil-i nâ-çarı yâ Hâfız
Belâdan şaklayan sensin bizi her-bârî yâ Hâfız
2. Halâş eden elemden hem gumûm-ı renc-i hâtırdan
Seniñ luţfuñ durur ancak dil-i ğam-h̄ârî yâ Hâfız
3. Veren sen vermeyen sensin dil-i maḥlûka ser-cümle
Şafâ vü râhatı hem âh [ü] zâr [ü] kârî yâ Hâfız
4. Edersin bir kula cennetver iken başına zindân
Edersin bir kula gülzâr-ı râhat nârî yâ Hâfız
5. İki 'âlemde ver maqşûdunu hürmet-i zâtıñçün
Sevindir luţfuñ ile Nâfiz-i nâ-çarı yâ Hâfız

421

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Girān-güşān-ı mey-ḥāra⁵²⁵ naşihatlar eder vā' iz
Yeter verdi şafā-meşreblere cām-ı keder vā' iz
2. O ḥūrī-ṭal' atı dünyā gözüyle bir kere görse
Beni ta' yīb edip ṭurmazdı kürsī üzre her vā' iz
3. ' Aceb rez-duḥteri mestüre olmaz mı bu ḥürmetle
Dönüp hemşire eylersiñ meyi ey ḥileger vā' iz
4. Perī-rüyānı aḥmer ile da' vet eyleseñ gelmez
Niçün olmaz seniñ bu naḫd-i āhiñ kārger vā' iz
5. Esīr-i cürm ise iḥsān-ı Mevlāya nihāyet yok
Ne var et Nāfiz-i ālūdeye ḥüsn-i nazar vā' iz

422

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dil oldu ḥīre-mest-i ḡamze-i cānāneden maḥzūz
Olur mest-i maḥabbet vādī-i mestāneden maḥzūz
2. Unutdu zülfün Leylāsın kapıldı çeşm-i āhūya
Olur Mecnūn-ı ḥayret vādī-i divāneden maḥzūz
3. Tekellümsüz döner bir söz ile aḥvāl keşf etmez
Degil şem' -i fūrūzān ḥālet-i pervāneden maḥzūz
4. Görüp ḥālīn ḥayāl-i bīm-i zülf-i [yāri] fikr etme
Dil-i āvāre görmez dām oldu dāneden maḥzūz
5. Dil-i şad-pāre düşmez çīn-i zülf-i piç ü ṭāba hiç
Olur mu sūnbül-i jülīde Nāfiz şāneden maḥzūz

---

421. 128b

⁵²⁵ mey-ḥāra: mey-ḥāra

422. 128b

423

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Güş-1 gül hiç nāle vü feryādı etmez istimā'
Pend ü şavt-1 bülbül-i nā-şādı etmez istimā'
2. Rūzgārīñ germ ü serdin zāhir eyler tünd-bād
Āh ü zār [ü] girye-i ber-bādı etmez istimā'
3. Beste-sāz-1 nāle-perdāzān 'aşkı diñlemez
Meşkkār-1 bī-nevā üstādı etmez istimā'
4. Tab'-1 şirīnkār erbāb-1 mezākı istemez
Nuṭṭ-1 ṭūṭi-i şafā ḳannādı⁵²⁶ etmez istimā'
5. Nāfizā güş-1 girān-1 seng-i Şirīn-ṭab'-1 nāz
Darb-1 şavt-1 tişe-i Ferhādı etmez istimā'

424

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hezār 'uşşāk ile olmaz o redd-i (?) bī-ḫayā ḳāni'
Olur mu ṭab'-1 hercāyi hezār-1 āşinā ḳāni'
2. Tehī naḳd-i niyāzı etme ol meh-pāreye hiç şarf
Söz ile kīse-i nāzı olur mu ey gedā ḳāni'
3. Şifā-yı şadr gelmez va' d-i būs-1 leble zī-derde
Serāb ile olur mu teşne-i āb-1 şafā ḳāni'
4. Hevā ile pür oldu kāse-i ṭanbūr 'uşşākıñ
Yine güş-1 gül olmaz ey hezār-1 nağme-zā ḳāni'
5. Ṭama' kārāna gelmez cem'-i māl-i kenz ile inşāf
Olur mu baḫr-i şüre āb-1 nehre Nāfizā ḳāni'

---

423. 128b

⁵²⁶ ḳannād: ḳannāṭ

424. 129a

425

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Gürisne-dîde olmaz nazra-i didâr ile kâni^ç
O bî-inşâf olurmuş h^çân-ı vaşl-ı yâr ile kâni^ç
2. Pür eyler kâse-i bezm-i cefâsın h^çün-ı 'âşıkdan
O mest-i 'işve olmaz sâgar-ı ser-şâr ile kâni^ç
3. O kanlı zâlimi gör kıanda varsa sefk-i dem eyler
Olur mu çeşm-i h^çünî dîde-i h^çün-bâr ile kâni^ç
4. Tesellî bulmaz erbâb-ı diliñ naqd-i niyâziyla
Olur kalb-i züyûf-ı minnet-i ağıyâr ile kâni^ç
5. Ne endîşe-i vaşlında ne fikr-i büsede Nâfiz
Hemân farı-ı maħabbetle ħayâl-i yâr ile kâni^ç

426

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Temâşâ-yı ruĥ-ı pür-tâbına zülf-i du-tâ mâni^ç
Olurmuş seyr-i nûr-ı mihre ebr-i şeb-nümâ mâni^ç
2. Nifâkıyla binâ-yı kâfirî-veş sedd olur ağıyâr
Ĥurûş-ı cüy-ı iĥsâniña oldu dil-rübâ mâni^ç
3. Niyâz-ı 'âşıkâ şerm [ü] ħayâ ħısn [ü] ħaşîn olmuş
Recâ-yı vaşlıña farı-ı maħabbetdir şehâ mâni^ç
4. Şabâ olunca sîm-âb ıztırâr-ı intizârîñla
Bu şeb kim oldu âyâ mihriñe ey meh-liķâ mâni^ç
5. Bilir şâh-ı cefâ-mu^ç tâddan mihr-i kerem gelmez
Gedâya cevri-ı pey-der-pey degil ey bî-vefâ mâni^ç
6. Görüp ol şâh-ı mülk-i nâz[ı] mest-i naĥvet-i 'işve
Niyâz-ı şevķim oldu 'arz-ı ħâle Nâfizâ mâni^ç

---

425. 129a

426. 129b

427 *

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rūşen eyler bezmgāhñ şu' le-efşān-ı şem'
Lem' a-bağşāy-ı felek şan şems-i rağşān-ı şem'
2. Māh eyler perteviyle kevkeb-āsā-yı eşer
Şu' le-i nūr-efzādır ol mihr-i fūrüzān-ı şem'
3. Gūyiyā ceyb-i şadef pürdür lisān-ı hāl ile
Kaṭre-i dürr ile ṭolmuş cevḫ-i dāmān-ı şem'
4. Āteş-i āhı dönüp pervānegān etsin beyān
'Arz-ı ḫüsn etdikce her şeb nār-ı sūzān-ı şem'
5. Şu' le-i reng-i mey-i la' li ziyā verdi dile
Nāfızā oldu o māh⁵²⁷-ı bezm şebistān-ı şem'

428

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Olur mu dil ḫam-ı gīsū-yı müşk-efşāneden fāriğ
O Kays-ı silsile-cünbān olmaz şāneden fāriğ
2. Ne rütbe olsa dāmen-keş o serv-i bāğ-ı istiğnā
Olur mu sāye-bağş-ı neş'e-i mestāneden fāriğ
3. Çi sūd ey nāşih-ı būd [u] ne-būd-ālūde-i mağşūd
Olur mu mest-i cām-ı 'aşk dil-i cānāneden fāriğ
4. Niçün ol şem' -i ruḫla meşreb-i pervāneye dönmez
Hezār ey gönçe olmaz nāle-i dīvāneden fāriğ
5. Niyāz-ı gülşene taḫrīk eder ehl-i hevā Nāfız
Olur erbāb-ı sevdā cilve-i kāşāneden fāriğ

---

427. 129b

* Bu gazelin matla baytinde ve 2, 3, 4. beyitlerin ikinci mısralarında vezin çıkmamaktadır.

⁵²⁷ māh: meh

428. 130a

429

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Gül naqş-sâz oldu işitdi nevâ-yı bāğ
Oğur hezâr beste-i kâr-ı hevâ-yı bāğ
2. 'Uşşâka feyz-i râhat-ı ervâh olur nevâ
Ehl-i hevâya nağmede bād-ı şabâ-yı bāğ
3. Leylâyı⁵²⁸ verdi Qays bahâr şâbit eyledi
Da' vâ-yı nâmiyede hezâr ..... bāğ
4. Hâtır-hırâş-ı bülbül-i dil olma el-amân
Ey verd-i nağl-i renciş-i hâr-ı cefâ-yı bāğ
5. Bir serv-i hoş-hırâm kenâr etmedir murâd
Âğuş-ı zevk-i 'âlem-i bezm-i fezâ-yı bāğ
6. Nâfiz hezâra olma şağın âşinâ şağın
Bir gül-'izâr ile olur ancak şafâ-yı bāğ

430 *

mef'ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Sardır miyân-ı serve yed-i⁵²⁹ hâr[ı] bāğ bāğ
Gül bülbül oldu lâle-şifât dâğ dâğ-ı bāğ
2. Şu' le-i hüsnün etdi o meh gülşen-i şafâ
Bezm-i şeb oldu hep gül-i şem' -i çerâğ-ı bāğ
3. Bezm-i çemende şâh-ı gülün pîşgâhına
İster hezâr sâkî-i gülşen ayağ-ı bāğ
4. Hâtır-hırâş olmada ağıyâr-ı fitnekâr
Hâr etdi 'andelîb-i dil[i] bî-dimâğ-ı bāğ

429. 130a

⁵²⁸ Leylâyı: Leylâ-yı

430. 130a

* Bu varâğın kenarında (130a) aşağıdaki nazm yazılıdır:

Her kaçan 'aks-i ruhuñ âyine-i câma düşe
Meşreb-i ehl-i şafâ bâde-i gül-fâma düşe
'Âfiyetler ola ol 'aşîka kim bir şanemi
Gece pehlûya çekip ertesi hammâma düşe

⁵²⁹ yed-i: yedi

5. Nāfız budur rüsüm gül-i naqş-ı bülbüle
Gülmih-i reng-i hār-ı sitemle ferāğ-ı bāğ

431

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Olmasın 'uşşāk ey gül-berg-i ter senden ırağ
'Andelīb-i nāle-cū olmaya gülşenden ırağ
2. Beyt-i sīneñ lānegāh-ı 'āşık-ı pervāzıdır
Olmasın murğ-ı hümā-yı 'aşk meskenden ırağ
3. Etmesin rāh-ı niyāzı düz-ı ğamze tārümār
Eyle gel kālā-yı şabr[ı] zūlm-i reh-zenden ırağ
4. 'Aşk olur üftāde-i per-süz-ı cevlangāh-ı 'aşk
Düşmesin pervāne-dil ol şem'-i rüşenden ırağ
5. Tār olur Leylā-yı şeb Qays-ı hülüşüñ başına
Olmasın Nāfız nifāk ile o meh benden ırağ

432

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Kıldı zūlf-i siyehin dil müje-i çeşm-i ferāğ
Çekdi hep seyf-i lisān-ı talebe sürme-i zāğ
2. Hār-ı ağıyār taqarrüble güle maḥrem olur
Bülbül-i zāra ırağ oldu bu esrār ile bāğ
3. Gel gel ey şem'-i şebistān-ı şeh-i mülk-i şubuh
Kıl serāy-ı dile pervāne-i 'aşkıñı çerāğ
4. Şebike kīse çekip hāle-i āğūşa anı
Etmedi dür gibi ol māhı kenārımdan ırağ
5. Mest-i şāh-ı nigehe vermedi rinde tevbe
Nāfize cām-ı lebiñ görmege olmadı yasağ

433

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dile ol āyine-ruḡ meh-liḡāmız eylemez inşāf
Bu yüzden pertev-i çehre-güşāmız eylemez inşāf
2. Ruḡ-ı aḡyāra her vech ile mir'āt-ı mücellādır
O şāfi şine-i sīmīn-nümāmız eylemez inşāf
3. Uzatdı perde-i sāz-ı niyāzı būselikde dil
Düzen-bāz-ı maḡām-ı pür-hevāmız eylemez inşāf
4. Eder şubḡ-ı ümīdi ḡayre pertev-baḡş-ı ruḡsārın
O mihr-i maşrıḡ-ı ḡüsn [ü] bahāmız eylemez inşāf
5. Olur bī-gāne-ülfet hep niyāz-ı Nāfize raḡmen
O şāh-ı kişver-i nāz-āşināmız eylemez inşāf

434

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O ḡünī ḡamze-i zālīm-nümāda yoḡ mudur inşāf
Bu dem ol tiḡ-i bī-raḡm-ı cefāda yoḡ mudur inşāf
2. Bize bir cām-ı mey neş'eyle şunmaz mı leb-i şāfi
Amān sākī o mīnā-yı⁵³⁰ şafāda yoḡ mudur inşāf
3. Raḡībe sīne-i şāfisi mir'āt-ı recā oldu
' Aceb ol āyine-ber dil-rübāda yoḡ mudur inşāf
4. O māh-ı evc-i istiḡnāda āyā şefḡat olmaz mı
Bu şeb ol nūr-baḡş-ı pür-ziyāda yoḡ mudur inşāf
5. Nigāh-ı merḡametle eylemez ḡüsn-i nazar Nāfiz
O mir'āt-ı recā ol bī-vefāda yoḡ mudur inşāf

---

433. 131a

434. 131a

⁵³⁰ mīnā-yı: mīnāyı

435

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Seḫâb-ı zülfü dūd-ı âh ü zâra etmedi inşâf
Ol âteş-bâz bir kaçre [o] yâre etmedi inşâf
2. Ne varsa kalbde hep şaydı dökdü kürside vâ' iz
Görüp meh-pâremi bir pâre yâre etmedi inşâf
3. Hezâr-ı zâr oldu çāk çāk-i çeḫçeh-i gayret
O gül-çeḫre düşer biñ dām-ı ḫâra etmedi inşâf
4. Teveccühde şanır şüret-perest ' aşıkları zâhid
O mir'ât-ı mücellâ-yı ' izâra etmedi inşâf
5. Süvâr-ı vâdî-i kebg-i recâda gamzesin görmüş
Ḥasūdân Nâfizâ zevḫ-i şikâra etmedi inşâf

436

mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Ruḫda ḫatıyla zülf-i perîşân taraf taraf
Gülzâra çıkdı sünbül [ü] reyḫân taraf taraf
2. Ol sebz-câme gülşen-i bezme verip neşât
Mîle çekildi serv-i ḫırâmân taraf taraf
3. Çıkmaz dehânı beyt-i mu' ammâ gibi deyip
Gitdi ḫavâdiş-i leb-i cânân taraf taraf
4. Ḥaṭṭ-ı ruḫu zuhūr-ı perîşân kılip dili
Çıkdı beyâz üstüne fermân taraf taraf
5. Tîr-i müjeyle şehri dili yıkdı Nâfizâ
Oldu hücum-ı ceş-i Ḳarahân taraf taraf

437

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Kişver-i Ʒalbe hücum eyledi müjgān şaf şaf
Tir-i bārāna yürür ceyš-i Ʒaraḥān şaf şaf
2. Ney-zenān döndü nefes ile bu dem serve tamām
Güyyā neşv ü nemā buldu neyistān şaf şaf
3. Şaydda ol ğamze-i āhū [vü]⁵³¹ keminde 'uşşāƷ
Dizilir deştde şayyād-ı ğazālān şaf şaf
4. Oldu ārāyiş-i ālāy gözü alalar
ÇıƷdı ordu-yı hümāyūna ḥarīfān şaf şaf
5. Serv-Ʒadler ile gör zīver-i bāğ-ı bezmi
Dikilir ğülşen-i pür-şevƷe ḥıyābān şaf şaf
6. Serv-i ser-keş gibi dāmen-keş olup ol şeh-i nāz
Oldu üftādeleri dest-be-dāmān şaf şaf
7. Nāfizā dest-i şabā zülfü Ʒılıp zīb-i cemāl
Çekilir şubḥ-ı hevā مزخرف şan şaf şaf

438

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Neş'e-baḥş-ı sāğar ol cānā tekellüf ber-ḫaraf
Ver dehāna lebleriñ ammā tekellüf ber-ḫaraf
2. Mest-i cām-ı 'aşƷ[1] ālām-ı ḥumār eyler süküt
Söylesin ol ğulğul-ı şahbā tekellüf ber-ḫaraf
3. Surḥ-ı cāmeyle Ʒadiñ ārāyiş-i cevr olmasın
Ey nihāl-i ğonçe-i ḥamrā tekellüf ber-ḫaraf
4. Zīver-i ser-pençe-i bāz-ı niyāz et sineñi
Ey tezerv-i deşt-i istiğnā tekellüf ber-ḫaraf

---

437. 131b

⁵³¹ āhū [vü]: āhū-yı

438. 132a

5. Kise-i nâzı eder meh-pâre pür-nağd-i niyâz
Nâfiz et bey' ü şirâ tenhâ tekellûf ber-ţaraf

439

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Eder rindâna cām-ı la' lini hep pür-şafâ teklîf
Olur ol mest-i bezm-i neş'e-meşreb mübtelâ-teklîf
2. Mu' ammâ-yı lebi bir beyt ٱ kând-i beyân üzre
Bu başş-i müşkiliñ ħallini eylermiş baña teklîf
3. Perî-veş da' vete meh-pâremiz bir pâre gelsin tek
Bu şeb nağd-i recâyı etmeyiz tenhâ saña teklîf
4. Kime olmuş o şeb zânû-yı vaşlıñ ħ'âbgâh-ı nâz
Kime âyâ olu[r] pehlûlarıñ ey bî-vefâ teklîf
5. Mey-i nâzı pür eyler Nâfizâ cām-ı niyâzıñla
O mestâne olur bî-gâne-meşreb âşinâ-teklîf

440

mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Nâf üzre dökdü zülf-i du-tâyı taraf taraf
Kıplan-ı Çini ceşş-i Ĥaţâyı taraf taraf
2. Ĥoş-rüluk ile sâķi-i şirîn-meżâķım ol
Gül-gün cām çek ķo riyâyı taraf taraf
3. Efsâne olma ħalk lisânında cevr ile
Nağl et kelâm-ı mihr [ü] vefâyı taraf taraf
4. Ey muţrib-i terâne-serâ germ-i nâliş ol
Doldur bu demde nây [ü] nevâyı taraf taraf

5. Ey⁵³² serv-i 'işve 'ālemi geşt ü güzār ile
Tolaş⁵³³ kenār-ı bāğ-ı şafāyı taraf taraf
6. Eşkimle bād-ı āhı o Belķis-ı 'işveye
Gönder[di] cüst ü cūya şabāyı taraf taraf
7. Nāfiz şemīm-i kākül-i müşkīn-i yār ile
Esdı nesīm-i nefħa-fezāyı taraf taraf

441

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Almadı cām-ı lebiñden sākī-i şahbā luţuf
Görmedi zevķ-i kadeħden rind-i mest-ārā luţuf
2. Dīde-i ağıyāra tāb-ı tal' atı vermez şeref
Mīhr-i 'ālemden görür mü çeşm-i nā-bīnā luţuf
3. Hūsn-i Leylādan görür Mecnūn rüy-ı vuşlatı
Feyz-i rü 'yetden alır nezzāre-i şeydā luţuf
4. Her meh-i nā-mihribān gördük cefā-mu' tād olur
Şehriyār-ı şehrimizde var mıdır āyā luţuf
5. Eyledi pervāne-i ümmīdi per-süz-ı kerem
Nāfiz[ā] kıldı o şem' -i hūsn bī-pervā luţuf

442

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mekr-i hālī pertev-i tāb-ı ruħu kıldı telef
Oldu şems-i baħtımızla necm-i fitne ber-taraf
2. Ey kara gözlü kırān etdi ruħuñda hāller
Encüm-i baħtım hamelde gūyiyā buldu şeref
3. Naħd-i eşkim al bu dem nem varsa şarf et bezmiñe
Şebnem-āsā āfitābım mā-melek olsun telef

⁵³² Ey: Ol

⁵³³ Tolaş: Tolaşmış

441. 132b

442. 133a

4. ' Arz edip ğavvāş-ı nāz[ım] lü 'lü ' -i dendānını
Hoĸka-i la' lınını gösterdi pür dürr-i şadef
5. Nāfize⁵³⁴ ħüsn-i nazār kııl ey kemān-ebrū amān
Tır-i müjgān-ı teġāfūl-dīdeñe etme hedef

443

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Var mı cānānım gibi bir şūĥ-ı müsteşnā zarīf
Nükte-perdāz nıgeh-i şehbāz bī-pervā zarīf
2. Bir nüĥüfte āh-ı bülbülden bozuldu çehresi
Ol gül-i ter gibi olmaz ğonçe-i ħamrā zarīf
3. Gülgül olmuş ' arızıñ ammā lebiñ inkārda
Ġamze şāhıddır yeter da' vā-yı nā-ber-cā zarīf
4. Reng-i ma' nā fehm eder ĥarf-i lebi nezzāreden
Nüşā-i çeşmi gibi olmaz süĥan-ārā zarīf
5. ' Aks eder āyīne-veş mihr-i zamīr-i ' aşıkı
Görünürmüş sāde-dil Nāfiz o meh ammā zarīf

444

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O bī-ġāne nazarda bir niġāh-ı āşınā bulduĸ
Ġazāl-i çeşm-i Mecnūn-ı dile ' ayn-ı vefā bulduĸ
2. O deryā-yı ĥasen ĥ'oy-kerde oldu tāb-ı neş'eyle
Yüzünde mevc-i baĥr-i behcetiñ dürr-i şafā bulduĸ
3. Ĥurūf-ı çīn-i ĥaĥda sehv-i ĥāme oldu nezzāre
Kitāb-ı ruĥda bu vech ile imlā-yı ĥaĥā bulduĸ
4. Velī şems-i ruĥuñ şaĥlardı bizden ol ħamer-çehre
Kerāmetle ġubār-ı pāyını bir kīmyā bulduĸ

⁵³⁴ Nāfize: Nāfizā

443. 133a

444. 133a

5. Verip ser-rişte mühr-i la' lin öpdürdü bize Nāfiz
O hîle-bāzı bu bāzīçede biz bî-riyā bulduk

445

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bu şeb āgūş-ı şevke bir ' arūs-ı şivekār aldık
Geline bezme ol ince miyānın neş'edār aldık
2. Ağızda gönçe pistānı yedimde mū-miyān-ı yār
Dehinde vaşf-ı turuncu⁵³⁵ ele zūlf-i nigār aldık
3. Ayağın öpmek ile pāye peydā eyledik sāķī
O şāh-ı mülk-i istiğnā elinden i' tibār aldık
4. Görüp bir gizli mey bey' ü şirā ' unnāb ile etdik
Nihān öpdük lebin pāy-ı muḥannāsıyla kār aldık
5. Şalıp şehbāz-ı naqd-i sa' y[1] bî-pervā bu şeb Nāfiz
Tezerv-i nāzı şahrā-yı düzende pek şikār aldık

446

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gönçeyi esrār-ı keşf-i cāma maḥrem bulmadık
Naql-i nuql-i būs-ı la' l-i yāre hem-dem bulmadık
2. Derhem olma ḳalbe çekdik sāğarı mīzān ile
Ağır ol zāhid sebük-rūḫānı biz kem bulmadık
3. Dem urur seyr-i lebinden ol per'iniñ ney-zenān
Pür-nefes ḳalbe döner ammā bir ādem bulmadık
4. Sīneden cām-ı lebiñden gerçi gördük ' ālemi
Görmedik seyr-i Sikender sāğar-ı Cem bulmadık
5. Feyz-i luṭf-ı ḫāzret-i Allāhı zikr et Nāfizā
Yüz şükür mir'āt-ı dilde şūret-i ḡam bulmadık

---

445. 133b

⁵³⁵ turunc: tūrunc

446. 133b

447

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Neş'e-baḥşây-ı dili şāfi eder şahbâ-yı 'aşk
Jeng-i ğam görmez cilâ-yı şevk ile mînâ-yı 'aşk
2. Derdnâk-ı hâle Eflâṭün-re'y etmez 'ilâc
Ḥabb-ı tedbiri ḳabûl eyler mi hîç sevdâ-yı 'aşk
3. Nüşâ-i bâb-ı maḥabbetde edebden baḥş eder
Çıkmadı ḥikmet nedir işrâḳ ile mezâ-yı 'aşk
4. Fülk-i vaşlıñ ḳullanırdıñ rûzgâr ile yine
Mevc-i ḥayr-ı bād-ı ḥasret olmasa deryâ-yı 'aşk
5. Ḳays-ı 'âlem-gerd bilmez ğâyetin Mevlâ bilir
Sa'y [ü] kûşîşle gezilmez Nâfizâ şahrâ-yı 'aşk

448

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Ey evc-i ḥasen şavt-ı nev-âġâzıma çık çık
Ey muṭrib-i bî-perde nevâ-sâzıma çık çık
2. Ayak ayak ey maḳdem-i ḥayr-ı şeb-i vuşlat
Gel süllem-i beyt-i dil-i 'izâzıma çık çık
3. Faḥr eyleme pervâz ile ey tâ'ir-i 'işve
Bir kerre de pîş-i naẓar-ı bâzıma çık çık
4. Raḳḳâş-ı naġam-sâz okuyup beyt vişâle
Çâr-pâreyi söylet dil-i ser-bâzıma çık çık
5. Ey rûşen eden şubḥ-ı dil-i⁵³⁶ Nâfiz[i] mihrî
Her rûz görün maşrıḳ-ı pür-râzıma çık çık

---

447. 134a

448. 134a

⁵³⁶ dil-i: dili

449

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Hercâyî bir mihirdir o kim hiç devâm yok
Beñzer o sâķiye ki⁵³⁷ bezim içre cām yok
2. Yok yere aldı hâtem-i la' lin dile raķib
Ammā lisān-ı āher ile mühr-i tām yok
3. Bî-da' vet olsa dā'irede ol perî nihān
Semmāk-ı baht gör ki bu şeb saña rām yok
4. Seyr et du-silk lü'lü'-i pāk-i dehānını
Kimdir o dürr-i 'işve nizāma nizām yok
5. Bir pâdişāh-ı mülk-i cefādır ki Nāfizā
Hiç bir gedāya mihr [ü] vefā iltizām yok

450

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Bir kerre būs-ı la' liñ ile hurrem olmadık
Bezm-i şafāda cām-ı Ceme maḥrem olmadık
2. Esrār-ı cām-ı la' limi çekdiñ yeter deme
Ey gönçe biz ğubārîñ ile sersem olmadık
3. Gördükce bezm-i meyde bize cebhe-çin olur
Ol pür-neşāt-ı 'işveye bārî ğam olmadık
4. Düşmez hezār-ı dil seniñ ey gönçe üstüne
Bu eşk-i çeşm-i ḥasret ile şebnem olmadık
5. Dīv-i raķibi da' vet eder Nāfizā dirîĝ
Biz ol perî yanında niçün ādem olmadık

---

449. 134a

⁵³⁷ ki: kim

450. 134b

451

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Firâķ-ı la' l-i Őiriniñle āh ü zār eder ' aşık
Çü zembür-ı ..... Ferhādı nālekār eder ' aşık
2. Bulur her bir niĝehde çeŝm-i cān bir feyz-i rūhānī
Anıñçün nazra-düz-ı mihr-i ħüsni-yār eder ' aşık
3. Dese ol teng-meşreb neş'e-i ħāliñ nedir görsek
Ĥumār-ı ser-güzeşt-i ĝam-keşin tekrār eder ' aşık
4. Degildir tişe-i Ferhād nār-ı kalb olur tekrār
Fiĝānın deşt-süz-ı vādī-i kühsār eder ' aşık
5. Hirās-ı tiĝ-i çin-i ebruvānın çekmemiŝ Nāfiz
O ŝāh-ı ħüsne cürm-i ' aşkıñı iķrār eder ' aşık

452

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çok bu şeb olmazsa ol māhı göreydik azacık
' Arz-ı ħāle ol felek-cāhı göreydik azacık
2. Bezme gelince ' arūs-ı nāz pür-mest-i niyāz
Bār[i] bir rez-duĝteri ĝāhī göreydik azacık
3. Rūzgār ile ŝabā-āsā reh-i hicre düşüp
Bir yeler bād-ı hevā āhı göreydik azacık
4. Bir tarīķ ile yolunda olsa hep naķd-i recā
Maşraf-ı cilveĝeh-i rāhı göreydik azacık
5. Yok yere emdir deme luķf-ı lebin Nāfiz hemān
Ĥāl derdim bugün ol yāri göreydik azacık

453

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Etmesin ğayre teveccüh ruḥ-ı devlet beri baḳ
Olmasın ḥüsn-i nazār düşmene rif' at beri baḳ
2. Ğayrılar maẓhar-ı ḥüsn-i nazārıñ oldu yeter
Beri baḳ ey gözünü sevdiğim āfet beri baḳ
3. Maḥrem-i merdüm-i çeřmiñdir ' adūlar niçe bir
Dile ey nūr-ı bařar rāzıñı keřf et beri baḳ
4. Meded ey çeşm-i siyeh düşmen-i ḥasret-dīde
Niĝeh-endāz-ı ruḥa bulmaya ruḥřat beri baḳ
5. Ḥikmet-i ' ayn-ı niĝāhıñla yed-i⁵³⁸ ' āřıkda
Niçedir nabz-ı temennāda ḥarāret beri baḳ
6. Nāfize bir görün ey rūḥ-ı muřavver kerem et
Saña biñ çeşm-i dil [ü] cān ile ḥasret beri baḳ

454

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ' Ar' arı pā-māl eder ol serv-i ḥoř-reftāra baḳ
Düşmen-i jeng-i ğumüm āyine-i ruḥsāra baḳ⁵³⁹
2. Ey leb-i⁵⁴⁰ ma' cūnunu emdir diyen ḥikmet-řinās
Nabz-ı ḥāl-i ḥātır-ı ' uřřāk-ı ḥasretkāra baḳ
3. Cevr [ü] zūlmünden dönüp me'yūs-ı vuřlat olma dil
Yārdan şevk-āver-i ḥātır olan iḳrāra baḳ
4. Āfeti görmek murād ise raḳībā rū-be-rū
Āteřin-mir'āt-ı ḥüsn-i mihr-i pūr-envāra baḳ
5. Var mıdır āyā ḥařası ḥař-ı reyḥānīsiniñ
Ey mu' allim ḳıř' a-i ḥüsn-i ḥař-ı esrāra baḳ

---

453. 135a

⁵³⁸ yed-i: yedi

454. 135a

⁵³⁹ Bu beyit, Yz A 1935 numaralı *Mecmua-i Eřār* (ME 2) 23b'de yer alan nazm'ın ilk iki mısraıyla aynıdır (45. Nazm).

⁵⁴⁰ leb-i: lebi

6. Mihr-i vaşlı Nāfiz eyler mi şeref ile tülū^c
Saḥḥ-ı usturlāb⁵⁴¹-ı ḥayṭ-ı kevkeb-i envāra baḳ

455

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āşikār eyle şikār-ı semt-i vuşlat-sāza çık
Al ele bāz-ı niyāzı şayd-ı kebge nāza çık
2. Bir hümāy-ı ḥüsn ile cüft oldu dil tek durmadı
Sen de bülbül-veş çıkar naḳş-ı gül[ü] pervāze çık
3. Muṭribā neylerseñ et bir dem qarār et sīnede
Bir nefesle çal dili ses istemez şehnāza çık
4. Āteşin-cāmeyle raḳş etdikce ol şem^c-i ḥasen
Sen de ey pervāne āh ü sūz-ı āteş-bāza çık
5. Yap dil-i vīrānemi mi^c mār-ı vaşlıñla tamām
Süllem-i ḳaşr-ı der- āḡūş-ı niyāz [ü] nāza çık
6. Nāfizā şıḡmaz dehān-ı tengine ḥarf-i recā
Noḳta-i mevhūmeden küçük femin öp azacıḳ

456

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O ḡīsūlarla buldu dest-i şāne mū-be-mū revnaḳ
O miskīn çin-i zülfe çāk-i şāne oldu bū revnaḳ
2. Ruḥun inşāf ile vaşşāf ḥāme şāf naḳl etse
Verir āyine-i ta^c bīr-i ḥüsnü rū-be-rū revnaḳ

[Bu gazelin devamı bulunamamıştır.]

⁵⁴¹ usturlāb: usturlāb

455. 135b

456. 135b

457

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Pîrâheniñi yâsemen-i terden edersiñ
Bir gülmek ile h̄'âbgeh-i ğayre gidersiñ
2. Ğayrılar ile bûy-ı vefâ neşv ü nemâda
Hercâyî benefşe gibi her yerde bitersiñ
3. Peymâne kadar eylemediñ 'ahde şebâtı
Mânend-i felek sâķî-i devrâna dönersiñ
4. Şād-âb-ter etme lebiñ ey ğonçe bize hîç
Bülbülleriñe h̄âr-ı sitem ile batarsıñ
5. Ey sîm-beden Nâfız[i] bir pâre sevindir
Tenhâ saña yalvardığı geçmez mi ne dersiñ

458

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1. Firenk-pesende dönüp resm-i vaşfi ağyârıñ
Çıkardı naķşını taħsîn ile ruħ-ı yârıñ
2. Tağıtdı sâz-ı niyâzını nağmede 'uşşâķ
Hevâ-yı nâza uyar perdesi nevâķârıñ
3. Şanır şu üzre şuverdir esâs-ı beyt-i cihân
Görünce naķş-ı pür-âbını resm-i enhârıñ
4. O mâh-ı nâza niyâzım medâr-ı tal' at ola
Dönerdi kevkeb-i⁵⁴² baħt üzre ķuţbu devvârıñ
5. Bugün nigâh-ı dil-i Nâfize varıp yüz ver
Döne teveccüh-i ħirbâya şems-i⁵⁴³ ruħsârıñ

---

457. 146a

458. 146a

⁵⁴² kevkeb-i: kevkebi

⁵⁴³ şems-i: şemsi

459

meʿūlü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Ey şâne ham-ı zülf[ü] perişân tararsıñ
Minşâr gibi araya girmeyle yararsıñ
2. Yap yap revişıñ hüsn-i naẓar ğayre mi bilmem
Şek şek bu baķışlar nedir ʿaşık mı ararsıñ
3. Biz h̄āhiş-i būs-ı yed ile dest-i red olduk
Sākıñı yemîn ile ele gece şunarsıñ
4. Bir vuşlat için táb ü tüvānımı alırsıñ
Zālīm uşanınca bizi nāzıñla yorarsıñ
5. Bir sāde selāmıñı daħı görmedi Nāfiz
Mektüb-ı maħabbetle dil-i ğayrı şorarsıñ

460

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Naķd-i h̄ātır şaymayan bir sīm-ten mekkāresıñ
Kendini dirhem-be-dirhem şatıcı meh-pāresıñ
2. Āsumāndan dem urursıñ dest-res olmaz saña
Zühreniñ sāzın elinden çalıcı ʿayyāresıñ
3. H̄ancer-i ğamze amānda tığ-i çeşmiñ bī-amān
Bir ikiyüzlü cefālar kılıcı ğaddāresıñ
4. Dām-ı efsün ile şehbāz-ı dilim kıldıñ şikār
Hem tezerv-i ʿişve hem ʿaķl alıcı şehhāresıñ
5. Sākıyā döndüñ felek-meşreb tehī peymāneye
Bir kamer-ruh şışe-keş rakş edici devvāresıñ
6. H̄andeler kılma perestü beççegān⁵⁴⁴-ı ğasrete
Sen de Nāfiz turreye bend olucu āvāresıñ

---

459. 146a

460. 146b

⁵⁴⁴ beççegān: piçegān

461

meʿülü fâʿilātü mefâʿilü fâʿilün

1. Bir böyle mäh gördü mü ʿālem bu āna dek
Evşāf-ı nūr-ı hüsñü erişmiş cināna dek
2. Gül-berg-i rüyu şolmadın et nâleden ferāğ
Gülşende ҡalma bülbül-i şeydā hāzāna dek
3. ʿUşşāk olaydı evc-i felekde semā gibi
Hem-sāz olurdu kār-ı hevā Işfahāna dek
4. Deryā-yı dilde mevc-i firāk eyleyip hūrūş
Hasretle aқdı seyl-i sirişkim revāna dek
5. Rīş-i niyāzı pençe-i nāza verir miyiz
Ser-rişte vermedin ederiz biz civāna dek
6. Saḥ-ı cemāl dāʾiredir ḥāl merkezi
Kuṭr oldu rişte-i ser-i zülfü nişāne dek
7. Nāfiz olur recā-yı vişāli deme muḥāl
Yalvar o sīm-gerdene var bir zamāne dek

462

fâʿilātün fâʿilātün fâʿilātün fâʿilün

1. دوکمه در cām-ı ümīd-i⁵⁴⁵ meşreb-i çarḥ-ı felek
Böyledir devr-i devām-ı mezheb-i çarḥ-ı felek
2. Luṭf-ı Ḥaқ etmezse bāṭıl ḥükm-i recʿ [ü] iḥtirāk
Naḥs olur idi kırān-ı kevkeb-i çarḥ-ı felek
3. Şanma kim ister çerāğān lālezār-ı sīneden
Dāğ-ı dildir ehl-i ṭabʿ a maṭlab-ı çarḥ-ı felek
4. Zaḥmdār-ı niş-i āzārından eyle iḥtirāz
Zehr ile sīr-ābdır tiğ-i leb-i çarḥ-ı felek

---

461. 146b

462. 147a

⁵⁴⁵ ümīd-i: ümīdi

5. Būriyādır fāzıl-ı dehriñ naşibi Nāfizā
Cell-i devletle müzeyyen merkeb-i çarç-ı felek

463

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Bu şeb bize meded ol mäh-ı āsumānı görüñ
Amān hilāli perī gibi bir nihānı görüñ
2. Bu teng-ğavşala-i piri-ıhtiyār nedir
Biraz da vüs' at-i nev-cilve-i civānı görüñ
3. Benim siper-keş-i sīnem güşādedir hergiz
Biraz o kaşı kemān tır-i hūn-feşānı görüñ
4. Tutuğ⁵⁴⁶-güşāy-ı hicāb olmadan gelen bezme
Geline duğter-i rez gibi yine anı görüñ
5. O lāle-ruğ unudur dāğ-ı kalb-i ' uşşākı
Nişān-ı seyf-i nigāh-ı cefā-resānı görüñ

464

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hūmār-ı vaşl ile kuş-ı dili hemyāzelendirdiñ
Bizi ey kaşı ya çekdiñ çevirdiñ tāzelendirdiñ
2. Çekip āh ile vesme hañ-ı nezzār'eyleriz yer yer
' Arūs-ı hūsnünü meşşāt-ı yāriñ gāzelendirdiñ
3. Dikilmiş rişte-i zülfüyle taħrīr oldu mecmū' am
Yine bu nüşā-i cevri yazıp şirāzelendirdiñ
4. Bugün gül-mih ile sağf-ı vişāli eylediñ pür-zib
Yine beyt-i gülistān-ı dili dervāzelendirdiñ
5. Görüp germiyyet-i rüyuñ hevā-yı turrede Nāfiz
Bizi ey āfitāb-ı evc-i dil yelpazelendirdiñ

---

463. 147a

⁵⁴⁶ tutuğ: tütuğ

464. 147b

465

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Nezzāreye bir mäh-ı perı-manzar alırsıñ
Gördüm ki bugün āyineye peyker⁵⁴⁷ alırsıñ
2. Behrām-ı felek gibi dönüp raqş ile dā'im
Bir la' b ile dest-i siteme hancer alırsıñ
3. Yoq raqbetiñ ey sım-beden naqd-i niyāza
Meh-pāre gibi her gece yüz biñ zer alırsıñ
4. Biñ naqd-i niyāz ile döküp dirhem-i eşki
Bir cāriye-i sım-beden dil-ber alırsıñ
5. Al-ı ruhuña reng-i hasen vermedi gāze
Zālim ele sākı gibi bir hancer alırsıñ
6. Ğars etmege ağıyar gibi tuhm-ı fesādı
Bāğçe-i şadırında yine bir yer alırsıñ
7. Bir gece felek vefk-i murād üzre dönerse
Āğuşuña hāle gibi bir dil-ber alırsıñ
8. Hāl-i ruq-ı pür-büyunu şemm eyledi Nāfiz
Bildim ki meşām-ı dile bir ' anber alırsıñ

466

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Ey gönçe-dehen giryemize hānde edersıñ
Esrār-ı gubār-ı dili güyende edersıñ
2. Dād [ü] sitedi ' aşık [ü] ma' şūq ne bilsin
İfrāt⁵⁴⁸-ı niyāz eyleme nāzende edersıñ
3. Ey kaşı kemān tır-i müjeñ eyleme inkār
Var şahidimiz gamzeñe de sen de edersıñ

---

465. 147b

⁵⁴⁷ āyineye peyker: āyineye bir peyker

466. 148a

⁵⁴⁸ ifrāt: ifrād

4. Bendelere hışm-ı nigehiñ ‘ ayn-ı kerem mi
Tığ-i sitemiñ tecribesin bende edersiñ
5. Ol zülf-i düzen-sāz ile Nāfız ne bu āheng
Ol muṭrib-i pür-nağmeyi ḥānende edersiñ

467

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Būs-ı femiñde⁵⁴⁹ var mı recā hiç bilir misiñ
Yokdur dehān-ı luṭfuña cā hiç bilir misiñ
2. Ey bād-ı müşk-rız siyeh zülfe şor bunu
‘ Anber-feřān seḥāb-ı hevā hiç bilir misiñ
3. Ey bī-vefā recā-yı viřāl olmadı kabül
Etdikleriñ cefāyı baña hiç bilir misiñ
4. şaymam ḥisāba noḡta-i ḥāliñi ben hele
Erḡām-ı mihri cümle ḥafā hiç bilir misiñ
5. Ey kışşa-ḥān-ı bī-eşer-i luṭf söyle rāst
Efsāne-güy-ı Mihr ü Vefā hiç bilir misiñ
6. Mūy-ı miyān resmini Nāfız alıp ele
Kār-ı ḥayāl-i naḡř-ı ḥaṭā hiç bilir misiñ

468

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Leb [ü] ‘ izāriñi öpdür amān amān beri gel
Dile bu gül-şeker emdir inan inan beri gel
2. Remide olma nigāhımdan ey gözü āhū
Ḥulūř-ı Ḳays-ı derūnum cihān cihān beri gel
3. Miřāl-i cām-ı feraḡ-baḡř-ı meclis-i vuşlat
Kenār-ı bezmimi māhım dolan dolan beri gel

---

467. 156a

⁵⁴⁹femiñde: feminde

468. 148a

4. Raķīb ‘āzim-i da‘vet olursa dā’iremiz
Görünme ey perī-bīve nihān nihān beri gel
5. ‘Uķūd-ı mühr ile bürhān dilerse de Nāfız
Ĥaṭā ise de bir iki zamān zamān beri gel

469

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Naķş-ı ĥüsnün perde-i çeşme nihān ister gönül
Ol perī-rūya neṣāre her zamān ister gönül
2. Lāne-sāz-ı çin-i zülfüñdür mişāl-i murğ-ı ‘aşķ
Sünbül-i bāğ-ı Ĥaṭāda āşiyān ister gönül
3. Şebnem-āsā bülbül-i gülzār feryādī midir
Bir gül-endāma ķapılmış gülsitān ister gönül
4. Reşķ ile dönsün felek ṭursun ḥasedden naḥl-i gül
Bir ser-āmed serv-ķad bir mihrībān ister gönül
5. İhtiyārī tāzeden kim geçdi dehr-i köhneden
Pir iken Nāfız yine bir nev-civān ister gönül

470

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Cebhe vü ruḥsār-ı dil-ber ikiden ḥālī degil
Māhdır yā mihr-i enver ikiden ḥālī degil
2. Geh tehī geh pür döner bu kāse-i māh-ı felek
Cünbüş-i mānend-i sāğar ikiden ḥālī degil
3. Geh ṭavīl ü geh şağir eyler medārın mihr ü meh
Rüz ü şeb bu rāzı söyler ikiden ḥālī degil
4. Yā eder iğmāz⁵⁵⁰-ı ‘ayn yā eder ḥüsn-i naṣar
Luṭf-ı çeşm-i nā-ber-ā-ber ikiden ḥālī degil

---

469. 148a

470. 148b

⁵⁵⁰ iğmāz: iğmāz

5. Merdüm-i çeşm-i dilimdir Nāfızā yā hāl-i ruḥ
Müşk-i Çinîdir ya ‘anber ikiden hālî degil

471

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Gel yetiş ey gönçe şevk-i hâtır-ı meyyâlim ol
Ben hezâr-ı bâğ-ı ‘aşkıım sen de verd-i alım⁵⁵¹ ol
2. Gösterip mir’at-ı sîne ol perî der ‘âşığa
Şürete aldanma kalbim yokla ‘ayn-ı hâlim ol
3. Bir kere güş eyle feryâdım teğâfûl tâ-be-key
Ey şeh-i gülzâr-ı ‘işve vâkıf-ı esrârım ol
4. Kalb-i vîrânem yapılsın sâkiyâ gel meclise
Neş’e-i la‘lîñle def‘-i keşret-i eşgâlim ol
5. Tâli‘-i Nâfız güşâde ola vechiñden bugün
Şubḥ-ı bahtımdan görün gel neyyir-i iḳbâlim ol

472

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Naḳş-ı çeşmiñ resm eder müjgân-ı dîde pür-ḥayâl
Mûy-ı hâme süzenîdir gösterir ‘ayn-ı ḥayâl
2. Bûy-ı ‘ıtr-ı şâhî ol gül-çehreye olsun ‘araḳ
Reng-i naḳş-ı nâz işlensin mücessem dest-mâl
3. Zülf-i zer-târı ucundan resm alınsın mü-be-mû
Târ [ü] pûd olsun ḥarîr-i rişte-i enzâra al
4. Rişte-i gîsûya dönmüş örnek almış naḳşdan
Çarḫa bükdürmüş kadın bî-tâb meşel-i hilâl
5. Kâr-ger olup du‘â esmâımız işlerse tamâm
Naḳş-ı gülde bâğ-ı ḥüsnünden ḳopar bir dest-mâl

---

471. 148b

⁵⁵¹ alım: ‘âlem

472. 149a

473

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nuql-i mey ol çeşm-i bādām olsa da māni' degil
Bu ıopuş endiše-i hām olsa da māni' degil
2. Eyledi vaşşiler ile ülfeti Mecnūn-i dil
Ol gözü āhū baña rām olsa da māni' degil
3. Murğ-ı zirek-veş olur rem-kerde tāb-ı āhdan
Ol tezerv-i ' işveye dām olsa da māni' degil
4. Sine-i siminini yemde görüp ez-dil deñiz
Baır aña mir 'āt-ı endām olsa da māni' degil
5. Āfitāb-āsā düşürdü pertevin Nāfiz dile
Şiše سر reng-i meye cām olsa da māni' degil

474

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ey çeşm-i fitne-cū nigeħ-endāz-ı cānım ol
Ey ğamze āşinā-yı dil-i nā-tüvānım ol
2. Ey eşk-i dide şāhıma nem varsa kıl revān
Gel söyle mācerā-yı dili tercemānım ol
3. Ey āh eyle sūzişim ol mehveşe beyān
Sen āteşin-zebān dil-i āteş-feşānım ol
4. Ey ' aşk-ı derdnāk dil-i hānümān-ħarāb
Āteş-resān-ı hātır-ı nā-mihribānım ol
5. Ey şabr-ı āşināyī bu bī-gānelik nedir
Terk etme bizi maħrem-i rāz-ı nihānım ol
6. Ey zaħm-ı sine şerħ edemem ben murādımı
Sen söyle yāre hāl dilimden lisānım ol
7. Ey Nāfiz öp ayağını bünden o ser-keşin
Gel kāşif-i rumūz-ı dil-i bī-kerānım ol

---

473. 149a

474. 149a

475

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

1. Hevâ çü sine-i dil-ber dağı güşâde degil
Bağılsa âhdan âyînesi ziyâde degil
2. O rind-i bâde-keşiz cām-ı kalbimiz zâhir
Mişâl-i şeyh-i müzevvir gibi ziyâde degil
3. Hezâr düşdü zenaḥdānıña dil-i ğamgîn
Fütâdeî dilimiz biz hemân fütâde degil
4. Bu ḥüsn-i lafz bu ta' bîr bu belâgat ile
Maḳâm naḥvet-i bî-cālib-i ifâde degil
5. Bu çār-mışra' -ı ebrûsı bir murabba' dır
Maḳâm-ı evc-i hevâ Nāfîzâ nevâda degil

476

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Gel ey rûḥ-ı muşavver râḥatü'l-ervâḥ-ı ' uşşâḳ ol
Sebük-rûḥân-ı ' aşkıñ bezmine cân ile müştâḳ ol
2. Murâdın ' âlem-i zevḳ-i visâl-i yâr ise ey dil
Gehî öp sâ' idin gâhî recâ-yı cilve-i sâḳ ol
3. Temâşâ eyle ey dil ḳudret-i ḥallâḳ-ı gerdünu
Nigâh-ı ' ibret ile naḫra-senc-i rûy-ı nüh-ṭâḳ ol
4. İcâbet ola derseñ dergeh-i Mevlâda bîdārâ
Ḥulûş üzre du' â-güy-ı zamân-ı feyz-i işrâḳ ol
5. Niḳâb-ı zülf ḥâ' il oldu gördüñ Nāfîz-i zâra
Ḥuşûl üzre şabâ gel kâşif-i ruḥsâr-ı berrâḳ ol

477

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. 'Ömrümde görmedim o perî-rû gibi güzel
Ögmüş yaratmış anı Hudâ hüsni ile ezel
2. Gül-mihr-i rûyu neşv ü nemâ buldu gün-be-gün
Verdi bu 'âlemiñ gül-i h'urşidine hâlel
3. Timsâl-i âyine niçe dönsün cemâline
Gördük ki devr-i şîşede emşâl-i bî-bedel
4. İkbâl-i rûzgâr ile gel nahl-i ârzü
Bilmem ne gülşeninde açar gonçe-i emel
5. Nâfiz perini eyledi pervâneler delil
Bürhân-ı âh ü sûz-ı dili olmasın meşel

478

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Vaqt-i şeftâlûya kaldı mîve-çîni-i vişâl
Bâğ-ı 'ahdından eger çıkmazsa ol nahl-i kemâl
2. Kesmesin dest-i ümîdi şâh-ı nahl-i vaşldan
Mîve-i bâğ-ı cemâle ermesin derse zevâl
3. Gülşen-i ümmîd olurdu bâr-ver ser-tâ-ka-dem
Va' dine şâbit-ka-dem⁵⁵² bir kerre olsa ol nihâl
4. Olsun olsun mîve lutfum diyü aldadıverir
Çondurur daldan dala servim hezârı gül-mişâl
5. Hâm-dest-i Nâfize olsun vişâliñ mîvesi
Bâğ-ı hüsniñ elması olmazsa ey bâr-ı hayâl

---

477. 150a

478. 150a

⁵⁵² şâbit-ka-dem: şâhib-ka-dem

479

meʿülü fâʿilätü mefâʿilü fâʿilün

1. Bülbül ʿaceb mi olsa da şiven-fezâ-yı gül
Görmüş hezâr gülşen-i ğamda cefâ-yı gül⁵⁵³
2. Gâhî ğam-ı hazân gehî hâr-ı dil-hırâş
Var mı hezâr-ı zâr [ü] cefâ-keş şafâ-yı gül
3. Ey nâle-sâz-ı bülbül-i bî-berg [ü] bî-nevâ
Bir gülmedi⁵⁵⁴ yüzüne du-rûze vefâ-yı gül
4. ʿAşr-ı şafâsı geçdi dikenlerle ğonçeniñ
Ellerle kıpdu zevk-i hezâr-âşinâ-yı gül
5. Pâ-der-hevâ-yı tâbiş-i âhımla Nâfizâ
Bülbül gibi şıklıdı mizâc-ı hevâ-yı gül

480

meʿülü mefâʿilü mefâʿilü feʿülün

1. Gül rûyuña şeb-bü gibi düşdü ham-ı kâkül
Gömgök kesilir[se] yeridir şerm ile sünbül
2. Ağyâr[ı] hâsed ile helâk eyle ğazâ et
Luţf et bize ol kâfire hiç etme tekâsül
3. Bu şekl ile taşvîr-i ruḡ-ı alñı görse
Bülbül gibi şürîde olur naķş ise de gül
4. Pervâne-şıfat şuʿle-i âvâze yanardı
Görse seni bu tâbiş ile nâlede bülbül
5. Meclisde bu şeb sâķî-i gül-çehreyi Nâfiz
Bülbül gibi söyletdi hevâ-naġme-i bülbül

---

479. 150b

⁵⁵³ Bu beyt LH. 137a'da şöyledir:

Bülbül ʿaceb mi olsa her şiven-fezâ-yı gül
Görmüş cihânda gâh ğamı vü geh şafâ-yı gül

⁵⁵⁴ gülmedi: gülmedir

480. 150b

481

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Miyānıñı bize şardır inan inan gel gel
Tolaşmasın saña yad el amān amān gel gel
2. Meded meded adıñı çekmesin bu şeb eller
Vişālîñ olmasın ey meh yaman yaman gel gel
3. Yeter yeter oda şem' -i ruħuñla dāğ-be-dāğ
'Ayān miyān sözün etme beyān beyān gel gel
4. Firāşe gül memeler gel gel ede inşāf et
Hezār-ı hicre olur mu inan inan gel gel
5. 'Azīmet ile görün da' vet-i dil-i zāra
Nihānī olma perī sen 'ayān 'ayān gel gel
6. Şağın şağın birağıp bezm-i Nāfizi gitme
Bu demleri añasın bir zamān zamān gel gel

482

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Bāb-ı vişāl-i ğayrıda ey şeh levende ol
Dersiñ fütādeñe der-i ħasretde bende ol
2. Gül-çin-i verd-i rüyuñ iken el şemim ile
Dersiñ mi bir kere bu şafāmızda sen de ol
3. Bāz-ı niyāz cilve-i pervāzda yeter
Ey kebg⁵⁵⁵-i nāz zāğ-ı raķibe perende ol
4. Ey nergis-i şafā-yı gül-i bezm-i bāğımız
Gör sīm-sīne seyrini zevķ-i semende ol
5. Yalvar o māh-pāreye öp şāf sinesin
Nāfiz şafā-yı cilve-i sīmīn-bedende ol

---

481. 150b

482. 151a

⁵⁵⁵ kebg: kebgē

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Ey Hâkîm [ü] Kâdir ü dâna Hudâ-yı bî-zevâl
Zât-ı pâkiñ birliğine şahid olmuş cümle hâl
2. Râzık-ı dünyâ vü 'uqbâ Hâlik-i arz ü semâ
Mâlik-i bay ü gedâ Fettâh [ü] Hayy [ü] Zü'l-celâl
3. Kâfi vü sâfi vü mu'âfi dâ'im Bâkî Ra'ûf
Evvel [ü] âhîr 'azîm ü 'aliyy Rabb-i bî-mişâl
4. Zâhir ü Bâtin Kaviyy ma'nî-i⁵⁵⁶ muhsin ü ahad
Râfi' ü Mü'min ü مہمن Hû Şamed Haq Zü'l-kemâl
5. Ey Kerîm [ü] Vâhid [ü] Settâr [ü] Kudûs es-Selâm
Ey Raḥîm [ü] Hâfız [ü] Ğaffâr Rabb-i lâ-yezâl
6. Ey 'Alîm [ü] Hâkim [ü] Cebbâr [ü] Şabbâr [u] Şekûr
Ey 'Azîm [ü] Müntakîm Kahhâr ü 'Afûv Zü'l-kemâl
7. Yâ karîb [ü] yâ 'acîb [ü] yâ Mucîb [ü] yâ Semî'
Yâ Başîr [ü] yâ Habîr [ü] yâ 'Azîz [ü] bî-zevâl
8. Yâ Hamîd [ü] yâ Mecîd [ü] yâ Cemîl [ü] yâ Celîl
Yâ Şekûr [ü] yâ Şabûr [u] yâ Ğafûr [u] Zü'l-celâl
9. Sensin ol bürhân ü seccân dâ'im [ü] Bâkî Ra'ûf
Sensin ol cennân ü mennân Hâlik-i cümle me'âl
10. Sensin ol Raḥmân [ü] sultân Bârî vü ma'rûf Hû
Hem Cemîl [ü] hem Celîl [ü] 'âlim-i sırr-ı vişâl
11. Hürmeten esmâ-yı hüsnâ hürmet-i 'ilm-i ezel
Hürmeten ism-i Celâliñ ey Ğaniyy-i bî-zevâl
12. Ey benim ma'bûd-ı maşşûdum efendim Hâlikim
'Abd-i 'âciz Nâfiz-i muhtâcî kıılma pür-melâl

483. 226b (Bu gazel, *Dîvân*'ın sonunda 1. Münacat olarak kayıtlıdır. Kafiye gereği buraya alınmıştır.)

⁵⁵⁶ Kaviyy ma'nî-i: Kaviyy ü ma'nî-i

484

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Kenār-ı bezmime bir neş'e-baḥşā' işveger çekdim
Getir sāḳī ayağı cām-ı ğam çok derd-i ser çekdim
2. Niçe kez toz ḳopardım zūr-ı bāzū-yı hevā gördüm
Cefā-keş bir kemān-ebür güzelden ben neler çekdim
3. Şeb-i vuşlat zamān-ı cilve-i mehtāba düşdükce
Çü hāle sīneye bir māh-peyker sīm-ber çekdim
4. O şem'-i ḥüsne ben sūz ü güdāzım hep beyān etdim
Tutuşdum āteşin-feryād ile bir āh-ı ser⁵⁵⁷ çekdim
5. Ḥayāl-i zülfi zer-tārı ucundan anca fikr etdim
İşim altun edip' aynıyla Nāfız kār-ı zer çekdim

485

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Gel da' vetime ey perī hercāyī saña derim⁵⁵⁸
Tenhā şafā[-yı] şadr-ı recāyı saña derim
2. Gör naḳş-ı cām-ı sāḳiyi taşvīr-i cām ile
İsterseñ etme resm şafāyı saña derim
3. Baḳ germ-i' aşḳa āb [ü] hevāsına' āşıḳıñ
Ey verd-i ter neşiv ü nemāyı saña derim
4. Ḳıldıñ ğalaṭ-nüvīslige mū-be-mū şürü'
Ey ḥāme naḳş-ı ḥaṭṭ-ı reyḥānī saña derim
5. Nāfız ğubār-ı ḥaṭṭ-ı lebin fāş eder misiñ
Esrār-ı keyf-i ğonçe-nümāyı saña derim

---

484. 151a

⁵⁵⁷ Bu mısırada “serd” şeklinde yazılan sözcüğün sonundaki “-d” sesi Farsça fonetik kurala göre düşürülebilir. Kafîye gereği bu ses düşürülmüş ve kelime “ser” şeklinde okunmuştur.

485. 151b

⁵⁵⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

486

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Gül-geşt eder ol serv-i çemen ben de olaydım
Yanınca raķībān gibi Şen ben de olaydım
2. 'UŐŕāķına taķsīm eder naķd-i viŕāli
Almaz mı idim hiŕŕemi ben bende olaydım
3. Tā Őubĥ ola ārāyiŕ-i āģūŕ miyānı
Ol māh ile bu zevķ eden ben de olaydım
4. Zerrīn-ķadeĥle görür ol ĝonçe ŕarābı
Gülzārda dermiŕ ki diken ben de olaydım
5. Nāfiz görüp ol bezm[i] bozuķ sāķiye dermiŕ
Ol ŕūĥ-ı nevā-sāz-ı düzen ben de olaydım

487

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Raķŕ eyler iken sāķiye pehlūya getirdim
Rez-duĥterini cilve-i zānūya getirdim
2. Ol kaŕı kemān cüz'ı iŕāretle egildi
Çekdim yine tenhā anı bāzūya getirdim
3. 'Azm eyler iken da'vet-i Leylāya nihānı
Mecnūn dilimi ben o perı-rūya getirdim
4. Her 'ālem-i āb ile çekip bezme dūŕdüm
Ol serv[i] ben ammā hele bu ŕuya getirdim
5. Ĥāhiŕger-i la'lini ŕarāb ile ter etdiñ
Nāfiz gül-i ĥuŕku ŕanaŕın cūya getirdim

488

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Cünbüş-i kâmeti⁵⁵⁹ rakş-âver-i şabr-ı ārām
Tâb-ı reftârı hâlel-kerde-i çeşm-i eyyâm
2. Kaddi tahrîk-i hevâ eylese baħr-i nâza
Mevce-i hüsñ [ü] leţâfet kıparır cüş-ı hırâm
3. Tiğ-i sâğar o kıadar neş'e şalar meclise kim
Halka-i cevher-i gamgam görünür gerdiş-i cām
4. Edicek vaz' -ı benân teng lebine yârim
Bütün olmadı dehânına müşekker bādām
5. Gülşen-i tîli' ime ermedi mi bād-ı murād
Daħı negşüfte midir Nâfiz ' aceb gönçe-i kām

489

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Tutuşdu âteş-i hasretle yandı gitdi dāmānım
Meded ey eşk-i şādî gel yetiş kırtar giribānım
2. Ne var gel hâtırım yap işte bir bād-ı harâb oldum
Dil-i vîrānemi ma' mür [u] âbād eyle sulţānım
3. Derūnum deyr-i Ferhād oldu ey büt naķş-ı rüyuñla
Nigāristāna döndü hāne-i sakf-ı dil [ü] cānım
4. N'ola şaf-ber-şaf olsa şāh-ı gül-veş serv-kāmetler
Gülistān-ı hayālim kıadd-i mevzūndur hıyābānım
5. Kenāra vardı ğayr ile şalındı bu mudur ' işmet
Hevāya uydu yoldan çıkıdı serv-i hoş-hırāmānım
6. Dem-i vuşlatda rü-gerdān olursa dönmeyip yalvar
Kıaçırdım dün gece ben fırsatı [Nâfiz] peşimānım

---

488. 152a

⁵⁵⁹ kâmeti: kâmete

489. 152a

490

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Baḥş-i 'aşkı germ-i nezzāremle taḥrīr eyledim
Ḥikmeti ben sırr-ı işrāk ile taḥrīr eyledim
2. Yāre zaḥm-ı sīne-i şad-çāk[ı] taḥrīr eyledim
Ṭıbb-ı şerḥ-i bāb-ı teşrīḥ üzre taḥrīr eyledim
3. Ḥ'ābda aldım dehān-ı vaşfıma bir gül-şeker
Ben bu terkībi ruḥ-ı la' liyle ta' bīr eyledim
4. Dīde-i āhūsunu⁵⁶⁰ verdim esed-ṭab' [a] şikār
Şāhbāz-ı ğamzesin[i] şayd [ü] taḥcīr⁵⁶¹ eyledim
5. Gör benim 'aqlım alan mest-i perī-çehrem deyip
Şīşe-i ḥālī pūr etdim ḥüsn-i ta' bīr eyledim
6. Cāme-ḥ'ābımda o yāri eyledim bīdār-ı şevḳ
Nāfız etdim ḥaṭā nevm ile dil-gīr eyledim

491

meḥā' ilün fe' ilātün meḥā' ilün fe' ilün

1. O ser-keşin ḳad-i mevzūnun añıp āh etdim
Ḥasedle serv-i ser-āmed ḳadin du-tāh etdim
2. Miyānımızda olurken hezār-ı nāz ü niyāz
Ḥaṭā ile o melek-ṭal' ata günāh etdim
3. Ḥazef ḳadar nigeḥ etmedi eşkime⁵⁶² dirīĝ
Yolunda bu niçedir bī-bahā tebāh etdim
4. Nezāket-i nigeḥi olalı pesendide
Baḳılsa 'aynını mülk-i derūna şāh etdim
5. Dirīĝ Nāfız o şāhib-ḥayāyı bilmez idim
Bir āh ile ruḥ-ı mir'ātını siyāh etdim

---

490. 152b

⁵⁶⁰ āhūsunu: āhūsuna

⁵⁶¹ taḥcīr: taḥcīl

491. 152b

⁵⁶² eşkime: eşke

492

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Yarım ağızlan olsun bir tekellüm eylese yārim
Bütün mevşūf olur dillerde ihsān ile hūnkārim
2. Bize va' d eylemişken mihr-i vaşlın ğayre yüz verdi
Bugün taḥvīl-i ihsān etdi döndü şems-ruhsārim
3. Ḥayāl-i naḳş-ı rūyu çıkmadı āheng-i ḥātırdan
Nağam-sāz-ı nigāhı oldu hep ' uşşāḳ-veş kārim
4. Ḥayāl-i al-ı gül-ruhsār gelse gülşen-i fikre
Düşer pāyına gül-gün-çeşm-i bülbül çeşm-i hūn-bārim
5. Kalır mı şāhbāz-ı dilde Nāfiz ṭākat-ı ārām
Ḥırām eyler yürürken cūnbüş ile kebg-reftārim

493

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Vücūdu ditreme tutdu inan efendicigim
Bu nāfeye dayanılmaz amān efendicigim
2. Perī-güşāy-ı vişāliñ olurdu pür-da' vet
Bu gece bize buyursañ nihān efendicigim
3. Hezār-ı şevḳ ile müştāḳ-ı rūyuñ olduğuma
Çü gönçe şerhalar eyler ' ayān efendicigim
4. Lebiñden öpdü diyü dillemiş ' adū ammā
Bu luṭf-ı ḥ'āb-ḥāli yalan efendicigim⁵⁶³
5. İnanma ehl-i riyādır ki fırsatıñ bekler
Ḥulūşuma dese Nāfiz inan efendicigim

---

492. 153a

493. 153a

⁵⁶³ Bu mısraın vezni bozuktur.

494

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

1. Yeter alma yeter āh ü enīnim
Şaķın bir tāze gülsün nāzenīnim
2. Niķābı rüy-ı pākiñden güşād et
Cihānı ķıl münevver meh-cebīnim
3. Esīr oldu nedir çāre ħalāşa
Güñül zülfünde ķaldı dil-nişīnim
4. Ki senden ğayre meylim yok efendim
Bilirsīñ böyledir 'ahd ü yemīnim
5. Ħazer ķıl mihr-i evc-i nāz iseñ de
Yaķarsīñ māh-ı āh-ı āteşīnim
6. Şadef-veş alsam āĝūşa miyāniñ
Kenāre gelseñ ey dürr-i semīnim
7. Neler çekdi ħayāl-i Nāfīze baķ
Hele bir kez ele gir nāzenīnim

495

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün

1. Yed-i sāķīye görüp neş'e-i sāĝar verelim
Ķoparıp dest-i hezāra gül-i aķmer verelim
2. Müje vü ĝamzeye dil sine-ĝüşā olduķca
Dest-i ħün-ı nigehe tīr ile ħancer verelim
3. Nev-be-nev āh çekip naĝme-i pey-der-peyle
'Arz-ı ħāl-i dili ol şāha mükerrer verelim
4. Görelim bir kere ta' dād-ı kerem etsin o gül
Biz hezārān yazalım cevriñi defter verelim
5. Gül-i ruĝsār-ı 'araķ-rīz[i] ħicāb eyleyelim
Ħüsn-i tedbīr ile tāb-ı ruĝa pertev verelim⁵⁶⁴

---

494. 153a

495. 153b

6. Al-ı ruhsārını şem la' l-i lebin būs edelim
Dil-i zî-rütbeğe resm-i gül-i sükker verelim
7. Reng-i şahbâ ile pâyını muḥannâ edelim
Yed-i sâķiye ṭolu la' l ile cevher verelim
8. Bu mudur lâyıķ-ı gencîne-i şâh-ı vuşlat
El şarıp yatsın o sîmîn-ten[i] biz zer verelim
9. Nâfizâ âh edelim yâr ' arak-rîz olsun
O gül-efşân gül-âb-ı ruḥa micmer verelim

496

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Cilve-zen-i dest iken o mümtâz çıkardım
Şayyâd-ı tehî beftere-veş bâz çıkardım
2. Cem' iyyet-i ḥârı dağıdıp dâmen-i gülden
Hep ' asker-i aġyâr-ı ḥiyel-bâz çıkardım
3. Ğonçe-i leb esrârımı fâş eyledi geldi
Bildim ki ḥaṭâ eyledim ol râz çıkardım
4. Ser-rişte-i fırsat yine çıktı elimizden
Hep hâleden ol mâh-ı felek-nâz çıkardım
5. Nâfiz o gülistân-ı ruḥuñ meşķ-i ḥaṭında
Mûy-ı ser-i ḥâme şaşırıp yaz (?) çıkardım

497

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Manzû[r]-ı du-çeşm-i ḥaremi olmadı ḥâlim
Bir nîm-nigâh eylemedi gitdi o zâlim
2. Ey dîde-i giryân bu nedir eşķ-i revânî
Kaldı mı çemen ḥâl كيدو serv-i ḥayâlim

⁵⁶⁴ Bu mısırada kafiye bozuktur.

496. 154a

497. 154a

3. Ol maşrıq-ı ruhsārda hāl oldu tefe'ül
Etdi mi tūlū' necm-i seher çıkdı mı fālim
4. Olmaz mı vezān şarşar-ı āhım bu sitemle
Kimlerle şalınmaqdadır ol serv-i nihālim
5. Nāfiz düzene halka-i cām ile düşer mi
Şayd olmaya mı dām ile ol çeşm-i ğazālim

498

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Emelim kand-i lebin cām-ı şafāyı görelim
Ne şuda neş'e verir āb [ü] hevāyı görelim
2. Hāliñi etme nihān ey perī gel dā' ireye
Da' vet-i keyf edelim rūḫa ğıdāyı görelim
3. Neş'e-i meyle açıldıķca o şāfi sīne
Biz o mir'āt-ı cihān-bīn-i cilāyı görelim
4. ' Arz et ebrūlarıñı ğurre-i iķbāl olsun
O hilāl-i şeb-i ümmīd-i vefāyı görelim
5. Nāfizā zūlf ۛۛۛ maşrıq-ı h' urşīd-i ḫasen
Şeb-i nevrūz edelim şems-i duḫāyı görelim

499

meḫ' ilün fe' ilātün meḫ' ilün fe' ilün

1. Çemen çemen gezelim seyr-i gülşen eyleyelim
Nezāre-i dil-i şevķ ile rūşen eyleyelim
2. Niyāz ile olalım sell-i⁵⁶⁵ seyf-i pür-iķdām
Nuķūd-ı himmet[i] bu yolda reh-zen eyleyelim
3. Hezār-ı zār ile olmaya nālemiz dem-sāz
O ğonçeyi açalım def' -i şīven eyleyelim

---

498. 154a

499. 154b

⁵⁶⁵ sell-i: selle

4. Mekân[1] sünbül-i Çîn olmayınca murğ-ı diliñ
Şikenc-i kâkül-i müşkîni mesken eyleyelim
5. Bırakma zeyl-i vişâlin eliñden ey Nâfiz
Yed-i recâyı hemân zîb-i dâmen eyleyelim

500

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

1. Nişân-ı tîr-i nigâhım amân amân güzelim
Harâb-ı çeşm-i siyâhım inan inan güzelim
2. Gider nümâyiş-i gül-berg-i rüyuñ âhîr-i kâr
Bu rûzgâr[1] añarsıñ zamân zamân güzelim
3. Mağabbetim saña bir rütbe yok edâsı anıñ
Hulûş-ı kalbi şorarsıñ cihân cihân güzelim
4. Bu çâr-süy-ı talebde revâca verme kesâd
Metâ' -ı vaşlıñı sürme dükân dükân güzelim
5. Çü lâle dâğ-ı derûn kırsa (?) dil eder i' lân⁵⁶⁶
O da bu sūzişin eder beyân beyân güzelim
6. Şafâ-yı kand-i lebiñ Nâfiz eylemiş dermiş
Bu güft ü güy-ı raķîbân yalan yalan güzelim

501

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Şüret-i hâlimi bir şekl ile taşvîr edemem
Saña ey âyine-rû vechini taķrîr edemem
2. Nüşa-i hüsnünü şerh etse hať ile bülbül
Bu gülistân[1] ben ol hâr ile tefsîr edemem
3. Nâ-revâyî görünür noķtaları harf-be-harf
Nâmede sūziş-i pür-eşkimî taķrîr edemem

---

500. 154b

⁵⁶⁶ i' lân: ایلان

501. 155a

4. Lebin ağızında dediñ h'ābda gördüm ammā
Dehenin öpmeyicek ben bunu ta' bîr edemem
5. Leyle-i zülfünü Nāfiz tağıdır āh-ı seher
Bu perişānlıg ile nāle-i şeb-gîr edemem

502

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1. Tîr-i müjeñe geçdi söz āzāra karışmam
Mest-i nıgeh-i nāza sitemkāra karışmam
2. Şāne gibi sen keşmekeş-i zülf-i cedel ben
Tel kırmam ara yerde o mekkāra karışmam
3. Āmızış-i edhān-ı niyāzıñ yeri yokdur
Ol şerbet-i la' lîn-i şeker-bāra karışmam
4. Pāy-ı nazara hār-hırāş oldu hālîde
Ben kār-ı muğaylān-keş-i ağıyāra karışmam
5. Yok naqş-ı cefā-yı nıgehiñ örneği Nāfiz
Resm eyleyemem kār-ı sitemkāra karışmam

503

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1. Söz gānzeye geçdi nıgeh-i yāre karışmam
Mınnet nıgehe nāvek-i gāddāra karışmam
2. Ey çeşm-i niyāz ol nıgeh-i nāzına tālîb
Hūsni nazara dîde-i āzāra karışmam
3. Şems-i ruḥ[u] mîzāna çekip kevkeb-i zülfü
Ol Müşterîdir sünbüle bāzāra karışmam
4. Şāhid müjeler gānzeler inkāra yorarsa
İşbāt ederim hücçet-i ikrāra karışmam

5. Ey ʔālīʕ-i ʕāşık felege dönme sitemde
Baḥtın işine gerdiş-i devvāra ʔarışmam
6. Pür mekr [ü] füsün⁵⁶⁷ ğamzeleri Nāfız [o] yāriñ
Ben ḥʔābgeh-i fitne-i bīdāra ʔarışmam

504

fāʕ ilātün fāʕ ilātün fāʕ ilātün fāʕ ilün

1. ʕ Aks eder mīnāya rūyuñ bāde-ḥʔār⁵⁶⁸ olduĝca sen
Mey döner mihr-i sipihre neşʔedār olduĝca sen
2. Raĝş eder keyfiyyet-i mey bāde-ḥʔār⁵⁶⁹ olduĝca sen
Atılır elden ʔadeḥler neşʔedār olduĝca sen
3. Olmasın mı zerre-veş ser-geşte ʕarḥ-ı bī-sebāt
Tābiş-i mihr-i ruḥuñla bī-ʔarār olduĝca sen
4. Rūzgārıñ merdüm-i ʕeşminde işler ğamzeler
Tīr-i müjgāniñ gibi bir fitnekār olduĝca sen
5. Aşılır fitrākıña başdan ğazāl-i āfitāb
Her gün ey meh māʔil-i şayd [ü] şikār olduĝca sen
6. Mihr eder māh-ı felekden rüz u şeb kesb-i kemāl⁵⁷⁰
İki gün māh-ı neve āyinedār olduĝca sen
7. Pür olur ʕeşm-i Züḥal Nāfız ğubār-ı reşk ile
Esb-i yāre pāy-māl-i reh-ĝüzār olduĝca sen

505

mefʕ ülü fāʕ ilātün mefʕ ülü fāʕ ilātün

1. Nezzāre eylemekden ʕeşmine her nigeḥbān
Züvvār keşretinden sedd oldu rāh-ı müjgān

⁵⁶⁷ füsün: füzün

504. 155b

⁵⁶⁸ bāde-ḥʔār: bāde-ḥār

⁵⁶⁹ bāde-ḥʔār: bāde-ḥār

⁵⁷⁰ kesb-i kemāl: kesb ü kemāl

505. 156a

2. Ruhsār-ı al-ı yāre baqdıķca çeşm-i pür-hün
Şan verd-i terden oldu her bir müjem hıyābān
3. H̄oy-kerde görse rūyuñ ˘ uşşāķ-ı bī-sitāre
Tāb-ı cemāle derler mihr-i sipihr-i ihsān
4. Bedr-i cebīn üzre seyr et hilāl-i yāri
Mehtābı ğurre ile cem˘ etdi arķ-ı devrān
5. İnşāf eder mi bilsem ol şāfi sīne bir kez
Āyīne-i ümīdim Nāfız olur mu tābān

506

fe˘ ilātün fe˘ ilātün fe˘ ilātün fe˘ ilün

1. Bize ğadr etme amān ğamze-i ğaddāreñ için
Çekme ğaddāre-i çeşmiñ dil-i şad-pāreñ için
2. Şāhbāz-ı nigehiñ eyledi pervāz-ı sitem
Şalma seyf-i nigeħi h̄atır-ı āvāreñ için
3. Çekilip hāle-i arb ile o sīmīn bedeni
Dökelim naķd-i recāyı biz o meh-pāreñ için
4. Niçe bir ğone-i esrār-ı lebiñ söyleşelim
Yoķ mu⁵⁷¹ kelime ğubār-ı dil-i bī-āreñ için
5. Hırz ile h̄abl-i ser-i zülfüñü ta˘ vīz edelim
Hep füsün-h̄ān⁵⁷² olalım ğamze-i seh̄hāreñ için
6. Defter-i naķd-i vefā Nāfız olursa taķsīm
Hişşe ver zerre ķadar da ruķ-ı meh-pāreñ için

---

506. 156a

⁵⁷¹ Yoķ mu: Yoķ mudur

⁵⁷² füsün-h̄ān: füsün-h̄ān

507

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabā nīm-devr edip gel çin-i zülf-i müşk-bārından
Dil-i miskīne kııl bu müjdeyi⁵⁷³ sünbül diyārından
2. Eder te'sīr nevk-i āh-ı ḥasret taş ise ḳalbiñ
Şaḳın ey āyine-rū ehl-i 'aşkıñ inkisārından
3. Leb-i cūda olunca rū-güşā ol serv-i gül-endām
Derūn-ı āb döndü gülşene 'aks-i 'izārından
4. Şabā vermez nesīm-i zülfünü bād-ı hevā yelmez
Kime şekvāya dil āgāze kıılsın rüzgārından
5. Dile 'ayn-ı keremdir Nāfizā baḳ çeşm-i ḥışm-engiz
Yine ḥüsn-i nazar gördük nigāh-ı fitnekārından

508

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabā nīm-devr edip gel zülf-i yār-i müşk-bārından
Dil-i miskīne kııl bu müjde[yi] dār-ı diyārından⁵⁷⁴
2. Eder te'sīr āh-ı āteşinim taş ise ḳalbiñ
Şaḳın ey āyine-rū tāb-ı sūz-ı inkisārından⁵⁷⁵
3. Verir bād-ı hevā hep būy-ı çin-i ṭurresin kāme
Şikāyet eylemem ey bād-ı vuşlat rüzgārından
4. Degil peykān-ı tīr-i dil-güdāzında cilā-yı zāğ
Göründü mū-be-mū ol sürmeler müjgān-ı yārımden
5. Eder her perdede ol cilve-sāzım bir düzen peydā
Bozuk bī-nağme Nāfiz meşḳ terk et naḳşkārından

---

507. 156b

⁵⁷³ müjdeyi: müjde-i

508. 156b

⁵⁷⁴ Bu beyit, 507. gazelin ilk beytine benzemektedir.

⁵⁷⁵ Bu beyit, 507. gazelin ikinci beytine benzemektedir.

509

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Hevā çü sīne-i dil-ber güşāde oldu bugün
Bağ āyine-i cihāna cilāda oldu bugün
2. Ziyāde eyledi mehtābdan ruhu nūrun
O mihr-i maşrıq-ı ʔal' at ziyāda oldu bugün
3. Pey-ā-pey olmadadır yūsre bir ' usur peydā
Şeb-i cefāsını gördüm vefāda oldu bugün
4. Göründü cām-ı lebi neş'eden ziyā-güster
O şāf-meşrebe mir'āt bāde oldu bugün
5. Şabāha dek ser[i] bālīn-beste olmuş iken
Hulūş-ı Nāfiz[i] seyr et riyāda oldu bugün

510

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rūy [u] zūlf-i yāri zīver-i felek görse hemān
Mihr [ü] māhın rüz u şeb mir'āt ederdi bī-gümān
2. Gūş edip yārim niyāzım oldu engüşt ber-dehen
Hātem-i⁵⁷⁶ nāzım bütün hayretle ' arz etdi benān
3. Cāmesi al-ı şafağ ruhsārı h'urşid-i cihān
Ol gazāl-i şubh-ı dil aḥşam güneşidir hemān
4. Maşrıq-ı bezm içre devr etdikce tāb-ı neş'eden
Şu' le-i cevvalēye döndü o meh-rūy-ı zamān
5. Şimdi bu hercāyī vādiler nedir çarḥa dönüp
Mihr-i luḫfuñ neydi evvel ey meh-i nā-mihribān
6. ' Ahdi bozma el-amān ey māh-ı tābānım bu şeb
Hāle-i āgūşa gelmez mi yemīn üzre miyān

---

509. 157a

510. 157a

⁵⁷⁶ Hātem-i: Hātemi

7. Deyr-i Ferhād-ı ruḥuñ ğayre olur şüret-perest
Yok mu imānıñ bu mu inşāfıñ ey kāfir hemān
8. Nām-keşdir çār-ebrüsu nigīn-i ḥüsnde
Ḥaṭṭ-ı sebziyle zümürüd kaşlı ḥātemdir dehān
9. Bir şeker-ḥandeyle telḥ-āba mezāk etdiñ beni
Böyle me'mül eylemezdik senden ey şirīn-zebān
10. Çār-ebrüñü gören derler iki beyt-i nigīn
Ḥaṭ-keşide yā zümürüd kaşlı ḥātemdir dehān
11. Nāfize ey 'işve-zen bir mertebe kıldıñ füsün
Tārümār-ı zülfüñ ejder oldu fikrimde inan

511

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Sīne-i şāfidir 'uşşākı nağam-pirā eden
Tūṭī-i āyīne-i iḳbāldir güyā eden
2. Nāleye bā' iş dehān-ı tengdir 'aşıklara
Gonçedir bülbülleri feryād ile rüsvā eden
3. Mū-be-mū Mecnūnu müjgān-ı ḥayāl-i çeşm eder
Zülf-i leylāsın şeb-i ḥulyā ile Leylā eden
4. Serv-i bāğa naşş-ı ḥāṭır etdi resm-i şivesin
Reng-i reftārın temāşā-yı ḳad-i bālā eden
5. Daḥı bir inşāfa gelmez mi miyān-ı vuşlatıñ
Ey cefāsın Nāfize āğüş-ı istiğnā eden

512

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Temāşāgāh-ı pür-āşüb eden bir fitne-cū sensin
Cihāna velvele-endāz olan ol tünd-ḥū sensin

2. Gül-i mihr-i sipihriñ bāğ-ı istiğnāsıdır dehrin
Şeb-i evc-i recāda pertev-efzā mäh-rū sensin
3. Degil şemm-i gül-i ruhsār mūy-ı zūlf-i müşk-efşā
Müşekkel nāfe-i āhū mücessem ‘ayn-ı bū sensin
4. Ne būy-ı luṭf istişmām olur ne⁵⁷⁷ lezzet-i la‘li
Derūn-ı āyineden ‘arz olan bir lāle-rū sensin
5. Niçe Nāfiz demez ‘ayn-ı havādiş mekriñe zālīm
Dile ḍarb-ı meşel efsāne ile güft ü gū sensin

513

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Remide deşt-i fikrimden füsünger çeşm-i āhūsun
Nigāh-ı ‘āşika sāhir-nümā bir ‘ayn-ı cādūsun
2. Ne būy-ı luṭf u ne bir buse-i ter eylediñ ḥāşıl
Mücessem naḡş-ı şeftālū muşavver berg-i gül-rūsun
3. Yemīn ile edersin dest-i redd ‘uşşāka geldikce
Şafā-baḡşāy-ı āğūş-ı raḡībān zīb-i bāzūsun
4. Sebük-rūḥ-ı dil-i ‘uşşāk hem ḥ‘urşid-i nūr-efşān
Gülistān-ı ḥayāle sāyesiz bir serv-i dil-cūsun
5. Ğazāl-i Çini eden nāfe-riz-i vād-i ḥayret
Desin Nāfiz saña ol müşk-baḡş-ı ‘anberin-mūsun

514

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün

1. Ṭālī‘-i ‘uşşāka ey şems-i cihān çıkmaz mısın
Maşriḡ-ı iḡbāle āyā mihrībān çıkmaz mısın

---

⁵⁷⁷ olur ne: olur ü ne

513. 158a

514. 158a

2. Niçe bir üftādeye çīn-i cebīn-i hicr-i yār⁵⁷⁸
Süllem-i kısr-ı vişāle el-amān çıkmaz mısın
3. Tābiş-i āb ü hevādan bāğ germ-ā-germ olup
Şāh-ı gül koynundan ey şebnem nihān çıkmaz mısın
4. Cām-ı raqş-āver eliñde sākıyā dön dur biraz
Zühre zīb-i bezm-i çarḫ olup hemān çıkmaz mısın
5. Şems-i burc-ı hüsñüñe Nāfız raşad gözler bugün
Bir kere revzen⁵⁷⁹-güşā ey mihribān çıkmaz mısın

515

mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ey meh sipihr-i bezm-i şafāya gelir misin
Devr-i felekde semt-i vefāya gelir misin
2. Başına gün doğar mı diliñ mihr-i vaşl ile
Bir şeb bu cāme-ḡ'āb-ı 'aḡāya gelir misin
3. Gördüñ mü sāz-ı bezm-i felekde düzenleri
Bir bir kelām-ı ehl-i nevāya gelir misin
4. Zencire düşdüğün unudursuñ çü tıfl-ı dil
Ey şāne yine zülf-i du-tāya gelir misin
5. Ey şāh-ı verd Nāfize meyl et hevā ile
Tenhā zemīn-i bāğ-ı recāya gelir misin

516

mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ey zīb-i bāğ-ı hüsñ-i temāşā gider misin
Ey naḫl-i gül-ı izār-ı temennā gider misin

⁵⁷⁸ hicr-i yār: hicr-i nār

⁵⁷⁹ revzen: دوزن

515. 158a

516. 158b

2. Ben seyr-i gerdeniñde lebiñle ağız birim
Sen de Boğaz zevkine tenhā gider misin
3. Ben mācerā-yı cāme[-i] h̄āb eyledim saña
Bir dağı yüz⁵⁸⁰ şuyun edip ifnā gider misin
4. Zevke ʿ azīmet eyleyelim gel nihānīce
Sen ey perī benim ile tenhā gider misin
5. Dil gibi Nāfiz[i] bırağırsın kararısız
Ey şabr-ı ʿ aql-ı ʿ āşık-ı şeydā gider misin

517

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Dile ʿ ayn-ı keremdir bu kirişme çeşm-i kīninden
Yine h̄üsn-i nazar gördük nigāh-ı nāzenīninden
2. Meşām-ı ʿ andelīb-i ʿ aşk şemm-i nāle fehmi etdi
O gül-ruhsār-ı bāğ-ı ʿ işveniñ hep bu zemīninden
3. Güle reng-i hacālet verdi feyz-i ʿ işmet-i h̄ūyu
Kıyās etme kızardı bülbülñ āh ü enīninden
4. O sīm-endām kāfūrī bir serv olmuş temāşā kıl
Beyāz-ı çeşm şāfidir bu bāğñ yāsemīninden
5. Diken-i nahl-i gül sāğar gibi hayyāt-ı bülbüldür
Haber var Nāfizā bezm-i gülñ hāra qarīninden

518

mefʿ ülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ülün

1. Şerm etdi mi mihr-i felek āyā ki [o] mehden
Şems-i ruḥuna perde çeker ebr-i siyehden
2. Ebnā-yı sebile bu tarīk ile nazar kıl
Bir yolda ya gel geç ya ne var rāh-ı nigehten

---

⁵⁸⁰ yüz: yüzün

517. 158b

518. 159a

3. Müjgānları der-kār gözü seyf cefādan
Ey dil hāzer et nāvek [ü] şemşir-i sipehden
4. Teller taşınır bāz-ı felek aldı şikārın
Perdir görünen perçem-i işkeste-külehden
5. Ağyāra eder hūsn-i nāzar ʿāşıkā rağmen
Biz kime şikāyet edelim Nāfiz o şehden

519

mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

1. Cānānımız raķīb ile seyrāna düşmesin
Zālīm cefā-yı ʿāşık-ı nālāna düşmesin
2. Düşkün fütāde dil degil düşmenim bile⁵⁸¹
O kāfire o düşmen-i imāna düşmesin
3. Bir tel kırar düşerse dil-i çāk çāk aña
Mānend⁵⁸²-i şāne zülf-i perişāna düşmesin
4. Düşmen hayāl-i fāsīd ile bir oyun kırar
Şaķın kenār-ı meclise mestāne düşmesin
5. Zeyl-i rikāb-ı kākülüne Nāfiz el şunar
Zülfün ham olmasın ser-i dāmāna düşmesin

520

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Kızardıķca o gülzār-ı leṭāfet ṭar-ı ʿişmetden
Şıķıldı çeşm-i gül h̄oy-kerde oldu farṭ-ı hacletden
2. Bozuldu çehresi ol serv-ķaddiñ haṭ-zuhūr ile
Göründü fitne-i āḫir-zamān rüy-ı kıyāmetden

---

519. 159a

⁵⁸¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁵⁸² mānend: mānende

520. 159a

3. Tamām oldu şeb-i gam sâkiyâ nokşân-ı şevk olmaz
Tehî dönmedi cām-ı iltimās ol mäh-ı tal' atdan
4. Şabâ gülzâr-ı küyundan o gül-rüyuñ keder kıldım
Meşâm-ı hâtıra yoğ mu haber hiç büy-ı vuşlatdan
5. Hevâ-yı sünbülîde zülf bâğı kılmadan yek-reng
Güle bir mâ'î hâre câme dik mevc-i tarâvetden
6. Mişâl-i şeyh-i sâlûs-ı riyâ-pîşe kerâmet-gü
Kibârında bu 'aşrîñ bir eşer yoğ büy-ı himmetden
7. Dehânı nokta-i sır mü-miyân anca hayâl oldu
Düşürdü kıl ü kâle Nâfiz⁵⁸³ endîşe-i diğkatden

521

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Cilve-i endâm her sâ' at çalar çeng ü kemân
Oynasın rağğâş her kıldan çalar mü-miyân
2. Rûzgâr ile nihâl-i kaddi rağş-âver ola
Yüregi 'aşıklarîñ ditrer çü gül-berg-i hazân
3. Söyle ey bülbül bunu sâkî güle kad çekmesin
Hiç biter mi nağl-i nâzîñ gibi bir serv-i revân
4. Lânesiz Mecnûn yine almış çelengi başına
Tîşe-i Ferhâd-ı şabra buldu murğ[u] aşiyân
5. 'Aşğ ile yandım yakıldım diyü söyler rû-be-rû
Nâfizâ 'aşıkşañ ister ol perî senden nişân

---

⁵⁸³ Nâfiz: Nâfizâ
521. 159b

522

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Bahâr erdi çemenzâra şalın serv-i revânsın sen
Gül-i bâğ-ı leţâfetsin⁵⁸⁴ nihâl-i gülsitânsın sen
2. Nedir bu ' işveler bu âteşin-refţâr-ı şevk-ârâ
Taḥammül-süz olan ol dil-ber-i âfet-resânsın sen
3. Kıyâmetler kopardı kâmetiñ başına ' uşşâkıñ
' Aceb âşüb-ı devrân fitne-i âḫir-zamânsın sen
4. Felekde âfitâb-ı maşrıq-ı ḫüsn olduñ ammâ kim
Benim ḫ'urşid-i raḫşânım katı nâ-mihribânsın sen
5. Saña Nâfiz gibi ' âlem cihân durduḫca dursun der
Kemâl-i devlet-i ḫüsn ile sen mâh-ı zamânsın sen

523

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Telḫ-güftâr-ı ' adünuñ çekemez dil zûrun
Hażm⁵⁸⁵-ı zehr eyleyemez ḫâşşası fağfûrun
2. ' Âşıkıñ ḫalbi degil târ çü şeyḫ-i sâlûs
Zâhir ü bâtını hep bir görünür billûrun
3. Şafḫa-i rüyuna ebrûlarıdır ârâyiş
Zib-i tuğrasınadır rağbet olan menşûrun
4. Sâz [ü] sözüne degil fikr-i ' arûsân kâni'
Cilve-i dîger[i] maşlûb olur her sûrun
5. Dem-i vuşlat bilinir girye-i şevk Nâfiz
Çeşm-i pür-zâr ise de ḫande eder mesrûrun

---

522. 159b

⁵⁸⁴ leţâfetsin: leţâfetsiñ

523. 160a

⁵⁸⁵ hażm: ḫażm

524

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Bağ gül ruḥuna merḥamete dil maḥal olsun
Āyineye nezzāre bu yüzden güzel olsun
2. Vaḥşiler ile ülfet edelden dil-i Mecnūn
Ol çeşm-i ġazālīñ yine vaşfi ġazel olsun
3. Ol 'ayn-ı cilā-pāyına sürme-i ḥasedden
Yā Rab nazar-ı çeşm-i 'adūya zibil olsun
4. Ey zülf-i füsūn-sāz ne bu perdede siḥriñ
Ejder gibi 'uşşāka ḥibāl-i ḥiyel olsun
5. Efsāne olup elsine-i nāsda bir bir
Nāfız sitemi sevdiğimiñ bir meşel olsun

525

mef'ülü fâ'ilātü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Derd-i derūn-ı 'āşık-ı şeydā bilir misin
Emdir lebiñ ṭabīb müdāvā bilir misin
2. Şāhid müjeñdir eyleme inkār ḥücceti
Etdikleriñi sen baña cānā bilir misin
3. Ey verd-i ter [o] bülbül-i āzāde-i güle
Sen gibi bir çiçek gül-i ra' nā bilir misin
4. Esrār-ı ġonçeden bizi güldür ġubārı ḳo
Söyle hezār ḥāl-i müdārā bilir misin
5. Nezzāre-i ḥaḳīkat ile kevn[i] bir görüp
Maḥveyle ġayrı sırr-ı temāşā bilir misin
6. Ammā lebiñde maḥv [ü] kerem çıkmadı dirīġ
Nāfız rumūz-ı mevc-i müdārā bilir misin

526

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Furşat el vermez hezār-ı ḥasrete aġyārdan
Dest-res olmaz gül-i bāġ-ı vişāle ḥārdan
2. Cāme-ḥ'āb-ı vuşlata vermez amān aġyār-ı ḥār
'Āşıķa rāḥat mı vardır keşret-i eşrārdan
3. Tārümār-ı zülf māni' gerden-i sīmīnine
El yetişmez genc-i ḥüsnüne muḥalsım mārđan
4. 'Āşıķ için nevk-i dil-düz-ı lisāna sīne-çāk
Ol kemān-ebrü çeker tīr-i sitem bed-kārdan
5. Olma telḥ-ābe-mezāk-ı güft ü güy-ı düşmenān
Ġam yeme ey ḫūḫ-i şīrīn-dehen aġyārdan
6. Ruḫşat-ı nezzāre olmaz tābiş-i ruḫsārına
Ol perī-çehre görünmez mihr-veş envārdan
7. Düşmemiş Nāfiz ḫayāl-i neş'e-i cāma daḫı
Ḫurde⁵⁸⁶ bir naķş-ı şafā gördüm mey-i refārdan

527

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āh-ı 'ālem-süzunu ol meh-liķā çok görmesin
Ebr-i āteş-rīzi bu çarḫ-ı du-tā çok görmesin
2. Yek-nażar-ı la' line ālūde-i keyf olmasın
Rind-i mey-keş sāġar-ı 'ālem-nümā çok görmesin
3. Ey felek vefķ-i murādım üzre dön a' dā bugün
Hāle-i āġūşa ol māhı baña çok görmesin
4. Mest olup rüy-ı 'araķnākiyle 'aķlın aldırır
Bir perīdir duḫter-i rez mübtelā çok görmesin

---

526. 160b
⁵⁸⁶ ḫurde: ḫūrde
527. 161a

5. Merdümân-ı 'āşıkân mir 'ât-ı 'ayn-ı hâl olur
Kevkeb-i hâl-i ruḥun Nâfiz riyâ çok görmesin

528

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Beni yād eyleyip yārim düşürmezken lisânından
Bütün nāmım çıkardı gūyiyā beyt-i dehânından
2. Hilâl etdi qarîn oldukça şems-i tal' at-ı hüsnü
Şikāyet şehir-i nāzîñ ol meh-i nā-mihribânından
3. Yeñilmez ise Rüstem gānzeler dest-i niyāzîñla
Başılsın şarf-ı iqdām ile el çekme miyânından
4. Nişân-ı tîr-i çeşmi oldu hergiz menzil-i düşmen
Bize çekdirmez oldu zūr-ı ebrū-yı kemânından
5. Ele hep buse-i leb kısmet oldu sen de da' vā et
Bize bir hişşe versin genc-i la' l-i mihribânından
6. Çü hāle dām-ı āgūş-ı dile düşmez o meh-pāre
Ele girmez o sîm-endām Nâfiz geçme yanından

529

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Verdi 'arağ-ı rüy eşer hep gül-i terden
Düñ oldu şabā zülfüne bu sünbül-i terden
2. Bülbül ne bu çeçeh ne bu feryād dem-ā-dem
Bir neş'e-i gül-gönçe misin gülğul-i terden
3. Neşr eyledi büy-ı haberîñ Çine şabā hep
H̄oy-kerde-i şerm oldu hevā kākül-i terden
4. Merdümlerim 'aks olmuş o mir 'ât-ı cemāle
H̄āl-i ruḥ[u] bir ben görürüm fülful-i terden

5. Nāfız açılıp jāle-i esrār ile gönçem
Hāyret-zede neş'e-i rişāş-ı mül-i terden

530

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dem-ā-dem neş'e-i cām[1] raķīb-i hīleger çeksin
Şafā mı sāķiyā rindān-ı mey-keş renc-i ser çeksin
2. Mūkahhal olmadan ' ayn-ı ğazāl-i mihr-i şubh-ārā
Siyeh taħrīr ol çeşm-i kebūda⁵⁸⁷ sürmeler çeksin
3. Raķībiñ dāğ-ber-dāğ eylesin nār-ı ğam-ı hicrān
Bizi āğūş-ı şadr-ı vuşlata ol sīm-ber çeksin
4. Şaķın tel kırma şāne turre-i zer-tārı incitme
Mişāl-i şırma-keş dest-i nezāre zīb-i zer çeksin
5. Sūvār-ı raķş-ı hūsn etsin anı bir beyt ile Nāfız
O şāh-ı mülk-i istiġnāya dil esb-i hūner çeksin

531

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çıķmadı naķş-ı kerem hīç va'd-i bī-taħrīrden
Resm-i bŷy-ı luţf alınmaz gönçe-i niħrīrden
2. Hātır-ı āğyārı ābād eylediñ vīrān bizi
Dil yıķıldı deyr-i ķalb-i kāfir[i] ta' mīrden
3. İhtiyārī dil sever bir yārī tāze nev-be-nev
Şeyh almış himmet-i eţfāl[i] pend-i pīrden
4. Hem-demiñ çeşm-i ğazāl-i deşt olurdu Kays-veş
Zevķ alaydıñ şaydgāh-ı ' ālem-i naħcīrden

---

530. 161b

⁵⁸⁷ kebūd: kebūt

531. 161b

5. Ol siyeh-çerde muḥannā zülfün ʿ arz etmiş degil
Şāl-i gül-günun eder zīb-i gelü⁵⁸⁸ Keşmirden
6. Rū-nümā olmaz ruḥ-ı ümmīd hīç tevfiḳsiz
Nāfizā mir ʿāt-ı ḥüsne yoḳ eşer tedbīrden

532

mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün

1. Şabā Hicāza ḥaber verdi bŷy-ı kākŷlden
Meşām-ı deşt-i Ḥoten doldu çin-i sŷnbŷlden
2. Şurāḥī gerdenin ʿ uşşāka egdi mişl-i kemān
Nevā-yı tīr-i hevā ḥoldu şavt-ı gŷlgŷlden
3. Hezāra baḥş-ı gŷlistān-ı gŷnçeden şorma
Su ʿāl-i gŷlşen-i esrār ḳo bu mŷşkilden
4. Nedir bu neş ʿe-i tāb [ü] ḥarāvet-i sākī
Ḳızardı çehre-i āşārı tābiş-i mŷlden
5. Verince al-ı ruḥu verde Nāfiz[ā] pertev
Şafaḳ ʿ izāra döner feyz-i ḥālet-i gŷlden

533

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Hīç geçer mi tīr-i mŷjgānı dil-i şad-pāreden
Şu verir peykān-ı cevrine o ḥŷnī yaradan
2. Fitne-ḥ ʿāb-ı gāmze etmezken bŷtŷn luḥfun bu şeb
Ola mı yarım nigeh āyā ki ol meh-pāreden
3. Ḳaşr-ı bāg-ı ʿ aşḳda ey gŷnçeyi ḥār-āşinā
Eşḳ-i çeşm-i bŷlbŷlāndır cŷş eden fevvāreden
4. Şāne eyler çāk çāk olmuş zŷlŷfle keşmekeş
Yine bir tel ḳırmışa beñzer ki çıḳmaz aradan

⁵⁸⁸ gelŷ: gelŷ-yı

532. 162a

533. 162a

5. Hâl-i ruhsârın görüp müsta' lî-i burc-ı şeref
Yine istihrâc-ı mihr etdik bugün seyyâreden
6. 'Andelîb-i zâra tutmaz gûş-ı inşâfin o gül
Nâfizâ feryâd-ı naḥvet kesb eder âvâreden

534

mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

1. Cânâne baña eyledi ihdâ-yı ' araḫ-çîn
Başımda yer etdi ser-i sevdâ-yı ' araḫ-çîn
2. Hoş-bü olan eşyâya verir nekhet-i gülü
Dünyâyı tutar büy-ı feraḫ-zây-ı ' araḫ-çîn
3. Başımla ber-â-ber tutarım eylemem ifşâ
Bir luḫf-ı ḫafîdir baña ma' nâ-yı ' araḫ-çîn
4. Sürsem yüzüme gözüme her-dem ' aceb olmaz
Derlerse baña şimdi ' ıtır-sây-ı ' araḫ-çîn
5. Mühr-i ḫam-ı zülfüñle başar dîde-i câna
Müjgân ile nüviştedir imzâ-yı ' araḫ-çîn
6. Dersem yeridir rûy-ı ḫ'oy-kerde görünce
Nâfiz benim ol şâ' ir-i ḡarrâ-yı ' araḫ-çîn

535

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. El miyân-gîrlik eder cilve-i endâmından
Şarılır ḫaddine serviñ belî iḫdâmından
2. Rûzgârıñ göricek ḫâra müsâ' id revişin
Serv meylin unudur gerdiş-i eyyâmından
3. Meşreb-i bârid-i dellâkı görüp dil soğuma
Isınırsıñ giderek tâbiş-i ḫammâmından

4. Halka-i zülfü füsün-sâz olalı Çine şabâ
Sihr okur nâfe-ğazâlân-ı Hata dâmından
5. Nâfizâ sâkî-[yi] gerdün humârîñ göricek
Döndü dil-teşne ile gerdiş-i pür-câmından

536

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Bendelikdir o şeh-i ' âleme bende görünen
Zülf-i⁵⁸⁹ ser-beste mi ' uşşâkına bende görünen
2. Muşhaf-ı hüsnünü cedveller iken dest-i müjem
Nağş-ı pergâr ucudur resm-i zekanda görünen
3. Beri bağ iki gözüm hüsn-i nazar yok mu bize
Renciş-i gamze-i nahvet gibi sende görünen
4. Gitdi ol gamzesi hün-h'âr dili kanlı sevip
Kandadır kanda bu dem hanceri kanda görünen
5. Nâfizâ gönçe-i leb nergis-i çeşmin seyr et
Sîm-gerdâni mıdır reng-i semende görünen

537

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Yâr-i gül-ruhsârımız ağıyâr ile yâr olmasın
Bülbülün hâtır-hırâşî rencişi hâr⁵⁹⁰ olmasın
2. Şevk-i câm-ı la' l ile ağıyâr fahhâr olmasın
Vüs' at-i ' âlem ser-i zevk-i dile dar olmasın
3. Sükkerin güftârîñ ey şîrin-sühân taksîm ola
Hişşe-i kand-i lebiñ ' uşşâka âzâr olmasın

---

536. 162b

⁵⁸⁹ zülf-i: zülfü

537. 163a

⁵⁹⁰ hâr: h'âr

4. Ey meh-i nev sen misin āyā bu ‘ahdiñden dönen
Kevkeb-i⁵⁹¹ bî-ṭālî‘ -i ‘uṣṣāḳ devvār olmasın
5. Vermesin şıḳlet sebük-rūḫāna aḡyārîñ yedi
Şevḳ-i bezm[e] dest-i sāḳî el-amān bār olmasın
6. Meyl-i ser-mestî görünmüş serv-ḳad-i yārdan
Kec-küleḫ cām elde bu bir başḳa reftār olmasın
7. Mū-be-mū ‘ālem ḡazālistān-ı Çin eyler ḡayāl
Şî‘ r-i müşk-efşān ile eş‘ ā[r] iş‘ār olmasın
8. Rūy-ı şubḫ-ı vuşlata reng-i şebi ḳılma ḫicāb
Cāme-ḫ‘āb ārāyiş-i ilzām-ı aḡyār olmasın

538

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Bir dem mişāl-i tîr hevāyı geḫer misin
Ey nevk-i ḡamze sîne-güşāyı geḫer misin
2. Gel bir ḳadem ayaḡıñı öpdür amān amān
Sāḳî başıp bu bezm-i recāyı geḫer misin
3. Peyrev olup āyīnine ‘uṣṣāḳıñ ey hezār
Her-dem hevā-yı nāle-i nāyı geḫer misin
4. Tebrîd edip lebinden ‘adū germ ü neş‘emiz
Heḫ ḡamzesine cām-ı şafāyı geḫer misin
5. Būy-ı ḡaber alıp ḡam-ı zülfünden ey şabā
Müjde-resān-ı Çin ü Ḥaṭāyı geḫer misin
6. Āheng olup şarîr-i süḡan-sāz-ı ḡāmeye
Nāfîz hevā-yı nāy [ü] nevāyı geḫer misin

---

⁵⁹¹ Kevkeb-i: Kevkebi
538. 163a

539

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Şu' le-i rüyuñ ' alev-gİR olmadıkca āhdan
Pertev-i şem' -i ḥasen yanmaz çerāğ-ı māhdan
2. Sürme-i çeşm-i ğazāl-i ÇİN mi kıldıñ yine
Tuḥfe [mi] etdiñ şabā kuḥl-i ğubār-ı rāhdan
3. Mihr-i luḫf-ı yārdan pertev bulur māh-ı ümīd
Dil gedādır ' aks alır mir 'āt-ı ḳalb-i şāhdan
4. Ey gönül düşdükce ol üftāde-i çāh-ı zeḳan
Yūsuf-ı ümmīd rif' at buldu ḳa' r-ı çāhdan
5. Rüy-ı zerdī-i niyāzım cezḫ eder müy-ı müjeñ
Kehrübā Nāfız ne buldu zevḳ-i būs-ı kāhdan

540

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Çarḫ-ı iḳbālimize māh-ı şebistān olasın
Şubḫ-ı ümmīdimize mihr-i dirāḫşān olasın
2. Rüz [u] şeb bāb-ı ruḫ-ı şāhiña derbān olasın
Çüb-ı müjgān ile ey ḫide nigehbān olasın
3. Ebr-i ḫaṫ pertev-i şems-i ruḫuña ḫā' il olur
Bir gün ey mihr-i felek sen de peşimān olasın
4. Ey şabā dest-i niyāzıña girerse fırsat
Sen de cārüb-keş-i cünbüş-i dāmān olasın
5. Gülmesinler mi ğubār-ı ḫaṫıñ esrārından
Zīb-i destār-ı feraḫ ğonçe-i ḫandān olasın
6. Oda pervāne gibi ḳorsa (?) yanar bī-pervā
Kim demiş aña dönüp şem' -i fūrüzān olasın
7. Tel kırsıñ yed-i küstāḫıñı çek ey şāne
Mū-be-mū cilve-keş-i zülf-i perişān olasın

8. Nāfiziñ şüret-i hāline nazār kılmazsıñ
Sen de āyine gibi ‘aksiñe hayrān olasıñ

541

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Neş’e-i bāğ-ı ruhuñla gül-‘ izār eyler misin
Ey gül-i ter cilve-i zevk ü bahār eyler misin
2. Pençe-i şehbāz-ı çeşmin kebg-i nāzı ‘ arz eder
Bu şikār ile şikāri āşikār eyler misin
3. Bir gün āyā mihr-i şubḥ-ı dil tūlū‘ etmez m’ola
Bize ey baḥt-ı müsā‘ id yār yār eyler misin
4. Toğru söyle rāst ḳaddiñ meyli bezm-i ğurre mi
Ĝüft [ü] ğüy-ı sāğarı kec-rev-i⁵⁹² ḥār eyler misin
5. Ğonçe-veş pistānını gösterdi ḳoynundan o meh
Nāfizā ğülzāra ḳarşu sen de zār eyler misin

542

mef‘ ulü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün

1. Pertev-zenān-ı şubḥ-ı dil ol āfet olmasın
Bugün ziyā veren o ğüneş-ḫal‘ at olmasın
2. Nūr-ı şafaḳ o neyyir-i meh-behcet olmasın
Bugün ziyāda şems-i seḫer-ḫal‘ at olmasın
3. Ben kendi meşrebim bilirim yok ḳanā‘ atım
Bir buse ile cām-ı lebe zaḫmet olmasın
4. Şıḳlet sebük-serān-ı dile verme ağır ol
Rıḫl-ı girānı çekmede pek ḫiffet olmasın
5. Ey ‘ ayn-ı āfītāb ne bu ḫire dīdede
Nūr-ı şabāḫ-ı çeşm-i dil ol āfet olmasın

---

541. 164a

⁵⁹² kec-rev-i: kec-revi

542. 164a

6. Nağd-i niyâz[1] şaymaz o meh-pāre bir pūla
Maħbūba Nāfizā o kadar minnet olmasın

543

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ol nev-hilāle ğurre-i ğarrā demez misin
Āyā bu şeb o māha temāşā demez misin
2. Feryādıma yetişmediñ ey gül bahārda
‘Uşşāķ-ı zāra bülbül-i şeydā demez misin
3. Leylāyı gördü ‘ayn-ı ğazāl-i hayālden
Mecnūn-ı deşt-i hayrete sevdā demez misin
4. Olduķca serv-ķad [ile] sebz-pūş bāğ-ı nāz
Emvāc-ı hāreye yem-i hādrā demez misin
5. Beyt-i dehānı fetħ olıcaķ luţf-ı nāz ile
Nāfiz lebinde rāz-ı mu‘ammā demez misin

544

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ol turre cebhede buña kākül demez misin
Pür-müşk-i çin-i tārına sünbül demez misin
2. Ey şāh-ı gül yetişme misin hiç nevāmıza
‘Uşşāķ-ı nālekārıña bülbül demez misin
3. Hayrānlığım ğubār-ı haţıñla dehānıña
Esrār-ı ğonçe sünbül-i müşkil demez misin
4. Ey ‘andelib-i hātır o şad-berg-i ‘arıza
Ķat Ķat ğuşāde reng-i ruħ-ı gül demez misin
5. Cām-ı lebiyle bāde verir yada şāķiyā
Bād-ı hevāya bāda giden mül demez misin

6. Bîdâr o[la] yâri recâ-yı vişâlden
Nâfiz bu hâle recâ-yı vişâl demez misin

545

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Verir kıavs-ı kıuzahdan evc-i dilde hep nişân ebrû
Çekilmez gûne-gûne naqş-ı cevriñ ey kemân-ebrû
2. Degildir çîn-i emvâc-ı melâhat baħr-i vuşlatda
Dile gösterdi âb-ı tîğ-i fûrkat her zamân ebrû
3. Yed-i⁵⁹³ meşşâta-i nezzâreden gâze çeker şanma
Döner vesmeyle bir zer-ħal kemâna bî-gümân ebrû
4. Fezâ-yı sîne tîr-i ğamzeden mecrûħdur hergiz
Dili ğırbâle döndürdüñ amân ey bî-amân ebrû
5. 'Arûs-ı ruħda nezzârem degil naqş-ı zeheb Nâfiz
Berât-ı ğüsnüne zer-ħal ile oldu nişân ebrû

546

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Ey gül-ı izâr nâz ü sitekle cefâyı kıo
Kâm-ı ümîd-i 'âşıkâ büy-ı vefâyı kıo
2. Çekme du-çeşme sürme-i cevriñi mü-be-mü
Ey nûr-ı dîde kuħl-i vefâ-âşinâyı kıo
3. Ey rûzgâr şavt-ı hezâr ile dem-be-dem
Gûş-ı güle ğavâdiş-i kâr-ı nevâyı kıo
4. Eski baqışlarıñ bize 'ayn-ı kerem idi
İki gözüm bu ğamze-i tâze-edâyı kıo
5. Bir pâre geçmedi zer-i iħlâş Nâfizâ
Naqđ-i niyâzı kıse-i nâza hevâyı kıo

---

545. 165a

⁵⁹³yed-i: yedi

546. 165a

547

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çeşmim eyler gamze-i efsâne-ḥ'ānı⁵⁹⁴ güft ü gū
 'Ayn-ı tārīḥ etdi sihr-i dāstānı güft ü gū
2. Gülsitānda çeḥḥeh-i feryād ile vaqt-i bahār
 Ḥarf-ber-ḥarf eyledi bülbül nişānı güft ü gū
3. Bezm-i bī-gāneyle gamze hem-zebān olmuş eder
 Kıssa-i rezm-āşinā-yı Ḳahramānı güft ü gū
4. Rüstemāne sell-i⁵⁹⁵ seyf olmuş nigāhı dem-be-dem
 Eyledikce gamgam-ı Sām-ı zamānı güft ü gū
5. Mū-be-mū müjgān [ü] zülfüñ⁵⁹⁶ sū-be-sū dil-cū ḳadiñ
 Dide vü dil rü-be-rü ḳılmışdı anı güft ü gū
6. Ol perī tūṭī gibi āyine-i ruḥsār ile
 'Aşık ü ma' şūḳ-veş eyler nihānı güft ü gū
7. Ḳıldı güftār-ı edeb-ālūdesin Nāfiz kelām
 Nev-be-nev etdi bu bürhān-ı beyānı güft ü gū

548

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. İşāretler eder tır-i nigeḥle ol kemān-ebrū
 Bu kez taş dikdi meydān-ı füsūna bir gözü cādū
2. Ḳo parmağ ile göstere sin seni güller gibi eller
 Müşārün bi'l-benān[sın]⁵⁹⁷ gülşen-i ḥüsn içre ey meh-rū
3. O māh-ı tāb alsa hāle-i āgüş-ı iḳbāle
 Felek el verse olsa ṭālī' imde ḳuvvet-i bāzū

---

547. 165b

⁵⁹⁴ ḥ'ānı: ḥānı

⁵⁹⁵ sell-i: selle

⁵⁹⁶ zülfüñ: zülfün

548. 165b

⁵⁹⁷ Müşārün bi'l-benān[sın]: Müşārün bi'l-benān olmuş

4. Hilāl etdiñ beni fikr-i hayālîñ ile ey sâķî
Amān ver āfitāb-āsā ele bir sāġar-ı memlū
5. Ayaġı muṭribiñ dönmez mi bezme Nāfizā bilsem
Bu ŧeb ṭanbūr-ı vuŧlat meŧķ ederken cilve-i zānū

549

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Ey dest-i ŧabā zülf-i perīŧāneyi boş ķo
Tel kırma meded ķek eliñi ŧāneyi boş ķo
2. Rūŧen ola ħ'urŧid-i ruġuyla ŧeb-i ħāṭır
ŧāyed gele ol māh-ı felek ħāneyi boş ķo
3. Mest oldu yıkıldı o nihāl-i ķemen-i nāz
Sāķi kerem et gerdiŧ-i peymāneyi boş ķo
4. Pervāz edesin ŧaydına bir kebg-i ħırāmıñ
Ey bāz-ı heves cilvede [sen] lāneyi boş ķo
5. Mecnūn dili ķurtar girih-i zülf-i sitemden
Zencir-i cefādan dil-i divāneyi boş ķo
6. Nāfiz veregör duġter-i rez bezmine ŧarṭı
Ey pır-ı muġān ġamze-i mestāneyi boş ķo

550

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey nigāh-ı 'iŧve ķeŧm-i kāfire imdād ķo
ŧehr-i bī-sāmān-ı ķalbe ceyŧ-i mekr-iċād ķo
2. Rūzgāra uyma ey peyk-i nesim-i vaŧl-gū
Bād-ı luṭfuñla yapılsın ħāṭır-ı ber-bād ķo
3. ŧubġa dek bī-gāne olsun āŧinālar tābıña
Ey meh-i nev sen ŧeb-i vuŧlat firāŧe yad ķo

---

549. 165b

550. 166a

4. Dest-dırāz-ı genc-i vaşlımdır deme el tuymasın
Biñ yemîn ile yed-i bî-şabr için isnād қо
5. Hüsrev-i ʿ aşka fesāne-gū leb-i Şirîn iken
Düşme kühsāra gönül gel hālet-i Ferhād қо
6. Kalb-i ağıyāra olur hātır-tesellî şüretiñ
Ey şanem gel meyl-i naqş-ı deyr-i küfr-icād қо
7. Ğamzeler kıanzil o hūnī naʿ re-zen ser-mest-i nāz
Ey niyāz-ālūde Nāfız gulğul-i feryād қо

551

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Nāfe-i müşk-i Hātādır ey şabā bū mū-be-mū
Çin-i zülfüne varırsañ kıl tekāpū mū-be-mū
2. Ol kaşı ya tır-bārān dile kās d eylemiş⁵⁹⁸
ʿ Asker-i Tātārdır müjgān [ü] ebrū mū-be-mū
3. Çāk çāk olma hevā-yı reşkden ey şāne sen
Ziver-i dest-i recādır çin-i gīsū mū-be-mū
4. Cilvegāhı hāle-i āgūş-ı şubḥ-ı ilticā
Ol meh-i nev ğayrılarla zīb-i pehlū mū-be-mū
5. Fitne-i hātıñ zuhūrundan haber var mı diyü
Cüst ü cūda çin Nāfız ʿ anberin-mū mū-be-mū

552

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Düşmesin miskīn gönüller zülf-i ʿ anber-būlara
Başına teller taķınsın düş olan gīsūlara
2. Ğāzeye hācet mi ey meşşāta semmūr-ı siyeh
Vesmeler çekme hātā eylesiñ ol ebrūlara

---

551. 166a

⁵⁹⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

552. 166b

3. Der gören mūy-ı dehānıyla dūr-i dendānına
Haṭ-keṣīde ḥoḳḳa-i la' lındir incūlara
4. Ḳopmasın ' uṣṣāḳ-ı ser-bāzīñ kıyāmet başına
Dökme zūlfūñ fitneler şalıp ḳad-i dil-cūlara
5. Gördüğüñ her çeşm-i meste Nāfizā turma ḳapıl
' Ayn-ı devletdir şikār olmaḳ gözü āhūlara

553

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gör niçe ādem ḳapılmaz çeşm-i sihr-icādına
Ol perīniñ āferīn ' aḳl almada üstādına
2. Kışver-i gülzārı ber-bād eyledi ceş-i ḥazān
Gel yetiş ey şāh-ı gül bülbüllerīñ feryādına
3. Çeşm-i Tātārı bilād-ı şabrı gāret ḳılmağa
Rüstem-i gānze yeter ceş-i müje imdādına
4. Cāme-ḥ'āb-ı vuşlatıñ ḥaḳḳını inkār eyledi
Kāfirīñ gelmez geçen ' ālemler aṣlā yādına
5. Mīve-çin-i bāğ-ı vuşlat olmamışdır ellere
Baḳ şu naḥl-i ' işveniñ Nāfiz saña isnādına

554

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Benānın dest-i küstāḥ-ı ḥaṭa-keş ḳılmasın şāne
Araya girmesin bir tel ḳırar zūlf-i perīşāne
2. Oda bir āteşin-ruḥsāreniñ ḳorsa (?) çerāğıdır
Göñül ol şem' -i ḥüsne yanmağa pervāne pervāne
3. Bütün encüm olurdu āfitāb-ı rüz-veş rüşen
Ruḥun ' arz eylese yārim gece bir māh-ı tābāna

4. Nigāh-ı ḥasretimden mācerāyı tıydu müjgānı
Şu verdi āb-ı la' linden ḥadeng-i çeşm-i giryāna
5. Ayağı yer başar mı ol 'arūs-ı 'işveniñ Nāfız
Gelince cāme-ḥ'āb-ı vuşlata bir demde mestāne

555

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bahār erdi çemenzāra şalın serv-i revānlarla
Murādın 'ālem-i nevrüz ise tāze civānlarla
2. Unutduñ mu şafā-yı seyr-i Sa' d-ābādı āyā kim
Neler olmuşdu ey mäh-ı zamānım ol zamānlarla
3. Ḥilāf-ı meşreb-i cām-ı mey-i vaşl olduğun bildim
Ḥulūş üzre şafāya tevbeler nā-mihribānlarla
4. 'Arūs-ı 'işmete kan ağladıkça etme ikdāmı
Gelince duḥter-i rez meclise 'işve-zenānlarla
5. Gül-i şad-berg-i rüyuñ açdı biñ cām-ı niyāz ile
Hezār-ı dil bu yüzden söyleşir gonçe-dehānlarla
6. Bir ağız sözle öpdüñ la' l-i sükker-rizin ey Nāfız
Dil ucuyla degil bāzārımız şirīn-zebānlarla

556

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Döküldü tāb-ı gīsū mū-be-mū çin-i cebin üzre
Göründü sū-be-sū gird-āb-ı miḥnet mevcgīn üzre
2. Yaraşmış cāme-i gül-reng ile ol şāl-i⁵⁹⁹ elmāsı
Niçe açmış semen evrāk-ı naḥl-i āteşin üzre
3. Ele zālīm miyānın ḳocdurur her şeb murādınca
Bize 'işmet yüzün gösterdi vaż' -ı nāzenin üzre

---

555. 167a

556. 167b

⁵⁹⁹ şāl-i: şāli

4. ‘Araqla rüy-ı al ü sîne-i sîmînine derler
Gül üzre jāledir gül de zemîn-i yâsemîn üzre
5. Doğardı maṭla‘ -ı iḳbâl-i Nâfizden meh-i ümmîd
Seni bir kez düşürsem pister-i vuşlat ḳarîn üzre

557

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Şalınsın ol gül-endām âteşin-câmeyle gülzāra
Hezār [ü] ḥār yansın şu‘ le-i reftāra yek-pāre
2. Tıtuşdu dāmen-i gül sūziş-i ḳalbinden ‘uşşāḳıñ
Çenār-āsā hezār-ı āh te ‘şir edicek ḥāra
3. Degil mümkin ḥicāb etmek o mihr-i ‘ālem-efrūza
Pür oldu şu‘ le-i tāb-ı ruḥuyla ḥaṭṭ-ı enzāra
4. Nümāyān etdi şems-i ṭal‘ atın āyîne-i sîne
Bugün kim pāyidār olsun bu pertev-sūz-ı ruḥsāra
5. Beyān etme şaḳın ‘aşḳ âteşin ol mihr-i dil-sūza
Per-i pervāne bî-pervā dönerken Nâfiz envāra

558

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Eller şarılır gece gelince o miyāna
Ayağın ‘arūs-ı mey eder zevḳ-i şebāne
2. Raḳḳāş nağam-sāza dönüp bir oyun oynar
‘Uşşāḳ[ı] fiğāna getirir çengi çegāne
3. Ey gül yeter aḡyār ile bu gūne mübāhāt⁶⁰⁰
Faḥriyye-i ḥār⁶⁰¹ etme hezārān-ı cihana

---

557. 167b

558. 167b

⁶⁰⁰ mübāhāt: mübāḥāt

⁶⁰¹ ḥār: ḥār

4. Gör cām-ı lebin sāķi-i her bezm-i şafāniñ
Neş'e-zen-i ser-meclis olur hāne-be-hāne
5. Rūy-ı şuver-i 'ālemi nev-naķş ile seyr et
Resm-i kühenin tāzelemiş pīr-i zamāne
6. Mekkāredir ol ğamze-i ğaddāra inanma
Yarın bugün ol va' de-i ferdāsı bahā[ne]

559

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Çār-pāre alıp rakş ile çıkşa cevelāna
Oynar yüregi ādemiñ ol serv-i revāna
2. İnşāf [et] endāmiña zālīm tayanılmaz
Taħmīl ede nāfeñ niçe bir tāze miyāna
3. Sāķi-i felek-meşrebe döndü mey-i meclis
Mānend-i ķamer başladı sāğar deverāna
4. Telmiħ ile rāz-ı dilim etmiş idim ifşā
Cüz'ice sözüm geçmedi ol rind-i cihāna
5. Bir nokķa-i mevhūme diyi ağzın ararken
Nāfīz deheni beñzedi esrār-ı nihāna

560

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Lüknetim olmuş füzün yāri görüp takrīrde
Ra'şe-rīz oldu belā-cū hāme de taħrīrde
2. N'ola şedde diyü cezm etsem ğam-ı ebrūlara
Muşhaf-ı ğüsnüñ müje i' rābıdır tefsīrde
3. Bezm-i meyde nağme-sāz olduķca cām-ı la' l-i yār
Gör ' araķ keyfīyyetin her ğonçe-i taşvīrde

4. Dest[de] bir genc-i muṭalsam gördü rü 'yāda bu ŧeb
Bāb-ı vaŧlıñ fethini fāl eyledim ta' bīrde
5. Gevher-i vaŧlıñ mizāc-ı tām ile aldım ele
Ey ḳamer-peyker iŧim altun bugün tedbīrde
6. Geh ḫazīzi evc olur çarḫıñ gehi evc[i] ḫazīz
İrtifa' olmaz müsāvi ' ālem-i tedvīrde
7. Ḥikmetīye yek-ḳalemde Nāfizā güçdür cevāb
Feylesūf-ı dehr ola ḫāmem meger taḫrīrde

561*

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gül bu dem neyer hezār-ı⁶⁰² nāle-perdāz olmasa
Eŧk-i gül-gūnuyla evc-i ḫüsne dem-sāz olmasa
2. Dil açılmazdı dehānıñ görmedikce bāgda
Bülbül etmezdi niyāzı gōnçede nāz olmasa
3. Dāne-i ḫāliyle murğ-ı ŧabr olur muydu ŧikār
Dām-ı zülfü ḫīle-bāzıñ siḫr-perdāz olmasa
4. ŧem' ine pervāne bī-pervā olur ḫayret-zede
Gōnçe-i sır ŧu' le-i esrāra hem-rāz olmasa
5. Eylemezdi nağme-i ' uŧŧāk bir demde ḳarār
Nāfizā sāz-ı niyāza perde ŧehnāz olmasa

562

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. ŧabā ezhār ṭağıtdı gül-i bāg-ı bahār üzre
Çil aḳçe ŧaçıverdi ŧan ' arūs-ı gül-' izār üzre

---

561. 168b

* Bu gazelin ilk dört beyti, 586. gazelin ilk dört beyti ile neredeyse aynıdır.

⁶⁰² hezār-ı: hezārı

562. 168b

2. Görünce gül-‘ izārı saçlı sünbüllerle zīb-efzā
Göñül zülf-i ‘ arūsa oldu dil-beste nigār üzre
3. Füsün-sāz-ı hevā-yı çīn-i zencīr-i ser-i zülfü
Dil-i ‘ uşşāk[ı] bağlar sünbüle beste-nigār üzre
4. Göründü merdüm-i çeşm-i dilim mir ‘āt-ı bahtumda
Degil hāl-i siyehler sīne-i sīmīn-i yār üzre
5. Eger sultān gül sem‘ -i kabüle almasa anı
Kalır mıydı hezārīñ şevk-i şavtı i‘ tibār üzre
6. Olur mu zīb-i fitrāk-i niyāz-ı ‘ aşīkān nāzı
O āhū-çeşm[i] şayda sürme at deşt-i şikār üzre
7. Haṭā kılmış gibi dil nāfe-çīn-i zülfün oḡşarken
Bu şeb ol nev-ğazāl-i nāza Nāfız i‘ tizār üzre

563

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Dil-i mecrūḡ şerḡ et tīg-i çeşm-i yāre düşdükce
Çü şāne zülf ucundan ḡatırīñ şad-pāre düşdükce
2. Göñül rif‘ at bulursuñ pāy-būsuñ ellere verme
Fütāde ol yüzüñ sür dāmen-i dildāra düşdükce
3. Ḥāsen-bāz-ı dil[i] üftāde etme dām-ı gīsūya
O murğ-ı rişte-bend lāne[ye] çü āvāre düşdükce
4. Olur gülgül çü jāle giryemizden rüy-ı ḡandānı
Ṭar[ā]vet kesb eder eşkim o gül-ruḡsāra düşdükce
5. Dil-i Bījen-meniş çāh-ı zenaḡdānında kalmışdır
Şarılısın rīsmān-ı ṭurreye bī-çāre düşdükce
6. Yaḡar hep ḡānümānīñ Nāfızā aḡyār-ı dil-sūzuñ
Şihāb-ı āh-ı āteşnākımız hem-vāre düşdükce

564

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Buldār eder h̄āra miyānın bedenince
El çekdi mi gül-cāme şarābını görünce
2. Buldārī olur eller o yāre bedenince
Baht eyledi bīdār anı h̄ābīde düşünce
3. 'Uşşāk-ı nevā-sāz kemān-veş bunu söyler
Kad çenge döner nağmede bir çengi sevince
4. 'Uşşākıñ eder bülbüle dem-sāz enīnin
Pes-perdeye şeh-nāz-ı yek-āheng⁶⁰³ inince
5. Pā-māl eder 'uşşāk-ı niyāzı reh-i ğamda
Şād ol şeh-i nāz esb-i cefāsına binince
6. Endāmına el ermedi Nāfız ço hayālī
Besbelli ki ol mū[y]-miyān inceden ince

565

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Ey serv çekip bāğda kad çevre pekişme
Artırma yeter kāmēti 'uşşāka evişme
2. Tīr-i sitem ey kaşı kemān cānıma geçdi
Ebrūları çin ğamzeñ ile çekişme⁶⁰⁴
3. Ol nāz-fürüş-ı dile ver naqd-i niyāzı
Bāzār-ı maḥabbetde raḥiṣ olsa degişme
4. Mecnūn gibi mir'āt-ı cefāsına düşersiñ
Da'vetle varıp ol perī-rū ile görüşme
5. Muḥrib şaķın ol zūlf-i düzen-sāza uyarsañ
'Uşşāk-ı nevā-gū gibi çengīyle sevişme
6. Bir gül ruḥ için Nāfız o yāre ço recāyı

---

564. 169a

⁶⁰³ āheng: āhenge

565. 169b

⁶⁰⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

Ağyār-ı dil-efgār ile bir dağı barışma

566

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hānde verdi hayretim āyine-i ruhsārına
Ol perī gül-ğonçe-veş hīç baqmamış esrārına
2. Şanma ol serv-i revānı cüst ü cū eyler sirişk
Eyledi pervāne eşki şu' le-i refārına
3. Verdi naqş-ı gül hezār-ı hasrete bu müjdeyi
Va' de-i ferdāyı gūş etdikce bugün yarına
4. Şāne-veş şad-pāre dil ' arz etdi dest-i ilticā
Çāk çāk olup şarıldı zūlf-i ' anber-bārına
5. Görmesin mir 'āt-ı dil bir vech ile tek inkisār
Kā ' iliz anıñ bugün biz Nāfizā āzārına

567

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bu dil-i maḥzūnumuz memnūndur nevrūzda
Pāy-būsuñla şeref-maqrūndur nevrūzda
2. Āfitāb-ı emr ile hep sırr iken tābān olur
Merkez-i beyt-i nizām-ı nūndur nevrūzda
3. Verdi ğonçe sīmden zerrīn kadeḥler bülbüle
Sāğar-ı gül kāse-i gül-gūndur nevrūzda
4. Hāk-pāy-ı kīmyā-āşārıdır ' ayn-ı kulūb
Şems-i luḥf ile işim altundur nevrūzda
5. Şems-i rūyu ḫal' at-ı ḫüsnü ber-ā-berdir bugün
Beyt-i rüz [u] şeb gibi mevzūndur nevrūzda
6. İ' tidāl-i noḫta-i luḥfu olur Nāfiz[e] sa' d

566. 169b

567. 170a

Çuṭb-ı ʿālem-veş şeref-meşhūndur nevrūzda

568

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. ʿAraḡ-çinin alıp ol kākül[ü] müškīn-çin eyle
Cihāna mū-be-mū gel neşr-i būy-ı ʿanberīn eyle
2. Yed-i ümmīdi kesme dest[-i red] gördükce serviñden
Kef-i sīmīnin öp yalvar yedi kere yemīn eyle
3. Çıkar mūy-ı miyān-ı⁶⁰⁵ naḡşını ince ḡayāl üzre
Firāş-ı arzūyu⁶⁰⁶ resm-i cism-i nāzenīn eyle
4. Bu şeb fikriñ hilāl ebrūsuna nezzāre olduysa
Ruḡ-ı āyīneden remz ile seyr-i meh-cebīn eyle
5. Riyāz-ı sīne yer yer gülgül olduğca hezār-āsā
O bāḡ-ı nāza Nāfiz bu niyāzı nev-zemīn eyle

569

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Çıkdıḡca çemen seyrine ol gül ter ü tāze
Naḡşıñ çıkarıp söyledi bülbül ter ü tāze
2. Mīnā-yı du-çeşme düşicek kākül[ü] ʿaksi⁶⁰⁷
Ḳonmuş şanıruz şışeye sünbül ter ü tāze
3. Neşʿeyle bulur nāmiye gülzār-ı şafāmız
Sāḡī bize çek köhnemedden mül ter ü tāze
4. Naḡm oldu mu dür rişte-i enzāriña⁶⁰⁸ derseñ
Lüʿlüʿ gibi ḡoy-kerde o kākül ter ü tāze
5. Bulduḡca yine neşv ü nemā dīdede Nāfiz

568. 170a

⁶⁰⁵ miyān-ı: miyānı

⁶⁰⁶ arzūyu: arzū-yı

569. 170a

⁶⁰⁷ ʿaksi: ʿaynı

⁶⁰⁸ enzāriña: enzāriye

Serv[i] kâd[i] gösterdi temâyül ter ü tâze

570

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Cevriñ raķibe pâdişehim şân mıdır bize
Ėayriñ olunca hişşemiz ihsân mıdır bize
2. Bî-sāye kadd-i luţfunu ' arz etdi ābdan
' Aks-i nihāli serv-i hırāmān mıdır bize
3. El bir edip niyāz ile olduķca per-zenān
Ol kebg-i nāz mirvaķa-cūnbān mıdır bize
4. H'oy-kerde al rūyu ' araķ neş'esi ele
Nārenci la' li āteş-i sūzān mıdır bize
5. Bedr-i cebīnin āyineden ' arz eder döner
Ėyā bu maşrıķ-ı meh-i tābān mıdır bize
6. Ağyāra sāĖar-ı lebi bir etdi Nāfizā
Görmek bu devri cām-ı peşimān mıdır bize

571

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Bizden o mihr-i şubķ-ı vefā yüz çevirmese
Tāb-efĖen olsa ķalbe şafā yüz çevirmese
2. Taķvīl-i mihri olmasa her Ėün çü āfitāb
Ėün başına o burc-ı cefā yüz çevirmese
3. Gelseydi da' vete o perī-rū nihānīce
Bir vech ile görünse baña yüz çevirmese
4. Düşmezdi tâze halka-i devr ile mekrine
Tesbīhin elde ehl-i riyā yüz çevirmese
5. Ağyāra Nāfiz etsin eşer tiğ-ı āhımız

Olsa cihād seyf-i ğazā yüz çevirmese

572 *

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Çıkma kenār-ı meclise aġyār cām ile
Ey serv-i nāz etme hırāmı hārām ile
2. Döndü ħabāba tül-i hevā nāme-i vefā
Pür oldu yine ceyb-i dil sāde selām ile
3. Sulţān gül serve şarılısın yāsemen gibi⁶¹⁰
Çıksın fezā[-yı] gülşene gül-gün ħıyām ile
4. Şeh-rāh-ı dīde-i dilimizden gedā gibi
Geçdi ħayāl-i şāh-ı ħasen iĥtişām ile
5. Nāfiz pür etdi ħātırımız eksik olmasın
Sākī ayaġa tırdu tolu elde cām ile

573

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Güft [ü] şinīde başlatalım la' l-i yār ile
Esrār-ı ġonçeden söz açılısın hezār ile
2. Çizme kenāra mest firāza ayaġ başıp
Sākī bezimde terliġi ħo rüzġār ile
3. Almaġa kebg-i şabrımı deşt-i niyāzda
Per urdu bāz-ı ġamzesi ħaşd-ı şikār ile

572. 171a

* Bu gazelin beyitleri arasına *mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün* vezniyle yazılmış aşağıdaki iki beyit karışmıştır:

Getir cām-ı sürür-encām[ı] icrā-yı merām eyle
Lebiñle neş'e-baġş ol sākīyā zevġ-i müdām eyle

Lisān-ı ħālimi ey ħāme nāmeyle beyān eyle
Bize az etmesin 'arz-ı maġabbet ħoġ selām eyle

⁶¹⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

573. 171a

4. Taşvîr-i gönçe-i lebini verdi bülbüle
Görmüş rüsûm-ı cām-ı nuķûşu bahâr ile
5. Şıķdı sefine-i dil[i] emvâc gird-bād ile⁶¹¹
Çıķ bir kenâra fülk-i mey-i hoş-güvâr ile
6. Dil zevk⁶¹²-i cāme-ḡābını rü`yâ-yı ḡayr eder
Bîdâr olursa dîde-i baḡtım o yâr ile
7. Kānd-i kelāmı meşķ eder ol tûḡî-i dehen
Aḡız aḡıza söyleş o sūkker-nişâr ile
8. Nāfîz hevâ-yı sünbüle āheng olunca āh
Başa çıkar mı turre-i zülf-i nigâr ile

574

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Çemen-i⁶¹³ ḡaḡ mıdır köhne-bahâr-ı tâze
Nev-be-nev neşv ü nemâ buldu mu kâr-ı tâze
2. Aḡır ol şıķl ile ḡartılma bize ey vâ' iz
Çekilir rıḡl-ı girân-ı ḡam-ı⁶¹⁴ yâr-i tâze
3. Sîm gerdân semen sîne vü şeb-bü kākül
Sünbülîstân ḡaḡ [ü]⁶¹⁵ zülf-i nigâr-ı tâze
4. Çıķdı ol kebg-i ḡasen cilve-i pervāza bugün
Edelim bâz-ı dile şayd şikâr-ı tâze
5. Pîr-i ' aşķız bu kühen-dehrde Nāfîz ammâ
İḡtiyârî severiz biz hele yâr-i tâze

⁶¹¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁶¹² zevk: ذورق

574. 171b

⁶¹³ Çemen-i: Çemende

⁶¹⁴ ḡam-ı: ḡamı

⁶¹⁵ ḡaḡ [ü]: ḡaḡı

575

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Vezân eyle nesîm-i âh ey bülbül şidâd üzre
Güle gel rûzgâr-ı 'aşk göster gird-bâd üzre
2. Vezân et şarşar-ı âh-ı dil[i] farı-ı şidâd üzre
Hevâ-yı rûzgâr-ı 'aşk 'arz-ı gird-bâd üzre
3. O meh gelmez mi âyâ hâleye on dördüne girse
'Aceb dönmez mi bir şeb çarh-ı kec evc-i vedâd üzre
4. Yemîniñle yesâr-ı bezme câm-ı desti pür şunma
O mekkâre olur mu mest 'aşka inkıyâd üzre
5. O ser-keş gânzeler ağıyâra vahşî didedir ammâ
Gâzâl-i çeşm-i Leylâ Kays-ı 'aşka i' timâd üzre
6. Tülü' etmez mi şems-i bahtım âyâ burc-i rif' atde
Felek dönmez mi bir gün Nâfızâ vefk-i murâd üzre

576

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Mû-be-mû sürmeleri çekme o müjgân üzre
Cevherî resm-i sevâd eyleme peykân üzre
2. Reh-i hüsne o kadar keşret eder nezzâre
Şıklılır pây-ı nigeş gerdiş-i dâmân üzre
3. Şalınır hâlet ile şavt-ı şabâdan güller
Fâhte beste oğur serv-i hırâmân üzre
4. Pençe-i bâz mı ejder mi keş-i nâfe midir
Şâne midir bu nedir zülf-i perîşân üzre
5. Girmeden harf-i recâ beyt-i vişâle Nâfız
Şermsâr etse çıkıp kaşırına ihsân üzre

577

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Açılsa gönçe dil biraz gülseñ gülşen oldukça
Öteçursa bu esrār ile bülbül gül şen oldukça
2. Şafā-yı hātırım cām-ı sürūr-encāma nāz eyler
Mükerrer neş'e-i ārāyış-i bezmim sen oldukça
3. Girībān-çāk olurdu hār-ı a' dā dest-i hayretle
Hezār-ı 'aşka vuşlat ey gül-i ter senden oldukça
4. Tarīk-i vuşlata bir vech ile yol vermedi gitdi
Reh-i nezzāremiz genc-i ḥasende reh-zen oldukça
5. Ḥoten 'attā[r] Nāfiz benden alır nāfe-i Çini
Dile pür-çin-i zülf-i müşk-rīzi mesken oldukça

578

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gör mişāl-i 'aşr[1] zīb-i şīşe-i taşvırde
Etme ḥod-bīnlik ruḥ-ı⁶¹⁶ āyīne-i ta' bīrde
2. 'Arz-ı ḥālīm nuṭka geldikce lisān-ı ḥāl ile
Ḥarf-ber-ḥarf söyledi kilik-i recā taḥrīrde
3. Nūr-ı tevfiḳ olmasa şubḥ-ı ümīde reh-nümā
Resm olunmaz naḳş-ı pāy[1] vādī-i tedbīrde
4. Mūy-ı şeb-günun ede Leylā süveydā-yı ḥased
Var mıdır böyle siyeh-çerde güzel Keşmīrde
5. Cilve-i ārāyış-i ārām-ı dest olur kemān
İnhitātıyla nemā-berdir hevā-yı tīrde
6. Eyledikce beyt-i ḳalbi çeşm-i āzārı ḥarāb
Ġamzesi Nāfiz dil-i⁶¹⁷ vīrāneyi ta' mīrde

---

577. 172a

578. 172a

⁶¹⁶ ruḥ-ı: ruḥu

⁶¹⁷ dil-i: dili

579

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Nigāh-ı cāme-ḥ'āb-ı nāz söyler biñ nezāketle
O yāriñ nuṭḡ-ı çeşmin tıydu dil nevme işāretle
2. Dile ta' lîḡ yazdı ḡaṭṭ-ı reyḡānîsi rikḡatle
Şikeste-beste şaḡal başı ṭaḡıtdı siyāḡatle
3. Olunca Bayrām adlı bir mehiñ şa' bān[1] da' vetle
Hevā-yı rüzedede kāḡıd uḡurduḡ biñ maḡabbetle
4. Niçe mü'ezzinbaşı-zāde çıkar başa maḡāfilde⁶¹⁸
Ḥarām-ı şavt-ı a' lā-naḡmede ol serv-ḡametle
5. Hezārı bengî [vü] ḡayrān ḡubār-ālūde gördükce
Güler ol ḡonçe-fem esrār-ı keyf-i şevḡ-ḡāletle
6. O āteş-tāb-ı gül-ruḡsār[1] seyr et bāḡ-ı gerdūnda
Gül-i mühre olup hep ḡande-zen tāb [ü] ṭarāvetle
7. Cünūd-ı necm-i ḡāliyle şeh-i gerdūna dönmüşdü
Bugün kevkebli ḡıḡdı ol meh-i nev ceş-i şevḡetle
8. Lisān-ı 'aşr[1] biz engüriden aḡz eyleyip Nāfiz
Kibār-ı meclise olduḡ meze cām-ı işābetle

580

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Dāḡ olur ḡāl ruḡ-ı kevkeb [ü] seyyāresine
Beñzer ol mihr-i sipihr-i ḡasen ay pāresine
2. Murḡ-ı şabrımı kebūter gibi perrende eder
Ṭıfl-ı nev-cilve-i pervāzını āvāresine
3. Şerbet-i la' l-i lebiñ emme midir yoḡsa nedir
Ey ṭabīb-i dil ü cān derd-i diliñ çāresi ne

---

579. 172b

⁶¹⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

580. 173a

4. Çeşm-i bülbülle diken cāme-i verd-i alı
Süzen eyler müje-i naşş[1] gülün hāresine
5. Gösterip şüret-i āyine-i inşāf-ı ruhu
Dide hayretde kalır cilve-i envāresine
6. Zülf-i zer-tārına tel kırma düşünce Nāfiz
Şāne-veş kıлма hatā yine girip arasına

581

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mūy-ı hāl-i tal' atın seyr eyle pür-envār ile
Kevkeb-i evc-i ruhun gör necm-i gīsūdār ile
2. Şandılar bir naḥl-i sīm-endām şuveri zīb-i ter
Çadd reftāra gelince turre-i zer-tār ile
3. Cünbüş etdikce nesīm-i ' işvesiyle rūzgār
Ser-fürü' etdirdi servine şabā reftār ile
4. Hānde verdi verd-i ala surḥ-ı eşk-i bülbülān
Naşş-ı bāğı gösterir gül şīşe-i enhār ile
5. Hep mezāk-ı hātır-ı telḥ-ābe-nūşān-ı dile
Gül-şeker-baḥş oldu ol tūḥi-veşim güftār ile
6. Beste-sāz-ı gamzesi eş'ār-gūy-ı vaşl olup
Göz ucuyla Nāfizā şehnāz oğur iş'ār ile

582

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Düşer endişe-i zülfün dile sevdā zamānında
Huḫūr eyler miyāniñ hātır-ı ḥulyā zamānında
2. Düşer emvāc-ı hicre aşināyān bād-ı naḥvetle
Cihān gird-ābdır tūfān-ı istiğnā zamānında

3. Degil t̄āze maḥabbet nev-be-nev Mecnūn [ü] Leylāda
Kūhen-cām-ı maḥabbet Ādem ü Ḥavvā⁶¹⁹ zamānında
4. Hemīşe feylesūfān-ı cihān muḥtārıdır şahbā
Neşāt-ı ‘aşr idi İskender [ü] Dārā zamānında
5. Olur bülbül o gül-āşār reng-i nāle-i meyden
Edince meşķ-i neş’e gulğul-i şahbā zamānında
6. Edāda hoş-nüvis-i ḥāme ḳaldı ‘āciz ey Nāfız
Olur pīçide-mū vaşf-ı ḥaṭı imlā zamānında

583

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. ‘Aceb çeşm-i ğurūr etmez mi nezzāre geçen ḥāle
Dönüp baḳmaz mı hīç mir‘āt-ı cūda naḳş-ı timşāle
2. Olur ḥayret-zede ehl-i zeḳā taḥkīķ etdikce
Düşer şems-i ruḥu şerḥinde diḳķat ḳılsa eşkāle
3. Hezārān pīç ü tāb ile eder hırş [ü] ta‘ab peydā
Düşer bād-ı hevā ebr gül için gülzār-ı iḳbāle
4. Ḥaşād eyle fesād [u] zūlm ḥāşıl şarf-ı himmetle
Zirā‘at eyleyip tuḥm-ı cefāyı arz-ı a‘māle
5. Pey-ā-pey nevk-i cevri-i nā-becādan zūr-ı bāzūdan
Güşāde-sīne-i maḳlūm-ı Nāfız döndü ğırbāle

584

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Degil cāy-ı çiçek ol sīm-gerdān-ı semen-būda
Nişāne naḳş-ı gül tamğasıdır çün fiḳḳa pehlūda
2. Hilāl-i şeb mi semmūr-ı siyeh mi nūktesi yāriñ
Nihāni luṭfa dā’ir bir işāret gördüm ebrūda

⁶¹⁹ Ḥavvā: Ḥavvā
583. 173b
584. 173b

3. Degildir mû-be-mû hûy nazm olunmuş rişte-i zülfe
Dür [ü] elmâs âvîze kılinmış târ-ı gîsûda
4. Kıyâs etme revân olmuş serivdir ‘ayn-ı âb üzre
Göründü ‘aks-i naḥl-i ḳaddi mir’ât-ı leb-i cûda
5. Münevver âfitâb-ı ‘âlem-ârâdan ruḥu Nâfiz
Nedir bu ḥüsn-i mihr-efrûz-ı ḫal‘atlar o meh-rûda

585

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Neş’e-baḥş olduḳca cām-ı leb şeb-i meh-tâbda
Nüş-ı mey pey-der-pey olsun hep şeb-i meh-tâbda
2. نوراً شيکن ḫaṭ-ı ḫâl-i ruḥa nezzâre ḳıl
Revnaḳ-ı dîger verir kevkeb şeb-i meh-tâbda
3. Neş’e-i la‘lin görür zîr-i cebîn-i ṫurreden
Cām-ı mey nüş eyleyenler hep şeb-i meh-tâbda
4. Zülfünü ârâyiş-i pister kılıp rû gösterir
Başka bir ‘âlem göründü şeb şeb-i meh-tâbda
5. Pertev-i⁶²⁰ elmâs-ı gerdâniyye bir kevkebli sîb
Şemse döndü Nâfizâ ḡabḡab şeb-i meh-tâbda

586 *

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Gül bu dem neyler hezâr-ı⁶²² nâle-perdâz olmasa
Eşḳ-i gül-günüyla evc-i ḥüsne dem-sâz olmasa
2. Dil açılmazdı dehâniñ görmeyince bâḡda
Bülbül etmezdi niyâzı ḡonçede nâz olmasa

---

585. 174a

⁶²⁰ pertev-i: pertevi

586. 174a

* Bu gazelin bazı beyitleri 552. gazelle aynıdır.

⁶²² hezâr-ı: hezârı

3. Dāne-i ḥāliyle murğ-ı şabr olur muydu şikār
Dām-ı zülfü ḥile-bāziñ şayd-perdāz olmasa
4. Şem' ine pervāne bī-pervā olur ḥayret-zede
Gönçe-i sır şu' le-i esrāra hem-rāz olmasa
5. Nağmesi bu perdede 'uşşāķiñ etmezdi qarār
Nāfızā sāz-ı⁶²³ niyāz ü nāz şehnāz olmasa

587

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Gül gūş tutdu gulğule-i şavt-ı bülbüle
Bu neş'e verdi reng-i mey-i nāleden güle
2. Dendān[ı] cām-ı la' line pīrāye gördüler
Dürlerle zīb eylediler sāğar-ı müle
3. Zülf-i nigāra meyl edip ey şems-i burc-ı nāz
Sen de felekde Müşterisin gibi sünbüle
4. Keştī-i şabr-ı dil sitem-i rüzgār ile
Tātār gibi başın ura şabr [ü] taḥammüle
5. Bir gün der-i ümīdiñi Nāfız açar Ḥudā
Yapış der-i ümīd ile bāb-ı tevekküle

588

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göründü burc-ı revzenden o ra' nā sen de seyr eyle
Tulū' etdi bugün bir meh-i ğarrā sen de seyr eyle
2. Ruḥ-ı āyīne-i 'ālemde oldu vech[i] bī-ta' bīr
Bu ḥüsn-i şüretidir ḥ'āb-ı rü'yā sen de seyr eyle
3. Göründü yine şehri-āyīn-i tāze ol meh-i nevre
Hilāl-i mihr-i ḥüsn oldu temāşā sen de seyr eyle

---

⁶²³ sāz-ı: sāz ü

587. 174b

588. 174b

4. Dil-i şad-pāre ile girdi kalb-i zülf-i dildāra
Raķīb ile olur ey şāne ğavgā sen de seyr eyle
5. O ala⁶²⁴-çeşm sultān-ı ḥasen çıķdı temāşāya
Niĝāh [ü] ğamze Nāfız ‘ ayn-ı Dārā sen de seyr eyle

589

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Ḥayāl-i al-ı rüyu naķş olunmuş çeşm-i rü ‘yāda
Gül-i taşvīr ta‘ bīr oldu ‘ ayn-ı cām-ı mīnāda
2. Esīr-i dām bülbül gül ise ḥāra muķayyedir
Gönül ol zülf-i leylāda o zālīm ğayr sevdāda
3. Günāhı boynuna nezzāre-i āşüfte-sāmānīñ
O kāfir ğamzelerle müttehem⁶²⁵ çeşm[i] temāşāda
4. O ķalyoncu erāzillerle⁶²⁶ tenbākū-keş olmaķda
Dile çekdirdi dūd-ı āh-ı sūzu baḥr-i ğavgāda
5. Düşer bir lāne-i dām-ı zāĝa yine tek tırmaz⁶²⁷
Ḥilāf-ı cins ile pervāz eden evc-i temennāda
6. ‘ Araķla al rüyuñ fikri aĝyār-ı bed-āḥterde
Döner elmās ile la‘ le derün-ı seng-i ḥārāda
7. Ḥayāl-i gül-‘ izārı düşse Nāfız çeşm-i müjĝāna
Olur ‘ ayn-ı ḥıyābān müy-ı dīdem verd-i ra‘ nāda

---

⁶²⁴ ala: a‘ lā

589. 174b

⁶²⁵ müttehem: مدهم

⁶²⁶ erāzil: erāzil

⁶²⁷ Bu mısraın vezni bozuktur

590

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Bir gölmeki kalınca gönül düşme telāşa
Gelince perī-işve⁶²⁸ arūsāne firāşa
2. Lāyık mı ki biz hasret ile dest-i red olmak
Eller geceler müy-ı miyān üzre tolaşa
3. Ol gül ne çiçek koptu kesip biçdi hezārı
Gülzārda dikdi bu sözü reng-i kumāşa
4. Ārāyiş-i destār-ı rakıbe yaraşır mı
Çıksın mı dikenlerle o gül bir dağı başa
5. Nāfiz girih-i⁶²⁹ zülfü mü yakıldı perīşān
Sünbül mü mu'ammā mı düşürdü bu şavaşa

591

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Hengām-ı şeb o māhı koyunca rızāsına
Eyler harām h'ābı du-çeşm-i gedāsına
2. Semt-i Vefāda bir güzel-i mihribān seven
Girmiş mi cāme-h'āb-ı derūn-ı şafāsına
3. Mevc-i yem-i maḥabbete keşt-i-i nāz olur
Bir kez dümen çevirse niyāz-āşināsına
4. Kaşr-ı vefāya kimse ayak başmaz oldular
Mihler mi kaqdılar geceden yoḥsa pāsına
5. Būs-ı kiras-ı la'lini⁶³⁰ ummaya hasteler
Biñ söz alır deyince em ağızı kirāsına
6. Geçmez [mi] naqd-i eşkimiz el-kışsa bir pūla
Bilmem kumāş-ı vaşlıñ efendim bahāsı ne

---

590. 175a

⁶²⁸ Gelince perī-işve: Gelince ol perī-işve

⁶²⁹ girih-i: girihi

591. 175a

⁶³⁰ la'lini: la'line

7. Çeşm-i ğazāl-i yāre ğazel söyle Nāfızā
Āhū-yı hāme nāfe bıraksın edāsına

592

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bağ verā-yı cām-ı revzenden ruḥ-ı tenvīrine
Hāne-i āyinede beñzer perī taşvīrine
2. Nüşa-i ḥüsnü bozuldu daḥı sen ey ḥarf-i dil
Ser-nüvişt ile yazıldıñ ḥaṭṭınıñ taḥrīrine
3. Cilvegāh-ı cāme-ḥāb etdiñ miyānın ḥābda
Hāleniñ rü'yāda ey meh 'ālem-i ta' bīrine
4. Şāhbāz-ı dil kaptı neş'e-i pervāz ile
Şaydgāh-ı deşt-i ḥüsnün cilve-i naḥcīrine
5. Ğamze-i mest[i] dili yaptı ḥarāb oldu raḳīb
Hātır-ı vīrāneniñ kıldı binā ta' mīrine
6. Sürme-i pāyın ğubār-ı tarḥ-ı 'ayn-ı çeşm eden
Mālik olur ḳalb[i] a' yān eyleyen iksīrine
7. Silsile-cünbān-ı zülfüñdür dil-i⁶³¹ Mecnūn velī
Leyle-i vuşlat yapışmaz Nāfızā zencīrine

593

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Verdi raḳş-ı serv-i⁶³² ḳaddi dāmen-i nāzın ele
Sebz-ġün ḥāre eteklikli diken ister güle
2. Serv-ḳaddi raḳş ile verdikce dāmānın ele
Sebz-ġün ḥāre eteklik biç dikenlerle güle

---

592. 175b

⁶³¹ dil-i: dili

593. 175b

⁶³² serv-i: servi

3. Bu haber müşk-i Haṭādan mı yayıldı mū-be-mū
Nāfe-i Çini nihān etmiş boyunca kāküle
4. Bozdu tār-ı zūlfünüñ dest-i şabā āhengini
پر سر başdı düzen-sāz oldu bāğ-ı sūnbüle
5. Na‘re-i mestāneden çekdi ayağın bāde gör
Cām tıtdı ağızını geldikce sāgar gūlgule
6. Nāfizā ol gül dikenlerle ağız bir mi görüp
Verdi cām-ı gōnçeyi gūlşende bülbul bülbüle

594

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Olur dil dest-dırāz bāğ-ı rüy-ı yāri gördükce
Elim çekmem nihāl-i bār-ver⁶³³-i gūlzārı gördükce
2. Şarāb-ı la‘li bir rütbe şafā-baḥş oldu ḥātırlar
Olur ser-germ-i neş‘e cām-ı şevk-āşārı gördükce
3. O şem‘-i ḥüsne bī-pervā niçe pervāne dil yaqsın
Per-i nezzāre yandı şu‘le-i reftārı gördükce
4. Olurdu bezmgāh-ı da‘veti mir‘āt-ı iḳbāli
Derūn-ı şīşeden rüy-ı perī-ruḥsārı gördükce
5. Ruḥ-ı āyineden baḥtım olurdu rū-güşā Nāfiz
Bu yüzden ‘aks-i ḥāl-i çehre-i dildārı gördükce

595

mef‘ ulü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün

1. Mey-keş bakaydı şaḥne-i çeşm-i yasağına
Cām-ı lebin görünce düşer[di] ayağına

---

594. 176a

⁶³³ bār-ver: bār-vīr

595. 176a

2. Esrār-ı albin eyledi bir nāle ile fā
Murib bu dem[de] nk-nefes etdi kulağına
3. B-sāye aldı⁶³⁴ zlfn anma miyānına
Snbller adırır gibi besbelli bāđına
4. Emdirdi yada sne-i smninin ol per
Altun aındı gibi yine ol u sağına
5. Per urdu em -i hsnne murđ-ı nezāremiz
Pervāne oldu orsa (?) oda bu erāđına
6. Nāfiz kiras-i lebde degil zam bseler
Berg-i benefeden odular gl budağına

596

fā ilātn fā ilātn fā ilātn fā iln

1. Nota-i la li midir na ol leb-i gl-fāmda
Yosa resm-i fem midir hāem baılmı nāmda
2. Fazlı olmaz itiām-ı cāme ile ademin
Pā-brehne bir olur bay  gedā hāmmāmda
3. Resm-i arb-ı halka-i zencr-i zlfn ıl raam
Gr hsāb cmle na-ı defter-i⁶³⁵ eyyāmda
4. Devr-i sāgar ayn-ı ev etdikce zālim gāzsesin
em-i mesti ieden grdm szlm cāmda
5. Neemiz mirat-ı ibāl-i afādır Nāfizā
Cām-ı la l-i yāri grsek ie-i ibrāmda

---

⁶³⁴ aldı: alındı

596. 176b

⁶³⁵ defter-i: defteri

597

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Revzen-i çeşmin açar her cām gör Һammāmda
Dür-bīn-i dīde-i eyyām[1] gör Һammāmda
2. Bir perīdir ser-be-pā nūr-ı mücessem dil-rübā
Da' vet et şadra o sīm-endām[1] gör Һammāmda
3. Cilvegāh[1] cevfi havz olmuş gümüş mähī gibi
Şüst [ü] şüy-ı çeşm-i şevk-encām[1] gör Һammāmda
4. Oldu bī-ṭākat recā-āyīne germ-i şevkden
' Aks-i tāb-ı hāl-i bī-hengām[1] gör Һammāmda
5. Cām ile eyle deliksiz zevkimi dellāk ile
Nāfızā resm-i şafā-ihām[1] gör Һammāmda

598

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Mir 'āt-ı dili kılma şikeste zarar etme
' Aks-i ruḥ-ı ümmīde yüzüñden keder etme
2. Ol penbe teni āteş-i āha siper etme
Ey nāle-i pür-süz-ı derūnum eşer etme
3. ' Ayniyle döner lem' aya her pertev-i ebşār
Mīhr-i ruḥunu zīver-i nūr-ı başar etme
4. Keyfiyyet-i mey ile lebiñ bülbüle dönsün
Ey gönçe bu esrār-ı ḥumārı şeker etme
5. Zer-tār-ı ser-i zülfünü mānend-i çelenk al
Tel kırma şaḫın sünbüle Nāfız nazar etme

599

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Bizden meded ol mäh-ı cefākārı çevirme
Sākī reviş-i gerdiş-i devvārı çevirme
2. Dülāb-ı çarḫ bükme ḫarīr-i ser-i zülfün
Bī-tāb edip ol rişte-i enzārı çevirme
3. Ey ḫuṭb-ı felek kevkeb-i sa' d üzre ṭulū' et
Ol neyyir-i nūr-ı şeref-āşārı çevirme
4. Degmesin eliñ ey perī kec-revine ḫārīñ
Sille-zen olup çehre-i aġyārı çevirme
5. Döndürme anı hāle-i āġuş-ı recādan
Nāfiz şaḫın ol bedr-i vefādārı çevirme

600

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Cām raḫş-āver edip sākī-i devrān bu gece
Döndü neş'eyle lebin eyledi iḫsān bu gece
2. Bize eyler mi hilāliyle işāret āyā
Şehrīlik eyleye mi ol meh-i tābān bu gece
3. Ṭālī' -i vaşlına olduḫ mutaraşşıd ammā
ḫayli bekletdi bizi kevkeb-i cānān bu gece
4. Etdi püf-kerde-nefes şu' le-i vaşlı vā' iz
Ṭālī' in rüşen eder şem' -i şebistān bu gece
5. Şarılıp dāmen-i luṭfuna o yārīñ Nāfiz
Cāme-ḫ'ābında bulup mest ü perīşān bu gece

601

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Kıldı dāğ-ı çeşm[i] sünbülzār ol çeşm-i siyāh
Oldu müjgān-ı hayālim mū-be-mū nūr-ı nigāh
2. Ey gāzāl-i vaşlını eden dile ' ayn-ı şikār
Etsin āğuşum o yāre çeşm[i] şayd-ı h̄'ābgāh
3. Meh-cebīnīñ zīr-i turreñden ziyā-bağş et meded
Māh-ı nev göstereñ ebr-āsā bu şeb baht-ı siyāh
4. Tīr-i müjgānīñ pey-ā-pey kalbime endah̄te kıl
Ey kemān-ebrū siper gibi ola luţfuñ penāh
5. Bir şeb āyā Nāfiz etmez mi tūlū' bedr-i vişāl
' Ālem-i meh-tāba on dördünde çıkmaz mı o māh

602

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Yaraşmış āfitābım saña aḡşam güneşi cāme
Bu şeb gelmez mi āyā dest-i ḡāre dikmege cāme
2. Kemer-bend eyledim āğuş[u] destim mū-miyānında
Beli elde bulunmaqla münāsib düşdü endāma
3. Kesilmez ağızı ḡayre nāme taḡrīr etmeden kaṭ' ā
Şaḡın sırr-ı dehān-ı yār söyler ellere ḡāme
4. Mücessem luţf taşvīr olsa ' ayn-ı mevc-i mādır hep
Ḥayāl-i resm-i va' d-i vaşl döndü naḡş-ı eyyāma
5. Görünce çeşm-i ḡūn-ālūde-i müjgān[ı] ḡülşende
Ḳıyās etdim ḡalīde oldu tīr-i ' işve bādāma
6. Uçardı⁶³⁶ şāhbāz-ı ārzū evc-i murād üzre
O kebg-i ' işve per[v]āz etse Nāfiz ḡalka-ı dāma

---

601. 177b

602. 177b

⁶³⁶ Uçardı: Uçurdu

603

meʿülü fâʿilâtü mefâʿilü fâʿilün

1. Şems-i cemāle sīnesini eyler āyine
H̄urşid gösterir o gümüş-peyker āyine
2. Āteş-nümāy-ı hālını gör şāf şışeden
Olsun meşām-ı dīdeye bu micmer āyine
3. Feryād geldi bülbül-i taşvīr añıp ruḡun
Ey tūḡi-i maḡāl saña söyler āyine
4. Ey şemʿ -i nāz ben saña pervāneyim deyip
Bir āh-ı sūzināk çekip göster āyine
5. Bir dem cüdā düşerse ruḡuñdan mişāl-i bāb
Taşlarla dögünür dil-i ḡasretger āyine
6. Etdikce ḡalb[i] zīb-i perī-hāne-i ruḡuñ
ʿAks-i ümīd-i daʿvet ile söyler āyine
7. Mirʿāt-ı vaşf-ı ḡākimi seyr eyle Nāfızā
Hüsni-i ḡabīʿ atına tutar cevher āyine

604

fâʿilātün fâʿilātün fâʿilātün fâʿilün

1. Āb [ü] tāb-ı luḡf yokdur dīde-i endīşede
Bir gül-i taşvīrdir ʿayn-ı derün-ı şışede
2. Çeşmini ḡışmı esed-kār etdi zīr-i turreden
Ey ḡazāl-i dil yine arslan göründü mişede
3. Resm-i derdin niçe nā-bīnāya taşvīr eylesin
Rūy-ı Şīrīni görüp Ferhād naḡş-ı tīşede
4. ʿAynına ḡüsni-i naḡar girmez o hūnī ḡamzeniñ
Cevr-i nā-bercā göründü çeşm-i zālīm-pīşede
5. Müşḡ-i zūlfün vaşf ile ḡoy-kerde gördük Nāfızā
Nazm olunmuş mū-be-mū dūrdür bu tār-ı tīşede

---

603. 178a

604. 178a

605

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. K̄albimi al ele geçmezse daḡı bir pāre
Eyleme naḡd-i niyāzımı telef meh-pāre
2. Āteş almaḡa gelir gelse de ehl-i sūza
Şem' -i ruḡsārına pervāne iken nezzāre
3. Tel k̄afes olur aña ḡaṭṭ-ı şu' ā' ı gūyā
Sīnede gelse o ṭūṭ-ı zebān ḡüftāra
4. Mihr ü meh etdi k̄ırān evc-i şerefde seyr et
Ṭutdu çarḡ āyinesin bugün o meh-ruḡsāra
5. Ol gül-endāma diken sebz libāsı Nāfiz
Serv-veş verdi yeşil cāme eteklik ḡāra

606

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şabır ṭurmaz oturmaz cilve-zen dil-ber ḡuşūsunda
Yürek oynar yatur raḡḡāş-ı şevḡ-āver ḡuşūsunda
2. Uçardı zāhid altun ḡalli cāmı görse ber-pāda
Ayaḡı yer başar mı ' ayn-ı kesb-i zer ḡuşūsunda
3. Ṭavan naḡşında ressām oldu ammā ol ' arūs-ı nāz
Dönüp bir kūsme yaptı ' ālem-i dīger ḡuşūsunda
4. Sözüüm ḡālī mi ḡikmetden benim ey feylesūf-ı Çin
O miskīn ḡāline ḡab ben derim ' anber ḡuşūsunda
5. Nühüfte k̄ıl sesi sevmez bu dem neylerseñ et Nāfiz
Çalarsañ sāz-ı k̄albi bir nefes muzmer ḡuşūsunda

607

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Zaḥm-ı müje-i ğamze-i ğaddārı unutma
Ey sīne-güşā⁶³⁷ çarḥ-ı sitemkārı unutma
2. Daldan dala gül-ğonçe gibi etme firārı
Ey nev-heves-i ' işve dil-i zārı unutma
3. Biz muntazır-ı va' d-i şeb-i vuşlatıñ olduĝ
İncāz ile sen ' ālem-i ikrārı unutma
4. Devr-i felege dönme sen ey ṭālī' -i ' āşık
Baḥtın işini çarḥ-ı sitemkārı unutma
5. Efsün ile Nāfiz saña bir dām düzen var
Mekkāre vü seḥḥāredir aĝyārı unutma

608

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Görsem lebini zīver-i mīnā tıyulmasa
Da' vetle gelse ol perī tenhā tıyulmasa
2. Ḥayrānlıĝım o⁶³⁸ ğonçe-lebe vermese ğubār
Esrār-ı ḥāl-i ' āşık-ı şeydā tıyulmasa
3. Eyler mi dil nühüfte nihān şevk-i bezmini
Ser-germ-i ' aşk ü neş'e-i şahbā tıyulmasa
4. Rāz-āşinā-yı ğamzesi ifşā eder şaḥın
Bī-gāneye bu çeşm-i temāşā tıyulmasa
5. Naḥşın çıkarsa Nāfiz öpüp ḥātem-i lebin
Ellerle hiç başılmasa ammā tıyulmasa

---

607. 178b

⁶³⁷ sīne-güşā: sīne-güşān

608. 179a

⁶³⁸ o: ol

609

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Güşâde olsa âgüş-ı niyâzı biñ vedâd üzre
Açılmaz gönçe-i nâzım hezâra i' timâd üzre
2. Dikenlerden kesilmez mekr-i hâr ey sâde-dil bülbül
O gül-ruhsâra ağıyârıñ nifâkı hep fesâd üzre
3. Yine bir naqş-ı nevle devr-i câmı dâma döndürdü
Raķıbiñ reng-i âlı ol güle resm-i fesâd üzre
4. Günehdir mezhebinde cebr-i hâtır kehrübâ-âsâ
Bırakdı kâh-ı kalbi redd-i dest-i gird-bâd üzre
5. O şâh-ı mülk-i ' işve ğamze-veş zâlim-nümâdır hep
Görünmez ehl-i ' aşka çeşm-i bîdârı dâd üzre
6. O meh bir gece âyâ hâle-i âgüşa gelmez mi
Felek dönmez mi bir gün Nâfîzâ vefķ-i murâd üzre

610

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Ol şüh-ı gül-endâm beli ince gelince
Bükdü ķadi âgüş-ı dil-i⁶³⁹ zâra gelince
2. Hem rişte-i enzâre⁶⁴⁰ vü hem serv-i revândır
Zânusu mücessem o miyân mû gibi ince
3. Biñ naqd-i niyâz ile o simîn-teni buldu
Da' vetle perî-rüsuna şarıldı mı gence
4. Naħl-i gül-i gülzâr-ı keremden yeñi ķopmuş
Ol gül memeler beñzedi bir tâze turunca⁶⁴¹
5. Nâfîz ne ' aceb zehr mezâķ-ı leb-i ağıyâr
Gül şerbet-i la' lini içip düşmedi rence

---

609. 179a

610. 179b

⁶³⁹ dil-i: dili

⁶⁴⁰ rişte-i enzâre: rişte vü enzâre

⁶⁴¹ turunca: türunca

611

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. K̄at k̄at k̄ılınca z̄ülfünü bād-ı şabā yine
Şandım terāküm etdi seḫāb-ı hevā yine
2. Ey şīşe z̄īb-i neş'e-i bī-gāne-i cemāl
Senden göründü reng-i ruḫ-ı āşinā yine
3. Biz redd-i dest 'abd vefāsında kef-be-kef
Verdiñ yed-i vişāli ele merḫabā yine
4. Sen māh-ı neş'e-meşrebe ol sākī-i felek
Dönsün piyālelerle mey-i pür-şafā yine
5. Ol müşk-i çīn-i z̄ülfünü etdiñ liḫāf-ı şeb
Kıldıñ mı cāme-ḫ'ābda Nāfız ḫaṭā yine

612

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Çün jāle verdi ol güle 'işret çi fā'ide
Eşkimle geldi rüy-ı leṭāfet çi fā'ide
2. Gülgül edip sirişk-i 'adū lāle rüyunu
Dil dāğ dāğ āteş-i ḡayret çi fā'ide
3. Birdir sevenle sevmeyen ey şāh-ı gül seni
Söyle hezārīña bu şadāḫat çi fā'ide
4. Mir'āt-ı ḫalbi olmayıcaḫ nūra müsta'id
Düşmüş ziyā-yı neyyir-i himmet çi fā'ide
5. Nāfız ṭulū' eder mi gül-i mihr-i vuşlatı
Baḫt olmayıcaḫ 'āşıḫa devlet çi fā'ide

613

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Sünbül-i Çin midir zülfü Hıtafı mi ola
Miskî dībāsı boyunca mı hevāyī mi ola
2. Mey-i la' li görünür zevk-i mecessem bezme
Nām[ı] ol ' işve-zeniñ yoħsa şafāyī mi ola
3. Ne bu dād ü sited-i nāz ü niyāz-ı reh-i ' aşk
Bilmeziz semti cefāyī mi şafāyī mi⁶⁴² ola
4. Nāy-ı hāmede bu dem nāleye kalb oldu hevā
Mutribā nağme-i ' uşşāk nevāyī mi ola
5. Remz-i āğuş ile bend etdi miyāna Nāfız
Şarılan zülf işāret mi şabāyī mi ola

614

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ğulğul-i germiyyet-i mey döndü sāgar sāgara
Gūyiyā kıldı gelūmuz tāze meyle ğargāra
2. Der gören h'oy-kerde nazm olmuş gelū-yı dil-beri
Dür gibi āvīze olmuş gerden üzre ter tere
3. Ğamzeler cevr-i müjeñden mü-be-mü ta' lim eder
' Ādet olmuş meşk-i zulm etmez mi kāfir kāfire
4. Şāne vü mir'āta bakmaz dil keser meftūnuyuz
Biñ cefālar kılcı Mūsā-isim bir berbere
5. Geldi Nāfız yār ile vuşlatıña āğuşda
El ele sīne-be-sīne leb-be-leb hep ser sere

---

613. 180a

⁶⁴² cefāyī mi şafāyī mi: cefāyī mi vü şafāyī mi

614. 180a

615

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Mey-i meyyāle cūşa geldi bezm[i] ' ayş [ü] dem başdı
Harāmī-veş o kāfir mācerā gör kim harem başdı
2. Riyāz-ı sīne gül-gün bāğ-ı ruḥ sünbūlsitān olsun
Seni kimler gece bağrına ey ' ālī-himem başdı
3. Mişāl-i gül muḥannā-pāy şanma lāle-reng oldu
O ḥūnī ḳanına ' aşıqlarıñ her-dem ḳadem başdı
4. Düşürdü her birin devr-i ḳadehle ḫalka-i dāma
Ayağa turdu sākī ehl-i bezme cām-ı Cem başdı
5. Raḳībīñ baḫtı el verdi hezāra dest-i red oldu
' Arūs-ı gönçeniñ pāyını hep ḫār-ı sitem başdı
6. Edip telmiḫ mihr-i⁶⁴³ rüyuna vaż' -ı benān etdi
O meh berg-i gül-i surḫ üstüne sīmīn ḳadem başdı
7. O meh-rūnuñ görüp germiyyetin ağıyār ile Nāfız
Derūnu nār-ı gayret ḫātırı tāb-ı elem başdı

616

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Ol zūlf-i siyeh çehre-i cānāne döküldü
Ceyş-i Habeş ıḳlīm-i⁶⁴⁴ gülistāna döküldü
2. Yanıp yakılıp şem' -i ruḫ-ı yāri görünce
Murğ-ı dilimiz pāya çü pervāne döküldü
3. Sākī ayağıñ dönmedi meydān-ı şafāda
Gördüñ mü yine sāğar-ı mestāne döküldü
4. Ḫāl-i siyehi şanma süveydā-yı dil oldu
Erḳām-ı maḫabbet varaḳ-ı cāma döküldü

---

615. 180b

⁶⁴³ mihr-i: mihri

616. 180b

⁶⁴⁴ ıḳlīm-i: ıḳlīmi

5. Nāfize naşib oldu kiras-ı leb-i bûsu
Naḥl-i keremiñ bārı zarîfâne döküldü

617

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Şems-i ruḥuñdan iki gözüm aç niḳābıñı
Bir gün görelim etme nihān āfitābıñı
2. Gerden o rütbe şāf mey içdikce sākıyā
Ḳoynuna dökdü şandı görenler şarābıñı
3. Ref' et siyāh zülfüñü mihr-i cemālden
Baḥtım açılsın ey meh-i nev aç seḫābıñı
4. Bir cām devr edince ḳarārıñ görünmedi
Ey māh başka fikr ederiz bu şitābıñı
5. Ma' mūr-ı çeşm-i mest ola vîrāne dil yetiş
Yap kām dest-i gamzeler ile ḫarābıñı
6. Nāfız o yāre bāğda gül-çin-i vaşl olup
Ārāyiş etdi güller ile cāme-ḫ'ābıñı

618

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Ey nūr-ı dīde açma mısın hîç niḳābıñı
Göstermemek revā mı bize āfitābıñı
2. Bedr-i cemāli zîr-i seḫāb edesin yine
Āyā sezā mı görmeyeyiz māh-tābıñı
3. Cām-ı lebiñi görmege yok mu mesāğ' aceb
Ḥikmet nedir ki setr edesin la' l-i nābıñı
4. Ey lāle-ruḫ olur mu bu da lāyık-ı ḫasen
Dāğ-ı dil eylemek bu ḫilāf-ı cevābıñı

---

617. 181a

618. 181a

5. Etmiş nifâk Nâfîz aġyâr ġamzeñe⁶⁴⁵
Bildim benim efendicigim ictinâbıñı

619

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Nür-baġşâ tal' atıñ şubġ-ı sürür eyler seni
Āfitâb-ı maşrıġ-ı burc-ı zuhūr eyler seni
2. Mazġar-ı şems-i hidâyet olsa çeşm-i tîre-dil
Pertev-i feyz-i İlähî ' ayn-ı nūr eyler seni
3. Olmaz iseñ şâbir-i esrâr-ı zî-baġreyn-i ' aşġ
Emr ile ' ilm-i ledünnî sırr-ı devr eyler seni
4. Luġf-ı bî-pâyân-ı Ğaffâra muġârin olmaya
Cürm-i nefsiñ mevġif-i zîb-i ġuzūr eyler seni
5. Ey ġayâl-i zülf ü ġadd-i nev-' arūs-ı naġl-i nâz
Rüzġâr ârâyış-i zer-târ-ı sūr eyler seni
6. Çeşm-i baġtı ġüsn-i ta' bir ile peydâ eyleyip
Şubġa dek seyr et o yâri bî-ġuzūr eyler seni
7. Farġ-ı sevdâ-yı nuġuş-ı ġaġġ-ı bustân-ı ġasen
Nâfîzâ endişe-i resm-i sûtür eyler seni

620

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Sebîl-i vaşl-ı yâri gösterir bir reh-nümâ yok mu
Bu yolda baġr-i ' aşġa ġiç tarîġ-i âşinâ yok mu
2. Ele bî-minnet âġüş [u] miyâniñ sâde olmazken
Bize ' id-i vişâliñde ' aceb bir merġabâ yok mu
3. Geline duġter-i rez meclise bî-ġâze olmuşdur
' Arūs-âsâ yed-i sâġide ġiç reng-i ġınâ yok mu

⁶⁴⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

619. 181a

620. 181b

4. Dür-i [den]dân-ı vaşfin verdi ğayrıñ ağızına yārim
Bütün bu luţf-ı lü 'lü 'den şadef-āsā baña yok mu
5. Meşām-ı arzūya bŷy-ı vaşlı gelmedi Nāfiz
Ara yerde yeler bir micmer-i bād-ı şabā yok mu

621

mef' ūlŷ fā' ilātŷ mefā' ilŷ fā' ilŷn

1. Zīb-i ser etdi turre-i ' anber-nişārını
Açdı hevā-yı sŷnbŷlŷ zŷlf-i nigārını
2. Ferdāya şaldı va' de-i vaşlı bizi bugün
Aĝyār aldı yatdı firāşına yārini
3. Zŷlf-i siyāh [ŷ] şems-i cemāline kıl nazār
Gör ' ālem-i ruĝun yine leyl ŷ nehārını
4. Ruĝsār-ı yār gŷlgŷl olup tāb-ı neş'eden
Seyr eyle yine gŷlşen-i bezmiñ bahārını
5. Nāfiz o kebg-i ' işveye dām olmadı kadeĝ
Şehbāz-ı dil kaçırđı elinden şikārını

622

mef' ūlŷ mefā' ilŷ mefā' ilŷ fe' ūlŷn

1. Bir ' uĝdeli söz açdı o meh-pāre çözüldŷ
Ser-rişte-i vuşlat ele gelince ŷzüldŷ
2. Rez-duĝteri yaĝ-pāreye dönmüşdü çŷ yāĝŷt
Bugŷn hele germiyyet ile donu çözüldŷ
3. Burduñ yetişir gŷşunu āhengini burduñ
Çengiñ seniñ ey muţrib-i ĝoş tāze düzüldŷ
4. Dil ĝamze-şıfat çekmedi ekdār-ı ĝumārı
Cām-ı lebiñi mey gibi gördŷkce sŷzüldŷ

5. Nāfız açılırken dehen-i luṭf ile gönçem
Lālā gibi şimdi keremiñ ağızı büzüldü

623

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Āh eyle gönül yāriñiñ ağıyārı bulundu
Çek dāmen-i gülden eliñi ḥārı bulundu
2. Ağıyār yeler bād-ı hevā bir raşad üzre
Gencine-i vaşlıñ ṭolaşır mārı bulundu
3. Hep 'uḳde-i zülfe] ser [ü] pā bende düşerdi
Bāz-ı dilimiñ mevķif-i āzārı bulundu
4. 'Āşıkla eder bey' ü şirā tāze-be-tāze
'İşve şatıcı dil-berimiñ kārı bulundu
5. Gülşende hezār-ı dile güldürdü raķıbi
Her gūşede ađlar niçe biñ zārı bulundu
6. Geldikce nihān dā'ire-i da'vet-i ğayre
Nāfız o perī naķş idi reftārı bulundu

624

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Cānā ruḥ-ı alıñda nezāre güle döndü
Dil cām-ı lebiñ şevķ[i] ile bülbüle döndü
2. Ser-geşte dil ol sākı-i devrāna şarıldı
Sāđar gibi destiyle miyānı bile döndü
3. 'Uşşāķ karar etmedi ol ṭurrede gördü
Evc ile düzen-sāz-ı felek sünbüle döndü
4. Vaşf eyler iken sünbül-i zülfün ser-i ḥāme
Mūy-ı ḥaṭ-ı 'anber şiken-i kāküle döndü

5. Dil çin-i ser-i zülf ile bahş uzatdı
Kıldıkca haṭā nāfe-i pür-müşk ile döndü
6. Kāfūr o siyeh ḥāline nezzāre edince
Dil-beste-i ʿayn-ı nıgeh-i fülfüle döndü
7. Nāfız şeb-i bīdār-ı hicir hāle-güşādır
Ālūde-i ḥāb oldu o yār ellere döndü

625

meʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

1. Pīr etdi ihtiyār ile sevdim civān beni
Bir kız revişli tāze ḳocʿetdi inan beni
2. Etdim o yāre ḥābda bir mertebe niyāz
Bulsaydı cāme-ḥābına ḳordu hemān beni
3. ʿArz etsem aña ḥāl-i ruḥ-ı iştıyākımı
Mirʿāt-ı imtiḥāna⁶⁴⁶ çeker her zamān beni
4. Ey tīr-i ḡamze toz ḳopar ebrū kemān ile
Hergiz raḳībi menzil edince nişān beni
5. Tuymuş lisān-ı ḡamzeyi Nāfız raḳīb için
Söyletme misin iki gözüm bir amān beni

626

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Söyle ey tūṭī-i gūyā var mıdır sevmez seni
Ey şeker-ḡüftār raʿnā var mıdır sevmez seni
2. Maşrıḳ-ı dillerde ebrū-yı hilālīñ pür-ziyā
Ey meh-i bī-mihrim āyā var mıdır sevmez seni
3. ʿAndelībān-ı recā nāle-zenān-ı ḥasretiñ
Ey gül-i bāḡ-ı temennā var mıdır sevmez seni

---

625. 182b

⁶⁴⁶ imtiḥāna: imtiḥāna

626. 183a

4. Çehre-i ümmîdsin sen rû-güşâ her vech ile
Ey ruḥ-ı âyîne-sîmâ var mıdır sevmez seni
5. Neş'e-i ârâyiş-i bezm-i derûn-ı 'âşîkân
Câm-ı meysin Nâfîz-âsâ var mıdır sevmez seni

627

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Çeşm-i siyehim baht ile 'ayn-ı ter oldu
Bu kevkeb ile merdüm-i ḥüsn-i nazâr oldu
2. Bûy-ı gül[ü] taḳṭîr edip inbîk-i nazarla
Tâb-ı gül-i ruḥsârîña bir ḳaṭre ter oldu
3. Nezzâre edip vechiñe aḡyâr-ı siyeh-rû
Âyîne-i ruḥsârîña 'ayn-ı keder oldu
4. Dil müntesib-i bâb-ı vişâliñ der iken gör
Dür oldu ḳapîñdan giderek derbeder oldu
5. Ḳıldıkca zuhûr-ı ḥaṭa ta'vîz-i teveccüh
Tahrîr-i du'â-nâme-i Nâfîz eşer oldu

628

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1. Kerem-i ğamzesi çeşm-i dile taşvîr oldu
Nazâr-ı luṭfu ile ceyb-i derûn sîr oldu
2. 'Aynıma kuḥl-i Şîfâhân ḳomam zerre ḳadar
Dîdeme şems-i ğubârı reh-i iksîr oldu
3. Ḳoca etdi bizi rez-duḥter[i] derken sâķî
İḥtiyârî yine bir tâze sevip pîr oldu
4. Bu ğazâlâne baķışlı güzeliñ ğamzeleri
Vâdî-i deşt-i ḥayâl-i dile naḥcîr oldu

5. Yüzüne hatt-ı siyehiñ [yine] vaqt[i] erdi
Nāfizā müjde saña bā' iş-i taħrīr oldu

629

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Leylī-i zülfüñ dil-i⁶⁴⁷ Mecnūn olur dīvānesi
Murğ-ı ' aşkıñ mū-be-mū zencīr-i pādır lānesi
2. Ğonçe-i şad-berg-i bāğ-ı vuşlat ol bārī amān
Ey hezār-ı ḥasretiñ yüz vermeyen bir dānesi
3. Oda bu sūzişle ḳorsa (?) āteş-i hıcre yanar
Nār-ı şem' -i ḥüsne bī-pervā dönen pervānesi
4. Āfitāb-ı tal' atıñ revzenden oldukça bedīd
Maşrıḳ-ı iḳbāle döndü evc-i şubḥ-ı ḥāmesi
5. Al ruḥsārı ' araḳ-rīz olsa derler Nāfizā
Bir ḡül-i ter üzre nazm olmuş mu bu dūr-dānesi

630

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Ele ver sāğar-ı la' liñ dile mestāne ḳalsın mı
Benimle etdiğñ ey bī-vefā peymāne ḳalsın mı
2. Yine murğ-ı dil-i⁶⁴⁸ üftādemiz bir dāma düşsün mü
Saña hep ḥātırım ey turre-i cānāne ḳalsın mı
3. Şabā derken toḳunma rūzgāra ol perişāna
Nişān-ı şāne hīç ḡisū-yı müşk-efşāna ḳalsın mı
4. O şem' -i nāz edince şu' le-i reftār bī-pervā
Düşüp pāy-ı niyāza per yaḳan pervāne ḳalsın mı

---

629. 183b

⁶⁴⁷ dil-i: dili

630. 183b

⁶⁴⁸ dil-i: dile

5. Derûn-ı cāme-ḥ'āb-ı Nāfīze gelmez mi endāmıñ
Bu şeb ey mäh-rû ārāyış-i kâşāne alsın mı

631

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. O bī-gāne baıqlı bir nigāh-ı āşınā etdi
Bir āfet-çeşm iken her amzesin 'ayn-ı vefā etdi
2. Cemāli pertev-endāz-ı reh-i nezzāre olduca
Günüm oğdu o mihr-i maşrı-ı al' at ziyā etdi
3. Vezān olduca bād-ı āh-ı ḥasret seyl-i eşkimle
Şalındı ol nihāl-i 'işve-cū nāzük edā etdi
4. Atıp tır-i müje bir semte çekdi ol kemān-ebrū
Miyānıyla şafā-yı leblerin benden yaña etdi
5. O şāfī çehre kim mir'āt-ı ibālim görüp geldi
Perī-veş şīşe-i pür-rū-nümā 'arz-ı nemā etdi (?)
6. Görürken dest-i redd-i amzesin 'id eylediñ Nāfız
Kirişme el ucundan şimdi gizli merḥabā etdi

632

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Sebük-rev cānı ol rūḥ-ı muşavver şev-i rūḥānī
Vücūdu ehl-i 'aşa neş'e-baḥş-ı zev-i cismānī
2. Mükerrer sāğar-ı la'liñde ey gül ulgul-i evvel
Hezāra çehçeh-ārā and-i şavtıñ ḥālet-i şānī
3. Şalındıca hevā-yı rūzgār-ı ḥışm ile addi
Yed-i⁶⁴⁹ şāne utar isū-yı dāmān-ı perīşānı
4. Tamāmen mäh-ı nev-şehrime aya eylesem teşbih
O ebrū-yı hilāli bir kere gör var mı noşānı

---

631. 184a

632. 184a

⁶⁴⁹ Yed-i: Yedi

5. Bulur her zerreden bir şems-i feyz-i⁶⁵⁰ ziver-i dide
Görenler germi-i nezzâre-i ' aşıkla cânânı
6. Ter ü taze ebed (?) neşv ü nemâ huşk⁶⁵¹ -ı giyeh düşse
Nihâl-i sâye-endâz-ı kad-i serv-i hırâmânı
7. Pey-ender-pey çekilmez kavş-i naqş-ı ebruvân Nâfiz
Rüsûm-ı cevri-i⁶⁵² hâme vesme eyler reng-i müjgânı

633

me'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Bir şeb o perî sine-i pür-şâfa gelir mi
Âyîne-i bahtım ' aceb inşâfa gelir mi
2. Rindân-ı mey-âşâm çü şahbâ-yı ferağ-zâ
Ârâyiş-i ser-meclis-i eşrâfa gelir mi
3. Çîn-i ser-i zülfünü miyânhâne kılınca
Miskîn dile büy-ı haber-i nâfe gelir mi
4. Der-h'âb iken efsâne ile aldanır oldu
Uydu söze tıfl iken o yâr lâfa gelir mi
5. Murğ-ı dil-i üftâde düşer zülfüne Nâfiz
Sîmurğ-heves lâne-küh-ı Kâfa gelir mi

634

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Kânı ol günler ruhuñ h'urşid-i bezm-ârâ idi
Pertev ile şubh-ı dil tâb-ı ziyâ-bağşâ idi
2. Kânı ol dem mest [ü] hünin gamzeler kanzil tamâm
Kânı ol bezm-i şafâ câm-ı lebiñ minâ idi
3. Söyledikce beyt-i sînem üzre şîrin besteler

⁶⁵⁰ feyz-i: feyzi

⁶⁵¹ huşk: hüşk

⁶⁵² cevri-i: cevri

633. 184b

634. 184b

Ḳand-i güftārīñ murabba^ç -gū nağam-pīrā idi

4. Nāme-i pervāne-i pūr-sūzu bī-pervā oğur
O da şem^ç -i ħüsn için bir beyt-i pūr-sevdā idi
5. Sāye-i zülfüñde sünbülzār olunca gülsitān
Beyt-i Mecnūn-veş demīde her giyeh Leylā idi
6. Ḳays-ı ^ç aşkı etdigiñ ser-geşte-i deşt-i cünūn
Ey ġazāl-i ^ç işve ol vādiler istiğnā idi
7. Nāle-keş ^ç uşşākıñ olmuşdu hezār-ı nağme-sāz
Nāfizā ol ġonçe-fem güyā süġān-ārā idi

635

mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün

1. O ħanlı ġamze ħalbe fikr-i müjgānı unutturdu
Hücūm-ı tīğ-i ħūnī ħavf-ı peykānı unutturdu
2. Mezāk-ı ħāl[i] telġ etdi verip ħand-i lebin ġayre
İsā^çet eyledi şīrīnim iġsānı unutturdu
3. Yemīn etmişdi peymāne-keşāna öpdüre destin
O māha ṭālī^ç i ġör ^ç ahd [ü] peymānı unutturdu
4. Güle reng-i ħacālet verdi al-ı rūyu ġülşende
Hezāra nağş-ı ħüsnü verd-i ħandānı unutturdu
5. Çerāğ oldu dil-i pervāne-meşreb lāle rūyuñla
Şu^ç ā^ç -i şem^ç -i vaşlıñ dāğ-ı hicrānı unutturdu
6. Çü pervāne dönüp şem^ç -i ġül üzre nāle-keş bülbül
Dil-i ser-geşteye āyīn-i efgānı unutturdu
7. Niçe taqrīr edem esrār-ı ġonçemden saña Nāfiz
Bize nisyān-ı fūrkat vaşl-ı cānānı unutturdu

636

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Kıpıldın jâle-veş şems-i ruḥ-ı dildāra besbelli
Kıatıldın zerre-āsâ ' âlem-i envāra besbelli
2. Görünmez şanmañız āyīne-i nezzāreden māhıñ
Bu şeb ḥübān içinde ol perī-ruḥsāre besbelli
3. Şevāhiddir müje işbāta ḥüccet eyleriz imzā
O zālīm ğamzeler ḥācet degil ikrāra besbelli
4. Belī endāmı baḥşin mū-be-mū ellerle kıldık hep
Şarıldık kıl ü kâl-i mū-miyān-ı yāre besbelli
5. Dirîğā geçmedi yalvarma Nāfız bir pūla eşkiñ
Bu şeb hiç naḳd-i ḥātır şaymaz ol meh-pāre besbelli

637

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Ḥaṭ-ı reyḥān-ı evrākı ruḥ-ı dildār başdırdı
Şikest ile kitāb-ı Gülşen-i Esrār başdırdı
2. Pey-ā-pey çeḥçeh-i bülbül tanīn-endāz-ı gülşenken
Hezār-ı dil fiğāna geldi bāğ-ı zār başdırdı
3. Hücüm etdi ḥaṭ-ı ḥār-ı muğaylān-veş çıkıp bir bir
Ṭarīḳ-i ğam dikenlerle reh-i enzār başdırdı
4. Edip evrāk-ı cāmı ḥātem-i la' liyle naḳş-ārā
Niğīn-i mühr ile mektüb-ı şevḳ-āşār başdırdı
5. Ayağın duḫter-i rez çekdi meclisden yine Nāfız
' Arūsāne gelince pāyına ağyār başdırdı

638

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Seyr et şarābī cāme ile çehre-i gülü
Döndürdü reng-i cām-ı müle çeşm-i bülbülü
2. ' Aksin düşürdü gerden-i şāfina kākülü
Mīnāya naqş kıldı hevā saçlı sünbülü
3. Müjgān-ı çeşm-i āhı edip nişter hezār
Faşd eyledi bahārda berg-i reg-i gülü
4. Ol āfitāb-ı ' işve bugün tāb-ı hüsn ile
Kıldı rübūde şebnem-i şabr [ü] tahammülü
5. Hisset-nihād himmet-i luţf-ı kibār gör
Şeyhāne beste eyledi bāb-ı tevekkülü
6. Nāfiz kızardı ruĥları şeftālū verdi yaz
Bu yüz[den] açdı gülşen-i hüsnüñ karanfülü

639

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Esrār-ı la' liñ ey gül-i ĥayret bilinmedi
Bu gönçe-i ġubār-ı şetāret⁶⁵³ bilinmedi
2. Verdi hevāya hep gül-i ihlāş[ı] rüzgār
Ĥayfā yanında būy-ı şadākat bilinmedi
3. Ağyār gülgül etdi o lāle-ruĥu dirīġ
Dil dāġ dāġ āteş-i ġayret bilinmedi
4. Ebrūlarını kıldı nihān ol perī bu şeb
Etdik hilāle yek-şebe diġkat bilinmedi
5. Mektūm kaldı sīne-i ' uşşākda lebi
Nāfiz o rāz-ı genc-i maĥabbet bilinmedi

---

638. 185b

639. 185b

⁶⁵³ şetāret: şetāret

640

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Miyān-ı serv-i nāzım cilve-i gülzār olmaz mı
O sebz-endāma bir reng-i yeşil buldār olmaz mı
2. Pey-ender-pey şafā-yı bezm-i germ-ā-germ ile şākī
Feraḥ-baḥş-ı lebiñ bir cām-ı şevḳ-āşār olmaz mı
3. O yār-i sīm-endāma şarılsaḳ cāme-ḡāb içre
Dil-i bīdāra ḳayd-ı pīrehen āgyār olmaz mı
4. Ḥaṭiñ öpsek cemāliñ şafḥasında ber-murād olsaḳ
Beyāz üzre bu şeb fermān buyursañ yār olmaz mı
5. Niçün inkār edersiñ ḡamze-i dil-gīrini Nāfiz
Göñül bir dest-dı[r]āz şehr-i dil-i dildār olmaz mı

641

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Şabā ile ḥaber-i verd-i al gelmedi mi
Hezār-ı ḡāhişe bŷy-ı vişāl gelmedi mi
2. Şaḥīfe-i gül-i āteş-nümā olup mir'āt
Hezār-ı çeşm-i dile iḡtilāl gelmedi mi
3. Nihānī dā'ire-i bezm-i كومك diyerek
Gelir diyü o perī iḡtimāl gelmedi mi
4. Derün-şikeste gül ü 'aks-i dīde-i bülbül
Mişāl-i ḡāl-i ruḡ-ı bī-mişāl gelmedi mi
5. Ḥarāret ile leb-i yāri Nāfizā emerek
Dehān-ı çeşmeme āb-ı zülāl gelmedi mi

642

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Siyeh-mest-i teğāfül görmesinler çeşm-i fettānı
Ğurūr-ı nāz ile seyr etmesinler tiğ-i raḥşānı
2. Yeter etdirme ḥande ehl-i zāra şād a' dāyı
Amān ey gonçe güldür biraz erbāb-ı giryānı⁶⁵⁴
3. Degildir çin-i gīsū rüy-ı la' li üzre cānānıñ
İḥāṭa kılmış ejder daḥme-i mühr-i Süleymānı
4. Olurdu ṭālī' [ü] baḥtım qarīn-i şems-i iḳbālī
Çekeydim sīneye hāle-şıfat ol māh-ı tābānı
5. Der-āgüş-ı vişāl-i yāre neyle diyü söylersen
Dutar aldar yürürsün va' de-i ferdā ile anı
6. Müsā' id rūzgār olunca Nāfız bağ-ı iḳbāle
Şalındırmaḳ olur yanınca bir serv-i ḥırāmānı

643

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mevc-gīr-i bād-ı ḥasret oldu eşkim yem gibi
Gūyiyā kıldı telāṭum dīde baḥr [ü] yem gibi
2. Tā-be-key negşüftelik açıl biraz ey gonçe-leb
Düşdü bir üftāde-dil gül-rūyuña şebnem gibi
3. Zaḥmdār-ı ḥancer-i çeşmānıñ olmuşken yine
Sīnesin çāk etme Sührāb-ı diliñ Rüstem gibi
4. Zaḥm-ı ḥün-ālūdeye bir merhem-i kāfūrdur
Yāre olmaz şaracaḳ hīç yaralı sīnem gibi
5. Ey perī zūlfūñ ḥamā' il kıl cemālīñ setr için
Diyü a' dā görmesin insān degil ādem gibi

---

642. 186a

⁶⁵⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

643. 186b

6. ʿ Ālemi tūtdu cemālīñ pertevi her rūz u ŧeb
Nāfīzā birdir o meh-rū neyyir-i aʿ zām gibi

644

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Pistānlarını sanma o meh-pāre çıkardı
Koynundaki elmāsını bāzāra çıkardı
2. Oynatmağa cān ü dili bir pāre yerinden
Biñ nāz ile raqşa iki çār-pāre çıkardı
3. Hācet kōmadı gamze-i kıttālına bir dem
Keff-i nigeħi hāncer-i hūn-h̄āra çıkardı
4. Ol āteş-i pūr-şuʿ le cihān-sūz cefā-cū
Āhım şererin tā küre⁶⁵⁵-i nāra çıkardı
5. Yüzün gözünü karalayıp maşhara ağıyār
Geh curcumı-ı meclis-i dildāre çıkardı
6. Olsaydı eger āh-ı diliñ kıtra hālīde
Tā kim felek-i atlas-ı devvāre çıkardı
7. Çāh-ı zeķan-ı yār[i] tecessūsde olursañ
Nāfīz niçe biñ beste pūr-āvāze çıkardı

645

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Elimden āħir ol ŧehbāz-ı deşt-i hūsn [ü] ān çıkdı
Hemān kebg-i dil-i āvāreden ŧavt-ı amān çıkdı
2. Ayağ-ı bāde-peymā⁶⁵⁶ dönmesin meydān-ı bezm üzre
Elinde cām-ı mey bir sākī-i devr-i zamān çıkdı

---

644. 186b

⁶⁵⁵ küre: küre

645. 187a

⁶⁵⁶ bāde-peymā: bāde-peymān

3. Yetişmez dāmene dest-i niyāz-ı pīr-i mey-nūşān
Kenār-ı süllem-i nāza ayağ başdı civān çıkdı
4. Zuhūr etdi gubār-ı haṭṭ-ı pāki muşḥaf-ı rūyuñ
Kitāb-ı ḥüsününñ terkīb ü i' rābı 'ayān çıkdı
5. Cemāli zīr-i zülfünden göründü Nāfız ol yāriñ
Bugün ebr-i siyehden ḳurş-ı ḥ'urşid-i cihān çıkdı

646

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Var iken derd-i dilimden o ṭabībiñ ḥaberi
Yine nabz-ı reg-i ağıyārda keff-i nazarı
2. Āyine sūz ü güdāz ile eder maḥv-ı vücūd
Düşse mir 'āta eger tābiş-i rūy-ı ḳameri
3. Uçurur bülbülünñ 'aqlın gülü pejmürde eder
Ser ü cānsız düşürür pāyına bu şiveleri
4. Ayağı çekme şaḳın meclis-i meyden sāḳı
Ĝam yeme cām [ü] şurāḥı ḳodu meydāna seri
5. Kār-ger olmadı Nāfız bu ḳadar nāle vü āh
Yoğ imiş nevk-i ciger-düz-ı fiğāniñ eşeri

647

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñüller tāzelensin köhne meyle nev-bahār oldu
Yine hengām-ı 'ayş ü nūş-ı bezm-i gül-'izār oldu
2. Görüp levḥ-i çemende her şüküfe olduḡun tezhīb
Göñül zencire-i āb-ı revān-veş bī-ḳarār oldu
3. 'Aceb mi eylese āb-ı revānı ḥükmüne cārī
Çemende ḥüsrev-i gül pādişāh-ı tācdār oldu

4. Bize eller kadar bir merhabası olmadı ruzi
Niçe nevrüz 'id ü rüze vü faşl-ı bahār oldu
5. Gül-i ruhsāreñi piş-i nazarımdan cüdā kıлма
İşim zembūr-veş kand-i lebiñle kār-zār oldu
6. Hāyāl-i pertev-i⁶⁵⁷ rüyu gelince hātıra yāriñ
Elimde cām-ı mey bir gūy-ı mihr-i tābdār oldu
7. Tehālükler eder ol merdüm-i çeşm-i dile baqsam
Baña müjgān-ı dīdem dağı⁶⁵⁸ bir dīvār-ı hār oldu
8. Şalındırdım yanımca Nāfiz ol serv-i hūrāmānı
Bugün gülşende döndü bād-ı āhım baña yār oldu

648

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Ol gül nağam-ı bād-ı bahār olmadı gitdi
Bir bā' iş-i feryād-ı hezār olmadı gitdi
2. Āgūş-ı recā olmadı hāle-keş-i vuşlat
Bir şeb o mehım zīb-i kenār olmadı gitdi
3. Deşt-i talebi pā-zede-i bāz-ı niyāz et
Ol kebg-i ḥasen çünki şikār olmadı gitdi
4. Ağyār-ı girān-cān⁶⁵⁹ sebük-rev-i nigāra
Bir āh ile şıķlet-zen-i bār olmadı gitdi
5. Biñ da' vet ile dā'irede kalmadı tenhā
Bir şeb o perī Nāfize yār olmadı gitdi

---

⁶⁵⁷ pertev-i: pertevi

⁶⁵⁸ dağı: dāğı

648. 187b

⁶⁵⁹ girān-cān: girān-cām

649

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. La^ç l-i gül-rengini cāma o gül-endām kıodu
Berg-i al üzre hemān ğonçe-i bādām kıodu
2. Mū degildir görünen şafha-i ruhsārında
Zülfü i^ç rāb ederek hūmesi erķām kıodu
3. Hātem-i la^ç lini būs eyledi naķşın çıkārıp
Lebine ğonçe-i gül-fām diyü nām kıodu
4. Geh tehī vü geh tolu bezm-i felek devrinde
Sākī-i dehr hilālin pür edip cām kıodu
5. Nāfiz adıñ kıo çekilsin dehenin sevmekle
Hātem-i la^ç lini dil öpmek ile nām kıodu

650

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bu kez kıavs-i hilālin tāk⁶⁶⁰ -ı çarħa meh gibi aşdı
Eder reng-i şafaķdan ol kemān ebrūsü kıaş başdı
2. Beyāz-ı şafha-i rüyüñ çıkardı naķşını cümle
Seni el sineye ey sım-ber mıstar⁶⁶¹ gibi başdı
3. Hezār ol ğamze-i hūn-hūrdan şan^ç at alıp her-dem
Reg-i gülden edermiş nişter-i müjġān ile faşdı⁶⁶²
4. Dönüp ol Zühre-i bezm-i felek mīnā-yı çarħ üzre
Mey-i efsūn ile pür şīşe bir sehhāre rakķāşdı
5. Dizilmiş ceşş-i müjġān şaf-be-şaf Nāfiz şaķın kendiñ
O kıāfir ğamze nevk-endāz-ı fırsat kıalbedir kıaşdı⁶⁶³

---

649. 188a

650. 188a

⁶⁶⁰ tāk: tāk

⁶⁶¹ mıstar: mışdar

⁶⁶² faşdı: fāşdı

⁶⁶³ kıaşdı: kıāşdı

651

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Müşk-i ser-i zülfünü amân kesme kesimli
Çîn ' askerini eyleme bu resme kesimli
2. Urmaz feres-i nâzına زليوش nigāhı
Kes kesme dilersen o şehe kesme kesimli
3. Hâcet midir arāyiş-i semmür-ı siyeh hîç
Ebrûlarıña çekme yeter vesme kesimli
4. Engüşt-i recâ zülfüne miqrâş-ı sitem mi
Lâ vü na' am-ı luḫfuḫu gel kesme kesimli
5. Görünmez iken bād-ı niyâz-ı dil-i ' aşık
Dermiş o perî āhımıza esme kesimli
6. Sermāye-i naḫd-i dil-i Nāfiz mi ḫazîneñ
Kesme yetişir bendeleriñ kesme kesimli

652

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Gör cām-ı recādan ruḫ-ı meh-pāre bozuldu
Geline firāşe gece bir pāre bozuldu
2. Sābit-ḫadem-i tevbe iken meclis-i meyde
Rindān göricek cām-ı leb-i yāre bozuldu
3. Bāğ-ı ruḫ-ı seyrinde seḫāb eyledi zülfün
Gülşende hevā-yı dil-i āvāre bozuldu
4. Gül-reng libāsıyla kesip biçdi raḫibi
Cāme dikicek sūzeni gül ḫāra bozuldu
5. Şem' -i ruḫa pervāzda pervāne iken gör
Pür-süz dil-i Nāfiz-i āvāre bozuldu

653

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cām-ı la' liñ meşrebimce neş'e-âsar olmadı
Hep mezāk-ı hāra uydu bülbüle yār olmadı
2. Dāmeniñden ey gül-i hercāyī el çeksek n'ola
Vaqt-i vuşlat bir maḥal olmaz ki aḡyār olmadı
3. Sāye-baḥş-ı maşrıq-ı iqbāl iken zülfün ele
Tāli' im baña seḫāb-āsā hevādār olmadı
4. Seng-i dest-i cevri-nā-bercā ile ola şikest
İnkisār-ı şīşe-i ḳalb-i dil-i zār olmadı
5. Ey sebük-rūḫān-ı bezmiñ zīb-i destār-ı seri
Çekmede cām-ı gülü Nāfız saña bār olmadı

654

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün

1. Dil ḫāl-i gülistān-ı ruḫu benden oḫurdu
Reyhān ḫaṭı zīb-i ser-i gülşen oḫurdu
2. Mānend-i perī da' vet-i aḡyāra ḳo' azmi
Görmez misin ey ḳuzucaḡım hiç sen o ḳurdu
3. Dil nāme-i da' vetle nihān ol perī-rūyu
Hep dā'ire-i bezme çekip gülşen oḫurdu
4. Ebruları bāzū-yı Nerīmānla çekilmez
Ol saḫt-kemān zūrunu Rüstenden oḫurdu
5. Zeyl-i keremi tutdu görüp şems-i vişāli
Ḥayme diyü re's-i yedine dāmen oḫurdu
6. Görmüş güzel ārāyiş-i bezm gül-i⁶⁶⁴ cāmı⁶⁶⁵
Nāfız bu şafā resmini dil gülşen okurdu

---

653. 188b

654. 189a

⁶⁶⁴ gül-i: gülü

⁶⁶⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

655

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Devr-i felegi gerdiş-i eyyāmı bilir mi
Sāķi-i reviş bu iki pür cāmı bilir mi
2. Endişesin ol bî-ħoduñ eyle[se] temāşā
Tūl-i emeli fikr eder encāmı bilir mi
3. Bî-‘ akl olan encāmını bu ‘ālemiñ añmaz
Olmuş tatalım ħāşılı her kāmı bilir mi
4. Eslāfa baķar ehl-i başiret gece gündüz⁶⁶⁶
Gör ġāfili kim rūzu bilir şāmı bilir mi
5. Muħtel-i dimāġ olalı naħvet ile ħāşıl
Nāfiz nekbet-i ‘ālem-i ihāmı bilir mi

656

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Mār aġyārıñ yüzünden zehr aķar ejder gibi
Nişter āzārını ķalbe şoķar ħancer gibi
2. Dest-i seng-āzār-ı devrān şişe-i nāmūsumuz
Etdi işkeste ele alınmayan sāġar gibi
3. Ĥāl-i müşkīn ile pürdür şerbet-i gül-gün-lebi
Ey dil-i teşne bu sāġardan gel iç ‘anber gibi
4. Sīnesin āġūş-ı tahrīre alıp naķş eyledi
Üstühān-ı sīne ol sīmīn-bere mıştar gibi
5. Düşdüñ ey üftāde-i pā-būs firāķa her ķadem
Çıķ ayak ayak firāz-ı vuşlata minber gibi
6. Germ-i meyden tal‘ atı bulduķca Nāfiz āb ü tāb
Lem‘ a-rīz oldu ruħu mihr-i ziyā-güster gibi

---

655. 189a

⁶⁶⁶ gece gündüz: gece vü gündüz

656. 189b

657

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pāy-ı mihrimden raķīb ayrılmaz āyā sāye mi
Dāmen-i gülden diken olmaz cüdā bu pāye mi
2. Halka-i bezmi görüp mestāne hüküm etdi o yār
Bir süzöldü hāle-i āgūşa mı şahbāya mı
3. Oldu müsta' li Zühāl-ṭab' -ı raķīb ol mehveşe
Kevkeb-i ' aşık felekde tāli' -i bī-vāye mi
4. Sell-i⁶⁶⁷ seyf-i ğamze cebhe çin-i pür-çin-i ğazab
Kaşdıñ ey hūnī bu demlerde yine ğavğāya mı
5. Tıfl-ı ebced-h'ān-ı harf-i nāzdır Nāfiz o meh
H'āce midir nūr-ı şems-i ' ālem āyā dāye mi

658

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Raķibe germ-i nezzāre dil-i şeydāya güç geldi
Bu āteş-i per-i nevk kec-hevā iṭfāya güç geldi
2. Nişān-ı buse-i ağyārı taḥrīr istemiş bizden
Hurūf-ı naķş-ı hüsñü şuret-i imlāya güç geldi
3. Yoluyla naķş-ı pāyın aldı ressām-ı şabā ammā
Reh-i dilde bize bād-ı hevā bu pāye güç geldi
4. Kināyeyle kılınca müşk-i Çine zıll-ı ta' biri
Haṭāmız mū-be-mū bu zülf-i ' anber-sāya güç geldi
5. Şaķın ey dest-i seng-endāz-ı naḥvet inkisār ile
Şikeste şişe-i ḳalb dil-i dānāya güç geldi⁶⁶⁸
6. Ederken bülbüle çehçeh şurāḫī nağme-i ğulğul
Hezār-ı hāme geldi meşreb-i mīnāya güç geldi

---

657. 189b

⁶⁶⁷ sell-i: selle

658. 190a

⁶⁶⁸ Bu mısraın vezni bozuktur

7. Görünce bāde-i la' liyle yāriñ şevk-i ağıyarı
Bu germ-i neş'e Nāfiz meşreb-i şahbāya güç geldi

659

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bülbül ağlar bāğda feryād ile gül şen gibi
Nağme-sāz-ı nāleye bu naqş uyar gülşen gibi
2. Seng-çalb-i dil-ber-i⁶⁶⁹ Şirine āh-ı tışekār
Bir çarık ile yolun bulmadı kühiken gibi
3. Elif-i āh sāyeñe müjgāndan gamzeñ oğur
Ezber etmiş bāb-ı cevri var mı zālim sen gibi
4. Şerh eder hergiz zebān-ı hāl güft ü gü ile
Söyleşir tır-i müjeñle sīneler cevşen gibi
5. Müşk-i çin-i zülfüne hıdmetde kıalsañ mū-be-mū
Hāline 'anber yapışsa bende olmaz ben gibi
6. Tab'-ı saht-i 'adūnuñ nef [i] yokdur Nāfizā
Bī-eşerdır kār-sāzı fażla-i āhen gibi

660

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Şarsak nihāl-i kāmētini yāsemen gibi
Buldārī-i miyāna dökülsek biten gibi
2. Verdi şarābī cāme raķibe görünce biz
Dāmān-ı şāh-ı gülde bulunsağ diken gibi
3. Rūy-ı niyāzı 'arz-ı ruğ-ı bī-ħicāb eder
Var mı bir āyine dile ol sīm-ten gibi
4. Yek-cevrine hezār hezār imtinān eder
Olmaz cihānda bir gül-i pūr-ğār sen gibi

---

659. 190a

⁶⁶⁹ dil-ber-i: dil-beri

660. 190b

5. Nāfız nuķūş-ı āyine-i ʿ aksidir⁶⁷⁰
Girmez ķulūb-ı yāre seven sevmeyen gibi

661

mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün

1. Göñül efsāne-i ferdā ile bulmaz tesellāyı
Bilir ol vaʿ d-i bī-encām-ı maķşūd-ı dil-ārāyı
2. Döner durmaz meh-i nev gibi vaʿ d-i vuşlata hergiz
Benefşe-veş o ħʿurşid-i cihānım ķopdu hercāyı
3. Şeb-i ğamdan ħalāş olurdu baĥt [ü] t̄aliʿ im ey dil
Çekeydim cāme-ħʿāba hāle-vār ol māh-ı raʿ nāyı
4. O teng-i nāz ise bu tünd-ħūdur⁶⁷¹ el-amān bilmez
Ne ğüne eylesem ey dil āña bilmem müdārāyı
5. Ne bilsin bāde-i esrār-ı ʿ aşkıñ leyle-i ħüsnüñ
Dil-i Mecnūn ser-i dīvāne-meşreb şūĥ-ı sevdāyı
6. Recāmızdan o māh-ı nāz-perver oldu ğurrende
Bıraķ Nāfız niyāzı ğayrı tām eyle temennāyı

662

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Ğuş edenler taʿ n eder her gece āh [ü] zārımı
Añladım ħiç görmemişler ol perī-ruĥsārımı
2. ʿ Aks-i rüyunda anıñ bir zerre yüz ħʿurşid olur
Vechi var taʿ birsiz dersem cemāl-i yārımı
3. Āb-ı rūsun ħürī-i cennet cemālinden alır
Peyker-i ħüsnüyle ğilmān görelı dildārımı

⁶⁷⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

661. 190b

⁶⁷¹ tünd-ħūdur: tünd-hūdur

662. 190b

4. Pādişāhān-ı bütān sultān-ı şāhān-ı selef
İşte ednā şöyle işbāt eyledim hünkārımı
5. ‘ Abd-i ‘ āciz bir günehkārım cihānda Nāfizā
Haḫḫa tefvīz eyledim iḫbālīmi idbārımı

663

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Göñül bir mäh-ı devriñ oldu ser-gerdān-ı ḫayrānı
Ki ‘ aks-i ḫüsnü günde döndürür ḫ‘urşid-i raḫşānı
2. O rütbe keşret etmişdir nezāre çeşm-i şūḫunda
Nigāh-ı bendegānından geçilmez rāh-ı müjgānı
3. Olurdu lāle-i dil-süz her eşcār her ezhār
Eger ‘ aks olsa dehre derdimiñ bir dāğ-ı pinhānı
4. Dili tārīkī⁶⁷²-i hicrān-ı ‘ aşkıñdan ḫalāş eyle
Meded gel ey sipihr-i ‘ ömrümüñ ḫ‘urşid-i tābānı
5. Yatırdım yalvarıp biñ dek ile ser-keş iken Nāfiz
Kenār-ı bāğa yap yap çekdim ol serv-i ḫırāmānı

664

mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

1. Döküldü rüyuna ḫat ḫat o zülf-i pīçānı
Çözüldü ‘ uḫde-i rīş-i şafā-yı rūḫānı
2. Nigāhı hūş-rübāy-ı taḫammül-i dil-i nāz
Kirişme ğamzesi şabriñ şafā-yı pinhānı
3. Derün-ı ‘ aşkı tuḫuşdurdu düşmeden evvel
Ser-i maḫabbetime sāye-i peşimānı
4. Tirāşe-i ser-i engüşt-i pāyiñ olsa felek
Cebīn-i māha eder ebruvān nevāzını

---

663. 191a

⁶⁷² tārīkī: tārīke

664. 191a

5. Hirās-ı h̄ūn-ı nigāhı edip dile te'şir
Regi nühüfte ederdı h̄urūş-ı şiryānı
6. Felekde olsa muḳārin ğubār-ı dergehiñe
Hilāl bir daḡı görmezdi rüy-ı noḡşānı
7. Arardı h̄anceri destinde bīm ile Nāfiz
Derūn-ı Mirriḡe düşse ḡayāl-i müjgānı

665

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bizimle etdiğiñ ol 'ahd [ü] peymānı unutduñ mu
A kāfir merḡametsiz yoḡsa imānı unutduñ mu
2. Nedir bī-gāne bī-gāne bu vādiler bu cünbüşler
Ferāmūş eylediñ mi cān-ı nālānı unutduñ mu
3. Nedir böyle edālar bu teġāfüller bu evzā' lar
Efendim bu faḡiri zār [ü] giryānı unutduñ mu
4. Nedir şimdi bu şāhib çıḡmacıḡlar (?) 'ahdiñ olmuşken
'Aceb ey bī-ḡaḡiḡat niçe imānı unutduñ mu
5. Neden geldi bu hercāyilik⁶⁷³ etmek saña mihr-āsā
Eyā ey māh-rū mihr-i gedāyānı unutduñ mu
6. Nedir bu āşinālıḡ etmemekler Nāfiz-i zāra
Ḳuluñ bī-ḡāreyi yā ehl-i 'irfānı unutduñ mu

666

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñül bir mihr-i evc-i nāza oldu mübtelā şimdi
'Aceb kesb-i kemāl etdi felekde ol gedā şimdi
2. Beni gözden çıḡardıñ şol ḡadar ey çeşm-i h̄ūn-h̄'ārım
Ki senden yılda bir görmem nigāh-ı āşinā şimdi

---

665. 191b

⁶⁷³ hercāyilik: hercāyilik

666. 191b

3. Kime āyā qarīn oldu cemāl-i māh-ı tībānıñ
Seni kimler qocar hāle-şifat ey bī-vefā şimdi
4. Çıqardıñ genc-i dilden naqd-i eşki maḥzen-i çeşme
Melek-çehrem yoluña mā-melek olsun fedā şimdi
5. Bizimle el ele gül-geşt-i bāğ eyler iken evvel
Eder ol naḥl-i hercāyī iraqdan merḥabā şimdi
6. ‘Adūlarla qatı āmīziş etdiñ bezm-i ‘işretde
Şaḥın Nāfiz şaḥın kim ortalıq başqa edā şimdi

667

müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

1. Ey meh-ruḥānıñ aḥseni ‘ālemde kim sevmez seni
Var mı seven derseñ beni ‘ālemde kim sevmez seni
2. Bu kāmēt-i bālā ile bu cünbüş-i ra‘ nā ile
Bu ḥüsn-i müsteşnā ile ‘ālemde kim sevmez seni
3. Ey şem‘ -i nāz-ı bezmgāh pervāne saña mihr ü māh
Ey mülk-i ḥüsne pādişāh ‘ālemde kim sevmez seni
4. Bu ḳullevī destār ile bu cübbe-i zer-tār ile
Bu çözmeli şelvār ile ‘ālemde kim sevmez seni
5. Ey çeşm-i⁶⁷⁴ sürmedārimız ey merdüm-i ebşārimız
Ey yār-i gül-ruḥsārimız ‘ālemde kim sevmez seni
6. Nāfiz saña ḥūrī desin yoḥsa melek misin nesin
Āyā perī-rū sen nesin ‘ālemde kim sevmez seni

668

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Bize cevr eylemekden bilmem ol zālīm uşanmaz mı
‘ Aceb ḳan içmeden ḥünī gözü bir laḥza ḳanmaz mı

---

667. 192a

⁶⁷⁴ çeşm-i: çeşmi

668. 192a

2. Hilāl etdi beni cevri [ü] sitemle sevdiğim bilmez
Eyâ ol mihr-i hercâyî yemîn etsem inanmaz mı
3. Hezārân var iken şūrîdesi bāğ-ı temennâda
O gül-çehre beni de bülbül-i hicrânı şanmaz mı
4. Raķîbe böyle pey-der-pey nedir bu luţfuña bā' iş
Amân söyle efendim cevriñe aşlâ dayanmaz mı
5. Teğâfülle raķîb-i kâfiri öldür bakıp durma
O ħ'âb-âlûde cellâd-ı nigâhıñ ħiç uyanmaz mı
6. O nâzük penbe ten bu âh-ı âteş-zâdım olduğca
Beni nâr-ı firâķı yaķdı Nâfiz o da yanmaz mı

669

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Zîr-i zülfünden bedîd olduğca yâriñ peykeri
Güyyâ çıķdı ufukdan âfitâb-ı enveri
2. Mâh-ı iķbâlim qarîn-i hâle-i ümmîd olur
Âh bir kerre der-âğüş⁶⁷⁵ eylesem ol dil-beri
3. Tâbiş-i ħüsnüñ ħudâ bir rütbe kılmış lem' a-pâş
Zerre olmaz rüyuña nisbetle şems-i ħâveri
4. Sâye-i zülfü eger bir kerre düşse ' âleme
Ĥâkin eşcârın ederdi cümle ' üd-ı ' anberî
5. Tek⁶⁷⁶ [ü] tâz etme kümeyt-i nâziñı ey pâdişeh
Pây-mâliñdir amân çigetme Nâfiz kemteri

---

669. 192b

⁶⁷⁵ der-âğüş: dâr-âğüş

⁶⁷⁶ tek: terk

670

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. O gül-ruḥ kim zükâm-ı hicr eder kâm-ı dil-i zârı
Hezârân bûy-ı vuşlat şād-kâm eyler iken ḥârı
2. Gözüyle bulsa yerdı ehl-i ' aşkı farṭ-ı ḥışmından
Hele ben böyle me'mül eylemezdim ol sitemkârı
3. Ğazab-âlüd olur nezzâreden ḥüsn-i nazâr dursun
Hele ifrâṭ eder luṭf eylemekde çeşm-i mekkârı
4. Ne rütbe neş'e-baḥşâ gör neşâṭ-ı bâde-i rü'yet
Olur mest-i mey-i ḥayret gören cām-ı leb-i yârı
5. Cemâli naḫş-ı fülâd⁶⁷⁷ oldu güyâ levḥ-i ḥâṭırda
Ne mümkündür çıkarmaḫ dilden ol şūḥ-ı vefâdârı
6. Ne ḥikmetdir bu tedbîr ey Felâṭün bir cevâb eyle
Devâ-sâz-ı ṭabîb-i ḥastegândır çeşm-i bîmârı
7. Ba'îd ol mehveşân-ı şehri-İslâmbolu sevmekden
Hilâl eyler seni Nâfiz ḫarîni-mihr-i ruḥsârı

671

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Naḫş-ı bûsa dest-mâli zülf-i zîver şarılı (?)
Gerdene zencîrli altun buldu dil-ber şarılı
2. Naḫş-ı bûse zülfünü kıldıkca zîver şarılı
Gerdene şan dest-mâli ile zerler şarılı
3. Al câmeyle nişân-ı ḥüsn[ü] zâlim şakladı
Şan zer-i maḥbûba berg-i gül mükerrer şarılı
4. Verd-i zerdî naḥl-i gül üzre yaraşmış bâğda
Sîne-puş oldukca ol mihr-i münevver şarılı

---

670. 192b

⁶⁷⁷ fülâd: fülât

671. 193a

5. Serv-i nāzım gūyiyā açmış sebizden gonçeler
Ol nihāl-i ʿ işveyi gördük mükerrer şarılı
6. Dest-res dāmānına Nāfiz muḥāl iken yine
Ol miyān-ı nāzıña her gece eller şarılı

672

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Cāma zīb ol çık temāşāya ser-ā-ser māʿili
Reng-i al-ı naqş-ı ḳaddiñ sünbül-i ter māʿili
2. Ser-be-pā yāḳūta döndüñ ey felek-nāz [ü] sitem
Āsumān-ı ḳüsnü et mihr-i münevver māʿili
3. Lāciverdī cāme verde dāğ-ı derd olsun yine
Sen benefşezāra çıḳdıḳca mükerrer māʿili
4. Bir çiçekli telli giydirdi bu āh-ı pür-şerār
Aḫterī bir āsumāna döndü dil-ber māʿili
5. Gökşunuñ gömgök kesilsin sünbül[ü] māʿi ile
Nāfizā olduḳca ḳaddi zīb [ü] ziver māʿili

673

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Lemʿ a-rīz oldu cemāliñ şemʿ -i bezm-ārā gibi
Mihr-i ḳüsnüñ dehri tutdu māh-ı nūr-efzā gibi
2. Neşʿe-baḫşāy-ı neşātıyla dili aldır yürür (?)
Görmedim bir tiz döner devr-i mey [ü] şahbā gibi
3. ʿ Andelībān-ı dili ḡarḳ-āb-ı āteş-ḫīz eder
Mevc-i baḫri peyker-i berg-i gül-i raʿ nā gibi
4. Elleri pāy-ı kerem-giriñle pā-māl eylediñ
Vaʿ diñe şābit-ḳademsin⁶⁷⁸ maḳdem-i ferdā gibi

---

672. 193a

673. 193a

5. Kāse-i ümmīd-i mey-nūşān-ı bezm-i naḥvetiñ
Dönmeden kaldı ayağ-ı cām-ı istiğnā gibi
6. Olmadı timşāl-i vuşlat yine bir yüzden bedīd
Girmede bir şekle ḥālīm şüret-i ḥulyā gibi
7. Bu taşavvurlar ki taşdıķ-i cünün eyler dili
Nāfizā ḥulyā-yı genc-i vaşl bir sevdā gibi

674

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Eden murğ-ı dili ser-pençe كر çeşm-i şehbāzı
Terennüm-sāz-ı rāḥat-baḥş olur feryād ü āvāzı
2. Çekersin sīne-i āteş-feşāna yanmasın dersin
Tutuşdurduñ amān ol penbe-i nāzük-ten-i⁶⁷⁹ nāzı
3. داغوش āşinā eller gibi müy-ı miyānıñda
Yine yad ellere düşmüş o serv-i bāğ-ı ser-bāzı
4. Şorup esrār-ı la' liñ dileriz zann etme sulṭānım
Şaķın sırr-ı lebiñ dilden çıkarma olma در rāzı
5. Dili Mecnūn eder Nāfiz füsün-sāz-ı kirişmeyle
Nigāh-ı şā' ir-i mu' ciz-nümāy-ı ' işve-perdāzı

675

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. دلك ayva göbekli ' işve-i ḥünin bulandırdı
Ümīd-i mīve-i vaşl etmeden ağızın şulandırdı
2. Şu' ūrum gitdi süst-endām olup hengām-ı vuşlatda
Beni farṭ-ı maḥabbet cāme-ḥāb içre utandırdı

⁶⁷⁸ sābit-ḳademsin: şāḥib-ḳademsin

674. 193b

⁶⁷⁹ ten-i: teni

675. 193b

3. Hülûş-ı kalb-i ' uşşāka inanmazken o sîm-endām
Yemînlerle raķībān yalvarıp gerçek inandırdı
4. Şeb-i fırsat bulup hengām-ı cāme-ḥ'āb-ı vuşlatda
Varıp şem' -i murādı yalvarıp derḥāl uyandırdı
5. Şabāḥ olunca dermişsiz uyutmaz el-amān bilmez
Bu gece öyle fehm etdim seni Nāfız uşandırdı

676

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Göñül bir pādişāh-ı mülk-i nāza hem-zebān oldu
Eger dillendi ise yine maḥsūd-ı cihān oldu
2. Dili āteşlere yaķdıñ şu' ā' -i tāb-ı ḥüsnüñle
Ne olduysa arada baña ey mihr-i zamān oldu
3. Revā mıdır bizi ey Leylî-i nāz eylemek Mecnün
Seniñle ser-güzeşt [ü] mācerāmız dil-sitān oldu
4. Ne müşkilmiş қаpılmaq düşmen-i İslām olan yāre
Amān kāfir amān hicriñle aḥvālim yaman oldu
5. Dil-i āzār [ü] cevır olması me'mül iken andan
Teşekkür eyle ey Nāfız efendiñ mihribān oldu

677

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Ḥ'āb-ālūd edelim çeşm-i dil-i bīdārı
Düşde olsun o perî-çehreyi görsek bārı
2. Rāst-kārān-ı maḥabbet aña hep meyl eyler
Çıkarır serv[i] yolundan giderek reftārı
3. Etmez ol mihre eşer āteş iken kaṭre olur
Ebr-i zülfünde қalır āh-ı dil-i⁶⁸⁰ gam-ḥ'ārı

---

676. 194a

677. 194a

4. Ne kadar şüret-i luḫf eyleriz ümmîd o mehe
‘ Aks eder âyine-i ṭâlî‘ imiz âzârî
5. Mıṣrâ‘ -ı evvel anîñ ṣânî benimdir amma⁶⁸¹
Levhî-i şâ‘ ire Nâfız verelim eş‘ arî

678

mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün

1. Göstermediñ bize bugün mihr-i ‘ izârîñi
Ey mâh çekdik aḫşamdan intizârîñi⁶⁸²
2. Şandım ki düşdü gönül dil-i baḫr-i âteşe⁶⁸³
Gördük de tâbiş ile ruḫ-ı ḫâldârîñi
3. İnşâf yok mu zerre kadar sende merḫamet
Ey gül niçe bir ağladırñi hezârîñi⁶⁸⁴
4. Güftâr-ı kand-rîziñi güş eyleyip derim
Bir dem emeydim ol leb-i sükker-nişârîñi
5. Gelmez cihâna sen gibi [bir] şüḫ-ı şîvekâr
Ḥalk-ı cihâna ‘unf ile göster vaḫârîñi
6. Ḥayrân-ı esb-tâziñ ola çeşm-i kâ‘inât
Ḷolana Ḷo semend-Ḷad-i ‘ işvekârîñi
7. Etdik cemâlîñ ile mükâfât çok şükür
Nâfızâ dil-figâr-ı ruḫ-ı tâbdârîñi

679

mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün

1. Ḥalkıñ nedir ḫuşül-i murâda âleti
Allâhıñ olmayınca bir işde ‘ inâyeti

⁶⁸⁰ dil-i: dili

⁶⁸¹ mıṣrâ‘ : mıṣra‘ / evvel: evveli

678. 194b

⁶⁸² Bu mısraın vezni bozuktur.

⁶⁸³ âteşe: âteşine

⁶⁸⁴ Bu mısraın vezni bozuktur.

679. 194b

2. Mümkin degil huşûl-pezîr olmaya murād
Bir mümkinine ta' alluḡ ederse irā'eti
3. İlbās-ı rif' ate seni Haḡḡ edicek sezā
Eyler boyunca cāme-i nev cell-i devleti
4. Allāhıñ olıcaḡ keremi üstüñe gönül
Eyler havāle sāye-i berg-i sa' ādeti
5. Nāfiz ġaribe ' acz [ü] zarūret edip hücum
Yā Rab kemāl-i luḡfuña ḡaldı nihāyeti

680 *

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Levḡ[a]-i dilde naḡş-ı ruḡuñ cilvekār idi
Her bir nigeḡde çehre-i ümmid var idi
2. Āşüb-ı مخيش ḡadi gördüñ mü el-amān
Nāzende bir edāsı ḡıyāmet var idi⁶⁸⁵ (?)
3. Dönmüş idi şu' ā' -i⁶⁸⁶ ḡ'urşid-i evc-i tār⁶⁸⁷
Nāzende bir edāsı ḡıyāmet nigār idi
4. Seyr et ki ' aks-i cemāl-i ḡülşen-i rüy ile
Her başdıḡı çemen şanasın ḡülzār idi⁶⁸⁸
5. Mū şanma ol peride nihān olan turre[yi]
Mir'āt-ı çehresinde çemen āşikār idi
6. Germiyyet-i hevā ile şir oldu ābdār
Bu ḡonçeniñ açılması vaḡt-i bahār idi
7. Bir pīreḡenle bulduḡ idi çeşm-i ḡazāli
Oldu remide āḡ ele girmez şikār idi

---

680. 194b

* Bu gazelde vezin hataları çok fazladır.

⁶⁸⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁶⁸⁶ şu' ā' -i: şu' ā' i

⁶⁸⁷ Bu mısraın vezni bozuktur.

⁶⁸⁸ Bu mısraın vezni bozuktur.

681

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Maḥāsine.... 'aks-i cemāl-i yāri gördüñ mü
O mir 'āt-ı kamerden şems-i pür-envārı gördüñ mü
2. Şaḫın āyīne-i mey rūy-ı vaşlıñ gösterir tenhā
Seni da' vet edermiş ey perī aḡyārı gördüñ mü
3. Tamām oldu mu bilmem rūze-i ḡam şā'im-i hicrān
Bu şeb āyā hilāl-ebrūy[1] meh-ruḫsārı gördüñ mü
4. 'Arūsāne gelince bezm-i vaşla duḡter-i rezle
Vesātetle yed-i sākī-i zevḫ-āşārı gördüñ mü
5. Perī-endişe-i pā-beste olur ḡayr ile Nāfız
Nezāketle nigāh-ı çeşm-i efsünkārı gördüñ mü

682

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Dil cām-ı lebiñ neş'esini yāda getirdi
Bezm-i feraḡa pür-ḡadeḡ-i bāde getirdi
2. Mümkün mi el ermek şeb-i vuşlatda miyāna
Dest-i emel āḡuşuna ḡulyāda getirdi
3. Ārāyiş-i ḡülzār-ı ümīd-i zürefāya
Erişdi hevā bir ḡül-i āzāde getirdi
4. Baḡ ol güne āyīne⁶⁸⁹-i tal'at diyesin sen
ḡaḡ zaḡm-ı āh-ı dil-i üftāde getirdi
5. İḡlīm-i dili ḡārete Cengīz-sipeh-veş
Ceyş-i müjeler ḡamzeler imdāda getirdi
6. Ārāyiş için germ-i hevā mest-i kenāra
Nāfız yine bir sır dil-i āzāde getirdi

---

681. 195a

682. 195a

⁶⁸⁹ güne āyīne: güne ey āyīne

683

meʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

1. Pādişāhım yār-i cefākār kesildi
     ʿUşşāk hevālandı bāzār kesildi⁶⁹⁰
2. Müşkīn-i ser-i zülfünü meşşāta kesince
     Bu şerm ile hep sünbül-i zer-tār kesildi
3. Kaṭʿ etdi rakībiñ kademini tīg-i hülüşüm
     Bu bābda āmed şod-ı ağıār kesildi
4. Sākīye diye nār çiçeği cāme biçildi
     Ol āteş-i seyyāle kād-i cāme kesildi
5. Eşkim gibi dil pāyına aqmaqda dem-ā-dem
     Hep Nāfız-i bī-şabr dil-i zār kesildi

---

683. 195b

⁶⁹⁰ Bu beytin vezni bozuktur.

[MÜSTEZAT]

Ol çeşm-i ğazālīm [ki] baña rām olacağ mı
 Kıldı bize vahşet

Hıç halka-i āğūşum aña dām olacağ mı
 Yok şaydına ruḥşat

Pey-der-pey edip gerdiş-i [pür-] cām[ı] meh-āsā
 Ol sāķi-i devrān

Ol mest-i mey-i ‘ işveye ibrām olacağ mı
 Āyā ne bu naḥvet

Nāfız göricek dā’ire-i bezmi nihān şor
 Ağyāra tıyurma

Bu şeb o perī gül gibi pür-cām olacağ mı
 Hār olmaya da‘ vet

[KITALAR]

1

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Görüp germiyyet ile rehde bir ser-mesti bī-pervā
Bu gülde (?) ser-bürehne ' aşıkım dedim beni oñdur
2. Dedi var re'siñi vaz' eyle zeyl-i Āşafı pek tüt
اصك جلد kafāya Nāfizā baş ur hevā tōñdur

2

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Rüşen etdikce çerāğ-ı mähı h'urşid-i felek
Ol meh āyā cilve-i meh-tāba gelmez mi bu şeb
2. 'Azmiñ olmuş şışe-i bezmi nihānī görmege
Ey perī-rū da' vete gelmez misin tenhā bu şeb

---

1. 222a

2. 224a

[NAZMLAR]

1

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Olurken dāne-i hāl-i siyāhıñ şevk ile bŷā
Zükām-ı ğam dimāĝ eyler mi şemm-i hābbe-i sevdā
2. Vecih olsa yeridir gülşen-i hātır müferrihdir
Riyāz-ı tab' a ol lāle-^c izārim oldu şevk-efzā

2

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ğamze-i İslām[a] düşmen düstdur aĝyāra hep
Gül gibi mā' ilsin ey ..... şafā-yı hāre hep
2. El-amān ey dīn yok imānı yok kāfir kıızı
Dāĝ dāĝ-ı hāsetiñdir Nāfiz-i bī-çāre hep

3

mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

1. Ser-mest-i mey-i nāz iken ol şūha niyāz et
Çufl-i der-i ümmīdi bu takrīb ile bāz et
2. Şāyed aña bir rikkat-i kalb ede sirāyet
Yüz şuyu döküp ağlayarak⁶⁹¹ yāre niyāz et

---

1. 212a

2. 212a

3. 212a

⁶⁹¹ ağlayarak: ağlayarak

4

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pür-ğubārız gönçemiz esrār-ı yāri söylemez
Ğayre hayrānız gül-i⁶⁹² zār-ı su'ālī söylemez
2. Var mı lüknet bilmezem ol tūṭī-i şīrīn-sūḥan
Yohsa şerm-i yārdan mı lā'übālī söylemez

5

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. H'oy-kerde olsa şerm ile ol māh-pāremiz
Derler göründü şimdi bu yüzden sitāremiz
2. Lem' ān-ı mihr-i rüyuna nazra dūçār olup
Müstagrağ etdi pertev-i⁶⁹³ nūr-ı nezāremiz

6

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Ruḥuñ gibi bize bir seyr-i zevk-i bāğ olmaz
İki gözüm bu meşeldir göze yasağ olmaz
2. Hayāt-baḥş lebiñ[i] görünce dīv raḳīb
Helāk-i reşk eger olmazsa daḥı sağ olmaz

7

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Cemālī āteşīn-cāmeyle bir şem' -i şebistāndır
O māhiñ devr-i raḳşı şu' le-i cevvalē-i cāndır
2. Çemen-ārāy-ı sebz endāmı ḳaddi sāye-baḥş olmuş
Hızır-āsā yetişmiş Nāfizā serv-i ḥīrāmāndır

---

4. 212a

⁶⁹² gül-i: gülü

5. 212a

⁶⁹³ pertev-i: pertevi

6. 212b

7. 212b

8

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. دکر دلکم ḡadīmī yārimizdir ülfetim vardır
Ḳula bir at kerem ḡıl pek efendim zaḡmetim vardır
2. Mübāhat eylesem ebnā-yı cinse çok mu pāyeyle
Efendim gibi bir Āṣaf veliyyü'n-ni' amım vardır

9

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Elde gördük 'āşıḡa cāmīñ ḡül-i ra' nā⁶⁹⁴ tıtar
Bülbüle mānend-i sāḡar ḡonçe-i ḡamrā tıtar
2. Sīne-i billūrunu ḡılımış muḡābil rüyuna
Mihr-i 'ālem-tāba pertev-süzunu ifnā tıtar

10

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zülf-i müşk-efṣāsı dil-i Mecnūn gibi sevdā eder⁶⁹⁵
Bu perīṣānılıḡla cem' -i leṣker-i Leylā eder
2. Ey hezār üftāde ol ḡül-mühre minnetden çi-sūd
Ṣebnem-āsā üstüne düṣdükce istiḡnā eder

11

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

1. Çözmeyle ḡubār-ı ḡaṡıñı eyleme izḡār
Ey ḡonçe bu esrār[ı] ṣaḡın tuymasın aḡyār
2. Ḥā' il mi olur bürde-i ṣeb mihr-i münire
Ruḡsārıñı setr eyleyemez zülf-i siyehkār

---

8. 212b

9. 212b

⁶⁹⁴ cāmīñ ḡül-i ra' nā: cāmīñ o ḡül-i ra' nā

10. 212b

⁶⁹⁵ Bu mısraın vezni bozuktur.

11. 213a

12

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1. Edip hırāmını mīzān o mihrībān geçiyor
Medār-ı Müşteriden şems-i āsumān geçiyor
2. Yolunda revnaķı var reh-i nūr degil cāme
Bu reng-i al ile bir naħl-i erguvān geçiyor

13

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün

1. Zülfünden o māhiñ ruħ-ı pür-tābı görünmez
Şeble felegiñ mihr-i cihān-tābı görünmez
2. Ta' bir edelim da' vet ile çeşm-i siyāhiñ⁶⁹⁶
H'ābide midir ol perīniñ h'ābı görünmez

14

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zār-ı 'aşķı söyledi ol çeşm-i giryān derdimiz
Bülbüle esrār-ı meyden gönçe-āsā derdimiz
2. Gāh hālin gāh zülf dil-i perişān vaşf eder
Çeşm-i kara söyledi 'uşşāķa sevdā derdimiz

15

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bahār erişdi şarāb şevķ ile gülzāra açılmaz
Şıķılmışdır gehī ol gönçe-leb bir pāre açılmaz
2. Güşāde ellere gencine-i sīne murād üzre
Niçün ol dügmeler dest-i dil-i ğam-h'āra açılmaz

---

12. 213a

13. 213a

⁶⁹⁶ çeşm-i: çeşmi / siyāhiñ: siyehiñ

14. 213a

15. 213a

16

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

1. Berg-i ter rüyuna h̃oy-kerde-i şahbā derler
Sāķī-i bezme ' araķ-rīz-i feraķ-zā derler
2. Ebr-i nīsān-ı ser-i zülfü hevādār olıcaķ
Dür-niṣār-i ' araķ-i Nāfize yaġmā derler

17

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bir kez ol қаşı kemānım nāvek-i müjgān atar
Sīnesin ' aşıķ güṣād eyler hedef⁶⁹⁷-veṣ cān atar
2. ' Aks-i çeṣmi devr-i sāġarla göründü bādeden
Gūyiyā meydāna zālīm tiġ-i hūn-efṣān atar

18

meF' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Nāmem lisān-ı hāl ile ' arz-ı niyāz eder
Ammā niġāhı⁶⁹⁸ redd-i cevāb üzre nāz eder
2. H̃arf-i niyāz-ı nāmemi defterle cem' edip
Her noķta-i hāl-i rüyu ihām-ı rāz eder⁶⁹⁹

19

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol kebüter ġamzesi hem çeṣm-i rüşenden çıkar
Şāhbāz-i ' ayn-i ' aṣķ olduñ göñül senden çıkar
2. Rüyunu eyler nihān āyīne-i iķbālden
Da' vete gelmez görünmez ol perī senden çıkar

---

16. 213b

17. 213b

⁶⁹⁷ hedef: ḫedef

18. 213b

⁶⁹⁸ niġāhı: niġāhıñ

⁶⁹⁹ Bu mısraın vezni bozuktur.

19. 213b

20

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Hicâb-ı naķş-ı rüyün şafha-i taşvîre çekdirmiş
Şafaķ rengini aldırmiş gülü taħmîre çekdirmiş
2. Edip hep bağlama ol perde-sâzım 'uķde-i zülfün
Dil-i Mecnün uşlansın diyü zencîre çekdirmiş

21

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Lebi şehnaz edip büselige verdi karar
Oldu 'uşşâķ-ı nev-âgâze gözüm nûru hişâr
2. Bâġbân ħâr ile olma reh-i feryâdıma sed
Güş ede nâlemi bülbül gibi ol gül-ruhsâr

22

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Seyr-i mihr-i ruġuna mâh-ı şeb-ârâ tolaşır
Nûra ġarķ olmaġa mir'ât-ı mücellâ tolaşır
2. Ĥasret-i zülf-i siyâhıñ ile giryân dîde
Çü ebir kıлмаġa sünbülli itfâ tolaşır

23

mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1. Şîrîn lebinîñ lezzeti gül-şekkere beñzer
Şemm-i ruġ-ı alı gül-i büy-âvere beñzer
2. Mir'ât-ı cihân-bîn ġadar cilve-nümâdır
Baķ sîneye âyine-i İskendere beñzer

---

20. 213b

21. 214a

22. 214a

23. 214a

24

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Nevrüz erişdi ' âlem-i seyr-i bahāra baḡ
Āşār-ı şevḡ-i gülşen-i rüy-ı nigāra baḡ
2. Gör çehre-i ümīd-i nevākār-ı bülbülü
Mir 'āt-ı aḡyār-ı ruḡ-ı gül- ' izāra baḡ⁷⁰⁰ (?)

25

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1. Diller bu āh [ü] girye ile mübtelā gerek
Bīmār-ı şehr-i ' aşḡıña āb [ü] hevā gerek
2. Mānend-i āfitāb-ı felek Nāfizā bugün
Maḡşūd üzre ehl-i dile bir şafā gerek

26

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Göñül kim bir siyeh-çerde perīniñ oldu meftūnu
Ḥayālin görse rü 'yāda olurdu ṭurfe Mecnūnu
2. Kemāl-i devlet-i ḡüsñüñe maḡrūr olma ey meh-rū
Devāmı yoḡ bilirsñ gerdiş-i aḡvāl-i gerdūnu

27

fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün

1. Ey yüzü yüz ḡat gül-i şad-berg-i terden ḡırmızı
Ḳıpḡızıl dīvāne ḡıldı seyr-i gül-rūyuñ bizi
2. Ol ḡarāmī ḡamzeniñ dā 'im elinden ' āciziz
El-amān ey dīn yoḡ imān yoḡ kāfir ḡızı

---

24. 214a

⁷⁰⁰ Bu mısraın vezni bozuktur.

25. 214a

26. 214b

27. 214b

28

meʿ ūlü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün

1. Çarhıñ nedir huşul-i murāda delāleti
Allāhıñ olmayınca bir işde ʿ ināyeti
2. Mümkün degil huşul-pezîr olmaya merām
Bir mümkinde taʿ alluğ edince irāʿeti

29

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Çekmede rıtl-ı girānı cām-ı nāzı ağır ol
Etme hıffet sākî mîzān-ı niyāza hāzır ol
2. Rüy-ı mirʿāt-ı kemāle hod-perestlik eyleme
İʿ tirāf et ʿ acz-i rāy-ı mağz[ı] ʿ aql-ı kâşır ol

30

meʿ ūlü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ūlün

1. Ol āhū-yı vaḥşî baña hîç rām olacağ mı
Endāmına āğüş-ı recā dām olacağ mı
2. Şerḥ etse gülistān-ı şafāyı güle bülbül
Baḥş eyler iken zūr ile ilzām olacağ mı

31

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Gece düşüm ey perî gündüz hayālimesiñ benim
ʿ Ayn-ı daʿ vet rüz u şeb mirʿāt-ı hālimesiñ benim
2. Reng-i verd-i şems-i şubḥ-ı nāz ile taşvîr olan
Naḫş-ı pür-çeşm-i niyāzım rüy-ı alımsiñ benim

---

28. 214b

29. 214b

30. 214b

31. 215a

32

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hıyli demdir ben seni ey nāz-perver görmedim
La' l-i şîrîn-i şeker-rîziñ mükerrer görmedim
2. Nağş-ı gülsün büt şarırlar şüret-i āyîne
Sîneye gelmez seniñ gibi sîm-ber görmedim⁷⁰¹

33

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

1. Şüret-i hālîmi bir şekl ile taşvîr edemem
Saña ey āyine-rū vechini ta' bir edemem
2. Ey gül ağzımda lebiñ h'ābda gördüm ammā
Deheniñ öpmeyicek ben bunu ta' bir edemem

34

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bebekde şimdi bir nev-reste meh-pāre zühür etdi
Hemān mehd-i şadefde dürr-i şehvāre zühür etdi
2. Görüp endām-ı mevc-āmîzini ol baħr-i pür-nāziñ
O dem fülk-i dile lertzende hem-vāre zühür etdi

35

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

1. Beni bu ' aql alıcı ' işveñe meftün etme
Gün-be-gün ey perî derd-i dili efzün etme
2. Çeşm-i bîmārîñ ile bir nîgeh et iki gözüm
Bizi gözden düşürüp göz göre Mecnün etme

---

32. 215a

⁷⁰¹ Bu mısraın vezni bozuktur.

33. 215a

34. 215a

35. 215a

36

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Lebiñ arāyiş-i pür-neş'e-i bezm-i merām olsun
Miyāniñ cilve-i āgūş-ı meclisde müdām olsun
2. Piyāle kana dönsün fikr-i la' liñ neş'e vermezse
Baña ey mest-i ' işve cām-ı mey sensiz harām olsun

37

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol perī-rūyum görünmez keşret-i āgyārdan
Da' vet-i gül-naḥline bulmaz gürüh-ı ḥārdan (?)
2. Āfitāb-ı tal' atıñ bir gün doğarken seyrine
Bir haber gelmez mi āyā ol ḫamer-ruḥsārdan

38

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ol gāzāl-i ' işve oldukça remīde dīdeden
Āh-ı ḥasretdir çıkan der-pey dil-i şūrīdeden
2. Ol perī-rū şaydgehde āşikār olmaḫ degil
Sūzkār-āsā şikār olmaz kaçar sūzīdeden (?)

39

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çekdim el cām-ı leb-i dildārdan şimden gerü
Fāriğ oldum bāde-i ser-şārdan şimden gerü
2. Vehmimiz āgyār ile yār olmasaydı yārimiz
Ol da oldu ḫavfımız ne yārdan şimden gerü

---

36. 215b

37. 215b

38. 215b

39. 215b

40

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Pey-ā-pey dest-i küstāḥ-ı ḥaṭā-zen kılmāsın şāne
Araya girmesin bir tel kırar zülf-i perīşāne
2. Ayağı yer başar mı ol 'arūs-ı 'işveniñ Nāfız⁷⁰²
Gelince cāme-ḥ'āb-ı vuşlata bir demde mestāne

41

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Ol māh-rū sipihr-i vefāda 'ayān degil
Gördük medār-ı luṭfu anıñ mihribān degil
2. Āşār-ı luṭfu zīb ruḥ[u] ḥaṭā iken tamām
Bu nev-zuhūr fitne aña kesb-i şān degil

42

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Dil cāme-ḥ'āb-ı nāza varıp biñ niyāz eder
Şebnem gibi fütāde⁷⁰³ o gül üstüne düşer
2. Şıkdı hezārı dest-i 'araḫ-çin-i rüy-ı al
Ḥ'oy-kerdelikde ol gül-i ter oldu beş beter

43

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Benāniñ dest-i küstāḥ-ı ḥaṭā-zen kılmāsın şāne
Araya girmesin bir tel kırar zülf-i perīşāne
2. Ayağı yer başar mı ol 'arūs-ı 'işveniñ Nāfız
Gelince cāme-ḥ'āb-ı vuşlata bir demde mestāne

40. 215b, Bu nazm, 222b'de "pey-ā-pey" yerine "benāniñ" yazılarak tekrarlanmıştır (43. Nazm).

⁷⁰² Bu beyt 554. gazelin 5. beytinde tekrarlanmıştır.

41. 222a

42. 222a

⁷⁰³ fütāde: fütade dem

43. 222b

44

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Āteşin-ruhsâr ile h̃oy-kerdedir ol ter-mizâc
Bu hikmet-i nâr ile buldu gül-âbı imtizâc
2. Bu işâretdir nigâh-ı luṭfuña dedim delîl
Çeşm-i mestâneñde gördükde edâ-yı iḥtilâc

45⁷⁰⁴

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Ar' arı pā-māl eder ol serv-i hoş-reftâra bak
Düşmen-i jeng-i gumûm âyine-i ruhsâra bak
2. Atma yâbâna kebüter-veş nigâh-ı luṭfuñu
Ey siyeh-çeşmim ṭabîb-i Nâfiz-i bîmâra bak

46⁷⁰⁵

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. Olmak bürehne-i ser ü pā 'arifânedir
Üftâdegâna ṭarz-ı cünün 'âkilânedir
2. Nazmıñ qarîn-i siḥr-i mübîn oldu Nâfizâ
Bi'llâh bu ṭarz-ı tâze-edâ sāhirânedir

---

44. 224a

⁷⁰⁴ Bu nazm, 06 Mil Yz A 1935 numaralı *Mecmua-i Eşâr* (ME 2) 23b'ye "Kit' a-i Nâfiz" başlığıyla kaydedilmiştir. İlk iki mısraı 454. gazelin matla beytiyle aynıdır.

⁷⁰⁵ Bu nazm, 06 Mil Yz A 508 numaralı *Mecmua-i Eşâr* (ME 4) 36a'da kayıtlıdır.

[MATLALAR]

1

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Zen-i müsta' mel ile geçme[sin] evkāt-ı hevā
Tāze tāze edegör ' işve-zenān ile şafā

2

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Fehim kılsın şehenşāh-ı diyār-ı ' işveler zīrā
Harāb-ı mülk-i hüsn eyler hazenle āh [ü] vā-veylā

3

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Alırmış ādemiñ ' aqlın görünse ol perī-sīmā
' Azīmet eyle baqma da' vete gelirse de tenhā

4

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Haṭālardan emīn etsin vücūduñ ḥāzret-i Mevlā
Budur iḥlāş ile ez-dil du' āmız rüz [u] şeb cānā

---

1. 223b

2. 223b

3. 223b

4. 223b

5

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Velî ben bî-edeblik eyledim sulţânıma zîrâ
Ki böyle bî-muĥâbâ⁷⁰⁶ ' arz-ı ĥâle eyledim irĥâ

6

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Ėabġab-ı billürdur Őanmañ görünen cā-be-cā
Ėüy-ı nūru gerdene aŐmıŐ o mihr-i pür-ziyā

7

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Görür timŐāl-i maĥŐūduñ muŐavver ' āŐıĥ-ı Őeydā
Mücellā-gerden-i cānāne bir āyinedir ġüyā

8

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Görür ' aks-i ĥayālin her nazarda ' āŐıĥ-ı Őeydā
O Őimîn-sine-i Őāfi ġümüŐ āyinedir ġüyā

---

5. 223b

⁷⁰⁶ muĥâbâ: muĥâbâ

6. 53b LH.

7. 54b LH.

8. 54b LH.

9

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Hâtır-ı ağıyârda ' aks-i ruhuñ ey âfitâb
Güyyâ ..... şem' -i nūr-ı şu' le-yâb

10

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Ne rütbe cürm [ü] noqşānım da var ise [de] ihsān et
Düşeli şāniña eyle efendim resm-i sulţān et

11

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Devām-ālūde kıl cām-ı sürūr-encāmı ibrām et
Merām üzre o sīm-endām zīb-i rām ola rām et

12

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Şu' ūrum gitdi ol demde elimden eyledim feryād
Dedim zālīm eliñden dād [ü] feryād ey sitem-mu' tād

13

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Olmaz ' avārizāt-ı dil-i ṭab' -ı bed-nihād
Āmiziş-i nuḥās ile bulmaz zeheb fesād

---

9. 117b LH.

10. 224a

11. 224a

12. 224b

13. 224b

14

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Dāmen-i zülfüñ şehā dest-i recā elden kıomaz
Çāk çāk olsa çü şāne mübtelā elden kıomaz⁷⁰⁷

15

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Sāğar-ı la' līne döndü gerdiş-i pür-cāmımız
Bülbüle açıldı gör ol gönçe-i gül-fāmımız

16

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Kec-kerem zātını taḥvīl ile zī-şān edemez
Eşer-i ḫama' seni lāyık-ı iḫsān edemez

17

meḫ' ilün fe' ilātün meḫ' ilün fe' ilün

Süzüldü ğamzesi cām-ı şarāba yer kıalmaz
O mest-i 'işveyi görsek ḫicāba yer kıalmaz

---

14. 224b

⁷⁰⁷ Bu matla, aynı varağa iki beyit sonra tekrar kaydedilmiştir.

15. 224b

16. 224b

17. 224b

18

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Pür-câm-ı maḥabbet mey-i peymâne-i 'aşkıız
Sâķi ṭolu ver sâğarı mestâne-i 'aşkıız

19

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Seyre çıkmaz ol gül-i bâğ-ı şafâ eylencesiz
'Andelib eyler mi hiç kâr-ı nevâ eylencesiz

20

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

O raqqâş-ı şafâ meclisde sâķi neş'edâr olmaz
Nağam-sâz-ı hevâya meşreb üzre cilvekâr olmaz

21

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Şabâ-yı ğâliye-sâ zülf-i yârdan gelmez
Nesim-i büy-ı vefâ rüzgârdan gelmez

22

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çaldırır akrâna būs-ı ğabğabın etsek niyâz
Güy-ı simîni boğaza kışdırıp ol tıfl-ı nâz

---

18. 224b
19. 224b
20. 225a
21. 3a LH.
22. 53b LH.

23

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Çin-i gīsusun ruḥ-ı alında kıldı tārümār
Gūyiyā berg-i gül üzre açdı⁷⁰⁸ bu zülf-i nigār

24

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Enīs-i ḥār-ı aḡyār ol gül-i gülzārı neylerler
Saña yār olmayan yār-i perī-ruḥsārı neylerler

25

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Dehān-ı cām-ı lebin çek dem-i vişāle getir
Miyān-ı meclise sākī amān piyāle getir

26

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

‘Uşşāk-ı naḡmekār ile faşl-ı bahārı var
Şehnāzımıñ benim ile ḡavl [ü] ḡarārı var

---

23. 225a
708 açdı: açıldı
24. 225a
25. 225a
26. 225a

27

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ey nihāl-i bāğ-ı āzādī bu istiğnā nedir
Serv-i dāmen-keş misin yā kāmēt-i ḥaḍrā nedir

28

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

O mehiñ bir yüzü ḥ'urşide biri güle döner
Bülbüle verdi ruḥun gonçe-lebi müle döner

29

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Gülsitān-ı ruḥda seyr-i verd-i ra' nā buldular
Reng-i rūy-ı cilvede ḥüsn-i⁷⁰⁹ temāşā buldular

30

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ḳıl hāle rūya zülfüñü devlet başındadır
Ol mäh-ı tāb bu gece on dört yaşındadır

---

27. 225a

28. 225a

29. 225a

⁷⁰⁹ ḥüsn-i: hüsnü

30. 225a

31

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Gördükce perî-rüyunu dil cilveger eyler
 Āyîneye 'uşşâķ bu yüzden nazār eyler

32

fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Oldu ol gül-gonçe zîb-i gūşe-i destār-ı hār
 Şad-hezār etsek bu yüzden āh [ü] nāliš vechi var

33

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

'Ucb ile kıлма kılüb-ı fuķarāyı taħķîr
 Tıtalım anı gedāsını şeh etmiş taķdîr

34

mefâ'ilün fe'ilātün mefâ'ilün fe'ilün

Biri birini başıp geldi pāy-ı yāre nazār
 Başîret ile ayak başdı gördü nūr-ı başār

35

fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Ol perî ruhsārı üzre kıldı zülfün āşikār
 Kılmadı dilde nihān[î] kıl ķadar şabr ü ķarār

---

31. 225a-225b

32. 225b

33. 225b

34. 225b

35. 225b

36

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

O dil kim bir ğarīb ⁶ aşık-ı aşüfte-i sevdadır
Anıñ şahrā-neverd⁷¹⁰-i Qays-ı zārı cān-ı Leylādır

37

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir kez o qaşı kemānım nāvek-i müjgān atar
Sīnesin ⁶ aşık güşād eyler hedef⁷¹¹-veş cān atar⁷¹²

38

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Şayd etdi murğ-ı şabrımı ol çeşm-i dil-şikār
Bāl-i müjeyle (?) bāz nigehe oldu aşikār

39

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Sāz-ı nağam-ı zülfünüñ āhengi bozuğdur
Qānūna uyan sīne-kemān çengi bozuğdur

---

36. 225b

⁷¹⁰ şahrā-neverd: şahrā-yı neverd

37. 225b

⁷¹¹ hedef hedef

⁷¹² Bu matla, “Bir kez o qaşı kemānım” yerine “Biñ kez o ebrü-kemānım” şekliyle 123. gazelin ilk beytinde ve “o” yerine “ol” şekliyle 17. nazmın ilk iki mısramında tekrarlanmıştır.

38. 225b

39. 221a

40

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Gülsitān-ı ruḥda seyr-i verd-i ra' nā buldular
Reng-i rüy-ı cilvede ḥüsn-i temāşā buldular

41

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Zülf-i pür-çini ' arak-riş olsa da müşkîn koşar
Büy-ı sünbüldür mücessem her yanı ' anber koşar

42

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Ey bād-ı şabā zülf-i siyehkār bizimdir
Ol kākül-i ' anber-şiken-i yār bizimdir

43

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Derd ehline ol zülf devā-sāz-ı vefādır
Dīvānelere şehr-i (?) belā dār-ı şifādır

44

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Dil-i fülād-ı mıknādīs-i zülf-i dil-rübā ...tdır
O kūy-ı pür-cefāyī ya' nī ....kān-ı vefā ...tdır

---

40. 221a
41. 221a
42. 2a LH.
43. 2b LH.
44. 4b LH.

45

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Niṣ-i müjgānı dem-ā-dem reg-i⁷¹³ dilden an alır
Böyle alırsa o cellād-ı felek ok cān alır

46

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Mihr-i ruuñla [rüy-ı] felek tāb-dār olur
Āyine 'aksi āyineden āşikār olur

47

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Āsumān-ı behcetiñ tedvīridir zülf-i 'izār
Merkezi hāl-i siyehdir hā.... gerdān-ı yār

48

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bādesinde (?) baħr-i rüyüñ āteşin-gird-āb eder
Keşti-i nezzāre-i üftādeyi sīr-āb eder

---

45. 18b LH.
⁷¹³ reg-i: rik-i
46. 27b LH.
47. 54b LH.
48. 72b L.H.

49

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

...aşk figân etmedi cânāneye eşer
Te'sîr-i nâlem olmadı feryād-ı kâr-ger

50

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Hâl-i 'izâr-ı fitne-nümün söyleşilmemiş
Ahkâm-ı necm-i evc-i füsün söyleşilmemiş

51

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Pes-i āyineden ruhsârını bir pâre göstermiş
Sehâb-ı zülfünü ..... kılıp meh-pâre göstermiş

52

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Āyineye nezzāreye şanma uşanırmış
'Aks-i ruhuñ ol meh gül-i h'urşid şanırmış

53

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Bozuldu şîşe-i ruhsâr da' vet-i yâre güç gelmiş
Görünce düd-ı āhım ol perî-ruhsâra güç gelmiş

---

49. 90a LH.

50. 221b

51. 221b

52. 221b

53. 221b

54

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ey ھاٲ-ı nezzāre naqş-ı būs-ı ruhsāra yapış
Resm-i zer-tārī gibi ser-şafha-i yāre yapış

55

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Şevk-i mey-i tāb-efgen ile sīne açılmış
Jeng-i keder [ü] ğamdan o āyīne açılmış

56

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Cemālim görmege olsun demesin muntazır 'uşşāk
Bu luţfu görmege yollarda ƒaldı dīde-i müştāk

57

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Siyeh-rū 'abd-i 'āciz bir gedāyım pek günāhım ƒok
İlāhī sen 'afüvsün 'afvīña aşlā nihāyet yok

58

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Licām-ı vaşlı dest-i sāġar-ı ibrāma ƒutdurduƒ
Keremde cām ile meydān alıp hengāme ƒutdurduƒ

---

54. 221b
55. 55a LH.
56. 216a
57. 216a
58. 216a

59

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Cānān ile mā-beynimizi hiç aramazsın
Ey āh eṣeriñ yok hele işe yaramazsın

60

mef'ülü fâ'ilātü mefâ'ilü fâ'ilün

Çek yat o yāri gūṣe-i bāğ-ı viṣāle dek
Uyur o ḥ'āb-ı nāzı hevā-yı nāza çek⁷¹⁴

61

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Nihānī girye etdik ol perī-ruḥsārı küsdürdük
Tuyuldu mācerā-yı da'vet-i dil yāri küsdürdük

62

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Şoy almağda yavuz ise zağar-veş seg raḳībānıñ
Arar bulur nereye geldi'se kebg-i⁷¹⁵ ḥırāmānıñ

---

59. 216b

60. 216b

⁷¹⁴ Bu mısradaki vezin bozuktur.

61. 216b

62. 216b

⁷¹⁵ geldi'se kebg-i: geldi'se ol kebg-i

63

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Baht olmayıcağ dil-i zārīñ⁷¹⁶
 aşd-ı lufu cefā olur yārīñ

64

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Güzeller āh ü zārından şakınsın bendelerānıñ
 O 'āşıklar ne anlarını yumuş zam-ı hicrānıñ

65

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Biñ nāz ile bu şive-i reftāra ne dersin
 Āvāz-ı nağam-sāz-ı nev-āşāra ne dersin

66

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Şarābī cāme ile duter-i rezi görsek
 'Arūs-ı bezm-i neşātın şafāsını sürsek

---

63. 216b

⁷¹⁶ dil-i zārīñ: bu dil-i zārīñ

64. 216b

65. 216b

66. 216b

67

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Belāya düşdü gönül zülf-i pür-şiken diyerek
Aşıldı turre-i yāre ..... resen diyerek

68

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

‘ Ālem-i meh-tāb⁷¹⁷ şems-i tal‘ atı görmüş degil
Çeşm-i dünyā bir mişāl-i behceti görmüş degil

69

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Va‘ de-i devlet-i ḥasene başla ba‘ de-zīn ey dil
Uşandırdıñ bir söz ile seniñ hisseñ degildir bil

70

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

‘ Aks-i zülfüñ elde oldu bir siyeh-rū dest-māl
Nūr-ı cebheñ turreñe düşdükce ey mihr-i cemāl

---

67. 4a LH.

68. 217b

⁷¹⁷ meh-tāb: meh-tābı

69. 217b

70. 4a LH.

71 *

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Didede nūr-ı başar dilde sürürumsuñ benim
İki vech ile du-çeşmim nūr-ı 'aynımsıñ benim

72

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Şem' -i ruhu ol deñlü eşer etdi baña kim
Aldı fetili (?) penbe gibi dāğ-ı derünüm

73

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Şabā luṭf eyle nīm-devr ile gel gīsū-yı cānāndan
Severler seni ey rūḥ-ı muşavver 'āşıkān cāndan

---

* Bu matladan önce iki farklı vezinde yazılmış beş beyitlik bir bölüm mevcuttur:

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şaḫın germiyyet-i ḫüsnüñe mağrūr olma sulṭānım
Eger mihr-i sipihr-i nāz iseñ de mäh-ı tábānım
2. Eger küstaḫlık etdim ise 'aceb etme sulṭānım
Kerem ü luṭfuña mağrüren etdim yine cānānım
3. Eger var ise cürmüm yine 'afv et [ey] şeh-i nāzım
Ḥudā 'aşkına luṭf et ğayrıya keşf eyleme rāzım

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

4. Destine āyine-i sāğar şunup āh eyledim
Gör benim 'aqlım alan mest-i perī-rüyu dedim
5. Ḳanda varsañ ḳand-i güftārñ verir lezzet dedim
Ṭūṭi-i şirīn-süḫan sükker-maḳālimsiñ benim

71. 217b

72. 30a LH.

73. 218a

74

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hemān şağ ol hemān şağ eger olmaz ise de ihsān
 o alsın ben uluñ hicrān ile tek siz şafā ıl cān

75

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Hābdan bīdār olunca Nāfız öpdürdü lebin
 Bir kerem gördüm ki ta' bīr edemem cānāndan⁷¹⁸

76

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Lebiñ ārāyiş-i pūr-neş'e-i bezm-i merām olsun
 Miyāniñ cilve-i āğüş-ı meclisde müdām olsun⁷¹⁹

77

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Hālet-i 'uşşāķı sen ey bī-vefā bilmez misin
 Sāzkār-ı neş'e-i ehl-i hevā bilmez misin

---

74. 218a

75. 218a

⁷¹⁸ cānāndan: cānānımızdan

76. 218a

⁷¹⁹ Bu matla, 36. nazmın ilk iki mısraıyla aynıdır.

77. 218a

78

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Gül gibi dehende leb-i cânâne ço tursun
Ol gönçe-i pür-neş'e-i peymâne ço tursun

79

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

‘ Aceb bir merhamet olur mu baña pâdişâhımdan
Kula âyâ olur mu luţf [u] ihsân rüy-ı mâhımdan

80

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

O günden beri gitdi h̄âb-ı rāhat fikr[i] hep benden
Umaram bu seher hicrânıma bir em ola senden

81

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Şağınmağdır hele evlâsı ‘ aşık inkisârından
Hazer yanıkların feryâd [ü] âh [ü] zâr [ü] zârından (?)

---

78. 218a

79. 218a

80. 218a

81. 218a

82

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Feleklerde çağır keyif ile pervāz eylerken
Bu şeb sāķī o kebg-i ' işveniñ yapıķ yuvasın⁷²⁰

83

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ĝabĝabıñda yer yer ebriler (?) degil derler gören
Sīb-i al üzre beyāz haķ yazmış ol sīm[in]-beden

84

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Teselli-yāb olamaz būsü ile dildārıñ
Ĝınā-yı ķalbi var [ol] ' āşıķ-ı dil-efĝārıñ⁷²¹

85

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Raķīb-i ħīle-ger dūr oldu gitdi yār yanından
Ĥalāş oldu ..... cefā-cū ķār yanından

---

82. 218a

⁷²⁰ Bu mısram vezin bozuktur.

83. 53b LH.

84. 63b LH.

⁷²¹ dil-efĝār: dil-figār (LH.)

85. 118b LH.

86

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Sürme-i çeşm-i hayālîñle edersen şiven
Nâleden dem olamaz .....

87

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

Sāye-i sünbül müdür müşkîn gîsü mü-be-mü
Yoḥsa reşk-i nāfe-i Çînî midir bu mü-be-mü

88

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

Büy-ı āb-ı luḫfu yoḫ gör dîde-i endîşede
Bir gül-i taşvîrdir ammâ derün-ı şîşede

89

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Qıyamaz baḫmaḡa mir'ât-ı cemāl-i yāre
Anı gözden şaḫınır çeşm-i dilim hem-vāre

90

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

Şad-hezārān şükr yā Rab luḫfuña iḫsāniña
‘Abd-i ‘ācizim yapışdım luḫf-ı bî-pāyāniña

---

86. 90a LH.

87. 218a

88. 218b

89. 218b

90. 218b

91

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Haṭṭ-ı ḥālın ' arz eder her şeb şeb-i meh-tābda
Necm-i rüşen görünür kevkeb şeb-i meh-tābda

92

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Firāz-ı Kāfa yığdıñ şıql-i istiğnāyı gitdikce
Çekilmez oldu bār-ı cevriñ ey hercāyī gitdikce

93

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Esrār-güşā gül gibi la' li açılınca
Leb-beste-i haclet görünür bülbüle gönçe

94

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Murğ-ı dil bağlandı tār-ı ' anberīn-gīsūsuna
Bestedir zencir ile ' uşşāḫ şandım mūsuna

95

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Bu ten o sīm-bedenle şarılsa birbirine
Olurdu zemzeme-i pür-ḥarāb dilim tene ۞

---

91. 218b

92. 218b

93. 218b

94. 218b

95. 218b

96

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Düşdü bu üftāde dil ruḥsār-ı cānān üstüne
Jāledir güyā ḳomuşlar verd-i ḥandān üstüne

97

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Şāneyle verir zülfü dile şāne gülünce (?)
Her müyu olur zīver-i kāşāne gülünce

98

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Ḥāb girmez gözüme ḥüsn-i naẓar gördükce
Nıgeh-i⁷²² luṭfuñu ey nūr-ı başar gördükce

99

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Etmez nezāre çeşm-i siyāhı gedāsına
Ḥışm ile bārī baḳsa dil-i mübtelāsına

---

96. 218b

97. 218b

98. 219a

⁷²² nıgeh-i: nıgehi

99. 219a

100

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Ruḥuñ ey şāh-ı gül gülgül olur şeftālū verdikce
Hezārıñ dāğ dāğ-ı ğayret olmuş bunu gördükce

101

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Sīb-i zeķan dolaşdı ' arak-ı rız-i kāküle
Bend-i gelūyu bağladı elması sünbüle

102

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Ğamzesi çeşmi gibi bir fiten-i āşüfte
Baķışıñdan tıyar esrārıñı ol ālüfte

103

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ķıldı bāğ-ı çeşmi sünbülzār ol zülf-i siyāh
Oldu müjgān-ı ḥayālim mü-be-mü nūr-ı nigāh

104

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Ol mihr-i cihān-tāb-ı temāşā benim olsa
Hālemde meh-āsā şeb-i tenhā benim olsa

---

100. 219a

101. 219a

102. 219a

103. 219a

104. 219a

105

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Fikr-i rüy-ı yāri teshīr eyle gelsin sīneye
Da' vet eyle ol periyi hāne-i āyīneye

106

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Şaçıver naqd-i sirişk[i] o ' arūs-ı nāza
Tā ki dāmād-ı niyāza kıılma zülfün ğāze

107

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

O dellāk-ı ' aṭā cüdlük ederken geldi āġūşa
Deliksiz bir şafā etdik yine hāmmām-ı vuşlatda

108

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Ne hācet söylemege sen şehensāh-ı dil-ārāya
Bilirsñ resm-i kånün-ı ' aṭāyı belki şeydāya

109

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Velī sulṭānım olmadı kұлundan ol maḥal āġāh
Niçe bilsin gedālık ḥālını şāh-ı ḥāsen her-gāh

---

105. 219a

106. 219a

107. 219a

108. 220b

109. 220b

110

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Budur lâyıķ efendim gibi sultān-ı dil-ārāya
Vefālar eylemek ķuluñ gibi āşüfte şeydāya

111

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Dīde-i inşāf ile nezzāre eden hālime
Ayn-ı nūr-ı şāfdır āyīne-i iķbālime

112

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Saña gizli sözüm var hātem-i la' liñ gibi şaķla
Başılsın nām-ı bī-mihriñ dehān-ı ellere düşme

113

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Münevver cebhesin seyr et müjeyle ebruvān üzre
Қо سده māhiñ aķķāmını çek tīr [ü] kemān üzre

---

110. 220b

111. 220b

112. 220b

113. 220b

114

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Saňa kim der ki sākī cām ile 'ahd-i vefā etme
Hemān ol şürb-i ma' kŭlŭ ki aġyāra sezā etme

115

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Bize ħüsn-i nazar hīç yok mu çeşm-i reh-güzārīñla
Gözüm yollarda kaldı nŭr-ı dīdem intizārīñla

116

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

O māhı hāleye alsam hemān murādımca
Felek döner mi benim her zamān murādımca

117

mef' ūlŭ fā' ilātŭ mefā' ilŭ fā' ilün

Başım belāya uğradı zŭlf-i nigār ile
Bir kayd [ü] bende düşdü gönŭl fikr-i yār ile

118

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Kayda düşme heves-i kākŭl-i cānāne ile
Başıña alma belā bu dil-i dīvāne ile

---

114. 220b
115. 220b
116. 220b
117. 5b LH.
118. 5b LH.

119

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

Başdırdı çarhı nūr-ı [r]uḥuñ āb ü tāb ile
Göstermez etdi mihr ile mähı ḥicāb ile

120

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün

Merkez-i ḥāl degildir görünen gerdende
Neyyir-i a' zâmı gördük .....

121

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Görmekden o meh-pāreyi ümmīdi kesildi
Şan bāğ-ı nazardan gül-i ḥ'urşīdi kesildi

122

fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün

Ol perī gerçi nihāndır dīdeden cānım gibi
Zāhir olmuşdur ḥayālī rūy-ı cānānım gibi

123

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

‘ Ālemde seniñ gibi ḥaḳıḳatsiz olur mu
Bir sen gibi hercāyī vefāsız bulunur mu

---

119. 28a LH.

120. 57b LH.

121. 219b

122. 219b

123. 219b

124

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

O āfet ğamze-i çeşm-āşināda merḥamet yok mu
O bī-ġāne baķışlı bī-vefāda merḥamet yok mu

125

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Zümürrüd-gün ķaddiñ serv-i sebz-endāma dāġ oldu
Unutdu gül-bün-i ḥaḍrāyı bülbül reşk-i bāġ oldu

126

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Gördüm ebrū-yı hilāliñ meh-cebīn buldum seni
Mişli yok her vech ile bir nāzenīn buldum seni⁷²³

127

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Vermez ol gül pīrehensiz cāme-ḥāba 'ālemi
Nev-'arūs-ı ġonçeniñ budur bu şeb 'ayş [ü] demi

---

124. 219b

125. 219b

126. 219b; 220a

⁷²³ Bu matla, 220a'da tekrar edilmiştir.

127. 219b

128

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir kebüter-çeşmiñ oldu murğ-ı dil āvāresi
Nesr-i t̄ā'ir⁷²⁴ felekde kevkeb [ü] seyyāresi

129

fē' ilātün mefā' ilün fē' ilün

Şāhīn-i çeşmi göñlümüz aldı
Ġamze-i yāre h̄atırım ƣaldı

130

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir gözü şebbāzıñ oldu murğ-ı dil āvāresi
Nesr-i t̄ā'ir⁷²⁵ gibi gözümde uçar ruhsāresi

131

mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fē' ūlün

Sevdāsı diliñ zülf-i semen-sāya şarıldı
Bir rişte gibi sünbül-i bŷyāya şarıldı

---

128. 219b

⁷²⁴ nesr-i t̄ā'ir: neşr-i t̄āhir

129. 219b

130. 219b

⁷²⁵ nesr-i t̄ā'ir: neşr-i t̄āhir

131. 220a

132

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Gözden bizi ol çeşm-i siyâhkâr bırağdı
 Hüsni nazârın ğamze-i ğaddâr bırağdı

133

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Dâmen-i vaşla dest-i şafâmız erişmedi
 O serv-i ser-keşe bu recâmız erişmedi

134

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Verme rağibiñ ağızına vaşf-ı dehâniñi
 Ma' cün-ı la' liñ em diyü diller yorar seni

135

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Amân zâlim amân hicriñle aħvâlim yaman oldu
 İşim gücüm firâğ [ü] ğasretiñle hep fiğân oldu

---

132. 220a

133. 220a

134. 220a

135. 220a

136

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Böyle geçmez bir⁷²⁶ kızıl aqçeye degmezken sözü
Yine ol meh-pāre altuna gelir vardır yüzü

137

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Uryān gece koynunda gönül yārini buldu
Bir nūr-ı mücessem⁷²⁷ meh-i devvārını buldu

138

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Yād-ı la' liñ sākiyā şirīn-mezāk eyler beni
Telh-i cām-ı bādeye pür-iştiyāk eyler beni

139

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Gelince bkr-i gül elem ile bezme 'uşşākī⁷²⁸ (?)
Bozuldu duhter-i rez qaldır ayağı sāki

---

136. 220a

⁷²⁶ Böyle geçmez bir: Bir böyle geçmez

137. 220a

⁷²⁷ mücessem: mücessemdir

138. 220a

139. 220a

⁷²⁸ Bu mısradaki vezin bozuktur.

140

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

Gül-i şad-berg-i murād āteşe tağyīr oldu
Gün-be-gün mäh-şıfat rūy-ı ' alev-gīr oldu

141

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ġabğabiñ būs eyledik ıaldı nişānı gül gibi
Sībe yaraşdı bu yāķūtī varaķ sünbül gibi

142

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Saña hācet yoķdur ey h' urşīd-i burc-ı gülşenī
Āfitāb-ı ' ālem-ārādır o mähñ gerdeni

143

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Raķībe şāhini feryād-ı cānānı bıraķdırdı
Seg-i bāzāra kebg-i hoş-hırāmānı bıraķdırdı

---

140. 30b L.H.

141. 54a L.H.

142. 54b LH.

143. 119a LH.

[MÜFREDLER]

1

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Āfitāb-ı rūyuña nezzāreye yoq çāremiz
Mihr-i rūyuñ meh gibi āyineden seyr eylesek

2

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Yoq hezāra luṭfuñ ey gül ḥāra pey-der-pey vefā
Nā-becā vaż' -ı cefā kim şāniña çespān degil

3

mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Gīsū ile ey şāne nedir keşmekeşiñ bu
Kılmaz dil-i şad-pār[e] bu gavgāya taḥammül

4

fā' ilātün fā' lātün fā' ilātün fā' ilün

Yalvarınca rıfķ ile maḥbüb-ı 'ālem rām olur
Rüstemāne zūr⁷²⁹ ile olmaz güzellik sevdigim

1. 216b

2. 217b

3. 217b

4. 217b

⁷²⁹ zūr: rüz

5

fē' ilātün fē' ilātün fē' ilātün fē' ilün

Yāsemen gibi nihāl-i kadiñi gülşende
 Āh bir kerre şaraydım seni ey serv-i revān

6

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Fazlı olmaz ihtişām-ı cāme ile ādemiñ
 Ten bürehne bir olur bay ü gedā ḥammāmda⁷³⁰

7

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Resm-i aşkı niçe taşvīr edelim ḥüsn-i beyān
 Naqş-ı Ferḥād eylemiş Şirīne şāh-ı Ḥüsrevi

8

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Süzme çeşmiñ bāde nūş etdikce ey ser-germ-i şevk
 Tābiş-i mey bā' iş-i arz-ı cemāl olmuş saña

---

5. 218a

6. 219a

⁷³⁰ Bu müfred, “ten bürehne” yerine “pā-bürehne” şekliyle 596. gazelin ikinci beytinde tekrarlanmıştır.

7. 220a

8. 223b

9

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Rüşen etdikce çerâğ-ı mâhı h̄urşid-i felek
Ol meh âyā cilve-i meh-tāba çıkmaz mı bu şeb⁷³¹

10

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Açar her ' işve-cüya şu gibi gördükce cüy-ı dil
' Aceb sîm-âb-meşrebdır ki bir yerde qarâr etmez

11

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

' Ayn-ı Rüstem mi Hülâgū mu nigāhı ol şehiñ
Çeşm-i hūn-h̄âr-ı cefākârı dem-â-dem kan döker

12

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Düdmân-ı yârdan şanma duḡân oldu bedîd
Düd-ı âh-ı âteş-i dildir dehânımdan çıkar

---

9. 224a

⁷³¹ Bu müfred, “çıkamaz mı” yerine “gelmez mi” şekliyle 2. Kıta'nın ilk iki mısraında tekrarlanmıştır.

10. 224b

11. 225a

12. 225b

13

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Yem-i maḥabbete çin-i cebini mevc-engiz
O baḥr-i nāziş-i ḥüsnüñ hilāli māhīdir

14

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

N'ola va' d-i kemūna döndürürse vaşlı abdālin
Felek-meşreb o mest-i ḥile-bāziñ bu dülābıdır

15

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Keşti-i dil mevc-i vuşlat sāḫilin bulmaz gider⁷³²
Çin-i zülfüñ kılsa gird-āb-ı yem-i derd [ü] belā

16

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Tiğ-i ḥün-pāş-ı belādır gūyiyā ḳanlar şaçar
Vesme-i ebrü-yı ḥün-riz-i siyāhkārıñ seniñ

---

13. 225b

14. 225b

15. 6b L.H.

⁷³² keşti-i: keşte-i / sāḫil: sāhil (LH.)

16. 17b L.H.

17

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ġamze-i ħün-rīziñiñ olduġ nevāziş-kerdesi
 ʦu' me-i dendān-ı tıġ olmaġdan olmazken ħalāş

18

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ol deñlü nāzük ol gül-i rüy-ı leṯāfeti
 Müjgāna sāyesi daġı her-bār bār olur

19

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ḥātem-i sırr-ı dehāniñ eyleme bizden nihān
 Bu tebessümler ki var mihr [ü] maḥabbet sendedir

20

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

La' liñiñ vaşfına bir nükteli mażmün buldu
 Ol⁷³³ leb-i rūḥ-fezā Nāfize buse yeridir

---

17. 26a L.H.

18. 31a L.H.

19. 44b LH.

20. 49a LH.

⁷³³ Ol: Ey (LH.)

21

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Degildir dürr-i dendānı görünen ol dehānında
 o mişl-i oa-i la' lın iine dürr-i Őhvārı

22

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Mīve-i sīb-i merām olmadı ey naql-i ümīd
 Ermedi ām-ama' būs-ı leb [ü] ababiña

23

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Jeng-i amla münkeşif āyīne-i İskenderī
 Gerden-i cānānı seyr et kim odur 'ālem-nümā

24

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ser-be-pā billür-veş Őāfīdir ammā ol mehiñ
 Gerden-i sīmīni üyā ki ümüş āyīnedir

25

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Görünür mevc nüş etdikce mey meclisde sākīniñ
 Bilür-ı gerden-i sīmīni Őāfī cām-ı mīnādır

---

21. 52a LH.

22. 54a LH.

23. 54b LH.

24. 54b LH.

25. 54b LH.

26

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Ṭağıtdı gerdenine zülfünü nesīm-i şabā
Yem-i Sefīde Boğazda qarışdı Baħr-i Siyāh

27

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Sīnesi billūr-ı şāfīdir baqılsa bī-ħicāb
Şafħa-i cānındaki ħarf-i vefā teşhīş olur

28

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Zülf-i siyehiñ ħāl-i ruħuñ luṭfunu bilmez
Dīvāneleriñ bildigi hep saçma qaradır

29

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ebruvān pür-çīn cebhe-çīn kumāş-ı nigeħ (?)
Böyle⁷³⁴ eṭvār ile memnūnuz 'itābīñdan seniñ

---

26. 54b LH.

27. 55b LH.

28. 56a LH.

29. 77b LH.

⁷³⁴ Böyle: Bula (LH.)

30

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Kaşr-ı ağıyârı şeref-yâb eyledi bugün o meh
Burc-ı 'aķrebe kūsüfe düşdü kurş-ı âfitâb

31

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Hınzır raķıb ederse vişâlin recâ gelip
Şaķın öñüne turma o kâfir ezelîdir

32

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Vardır ğumüm-ı hâr degil ğonçe pür-şafâ
Vardır hezâr-ı zâr [ü] belâ-keş cefâ-yı gül

33

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Beni maħrem-i bezm-i⁷³⁵ vuşlat-ı cām-ı şarâb etdi
Biraz anın içeydim ğam yemezdim sâğar-ı baħtıñ

---

30. 119b LH.

31. 121a LH.

32. 141b LH.

33. 150a LH.

⁷³⁵ bezm-i: bezmi (LH.)

34

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Maşrıq-ı iqbālden çıqdı raqīb-i mihr-i yār
Çāre ne Nāfiz felekde t̄ālī' im t̄ālī' degil

